
NAZIONALE
VITT. EMANUELE
13
24 A
23

13. 24. A 23

THESAVRVS RECEPTARVM SENTENTIARVM,

QVAS VVLGVS INTERPRETVM communes opiniones vocat,

In Alphabeti seriem digestarum post omnes omnium ea de re lucubrationes,

Authore Emanuele Soarez à Ribeira praeclarissimo V. I. D.

Cum licentia Superiorum.

ET CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS
Apud Io. Baptistam Somascum, & fratres.
M D L X I X.

EMANVEL SOAREZ A RIBEIRA I. V. C.

Iacobo à Riberia,

PRAESTANTISSIMO PHILOSOPHIÆ ac medicinæ doctori, & fratri ſuo chariſsimo. S. & animi tranquillitatem. P.

VM primùm iuri Cæſareo cępi operã dare, frater vltra quàm verbis comprehendi poſsit mihi chariſsime, conſulendos præclaros quoſque viros in ea facultate exiſtimaui, qua nam ratione ipſi ad nominis claritatem perueniſſent, & faciliori negocio me eodem aſpirare poſſe arbitrarentur. Sed illi, aut ex animo reſpondentes, aut commemorabile ipſorum compendiũ celantes, laborem vnicam eſſe viam affirmabant. Placuit conſilium, quoniam reuera nihil non labore à Deo optimo maximo vendi, nihil non eo ducẽ ſeu ſequeſtre comparari ex bonis authoribus edidiceram, & te, frater chariſsime atque eruditiſsime (licet enim etiam fratri de fratre eo liberè literis conſignata prædicare, quę ita omnibus conſpicua, explorataque ſunt, vt nemini vel inuido atque

adeo inimico in dubitationem venire posſint) & te, inquam, frater charisſime atque eruditisſime, qui plerosque omnes ſtudiorum tuorum commilitones ingenij ſubtilitate anteires, memoriæ promptitudine & tenacitate longè ſuperares, ingenita animi prudentia & bonarum literarum eruditione multùm excelleres, ſic in laboribus eos vincere animaduertebam, vt ijs, qui te non noſſent, induſtria & labore velle illos naturæ bonis ſuperiores prætergredi videreris, ijs verò, qui mirificas animi tui dotes compertas haberent, nihil velle ingenio, nec indulgentisſimæ naturę liberalitati debere exiſtimareris. itaque & illorum conſilio ductus, & tuo exemplo propemodum coactus, non valdè ſaluti conſulens, quam te omnino negligere præ ſtudijs videbam, nec parum faſtidij exhauriens in varijs iuris auctoribus percurrendis longum tempus non negligentem operam poſui. quæque illis magis probata ſum conſpicatus in locos communes digesſi. vt ſi quando maius aliquod ocium mihi effulſiſſet, & ætas atque eruditio eò perduceretur, vt non iam laboris, ſed elegantioris iudicij ſpecimina deberem edere, illa interpretum placita accuratè ſelecta accuratius explorarem atque excuterem, & poſtea, ſi videretur, in vulgus darem. eaque in re non ſolum mihi, ſed & alijs iuris ſtudioſis vſui forem. Nam cum fieri nequeat vt ars aliqua interpretes non requirat, & ſuccenturiata illorum auctoritate vti neceſſe habeat ijs omnibus in locis, in quibus primi ipſius authores vel non ſatis aperti videantur vel penitus deſiderentur, nulla certè melior, uberiorque ratio in interpretum ſelectione ac probatione excogitari poteſt, quàm quæ in antiquisſimis Athenienſium, Lacedæmoniorum, Per-

ſarum

sarum, Romanorum, & totius denique fere orbis terrarum rebus publicis est obseruata, hodieque constanter obseruatur, ut plures numero nec iuri aperto aperte, nec euidenti iuris rationi refragantes paucioribus sint potiores. quippe quia nec fas est credere improbabilem rem pluribus esse probatam, nec multos magis ac sæpius uel falli, uel fallere, quam paucos. quam ob causam tametsi semper ac maxime nostra hac tempestate identidem mecum recolam, probem, ac tenaciter amplectar diuinam illam uocem, *Fuge, Tace, Quiesce*, quæ prudenter illam audituris Arsenij patritij Romani auribus ab incerto authore missa olim fertur: placeatque mirum in modum illud alterius, *Bene uixit qui bene latuit*, & illud rursus alterius, *Tibi & Musis*, non leuiter obuarios ætatis nostræ tumultus cordi sit, tamen non pœnitendum operæ precium fore putaui, si nauseam impolitioris scripturæ utilitati publicæ, ac meæ priuatæ postponerem, & receptas omnium principium iuris interpretum sententias e quibus omnibus potuissem locis quam diligentissime collectas in facilem ac promptum ordinem distribuerem, & cum opus foret, etiam cogerem, atque eas tandem omnibus communicarem. Cumque sex iam abhinc annos librum unum obseruationum iuris Lugduni excusissem, uolui etiam frequentibus amicorum tum precibus, tum adhortationibus inductus, quod id temporis multis nec leuibus laboribus perfunctus eo in opere perfeceram, foras una dare. Sed cœpit repente ciuitas illa uariis belli intestini fluctibus ita exagitari, ut nemini diuturnior commoratio illic tuta esse uideretur. quamobrem a proposito uolens nolens statim destiti, atque in has Italiæ oras omni hu-

manitatis, ac bonarum literarum genere grauidas magnis itineribus contendi. Nec eam certè operis publicandi moram admodum grauatè tuli. quia illud eiusdem generis esse intelligebam, ut non solùm aliȷs atque aliȷs in dies inuentis & collectis, sed & nouiter conditis atque effictis doctorum placitis posset crescere. Nunc uerò cū & illud nō parùm cre uisse autumo, & amicorum precibus diutius non assentiri, ac studiosorum expectationem longius remorari in honestum nefasque fermè duco, in ho minum manus ipsum sub lepidissimis tui nominis auspiciȷs, charissime ac doctissime frater, edere prorsus decreui. Sunt enim tot ac tanta tua in me merita, ut fœdissimum ingrati crimen à quo cum primis incredibiliter abhorreo, proculdubio susce-pturus sim, nisi semper quà possim, quamque ma-ximam possum tibi gratiam habeam, ac referam. Tu animum, ac munus æqui bonique consule, & diutissimè ac felicissimè Vale. Patauȷ pridie Calendarum Nouembris anno 1568.

EMANVEL SOAREZ A RIBEIRA I. V. C.

Theodoto Darderio viro cum primis generis antiquitate nobili,

ATQVE ERVDITIONE & doctrina excellenti. **F. P.**

VLTA sunt, Theodote eruditissime, quæ mihi semper persuaserunt nullam penitus esse artem, cui iuris prudentia fasces submittere, vel cedere ratione aliqua debeat, nullamque esse disciplinam, quam vehementius appeti, studiosius coli, ac venerari deceat. quippe quia si antiquitatem rei contempleris, nulla prior, nulla antiquior excogitari potest. siquidem vel cum ipso Deo optimo maximo simul nata est iustitia, quæ non magis sine illo mente & cogitatione concipi, quàm ille sine ipsa potest. huius interpres, sequesterque ius est. vt non de nihilo & Solomon post hominum memoriam prudentissimus ac sapientissimus hanc iustitiæ sapientiam ante rerum omnium creationem extitisse, atque ipsum terrarum orbem, & quę terrarum orbe continentur, per illam producta esse literis tradiderit: & stoicorum princeps Zeno naturalem legem Deum esse, ac Deum duntaxat esse arbitratus sit: & Chrysippus eiusdem sectæ hominum acutissimus interpres legis perpetuæ & æternæ vim, quę quasi dux vitæ, & magistra officiorum sit, Iouem esse dicat: ac denique ista de causa memoriæ prodiderit Cicero romanæ eloquentiæ fons vim legis ad rectè facta vocandi, & à peccatis auocandi non modò seniorem esse, quàm ætatem popu

lorum & ciuitatum, sed & æqualem illius cœlum atque terras tuentis & regentis Dei. Nec sanè credibile est aut vllam artem ante alicuius mortalium societatis constitutionem reperiri potuisse, aut aliquam hominum societatem sine iuris vinculis conflatam fuisse. cùm absque iusto illius imperio non magis domus vlla, aut ciuitas, aut gens, aut denique genus hominum vniuersum stare queat, quàm nostra corpora sine mente, sine neruis, sine sanguine, ac sine membris consistere. quin etiam nec illi qui flagitijs & sceleribus pascuntur, sine sacrosancta ipsius iustitia vitam possunt agere. quamobrem proculdubio isthæc iuris prudentia cæteris omnibus artibus ac disciplinis prior antiquiorque censeri debet. quòd si materiam illius spectes, lata adeo, splendidaque est, vt pro dignitate satis verbis comprehendi, nedum pro meritis laudari, nequeat. etenim cùm duo potissimum iuris ac legum membra sint, quorum alterum ad Deum ipsum rerum omnium auctorem ac parentem, & ad illius cultum ac cerimonias referatur, alterum ad mortalium societates firmandas, stabiliendas, augendas, atque ornandas, & in pacatissimo ac felicissimo rerum omnium statu ponendas & conseruandas pertineat, vides planè, ni fallor, Theodote charissime & doctissime, quàm difficile, arduumque sit huiusce artis materiam vel vt par est laudare, vel vt fas ratioque dictat explicare. qua de causa dicam duntaxat totam illam in eo esse positam, vt quæ verè bona sint, non inanibus ac futilibus disputationibus perquirat, sed re ipsa doceat & commonstret: quibus virtutibus, & quo pacto tùm erga Deum, tùm aduersus hominum genus noster animus ornetur, & cohonestetur, nō impeditissimis altercationū laqueis, sed breuissima, ac facillima ostendat via: qua denique ratione & in perpetuam ac genuinam nos nosmet libertatem asserere, & cum Deo optimo maximo quàm propissimè cōiungere, & consociare possimus, paucis ac certissimis definitionibus cōsti-

tuat,

tuat, quocirca nemo fermè vel priscis seculis, vel maioru̅ nostroru̅ ętate huius iuris materię tractatione̅ humanis ascripsit ingeniis. mitto veras leges legum omnium principium ac fundamentum ab vno & vero Deo originem traxisse. tantum de illis loquor, quæ à nationibus veræ religionis mysteriis haud initiatis vel latæ vel probatæ feruntur. has enim etiam nemo mortalium nisi rebus aliis in omnibus impẽdio quàm arrogans sibi vindicare, atq; attribuere ausus est. Nota sunt Minois cum Ioue colloquia. Notæ Lycurgi cum Apolline cõfabulationes. Noti Numæ cum Aegeria congressus. Nota Solonis cu̅ Pallade, Charundæ cum Saturno exputata consilia. Nota denique aliorum legum latorum à diuis petita, ac deprompta fides, & authoritas. Nec profectò Aristotelem virum magna multarum artium cognitione præditum hæc iuris materiæ dignitas latuit. Siquidem perspicuè alicubi & ingenuè fatetur tùm hanc artem κυριωτάτην καὶ ἀρχιτεκτονικὴν omnium esse, tum cæteras omnes præcipuas atque ἐντιμωτάτας τῶν δυνάμεων modis omnibus ὑπὸ ταύτην εἶναι; huiusque fine humanum bonum contineri. quamobrem non iam solum iuris disciplina cæteras omnes artes temporis antiquitate præibit, sed & exaggeratæ atq; excelsæ materiæ maiestate longè eas post se relinquet. Sin verò quæ ipsam adeptos præmia subsequantur quæras, non dubium est, quin hac etiam in re cæteris facultatibus antestet. quanuis enim iniustissimum esse arbitretur ille iustitiæ mercedem quęrere, & alter ipsammet virtutem luculentum sibi precium esse concinat, tamen nihil profectò de amplissimo virtutis gradu detrahi existimo, nihil de sublimissima rerum honestarum dignitate ac fastigio demi reor, si studiosis illarum sectatoribus magnas ingentium pręmioru̅ illecebras esse fateamur. quapropter & huic nobilissimæ, ac præclarissimæ arti nobilissima, & præclarissima proposita semper esse pręmia affirmo. quæ vt paulo altius repetam, constat sanè nullam in rebus humanis aut maiorem, aut illustriorem vnquam extitisse dignitatem

tatem, quàm regalem. Hæc enim Dei optimi maximi personam, ac potentiam in terras, terrarumque mortales induere, ac repręsentare meritò videtur. Eam altissimo loco positā dominationem illi primùm consequuti sunt, si Herodoti, ac reliquorū priscorum, & locupletum auctorum fidem sequimur, qui benè morati ipsi benè viuendi aliis, ac iustitiæ consectandæ leges ferre, viamque ac modum ad id cōmodiorem possent ostendere. vt non immeritò sapientissimus, ac luculentissimus testis Solomon per hanc legum & iustitiæ sciētiam reges regnare, gubernatores ac principes imperare, & illustres esse totius terrarū orbis præsides magnis vocibus testificetur. quin, quod longè maius ac præclarius est, non solum hęc vna iuris facultas exaggeratam regni maiestatem olim constituit, sed & hodie quosuis vel infimo loco natos homines in reges ipsos creat fermè reges atque imperatores. ac sanè eò ipsis maiorem in illos tribuit potētatum, quanto magis illi veri principes ac reges virtutem colunt, regni vtilitatē procurant, ac iustorum nomen (quo & nostra ætas, & candidum priscorum æuum virtutum omnium clarissimum comitatum indicare consueuit) sibi conciliare nituntur. quid hic pręterea addam vnam hanc iuris prudentiam præmiorum ac pœnarum (quæ duo solùm Deos esse Democritus apprimè philosophiæ catus existimauit) promam & condam esse? quid deinde adiungam sic gentes omnes, ac gentium omnium conuentus à consultis huius sciētiæ interpretibus pendere, vt illos libertatis fundamentum, dignitatum omnium vinculum, & locorum, vbi degunt, mentem, atq; animū arbitrentur? hæc igitur atque alia, quæ longissimum ac difficillimum esset omnia percurrere, charissime & doctissime Theodote mihi à primis annis incredibilem iuris prudentiæ amorem ingenerarūt, quo illam tum ipse colo, veneror, ac pro virili explicare, & ab ea veterū interpretum balbutie asserere obnixè conor, qua non mediocriter fœdata multum sui primi ac Genuini decoris, & splendoris amisit, tùm alios selectioribus bonarum li-

terarum

terarum ornamentis conſpicuos ad idem maiorem in modum cohortor. quod & antea ſumma cum laude po ſteris prælucentes nonnulli ſumma eruditione viri præ ſtiterunt.quanuis etiam illorum aliquot ampliſsimam hanc iurisprudentiam Grammatices, aut theorices inſtar tractantes non minori culpa, atque adeò impietate. Se in illam obſtrinxerunt,quàm ob miſerandam barbariem veteres illi alij,quos non tàm homines, quàm laruas eſſe atq; vmbras,& ſe ſe tamen non aliter venditare quàm ſi Sibyllinorum oraculorum interpretes forent, appoſitè cenſet Ammianus Marcellinus.ſed de iis latius opportuniuſquè forſan alibi. inſtitutum igitur meum, atque antiquum animi propoſitum inſiſtẽs Theſaurum receptarum ſententiarum iuris interpretum typis excudendum commiſsi.in quo veterum ac neotericorum ius enarrantium prudentiam frequentius placitam latinè ac non impolitè,ni me animi fallit,comprehenſam omnibus iuris ſtudioſis,tibique cum primus Theodote chariſsime,& eruditiſsime propono. poſtquam enim mihi tecum amicitia intercesſit, non deſino rariſsimum tui animi candorem exoſculari,ſeriam eruditionem laudare, variam ac ſolidam doctrinam celebrare,conſtantiſsimam morum integritatem admirari, & denique cõmemorabilem tuam in Deum optimum maximum pietatem vehementiſsimè ſuſpicere,atque amplexari. Tu librum diligenter identidem percurres, & vnà nobiſcum hanc iuris explicandi,atque exornandi prouinciam aliquando ſuſcipies. Vale quàm diutiſsimè,quàmque feliciſsimè mi Theodote chariſsimè,& doctiſsime. Patauij prid.Calend.Nouemb.anno 1568.

EMANVEL SOAREZ
A RIBEIRA I. V. C.
Iuris vtriusq; Studiosis
S. P.

On dubito, studiosi Lectores, quin uariæ hominum sententiæ de hoc meo labore futuræ sint: aliosque aliud magis ingeniosum et acutum scribendi genus, ac totum ad subtilitates scholasticas spectans desideraturos esse, alios in hoc ipso scribendi genere uberiores doctorum allegationes optaturos, alios uniuscuiusque opinionis fundamenta, rationes, & accuratum examen flagitaturos, alios quibus isthæc placita exceptionibus constringantur, quibus rursum ampliationibus dilatentur, latius, & copiosius declarari requisituros, alios denique nouum lucubrationum argumentum excogitari, non uiam ab aliis iamdudum factam insisti decere magnis contentionibus asserturos. quibus omnibus si minus in præsenti satisfecero, & inuidos atque iniquos illorum tumultus

multus minus compescuero, contentus tamen ero æquiori doctiorum iudicio probari. cum uideam & de summis quibusque rebus, atque adeò de ipso Deo optimo maximo multas ac diuersas olim fuisse, hodieque esse mortalium sibi perperam ac nefariè applaudentium opiniones. nedum ut de me, ac de meo tenui tum ingenio tum industria sibi quipiam deblaterandi licentiam asciscant. quod igitur attinet ad aliud acutius, subtilius, & scholarum disputationibus accomodatius scribendi genus, & nos iam illud in iuris obseruationibus, & in compluribus ad uarios iuris titulos commentariis tractauimus: & sanè si mera rerum ueritas spectetur, nunquam fuit permittendum, nunquam erit ferendum ut iuris disciplina (quæ uera uerè philosophia est moralis, & tota in moderandis utiliter hominum factis uersatur, eòq; à sui inuentoribus relata est, atq; ab eiusdē cultoribus, & interpretibus referri prorsus debet) in uanis, inutilibus, ac certè à rerū usu alienis altercationibus ponatur. ut non immeritò quidā haud proletarius author conqueratur adolescentes illo rerū tumore, sententiarum uanissimo strepitu hoc tantum proficere ut cùm in forū uenerint, putent se in alium terrarū orbem delatos. atq; ideò existimet illos in scholis stultissimos fieri, quia nihil ex iis, quæ in usu habemus, aut audiunt, aut uident. doctorum auctoritates accumulare prætermisi, quia ipsa communis opinio illarum congeriem

riem præ se fert, cum aliter communis dici nequierit, quàm si multi interpretes in eandem sententiam conuenerint. deinde quia me semper piguit, quod alios plærosque nec pudet, nec piget, authorem aliquem neotericum laudare uel non laudare, & eos, quos ipse laudat, exscribere. itaque satis, superque fore duxi si recentiorem quempiam antiquiores plenè allegantem citarem, tametsi & eos, quos ipse hincinde diligenter colligit, nominatim non referrem. rationibus uerò, & fundamentis supersedi, tum quia repertu facilia essent apud eos, quos laudo, tum etiam quòd cùm præiudicata communium opinionum authoritas tanta sit, ut fermè semper in praxi rerum omnium optima doctrice ab illis discedere nefas ducatur, superfluus, saltem longus is labor futurus esset. Examen ad obseruationum contra communes opiniones libellos reseruaui, qui Deo dante paulo post in hominum manus uenient. obiter tamen quæ mihi opiniones etsi receptæ miniatula cera digniores uisæ sunt, indicaui. At ampliationes, & exceptiones, quæ communes dici adhuc non meruerunt, in regularum iuris thesaurum retuli, quem cum alio uerborum iuris thesauro propè diem, studiosi lectores, nanciscemini, si hunc uobis gratum esse luculenter ostenderitis. quod alij porrò huiusce generis argumentum pro uirili tractauerint, nihil mihi officere debere, si quis

rem

rem diligentius, ac benignius considerauerit, arbitror. Si quidem non argumentorum nouitate, non titulorum insolentia occupatis, & intricatis hominum animis ad famam grassandum est, sed magis utiliter ab aliis inuenta digerendo, poliendo, atque ampliando publicis mortalium usibus consulere oportet, & quod inde nominis decus subsequetur, par est appetere. quanuis complures uiri classici mihi testes esse possint, multos ante annos me id genus lucubrationes instituisse, & excusurum fuisse, ni refragantibus temporum necessitatibus essem impeditus. Sed equidem non ita ambitiosus sum, ut alter ille, qui iis male precabatur, qui antea ab ipso inuenta ante se publicassent: nec rursum ita inuidus ut illis promeritam laudem detrahere ratione aliqua affectem uel nitar. Argumentum est commune, materia non à multo ingenij acumine pendens, nec ab exquisitis, & secretioribus libris promenda, sed & à frequentiori interpretum caterua crebrò inculcata, & à uulgaribus & notioribus commentariis repetenda. quamobrem si quis post hunc nostrum laborem eadem eruditius & accuratius tractare, ac latioribus pomæriis proferre molietur (quemadmodum in plærisque omnibus quà Græcæ, quà Latinæ, quà Hebraicæ rei thesauris cum summa reipublicæ utilitate factitatum est) macte uirtute esto. interim his nostris uigiliis studiosi lectores æquis

animis

animis fruimini, & gratos uosmet, ut dixi, erga illas atque illarum authorem ostendentes duos illos alteros Regularum, ac uerborum iuris thesauros opperimini. Valete. Patauij prid. Calend. Nouemb. anno 1568.

THESAVRVS RECEPTARVM SENTENTIARVM,

Quas vulgus Interpretum communes opiniones vocat.

Authore Emanuele Soarez à Ribeira Præclarissimo V.I. Doct.

1

BORTVI qui causam præstitit prægnantẽ percutiens capite plectitur, si fœtus animatus iã erat, aliàs supplicium extra ordinem Luet. commune interpretum placitum attestantur Blanc. & qui eum laudat Iul. Clar. in practic. §.vlt. quæst.lxxviij.ver. abortum procurans.in fin.Et si longè verius,æquiusque sit nunquam huic capitis pœnas infligẽdas esse, seu animatus, seu inanimis fœtus abortu perierit, si modò prægnans vnà mortem non obierit, vt luculenter probat fons iuris, iustitiæque omnis sacrosancta diuini Mosis lex Exod.21. cuius sententia ab Accurt. in l. Diuus. ff. de extr.crimi.in aliud omnino contrarium eius,quod præcipit,perperam accepta,nihil aliud vcrè sancit,quam vt qui grauida muliere percussa abortum intulerint,multa arbitraria puniantur, ni pernicies ipsius mulieris insequuta sit.alioquin si non solum spes hominis,sed mater vera homo è medio auferatur vitã pro vita, oculum pro oculo,dentẽ pro dente &c. pendi iubet, & hoc etiam si diligentius inspiciatur iisdẽ ferme verbis, quo

ad mortis pœnam cōstituit. l.si quis aliquid.§ qui abortionis.ff.de pœn.proponunt. l. si mulierem. ff. de sicar. d.l.Diuus.tradit eleganter,ac verè Alex. post Bald.in l. quod dicitur.num.4.ff.de liber.& posthum. & qui sese hac in quæstione variis modis induit Aegidius Bossius in pract.tit.de homic.nu.6.qua etiam de re,nos alibi latius,& commodius,si quidem in præsentia titulū operis præ oculis semper habebimus,ac re ipsa Plin.Iunioris consilium sequemur lib.v.epist.vj. inquientis: Primum ego officiū scriptoris existimo, vt titulum suum legat,atque identidem interroget se,quid cœperit scribere:sciatque si materiæ immoratur, non esse longum: longissimum si aliquid accersit,atque attrahit.

2 Absens lite non contestata iis de criminibus nequit iure ciuili condemnari,quibus corporis pœnę indicuntur.vt frequenter Doctoribus probatum inquiunt Anton.Gomez meus olim iuris Doctor in l. lxxvj. Tauri nu.1.Boss.in tit.de requiren. reis nu.1. in fin.idemque
3 Pontificum iure receptum affirmat Abb.in cap.verita-
4 tis num.20. & 27. de dolo,& contumac.at in iis,quibus pœnæ nomine vel relegatio, vel quidpiam relegatione minus infligitur,ritè condemnabitur.commune interpretum dogma aiunt Bald.in fin.Salycet.num.14.in l.absentem.C.de accusat. & ii, quos laudat Clarus optimè de vtriusque iuris studiosis meritus in pract. §.vlt. quæstio.xliiij.

5 Absens quibus in criminum causis iuxta statuti formā damnari potest,& procurator eius nomine interuenire poterit.commune axioma recenset Angel.in l.penult.§.ad crimen fallent.ix.ff.de publ.iudic.& qui eum retulit August.ad Angel.de malefic. ver.qui iudex videns,& vberrimè hanc rem agens Iul.Clar. in pract.§.
6 vlt. quæst.xxxiij. quin & iisdem in causis pro absente iudex suamet sponte probationes inducet.vt frequenter iuris auctoribus placitum aiunt Alex.num.29.Rip. num.74.& sequen.in l.iiij. §.hoc autem iudicium.ff.de damno infect. & qui id diligenter explicat Iul.Clar. in

pract.

pract.§.vlt. quæst.lxj.ver.sed hæc quidem.

7 Absens,atque ignorans effecta,& acquisitiones,quæ legi alicui accepto ferri debent, cōsequitur vt commune aio ex Angel. & Anch.quos laudat, & sequitur Aymon in rub.nu.77.ff.de leg.lib.j. & ex iis, quos allegat eruditus,& iuris apprimè catus Alciat.in cap.cum contingat nu.231.ver. secūdo quia de iur.iur. & vide infra ver.legis, lucra,& effecta.

8 Absenti reip.causa restitutio ad appellandum conceditur.vt communem esse opinionem ait Aret. cōs.clx. nu.7.late Tiraq.de retract.lign. §.xxxv. glo.iiij. nu.46. amicus noster Nic.Ant.Grau.ad Veltriū lib.viij.cap.ij.
9 nu. 20. efficietque huiusmodi restitutio vt absentiæ, impedimenti uè tempus de medio submoueatur. vt receptum asserit Balb.de præscrip.par.vj.quæst.j.casu 22.
10 num.26. peti tamen ea debet infra quatuor annorum spacium ab eo tempore auspicaturū, quo vel læsio maiori in ætate complebitur,vel impedimentum euanuerit, vt frequens doctorum enunciatum fatur: idem
11 Balb.eod.in loco nu. 27. nec oberit si longissima antea cucurrerit præscriptio,vt communē sententiam enunciat Tiraquel.d.§.xxxv.glo.iiij.nu.47.

12 Absentiæ causas propositurus nō eget mandato. vt cōmune placitum infit Præpos.in cap. si quādo.ij.q.vj. nu.21.& q ea de re accuratè disserit Iul.Clar.in pract.
13 §.vlt.q.xxxiij.ver.sed nunquid.egebit tamen si tanquā procurator velit defendere. vt receptum asseuerat Ias. in l.is qui nu.7.C.qui test.fac.poss.

14 Acceptilatio vni ex pluribus correis expressim singulariter indulta aliis correis nec oberit, nec proderit. vt magis frequēter placitum affirmat elegātis doctrinæ, atque eruditionis vir egregius, & mihi multis nominibus obseruādus Ioannes Ronchegallus gioldus in l.ij. nu.110.ff.de duob.reis.

15 Accrescendi ius in hæreditatis emptorem, aut alium non generatim succedentem non transit, tametsi in legatis honestatos transeat.cōmune ponunt Ias.nu.106.

A 2. Rip.

Rip.num.90.Polit.nu.44.Crot.nu.44. in l. re coniun-
cti.ff.de leg.lib.iij.

16 Accrescendi iuri tum locus nullus est,cum portionis defectus hæredis culpæ, delictòvè ascribitur . vt communem opinionem esse renunciat Anto. Gomez de testam.cap.x.nu.30.

17 Accrescendi ius & in emphyteusi , & in feudo silet . communia refero infrà ver. emphyteusis . & ver. feudum .

18 Accusare nemo eum cogitur, à quo offensus est. vt commune inquit Didac. a Coua.ruu.lib.j. resolut.capit.ij.ad finem.

19 Accusare plures tunc simul possunt, cū illorum vel officij vel alterius vtilitatis nomine interest.commune aiunt Aret.in c.olim.num.10.de accusat. Hieronim.ad Ang.de.malefic.ver. & ad querelam nu. 65. & qui hac de re accuratè disserit Iul.Clar.in pract.§.ult.q.13. vbi etiam quando plures simul accusari possint, vel vnus pluribus delictis vnum in libellum congestis infestari queat,cum receptis sententijs memoriæ prodit.

20 Accusatio iudicis officium,non actio censetur. vt cōmune insit Berous in rub.nu.7.in fin.de accusat.

21 Accusatio nec iam hodie in scriptis fieri necesse habet,vt attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.quęst.12.ver.

22 quęro.nec honestissimæ & iustissimæ subscriptionis metu retardatur.vt receptum ponunt Gig.de crimin. læs. maiest. q.1.nu.6.Did.a Cou.ruu.lib. 2.resolut.capit.9. nu.3.Iul.Clar.d.q.ver.cæterū hodie.& si absque ea accusatorem talionis pęnis obnoxium hodieque fore affirment Aret.& alij quos refert idem Clarus eodem lo

23 ci ver. de iure autem. quod tamen intellige de iure nā & vsu id etiam improbatum est, vt attestatur late idē Clarus in eod.§.vlt.quæst.lxxxj.ver.sed quæro.

24 Accusationis libellus diem, mensem, ac locum contineat, necesse est.vt commune ponit latè Viuius lib.j. opin.xix.latius, & accuratius Iul. Clar. in pract.§.vlti. quæstio.xij.ver.dixi exprimendum cum sequentibus,

&

& Ant.Gomez de delict.cap.ii.nu.15.

25 Accusatio non impeditur quod reum criminis pœnituerit.vt commune asseuerat Aret.in cap.accusasti nume.5.de accusat.Iul.Clar. in pract.§.iniuria ver. vlt. & in §.vlt.quæst.xii.ver.item quæro. & quæst.lx. ver. fui quandoque.

26 Accusatio priuati criminis cuilibet populari cōpetit si & duntaxat nummaria multa,& duntaxat ad fiscum peruentura infligatur. commune affirmare ausim ex Imol.in l.j.nu.10.ff de publ.iudic. Hippol. in l. si quis ne quæstio nu.125.ff.de quæst.August.ad Ange.de malefic.ver.nec non ad querelam nu.9. accuratè Iul.Clar.

27 in pract.§.vlt.quæst.xvii. ver. pen. excipe cum crimen præcipuè aliquem tetigit: nam tunc ei soli danda est actio.commune inquiunt Bal.in rub.nu.9.C.qui accus. non poss.Roman.consi.clii.

28 Accusatio in eum eius criminis intentari nequit,qui illius nomine,vel semel damnatus,vel semel absolutus est.commune aiunt Mantua consf.ccli.lib.j.Io.de Amicis consi.xxxvii.& qui latè insthanccè regulam tractat Iul. Clar.in pract.§.vlt.quæst.lvii.per totam.

29 Accusationis ius nō ideo euanuisse cēsetur,ꝙ iniuriæ, vel offensionis remissio in cōscientiæ foro indulta proponitur.commune effantur Igneus in l. Diuus nu. 25. & sequen.ff.ad Senatuscon.Syll. Did.à Cou.ruu. lib.ii. resolut.cap.10.num.6. Iul. Clar. in pract. §.vlt.q.lviii. ver.sed in proposito.

30 Accusatio criminis quin fieri posit, atque vnà rei ablatæ restitutio,aut damni illati satisfactio peti queat, nihil vetat.commune enunciant Aret. in cap. qualiter, & quando in ij.§.ad corrigendos nu.139. de accusatio. Cur.Iu.in l.edita nu.198.C.de edē.Iul.Clar. in pract. §.vlt.q.ii.ver.& hæc quidem

31 Accusatio ne probetur,accusatorē calumniæ arguit. commune interpretū effatum renunciant Abb. in cap. calumniā nu.2.de pœn.idem Abb.nu.5. Marian. nu.7. Felin.nu.6.in cap.ii.de calum.Iul. Clar. in pract. §.vlt.

32 q.lxii.ver.dixi supra.amplia vt hoc idem procedat, & si de calumnia iusiurandum sit nuncupatum . vt commune inquiunt Alexand.in l. properandum. §. sin autem nu.21.C.de iudic.& alii,quos refert Clar. d.q.ver. sed quid.non tamen id sufficiet, vt accusator expensarum damnari possit: vt verè resoluit idem Clar. eod. in loco.ver.sed nunquid.

33 Accusatio omnium criminum generaliter, & indistinctè viginti annorum spacio terminatur. vt frequenter placitum aiunt Abb.in cap.cum haberet nu.4.de eo qui duxc.in matrimon. Anton. Gomez in l.lxxvi.Tauri numer.5. & qui rem hanc accuratè agit Iul. Clar. in pract.§.vlt.quæst.lj.

34 Accusatus à quo bona petuntur, illorum inuentariũ facere cogetur.commune pronuncio ex Bart. in l.man datis.ff.de requir.reis.Plat.in l.defensionis C. de iur. fisci lib.10.Boer.atq; iis,quos refert Afflict.decis.lxj.nume.21.in fin.Guid.Papæ decis.cccli.& Pico,qui licet dubitet, praxi receptum profitetur in l. post contractum. nu.96.ff.de donat.

35 Acta omnia generaliter opem testium exigunt. cōmune ait cũ Saly. Dec.in c.quoniã contra nu.76.& seq.
36 de probat.nullos tamen testes curiarum acta requirũt. cōmune effantur Lanfran.in illud idem cap.nu.24. Marant.de iudic.vj.par.ij.part.principal.nume.51.quin &
37 regulariter id genus acta rem euidentem,seu, vt doctores fantur, notoriam reddunt. commune renuncio ex Socin.Sen.consi.xxxviij.col.viij.lib.j. Soc.Iun.cons.xv. nu.18.lib.j.Paris.consi.cxj.num.6. lib.iiij. Neuiz. consil.lxx. nu.3. atque ex Iacob. Menoch. viro multæ doctrinæ,& eruditionis de recup.possess. remed.j. nu.232.

38 Acta inter alios exarata non probationi, sed alicui argumento erunt.vt frequenter interpretibus probatũ ait Rip.in l.is apud.nu.36.C.de eden.

39 Acta vnius instantiæ, sic enim cum doctoribus loquar,inter easdem personas in alia fidem facient. commune fatur Curt.iun. in l.ij. nume. xciij. C.de edend. nisi

40 nisi si testes non essent publicati, vt fandi mos est, commune inquiunt idem Cur. eod. in loco, & Felin. in cap. cum causa. de testib.

41 Acta ciuilis iudicii fidem in criminali non faciunt. vt commune esse doctorum axioma literis prodiderunt Felin. in cap. at si clerici nu. 12. de iudi. Rip. in l. is apud num. 40. C. de eden. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. liiii. ver. item si. vbi id etiam in ver. seq. diligenter explicat.

42 Acta ecclesiastici iudicii non tenetur iudex popularis (cui damnatus plectendus remittitur) approbare, ac veritate rei aliter non comperta exequi. vt commune affirmant Matth. de Afflict. in j. part. constitutio. Reg. rub. xxvij. nu. 32. Curt. Iun. in l. magistratibus nu. 4. ff. de iuridict. omnium iudic. Menchiaca in j. part. de testamen. §. vj. nu. 16. & qui accuratè distinguit Iul. Clar. in

43 pract. §. vlt. quæst. xcvi. ver. quæro etiam vt nec popularis iudicis actis ecclesiasticus iudex necessariò fidem adiunget. quemadmodum frequentibus doctorum calculis approbatum aiunt Grammat. consi. crimin. xlii. nu. 1. Viuius lib. j. opin. clxii. & Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. xxxvi. ver. vlt.

44 Acta causæ corrumpens, atque in illis peruertendis falsi crimine sese obstringens causam totam amittit. ut commune enunciatum efferunt Dec. in cap. cum uenerabilis num. 21. de except. cum Alex. Did. à Cou. ruu. in rep. cap. quãuis pactũ. nu. 6. de pact. Iul. Clar. in pract. §. falsum. ver. item propter.

45 Acta tametsi præsumptione muniantur, contrariis nihilo minus probationibus rectè, ac ritè impugnata euertentur. commune asserit Did. à Cou. ruu. lib. j. resolut. cap. j. num. 9.

46 Actio ad uindictam dicitur quoties contra eum pœnalis datur actio, cuius delictum patrimonio agentis damnum nullum attulit: alias si quid ex illius re familiari ob delinquentis factum abfuerit, ad rem familiarẽ persequẽdam data, & dicetur, & cẽsebitur. vt est notab. Accurtii sententia in l. cum emancipati. §. emancipatus

filius uer.magis.ff.de collat.bon.quam illic omnes probarunt.& ipse receptam assero ex Bar. in l. prætor edixit §.j.col.ij.ff.de iniur.Bal.in l.rei iudicatæ §.j.ff.solut. matrim.Salyc. in l.si quis sepulchro col.iii. C.de sepul. uiol.Ang.in §.non autem nu.7.instit.de perp. & temp. act.Alex.in l.pœnales nu.4.ff.ad leg.Falcid.Imol.Aret. & Ias.nu.3.in l.pro hærede.§.vlt.ff.de acquir.hær. Ias. in §.pœnales nu.95.instit.de action.

47 Actio vbi statuto alicui negatur,nec accusationi, nec querelæ, nec iudicis officio locus est. commune aiunt Claud.in repet.l.vt vim nu.23.in fin. ff.de iust. & inre, Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.50.ver.posset etiam. & si Alex.quem idem Clar.refert,atque improbat,non improbabiliter contrarium receptum censeat.

48 Actionis appellatione officium iudicis latè comprehensum censetur.commune interpretum dogma effantur Alex.& Dec.vterque nu.23.in l.i. ff.de iurisdiction. omnium iudicum,Ias.in princip.num.54. cum sequen. instit.de action. Viuius lib. i.opin.xii.& qui supra proximo ver.

49 Actionis expresio in libello nō exigitur, nec ineptè facta libellum euertet.cōmune placitum effert Ias. in l. edita actio nu.3.C. de eden.

50 Actio ciuilis, & criminalis simul intentari poterunt si hęc principaliter, illa minus principaliter proponantur.vt receptū attestantur Curt.Iun.in l.edita nu.198. C.de eden.Roland.consi.xxx.nu.2.lib.ii.& qui accuratè id exponit Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.ii.

51 Actio tum confessoria,tum negatoria non aliter competet,quam si contradictio interuenerit: ad quam verbis deuentum in iudicio sufficiet, & si nulla illius mentio libello inseratur. cōmune pronūciat Ias. in l.si prius nu.16.& 18.ff.de nou.oper.nunciat.

52 Actio confessoria, ac negatoria non modo seruitutū nomine, sed & ob quæcunque alia iura incorporea cōpetet.vt commune infit Ias. in l.si prius nu.4. in fin. ff.

53 de nou.oper.nunciat.quin & aduersum eos qui præsentatio-

tationibus(vt doctores fantur)impedimento, obstacu lovè sunt, rectè intentabitur. cõmune profitetur Roc. in ver.ius de iure patro.nu.6.

54 Actio publiciana vero, ac directo domino compete-re nunquam potest,sed iis duntaxat opem fert,qui cau-sam bona fide etiam à malæ fidei possessoribus adipi-scuntur.vt cõe ponunt Alex.nu.9.Rip.nu.31.in l.rem quæ nobis ff.de acq.poss.Ias.in §. sed istæ quidẽ nu.59.

55 cũ sequentib.instit.de action. non tamen cuiq̃ illorum prorsus competet aliter,q̃ si vacuã prius rei possesionẽ sit consequutus.vt commune asseuerant Alex.vbi su-pra nu. 8.circa fin.Viuius lib.i.opin.viii.qui opin.vi.ex recepta interpretum sententia huius publicianæ actio-nis finitionem ponit,& opin.xi. modum libelli scriben di,& complufcula alia ad illam attinentia memorat.

56 Actio ciuilis & si ex crimine originem trahat, non minoris temporis intercapedine quàm triginta anno-rum præscribetur. commune ait Igneus in l.in cogni-tione nu.185:ff.ad S.C.Syllan.

57 Actio personalis nullo præscribetur tempore,si ma-la fides intercedat.commune inquit Balb. de præscrip. iiii.p.q.viii.nu.2.

58 Actionem ad soli res extero cedens non in eam pœ nam incidit, quæ illas illi alienanti indicuntur. com-mune ait Claud.in l.Gallus §.videndum num.10.ff.de liber.& posthum.

59 Actionum plurium, & dissimilium exaggeratio in eodem libello licita est. vt commune dicit Gomez in

60 cap.dispendia.num.33. de rescrip.lib.vi.intellige nisi si ex eodem nascantur fonte, & causa. tunc enim nec si actiones nõ eodem,sed ad diuersa spectent,illarum cu-mulatio admittetur. vt commune asseuerant Iaffred. decis.cclxxxvii.Viuius lib.i.opin.iiii.

61 Actiones,& iura tertiam bonorum speciem à bonis mobilibus,& immobilibus diuersam constituunt.vt cõ mune pronũciant Alex.in l.i.nu.9.ff.de vulg.& pup. & idem aliis in locis, atq; alii appellati ab Aym. cõs.ccxiii. ad fin.

ad fin.Guid.Pap.quæst.ccxci. Tiraq.de retract.lign.§.i. glo.vii.nu.9. Berous cum multis in cap.nulli. nu.73.de reb.eccles.& insignis iuris antecessor, ac magnum ætatis nostræ ornamentum Arius pinel.in prim. part.rub. nu.24.C.de bon.mat.

62 Actiones,& iura nec rerum, nec bonorum appellatione ad certum aliquem locum relata comprehenduntur,vti nec generaliter certo loco circunscribi censentur. vt frequenter interpretibus placitum attestantur Ias.consil.v.colum.v.lib.iii. Socin.consil.ci.lib. primo, Corn.consil.xlix.num.10.lib.iii. Alciat.in l.vlt. nu.80. C.de pact. Tiraquel.in l.si vnquam ver. bona nu.9. C. de reuocan.donat.

63 Actiones, & iura non solum sub expressa, sed & sub tacita bonorum hypotheca intelliguntur obligata. vt frequentibus doctorum suffragiis exceptum inquiunt Dec.consi.cccxlix.nu.10 Neguzant.de pigno. iiii.mēb. ii.par.nu.165.

64 Actiones ex contractu seu iurisgentium,seu iuris ciuilis enascentes tolli à principe nequeunt. vt propitiis doctorum calculis generaliter munitum efferunt Paris. consil.ci.nume.70.lib.i.meus & doctor, & alter parens Arius Pinel.in rubric.prim.par.cap.ii.nu.9. C.de rescindend.venditio.

65 Actor ni liquidò quà in ciuilibus,quà in criminalibus causis probauerit,absoluendus reus erit. commune effatum pronunciat Ias.in l.non est nouum nume.5.C.de eden.& alii passim.

66 Actus quo fit modo inualidus non valet,vt potest,si obligationem à duorum voluntate pendentem concinnet. commune asserit Did.à Cou.ruu.de sponsal.i.par. cap.iii.nu.2.ad fin.& seq.

67 Actus inualidus vt fit,non obstat, quo minus id valeat quod & sub eo comprehenditur, & illo modo geri poterat.vt commune ait idem Did. à Cou.ruu. in laudato superius cap.iii. nu.3.prope fin.

68 Adeundæ hæreditatis facultas ius censetur.commune

ne ait Aret.in l.iii.col.ii.ff.de acquiren.hære. affirmant ibidem Iaſ.nu.10.& idem Iaſ.in l.cũ filiofam. nu.110. ff.de leg.lib.j.& in l.licet col.ii.C.de iur. deliber. Deci. nu.3.poſt alios in l.iii.C.de inſtit.& ſubſtitut.& ſi Cuman.Riminal.& alii ad l.precia rerum ff. ad leg.Falcid. non leuiter ea in re hallucinentur.

69 Adeundæ hæreditatis iuri præſcribitur triginta annorum ſpacio.vt commune teſtatur Balb.de præſcript.
70 iiii.part.quarte part.principal.xix.quæſt. filii tamen ex capite tantum vnde liberi ea triginta annorum exceptione excludentur,non vero vnde legitimi intra alios triginta annos.vt commune dicit Alex.cõſ.lxxx.lib.ii. & late Anton.Gomez de teſtamen.cap.ix.nu.29. quin
71 nec extraneis ex ignorantia reſtitutio negabitur.vt cõmune aiunt Socin.in l.cum filius § in hac ff. de verbor. oblig Dec.conſi.ccciii.

2 Adeundæ hæreditatis ius tunc ad fiſcum cum cæteris proſcripti bonis defertur, cũ ad hæredes extraneos tranſmitteretur.cõmune inquiunt Iaſ.in l.ſi quis mihi bona §.ſeruus municipum ad fin. ff.de acq.hæred. Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.lxxviii.ver.ſæpe contingit.

Adiudicatio pignoris, vel cuiuslibet alterius rei de debitoris fortunis facta iudicialiter (vt doctorum ore loquar) non periclitatur conſtitutione l. ii. C.de reſcin. vendit.vt commune affirmant Rebuf.in ii.thom.ad leges Gallic.tract.de reſcin.contract.nu.41. Arius Pinel. in eand.l.prim.par.cap.iiii.nu.10.

Adminiſtratores negocia inſueta aggreſsi damnum omne etiam à fortuito caſu ortum præſtant.vt frequẽter interpretibus probatum enunciat Curt. Iun.conil.xix. nu. 2. nec lucrum ea in ſpecie cum damno compenſant. commune dicit & idem Curt. & eodem loco.

Adminiſtratores omnes poſſunt tranſigere rem ſeriantes,& aliquid erogantes.cõmune inquit Arius Piel. præclarus iuris & interpres, & reſponſor in l.i.iii. ar.nu.46.C.de bon.mater.

Adminiſtratores publici liquido debitum nequeunt pacto

pacto remittere & si non curantia possint. vt commune profitetur Ias.in l.præses nu.15.C.de transact.

78 Aduena iurisdictionem inter subditos exercentis iure prorogat.cõe ait Ias.in l.testaměta nu.1. C.de testa.

79 Adulter quãdo,à quibus,& quomodo impunè occidi possit,cum multis receptis sentẽtiis tradit copiosè Iul. Clar.in pract.§.homicidiũ ver.dixi etiã cum sequentib. cuius industriam hac in re consulant studiosi.

80 Adultera vxor ob susceptum crimen, & dotem, & arrhas,& parapherna marito adiudicanda amittit.commune dicunt Felin.in cap.pastoralis col.iii.de iud.Thomas in l.ii.nu.23.ff.solut.matr.Rip.in rub.col.iii.ad fin. extra de iudi.Iul.Clar.in pract.§.adulteriũ ver. & scias

81 & ver.adde.Viuius lib.i.opin.ccccxlvij.quod ęquè in ea vxore quæ nomine, atq: opinione tenus vxor est atq: in vera,& iusta coniuge procedet.commune ait numerosa interpretum phalanx recensa à Did. de Cou.ruu. de sponsal.ii.par.cap.vii.§.vi.nu.1.

82 Adulterium mulieri dotem repetenti non poterunt mariti hæredes obiicere.vt cõmune dicunt Rip. in l.ii. nu.10. ff.solu.matrim.Anton.Gomez in l.Tauri lxxx. nu. 68. at in contrarium doctores crebrius iuisse aiunt Aret.& Alex.in l. rei iudicatæ §. hæredi ff. solut.matri. Boer.decis.ccxxxviii.nu.7.& cõgesti à Did à Cou.ruu. de spons. ii. par.cap.vii.§.vi.num. 9. quibus non iniuria accessit Costanus de dotibus cap.vj. num.27. cum sequentib.

83 Adulterium non inde iuris pœnis minus plectitur, quod mulier, quacum susceptum est,proscripta fuerit, ac necari impunè potuerit.vt commune doctorum placitum asseuerant Dec. in capit. quæ in ecclesiarum nume.16. de constitutio. Gyg. de pension. quæstio.xviii. nume.2. Iul. Clar. in pract. §.homicidium ver. sed an stante.

84 Adulterium sæpè sæpius cum eadem muliere suscipiens pœnas illi statuto indictas semel tantum luit. vt commune affirmant Did.à Cou. ruu. lib.ii. resolut.

cap.x.nu.8.ad fin.Iul.Clar.in pract. §. adulterium ver. ſed pone.

85 Adulterium patratum is indulſiſſe maritus videtur, qui illius gnarus rem poſtea cum vxore habuerit. vt commune latè ait Didac. à Coua.ruu. de ſponſ. ii.par. cap.vii.num.7.

86 Adulterium non is committere intelligitur, qui alterius maritus cum alia cœlibe fœmina rem habet. vt ex multis commune ponit Iul.Clar. in pract. §.adulteriũ ver.tribus autem modis.

87 Adulterii cauſa ad vtriuſque fori iudices æquè ſpectat,vt frequenter placitum teſtantur Alc.in cap.i.nume.18.de offic.ordinar. Iul.Clar.in pract. §.vlt.quæſt. xxxvii.ver.quæro.

88 Adulterii damnatio maſculis mortẽ infert. cõmune aiunt Alex.conſi.xiii.nu.3. lib.vii. Marquard. de iudæ. ii.par.cap.iii.nu.12.ſed quæ olim fuerint, quæ eſſe debeant,& quæ hodie adulterii pœnæ nullæ ſint,explicat diligẽter ex receptis interpretum ſententiis Iul. Clar. in d.§.adulterium ver.ſed quæro quæ ſit pœna.

89 Adulterii exceptio aduerſus mulierem repetentem dotem nullo temporis curſu tollitur. vt commune inquit Balb. de præſcrip.iiii.par.quæſt.ii.nu.9.

90 Adulterii tranſactio & ſi improbetur, tamen & poſt impoſitam pœnam admittetur, vt receptũ ait Purpur.
91 in l.tranſigere nu.71.C.de tranſact.& hodie ſemper rata,ac firma erit.vt atteſtatur Iul. Clar. in pract. §.vlt. q.lviii.ver.excipitur.eò iuſtiſsimæ iuris ſanctiones moribus,ac doctorum nugis deuenerunt.

92 Adulterii conuictus eius cum vxore patrati, quem non offendere ſub pœna promiſerat, & ſi alias iure pœnas luere debeat,pactam pœnam haud pendet. vt commune inquiũt Catus inter conſil.crimin.conſi.xcix.nume.13.lib.i.Auguſt.ad Ang.de malefi.ver.che hai adulterato num.60.

93 Aduocatus litigantibus conſulere cogi poteſt, ſi poſtuletur.commune aiunt Felin.in cap. ſi pro debilitate

col.

colum. vlt. de offic.delegat.Rip. de peste in titu.de remed. ad curandam pestem nu.89.Viuius lib.ii.opin.8.

94 Aduocatus proscripto opem ferens non in eam statuti pœnam incidet,quæ fauorem,seu auxilium illi prę stantibus infligitur.commune aiunt Taeg.in pract.crimin.cap.xii.nu.25.Iul.Clar.in pract. §.vlt.quæst. 82.

95 statuto.ii.non tamen impunè hæreseos crimine obstrictis suppetias feret.vt commune inquiunt Afflict. in i. part.constit.regni rub. i.nu. 43. & qui id rectè explicat Iul.Clar.in d.pract.§.hæresis ver.vlterius.

96 Aduocatus & in eadem causa ante præstitum patrocinium,& in aliis omnibus generaliter post latas in aliqua alia causa suppetias testis pro cliente esse potest. communia aiunt Lanfranc.in cap.quoniam contra ver. testes num,67.de probatio. Viuius lib.i.opin.cclviii.at

97 contra ipsum clientem semper, & vbique testis esse poterit:vt receptum asserunt iidem iisdem in locis.

98 Aduocatus,aut cauillantem etiam aduersarium decipiens,aut iudicem quacunque techna, fallaciavè inducens peccat in Deum.commune loquitur Did. à Couruu.lib.i.resolut.cap.ii.nu.1.

99 Aduocatus causæ defensionem promittens non illā tutari post finitiuam sententiam in appellatione cogetur.vt commune effatur Ias.in l.ita demum nu.8.C.de

100 procur.quin nec in interlocutionis prouocatione, cùm quod appellatur tribunal,longè est remotum.vt commune profert idem Ias. in l. inuitus nume. 14. C. illo eodem titu.

101 Aduocatus licet in ciuilibus causis nunquam maius salarium obtinere debeat,quàm centum aureos,tamen in causis criminalibus longè luculentius adipiscetur. vt censet Bar.in l.si pater §. vlt.ff.de donatio.quem illic sequuntur Ange Cuman. & Imol. Ioan. de amicis consil.cxlviii. nu.8. & qui vt receptum ponit Viuius lib.i. opin.xxi.sed enim contrarium verius est,vt asserit eleganter minimè auarus Ariu.Pinel.à quo sto, in l.i. iii. par.nu.62.ver.infertur xxviii.C.de bon.mat.

Aduocatus

102 Aduocatus lite nondum expedita è vita abiens ad hæredes salarium totius causæ transmittit seu publicū, seu priuatum stipēdium habeat. vt commune effatum pronunciant Ias.& Curt.in l.diem functo nu.53. ff. de offic.assess. & vide infra ver.mortuorum.

103 Aduocatus insuamet causa victor salarium à victo nullum extorquebit. commune dicit Boer. decis. ccx.

104 nu.3.nisi si præsto esse alteri causæ,atque illi opem aduocationis ferre prohibeatur. vt rectè attestatur Hipp. in rub.nu.313.ff.de fideiuss.

105 Aduocatus non ideo minus integrū salarium adipiscetur,quod liti finis non iudicis officio,sed amica com positione sit impositus. vt commune asserunt Guido Papæ quæst.cii.nu.2.Cagnol.in l. diem functo nu.156. ff.de offic.assess.

106 Aduocatus non antea rectè salariū exiget, quàm lis ad finem peruenerit. commune renūciat Ias. in l.diem functo nu.11.ff.de offic.assess.

107 Aduocatus postquam alterutrius partis rationibus instructus est, si se ad alterum transferat non solū præuaricationis,sed & falsi reus agetur.commune ait Bos-

108 sius in pract.crimi.tit.de præuar.nu 2.& 5. quod procedet & si mutetur instantia.commune inquit Pet.Nun. de execut.mand.reg.cap.ii.

109 Aduocati gratis patrocinati honorarium à victo victor non exprimet. vt commune ait Boer. decis. ccx. nume.5.

110 Aduocati ne iusiurandum dent se bonam causam defendendam suscepisse liberantur dissuetudine. vt receptum attestatur Ias. in l. rem non nouam. nume.2. C.de iudic.

111 Aduocatorum honoraria à clientulis sensim quæsita habentur quasi castrensis peculii numero.vt commu ne ait Ias.in l.vlt.nu.2.C.de inoffi.testam.& in rub.nu. vlt.C.de procurat. Viuius lib.i.opin.ccxl. adde porc.in prin.nu.4.instit.per quas pers.nob.acquir.

112 Aedificia publica ne labascant,operam debet nauare

Reipublicæ

Reipublicæ administrator. commune ait Curt. Iun. consi.xix.nu.13.

113 Aedificatio areæ, in quam stillicidiũ cadat, iure permittitur, si vel casuræ stillæ seruitus non impediatur, vel eius casus ab ædificante excipiatur. commune doctorum placitum scribit Bellon.consi.lxi.nu.5.

114 Aedificatio, quæ prospectum in religiosorum, vel vestalium virginum hortos præbet non est licita. vt commune prodit Boer.decis.cccxx.nu.9.

115 Aegrotus sese in criminum causis sistere non cogitur, sed suam innocentiam potest defendere per procuratorem. vt commune aiunt Grat.consi.xcviii.num.2. lib.i.& qui eũ laudat Iul. Clar. in pract.§.vlt. q.xxxiiii. ver. dixi etiam

116 Aequiparatorum antiqua lege etiam odiosis alterutrius dispositionibus alterum regitur. vt commune dicit Bellon.consi.lxix.

117 Aestimatio emptionem præsefert. vt frequentibus doctorum calculis probatum ait Boer. decis. cccxxvii.
118 nu.11. vnde & rerum dotalium æstimatio in dubio emptionem gignere censetur. vt commune ponunt Ang. Aret.in princ.instit.quib.alien. Alex. consi.lxxix. lib. v. Soc.consi.lvi.& sequen.lib.i. Neuizan. in Sylu. pag.72.
119 nu.20. intellige tamen semper nisi si precium re sit indignum. vt asserit receptum Paris. consi. lxxxi. nume.11.lib.iii.

120 Aestimatio rei cõtractu stricti iuris debitę à petitione etiã extra iudiciũ facta crescere incipit, vt est gl. sentẽtia in l.vinum ver.petitum ff.si cer.pet. cõmunis iuxta Ias. illic in princ.& Gomez in §. actionum nu.20. instit.de action.Boer.decis.lxviii. defendit Bellon.lib.i.supputat. cap. xvii.& si magis placere debeat antiquorum doctrina petitionem in ipso iudicio exigentium. de qua attestatur Alb.in d.l.vinum col.i. sequuntur meritò in eodem loco Aret.nu. 2.Soci.nu.8.Dec. nu.3.& nume.14. Purpur.num.40.Alc.à nu.6.idem Alc.in l.vna cap.viii. nu.9.C.de sentent.quæ pro eo quod inter. Gomez. in d.§.

d.§.actionum. nu.20. & seq. vbi autem dies est adiectus, post eius lapsum crescet statim rei æstimatio. l. quoties in diem ff.de ver.oblig.cuius rei ratio elucescet ex l.j.§.editiones,ibi, pars est stipulationis ff.de edend. de qua etiam studiosi consulant in d.l.vinum 503.nume.8.Dec.nu.3.Alc.nu.8.

121 Aestimatio per iusiurandum in litem probata à sententiæ die metienda est. vt est Bart.opinio in l.iij.§.in hac à nume.4.ff.commod. quam testatur communem Alexand.in l.vinum nu.15.ff.si cert.pet.& in l. vbi nu. vlt. ff. de eden.Ang. Aret.in §.præterea nume.36.instit.de action. placet tamen longè magis acutissimi Fulg.distinctio ad illum §. in hac, quam tandem amplectitur eruditus Alc.in d.l.vinum nu.39.

122 Aestimatio vbi alicuius rei initur & cõmune preciũ non ex affectione vel priuata alicuius vtilitate spectatur,& quod ij libenter dabunt,qui rei qualitates & conditiones noscunt, non quod alius quilibet emptor præstabit,consideratur vt effert cõmunia Arius Pinel. in l. ij.cap.vlt. nu.17.18. 19.20.C.de resc.vendit.

123 Aestimatio rerum soli ex earundem fructibus non ex ipsarum magnitudine,vel fabrefacta constructione metitur.vt commune quis affirmare poterit ex Plat.in l.ij.C.de præd.& omn. reb. nauicul. Sal. in l.j.nume.4. C. de fideicom.Aret.in l.alimenta nume. 3. C. de neg. gest.Alexand.in l.si maritus ff. solut. matrimo. Ias. in §. sed & si quis nume.11.instit.de action.& in l.si constante nu. 150.ff.sol. matr. Afflict.decis.58.nu.6. Boer. decis.19.nu.6.

124 Aestimatio integri precij rerum immobilium efficaciter initur ex subducta ratione quantitatis redditũũ, quos res ipsæ deductis expensis viginti annorum spacio præstabunt. vt commune aiunt Tiraq. de retract. lign.§.j.glo.vj.nu.19. Did. à Cou.Ruu. lib.iij. resolut. cap. ix. nu. 5. Arius Pinel.in l.ij.cap. vlt. nu.29.& 32. C.de rescind.vend.qui etiam tradit nu.30. quo pacto fructuum æstimatio fieri debeat.

125 Aestimationis rei detrimentum non praestat venditor,qui precio accepto eam tradere moratus est.vt receptum interpretum dogma affirmant Alex. num.13. Cur.Iun.nu.23.in l.vinum ff.si cer.pet.Ias.in l.quoties in diem in prin.ff.de verb.oblig.Gomez in §.actionum
126 nn.19.instit.de action. licet contrarium docuerit Bart. in d l.vinum nu.4.quem eodem loci sequuntur Bald. Ang.& Paul.nu.8.Butigel.nu.31.Zas.nu.16.& Soc.cōsil.cxxxiii.col.iiii.lib.i.à quibus sum.

127 Aestimatores à iudice legi debent qui iureiurando astricti referant de damni quantitate, de rei precio, & caeteris ad aestimationem attinentibus. cōmune aiunt Cagnol.in l.ii.nu.258.C.de rescind. vendit. & ad eandem legem Ariu.Pinel.cap.vlt.nu.4. Viuius lib.i.opin.
128 clxix.intellige si ii, quorum lis est,dissenserint,alioquin ad eos in primis spectabit optio. vt commune ausim affirmare ex Bar.in l.si quis arbitratu nu.7. ff.de verb. oblig.Ias.in §.quaedam nu.78.de actio.Feli.in c. quia iudicante nu.1.de praescri.Dec.& a liis, quos refert Arius Pinel.d.cap.vlt.nu.3. vbi & in sequētibus multa de hac re eleganter,atque accuratè memorat.

129 Aetas ad intelligentiam,& discernendarū rerū prudentiam à iure requisita non suppletur malitia,aut prę coci iudicio,vt cōmune inquit Did.à Cou.ruu.de sponsal.i.par.cap.ii. nu.1.

130 Aetas ex iuris,vel statuti dispositione in cōtractibus desiderata per verba quod sit contrahens talis aetatis non imputat pro expleto inceptum annum:secus si statuti verba habeant quod sit gestum ab existentibus in tali aetate.vt commune fatur Cur.Iun.consi.cxiii.col.i. Did.à Cou.ruu.d.cap.ii.nu.2.

131 Affectatio,conatus,& attentātio delicti nullas poenas ob generalem consuetudinem luit.vide infra in ver.voluntatem.

132 Affectationis ratio etiam ex benemeritis,vel coniunctione sanguinis profecta non inducit interesse(vt doctores fantur)cōsiderabile, vt quis alteri stipulari pos-

ſit: quemadmodum cenſuit gl.in l.fideiuſſoris, 24.ver. neque ff.de pact.quam aſſerunt receptam Iaſ. in l. huiuſmodi nu.22.ff.de leg.lib.i. Dec. in c. ad noſtrã nu.3. col.vlt.de probat.Arius Pinel.in l.j.par.iii. nu.62. verſ. infertur 26.C.de bon.mat.

133 Affectionis ratio non habetur in furto.commune dicit Ant.Nicel.in concord.gloſſ.lxxxv.

134 Affinitas,& ex illicito,iniuſtoque coitu oritur, vt cõmune tradit latè Did.à Cou.ruu.de ſponſ.i.par.cap.vj. §.vj.nu.3.& ante eum non relatus ab eo Porc. nu.1. in titulum de gradib.

135 Affines vbi ſtatuto ad compromiſſa adiguntur,ſocer ac gener,quorum affinitas iam vxoris morte dirempta eſt,cogendi ad id non cẽſentur.vt cõmune aiunt Alex. in l.non tantum nu.27.ff.de re iudic.Crot.in tracta.de teſtib.in ii.quæſt.vj.quæſt.princip. Blancus de compro

136 miſſ.quæſt.iij.num.23. & ſeq. quemadmodum nec nouerca,& priuignus ad id conſtringentur, vt frequenter placitum atteſtantur Alexan.conſi.ccvii. ad fin.lib.vii. Blanc.vbi ſupra nu.28.

137 Affines in cauſis criminalibus pro affinibus teſtimonium haud dicent. commune inquiunt Corn. conſil. clxxii.litera T. lib.ii. Villap. quem cum aliis refert Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.xxiiii.ver.quæro modo.

138 Alienatio propriè,& ſtrictim tantùm ea dicitur, qua dominium transfertur,impropriè verò, & latius etiam ſeruitutem,& hypothecam comprehendit.vt commune dicunt Salyc.in l.vlt.nu.1. C.de reb.alien. nõ alien. Soci.conſi.lxxv.nu.2.lib.i.Afflict.in cap.i. §.aut ſi libellario nu.30.quib.mod.feu.amitt.Rip.in l.vlt.q.xlii.ad fin.C.de reuoc. donat. Berous in c.nulli nu.21. de reb. eccleſ.non alien.

139 Alienatio contractu prohibita non aliter dominii trãslationem impedit, quam ſi ſpecialis hypotheca interponatur. vt cõmune auſim pronunciare ex Iaſ.poſt alios in l.ſi ita quis §.ea lege nu.32. ff. de verb.obligat. Gozad.cõſi.100.nu.24.Neguz.de pignor.ii.par.i.meb.

 nu.5.

nu.5. Loazes in l.filiusfam. §.diui nu.84. ff.de leg.lib.i. Alc.in l.traditionibus num.8. C.de pact.& cõe ait Anton.de Fano de pigno.ii.par.nu.5. magis commune asserunt Anto.Gomez in l.xl. Tauri nu.19. Did.à Cou.
140 ruu.lib.ii. resolut.cap.xv.nu 3. Sed contrarium, quod nempè generalis obligatio eiusdem sit momenti, & verius mihi videtur, & non minus receptum quis posset enunciare ex Alex.in l.qui absenti §.i.ff.de acquir.poss. & consi.lix.nu.6.lib.v.Soc.Nep.consf.cxviii.lib.ii. Grat. consil.xcv. nu.12.lib.i. Soarez in l. post rem iudicatam fol.129.col.iii.ff.de re iudi.Cagnol.in l.ii.nu.175. C.de pact.Crot.in d.§.diui nu.10.& Cassan.de Burg.rub.xi. §.iii.num.33.
141 Alienatio cùm in exteros statuto prohibetur, non ea prohibita censetur, quæ à testatore fieri iubetur, vt cõmune prodit Alexan.in l.si dignum ff.ad leg. Falcid.relatus ab Alciat.in l.ii.nume.12. ff.de verbor. obligatio.
142 & si contrarium verius sit cùm res soli, quas in exteros seu forenses alienari statutum interdicit, ipsis nec institutione relinqui posse asseueret commune Fabian. de
143 empt.& vendit.in vlt.quæst.nu.27.nec etiam præ scriptione quæri posśint, vt receptum ait Alexand.consf.i.
144 nu.23.lib.iiii.quin imò nec si alienentur, dominiũ trãsferatur, vt frequenter doctoribus probatum effatur Claud.in l.si ita quis §.ea lege nu.17. ff.de verb. oblig.
145 si tamen res hæ legentur, illarum æstimationem, quibus legantur, præstabit hæres. vt cõmune aiunt Alex. in l.apud Iulianum §.constat nu.14.ff.de leg.lib.i.Cur. Sen.consil.xxvii.nu.6.
146 Alienationis prohibitio compromissum impedit.cõmune dicunt Dec.consi.xxxix.nu.4. & consil.xliiii.& 475. Afflict. lib.iii.constit.Neap.rub.v.nu.52. latè Tiraquel.de iure marit.glo.v.nu.262.Blancus de compromissi.iiii.par.num.28.Paris.consil.lxxxv.num.15.lib.iii.
147 quin & trãsactionem vetat, vt commune referre haud verebor ex Ias.in l.vltim.nume.122.quæst.x. C.de iure emphyteutic. copiosè Tiraquell. vbi supra glos. v.

nu.

nu.205.quæst.xx.& copiosius de retract.lign.glo.xiiii. à num.60.
148 Alienationis prohibitio per iudicem rectè fiet, vt cõmune dicit Rauen.in Alphet.ver.alienatio.
149 Alienationis prohibitio, quæ vel alicuius contẽplatione fit, vel quocunque modo alicui vtilis est, valet, ac firma est.vt commune ait Curt.Iun.consil.cxxi.nume.2.
150 alias autem nullius est momẽti, vt commune inquit Ias.in l.qui Romæ nu.36.ff.de verb.oblig.
151 Alienationis prohibitio nihil vetat, quin væneant bona mobilia, quæ à seruante seruari nequeunt. vt cõmune doctorum placitum enunciat Aret. in cap.prælatorum nu.10.de accusat.
152 Alienationis prohibitio non cohibet instituti hæredis liberos, cùm hæres expresìim in illa nominatur, vt commune inquit Tiraq.de retract.conuent. glo.vj.§.j.
153 nu.24.Nec tanti est momenti, vt bona alienari prohibita in descendentiũ matrimoniis doti dici nequeant. vt commune laudant Rauen.in Alphet. ver.alienatio. Did.à Cou.ruu.lib.iii.resolut.cap.vi.nu.10.
154 Alienationis prohibitio facta filiis non profertur ad nepotes, vt facta familiæ non egreditur quartum gradum.vt frequẽtibus doctorum suffragiis suffultum inquiũt Ias.& alii in l.filiusfam.§.diui ff.de leg.lib.i. Dec. consil.ccclxxvii. Cur.Iun.consi.cxi.nu.1.
155 Alienationis prohibitio in bonis perpetuo familiæ relictis nõ est impedimento, quin eorum bonorũ causam immediatè, vt sic loquar, ab hærede nactus illa longissimo tempore vsucapiat.vt commune dicunt Alex.consil.xxxviii.nu.10.& cõs.cxvii.lib.j.& cõs.ccxciiii. ad fin. lib.iii.Grãt.cõs.xxi.nu.36.lib.ii.Rip.nu.113. Crot.nu. 140.Loazes nu.191.Alc.nu.47. in l.filiusfam. §.diui ff.
156 de leg.lib.j.vt nec obstabit quin is ordinaria pscriptione vtatur, qui ab alio causam adeptus sit, vt commune affirmare ausim ex Balb.de præscrip.v.par.v.par.princip.quæs.v.Paris.cons.lxxxi.nu.44.lib.ii.inclyto Pinel. in auth.nisi tricennale nu.35.C.de bon.mater.

157 Alienationis extra familiam simplex prohibitio nō inducit absolutè fideicommissum, sed facta demum in extraneos alienatione illud efflorescet. commune scribit Dec.consi.xxiii.in princ.

158 Alienationis extra familiam prohibitio nō impedit, quo minus quis proximiorem, seu quencunque sibi legitimum hæredem, & non de eius familia, qui illa bona reliquit, vel ab intestato, vel testatò in illis bonis posśit hæredem habere. vt communę dicunt Ias.in l. si ita quis §.ea lege nu.9.& nu.44.ff.de verb.obligat. & in l.voluntas nu.9.C.de fideicommiss. & in l. filiusfam.§. diui lect.i.nu.102.& lect.ii.nu.135.Rip.nu.96. Loazes num.155.ff.de leg.lib.i.latè Tiraquel.de retrac.§.xxvi. num.4.Bernard.Diaz reg.xxviij.Io.Dur.caut.vi.nu.2. Paris.consi.xxii.num.25.lib.iii.& consi.lviii.nu.9.lib.ii. Did.à Cou.ruu.in cap.Rainaldus in princ. num.12.de testa. insignis iuris antecessor Arius Pinel. in l.ii. nu.8.

159 C.de bon.mat.quæ tamen sententia apertè falsa est, vt alibi probamus, & apertè aliis receptis sententiis, & verioribus repugnat. nam alienationis prohibitionē extra familiam esse parem alienationis extra certum personarum genus prohibioni, & alienationis prohibitionem extra certum personarum genus omnem hæredis institutionem excludere multis testatur receptū Curt. Iun.consi.cxxi.nu.2.nec ea in re refragatur eminentissimi iuris interpretis Arii Pineli authoritas, quæ nec Pauli, nec Papiniani authoritate apud me præpondera tur. nam doctorum modò opinionem refert.

160 Alienari res restitutioni subiectæ ob posśidentis delictum nequeunt. vt cōmune inquit Ias.in auth. res quæ nu.20.C.commu.de leg.

161 Alienari prohibita non proscribūtur proscriptis bonis omnibus. vt receptum inquiunt Grammat.deci.cv. nume.31.Iul.Clar.in pract.§.vlt. quæst.lxxviii. versic. item quæro.

162 Alienata in fraudem, & ante delictum admissum postea proscribuntur, secus si & post susceptum crimen

abqsue

absque fraude alienentur.vt communia attestatur Iul. Clar.in d.q.lxxviii.ver.solet ètiam cum sequentib.

163 Alimenta qui ex necessitate præstat, & medicinas affecto corpori necessarias necessariò præstabit. cõmune ait Dec.in l.de alimentis col.i.C.de transact.

164 Alimenta eisdem ex causis pater filiis negare potest, quibus illorum exhæredandorum ius habet. commune dicunt Palat.Ruu. in cap.per vestras fol. 87. de donation.inter virum,& vxorem.fusè Did.à Cou.ruu.de sponf.ii.par.cap.vlt.§.vi.nu.17.Anto. Gomez de testa. cap.xi.num.13.

165 Alimenta monachis nihil proprium, peculiarevè habentibus legata iudicis officio debebuntur. commune dicit Anton.Gomez de testamen.cap.vltim. nume.46. quanuis ea de re dubitare non de nihilo quis possit.

166 Alimenta liberis ex incestu, & damnato coitu decernens Pontificis constitutio vbique seruari debet silente ea in re iure Cæsareo.vt commune aiunt Aretin. in prin.col.vlt.instit.de iure nat.gent.& ciuil.Sylu.Nupt. lib.iii.nu.25.Did.à Cou.ruu.de spõs.ii.par.cap.vi.nu.6. ver.cæterum.

167 Alimentorum causa tunc demum pia dicitur cùm pauperi legantur.commune aio ex Bart. in l.alio nu.4. ff.de aliment.& cibar.legat. Aret.consi.xcvii.Imol.in l. cum pater §.i. ad fin. ff.de leg. lib.ii. Alex. consil.cxxv. lib.iiii.Ias.in l.cum is §.si mulier ff. de condict.indebit. Dec. consil.lxxii. col.iii.in princ. & consil. cccccxxvi. & consil.dci.& dcxi.Soarez in l.quoniam in prioribus fol. 100.col.i.C.de inoff. testam.Gomez in §.præiudiciales nu.5.instit.de action.Grat.consil.cxl.nu.6.lib.ii.Olden

168 dorp.de iure sing.nu.43.lib.i. cum autem ditioribus relinquuntur inter gratiosas,ac fauorabiles causas ponũtur.vt commune pronuncio ex Alex. & Dec. nume.9. Alc.num.19.in l.si certis annis.C.de pact. Ias. in l.i.limitat.iii.C.de fideicommiss.Bald.Nouell.in repetit.l i. nu.43.ff.solut.matri. Guliel.in rep.cap.Raynutius ver. si absque liberis in ii.in tract.de legat.nu.179.

169 Alimenta nec municipali lege, nec cõsuetudine, nec pacto tolli queunt. vt commune ait Did. à Cou. ruu. de sponsf. ii. par. cap. vi. nu. 3. & 4.

170 Aliquis dictio, & fœminam complectitur, vt receptũ enunciat Dec. consf. lvii. nu. 1.

171 Alius, alia, aliud, repetit similia. commune ait Curt. Iun. consf. clxxxiii. nu. 2.

172 Alluuio iurisdictionis, vel territorii (vt doctores fantur) fines nec auget, nec minuit. commune aiunt Soc. cõsf. cxxvii. nu. 5. lib. i. Bossius in pract. crim. tit. de prin. & priu. nu. 280. & qui dissentit Cur. Iun. consf. lvi. col. ii. Briscianus de confinib. cap. xxiiii. nu. 6.

173 Alteri stipulari nemo potest, tametsi in eum, cui stipulatur, propensus atque adeò meritis obligatus sit. vt commune aiũt Iasf. in l. huiusmodi nu. 21. ff. de leg. lib. i. & cõnsf. xli. lib. iii. Dec. in cap. ad nostram nu. 3. col. po-
174 strema de probat. excipe nisi sit iure iurando vallata stipulatio, vt commune dicit largè Alc. in cap. cum con-
175 tingat nu. 221. de iur. iuran. quæ intellige iure Cæsareo processura, nam regulariter iure canonico alteri alter vtiliter stipulatur, vt frequenter placitum efferunt Roman. in l. stipulatio ista §. alteri nu. 6. ff. de verb. obligat. Ang. Aret. in §. alteri nu. 2. instit. de inutil. stip. quãuis verius in contrariam partem ierint Imol. Rom. & Iasf. nu. 5. Zasf. nu. 22. in d. §. alteri. Fab. in §. si quis alii nu. 8. instit. de inutil. stipul. Alc. in cap. cũ contingat nu. 226. de iureiuran.

176 Alternis debitor ex stipulatione ad ipsum relata eligendi ius habet. commune ait Rip. in cap. inter cætera num. 70. de restitut.

177 Amicitia nihil de fide testium detrahit. vt commune autumat Marc. Anton. in tractat. de inditiis nume. 170.

178 Anatomę exercendæ cadauera damnatorum concedi debere generali vsu admissum est. vt attestantur Ant. Gomez de delic. cap. xiiii. in fin. Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. vlt. ver. quær o nunquid.

Animal

179 Animal rationis expers ob maleficia non punitur. commune ait Sapia in l.imperium nu.6.ff.de iurisf.om. iud.& qui limitat cùm vnà qui cum illo coierit plectẽdus erit,Iul.Clar.iu pract.§.fornicatio ver. cũ animali: & §.vlt.quæst.xcix.ver.quæro etiam.

180 Annui reditus emptio nullo iure interdicitur.commune inquit Rip. lib. i. de legib. cap. xix.nu.6. Did. à Cou.ruu.lib.iij.resolut.cap.ix. & cap.x.

181 Annuum legatum vel reipublicæ, vel ecclesiæ factũ per verbum semper,& in perpetuũ, nõ amplius,quam centum annos durat.commune aiunt Alex. consil.lx.

182 lib.i.Cou.ruu.lib.iii.resolut.cap.ix.nu.10.sed certè cõtraria sententia,& verior est, & iam hodie magis communis vt semper duret.nam illam asserunt Rogerius, Alber.alios antiquos referens, Cum.Ang.Corn.Soc. Iaf.Rip.Crot.Pontan.Parpal.Verrat.Riminal.quos cũ aliis laudant Cou. ruu.vbi supra, Viuius lib.i. opi.197. & Anton. Gomez meus iuris præceptor de contract. cap.xv.num.18.

183 Annuæ obligationes & si xxx.annis semel atque omnino præscribantur, annua tamen relicta non semel, sed illorum vniuscuiusque anni obligatio eo tempore præscribetur.cõmune renũcio ex Cum. in l. de pupillo §.si in pluribus col.ii.ff.de nou.oper.nunc. Fulg.in l.cũ notissimi §.in his C.de præscrip.xxx.Corn.conf.xxii. nu.23.lib.iii.Alex.nu.3. Iaf. i.col.in fin. in l.si Stichum §.stipulatio ff.de verb.oblig. Feli.in cap.auditis col.vlt. de præscript.Balb.de præscrip.iiii.par.iiii.art.quæst.iiii.

184 Antidoralis, vt doctores fantur,obligatio non impedit repetitionem soluti per errorem. vide infra ver. errore soluti.

185 Antiquitas delictorũ pœnas illis infligendas imminuit.vt commune proferunt Did.à Cou.ruu.lib.ii. resolut.cap.ix.nu.2. Ant.Gomez in l.lxxvi. Tauri nu.6. & de delict.cap.i.num.8. Iul.Clar. in pract. §.vlt.q.lx. ver.præterea.

186 Antiquum est quod centum annos supergreditur, vt commune

commune inquit Cagnol.in l. velle in fin. ff.de reg.iur.
187 vnde tanto tempore metietur antiquitas, vt de solemnitatibus extrinsecis nascatur præiudicium, vt ait receptum Ias.in l.cum aliquibus num.7.C. de iure deliber.
188 & vt etiam tum testes de auditu, vel credulitate admittantur, vel fama probet. vt commune effatum testatur Aymon in tract.de antiq.temp.i.par.nu.4.

189 Antiqua licet leuibus ꝓbationibus regulariter egeât, tamen iustitia cum reo, aut possessore faciente plenis opus habent.commune infit Aym.de antiquit.ver.viso de fama nu.32.

190 Apostata non minus ad pœnitentiam admittetur, quàm hæreseos crimine obstrictus.commune aiunt Simanc.de hæret. cap.vii.num.2.Iul. Clar.in pract.§.vlt. quæst.lxxviii.ver.apostata.

191 Appellatio nemini cuiuscunque criminis etiam maiestatis læsæ accusato,& damnato negari debet,cùm aliter expressim cautum non est. vt commune inquiunt Anton.Gomez de delict. cap.xiii. nu.12. Viuius lib.ii.
192 opin.xx.excipe nisi vel conuictus, & confessus sit, vel confessus,& confessionem nunquam retractauerit. vt cõmune inquiunt latè Did.à Cou.ruu.in pract. quęst. cap.xxiii. dueñas reg.156.ad fin. Iul. Clar. in pract.§. vltim. quæstio. xciiii. Viuius lib. ii. opin.xvi. excipe.ii.
193 nisi si crimen euidenter innotescat, vt commune infit Anan.in cap.quam perniciosum nu.1.de vsur.

194 Appellatio extra iudicium facta iudici, vel causæ expressionem, vel probabilem coniecturam exigit: secus facta parti.commune inquit Panor.in cap.cum sit Romana nu.10. de appell. & vir magnæ doctrinæ Nicol. Ant.Grauat.ad Vestrium lib.3.cap.vii.nu.3.

195 Appellatio ratione præsentis temporis habita sententiam extinguit, at futuri temporis inspectione eam modò suspendit. vt frequenti doctorum calculo receptum ait Ant.de Tremor.ad Bon.cur. in pract. except. in rub.de imped.execut.nu.1.

196 Appellatio statuto tolli nequit. vt commune effatur

Ant.

197 Ant.Nicell.in concord.glo.vi.in fin. quod & de inferio rum ſtatutis exaudiendum aſſerit commune Rip.in
198 cap.i.num.45.de reſtit.& denique conſuetudine atque vſu generali antiquatum atteſtatur Iul.Clar. in pract. §.vlt.quæſt. xciiii.ver.cæterum.

199 Appellatio executionem,vel exequendi mandatum non remoratur.commune ait Alc.in l.i. §.ſi quis ita ff. de verb.obligat.

200 Appellatio fieri ſimpliciter poteſt ad competentem iudicem, vt commune inquit Marant. de ordin. iudic.
201 par.vi.nu.120.quin & facta alternatim valebit, vt rece ptum ait Felin. in capitul. ii. nume. 2. de appellation.
202 intellige tamen ſi intra decē dies appellationibus præſtitutos palam fiat,qui iudex prouocetur.vt commune aſſeuerat Alex. conſi.lxxix.nu.5.lib.vii.

203 Appellatio à ſententia litem finienti, & abſque ſcripto rectè fit, dummodo incontinenti fiat, ab interloquutione ſcripta ſit,oportet.vt commune ſcribit Ma
204 rant.de ord.iud.par.vi.nu.526.dicetur autem in continenti facta ſi iudex pro tribunali ſedens nondum ſe ad actus extraneos diuerterit, & ſi totū diem in foro pro tribunali ſederit.vt commune teſtificatur idem Marāt. eodem in loco.

205 Appellatio quæ viua voce ita fit, vt appellans reſeruet appellationem in ſcriptis interponendam,tunc demum ſecūdæ poſtea ſcriptis exaratæ præferretur, cum valuit, ſecus ſi nullius pōderis extiterit.commune aiūt rectè explicantes Marant.in praxi.vi.par. ver.appellatio nu.125. amicus noſter Grauat.ad Veſtrium lib.vii. cap.iii.nu.62.

206 Appellatio à ſententiis de poſſeſsione latis iure ciuili non conceditur,&ſi Pontificio cōcedatur. commune effantur Rip.in cap.i.nu.3.de reſtit.ſpoliat.Curt.Iun. conſil.clxviii. nu.39. Io.Coraſ.in l.naturaliter §. nihil commune nu. 8. ff. de acq.poſſ. Viuius lib.ii.opin.xxii. quanuis alibi nos contrarium moliamur.quam etiam in rem videto quæ infra ſcribo ver.poſſeſsio.

Appel-

207 Appellatio tum iudicialis tum extraiudicialis nõ suspendit quæ semel facta sunt. vt commune insit Dec. in
208 cap. bonæ nu. 17. de appellat. & si quæ post appellationem iudiciasem innouata sunt, omnia reuocentur, quæ post extraiudicialem ea solum retractentur, quæ contra ipsam appellationem sunt. commune ait idem Dec. vbi supra nu. 18. & mihi amicissimus Nic. Ant. Grauat. ad Vestrium lib. iii. cap. vii. nu. 5.

209 Appellatio cùm iudicis copia non sit, coram viro saltem vno spectatæ fidei, & notario adponi debet. vt cõmune interpretum axioma enunciat Præpos. in cap. si iustis. num. 8. de appell. & amicus noster Grauat. ad Vestrium lib. vii. cap. iii. nu. 72.

210 Appellatio nec iudici, nec cuiquam alii magistratui multato in syndicatu conceditur: & si supplicatio ad superiores non interdicatur. commune asserit Viuius lib. i. opin. clxxxi.

211 Appellatio ab interlocutione de non exequendo nõ debet admitti. vt frequens interpretum placitum enunciant Alex. consi. xcv. lib. ii. Felin. in cap. quod ad consul sultationem col. ix. de senten. & re iudic. Dec. in cap. nouit notab. iiii. de appellat. Crauet. consi. cclxxiii. col. pen.
212 in fin. vt nec ab alia interlocutione, cuius damnum irreparabile non sit. commune ait latè Viuius lib. ii. opin.
213 xvii. si autem erit irreparabile atque etiã successiuũ, & post præstitutum appellationibus tempus ab interlocutione iure appellabitur. cõe ponit meus iuris doctor Arius Pinel. in l. ii. par. ii. cap. i. nu. 27. in fin. C. de resc.
214 vendit. quin & cum quis se iudicem cõpetentẽ, vel non competenrem pronunciat, ab interlocutione ritè, ac rectè appellabitur. cõe aiunt Ias. in l. quod iussit nu. 25. & seq. ff. de re iud. Nic. Anto. Grau. qui plures species, diligenter cõgerit ad Vestrium lib. iii. cap. x. nu. 6. quod tamen intelliges in iudice delegato, secus in ordinario iuxta eosdem.

215 Appellatio deferi non potest cũ alterius partis interest illius persecutio. vt cõe inquit Gomez de trien. q. liiii.

ver.

216 ver.hinc voluit.eritque prima persequenda appellatio, vt cõe effatur Marant.de ordin.iudi.par.vi nu.132.

217 Appellationis renunciatio in compromisso posita nõ habet locum in insigni læsione. vt cõmune dicit Curt. Iun.consi.lxxix.nu.4.

218 Appellationis iudex seu infirmet, seu confirmet nulla in specie opus habet verbo absoluendi, aut condemnandi, vt aiunt commune Turzan. opin.xxiiii. Viuius lib.ii.opin.xxx.

219 Appellationis interpositæ apostolos, seu dimissorios libellos intra triginta dies à scientia sententiæ latæ numerandos peti oportet. commune aiunt Marant. in praxi vi.par ver.appellatio num.209. Nicolaus Anto. Grauat.ad Vestrium lib.vii.cap.iii.nu.65.

220 Appellationis iudex delegatus tametsi legitimam appellationis causam pronũciet, de principali adhuc negotio cognoscere, ac decernere põt.vt crebro docto. placitũ affirmat Dec.in cap. vt debitus col. pen. de appell.

221 Appellationi semper erit deferendum, cùm iudex vel in facto, vel in iure dubitare meritò poterit.vt cõmune doctorum enunciatum asseuerat Collect.in cap.vt debitus col.iiii.in fin.de appell.

222 Appellationi persequendæ præscriptum biennii à iure tempus nec expressus partium consensus ampliabit, ac proferet.vt commune aiunt Deci. in auth.si tamen nu.33.& seq.C.de temp.appel.Marant.de iudi.vi. par. iii.partis in actu ii.à nu.225.Nic.Ant.Graua.ad Vestr.

223 lib.vii.cap.vlt.nu.42.nec aliter biennium ad appellationem prosequendã conceditur, quam si in primo anno diligentiam à se adhibitam fuisse appellans probauerit. cõe ponit idem vir elegantioris doctrinæ Nicol. Ant. Grauat.vbi supra ad Vestrium lib.iii.cap.v.nu.7.

224 Appellationi aduersarii aduersarius adhærescere poterit dummodo intra decem dies id agat.quod scilicet communis vtriusque parti habeatur. commune ponit amicus nõster Nicolaus Antonius Grauat. ad Vestriũ lib.vii.cap.3.nu.49.

Appellationem

225 Appellationem pro aliis & clerici in criminum causis rectè interponent.vt commune ponunt August. ad Ang.de malef.ver.præsente dicto Caio nu.5.Iul.Clar. in pract.§.vlt.q.xciiii.ver.sed an etiam clericus.

226 Appellationem iudicialem qui subsequuntur conatus, & (vt docto. fantur) attētata reuocari omnino debēt: at quæ appellationi extra iudicium interpositæ accesserunt,tantum retractantur, quatenus appellationem ipsam infestant.vt commune affirmat Dec. in cap.bonæ nu.18.de appellat.

227 Appellatione pendente bannitus,seu proscriptus, & necari nequit,& testari potest.vt cōmunia refero infra ver.bannitus.

228 Appellatione interposita si is è vita abeat,qui mortis supplicio damnatus est cum confiscatiōne bonorum & pœnam confiscationis euadit:at qui damnatus est,vt mortis pœna plecteretur,& eius bona fisco addicta essent,non illam confiscationis luem effugiet.vt commune pronunciant Augustin.ad Ang. de malefic. ver. qui dominus iudex nu.49.& ver.& eius bona nu.3. ac Iul. Clar.in pract.§.vlt.quæst.xciiii.ver.sed pone.

229 Appellatione vso, & illam prosequi principis causa impedito non currit primi anni tempus, vt commune
230 ait Dec.in cap.ex ratione nu.6.de appellat. at si iudicis inferioris ratione fuerit impeditus, concedetur illi alter annus.vt commune asserit & idem Dec.& eodem
231 in loco nu.7.nec ea in specie impedimentum,aut impedictēm attestari opus erit.vt commune fatur Cagnol. in l.in omnibus nu.15.ff.de reg.iur.

232 Appellari ab arbitris & si iure ciuili nequeat, tamen & eodem iure ab arbitris ex necessitate lectis,& ab omnibus generaliter arbitris iure canonum appellari licebit,illud commune ait Iaffred. decis ccccIxvii. hoc attestatur receptum Alex.in l.nemo potest nume. 21. ff. de leg.lib.j.

233 Appellatus iudex potest cogere vt sentētia, vel acta edantur sub priuationis pœna. commune effatur Ias.

in l.

in l.is apud quem num.12.C.de eden.

234 Arbitrium cū vel ab homine,vel lege ſeligitur,atque in illud cauſa confertur,non idcirco remota cognitio, ſed remiſſa ſubtilitas cenſetur.vt commune aiunt Catald.de ſyndic.quæſt.cix.& Amad.de ſyndic. etiam nu

235 me.145.quin iudices vbi aliquid pro arbitrio ſtatuere poſſunt à iuris communis finitionibus non iuſtè recedent,niſi quo ad procedendi modum:vt commune effantur Alb.in iii.par.ſtatut.quęſt.xxxii.nu.1.Iul.Clar. in pract.§.vlt.quæſt. xxxi.ver. arbitrio atque balia. & quæſt.lxxxiii.ver.ſcias etiam.

236 . Arbitrio iudicis terminabitur,& qui ſint digniores, & quæ leuis cauſa,vel ardua cenſeri debeat,& quis pau per vel diues ſit exiſtimandus, & quæ moræ expiatio admittatur opus eſt,& quod denique inditium tormē tis ſufficiat.vt communia ponit latè Viuius lib.ii.opin. xxvi.de inditiis latius Iul. Clar. in pract.§.vlt. q.lxiiii. ver.dixi quoque.qui etiam in eodem §. quæſt. lxxxiii. multorum pœnas iudicis arbitrio infligendas cum receptis ſententiis recenſet.

237 ·Arbitrio iudicis ſtatuenda pœna nequit eſſe capitalis,vide infra in ver.pœnam.

238 Arbiter vnus è tribus electis ſi mortem obeat, euaneſcet compromiſſum, vt ponit receptum Curt.Iuni. conſi.lxxix.nu.1.Viuius lib.j.opin.cccxxviii.

239 ..Arbitri ex ſtatuti forma additi magis delegatorum iudicum normis cenſentur,quam ordinariorū: ac proinde ſi diuerſas tulerint ſententias, aditus ſuperior utramlibet earum confirmabit.ut commune aiunt Iaſ. in l.duo iudices colum.iii.nu.4. ff de re iudic. Blanc. de compromiſſ.quæſt.vi.nu.4.Marquard.de iudęis.ii.par. cap. vi.num.25.

240 Arbitri, & arbitratores uel teſtamento,uel conuentione lecti arbitrari non coguntur, niſi officium agnouerint.commune autumat Alexand. in l.i.num.4.ff.de leg.lib.ii.

241 Arbitri, & arbitratores clauſulis ampliſsimis elect

ſolumi

solum impunè in sexta parte lædent. commune dicit Curt.Iun.consi.lxxix.nu.1.& consi.cxxvj.nu.14.

242 Arbitri esse possunt iure ciuili maiores. xviij. annis etsi pontificum definitionibus nequeāt.communia ponit latè Viuius lib.ij.opin.clxxix.

243 Arbitri ciuili iure nequeunt esse ordinarij iudices. vt commune ait Dec.in l.etsi prætor notab.iij.ff.de of-

244 fic.eius.Lanfranc.de arbitr.§.hactenus versi.iij.poterūt tamen esse arbitratores, atque amici compositores: vt ponit commune Viuius vtrunque iure pontificum ex recepta doctorū opinione licere asserēs lib.j.opin.183.

245 Arbitri absque cessione non quærunt alteri, vt com commune ait Panor.in proœm.decretal.nu.23.

246 Arbitrorum sententia appellationi erit obnoxia, si partes id paciscantur.vt commune aiunt Alex. nu. 20. Rip.nu.86.in l.nemo potest ff.de leg.lib.j.

247 Arbitrorum sententia, seu, vt doctorum vulgus fatur,laudum non transit in rem iudicatam decurso anni spacio: vt commune inquiunt Alex. consi.ccxxxvii. col.vlt.lib.j.Turzan.opin.cxxxviii.

248 Arbitrorum cum pœna vel sine pœna audiēdorum sentētia post emologationem, vt doctorum sermo est, tacitam vel expressam producit actionem. vt frequenter placitum iuris canonici consultis attestatur Alexā. in l.ait prætor in princi. nu.3.ff. de re iudic. ac mihi vir amicissimus & doctissimus Nicolaus Antonius Grauatius ad Vestrium cap.iii.libri.iii.nu.6.

249 Arbitris amplissima indulta potestas non est impedimento quin enormiter læsus reductionem ad boni viri arbitrium iure poscat commune infit Dec. consil.

250 xxxix.nu.6.vt nec etiam impediet eiusdem reductionis renunciatio compromisso inserta. vt commune recenset Curt. Iun.consi.lxxix.nu.4.

251 Arbitratores si plures optentur,atque vnus naturæ debitum persoluat è vita abiens,frustra alij postea nō valituram sententiam ferent. commune effatur Curt. Iun.consi.79.nu.1.

Arbi-

252 Arbitratores inter se discordantes nō coguntur tertium eligere. vt commune profert Dec. in cap. cum speciali nu. 7. de appellat.

253 Arbitratores earum solum spiritalium causarum ritè optantur, de quibus fieri transactio potest. communè ponit Did. à Cou. rub. de spōs. ii. part. cap. viii. §. vlt. nume. 2.

254 Arbitratorū sententia ante annos xxx. nec parit actionem, nec finē adipiscitur. quin & intra illos semper boni viri arbitrium iure desiderabitur. commune aiunt Dec. consi. xxxix nu. 6. Rip. in cap. ii. nu. 5. de restit. ha-
255 bet tamen magnam præsumptionem. vt cōmune aiunt Dec. in c. quoniam contra num. 184. de probat. Viuius lib. i. opin. cclxi. col. vlt.

256 Archidiaconus, vel alius inferior prælatus nec impōnere, nec petere charitatis subsidia potest, si nec priuilegio, nec consuetudine fulciatur. commune dicit Boer. decis. cxxxiii. nu. 2.

257 Argumentum à ciuilibus ad criminalia regulariter promptum valet. commune aio ex Bartolo in l. Papinianus §. secundo ff. de inofficios. testament. Paulo in l. consentaneum ad finem C. quomodo, & quando iudex. Alexandro in l. diuortio numer. 11. ff. soluto matrimonio. Ario Pinelo in rubric. i. part. capit. ii. num. 22. C. de rescin. vendit. & in l. i. iii. part. pag. 124. col. ij. C. de bon. mat. & Hipp. qui aliquot differentias adnotat, in pract. crim. §. expedita nu. 63.

258 Argumentum à sensu contrario & in legibus, & in testamentis, & in contractibus cùm bonæ fidei, tum stricti iuris validè procedet. commune testatur Curt. Iun. in l. i. num. 59. ff. de offic. eius, cui mandata est iu-
259 risdict. diceturque procedere ex mente, non ex interpretatione, seu coniectura. vt commune asserūt Sapia, & qui eum adducit latè de materia agens Viuius lib. i.
260 opin. xxvii. amplia idem fore in statutis, vt commune efferunt Feli. in cap. ecclesia col. xxiii. de constit. Curt. Iun. d. loco nu. 85. Euerar. in iiii. loco ver. & quia supra

261 plenè Viuius vbi supra. excipe cũ iuris communis correctio inde profectura esset, vt receptũ scribit Curt. Iun.
262 laudato loco nu.86.& consf.xciii.nu.4. nisi tamen statuta in sensu directo alias nihil operarentur, vt commu-
263 ne aiunt Viuius,& ab eo relati vbi supra. excipe.ii. quādo turpis illatio inde oriretur. vt commune enunciat laudatus Curt. in d.l.j.nu.86.

264 Argumentum à contractibus ad vltimas voluntates iure promitur. vt commune pronunciat Cur. Iun. consil.clxxj.nu.3.

265 Argumentum de alimentis ad dotem rectè colligitur, vt commune affirmat Ruin.consf.cxciiii.col.ii.& cōsil.cxcix.nu.9.lib.i.

266 Arma noua fisco applicari desuetum est. vt attestantur Alc.in l.armorũ ff.de verb.signif.Iul.Clar. in prac. §.vlt.q.lxxix.ver.arma noua.

267 Arma prohibita ad itineris vsum impunè feruntur, vt vsu receptum attestantur Ang.in l.i.nu.3. ff. ad leg. Iul. de vi publ.& qui eũ refert Iul. Clar. in pract. §.vlt. q.lxxxii.statut.vi.ver.item quæro.

268 Arma qui prohibita gessisse conuincitur, nec illa amittit, nec pœnas in inuentos, vel deprehensos cum illis armis constitutas pendit. commune aiunt Anto. Gomez in l.xlv.Tauri num.48. Did.à Cou.ruu. in pract. quæstio.xxxiii. Viuius lib.i.opinione cclxxxiii. Iul.Clar. in pract. §.vlt.quæst.lxxxii.statut.vi. & vide infra in ver. inuentus.

269 Arma defensioni apposita qui tulerit, non plectetur, vbi in arma gerentes pœnæ sanciuntur. commune asseuerant Placa lib.i.delict.cap. viii.nu.9.& qui cum nonnullis contrariũ vsu seruari ait Iul. Clar. in pract. §.vlt. q.lxxxii.stat. vj.ver.quæro.

270 Arrhæ de matrimonio contrahendo in quacunque & quãtitate,& specie tradi possunt, vt commune effert Did.à Cou.ruu.de sponsal.ii.par.cap.iii.§.vii. nume.7.
271 non tamen vtrinque tradi poterunt, vt commune refert Ias. quem laudat idem Did. eodem in loco. licet

vterque

vterque rectè in contrariam seutentiam discedant.

272 Arrhæ ad eum, qui dedit, matrimonio contracto redeunt, vt in eius malũ, qui matrimonio mora est, amittuntur. communē literis prodiderunt Præpos. in cap. gemma col. v. de sponsal. Did. à Cou. ruu. de sponf. ii. par. cap. iii. §. vii. nu. 11.

273 Arrharum promissiones de matrimonio contrahendo, nulla accedēte traditione futiles atque inanes sunt. vt frequenter iuris interpretibus placitum memorant Præpos. in cap. gemma. quæst. ii. de sponf. Did. à Cou. ruu. d. §. vii. nu. 55.

274 Arrhas acceptas tantum amittunt, qui à contractu recedunt, non & ad id, quod alterius interest, tenentur. vt commune testificatur Porc. in princ. nume. 61. instit. de empt. & vendit. & Ant. Gomez de contract. cap. 2. num. 18.

275 Arrogatio filii emancipati alioquin & antea ingrati indultam à parente culpam satis efficaciter probat. vt commune asserit vir magno ingenio præditus, & mihi non pœnitendus iuris doctor Emanuel à Costa in l. Gallus §. & quid si tantum iii. par. nu. 186. ff. de liber. & posthum.

276 Arrogati tum à naturali patre tum ab arrogāte instituti, ac fato functi hæreditas ita secernetur, vt bona à naturali patre profecta ad substitutum ab eodem naturali patre, vel ad legitimũ eiusdem hæredē pertineāt, quæ autem ab arrogante emanarunt ad substitutum ab eodem vel iustum ipsius hæredem spectent. vt commune pronunciat Ias. in l. arrogator nu. 39. ff. de adopt. & nos alibi distinctius, ac latius exponimus.

277 Assassinus (vt vulgo fandi mos est) qui dicatur, & quas luat pœnas, latè ex receptis sententiis tradit Iul. Clar. in pract. §. assassinus.

278 Assertio morientis contra delinquentem & si nec inquisitioni idoneũinditiũ suggerat iure communi, tamē hodie consuetudine generali suggeret. vt ait receptum Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xxi. ver. assertio.

279 Assertioni de causæ interuentu, sine qua actus alioquin est inutilis, seu fiat in testamento, seu in contractu, nulla fides habetur: vt commune esse doctorũ placitum sunt authores Alex. & Dec. in l. si donatione C. de collat. Dec. consil. xx. & consil. dcii. Ias. consil. cliiii. lib. ii. & in l. si is qui ex bonis col. vltim. ff. de vulg. Ioan. Coras. in l. frater à fratre §. quæsitum num. 55. ff. de cõdict. indeb. latè acutus iuris enucleator Arius Pinel. in
280 l. 3. par. iij. num. 23. C. de bon. mater. amplia vt hæc generalis definitio etiam in principis assertione procedat, vt receptum pono ex Ias. in l. vlt. nu. 3. C. si contra ius. Dec. consi. cccccl viii. & conf. cccccl xxvi. & conf. dcii. Grãmat. decis. ciii. nu. 229. Alc. reg. iii. præsumpt. viii. nu. 5. quanuis ineptè profectò, & absurdè Bellon. conf. xlix. nu. 12. commune esse effutiuerit vt vnicuique causam, absque qua procedere res nequit, intercessisse asseren-
281 ti credatur. excipies tamen in judice causam delegationis enunciãti, cui fides non denegabitur, vt commune aio ex Alex. nu. 55. Ias. nu. 59. in l. i. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisd. Dec. in c. si pro debilitate nume. 6. ff. de offic. delegat.

282 Assessoris imperiti elector ex iniusta sententia obligabitur. vt communem esse sententiam ait Curt. Iun. in rubric. nume. 26. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdictio.

283 Assistens propius delinquenti auxilium præstare dicitur, at secus qui procul assistit. commune inquit
284 Alexand. consil. cxxxviii. nume. 4. lib. vi. inspiciendumque semper erit, num ex industria astiterit, necnè, vt humaniter consuluerunt Ioannes de Amicis consil. liii. Riminal. consi. xiii. quos refert, & prudenter constringit Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. xc. versi. quæro.

285 Attestationes non editæ, seu (vt doctorum sermo est) publicatæ non probãt coram alio iudice etiam inter easdem personas. vt commune prodit Felin. in cap.
286 causam quæ nu. 13. de testi. quin nec fidem faciẽt si idẽ

sit

t iudex illius instantiæ, qui fuerit alterius. vt commu
e ait Alex. consi lxxxii. nu. 20. lib. iii. laudatus ab ad-
dit. ad Felin. vbi supra.

Auocatio causæ à Pontifice intercedens eius est vis, ac momenti, vt acta postea per iudicem etiam auocationis ignarum irrita, inualidaque ducantur. vt commune testificatur Rip. rectè explicans in cap. cum M. num. 96. de constitu. quę eo ipso facta censebitur, quod Pontifex de causa cognoscere auspicatur: vt commune fatur idem Rip. eodem in loco nu. 97. & vide infra ver. princeps.

Auth. quas actiones C. de sacrosf. eccle. locum habet in quolibet pio loco, vel etiam pago. vt commune profert Curt. Iun. consf. clxxiiii. nu. 38.

0 Authen. sacramenta puberum C. si aduers. vendit. & in donationibus seruari debet. vt commune enarrant Dec. consil. clxxxj. colum. ij. in princip. Curt. Iun. consil. cxli. num. 2.

1 Authoritas propinquorum exacta in mulieris, seu gestis, seu contractibus, seu vltimis voluntatibus à propinquis in suam ipsorummet vtilitatem nō potest interponi. commune ait Io. Dilect. de art. testan. caut. ij. num. 4.

92 Authoritatis propinquorum in fœminarum cōtractibus exactæ defectus, si contractus ipsis sint vtiles contractibus non oberit. vide infra ver. mulieribus.

293 Authoritas doctorum probabilis duntaxat est, non & necessaria: vt commune effatur Curt. consf. clx. nu. 4. & consf. cxxxvi. nu. 8.

294 Authores vulgo recepti fidem in causis faciunt, ac præsertim si de eorum professione tractetur. cōmune insiunt Niger in l. i. ff. si cer. pet. & qui eum laudat Viuius lib. j. opin. cxi.

295 Auus in successione neptis potior erit fratribus nō vtrinque coniunctis. cōmune fatur Bellon. consf. xxiiii. in princ.

296 Auus nepoti præterito ex emancipato filio pupilla-

 riter

riter hodie ritè, rectèque substituet. commune enunciat Rip. in l. ii nu. 31. ff. de vulg. & pupill.

297 Auxilium delinquenti ita præstans, vt delicti causa extitisse videatur pares delinquẽti ipsi pęnas luit, aliàs extra ordinem plectitur. commune inquiunt Soc. consil. clxxxviii. lib. ii. Did. à Cou. ruu. in clemen. si furiosus pag. 291. num. 2. de homicid. Placa lib. i. delict. cap. xvi. nu. 2. in fin. pract. Carrer. pag. 272. nu. 69. & si Crauet.

298 consil. ccxx. num. 12. semper & indistinctè æquè hunc, atque illum puniendum esse frequenter placere asseuerет. quod & alii attestantur, quos refert Iul. Clar. accurate hac de materia agens in pract. §. vlt. q. ix.

299 Auxilium qui post admissum delictũ patratori fert, nec propriè auxiliator censetur, vt receptum ait Aug.

300 ad Ang. de malefic. ver. & Andream nu. 5. nec eas pendit pœnas regulariter, quas delicti susceptor. vt commune axioma inquit Placa lib. i. de delict. capit. xvi. nume. 15.

1 BANNITI, vt fandi doctoribus mos est, proscriptivè, vt antiqui monetæ latinæ cusores locuti sunt, banniti, inquam, nostræ ætatis æquiparantur relegatis, atque ea tantum amittunt, quæ sunt eius ciuitatis, à qua sunt banniti, non verò & alia etiam iuri ciuili accepta referenda. commune vtrunque ait Curt. Iun. consil. clxxxii. nu. 4.

2 & nu. 8. vnde nec patriam potestatem amittunt iis etiã in locis à quibus sunt relegati. vt commune inquiunt Bossius in pract. titu. de bonorum publicat. nu. 69. Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. lxxi. ver. successiuè. idemque

3 generaliter procedet, & in illis bonis, quæ in proscriptionis loco sita sunt. vt frequenti doctorum sententia probatum testatur Gozad. consi. xcvi. nume. 7. per-

4 petuo tamen banniti deportatorum numero habẽtur, vt cum Crauet. post alios consil. ccxx. num. 13. & consil. ccxxiiii. nu. 1. attestatur diligenter Iul. Clar. in prac.

§. vlt.

§. vlt. quæst. lxvii. ver. deportatio, & copiosius, atque accuratius quæst. lxxj. ver. dixi autẽ, cui adde Ioã. Ceph. egregiæ doctrinæ virum consil. xxii. nume. 18. & consil. lxxix. num. 13.

5 Banniti nec dicuntur, nec idcirco censentur vagabũdi, vt doctores fantur: commune inquiunt Alber. in iiii. par. statut. q. lxxx. & qui eum laudat Cepol. cons. crim. lix. ver. sed dubium est.

6 Banniti in contumaciam nec infames cẽsentur, nec testimonii dictione interdicuntur. vt communia latè attestatur Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lxxi. ver. quæro nunc, cum ver. seq.

7 Banniti, ac bonorum confiscatione simul multati licet bonorum eo loci existentium, à quo cũ proscriptione bonorum sunt relegati, sint incapaces, atque etiam eorum bonorum reddantur expertes, quæ alibi existẽtia ex statuto loci, à quo sunt banniti, deferuntur, tamẽ illorum bonorum capaces prorsus erunt, quæ alibi sita ex iusto, ac legitimo testamento ad illos pertinent, vt commune effatum testatur Alexand. consi. xxvj. circa primum lib. i. & qui de vtraque testamenti factione, quam banniti habent, vel non habent, sedulò, ac seriò differit Iul. Clar. de testamen. à quæst. xv. vsque ad quæst. xxi.

8 Banniti quin iterum proscribi, ac banniri possint, nihil prohibet. cõmune aiunt Nellus de bannit. i. par. i. tẽpor. q. iii. Viuius lib. ii. opin. xxxi.

9 Bannitus qui ex sententia impunè necari potest, appellatione interposita, aut nullæ vitio sententiæ obiecto non poterit trucidari antequam vel opposita exceptio, vel adhibita appellatio euanescat. vt frequenter placitum inquit Ias. in l. possidere §. seruũ quem nu. 8. ff. de acq. poss. & qui hac de materia cum receptis sententiis latissimè agunt Iul. Clar. in pract. §. homicidium ver. plerunque etiam, cum sequentib. Viuius lib. i. opinio. ccxc.

10 Bannitus si alibi agens eò ui pertrahatur, ubi pro-

scriptus est, plecti non debet, sed in pristinam libertatem reponi. commune inquiunt Roland. cons. lx. nu. 9. lib. ij. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xcvi. ver. sed quid si bannitus.

11 Bannitus statim atque captus est, cogitur bannum agnoscere, & se eum esse, qui proscriptus sit, fateri, ac pœnas deinde è vestigio subit, ni exceptionem aliquã opponat, quæ si à principio opposita fuisset, non cogeretur iudicium subire: vt receptum dogma & attestatur, & declarat Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xcvi. ver. quę rorum sequentib.

12 Bannitum qui eum esse vult probare, cuius occissi accusatur, id per procuratorem facere poterit. vt commune attestantur Alber. in quarta parte statutorum quæstio. xxxviii. nume. 14. Nellus de bannit. in ij. parte secundi tempor. quæst. xiiii. & qui rectè declarat Iul. Clar. in practic. §. vltim. quæst. xxxii. ver. quæro modo.

13 Bannitum virum alere non solum ex dote, sed & ex paraphernis vxor tenetur: vt receptum efferunt Gyg. & qui eum laudat Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæs. lxxxii. statut. j. ver. vlt.

14 Bannum, seu proscriptio sic pendente quæstione etiam altioris indaginis indigenti de sententia nulla retardatur, atque impeditur, vt bannito impunè nôceri nequeat. quemadmodum frequenter interpretibus placitum pronunciant Matth. de Afflict. in ij. par. constit. Regni rub. i. nu. 15. Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæs. xciiii. versi. scias autem, & ij, quos laudaui supra ver. i. bannitus.

15 Baptismus (vt vulgo loqui mos est) seu aquarum initiatio pœnam temporariam, vt doctores fantur, seu corpori infligendam non tollit. commune aiunt Ioannes de Anan. in capit. de his, colum. ij. de accusat. Dec. consil. cxxx. nume. 2. & ij, quos refero infra ver. iudæus.

16 Beneficia permutanti non competit remedium l. ij. C. de

C. de rescindend. vendit. vt commune aio ex Rebuff. ad ll. Gallicas.ij.thom tit.de rescinden. contract.gl.xv. num.10.Did.à Cou.ruu.lib.i.resolut.cap.xv.Ario Pinelo nostri & iuris insigni interprete, & temporis non mediocri ornamento ad eandem l.ii. part.i. capit.iii. num.16.

17 Beneficia in dubio cēsentur realia. vt commune inquit Bellon.cons.xx.nu.8.

18 Beneficiorum conferendorum ius nec ex immemorabili præscriptione laicus, seu sacris non initiatus quæret.commune aio ex Felino in capit.dilecto in princip. de testi.prob. addit.ad Monach. in cap. ij. nume. 6. de præbend.in vj. Selu. de benefic. in secunda part.quæstio.xxiii. nume. 16. Palat. Ruu. in introduct. rubr. de donation. inter virum, & vxorem in principio numer. 28. qui tamen inconsideratè contrarium autumauerat de benefic. in curia vacant. §. ix. column. penultim.

19 Beneficiorum permutatio non requisito patrono nō est irrita, quanuis irritari, euertique possit. commune inquit Bertrand.cons.cxcii.nu.2.lib.ij.

20 Beneficiorum suprema est penes Pontificem potestas, nec vlla in illo ad illa vel conferenda, vel auferenda requiritur causa. vt commune quis esse eliciet ex Felin.nu.40. Dec. nu.26. in cap. quæ in ecclesiarum. de constitut. Ias.in l.Barbarius nu.43.ff.de offic.præt. Gomez in reg.de nō tollen.iur.quæst.ii.col.iii.Caccialup. de pension.quæst.xix.num.30. Gig. de pension.etiam

21 quæst.x.nu.4 & nu.7.& q.xxxvii.col.ii.verum enimuero in illis auferendis causam desiderari, & verius est, & receptius testatur Felin.in d.cap quæ in ecclesiarum nu.43.atque inclytus Pinel.in rub.i.part. cap.ii.nu.30.

22 ver.altera inspectio C.de rescindend.vend. & nec sine causa posse conferri mihi magis probatur: eaque de re alibi latius.

23 Benemerita ius agendi non præstantia non gignunt naturalem obligationem, vt commune

ait

ait meus iuris doct. Arius Pinel. in l.i.par.iii. pag. mihi 116.uer.hæc autem C. de bon.mat.

24 Benemerita soluto per errorem repetendo non sunt impedimento, vt receptum asseuerant Ias. in l. ex hoc iure nume.74.ff.de iustit. & iur. & in l.j. num.12.ff. de condict. indebit. Dec.in cap. ad nostram colum.vltim. de probation. Did.à Cou.ruu. in capit. cum in officiis nume.10.de testament. & vir non pœnitendæ authoritatis Arius Pinel.in l.i.par.iii.pag 117. colum.iiii. ver.probatur.iiii. & pag. 123. ver.infertur xxiiii. C.de bon.mater.

25 Benemeritorum assertioni quatenus fides sit adiungenda, vide supra ver.assertioni, & ver. donatio ob causam, vel ob merita infra.

26 Blasphemia (vt vulgus traiecto à Græcis nomine loquitur) est omne, & quoduis conuitium, contumelia, vel maledictum in Dei numen, vel eius sanctos prolatum. vt receptum dogma enunciant August. ad Ange. de malefic.ver. verba iniuriosa nu.13 Did.à Cou.ruu. in repetit. cap.quanuis pactum nume.8. de pactis. Iul. Clar.latè, & eleganter cum receptis sententiis de hac βλασφημίας materia agens in pract. §. blasphemia per totum.

27 Blasphemia ab ebrio emissa semper mitius puniri debet. vt commune asserunt Grammatic.in constitutio. Regn.pagin.113.nume.6. & qui eum refert Iul. Clar. in dicta practic.§.vltim. quæst.lx. ver. præterea quæro in fin.

28 Bona fides regulariter, ac generaliter in rei corporeæ possessore semper præsumitur quousque cõtrariũ iustis probationibus innotescat. commune dicũt Balb. in l.Celsus nume.104.ff.de vsucap. Boer.decis.xlii.nume.35. Alc.reg.iii.præsumpt. v. Porc. & ad eum Ias.in prin.nu.5.instit.de vsucap.latè Did.à Co.ruu. de spõs. ii.par.cap.iii.§ i.num.4. & in reg.possessor.ii.par.tit.vi. §.viii.nu.2. de reg. iur. vir singularis doctrinæ Menochius de recup.poss.remed.xiii.nu.64.pag.122.

Bona

29 Bona fides contractu etiam nullo ex iuris errore patitur,& ad fructus acquirẽdos sufficit, vt receptum insiunt Iaſ.in l.i.§.ſi vir vxori nu.22.& in l.iii. §. ex contrario nu.37.ff.de acquir.poſſeſſ. Curt.Sen. conſil.lxxi. nu.14.col.v.& alii,quos cit.Did. à Cou.ruu.lib.j.reſolut.cap.iii.nu.8.excipe in eccleſiaſticis rebus: nam in illarum fructibus lucrifaciendis non ſatis eſt bona fides ex iuris errore profecta, vt receptius dicunt Feli.in cap. cum cauſa.nu.21.de re iudi.Grammat.deciſ.lxxix. Satis tamen erit ſiquis alius præterea extrinſecus addatur color, vt commune pronuntiat ex Imol.Molin. & aliis,inſignis iuris interpres Arius Pinel. in l.ii. part.ii. cap.iiii.nu.26.C.de reſcin.vendit.

30 (see above)

31 (see above)

32 Bonæ fidei poſſeſſor fructus iam perceptos vſucapit triennio,vt commune aſſeuerat Balb.de præſcrip. par. iiii.partis iiii.princip.q.xxxv. nu.1.

33 Bonitatem aut bonam famam pro ſuæ intentionis fundamento allegans illam probare neceſſe habet: vt commune aſſero ex Dec.in c.j nu.20.de probat.Feli.in cap.cum in iure.col.j.de offic.deleg.& in cap.j.num.11. de præſumpt. Afflict.lib.j.conſtitu. rub.17.nu.23.Hippoly.ſingu.clxxxvij.& in rub.nu.44. C.de probatio. & vide infra ver.qualitas.

34 Bona ſua ac ſe dedicans eccleſiæ ſeculari non ſolum præſentia bona deuouiſſe intelligitur.commune ponũt Soz.& qui eum refert Viuius lib.i.opin.lxviij.

35 Bona in diuerſis locis ſita eius regni legibus,eiuſque iudicis ſententiæ ſunt obnoxia, cui actus à prima origine iuris dicundi fecit copiam: commune effatur Iaſ. & qui eum refert Did. à Cou.ruu.de ſponſ.ij.par. cap. vij. nume.9.

36 Bona alicuius nõ eſſe ſoluendo probatur modo à gl. docto. in l.cum de lege.ff.de probat. etiam cum magni ponderis res vertitur, vt commune ait Rip.in l.ſi conſtante.nu.18.ff.ſolut.matrim.

37 Bona non ſolum ſimpliciter prolata, ſed etiam cum additamento pronominis,mea,tua,etc.comprehendũt iura

iura, & actiones. vt frequenter placitū attestantur Alc. in l. meorum nu. 1. ff. de verb. sign. Gulielm. in cap. Raynutius ver. cætera bona nu. 15. de testam. Gomez in §. omnium nu. 21. instit. de action. Segura, & alii, quos appellat Arius Pinel. in rub. par. I. nume. 7. C. de bon. mater.

38 Bona futura, & bona conditionalia ex vltimis voluntatibus in donatione, aut alia quacunque alienatione, vel publicatione bonorum non comprehenduntur. vt commune testificantur Cur. Iun. consi. cxcix. nu. 15. & ante eum Alex. atque alii, quos laudant Arius Pinel. in princip. rub. nume. 3. C. de bon. mater. Iul. Clar. in pract. §. vltim. quæst. lxxviii. ver. item in fiscum, & ver. sequen.

39 Bonorum appellatio non solum in obligationibus expressis, sed etiam tacitis iura, & actiones continet: vt frequens interpretum axioma testantur Dec. consil. cccxlix. nu. 10. Neguz. de pigno. iiii. mēb. ii. par. nu. 165. & qui supra ver. bona.

40 Bonorum confiscatio non aliis ex criminibus hodie procedet, quā vel ex hæreseos, vel maiestatis læsæ damnatione, nisi si particularis aliqua consuetudo, vel aliquod statutum expressim aliud sanciat, vt vberrimè ostendit receptum Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lxxviii. vbi per totam quæstionem complura ad hanc bonorū confiscationem pertinentia ex receptis sententiis diligenter memorat.

41 Bonorum mobilium, & immobilium mentio, vel in donatione, vel in legato, vel in obligatione, vel in proscriptione, vel in statuto facta non cōplectitur iura, & actiones. vt cōmune asseuero ex Alex. in l. à diuo Pio §. in venditione ff. de re iud. Dec. in l. i. lect. ii. num. 8. ff. si cer. pet. Corn. consil. ciiii. nu. 1. lib. ii. Capel. Tholos. & Aufrer. quæst. cccxv. & magna iuris interpretum strue quam componit Ariu. Pinel. in princip. rub. nume. 25.

42 & 26. C. de bon. mater. vbi etiam receptum esse ex multis asserit idem futurum, si bona omnia, vel vniuersa mobilia,

mobilia,& immobilia prolata sint.quod etiam attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.lxxviii.per.successiuè quæro.

43 Bonorum possessio non est mixti imperii,ac delegari potest. communia dicit Curt.Iun.in l.i.nu.32.ff.de iurisd.omn.iud.

44 Bonorum possessio, seu quęcunque à iure prætorio profecta successio iam hodie (nam olim secus erat) nó agnita ad hæredes ex sanguinis,vel iuris deliberandi vi transmittitur. cóe aiunt Corn. Ias. Iacobin. de sanct. Georg.Phil.& Lancel.Dec.in l.emancipata C. qui admit.Ant.Gomez de testa.cap.i.nu.14.& cap.ix. nu.45.

45 quanuis contrarium dixerint commune Alexá. in d.l. emancipata,& cons.xx.lib.i.& Io.Dilect.de art.testan. tit.11.caut.xiiii.

46 Bonorum possessio ante aditam hæreditatem accepta iudicium testantis rescindit, non verò ipsum testamétum.vt commune aiunt Alex.in l.i.nu.2.C.de bon. poss.contra tab.lib.Ias.in l.vt liberis nu.15.C.de colla. Emanuel à Costa in l.Gallus. §.& quid si tantũ par.iii. nu.124.ff.de liber.& posthum.

47 Bonorum possessio cótra tabulas successorio edicto locum facit.commune aió ex Alex.nu.vlt.Corn.in fin. Dec.num.7.in rub. C.de success.edict. Aret.in l.in suis ff.de liber.& posthum. Alexan. in l.si quis posthumos §.si filium exheredauero nu.4.illo eod.titu.de liber. & posthum.

48 Bonorum possessio contra tabulas tantũ hodie procedet filio emancipato cum causa præterito.vt cóe affirmo ex Paul.nu.7.Corn.nu.21.Ias.nu.8.Curt.Iun.nu. 44.in auth.ex causa C.de liber.præt.

49 Bonorum possessio litis agnoscédæ gratia etiam hodie emancipato filio ritè exhæredato,ac tabulas paternas centumuirali iudicio oppugnare volenti necessaria est.commune pronũcio ex Ang. de Periglis in l.in suis nu.52.ff.de liber.& posth.Alex.num.8. Corn.in fin. in l.certum C.vnde legi.Corn.in auth.ex causa nu.30.C. de

de lib.præt.Ias.in l.ij.nu.8.C. vnde legiti. Galeau.in l. Gallus.§.& quid si tantum. nu.49.ff.de lib.& post.Anto.Gom.de testam.cap.xi.nu.34.

C

1 CADAVERA tam pauperum q̃ diuitum, ne sepeliātur, impedire nequit creditor, & si perspicuo liquidi debiti instrumento muniatur. vt piè receptum asserit Viuius lib.ij.opin.lxxviii.cum Felin.in cap. sicut Iudæi.colum.j.de Iudæis.Hippoly.singu.cxcix.Grammat.decisi.lxxxij.

2 Caducorum pœna nõ ante domini voluntatem sortitur locum.vt commune dicit Curt.Iuni.consi.cx.nu.23.& vide infra ver.emphyteusis.

3 Cœci testamentum ab hæredis institutione non auspicatum nullius est ponderis. vide infra ver. testāmentum cœci.

4 Calumniari videtur qui non probat. vt receptum effantur ij, quos supra retuli ver. Accusatio ni probetur.

5 Camptiones communem consuetudinem nõ egressæ licitæ sunt. commune ait Iason in l.j.num.39.C.de summa trin.

6 Campsoris scriptura seu liber rationum contra aliũ fidem non facit, tametsi contra ipsum faciat. commune ponit Salic. in l.prima. nume.9. C.de eden. & uide infra ver.libris.

7 Canones cum legibus dissentientes in terris à iurisdictione seculari pontificibus subiectis seruãdi sunt explosis legibus. commune ait Hyppol. in l.vna.nu.194. C.de rapt.virg.

8 Capitalis pœna censetur exilium perpetuum, vt cõmune inquiũt Hypp.in pract.crim.§. opportunè.nu.4. & multos recensens Did. à Cou.ruu.de spons.ii.par. c. vii.§.vii. nu.16. ac plures referens Iul.Clar. in pract.§. vlt.quæst.lxvii.in princip.

9 Captatoria voluntas quæ ab arbitrio alieno pendet, vel in alterius arbitrium confertur, si ad pias causas pertineat, valet, ac firma est. vt commune affirmant Alexan. consi.xiiii.nu.9.lib.j.Deci.nu.19.& 20. Ias.nu. 12.in l.captatorias.C.de testamen.milit. Paris. consilio lxxxiii.nu.29.lib.ii.Soz.consi.ccccxix.nu.10. libr.iiii. & latissimè cumulans Iul.Clar.de testam.quæsti.vi. ver.
10 quartò infertur. Amplia vt idem sit si quis simpliciter bona sua committat alicuius dispositioni, nam & testamentum valebit, & ad pias causas testatus videbitur. vt receptum affirmant Corne. consi.clvi.lib.ii.& consi. cccii.lib.iiii.Iul.Clar.vbi supra.ver. quinimo & fortius.
11 nam per ea uerba is institutus hæres videtur, cuius dispositioni bona committuntur, & grauatus idem censetur, vt bona in pias causas distribuat. quemadmodũ frequenter placitum testificantur Imol. in cap.cum tibi.num.xvi.de testamen. Iul.Clar.vbi supra ver.& per
12 huiusmodi verba. Et si propriè nec hanc nec illas institutiones captatorias dici debere verissimè tradiderint contra interpretum vulgus Christoph. Castel. in l.Senatus.§.legatum.ff.de leg.lib.i.Rapha.Cuman.in l.captatorias.ff.de hæred.instit. Ludouic.Texeira in l.vtrũ. §.cum quidam.colum.viii.ff. de reb.dub. Ant.August. emendat.lib.iiii.cap.xv.Did. à Cou.ruu.in cap.cum tibi. nu.2. extra de testam. Emanuel à Costa Select. interpret.lib.j.cap.xxj.num.7.Francis. Connan.libro x. cap.vi.& reliqui omnes eruditiores: quos alibi & refero latius & authoritatibus ex bonis literis depromptis iuuo.

13 Carcer damnum irreparabile afferre censetur, vt cõmune ausim asserere ex Bal.&Pau.in l.vna.C.de in integr.resti.postul.Paul.& Alex.nu.29.in l.iiii.§. condemnatum.ff.de re iudic,Panorm.in c.suscitata.num.8.ver. sed aduerte.de in integ.restitu. Rhoder.Soar.in primo lib.post l.quoniam in prioribus.in ll.castellæ titu.de los gouiernos. quæst.iiii. Boer.decisi.lxv.nume.9. Felin.in cap.cum super.nume.17.de re iudic. etsi Ias. nume.24.

sub

Rip.nu.22.in d.§.condemnatum, & Dec.consil.lxxiii. perperam reluctentur.
14 Carceri se se obligare nemo potest:vt commune dicunt aggregati à Rip.in l.generali nu.24. ff. de pigno.
15 & à Viuio lib.i.opin.185. nec ea obligatio iureiurando firmabitur. commune,ac magis commune pronunciat Alc.in cap.cum contingat nu.69.de iureiur.
16 Carceri addici nemo potest ob causas pecuniarias ante exactam,ac plenam, vt loquēdi mos est,excutionem, & executionē bonorum.vt commune inquit cum aliquot luculentis testibus Rip.in l.generali nume.20. ff.de pignor.Ias.in princ.nu.90.in stit. de action. Boer. decis.cccxlix.nu.7.Ias.in l.si arbitrio ff.qui satisda.cog. Dec.consil.lxxv.Felin.in capit. quo ad consultationem nu.10.de re iud.
17 Carceri mancipatus & tunc fideiussoribus præstitis exolui potest,cùm pœna corporis infligenda non erit, & cum innocens alioquin in carcerem conditus videbitur. vt effert communia Iul.Clar.in pract. §.vltimo quęstio.quadragesima sexta, versic.in hac autem materia cum sequentib. vbi multa ad hanc materiam attinentia memorat.
18 Carceri &si nemo ex domo propria ob pecuniariū debitum ablatus tradi possit, tamen si illi iudicis præceptum fiat, vt compareat sub pœna fisco applicanda, & nō comparuerit,& extrahi de domo poterit ob prædictam pœnam,& semel in carcerem conditus à creditore ob suum debitum iure retinebitur. vt commune aiunt latè Cotta in memorab. verb. domus vnicuique
19 in ij.Viuius lib.ij.opin.xxxvi.quod &si vtile reip.arbitrer,iuri contrarium affirmo.
20 Carceri qui nec rectè,nec ritè traditus est,non relaxari debet, si denuò in carcerem trudi concedendum erit.commune aiunt latè Curtius Iunior consi.cxxvii. num.5. Craueta consil. xlvi. num.7.& vide infra ver. nullum.
21 Carceri in perpetuum deuotus, ac damnatus testari nequit

nequit si sit laicus, vt frequenti doctorum numero probatum asserunt Bertrand. consil. cxciiii. num. 2. lib. iiii. & qui non de nihilo dissentit Iul. clar. de testament. quæst. xix.

22 Carcere detenti & si iure nullos validè contractus gerant, vt ait receptum Hypp. in pract. §. attingam nu. 2.
23 tamen de consuetudine, & procuratores rectè, ac ritè constituent, & fideiussores præstabunt, & cæteros contractus inient. vt attestantur Alber. in l. qui in carcerem ff. quod metus causa, & qui illum laudat Iul. clar. in pract §. vltim. quæst. xlvi. versic. plerunque verò, ad finem.

24 Carceris custos ob fugam carcere detenti, qui capitis pœnas alioquin luiturus non esset, iudicis arbitrio solum plectitur. commune aiunt Bossius in pract. tit. de carcere nu. 10. Iul. clar. in pract. §. vlt. quæst. lxviii. ver. custos carcerum.

25 Carnifex si publicitus non suppetat, quiuis liber homo ad sententiam exequendam inuitus creabitur. vt commune aiunt Gaspar Valasc. in l. imperium nu. 17. ff. de iurisd. omn. iud. Iul. clar. in pract. §. vlt. quæst. xcix.
26 ver. sed pone. intellige personarum rationem esse habẽdam, vt alibi vberius.

27 Casuum fortuitorũ generalis renunciatio nullo eorum speciatim expresso eiusdẽ momenti, ponderisque est, cuius specialis casuum sigillatim expressorum renũciatio. vt commune aio ex Alex. nu. 12. Ias. nu. 14. in l. sed & si quis §. quæsitam ff. si quis caut. Imol. in cap. i. nu. 23. de commod. Corn. consi. cxxviii. nu. 13. lib. ii. Ias. consi. cvii. col. iii. lib. i.

28 Casuum fortuitorum renunciatio casus insolitos non complectitur. commune asseuero ex Alexan. consil. xxviii. num. 10. lib. i. Socin. consi. cxxiii. nu. 11. lib. iiii. Corn. consil. xxiii. lib. ii. Ias. in l. sed & si quis §. quæsitum num. 33. ff. si quis caution. eodem Ias. ad Porc. in §. item is num. 4. litera S. institu. quibus modis re contrah. Rip. de peste secunda part. num. 75. Felin. in cap.

sedes numer. 3. de rescript. Turzan. opinione cxliii. ver.aduertendum. & si contrarium commune dicant Dec.consil.vii.colum.iiii.Ias.consil.cvii. lib.i. & defendat ab aduersantium argumentis Arius Pinel. in l. ij. par.j.cap.iij.num.29.ver.sed in eo, & num.3. C.de rescind.vendit.

29

30 Causa credulitatis etiam iniusta pœnas delicto alioquin infligendas atterit, vt commune effantur Curt. Iun.consi.cxxxij.nu.11. Ioan.de Amicis cons.lxxxiiij. nu.5.Latè Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.lx. ver. & generaliter.

31 Causa non præsumitur in principis dispẽsatione cõtra ius gentium.vt cõmune profert Alc.de præsumpt. reg.iij, præsump.viii.

32 Causæ minimæ quæ dicantur, iudicantis arbitrio relinquitur,vt commune affirmat Ias.in l.imperium. nume.32.ff.de iurisdict.omn.iudic. & vide supra ver.Arbitrio.

33 Causæ instantia quo tempore euanescat, vide infra ver.instantia.

34 Cautionis verbum à lege ciuili elatum significat nudam promissionem,at à lege prætoria expressum promissionem vel pignore,vel fideiussore munitam præsefert.commune ait Ias.in l.sancimus num.1.C.de verbor.significat.

35 Cautio in vsufructu præstanda non potest à testatore indulgeri. vt commune asserunt Iason consilio xl. lib.primo. & complures relati infra ver. vsufructuario.

36 Cautio de non offendendo, & regulariter omnibus dari debet,vbi causa aliqua subest,& fideiussoribus muniri,& ad tantum tempus durare ducitur,quantum iudicis arbitrium fuerit. vt latissimè communia ait Iul. clar.in pract.§.vlt.q.xlvi.per totam.

37 Cautioni de non offendendo cum pœnæ adiectione non fit locus, cùm is ex noua causa,ac noua rixa offenditur,vt nec etiam locus erit, cùm vter prius offenderit,

rit,haud liquet. commune attestatur Iul. clar. in practic. §.vltim.quæst. xlvi. versic.quæro nunc, & versic. sequent.

38 Cedenti bonis nec vestes necessariæ, nec artis instrumenta,quibus victum comparat,auferri possunt, commune ponit Did.à cou.ruu.lib.ij.resolut. cap.j. num.5.ad fin.cui adde Fab.in §.vlt.num. 10.instit.de action.quæ

39 tamen ab illius hærede postea extorqueri poterunt,vt decernit Bal.frequentius receptus in l.j.num.29. C.de iur.fisc.lib.x.

40 Cessio bonorum nec naturalem, nec ciuilem obligationem tollit, sed tantum exceptionem præstat. commune dicit Anton.de Tremor.ad Bonacur. in practic. exception.in rub.de imped. & except. quæ contra. in ver.fecerit nu.10.

41 Cessioni bonorum nec cum iureiurando vtiliter renunciatur.quippè quia in id frequentius itū à doctoribus author est Alc. in capit. cum contingat numer.69. de iureiur.

42 Cessioni bonorum locus non est cùm bona à debitore fraude alienata reuocari nequeunt.vt commune autumo ex Iaf.in §.vlt.num.9.& 18.institut.de action. Felin.num.67.Dec.nu.3. in c.quæ in ecclesiarum de cōstit.Segura in volum.repeti.fol.25.colum.ij. Tiraquel. in l.si vnquam ver.bona nume.50. C.de reuoc.donat.

43 Nec cùm creditor iuri renunciat, quod habet debitoris in carcerem detrudendi.vt commune ponit Viuius

44 lib.i.opin.lxii.Nec cum debitor bonorum suorum partem detexit, partem dolo texisse, ac celasse probatur, vt asserit cōmune idem Viuius eodē in libro opin.lxiii.

45 Nec cum quis ob iniuriam in pecuniariam pœnā multatur,commune infit Did.à cou.ruu. lib.ij.resolut. ca-

46 pit.j.nu.8.Nec generaliter in obligationibus ex crimine descendentibus, vt frequenter placitum affirmant Alber.in rub.nu.14.C.qui bon.ced.Iul.clar.in pract.§. vlt.quæst.xcv.ver.sed pone.

47 Cessionarius (vt fantur interpretes) propriè cre-

ditor dicitur, vt commune asserunt Dec. lect. i. in fin. Niger circa fin. Rodulphus, & Bologn. ad finem in l. i. ff. si cert. petat. latè Viuius lib. i. opin. xxxiiii. quocirca
48 prerogatiuis, ac priuilegiis omnibus instrumenti, quod illi cessum est, fruetur. commune ait latè idem Viuius
49 lib. ij. opin. cclxvi. non tamen iis potietur prærogatiuis, quæ cedenti ipsi competunt. vt cōmune assero ex Bal. in l. per diuersas num. 21. C. mand. Alex. in l. si post diuortium ff. solut. matri. Iacob. à sanct. Georg. in l. vna num. 39. C. ne liceat poten. quibus addo tex. in l. ex plu
50 ribus ff. de adminiſt. tut. Nec item iis, quæ ipsimet cessionario alias competerent ratione fori, vt commune ponunt Guid. Pap. decis. cclxxiii. Iaffred in prim. cētur. decis. lxxxvij. nisi si is qui cesſit, esset parens, vt receptū innuit Rebuf. in priuil. schol. clxxvii. lib. ii. tract.
51 Cesſio donationis causa facta si summam quingentorum aureorum excesserit, non minus insinuatione egebit, quàm quælibet donatio. cōmune ait Curt. Iun. consi. cxxvi. ad fin.
52 Citatio, vt doctorum vulgus, seu in ius vocatio, vt felix iuris consultorum æuum loquitur, est fundamentum ordinis iudiciarij cùm in finiente litem sententia, tùm in interlocutionibus damnum alicui afferentibus. vt cōmune dicit Ant. de Tremor. ad Bonacur. in pract. exception. in rub. de imped. execut. nu. 17. ver. alii casus Nicol. Anton. Grauat. ad Vestrium lib. v. cap. xiii.
53 num. 7. ideoque ni interueniat, omnes omnino sententiæ nullæ erunt. commune ponit latè Viuius lib. i. opin. cciii. & sequen. & qui latè atque accuratè id prosequitur Iul. clar. in pract. §. vlt. q. xxxii. & amicus noster, atque probatioris doctrinæ vir Nic. Ant. Grauatius ad Vestrium lib. v. cap. ii. nu. 6.
54 Citatio illius, cuius interest, etiam in iurisiurādi absolutione, & quauis simplici habilitatione exigitur. vt receptius interpretum placitum asseuerat Hyppo. in l. de vnoquoque nu. 163. ff. de re iud.
55 Citatio eius, cuius in consequentiam non verò principaliter

cipaliter intereſt,neceſſaria non eſt.vt eſt Accur.autho ritas in l.de vno quoque in glo.ii. ff.de re iud. communis,vt latè oſtendit Didac. à cou.ruu. in practic.quæſt. cap.xiii.nu.6.fauetque illi l.i.§.denunciari ff.de ventr.
56 inſpic.quod tamen intelliges, vt valeat quidem ſenten tia,ſed illi,cuius etiam vel generaliter non citati ſecun dariò intereſt, non præiudicet. vt eſt receptum interpretum placitum iuxta Alexand.nu. 17 Hippo.nu.57. in d. l. de vno quoque. Iaſ. in l.decem nume.41. ff.de verborum obligat.Felin.in cap.vlt.num.5.de maio. & obed.Curt.Iun.conſi.xxiii.num.8.&ſi Did.à cou.ruu. vbi ſupra non leuiter id controuertat. verum ea de re alibi vberius.

57 Citatio & in iis,quæ liquidò innoteſcunt, ad ſenten tiam exigitur.vt commune aiunt Aret.cōſ.clxiii.nu.7. Boſsius in pract.tit.de denunciat.nu.9. in fin. & qui id rectè, atque accuratè explicat Iul. clar. in pract. §.vlt. quæſt.ix. ver.quæro.

58 Citatio nec in ciuilibus, nec in criminalibus à princi pe tolli poteſt etiam de plenitudine poteſtatis,vt ſcurrarum verbis vtar,commune ait latè inſignis doctrinæ Arius Pinelus in rub.part.i.cap.ij nu.21.C.de reſcind. vendit.receptius, & verius affirmat Capic. deciſ.lxix.
59 nu.26.quin nec citationis neceſsitas ſtatuto euaneſcet, vt commune ponit latè de materia differens Viuius lib.i.opin.cclxiii.

60 Citatio non requiritur, vbi citato nulla futura eſt defenſio,commune aio ex Hippol.in l.de vno quoque num.84.& num.94.ff.de re iudic.& de probat.nu.218. & ſing.xxx.Boer.in l.conſentaneum nu.59.C.quomodo,& quando iud. Afflict.deciſ.clxxviii.num.6.Ant.de Burg.in cap.fuit nu.76.de empt. & vend. Sebaſtian. de
61 nullit.ſent.pag.250.num.20.alias &ſi clarum, manifeſtum,atque,vt vulgo mos loquendi increbruit,notoriū delictum ſit,requiretur. vt cōmune fantur Salic. in l.ea quidē nu.86. C.de accuſa. Ant.Gomez de delict.cap.i. nu.43.& obſeruatum eſt ſuperius.

62 Citatio in causis quà ciuilibus, quà criminalibus de iudicis commissione fieri debet, & facta aliter pro nihilo est. commune pronuncio ex Ias. à nu. 12. in §.quadruplum ver.sed furti institut. de action. Palat. Ruu. in repet. cap. per vestras notab. j. num. 2. & 3. de donatio. inter virum, & vxor. Felin. in cap. j. in princip. de libelli oblat. Rebuf. ad ll. Gallicas. iii. thom. titul. de citatione. Marant. de ordin. iudic. tit. de citatione nu. 51. Sebast.
63 de nullit. pag. 253. nu. 32. & 33. Nec ex iudicis commissione facta præsumitur. vt commune inquiunt Aret. consil. xxxiii. Felin. in cap j. colum. j. de iudic. idem Felin. in cap. quoniam contra colum. v. de probat. Nicol. Ant. Grauatius, qui plures allegat, ad Vestrium lib. iiii.
64 cap. iiii. nu. 23. quin & cum die profesto committitur, & die in Dei optimi maximi honorem feriato fit, nullius est ponderis, ac momenti. vt commune aiunt Lanfranc. in cap. quoniam contra ver. citationes propè fin. ver. tandem quæritur de probatio. idem Nicol. Anto. Grauatius ad Vestrium lib. iiii. cap. iii. num. 13. licet plures contrarium affirmauerint, atque vsu receptum testati sint, de quibus per Tiraquell. de vtroque retract. §. xxxvi. ad finem. num. 79. cum sequen. & per Grauatium vbi supra.

65 Citatio generaliter in personam fieri non debet, nisi vel causa celeritatem exigat, & quis absit à iudicio & si in vrbe sit, vel eam celeritatem causa non eflagitet, absit tamen citandus ab vrbe. nam vtraque in hac specie ad ipsius domum citatio satis, superque erit. vt cõmune ponit Turzan. opin. cxxxi. & qui hanc rē latius agit Iul. clar. in pract. §. vltim. quæst. xxxi. versic. dictum est cum sequentibus. cui addito Nicolaum Antonium Grauatium diligentis eruditionis virum lib. iii. cap. iiii. num. 15 ad Vestrium.

66 Citatio quæ necessaria non est, si ritè facta non sit, nulli damno, fraudivè est. commune ponit Ant. Nicel. in concord. gloss. lij. in fin.

67 Citatio non ritè facta, si is, qui in ius vocatus est, se

se

ſe in iudicio ſtiterit,ab omni vitio expiatur.vt commune aſſero ex Alexand.Iaſ. & Dec. in l.vlt. C. de in ius voc.Hyppo.in l.de vnoquoque num.43. ff.de re iudic. Felin.in cap.illud num.8. de præſcript. & in capit. primo num.18.de iudic.& in cap. cum contingat num.8. de reſcript.Balb.de præſcript.ij.part.vj.part. principal. quæſt.j.in ſpecie ij.

68 Citatio valet nullo præfixo tempore. vt commune inſit Iaſ.in l.liber homo § decem num.4. ff.de verbor. obligat. Felin.in capit. conſuluit de offic.delegat.Boer. deciſ. ccxxxv. & qui plures laudat Nicolaus Antonius Grauatius lib.iiii.cap.ii.nu.10.ad Veſtrium. atque in-
69 telligitur,vt quam primum poſsit, citatus compareat. quemadmodum commune afffrmant Sebaſt. Vanſ. de nullit. tit. de nullit. ex defectu citat. nu.71. & amicus noſter Nicolaus Antonius Grauatius vbi ſupra lib.vii. cap.vlt.num.30.

70 Citatio prima ad omnes actus,atque etiam ad ſententiam finem impoſituram ſufficit. cõmune inquit Iaffred.deciſ.xlii.

71 Citatio in ſententia illius mentionem faciente præſumitur. vt commune effatur Iaſ. in l.ſi ſe obtulit §.
72 condemnatum nume.8. ff. de re iudic. ſed contrarium magis commune affirmat Alex.conſil.xli.viſo proceſſu in princ.lib.iiii.quod etiam magis iuris finitionibus conſentaneum eſt.

73 Citationis defectus executionem ſententiæ nullam reddit,vt commune affirmat Marant.de iudic.vj.part. in iij.act.num.16. & ſequen. quem refert Viuius lib.j. opin.xxxv.

74 Citationis defectus ſententiam arbitrorum nullam reddit,etiam ſi in compromiſſo dicatur,quod partibus abſentibus ſententiam arbitri ferre poſsint.vt commune aiunt Boer.deciſ.cclxxxiii.nu.38. Viuius lib.primo
75 opin.xxxvi.ſecus autem erit ſi dicatur quod ſententia ferri poſsit partibus non citatis, vt commune effantur iidem ibidem.

76 Citandus,ſeu in ius vocãdus procurator eſt,nõ ipſe litis dominus,ſi procurator duntaxat litem cõteſtatus ſit,nec ſe ſe comparicurum iam renunciauerit.vt commune doctorum effatum teſtificantur Felin. in cap. in nomine domini nu.33.de teſtib.Turzan. opin. cxxi. cũ Boer.quæſt.cclxxxv.col. iij.

77 Citato haud comparenti, niſi impeditus propalàm eſt,& impedimẽtum,& ſe præſto eſſe conantem impedimẽto deſtitiſſe opus eſt probare cõmune dicit Boer. deciſ.xlix.nu.5.amicus noſter Nic.Ant.Grauat.ad Veſtrium lib.vi.cap.vlt nu.24.

78 Ciuis nouus non confert collectas ob vetera debita indictas.commune ait Brun.de augment.concluſ.v.limitat.x.

79 Ciuilium argumentum ad criminalia procedet.vide ſupra ver.argumentum.

80 Clauſula codicillaris efficit vt ſucceſſor ab inteſtato cenſeatur obnoxius reſtituendo ſcriptis hæredibus in codicillis. vt commune dicunt Alex. conſil.xix. lib vj. Ioan.Dilect.de art.teſtan.titul.iii.caut.i.nu.4.& tit.xi. caut.i.

81 Clauſula codicillaris nõ facit,quin agnitione poſthumi teſtamentum rumpatur. commune ait Ant.Rub conſ.cxii.

82 Clauſula codicillaris efficit vt quod iure recto valere nequit,iure fideicommiſsi valeat,&ſi aliquo tempore iure recto valere potuerit.commune enunciat Rip. in l.centurio nu.79.ff.de vulg.

83 Clauſula codicillaris habet locum cum ex præteritionis cauſa teſtamentum euertitur.vt frequenter doctoribus probari miſerunt in literas Paul.num.15.Iaſ. nu.22.in auth.ex cauſa C.de lib.præt. Ang.in §.i.inſti. de codic,Iaſ.in auth.nouiſsima nu.24.C.de inoffi.teſt. Dec.conſ.ccccxc.nu.10.ver.ſimile nõ obſtat. Io.Dilec. de art.teſtan.tit.iii.caut.i,nu.4.Ant. Gomez in l.iii.tauri nu.78.& vide infra in materia præteritionis.

84 Clauſula conſtituti omnino liberat venditorem à

venditione,

venditione, vt commune asserit Ias. in l. ab emptione
85 num. 13. ff de pact. contrariam tamen sententiam, imò quod adhuc seu ad possessionem, seu detentionem reapse tradendam sit venditor obligatus, dicunt receptam multi apud Tiraquell. de constit. i. part. num. 10. & hanc probo.

86 Clausula cõstituti ob incertitudinem nullarum erit uirium. commune ait Curt. Iun. consi. cxx. nu. 5.

87 Clausula non ideò apposita censetur, quia sit consueta: vt verum & magis receptum assero ex iis, quos laudant Didac. à cou. ruu. lib. i. resolut. cap. xv. num 9 Rip. in cap. cum M. num. 42. de constitution. Carol. Molin. ad Alexan. consil. xxviii. lib. ij. Socin. in l. Gallus §. idem credendum ad fin. ff. de liber. & posthum. Tiraquel. in tractat. de constitut. vlt. par. & si perperam contrarium effutiuerint Bald in l. vlt. C. de fideiuss. ad fin. & Ias. in l. vt liberis C. de collat. & in l. certi condictio §. si nummos ff. si certum petat. Felin. in c. ex literis de fide instrumen. vnde neque clausula codicillaris apposita censebitur, si omittatur, vt rectè memoriæ prodidit Vigl. in §. masculo institut. de pupillar. substitutio. nec stipulatio in instrumentis subaudietur, vt post Bal. Nouell. in literas misit Iacob. de Nig. in rub. nu. 20. ff. de verb. oblig.

88 Clausula ex certa principis scientia non expressim posita sat est, si tacitè comprehendatur. vt commune attestatur Felin. in cap. si quoniam de sentent. excommunicat.

89 Clausula etiam principalis recusationem à procedẽdo demens refertur duntaxat ad friuolam. vt commune loquitur Antonius de Tremor. ad Bonacur. in prac. except. in rub. de impedimen. & except. num. 8. ver. libellum.

90 Clausula non obstante in principis diplomate addita efficit, vt diplomate contenta contra ius commune valeant, atque etiam ius alicui auferant. vt frequenter placitum effert Curt. Iun. cons. clvii. nu. 23.

Clausula

91 Clausula,& quorum omnium atque aliorũ formæ, & tenores habeantur pro expressis,& si de illis mẽtio expressa facienda esset,&c.eiusdem est roboris,ac si illa omnia de verbo ad verbum exprimerentur.vt commune ponunt Did.à cou.ruu.in rub.ii.par.nu.20. de testa. Viuius lib.i.opin.xl.

92 Clausula quælibet, quæ principis concessionem retardare possit,exprimi in dispensatione debet.commune inistit Curt.Iun.cons.lxxxiii.

93 Clausula saluo iure addendi, vel minuendi, non est eius momenti,vt post contestatam litem, vel quid addi,vel quid imminui in libello possit.commune enunciat Ias.in l.edita actio nu.41.C.de eden.

94 Clericus,seu sacris initiatus vsque adeò profanæ iurisdictioni obnoxius non est, vt constitutiones ipsum ab illa eximentes magis ius vetus enarret, quàm quidpiam noui ferant.commune dicunt Cardin.in repetit. cap.perpendimus de senten.excommunica.Alc.in cap. cum non ab homine num.2. de iudic. Viuius latè lib.i. opin.xxxvii.& qui accuratissimè de hac materia differit cum receptis sententiis Iul.clar.in pract.§.vlt.quæstio.xxxvi.per totam.vbi cõplures ampliationes,atque exceptiones memoriæ prodit. Intellige autem hæc, atque illa omnia quæ infra de iis,qui sacris imbuuntur, vel ad sacra,quo quo modo spectant, scribo,eò prorsus referri debere,quò ius Germanum, & fas, ac ratio dictant:quanuis enim compitalia nomina vsurpemus,& multa ad religionem pertinentia simpliciter, atque vt vulgo inter Cæsarei, Pontificiique iuris commentatores tractantur,interseramus, tamen illorum veritatem ac probationem, vel improbationem ab illis omnino hauriendam censemus, qui seriæ illorum doctrinæ seriò se se à primis annis addixerunt.

95 Clericus de bonis ab ecclesiæ reditu comparatis testamenti iure poterit disponere, si ad id à Pontifice illi fiat copia.commune inquit Ioa. Dilect. de caut.testan.

96 caut. iii. vel si consuetudo illius testamento fauens eo

loci

loci viguerit, vt commune affirmant Bellon.consil.iii. num.10.& num.12.Did.à cou.ruu. in cap. cum in officiis num.9. de testamen.vbi contrariam tamen opinio
97 nem constituit magis communem. alias autem neutiquam poterit testari de eiusce generis bonis,vt cõmune interpretum placitum attestantur latè ea de re agentes Iul.clar.de testa.q.xxvii.ver. dixi quod clerici. Viuius lib.i.opin.xli.

98 Clericus patrimonio luculento præditus non impeditur,quo minus ab eius ecclesiæ, cui seruit, bonis vitæ necessaria decerpat, & in suos vsus conferat.vt frequẽter placitum memorat Præpos. in cap. illi autẽ. xii.q.i. ac latè Viuius lib.ii.opin. xliiii.

99 Clericus filiusfamilias licet testari posſit, tamen de vsufructu bonorum quà aduentitiorum, quà maternorum patri quæsito non testabitur. vt crebro doctoribus probari testes sunt Antonius Gomez in l.xlviii. Tauri num.7.Arius Pinel.in l.i.part.i.nume.43. C. de bonis mater.

100 Clericus nepotes ex filio, quem iam sacris initiatus suscepit, natos non prohibetur hæredes instituere. vt receptũ ait Did.à cou.ruu. de sponſ.ii.par.cap.viii.§.v. nume.14.

101 Clericus in bonis patrimonialibus non fruitur prærogatiuis ecclesiæ concesſis præterquam in casibus à iure expresſis,commune inquit Balb.de præscript.v.par. quæst.v.num.2.Ioan.de Amicis conſ.cxlvi.num.1.Vi-
102 uius lib.i. opin. xl. alias & priuilegiis omnibus armatæ militiæ indultis potitur.commune dicit Iaſ. in l.miles num.11.ff.de re iudic.

103 Clericus in beneficii fructibus vsufructuarius, non vsuarius censetur.commune inquit Aret.in cap.ex literis de probat.Palat.ruu.in rub.col.ccclv.de donat.inter virum,& vxo.& qui declarant Bellon.consil.iii. Viuius lib.i.opin.xli.

104 Clericus in cœptum iudicium coram populi iudice ab eo,cui ipſe succesſit,persequi apud eundem iudicem cogetur

cogetur.vt frequenti doctorum sententia probari miserunt in literas Boer.decis.lxix.nu.32. & sequentib. ac latè contra Marantam contrarium receptius afferentē meritò inuectus Viuius lib ii.opin.xlviii.

105 Clericus absque decenti habitu captus in homicidij tempore,nec fori priuilegio potitur,nec ad suum iudicem remittitur.cōmune inquit Boer.decis.lxiii.nu.16.

106 Clericus concubinam habens beneficio excludēdus est,& ad fructus perceptos restituendos adigendus. cōmune inquiunt Bellon.cons.lvi. latè Iul. clar. in pract. §.fornicatio ver.& in primis: Viuius lib.ij.opin.lv. at si
107 matrimonium contrahat,iure ipso labitur beneficiis. commune dogma scribunt Petr. Rauen. in compend. cleri.coniug.Iul.clar.in pract.§.vlt. quæst.lxxiii. versic.
108 clericus.quod tamen ius non erit in contrahentes spōsalia,vt commune fatur Panorm.in cap.i. de cler. con-
109 iug.nec etiam in contrahentes inualidum alioquin matrimonium , vt commune attestatur Iul. clar. vbi supra ad finem.

110 Clericus adulterii damnatus deponitur,ac totum vitæ tempus in monasterio degere cogitur,vt commune interpretum effatum affirmant Bernard. Diaz , & qui eum laudat Duennas reg.cj.limit.ij. Grillan.de diuers. crimin. libr. iij. quæstiio. ij. num. 1.& sequen.& quæstio. vj. numer. 11. Villalob. quem cum aliis latè refert Iulius Clar. in practic. §. adulterium versic. sed quæro.

111 Clericus quatenus facere potest solum conueniri,& condemnari potest.commune axioma testantur Dec. in cap.reprehensibilis num.28. & seq. de appellat. Ias. col.iii.Rip.nu.7. in l.miles ff.de re iud. & qui benè explicat Viuius lib.ii.opin.xlv.

112 Clericus infragranti delicto, & à publicis apparitoribus capi potest, & à priuatis fauore reipublicæ.vt frequenter placitum enunciant Felin.in cap.si verò nu.2. de sentent.excommunication.Iul.clar. in pract. §.vlt.
113 quæst.lxxvii.ver.sed hic quæro.quin & fugitiuus clericus

cus à creditore etiam non initiato impunè capi poteſt. vt commune ajt Alc.in c.cum non ab homine.num.74. de iudic.

114 Clericus non ſacris imbutum coram iudice populari cōueniens intentatam ab eodem aliam litem coram eodem iuſdicente cogitur excipere. vt cōmune inquiūt Felin.in cap.at ſi clerici nu.8.de iudi. Curt. Iun. in l.ii. nu.48.ff.de iuriſd.omn.iud.

115 Clericus ob aſſaſsini crimen ab ordinario populi iudice,& capi,& plecti poteſt. commune aiunt Bernard. Diaz in pract.crimin.cap.xcj.Viuius lib.i.opin.clxiii.

116 Clericus beneficiis labitur,& cùm per annum fuerit excommunicatus,& cum nomen militiæ dederit.vt cō munia teſtatur Iul.clar.in pract.§.vlt.quęſt.lxxiii.ver. item clericus.

117 Clericus in teſtimonio apud ordinarium populi iudicem dicto falſi ſe obſtringens ad ſuum iudicem remittendus eſt: quippè quia ab eo populi iudice puniri nequit.commune fantur Marant.de iudic. vj.par.ii.part. princip.ſuper xii.actu. num.4. & ſequen. Viuius lib.ii. opin.xlvii.

118 Clericus quanuis torqueri poſsit,vt receptum teſtatur Panorm.in cap.cum in contemplatione de reg.iur.

119 tamen neceſſe eſt inditiis, aut confeſsioni accedat diffamatio,ſeu fama præpoſtera,ac ſiniſtra. vt commune aſſeuerant Dec.in cap.at ſi clerici nu.19.de iudic. Hyp-

120 pol.ſing.lv.Duennas reg.cxc.nu.3.amplia &ſi ciuiliter contra clericum agatur. commune effantur Bernard. Diaz in pract.ver.tortura cap. cxvii. Viuius lib.i.opin. xlii. Iul. clar. in pract. §.vlt.quæſt. lxiiii. verſic. ſed an clerici.

121 Clericus ordine,ac loco motus, ſeu degradatus (vt vulgus garrit) à iudice populari abſque vlla traditione plectetur.commune ſcribit Alc.in cap.cum non ab homine nu.108.de iudic.

122 Clericus poſt patratū delictum in fraudem effectus non euadet ordinarios populi iudices,vt cōmune affir-

mant Bossius in pract.tit.de pœn.nu.38. Viuius lib.i.
123 opin.xxxviii. nisi ante delictum cōcepisset votū,idque iureiurādo suo affimauerit, vt commune ponit Viuius vbi supra.quanuis id & iuri contrarium,& reip.vtilitati aduersum prorsus affirmare ausim.

124 Clerici primæ tonsuræ (vt fandi mos increbruit) exempti sunt ordinariis popularium iurisdictionibus, vt commune latè asserit Viuius lib.i.opin.xxxvii.

125 Clericorum nomen in fauoribus canonicos complectitur,&si in odiosis non tam latè pateat.commune di
126 cit Alc.in l.ii.num. 9.ff.de verb.obli. generaliter tamen minoribus etiam ordinibus initiatos comprehendet, vt commune ait Viuius lib.ii.opin.xlvii.

127 Clericorum causas delegare nullis sacris imbuto possunt episcopi, seu præsules. vt commune attestatur Curtius Iunior in rubric.nume.20.ff.de offic.eius, cui mandat. est iurisdict.

128 Clericorum familiares, ac famuli sacris non imbuti,
129 clericali foro non potiuntur, &si episcoporum famuli potiantur.commune aiunt Capic. decis.xii.nume.1. & 2. Iul. clar. in practic.§.vltim.quæstio.xxxv. versic. quæro.

130 Clericorum filii natalibus possunt restitui à comite Palatino facultatem natalibus restituendi de Imperatore adepto.vt commune pronunciant Soc.consil.lxv. Curt. Iun.cons.lxxxiiii.nu.7.

131 Clericorum confessio coram populari iudice facta nec inditium architectatur.cōmune inquit Marc.Ant. de indic.nu.214.& vide supra ver.acta.

132 Clericorum coitus etiam cum cœlibe fœmina dicitur,ac ducitur incestus,vt communem sententiam asserit Grillan.de diuers.crimin.lib.iii.quæst. vlt.& communem regulā affirmat pract.Conrad.fol.341. nu. 13.
133 &si eum duntaxat adulterinum esse testetur receptum Did.à cou.ruu.de sponsal.ii.par.cap.viii.§.v. nume 17.
134 placet tamen solum simplicis fornicationis loco esse habendum, vt ex alia non minus recepta sententia asseuerat

uerat Iul.clar.in pract. §.fornicatio ver. cũ presbytero, & §.incestus ver.sed nunquid.

135 Clericis immunitas non est à collectis reficiendorum murorum, pontium, ac viarum, vt frequenter placitũ enunciant Rip.de peste.tit.de remed.præseruat.num. 234.Viuius lib.ii.opin.xlii.

136 Clericos sua cum sponsa de præsenti (vt doctores fantur)coeũtes quiuis impunè percutiet. quippè in id frequentius itum à doctoribus author est Did.à cou. ruu.de sponsal.i.par.cap.i.nu.12.

137 Clericos periurii reos non dignitate, ac beneficiis ius ipsum euertit, sed exuendos, ac priuãdos cõstituit, & si statim incapaces nouæ institutionis, ac dignitatis reddat, vt cõmunia vberrimè affirmat Iul.clar.in prac. §.periurium ver.item clericus.

138 Codicillis non dempta ideò solennitas censebitur, quia statuto, vel consuetudine testamẽtis dempta sit. commune ponit Viuius lib.i.opin.cccvi.colum.ii.cum Rip.de peste in tit.de priuileg.vltim.volunt. causa pestis num.47.

139 Cognati iam hodie ad decimum vsque gradum succedunt.commune inquit Porc. in fin. instit.de cognat. success.

140 Coitus damnatus dicitur, quicunque lege aliqua humana punitur.commune ponit latè Did.à cou. ruu. de sponsal.ii.par.cap.viii.§.v.num.15. vbi quoque nu.16.

141 receptius autumat vt viri matrimonii iugũ passi coitus cum cœlibe muliere damnatus censeatur, & qui latissimè hanc damnati coitus materiam ex receptis sententiis illustrat Iul.clar.in pract. §. fornicatio ver.frequenter cum sequentib.

142 Collegii ius permanet in vno. commune infit Panorm.in cap ii.de postul.prælat.

143 Collegii cuiusuis bona si alienentur, aliquidvè arduum, ac magni momenti ad collegium attinens agatur, singulorum nomina de collegio exprimi necesse est, vt alienatio, actusvè ille iure subsistat. vt commu-

nem

munem interpretum sententiam attestatur Alexand. consil.i. colum.iii. lib.iiii. Turzan. opin. liii. & rursus opin.lxv.

144 Coloni testimonium pro domino non admittitur. commune ait Lanfranc.de deposit. testium nume. 85. lib.v.tract.

145 Cummodatum dici non potest,vbi dominium trāsfertur,licet idem sit reddendum,vt est Bar.doctrina cō muniter recepta in l.ii.nu.4.in fin. ff.si cert.petat.quod dissentientes etiam nō immeritò attestantur illic Rip. num.23.Alc.num.2.cum sequentib.idem Alc. lib.ii.paradox cap.xix.& pro resolutione vidēdus Bellon. lib.i. supput.cap.vii.

146 Communio perpetua,& ab eo iure infringitur, qui iusiurandum aliter cōcepit.cōmune ponit Viuius lib.i. opin.ccv.

147 Compensatio in omnibus contractibus præter depositum admittitur,si facilè quod in compensationem deducitur,& liquidò,pro iudicis arbitrio, probari possit,commune ait Ias.in §.in bonæfidei num.72.institu.
148 de act. in deposito autem de expensis in eodem factis non improbabitur,receptum pronunciat Fulgos. in l.si
149 plures ff.depos.at in commodato generaliter compensationi locum fore inquit placitum vulgo Panorm. in
150 cap.ii.de depos.quemadmodum de pecunia ad pecuniā in specie debitam commune testificantur Alex. & Ias. in l.si fundus §.si seruus ff.si cert.pet.

151 Compensatio tunc planè locum non habet, cum quid solutum iri iuratò promittitur.vt frequenter interpretibus probatum memorant Gozad. cons.xxxii. num.15.& sequen. Viuius cum aliis lib.i. opin.xliii. & opin.clxxxix.

152 Compensatio fieri non potest ex priori solutione ad secundam ex iudicis sententia faciendam,vt commune ait Eman.à Costa contrarium cum aliquammultis verius opinatus in l.si ex cautione pag.234. ver.ex his
153 infero C.de non num.pecu.vt nec abs legato rei certæ ad de-

ad debitum etiam neceſſarium compenſatio procedet, niſi aliud teſtator declararit.commune ponunt Corn. cõſ.ccxlii.lib.ii.Io.Dilect.de art.teſtã.tit.vj.cau.v.nu.3.

154 Compromiſſum,& tranſactio æquiparantur.cõmune aio ex Alex.conſ.xxii.nu.3.lib.i. & conſ. cxix. nu.3. lib.ii. Lanfranc.de arbitr.iii.par.nu.3.lib.iii.tract.Alc.in l.cum te nu.4.C.de tranſact.

155 Compromiſſum ſi vt in arbitrum, & arbitratorem factum proponitur,res vti ab arbitratore deciſa in dubio præſumitur.commune ait Alc.de præſumpt.reg.iii. præſump.xxxvi.in fin.

156 Compromiſſum inordinarium tanquam arbitratorem iure,ritèque fiet.cõmune inquit Præpoſ. in cap. infantes.iii.q.vii.

157 Compromiſſum quum affines cogente ſtatuto inire adiguntur,ad quos id ſpectet,vide ſupra ver. affines.

158 Compromiſſum alterutrius compromittentis proſcriptione euaneſcit.commune aiũt Baptiſ.de ſancto Blaſ. de arbitr.quæſt.liii. Blanc.de compromiſſ. quæſtio.vii. nome.6.

159 Compromiſſum eccleſiaſticæ, atque adeò ſpiritalis cauſæ quin in ſacris non initiatum fiat,nihil vetat.com mune dicunt Dec.in cap.ii.num.4.de iudic. Grat.conſil.lxxxvii.nu.10.lib.j.

160 Compromittendi ius non eſt, quibus alienandi facultas non eſt.commune aſſero ex Iaſ.in l.vlt.nu.119. C.de iur.emphyt.Dec.conſ.xxxix.& conſ.xliiii.Capic. deciſ.xciii.nu.3.Soc. Nep.conſ.lxxvii.nu.77.lib.i.Marc. Blanc.de compromiſſ.iiii.par.num.28.Pariſ.cõſ.lxxxv. num.15.lib.iii.Tiraq.de iur.marit.glo.v.num.202.cum

161 ſeq.vnde illud haud erit rectori,ſeu præſidi eccleſiæ ſuper eiuſdem eccleſiæ rebus abſque capituli conſenſu,vt commune affirmant Soc.conſ.xviii.col.iiii. in fin.Turzan.opin.lxxvii.& opin.clxi.

162 Computationis error,& poſt ſubductas ſæpius rationes allegari poteſt. vt receptum aſſerere auſim ex Socin.conſil.xcii.num.8.lib.iiii.Pariſ.conſil.vlt. nu.26.

163 & 27.lib.j.quin & vsque ad triginta annos rectè propo
netur,vt commune pronuncio ex Ias. consil.ccx.lib.ij.
164 Didaco à Castillo in l.27.tauri col.iii.& iure ipso computationem nullam reddit, vt est glo. communiter recepta in l. ij.C.de iure fisci lib.x.

165 Conatus an,& quando puniri debeat,vide infra ver. voluntatem.

166 Concubinatus licet iure canonum improbetur, tamen iure Cæsareo etiam hodie nullis pœnis plectitur. vt cōmune atteſtantur Bermond. de concubi. fol.391. col.ij.ac latissimè Iul.clar.in pract. §. fornicatio ver. &
167 in primis.vbi nonnullos contrarium hodie receptū asserentes,& refert,& meritò refellit.

168 Condemnandi facultas cui non est, absoluendi potestas haud est.commune affirmat Feli.in cap.iii.col.ij.
169 de re iud.& si contrarium crebrius receptum asseuerēt Claud de Seysell. in rub.ff.de acq. possess. Viuius lib.j. opin.clx.

170 Condemnatus in causis ciuilibus & si quadrimestre tempus ad soluendum impetret,vt est communis resolutio contra Accur.in l.debitoribus ff.de re iud.de qua præter illic scribentes atteſtantur Iacobin. in l.si debitori nu.18.ff.de iudic.Feli.in cap.quærenti col.j.& seq. de offic.deleg.Boer.decis.xlv.Græcus Harmenop.lib.j. tit.iiij.Iacob Cuiacius vir multæ eruditionis, ac doctri
171 næ lib.iij.obseruat. cap.xxxix. tamen condemnatus in criminalibus statim soluere cogetur. in id enim frequēter iuisse doctores memorant Bossius in pract.titul. de senten.num.100.Iul.clar.in pract.§.vlt. quæst. xcv. in prin.Viuius lib.ii. opin.lvii.

172 Condemnatus ab ecclesiastico iudice ob mixtum flagitium potest iterum pęnas dare apud populi iudicem. vt commune affirmat Alc.in cap.perniciosam.nu.128. de offic.ordin.

173 Condemnatus delicti nomine ad pecuniariam pœnam,si vel in minima summa reliquetur, pœnam corporis subibit.vt commune aiunt Boer. decis.cccxlix. &

qui

qui latè explicat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xcv. ver.sed quid cum sequentib.

174 Conditio suaptè natura semper ea, quibus adiungitur, suspendit, & transmissionem etiam à iure concessam impedit.vt frequenter interpretibus placitũ insit Anton.Gomez de testa.cap.iij.num.15.ver.pro hac sententia.

175 Conditio, quæ tacitè inest, sic est impedimento, quo minus obligatio nascatur, atque expressa.commune inquit Dec.cons.ij.nu.4.

176 Conditio, quæ potuit contingere, & nũc iam nequit, si conferatur in tempus præteritum, aut præsens, expleatur necesse est: at si in futurum apponatur, tanquã ἀδύνατον, seu impossibilis reiicietur.vt si virgo est, si Titius viuit, illa corrupta, hoc mortuo, ac, si Titius viuet, qui iam decessisset.vt receptum scribit Did.à cou.ruu. de spons.ij.par.cap.iij.§.ij.nu.3.

177 Conditio pecuniæ in mare proiiciendæ obseruari debet.vt commune asseuerat Eman.à Costa in contrariã sententiam rectè abiens in l. Gallus §.& quid si tantũ. v.par.nu.20.ff.de liber.& posthu.

178 Conditionis euentus non constituit debitorem in mora.vt receptum testificatur Dec.cons.ij.nu.4.

179 Conditioni satisfaciendi causa nummos incapaci datos fiscus aufert, non qui dedit, licet dominium translatum non fuerit.commune inquit Eman. à Costa in l. Gallus §.& quid si tantum.v.par.num.15.ff.de libe. & posthum.quanuis verius opinioni aduersæ nomen dederit Cuman.in l.Mœuius ff.de condit. & demonstrat. & ipse alibi eam latissimè iuri magis consentaneam ostendam.

180 Conditioni satisfactum esse debet probare, qui ex conditionali contractu agit: commune ait Bellon.consil.50.nu.3.& vide infra ver.qualitas.

181 Conditione apposita si quæ alicui relinquantur, & deinde illi relictorum restitutio post mortem iniungatur, ac paritum conditioni non sit, statim ij, qui defi-

 ciente

ciente conditione in rem venerunt, restituere cogentur nullo tempore amplius expectato. vt cōmune profitentur Ias. in l. Gallus §. & quid si tantum nu. 28. & in l. Lucius col. ij. ff. de liber. & posthu. & Iacobin. de sanct. Georg. in l. si pater ff. de iur. dot.

182 Conditione comprehensi filii eius, qui & hæres institutus, & grauatus est, non dicuntur ad hæreditatem vocati, sed substitutum duntaxat excludūt, vt nec adiecti conditioni sine liberis decedendi tacitè instituti hæredes putantur. vt receptum ait Ant. Gomez de testa. cap. iii. nu. 24. ver. tertio facit. & latius cap. v. nu. 42. ver. & in expresso. exemplum autem esto: filium meum instituo hæredem, & iubeo vt si liberis orbatus animam ediderit, Titio bona mea restituat. hic ij nepotes non cēsebuntur ex conditione vocati tacitè, nec instituti. nec
183 quidquam illis proderit, si aliquid simul ab eisdem mādatum proponatur, aut aliquo modo onus aliquod ipsis vnà sit iniunctum. cuius rei extat exemplum: fili mi hæres esto, & si inops à liberis commune naturæ debitum exolueris, Titio amico nostro hæreditatem restitue. volo autem vt qui tibi superstites liberi fuerint, liberto meo damæ quinquaginta aureos annuatim suggerant, vel quid simile. nam nec hic eius filii vocati honestati ue videbuntur. vt commune aiunt Alexander nume. 94. Iason nume. 56. in l. centurio ff. de vulgar. & pupillar. Dec. in l. prima num. 15. C. de pact. & affatim Ant. Gomez de testamen. cap. v. num. 43. ver. ij. & in specie.

184 Conditione cuiuscunque substitutionis complexi, quicunque illi sint nec vocati, nec tacitè instituti censentur. commune aiunt Ias. in l. Gallus. in princ. & in §. in omnibus ff. de liber. & posthu. & in l. cohæredi §. vlt. ff. de vulg. latè Ant. Gomez de testamen. cap. iii. num. 24.
185 ad fin. & cap. v. nu. 42. ver. viii. facit. vt nec in fideicommissi conditione scripti ad hæredis emolumentum à testatore memorati putabuntur. commune dicit Alexā. consil. cv. lib. i.

186 Conditiones quibuſcunque relictis adiectæ,atque in vnum conceptæ caſum ex voluntate ad ſimiles dilatantur. vt commune ait latiſsime doctor meus Emanuel à Coſta in l.Gallus in §.& quid ſi tantum iii.par.nu.1. cum ſequentib.ff.de liber.& poſthum.

187 Conditiones in caſum poſitæ,& conditiones mixtę, quæ iure digeſtorum filii inſtitutioné demoliebantur, hodie ex l.quoniam in prioribus C.de inoffic.teſta.expunguntur,& inſtitutio firma,ac pura ſubſiſtit:vt receptum produnt Paul.in l.ſuus quoque colum.ii.ff.de liber.& poſthum.Lancelot.in fin.Iacob.nume.14.Deci. col.penult.in l ſi pater C.de inſti. & ſubſtit.Rhoderic. Soarez in illam l.quoniam in prioribus ampliat.j.Gulielm.in cap.Raynutius ver.reliquit nu. 28. de teſtam.

188 At conditiones turpes tàm olim, quàm hodie labem, ac perniciem inſtitutioni afferent. vt frequenter placitum effantur Alber.in d.l.ſi pater nu.193. Gulielm.in laudato ver.nu.33.& receptius aſſeuerat Eman.à Coſta magni ingenii vir in l. Gallus.§. & quid ſi tantũ.iii. par.nu.106.ff.de liber.& poſthu.

189 Conditionalis creditor,creditor propriè nõ dicitur. commune effantur Dec. lect.i.num.29. & lect.ii. in fin. in l.i. ff. ſi certum petat. & qui eum refert Viuius lib.i. opin.lviii.

190 Conductio ab emptione diſcernetur, ac diiudicabitur ex precii,mercedisvè quantitate,vt eſt Accurt.opinio in l.i.§.i.ver.in agendo ff. de ſuperfic. quam cõmuniter receptam teſtantur Rip.nu.33.Purpur.nu.53. in l.ii.ff.ſi cer.pet.Dec.in l.ſemper in ſtipulationibus nu.i. ff.de reg.iur.

191 Conductio mentione certæ mercedis haud facta valet, & id precii, ſeu mercedis dandum eſt, quod præſtari adſolet.vt frequentibus interpretũ ſuffragiis exceptũ pronunciant Ant.Gomez de contract.cap.ii.nu.9. & cap.iij.nu.4.& vir quauis laudatione maior Arius Pinel.meritò indiuerſa omnia abiens in rub.ii.par.cap.iii. nu.4.cum ſequentib.C.de reſcind.vend.

192 Conductio ad longum tẽpus dicitur alienatio, atque ideò quando & vbi alienatio interdicitur, & illa prohĩbita cẽsetur. commune aio ex Ang.post Fab.in §.adeò in fin.num.1.instit.de locat. Alexan.consil.xvij.lib.iiij. Boer.decis.ccxxxiiii.Did.à cou.ruu. lib.ij. resolut. cap: xvi.colum.j.Plotto consi.cviii.nu.59.lib.i. cons.crimin.

193 quin & emphyteusi confertur, atque æquiparatur. vt commune profiteor ex Ias.in l. naturaliter num.15. ff. de acq. poss. Felin. consil.xxii. & iis, quos copiosè laudat inclytus Pinel.in l.i.part.iii.nu.66.C. de bon. mat.

194 Conductio ad longum tempus à maioratus, vt fandi mos est, successore non necessariò seruari debet.commune effatum pono ex Ias.consil. xxix.& consil.xciiii. lib.i.Cur.de feud.quæst.xiiii.ad medium.Ant.Gomez in l.xl.tauri nu.84.Ario Pinelo in l.i.part.iii. nu.65. C. de bon.mater.

195 Conductio vltra licitum, iustumque tempus facta in tempore iuris facultatem progresso tantum labefactatur.commune ait Ias.in auth.qui rem num. 21. C. de sacros.eccles.

196 Conductionis, & locationis instrumento non probatur dominium, & si contra ipsum conductorem rei uindicatione agatur.commune affirmat Alexãd. cons.xxi. num.4 lib.iiii.

197 Conductor ad longum tempus is est, qui vel ad tempus decem annorum, vel longius conducit.vt commune asseuero ex Alexand.consil.xvii.colum.i. lib.iiii.Ias. consil.xxiiii.& xciiii.lib.i.Dec.consil.ccxcii.nu.1.Socin. Nep.consil.lxvi.num.5.lib.ii.Paris.consil.xcviii.lib.iiii.

198 & qui ad nouem annos ita conducit, vt postea denuò noua alia incipiat conductio ad tantũ temporis, quantum superet decennii spatium si cum superiori coniungatur:& qui vel ad suã, vel ad locantis vitam conducit, & denique qui quoad ipse vel locator voluerit, rẽ cõducit. vt communia copiosè attestatur Arius Pinel. in l.i.

199 par.iii.num.63.C.de bon.mater.habet autem huiusmodi conductor vtile dominium, & in rem actionem. vt

frequenter placitum enunciare ausim ex Aret. consl.lv. Felin.consil.xxv.Ias.in l.naturaliter num.15 ff.de acq. poss.& in l.i.nu.34.& in l.ii.nu.39 & in l.vlt.nu.2.C.de iur.emphyteut.

200 Conductor ad longum tempus tributis, ac rerum oneribus est obnoxius.vt commune asseuero ex Alex. cons.j.nu.10.lib.iiii. Sylu. cons.xlvii. nu.4. Parpal.in l. placet nu.48.C.de sacros.eccles.Ar.Pinel.vbi supra. vt

201 & quiuis alius cõductor, qui rei fructus percipit, vt inferius obseruatur.

202 Conductor ad longum tempus ab emptore non abigetur. vt commune renuncio ex Alexandro in l.si filio, §.si vir ff.soluto matrim. & Ario Pinelo non de nihilo dissentienti in l.i.part.iii.num.68. ver.infertur.v. C.de bon.mater.

203 Conductor iterum vel rei, vel operarũ non expressa mercede intelligitur eãdem, quam prius, mercedem depacisci, vel quam loci consuetudo fert.commune attestantur duo mihi non pœnitendi iuris præceptores Ant.Gomez de cõtract.cap.ii.nu.9.in fi.& cap.iii.nu.4. Arius Pinel.in rub.ii.par.cap.iii.nu.4.& nu.8. C.de rescind.vendit.

204 Conductor rei propriæ scienter dominii iure non labitur. commune effatur Alex. in l. si aliquam num.10.

205 ff.de acquirend.possess. ignoranter verò nec rei possessionem exuit.vt commune aiunt Curt.Sen.consil.lxx. num.2.& 7. & Cagnol.in l.nec pignus num.8.ff.de reg.

206 iuris.quam perdit, & acquirit locator re scienter conducta, vt frequenter placitum infit Rip. in laudata l. si aliquam rem nume.19.& nume.22. ff.de acquirend. possess.

207 Conductor rerum fractu, aut perditu facilium præstare debet exactissimam diligentiam. vt receptius dicit Porc.in §.item quæritur nu.2.instit.de locat.

208 Conductor non tenetur etiam modicè expendere in ea, quæ vltra conductionis tempus sunt duratura. vt commune pronuncio ex Bald. num. 5. Ias. num.25.&

num.27.in l.j.C.de iure emphyteu.Alex.conf. iiii. nume.7.lib.5.

209 Conductor quin possessionis à se ante conductionẽ obtentæ exceptionem locatori rem repetenti opponat nihil impedit.commune aiunt Paris. consil.lix. nu.30. lib.i.Iacob.Menochius vir elegantioris doctrinæ in tracta.recup.posses.remed.xi.nu.4.quod intellige iuxta superius obseruata.

210 Conductor ius in rem habens non expellitur à particulari successore, vt commune proferunt Grat. consil.xcv.num.12.lib.i.Did.à Cou.ruu.lib.ii. resolut. capit.xv.nume.13. Ioan. de Amicis consil.cxiii. asserunt Paul.Alexand.& alii in l.si filio §.si vir ff. solu.matrim. Porc.num.vlt. in fin.instit. locat. & omnes scriben-

211 tes in l.emptorem C.loca.excipe nisi si cùm nulla alienationis prohibitio præcessit,id,quod interest, aut pœnam successor offerat. vt commune enunciant Ant. de Fano de pign.ii.par.memb.i.nu.7.& Neguzant. de pignor.ii.par.col.iii.

212 Cõductor,seu colonus etiam ad tempus modicum non potest à particulari fisci successore expelli.vt commune aio ex Plat.in l.si tempora in fin. C.de fide instr. & iur.hast.fisc.Paul.nu.4.Roman.nu.10.Alex.nu.5. in l.si filio §.si vir ff. solut.matr. Ias.in l.diuortio num.36. ff.illo eod. tit. Guid. Papæ decis.ccccl xxx. quemadmo-

213 dum nec ecclesiæ conductor à singulari illius successore detrudetur.vt frequẽter interpretibus placere affirmo ex Roman.in d.§.si vir num.13.Grat.consf.xcv.nu.23. lib.i.Ario Pinel.viro cum primis,& cordato, & diligenti in l.i.par.iii.nu.68.ver.infertur.xii.C. de bon.mater.

214 expelletur tamen is,qui ab ecclesiæ prælato conduxit, si illius prælati successor velit vt commune testatur Soc.consil.xxxiiii.lib.iii.

215 Conductor rerum dotalium ab vxore expelli impune potest post viri locantis mortem.vt receptum ponit Did. à Cou.ruu.lib.ii.resolut.cap.xv.nu.4.

216 Conductor quicunque seu partiarius,seu pecuniam pendens

pendens vectigalibus,& rei oneribus est obnoxius, si fructus ex illa percipiat.commune autumo ex Paul. cõsil.ccccxlii.in fin.lib.j. Iaf.consil.cix. ad fin. lib.i. & latè, ac luculenter agente Ario Pinel.in l.i.par.ii.nu.72.ver. x.ampliatur,& ver.limita.ii.C.de bon.mater.

217 Conductoris etiam minoris res in conductam domum absque tutoris authoritate illatæ pro pẽsione tacitè instar aliorũ obligantur.cõmune ponunt cõtra aliquãmultos nõ proletarios iuris professores Iaf. nu.57. Gomez nu.25.Bellon.nu.31.in §.item Seruiana institit. de act.Neguzant.de pignor.ii.part.memb.iiii. nu.154.

218 Conductori non locatori malo est fructuum à solo sublatorum, & à militibus dissipatorum calamitas. vt commune inquit Curt.Iun.consl.lxxxv.nu.1.

219 Conductori insigne,atque intolerabile damnũ iuxta vulgi opinionem perpesso remissio indulgeri debet. vt commune doctorum placitum testificatur Turzan. opinion.cvij.cum Soc.consl.100.in causa Baptistæ in prin.

220 lib i.verius tamen,magisque receptum est in agrorum conductore, vt tum demum illi remittendum de mercede sit,cùm deducto semine, atque habita expẽsarum ratione tam paucos ipse collegit fructus,vt si pacta pẽsio soluatur,vltra dimidium iusti precii lædatur.vt constat ex Alex.consl.cvii.nu.18.lib.vii.Corn.consl.cxxviii. num.26.lib.ii. Capis. decisl.lxxxviii.nu. 1. Paris. consil. lxxxviii.nu.23.lib. j.Soc.Nep.consi.lxviii.num.9.lib.ii. Gyg.de pension.q.lxvi.nu.17. Ant.Gomez de cõtrac. cap.iii.nu.18.& magis cõmune dogma attestãtur Aret. consl.lii.nu.2.Arius Pinel.in l.ii. i.par.cap.iii. nu.22. C. de rescind.vendit.

221 Conductori pensio,mercesvè tum demum augetur, cùm & eius lucrum est ingens, & id nec ipsius diligentiæ,atque industriæ, nec fructuum indicationi,sed illorum quantitati casu quodã prouenienti acceptum referri debet.vt commune fantur Soc. Iun. consil. lxviii. num.6.& 10.lib.ii.Ant.Gomez de contract.cap.iii. nume.19.Ariu. Pinel.meritò cũ nonnullis à tota hac opinione

mone dissentiens in l.ii.par.i.cap.iii.nu.34. & seq.C.de rescind.vendit.

222 Confessio non est probatio. commune efferunt Felin.in rub.nume.6.de probat. Hyppol.in rub.num.74. C.illo tit.Alc.de præsumpt.i.part.num.6. in fin. & in l.

223 cum te ver.necessaria C.de transact.quannis longè verius sit contrarium,vt censuit Salic. in rub.nu.4. C de proba.consentiunt Ias.num.11.Dec.num.8 in d.l.cum te:defendit Aret.in rub.num.18.de probat.quin & probatio probata est,atque aliis verior, & potentior iuxta Soc.Iun.consil.xxxix.num.18. lib.ii. Grammat. decis. xxxvi.num.66. & maior quouis publico instrumento, vt verò tradunt Aymon Crauet.consil.lxi.nu.3. & consil.clxxi.num.4. Zas.consil.i.num.4.& 5.lib.i.& vir magnæ doctrinæ Iacob.Menoch.de recup.posses.pag.mihi 28.num.217. & sequentib. vbi multa de illius uiribus vtiliter,& disertè contexit.& qui plures eleganter laudat Nicolaus Antonius Grauatius lib.v.cap.xvi. nu.9. & seq.sed hac de quæstione copiosius nos alibi.

224 Confessio contra iuris, & iure præsumptionem admittitur.commune inquiunt Panorm. in cap. is qui fidem de spons. Alc.de præsumpt.ii.par.nu.6.

225 Confessio extraiudicialis(licet etenim doctorũ verbis vti in placitis illorum recensendis) nullius est ponderis.commune inquit Felin.in cap.at si clerici de iudi.

226 sed fallitur. nam huiusmodi confessio etiam absente parte facta applenè probat iure pontificum. vt commune testatur idem Felin.in cap.si cautio de fide instrum. Dec.consil lxiii.Alc.in rub.num.8. ff. de verb. obligat.

227 Curt.Iun.consi.clxviii.num.2.de iure autem Cæsareo parte absente facta indicium, vt frequens placitum affirmant Alc.in cap.cum non ab homine nu.98. de iudi.

228 Marc.Ant.de indi.nu.204. seu potius semiplenam probationem gignit. vt receptum asseuerant idem Marc. Ant.in illomet tracta.num.108.Crauet.de antiquitat. part.i.ver.propositum nostrũ nu.30.Iul.clar. in pract. §.vltim.quæst.xxii.ver.confessio.& quæst.lv.At parte

præsente

229 præsente, atque expresßim accipiente si huiusmodi con fesßio extraiudicialis fiat, vel etiam coram iudice incom petenti, integram, & perfectam fidem concinnabit. vt commune inquiunt Berous in cap. at si clerici. nu. 142. de iudic. Iul. clar. d. quæst. lv. versic. vnum tamen scias.
230 Confesßio facta eo, cuius interest, præsente, & non expresßim accipiente, non perfectè probat. vt receptum dogma effantur Ias. in l. error num. 3. C. de iur. & fact. ignor. Rip. num. 22. Alc. num. 3. in rub. ff. de verb, obli.
231 verius tamen multi contrarium censent. quos expiscaberis ex Alex. in l. suus hæres num. 3. C. de repud. hæred. Caccialup. in repet. l. admonendi num. 146. ff. de iureiuran. Socin. cons. cxxviii. nu. 6. lib. ij. Claud. nu. 29. Dec. num. 8. in l. postquam liti C. de pact. Dec. rursus in cap. at si clerici num. 28. de iudic. & Duennas, qui iam
232 id commune asserit reg. cxix. at confesßio parte absente facta semiplenam absque dubio probationem inducit. vt frequenter placitum inquiunt Crauet. de antiquit. i. par. arg. iii. nu. 30. Viuius lib. i. opin. xlix.
233 Confesßio propria in vno iudicio facta nocet in alio. commune ait Panor. in cap. per inquisitionem nu. 12. de elect. & qui latè hanc rem agit Iul. Clar. in pract. §.
234 vlt. quæst. liiii. ver. pen. intellige autem quod vt & hæc confesßio in iudicio facta applenè probet, exigitur partis aduersæ præsentia, vt luculenter probant l. certum §. si quis absente ff. de confess. l. vlt. ff. de interrog. act. & est commune illic axioma. cuius rationē scribit Paul. in l. generaliter colum. ii. ad finem C. de non num. pecun. & si hac in re non leuiter cæcutierint Feli. in cap. i. num. 5. de lit. contest. Rebuf. in ll. Galliæ. tit. de chyrographis num. 68.
235 Confesßio quæ vel in articulis, vel in scriptura alia fit, nec partis aduersę acceptionem, nec pręsentiam desiderat, vt applenè probet. quemadmodum frequenter interpretibus placere ausim asserere ex Bart. in l. certū §. si quis absente ff. de confess. & in l. nuda col. ii. ff. de donat. Paul. & reliquis in l. publia §. vlt. ff. de pos. Felin.

in

in cap.si cautio nume.25. de fide instrument. & si ea in re obdormierit Dec. in l. ii. nume. 8. C. de institut.& substitut.

236 Confessio facta in tormentis,quam nulla,vel non legitima indicia præcesserunt,nullius est momenti, tametsi in ea confessus perstet.commune aiunt Ias. consil. clxxxviii.num.2.lib.ii.Capis.decis.cxlv.nu.3.Ant.Gomez de delict.cap.xiii.nu.25. Cephal. vir elegantioris doctrinæ inter consil.crim.consil.cii.nu.9.lib.i. Bossius in pract.tit.de confessis per torturam nu.6. Iul.clar. in

237 pract.§.vlt.q.lv.ver.si verò.at si sine tormentis fiat,& si tormentorum metu facta sit ad condemnandum sufficiet.vt commune ponunt Viuius lib.i. opin.xlvii. Iul. clar.in d.§.vlt.quæst.lxiiii.ver.nunc de gradibus. quæ

238 verò in tormentis rectè,ac ritè inflictis fit confessio nō aliter fidem faciet,quam si post tormenta illam agnoscat reus,& ratam habeat extra tormenta ad iuris tribunal.vt commune asserunt Boer.decis.clxiii.num.18. & qui accuratè ex receptis sententiis id explicat Iulius clar.in d.§.vlt.q.lxiii.ver.cæterum cum sequentib.

239 Confessio,quæ in vltimæ voluntatis elogio fit, seu mutui accepti,seu debiti sibi soluti,seu alterius rei perceptæ, parte præsente, aut eius nuncio, aut notario illius nomine accipiente, vsque adeò perfectam, ac legitimam probationem suppetit, vt nullus exceptioni non numeratæ pecuniæ locus sit: sin verò neque coràm parte,eiusvè nuncio,aut scriba illius vice accipiente fiat, magis legati, aut fideicommissi loco censebitur, quàm vllam probationis vim teneat. vt frequens placitum affirmo ex Iaso.in l.qui pecuniam colum.i.ff. si certum petat.& in l.admonendi num.158. ff.de iure iurand.Hyppol.in l.i.§.præterea colum.iiii. ff.de quæstion.Felin.in cap.si cautio nu.54.de fid.instrum.& nō exiguam doctorum phalangem producente Eman. à Costa in l.si ex cautione fallen.xii.nu.1.& 2.C.de non num.pecun.ac Viuio,qui se se magna non curantia intricat lib.i.opin.ccccxiii.

Confessio

240 Confeſsio ſeu in iudicio, ſeu extra iudicium ab vno ex pluribus correis debendi facta nec aliis nocet, nec prodeſt. vt frequẽter interpretibus probari ſcripſit vir egregius, & mihi multis nominibus obſeruandus Ioã. Ronchegallus Gioldus in l. ex duobus 16. nu. 71. ff. de duob. reis.

241 Confeſsio liberationis, quæ parte abſente fit, & valet, & applenè probat. commune inſit Bald. conſ. cccclxvi.
242 lib. iiii. ſed melius, ac verius ait cõtrarium receptũ Rip. in l. conditionis nu. 21. C. de pact. à quo ſto.

243 Confeſsio cum aliquo adiuncto facta tunc ex parte probari, ex parte improbari ab aduerſario poteſt, cum adiunctum in ipſa rei confeſſæ geſtione non ſimul in-
244 teruenisse dicitur: alioquin vtrunque accipi, aut vtrunque eiurari neceſſe eſt. exemplum eſto illius, confiteor centum mihi mutuo data, ſed intra annum ſoluenda, vel cum Titius meus debitor me nomine liberarit: huius verò adiuncti ſit exemplum, cum accepta quidem mutuò quinquaginta ſeſtertia confiteor, ſed iam ſoluta aio. vt commune atteſtatur Boer. deciſ. cccxxxix. nu. 3.
245 quod in criminalibus etiam receptũ, & teſtatur, & accuratè explicat Iul. clar. in practic. §. vlt. quæſt. lv. ver. poſſet.

246 Confeſsio mera, aliiſque deſtituta indiciis à ſocio criminis edita in iis etiam caſibus, quibus de complicibus interrogatio iure permittitur, nõ eſt ſufficiens indiciũ. vt commune tradunt explicantes Boer. deciſ. cccxix. Grammat. vot. vj. num. 2.

247 Confeſsio gemina in quocunque cõtractu, & in quacunque cauſa exceptionẽ non numeratæ pecuniæ omnino circũducit. vt cõmune ex multis enunciat Eman. à Coſta in l. ſi ex cautione fallent. xiiii. C. de non numer. pecun.

248 Confeſsio minoris abſque vlla vllius curatoris authoritate emiſſa, vt illi noceat, praxi generali receptum eſt: quemadmodum atteſtantur Ang. de malefic. ver. comparuerunt, & confitentur totum. nu. 8. Iul. clar. in prac. §. vlt. quæſt. lv. ver. vlterius.

Confeſsio

149 Confessio pecuniæ,aut quarumuis rerum receptarum ex alia causa,quã ex mutuo,statim nocet, nec opposita non numeratæ pecuniæ exceptione onus probãdi in creditorem transfertur. commune aio ex Aret. col.vj.Alex.nu.35.in l.i.ff.solut. matr. Ias.in l.legitima colum.iii.ff.de pact.& in l.i.col.iiii. ff.de condict. ex leg. Felin.in cap.si cautio num.54.ver. fallit. iii. de fide instrument.

150 Confessio recepti,si numeratum esse non constet,facta ex causa donationis censebitur. vt frequentibus doctorum calculis receptum prodit Curt. Iun. consil. xcv.num.3.

151 Confessio curatoris,tutoris,procuratoris, executoris,& cuiusuis alterius administratoris de facta numeratione,quam aliter factam esse non constat,in damnũ præiudiciumvè pupilli,& cæterorum, quorum principaliter interest,fidem non facit.commune aiunt Tiraquell.de retract.conuent.§.iiii.glo.vj.nume.12. & seq. Bolognet.in l.ii.§.vlt.num.44.cum sequentib.ff.si cert. petat.Cephal.vir doctissimus consil.cj.num.18. & seq. magis commune asserit Follerius in pragmat. de censi. versic.quæ quidem executio nullæ falsitatis nume.51.

152 &si contrarium absque dubio verius iure esse alibi latè ostendo, quod praxi seruari attestatur Zas.in dicto §.vltim.

153 Confessio, quæ in instrumento fit, aliquem habuisse,& accepisse,tanti est momenti, vt interuenisse numeratio confectionis instrumenti tempore præsumatur. commune aio ex Alex.in l. stipulatus §. Chrysogonus num.14.ff.de verb.oblig. Ias.in l.post dotem nu. 85. ff. solut. matrimon. Camp.de dote part.iii. quæst.cxlviii.

154 non tamen agenti ex numeratione satis erit probare confessionem de recepto instrumenti literis contentã. vt commune latè affirmat vir egregiæ doctrinæ Ioan. Cephal.cons.cj.nu.13.

155 Confessio sacerdoti facta, vt doctores commentantur,ac per illum reuelata multum probat, si vnà & sacerdos

cerdos fide dignus sit, & palàm illam facere sibi per ipsummet cõfitentem licere iuret: aliàs secus. vt commũne testificantur Felin. in cap. testimonium nu. 10. de testib. Cotta in memorab. ver. iuramentum probat difficultatem, Viuius lib. i. opin. 50.

56 Confessionem errore emissam quiuis contrariis probationibus poterit refellere. vt commune fantur Bossius in pract. titu. de confess. nu. 60. Iul. clar. in pract. §. vlt. q. lv. ver. vlt.

57 Confessus coram iudice incompetenti torqueri potest à competenti, & cogi in confessione permanere · vt receptum effantur Iaffred. decis. ciiii. Viuius lib. i opin. xlviii. Iul. clar. in pract. §. vlt. quæst. lv. ver. ii.

258 Confessus homicidium, & defensionis causa se illud patrasse affirmans, nisi adductam causam probet, pœnas alias quam corporis luet. commune inquit Iaf. in l. vt vim nu. 3. ff. de iust. & iur. Iul. clar. in pract. §. vlt. q. lv. ver. posset quoque.

259 Confessus delictum & si ad id iudicis blanditiis, ac promissionibus pellectus fuerit, plecti potest, ac debet, commune inquit Chuchalon ad Dec. in l. ea est natura
260 ff. de reg. iur. intellige si in confessione perstiterit, vt latè tradit Viuius ita diffidentium interpretum dogmata concilians lib. i. opin. clxxii. & vide infra ver. iudex.
261 amplia vt vnica confessio sufficiat. vt cum multis receptum testatur Iul. Clar. in practic. §. vlt. quæstio. lxv. ver. vltim.

262 Confesso si pœna imminui ratione aliqua debet, & ei, qui postquam semel negauit, confessus est, imminuetur. vt contra communem opinionem asserit mitius, & magis commune Iul. clar. in pract. §. vlt. q. lxxxii. statut. ix. ver. vlt.

263 Confiscatio bonorum non proscribit bona futura, vel conditionalia. commune aiunt latè Ias. in l. si stipulatus fuerim §. cum stipulamur num. 6. ff. de verb. obli. Ant. Gomez de delict. cap. vlt. num. 1. & 2. insignis Pinelus in rubricæ princip. num. 3. C. de hon. mater. vbi iidem

264 iidem frequenter receptum aiunt secus omnino futurum in bonis ex conditionali contractu prouenturis.

265 quin ea solum defert in fiscum hæc bonorum confiscatio, quæ in hæredes extraneos alioquin trāsitura erāt. commune aiunt Alc.cons.ccccccxxii.nu.6. Iul.Clar.qui hac de materia latisimè differit in prac.§.vlt.q.lxxviii. ver.nunc videamus cum sequentib. & vide supra ver. bonorum confiscatio.

266 Confiscatio bonorum contra filiumfam.decreta nec bona profectitia,nec aduentitia, nec castrensia inanit. vt communia attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæs. lxxviii.ver.præterea quæro,cum sequentib.

267 Confiscatio bonorum, & bona in alia ditione posita diuexat: vt frequenter interpretibus placitū effatur, ac rectè explicat Iul. Clar. in præd. q.lxxviii.ver.sed hic quæro.post Brun.cons.feud.xxxi.nu.15. Roland.à Valle cons.lxxviii.nu.14.lib.ii.

268 Confiscatis vxoris bonis, & ipsius dos proscribitur, at confiscatis mariti bonis secus longè est. vt recepta axiomata effantur Aegid.Bossius in pract. in tit.de bonorum public.nu.73.& nu.75. ac Iul. Clar. in pract.q. lxxviii.ver.quæro si bona.

269 Coniuges sibi mutuò succedunt in quartam hæreditatis partem, si superstites liberi numerum ternarium non egrediantur:aliàs in virilem portionem vel testatò, vel intestatò, vel defuncti spontè, vel eius ingratiis admittentur.commune inquiunt Corn.cons.iiii.col.ii.

270 & iii.lib.iiii.Soc.cons.cxxi.col.iiii.lib.iiii. intellige tamē hoc processurum, si aut nulla dos dicta eorum matrimonio sit,aut tam exigua, vt inde se se vxor alere non posset.commune ponit Viuius lib.i.opin.vlt. cū Barba. cons.lxxiiii.lib.iiii.

271 Coniuncti sanguine,differentia agnatorū, & cognatorum, susque deque habita, ad decimum vsque gradum inter se succedent. commune inquit latè Didac.à Cou.ruu.in epitom.de successione ab intestato col.xj.

272 coniunctorum tamen appellatione quoad agendi effectum,

ctum,ad quartum duntaxat gradum transuersales admittentur: vt omnibus probari dixit Alex. consf.cxlvi. videretur col.iii.lib.ii.

273 Consilium viri doctissimi liberat expensarum onere.vt receptum ait Curt.Iun.consf.xix.nu.4.

274 Consilium viri in dignitate positi vbicunque exigitur,cōsensus eius,vel authoritas omnino necessaria est. commune inquit Soc.in l.ii.§.voluntate nu.3. in fin.ff.

275 sol.matrim.quanuis qui consilium ab aliquo petere tenetur,generaliter illud sequi non cogi dicatur: vt frequenter placitum ponit latè Did.à Cou. ruu. de sponsf. ii.par.cap.iii.§.viii.nu.3.& Eman. à Costa in l.cum tale §.si arbitratu.in limit.xi.à nu. 1. ff. de condit. & demonst.Crauet.consf.j.

276 Consulens in delictis alioquin non facturo pares delinquenti ipsi pœnas indistinctè dat.cōmune dicit Dec. in l.consilii non fraudulenti nu.4.ff.de reg.iur. vbi Cagnol.nu.3. frequenter receptum scribit, vt is, qui alias non facturo consulit, æquè atque ipse delinquens puniatur,qui verò & alioquin facturo consulit,mitius plectatur.quod etiam verius, & magis receptum ostendit

277 latè Iul. Clar. in pract.§.vlt.q.lxxxviii. & si consulentē alias facturo non teneri de delicto postea admisso profiteantur frequenter placitum doctoribus Panormit. in cap.nuper de sentent.excommunic. Imol.in capit.j. de offic.delegat.Felin.in capit. sicut dignum num.7.de homicid.

278 Consuetudo inducitur ex duobus actibus iudiciariis.commune refert Fulgos. in l. de quibus num. 10.ff.

279 de legib.vt etiam percurso decem annorum spatio inualescet.commune aiunt Ias. in eandem l.nu.47. Tur-

280 zan.opin.lxvi.in fin. intellige cùm huiusmodi consuetudo est præter ius. commune ponit Menoch.de iure

281 patron.lib.j.nu.17.vel legi solum derogat, vt commu-

282 ne fatur Fulgos.vbi supra. nec requiritur, vt in iudicio oppugnata, atque approbata sit, vel in aliquam contentionem venerit. commune pronūciant Abb. in cap.

F cum

cum tanto col.ix.de consuet.Soc.consil.xcix.col.ii.lib.i. Turzan. opin.cliii.Viuius lib.i.opin.lvi.

283 Consuetudo licet scriptum ius anteeat, tamen consuetudinis similitudo quæ vel à maiori ratione procedet, illud non vincet. commune affirmat latè Turzan. opin.xcviii.

284 Consuetudo quæ sit, quæque consuetudo rationi cõsentanea censeri debeat, iudicis arbitrio deciditur. commune asserit Ioan.Nicol.in flor. iur. patron. lib.primo num.15.

285 Consuetudo à lege antiquata non poterit in eandẽ speciem denuo induci. quippe quia non solum de præterito, sed in futurũ, atque adeò in secula abrogari credatur. commune effatum attestantur Imol.in l.cum ab omni num.3.de vit.& honest.cleric.Ias.in l.cunctos populos nume. 74. de summa Trinit. Turzan. opin.xcix.
286 Viuius lib.i. opinion.liii, & liiii. poterit tamen ex noua causa induci. vt commune ponit idem Viuius d. lib.i.opin.lv.

287 Consuetudo etiam iniusta excusat à pœna. vt commune renunciant Gomez in cap.i. num.131. de constitution. lib. vj. Turzan. opin. xcvj. Villalob. in sua collecta.

288 Consuetudo non probatur testibus singularibus.
289 commune ait Dec.consil.ccxv.quin & probari debet testibus de actuum visu, frequentia, diuturnitate deponẽtibus, vt tacitus populi consensus accessisse videatur.cõmune asseuerat idem Dec.consi.cccclxxxix.nume.25.
290 satisque superque erit duobus testibus ea omnia probari.receptum ait Rochus in iiii.sect.repet. cap.vltim. num.66.de consuetud.& vide infra ver.testes singula-
291 res.quin & illã vigere celebri iuris doctori scriptis prodenti credetur.vt commune effantur Porc. in §.apum nu.10.instit.de rer.diui.Alex.in l.post dotem nu.29.ff. solut. matr. Dec. in l.ii. §.mutui datio lect.ij.num.13. cum seq.ff.si cer.pet.& cons.cccccxl.nu.10.Viuius lib.i. opin.lxxxviii.

Consuetu-

292 Consuetudo non facit supplementum in substantialibus, vt loquar doctorum more, commune enunciat Arius Pinel. in rub. ii. par. cap. iii. nu. 3. in fin. & nu. 5. etiã in fin. C. de rescind. vend.

293 Continuatio, seu concatenatio titulorum ad titulos fieri necessario debet, vt communem esse opinionem asserit Ang. in prin. proœm. instit. col. antepen. & in rub. in princ. institut. de action. vbi Ias. ex num. 3. multos ab ea stantes refert. quod etiam copiosè facit Ioan. de Garron. in rub. C. de secund. nup. Hieronym. Butig. in rub.

294 ff. de verb. obliga. non tamen libri ad librum continuatio necessaria est ex glo. rub. ff. de condict. furt. in vltimis verbis. cuius sententiam frequenter receptam assero ex allegatione Alex. in rub. num. 24. ff. de nou. operis nunciat. Ias. in rubric. num. 6. in fin. institut. de action. Iacob. de Nigris in repetit. rubr. num. 1. ff. si certum petat. vbi Ludouicus Gomez communem etiam testifi-

295 catur. magis tamen, ac magis mihi probatur Raphaelis Cuman. sententia in rubr. ff. de noui operis nunciat. vt nihil aliud vnquam desideretur, quam materiarum subordinatio. quæ etiam opinio Angel. & Ias. supra allegatis arrisit. & Alexand. num. 1. Rip. nu. 16. in rub. ff. solut. matrim. & rursus Angel. in princip. institut. de legat. & cæteris neotericis interpretibus communiter probatur.

296 Contractus loco etiam tunc agi potest, cùm ad illius rescisionem disceptatur. commune asserit Did. à Cou. ruu. lib. i. resolut. cap. iiii. nu. 1. per tex. in l. in contractibus §. in omni ff. de non num. pecun. licet contrarium non præpostero genio affirmauerint Bald. & Paul. in l. ij. C. vbi, & apud quem, ducti eodem text. & qui illos sequuntur Ias. in l. qui loco col. ii. ff. de condict. indebit. Dec. in rub. lect. i. colum. iii. in princ. de iudic. sed ea de re alibi latius.

297 Contractus ad arbitrium alicuius relatus subiuncto illius arbitrio valebit, aliàs neutiquàm. commune ponit Curt. Iun. consil. cxxvi. nu. 13.

298 Contractus circumuentionem nullam à sciente factam in animi foro admittit, vt nec ab ignorante, si bona fides in id genus contractu exactior requiratur, atq; ea res æquius melius iudicari iubeatur. commune lubéter pronuncio ex Fortu.de vlt.fin. iuris nu.275. Tiraq. de iur.marit.lege.ix.à nu. 7. Ario Pinel.in l.ij.cap.j.nu. 35.C.de rescind.vend.

299 Cōtractus si ab alterutra parte aut rescindi, aut nullus dici potest, integrum, ac liberum est parti alteri petere ab illa num contractui velit stare, nec ne. commune aio ex Ias in §.actionum num.42.institu.de action. & in l.transactione finita ad fin.C.de transact. Ant. Go

300 mez de contract.cap.ii.nu.21. non tamen id in pupillo procedet, vt nec facta declaratio restitutionem illius in integrum impediet. commune dicit Pinelus meus, & doctor, & alter parens in l.j. par.iii.num.35.& 36.C.de bon.mater.

301 Contractus qui cum cœnobio initur, vt certa nummorum quantitate præstita, is, qui contrahit, per vitam alatur, nulla re impeditur, aut infirmatur. commune ait Ias. in l.cunctos populos lect. j.num. 63.C.de summa Trinit.

302 Contractus nominatus ob implementum non subsequutum tum demum rescinditur, cùm id, cuius expletio defecit, contractui causam dedit, commune interpretum placitum attestantur Alex.nu.8. Ias.col.vlt. in l.vlt.ff.de condic.ob caus. Alex.in l. petens nu. 13. & ibi plenius Curt.num.27.C.de pact. latissimè Arius Pinel.in ii.par.rub.cap.ii. nu.19.C.de rescind.vend. quibus adde Corn.cons.cj.col.ij. & consil.cxxi. col.j.nu.2. lib.j.& cons.cii.col.iiii.nu.22.lib.ii.Bald.Nouell.de dote vj.par. priuil.50.Soc.cons.xxvi.col.vlt.lib.iiii.Math. de Afflict.decis.cclxxx.

303 Contractus in re dubia nomen, formam, ac iuris effectus ex mente, & proposito contrahentium assumit. vt commune doctorum effatum esse cōstat ex iis, quos laudat Tiraquel.de retract.lign.§.xxx.glos.j.numer.2.

Abb.

Abb.& reliquis in cap.ad quæstiones de rer.permutat. Rip.in l.ii.num.36.ff.si cert.pet.Exea de pact. nu.513. ver.j.Didac.a Cou.ruu.lib.ii.resolut.capit.iiii. nume.9.
304 nec aliunde melius,& luculentius mens,ac propositum contrahentium illucescet, quam ex nomine,quod contractui expressim ipsimet contrahentes indiderunt. vt frequenter placitum pono ex Paul. in l. Aristo nume.4.in fin.& num.5.ff.de donat. Panorm. in d.cap.ad quæstiones num.4.Rip.num.30.Alciat. num.24. Purpur.num.51.in l.ii.ff. si certum petat.Exea vbi supra,& vberius Tiraquell.in laudato superius loco num.7.Loriot.de pact.axiom.cxvi. Carol.Molin.in consuet. Parisiens.§.xiii.nu.53.

305 Contractus, conuentioue de hæreditate viuentis etiam iureiurando accedente non aliter valet, quam si ille,de cuius hæreditate agitur,& consenserit, & in consensu vsque ad mortem persliterit.commune ait Curtius Iunior consil.xcviii.num. 3. & vide infra ver. hæreditas.

306 Contractus ab excõmunicatis ritè,rectèq; gerentur. commune ait Panor.in cap.si verò de sent.excommun.
307 & vide infra ver. excommunicatio. vt etiam ab iis, qui carcere detinentur,geri poterunt non obstante iure ipso aliud volenti.vt supra obseruo ver.carcer.

308 Contractus principum obligant eorum successores. commune ait Ias.cons.x.lib.iii. & vide infra ver. princeps.

309 Contractus quin in vltimis voluntatibus ritè gerantur,ac rectè gesti sint irretractabiles, dubium esse non debet.cùm id communi interpretum sententia receptum affirment Dec. consil. cxcvi. & ccxciii. Boer. de-
310 cis.ccclii.nume.4. duobusque testibus apposite,ac sufficienter illi probabuntur. commune inquiunt Dec.d. consil.ccxciii.col.ii.Rip.in l.nemo potest num.32.ff.de
311 leg.lib.j.Cepoll.caut.cxxix.intellige tamen vt id procedat si contractus,qui geruntur, non multũ à testamento abhorrent, commune pronunciant Alc. in l.i.§.qui

præsens nu.21.ff.de verb.oblig.Iul.Clar. de testamen. q.lxxvii.ad fin.

312 Contractuum qualitates, accidentia, & rerum illis comprehẽsarum probatio, improbatiovè in alterum contrahentium conferri possunt. commune inquiunt Ias.in l.centesimis §.si ita num.11.ff.verb.obligat.& in l.si sic ff.de leg.lib.i. Fabian.de empt.& vendit.quęst.v. prin.num.72.cum sequentib. Ant.Gomez de contrac. cap.ii.nú.19.ad fin.

313 Contractuum diem memoria non tenentes testes nihilo minus probãt, tametsi dies in libello expressim adiecta sit: si tamen & assueta clausula actorem à superflua probatione liberans inserta fuerit. commune ait Aret.in cap.qualiter,& quando §.debet nume.130. de accusat.

314 Contrahentes in dubio ad statnta,& consuetudines se se referre existimandi sunt. commune interpretum placitum ait Curt.Iun.cons.lxxxvi.nu.6. & cons.clxxi. num.1.& iactatur temerè inter doctores.

315 Contrariorum cùm sit eadem disciplina,à contrariis summo iure procedet argumentum,vt communi interpretum suffragio receptum affirmare ausim cum Accurt.in rub.ff.de acquir. & amitt. possess. & inibi Aret. Alex.Soc.Ias.Alc.Crot.& aliis.cum Bar. in l.inter stipulantem §.sacram ff.de verb. obligat. Bald.cons.cxlii. num.3.lib.ii.& cons.cccxcviii.nu.3. lib.iii. Cagnol.post Deci.in l.secundum naturam, & in l.nihil tam naturale ff.de reg.iur. Euerard.in topicis loco.lxxv. Stephan. Bod.post alios,quos citat, in §. videamus igitur versic. simul intelligemus pagin. 29. institut. de iis, qui sunt sui, vel alieni iuris. Santaren.de sponsio.iii.part.nume.77.

316 Contumax non manifestus absque citatione multari nequit. communé inquit Aret. in cap.i.num. 61. de iudic.

317 Conueniri poterit debitor, qui certo aliquo in loco certá die soluere promisit, vbicunque locorum fuerit repertus.

repertus, commune ait Ias. in §. plus autem num. 27. &
318 seq. instit. de action. vt & is, qui promisit soluere vbicunque fuisset petitum, secus verò si aliquo in loco, & vbique locorum conuenisset eum posse conueniri. cōmune ponit Viuius lib. i. opin. lxiiii.
319 Conueniendi verbum nō præsefert stipulationem. commune aiunt Rip. in l. lecta num. 16. ff. si cert. petat. & in rub. num. 26. ff. de verb. obligat. & alij, quos refert Viuius lib. i. opin. ccccxxxvii. qui & cùm hoc verbum apud acta scriptum est, & cùm post interrogationem subiungitur, communem opinionem limitat.
320 Copula, seu coitus probatur iureiurando viri, vel mulieris matrimonium intendentis. commune ait eleganter declarans Did. à Cou ruu. de sponsf. ii. part. cap. iii. §. j. nu. 14. latius Iacob. Menoch. de arbit. iudi. q. xxi. cum sequen.
321 Copulandi dictio inter ea, quæ alternis sibi aduersantur, posita in alternatim enunciantem conuertitur. commune infit Anton. Gómez de testament. capit. v. num. 31.
322 Correlatiuorum iudicium idem prorsus est, etiam in pœnarum causis. commune ait Ioan. Nic. in l. generaliter num. 26. C. de secund. nupt. Arius Pinel. in l. ii. i. part. cap. ii. num. 1. C. de rescinden. vendit. Viuius lib. i. opin cclxxxiiii.
323 Creditor nec dicitur is, cui à legato, nec is, cui à delicto debetur. commune dicit Rip. in rub. num. 92. ff. si cert. petat.
324 Creditor ex mercium venditione cæteris creditoribus in illismet mercibus iam traditis non præfertur. commune effantur vterque Imol. in l. si cum dotem §. vlt. ff. solut. matrimon. Fan. de pignor. par. v. membr. ii.
325 num. 8. amplia ad mutui creditorem iuxta eundē Fan.
326 eod. lib. ii. par. memb. i. num. 13. excipe si pecunia ad rei illius emptionem mutuo data est. cōmune testatur, &
327 idem Fan. & eod. memb. num. 8. excipe rursus in re ex sacri, vel pii alicuius loci pecuniis empta. communē

scribit Rip.in l.iurisconsulto nu.6.ff.in quib.caus.pign. vel hypo.

328 Creditor posterior præfertur dotis confessioni, quã fraude factam aliqua constet coniectura. vt est receptũ placitum in authen. sed iam necesse C.de donat. ante nup.deque Alex.ad Bar.in l.j.nu.11.C.de iur.fis.lib.x. Roger.de dote §.v.num.30.Ias.in §.itẽ si quis in fraudem nu.62.instit.de action.constare potest.

329 Creditori probanti duobus testibus nihil de summa deponentibus pecuniæ numerationem alicui factã, & aliis præterea testibus probanti debitorem ab ipso cẽtum mutua petiisse,iusiurandum deferetur. commune aio ex Alex.in l.admonendi num.47.ff.de iureiur.Dec. in l.vlt.num.4.C.de eden.Hypp.notab.cccxxii.& vide infra ver.testes.

330 Credulitas,vel quæuis etiã iniusta causa pœnas delicto alioquin infligendas imminuit cõmune aiunt Ioã. de Amicis consil.lxxxiiii.num.5.latè Iul. Clar.in practic.§.vlt.quæstio.lx.versic.& generaliter.& vide supra ver.causa.

331 Criminalis causa dicitur,cùm fisco multa addicitur, at ciuilis cùm parti.commune dicunt Panorm. in rub. nu.2.de iudic.Io.Cephal.cons.cxlj.nu.12. lib.j. & vide infra ver.pœna.

332 Criminalibus iudiciis fidem non faciunt acta in iudiciis ciuilibus.commune fantur Felin. in cap. at si clerici nu.12.de iudi.Rip.in l.is apud nu.40.C.de eden. & vide supra ver.acta.

333 Criminales causæ ciuilium definitionibus regulariter metiuntur. commune aio supra ver. argumentum.

334 Criminis vel ciuiliter damnatus fit infamis.commune ait Imol.in l.infamem ff.de publ.iudi.

335 Culpa lata dolo haud æquiparatur, cùm de mortis aut membri dissecandi supplicio quæstio vertitur.commune dicit Cagnol.in l. contractus num.10. ff. de regul.iur.

Culpa

336 Culpa leuis, vel leuissima in omittendo suscepta ad resarciendum damnum datum non obligat, quāuis in faciendo admissa ad id obstringat. cōmune ait prolixè Did.à Cou.ruu.de sponſ.ii.par.cap.vj.§.8.nu.13. non
337 tamen vnquam animum huiuscemodi culpa obligat, vt cum Corset.in sing.ver.forum conscientiæ. tradit receptum idem Did.à Cou.ruu.in laudato §.viii.nu.12.
338 Curatoris authoritas non necessaria est, vt naturalis obligationis vinculis irretiatur adultus contrahens.cōmune ait Porc.in §.is quoque num.9.instit.quib.mod. re contrah.oblig.& si ea de re non leuis inter ipsos iurisconsultos dissentio esse videatur, vt alibi latius, & prolixius ostendo.

1 DAMNVM passis si iusiurandum statuto defertur, non idcircò illi delatum censebitur, cui furtum factum est. vt frequenter placitum literis prodiderunt Plotus in repet.l. si quando nu.823.ad fin. C.vnde vi. Viuius lib.j.opin.
2 ccxcij.nec ea etiam de causa si reus petat vt ad ipsum locum iudex proficiscatur inspecturus nullum damnum datum esse, minus audietur. vt crebro receptum attestātur Curt.Iun.in l.admonendi nu.352. ff.de iureiur. Viuius vbi supra.
3 Debitor etiam nulla de nouo contingente causa cōpelli poterit, vt cautionem rei probandæ ergò præstet. commune inquit Rip.in l.ii.nu.48. ff. sol.mat. & Stracha de mercat. ii part.nu.32. Ant.Gomez de contract. cap.xi.nu.vlt.Arius Pinel.in l.ij.par.ij. cap.j. nu. 20. ad fin.C.de rescind.vendit.
4 Debitor simpliciter soluens nec cautionis, nec datī chyrographi fidem videtur agnoscere. vt ait receptius Eman.à Costa in l.si ex cautione limit.vii.num.4.& 5. C.de non num.pecun.
5 Debitor solutione partis tum demum liberatur, cùm numerationi creditor assentitur. commune dicit Alc. in l.ij.§.& harum ff.de verb.oblig.

Debitor

6 Debitor si debiti partem confiteatur, partem neget, confessam summam cogetur creditor inuitus accipere. commune ait Porc.in princ. nu.12.ad fin.instit.quibus mod.tollit.oblig.

7 Debitor speciei licet ob eius interitũ ante ipsius moram liberetur, tamen conditioni ob causam est obnoxius. vt commune latè ponit, ac benè exponit Viuius lib.i.opin.lxvii.

8 Debitor certæ pecuniarum summæ non satisfacit soluendo vel pecuniam eiusdem conditionis ad pondus, vel pecuniam eiusdem valoris publicè constituti ad numerum. vt communia effatur Arius Pinel.in rub.i.par. cap.iii.num.9. C.de rescind. vend. & vide inferius ver. moneta.

9 Debitor pecuniæ, vel massæ certi metalli non satisfacit pecunia alterius metalli soluenda: commune ait in contrariam sententiam cordatè abiens Arius Pinel. in rub.i.par.cap.iii.nu.16.C.de rescind.vendit. quin & in alia diuersa omnia iam antea meritò discesserant Fulg. nu.6.Soc.nu.14.Alc.nu.11.Purpur.nu.31. in l.ii.§.mutui datio ff.si cert.pet.

10 Debitor non certæ, liquidòque cõstantis summæ potest certam quantitatem offerre satisdans de reliquis, quæ deberi amplius apparuerit. commune ponit Curt. Iun.cons.cxxii.nu.2.

11 Debitor quantitatis necessarius, si leget speciem nõ videtur compensandi animo legare. vt commune pronuncio ex Alex.consil.xii.nu.5.lib.ii.& cons.vii.nu.17. lib.vj.Soc.consil.xciii.num.23.lib.i. Ias.in l huiusmodi §.cum pater nu.12.ff.de leg.lib.i. & in §. fuerat nu.67. instit. de act. Roderic. Soarez in tit.de las arras fol.27. Riminal.in authen.præterea col.vlt. C.vnde vir,& vx. Did.à Cou.ruu.in cap.officii num.2.de testamen.à qua tamen sententia videtur rectè defecisse Imol. & Alex. num.7.in l.si cum dotem §.si pater ff.solut matrimon. Roman.& Aret.col.ii.Alex.num.13.Ias.num.26.Dec. num.10. in laudata nouell. præterea. Soc.reg.cclxxxii.

in

in princ.Matth.ab Afflict.decis.cxxxiiii.nu.4.
12 Debitor in diem si per errorē ante diem soluat, non repetit medij temporis vsum. commune interpretum dogma constituere aūsim ex Alex.in l.i.nu.17. ff.de cō dict.indeb.Ias.& in l.in diem ff.illo eod.tit. & in l. cum quis col.vlt.C.de iur. & fact.ignorant.
13 Debitor intra bienium, & suam cautionem rectè, ac iure condicet, & creditorem, qui pecuniæ numerationem non probat, ad perfectam liberationem adiget. cō mune scribit Eman.à Cost.in l.si ex cautione pag. 259. cum sequentib.C.de non num.pecun.
14 Debitori, qui debitum confitetur, decem dierum spacium de more ad soluēdum indulgetur. commune inquit Porc.in §.omnis stipulatio num 6.instit. de verb. obligat.
15 Debitum duntaxat ciuiliter ex literarum obligatione, si quocunque errore soluatur, repeti poterit. commune inquiunt Alex.nu.30. & recentiores in l. i. ff. de condict.indeb.Ias.in l.cum quis num.5.C.de iur.& facti ignoran.
16 Debitorum remissio generalis non profertur ad res testatori debitas, aut actiones in res illi competentes. commune dicit Ant. Gomez de testa. cap.vlt. nu.82. ver.item adde quod in facta.
17 Decipere se inuicem contrahentes in conscientiæ foro nequeūt.commune ait Arius Pinel.in l.ii.par.i.cap.i. nu.35.C.de rescin.vend.quod intelliges atque cōstringes ex scriptis à Rip.in l.si vnquam q.ix. C. de reuocā. donat.
18 Decretum & solenniter, & ex causa iusta, ac vera factum præsumitur.cōmune renunciat Alc.de præsump.
19 reg.iij.præsumpt.x.quin & causa cognita latum esse ex iudicis affirmatione cēsebitur. commune dicit Aymon de antiquitat.tempor. ii.part. versic. sed ista limitatio. nume.15.
20 Decretum vbi in alienatione exigitur, & subhastatio regulariter desideratur, vt commune aio ex copiosa allegatione

legatione Pinel. in l. ij. par. ij. cap. ij. num. 25. ad fin. C. de rescind. vendit.

21 Decretum iudicis aditum obstruit l. ij. C. de rescind. vendi. vt magis commune asserit Dec. cons. ccx. num. 8.
22 ver. tertio. sed contrarium verius arbitror, & illud frequentibus interpretum sententiis probari, ac magis, magisque recipi attestantur Ant. Gomez de contract. cap. ij. num. 23. Cagnol. nu. 158. quæst. xxiii. Arius Pinel. ii. par. cap. ii. nu. 18. & seq. in eadem l. ii. C. de rescinden. vendit.

23 Defendere alium à vi, quæ infertur, nemo tenetur nec iure Cæsarum, nec iure Pontificum in foris agitando. commune testificantur Dec. num. 4. & Chuchalon ad illum in l. culpa caret ff. de reg. iur. & qui limitant, ac latè agunt Viuius lib. i. opin. lxix. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lxxxvii. ver. dictum est cum sequentib.

24 Defensio in causis criminalibus à principe tolli nequit, vt est commune interpretum placitum teste Soc. cum aliis relato ab Hyppol. in l. vna num. 170. C. de rapt. virg.

25 Defensio non adimitur propalàm delinquenti. commune ponunt Salic. in l. ea quidem num. 86. C. de accusat. & Anto. Gomez de delict. cap. j. nu. 43. Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. xlix. ver. & hoc adeò. ac vide supra ver. citatio.

26 Defensionis propriæ iustum modum egressus, & alterius læsor non statuta, sed mitiori pœna plectitur. commune assero ex magna doctorum phalange in ordines digesta ab Anton. Gomez de delict. capit. iii. num. 24.

27 Defensioni sui nec in proprii status causis, nec in criminalibus quis potest renunciare. commune aio iuxta Hyppol. in l. j. num. 91. & sequen. C. de rapt. virg. Ant. Gomez de delict. cap. j. num. 66. fusè Dida. à Cou. ruui. de sponsal. ii. par. cap. vlt. §. vlt. num. 16. & qui rectè declarat Iulius Clarus in practic. §. vltim. quæst. xlix. ver. quæro nunc.

Defen-

28 Defensionem de iure, deque facto pollicitus non tenetur armis defendere. commune inquit Cagnol. in l. non videtur num.6.ff.de reg.iur.

29 Delegatus iuridicundo locum potest eligere, vt com mune dogma ait Cur.Iun.in rub.nu.22.ff.de offi.eius cui mand. est iurisd.

30 Delegatus ab eo, qui infra principem sit, non exequitur suam sententiam, quanuis admonitionis, & ex communicationis ius habeat. commune autumat Fe-
31 lin.in cap. significasti de offic.deleg. at delegatus à prin cipe, & exequendę sententiæ copiam habet. commune iuxta Ias.in l.vlt.nu.5.C.de iudic.post Alex.in l.ii.nume.10.ff.de iuris.om.iud. Feli.nu.1. Dec.nu.2.in lauda to cap. significasti. Ant.de Tremor.ad Bonacur.in prac. except.in rub.de restit.nu.4.

32 Delegatus à principe subdelegat (vt interpretum ore loquar) illa etiam, quæ meri imperii sunt. commune iuxta Felinum num.82.Alciat.num.81.in cap. quod se
33 dem de offic. ordinar. excipe.j. cùm commissio verbo præcipimus facta est. commune dicunt Felin.in capit. si pro debilitate de offic.delegat. & in cap. eam te de rescript.Curt.Iun. in l.j.num.80.ff.de offic.eius, cui man
34 dat.excipe.ij. si delegati conscientia onusta sit. commu
35 ne testatur Soc.consil.xcv. colum.iii.lib.j. excipe iii. vt id in criminum causis haud procedat. commune inquit
36 Alb.in d.l.j.ff.de offi.eius, cui mand. vbi in contrarium ab interpretibus itum frequentius scribit Ias. quos con ciliat videndus Boer.decis.vj.

37 Delegatus duntaxat à principe seu ante, seu post litis contestationem ius personalis citationis habet. vt frequenter placitum scriptis produnt Ias.in l.cui iurisdictio num.22.Curt.Iun.in l.ii.nu.18.& num.39.ff.de iurisd.omn.iud.

38 Delegatus meri imperii iure constitutus ad vltimum supplicium rectè progredietur. commune ait Alciat. in cap.quod sedem num.83.de offic.ordin. ac Villalob. in sua collecta.

Delegatus

39 Delegatus ſubdelegandi, ac ſubcenturiandi ius non habet, ſi eius induſtria ſit electa. commune fatur Soci.
40 conſi.xcv.lib.i.alioquin conteſtata lite delegatus ab inferiore etiam quam principe id ius habet quà in ciuilibus, quà in criminalibus cauſis. vt commune ait Petr. Nun.de execut. mand. regum cap. i. colum. iiii. videbis tamen quæ ſupra ver. delegatus à principe obſeruantur.

41 Delegati cognitio lata ſententia terminatur.cõmu-
42 mune ait Felin.in capit.in literis de offic. deleg. excipe cum mandati formam non ſeruauit:nam tunc & acta circunducere, & denuo cognitionem ordiri poterit. cõmune ponunt Felin.in c.qualiter, & quando de accuſ. Rip.in l.quod iuſsit num.66.ff.de re iudic.

43 Delegati non veri ſententia nulla eſt, licet is, qui delegare potuit, eam ratam habeat. commune eſſero ex Paul.in l.licet ff.de iudic.Feli.in cap.nonnulli §. ſunt & alii nu.49.de reſcript.Barb.in clem.i.col.iii.de ſequeſtr. poſſeſ.Guid.Pap.deciſ.cclxxxvi.nu.2.

44 Delegato nec minuendi, nec augendi quadrimeſtris temporis iudicatis conceſsi copia eſt.commune ait Iaſ. in l.qui tribunali nu.5.ff.de re iud.

45 Delinquens, qui iuris Cæſarei, ac Pontificii pęnis eſt obnoxius non expeditur pœnis à legibus Cæſarum ſtatutis, quòd accuſatus, ac punitus apud iudices eccleſiaſticos in iis atrocioribus delictis fuerit.commune infit Anton.Gomez de delict.capit.i.nume.4. & vide infra ver.pœna.

46 Delinquens & in lóco delicti, & in loco originis pęnas dare cogitur, quas eius loci ſtatuta infligunt, vbi delictum perpetratum eſt.cõmune ait Alc. in cap. perniciosam nu.67.de offi.ordin.& qui copioſè hac de materia agit Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæſt.lxxxv.ver.tertius eſt caſus.

47 Delinquens alibi agens ad delicti locum tunc omnino remitti nequit, cùm vterque locus, & in quo agit, & ad quẽ remitti poſtulatur, in eiuſdem principis ditione

tione non est. vt communem praxim latè testantur Didac.à Cou.ruu.in pract.quæst.xi. num.11.Iul. Clar.in practic. §.vltim.quæst. xxxviii. ver.sed certè, & versic. hoc tamen. quem semper in materia consule, ac Viuium, qui praxis rerum magistræ, ac gubernatricis non admodum memor doctorum commenta tractat lib.i.opin.clxxvii.

48 Delicta quæ grauia ducantur, iudicis arbitrio præciditur.commune inquit Alc. in c. cum non ab homine num.28.de iudic.& multum laudatus, ac multum laudandus Iul. Clar. qui varias hac in re communes sententias memorat in practic. §.i. versic. sunt etiam delictorum.

49 Denunciatio extraiudicialis emptori ante alienationem facta, ne rem emat non pertinentem ad eius venditorem, cõstituit emptorem in mala fide: secus si post transactam alienationem, & traditam possessionẽ fiat. quippe quia tunc nihil nocet, commune aio ex Alexand.in l.de pupillo §.nunciationem num.12. ff.de noui oper. nunciat. Felin. in capit.ii. num.5.de præscript. Matth.de Afflict. decis. ccclxix. ac Balb.in l.Celsus.iii. par.num.13.ff.de vsucap.

50 Denunciatores publicitus constituti, & omnia crimina etiam quæ pœnas non merentur, denunciare tenentur, & fidem plenam, atque exactam in grauibus non faciunt. communia ponit illorum materiam cum receptis sententiis diligenter prosequutus Iul. Clar. in practic.§.vlt.quæst. vii.

51 Deportationis pœna, & vsu antiquata est, & vel bannum perpetuum, vel mors eius loco successit, vt cum multis receptum ostendit Iul.clar.in pract. §.vlt.quæstio.lxvii.ver deportatio.

52 Deportatus durante deportatione eligere potest.cõmune ait Eman.à Costa in l.Gallus §. & quid si tãtum
53 ii.par.nu.14.ff.de lib.& posthu. & si illius institutio pro non scripta habeatur, vt commune ait idem Costa eodem in loco pagin.43, num. 14. & magis commune testatur

statur Alexan.consil.xxvj.in princ.lib.j.
54 Deportato hærede intra deliberandi annum, non ad legitimos illius, aut testatoris hæredes, sed ad fiscũ redit hæreditas.commune iuxta Alex. in l.si quis mihi bona §.si quis planè num.penult.& vltim. ff. de acquirend.hæred.Eman.à Costa in d.§.& quid si tantum pagin.77.num.178.
55 Depositum pecuniæ numeratæ censeri debet iuxta mutui regulas, tametsi magis depositum, quàm mutuum sit.communia pronunciat Eman. à Costa in l. si ex cautione limitat.ij.num.4.C.de non numer. pecu-
56 nia. non tamen admittet exceptionem non numeratæ pecuniæ. vt commune ponit & idem Costa, & eodem in loco.
57 Depositum accipientis gratia duntaxat celebratum sic eius periculo est, vt de leuissima culpa teneatur, nõ verò vt & casus fortuitos ipse præstet. quemadmodũ commune interpretum dogma constituere ausim iuxta Ias.num.25.Purpu.nu.20.in l.cum quid ff.si certum petat.Purpur.rursus à nu.17. in l. rogasti ff. illo eodem tit.Panorm.in cap.ij.num.3. de depos. & si Accurt. aliter censuerit in dicta l.cum quid in ver. periculo.atque eum inibi sequantur Aret.in fin.Dec.col.ij. Alc. à nume. 14.Zas.lib.j.singul.intellect.[cap.j. num. 23. à quibus sum.
58 Depositi susceptor, qui se illi obtulit, leuissimam culpam præstat.commune ait Barba.in cap. bona fides de
59 pos.at qui ob illud seruandum mercedula aliqua fruitur, leuis culpæ nomine tenebitur. vt cõe idem refert
60 in eod. cap. bona fides nume.3. alii autem depositi custodes alias de dolo, vel lata culpa modò tenebuntur, vt sunt iura, & asserit receptum Viuius lib. j. opinion.lxx.
61 Descendentes in aui vita nec nati, nec concepti quãuis auo non succedant quo ad hæreditatem, succedent tamen quo ad dignitatem, & honores. commune dicit Ant.Gomez de testamen. cap.j.num.11. ver.limita.ij.
& ex

62 & ex parentum persona iure transmisionis à suitate (vt doctorum verba vsurpem) à sanguine, à iure deliberandi etiam quoad hæreditatem succedent. commune infit idem Anton. Gomez eod.nume.11. & cap.ix. num.44.

63 . Descendentibus alicuius per lineam masculinam concessa non conceduntur eiusdem filiabus. quoniam ramis (vt doctorum ore in colligendis doctorum opinionibus loquar) fœmineæ lineæ exclusis, & caput ipsum excluditur. commune ponunt Ioan.Crot.nu.10. Loazes num.67.in l.filiusfamilias §.Diui ff.de leg.lib.i. Paris.consi.xxii.num.44.lib.iii.latè doctor meus Arius

64 Pinel.in l.iii.num.29. C.de bon. mater.at quæ simpliciter priuilegia alicuius descendentibus elargiuntur, si in reip.perniciem non vergant, & per lineam fœmineã descendentibus tributa, atque indulta censebuntur. cõmune ponit idem Arius Pinel.diligenter, & copiosè in eandem l.iii.num.32.

65 Descendentibus etiam fœminis concessa priuilegia, si reipub.grauia sint, nuptis fœminis non tribuentur.

66 commune ait Soc.Nep.consil.xl. num.16. sed contrariam sententiam magis communem fantur Dec.consi. ccxxiii.col.ii.Cagnol.in l.cum quædam puella ff.de iurisd.omn.iud. verumenimuerò vt hanc postremam veriorem, ita doctorum numero inferiorem recenset accuratè, ac prolixè Arius Pinel.in l.iii.num.34.C.de bonis mater.

67 Dies tacita & si actionem nasci impediat, tamen obligationis natales non remoratur. commune asseuerant Alexand.in l.interdum num.3. ff. de verborum obligat.ac Dec.& Cagnol.quos refert Viuius lib.i.opinion.xiii.

68 Diem sub certam si qui sunt concepti contractus, aut legata relicta, eorum omnium statim & obligatio, & actio cedit, quanuis competat exceptio. vt commune ait Ant.Gomez de testam.cap.vlt. num.57. ver.aliquando &.ij.

69 Difficultas superueniens excusat à pœna, vt est Bar. summa communiter recepta ad l.vlt. §.idem iuris ff.ad leg.Rhod.de iact.tradit idē Bar. in l. quod te mihi nume.14.ff.si certum petatur.receptus frequenter vt constat illic ex Alexan.num.9. & Dec. in l. impossibilium
70 num.4.ff.de reg.iur.& cons.cccxiiii.num.2.amplia licet debeatur quantitas, vt in d. l. quod te mihi asseuerant Salicet.Fulg.Roman.Curt.Iun.Dec.num.vlt. Purpur. nume.64. & qui commune dogma attestatur Sabolet.
71 num.93.quanuis contrarium illic censuerit Bar.nu.14. quem ibi Ias.num.32.& in l.vinum num.16. ff.eo d.ti.
72 asseruit communiter receptum. limitabis tamen cùm iam contractus tempore inerat difficultas, quia tunc non excusabit.vt est recepta Bar.opinio in l.alia §.eleganter in fin. ff. solut. matrim.à qua sunt Ias.in l.Titia num.13.ff.de verb.oblig.Paris.cons.lxxvi.nu.15.lib.iii. Bellon.lib.iii.supputat.cap.xiii.

73 Dignitati relicta velut præsuli, aut ecclesiæ rectori, tum demum ad successorem transeunt, cum ab extraneo relinquuntur.commune fatur Imol.in cap. requisisti de testamen.

74 Dilatio,quæ confessis,vel condemnatis indulgeatur, vide supra in vtrorumque ver.

75 Dilatio à iudice indulta ab eodem & contrahi,& mutari, & reuocari potest. commune inquit Beluis. decis.ccxxxiii.

76 Dilatio,quæ ab alterutro reorum impetratur. alteri quoque ita prodest, vt in illius præiudicium renunciari nequeat. commune inquiunt Ias. in l.i.num.51.ff.de adopt. & qui multa hinc inde adducunt Tiraquell. de vtroq; retract.§.xxxvj.nu.27.Nic.Ant.Grauat.ad Vestrium lib.v.cap.iiii.nu.6.

77 Dilatio,quæ à lege præscribitur siue opera iudicis interueniente, seu secus, si lex aliud expresim non caueat, nec amplificari,nec in angustias redigi à iudice poterit. commune dicit Ias.in l.pro tribunali num.22.ff. de re iudic.

Diœcesis

78 Diœcesis appellatio in larga materia ciuitatem comprehendit, in stricta non eò vsque profertur. commune ait Alc. in cap. perniciosam nu. 3. de offic. ordin.

79 Dispensatio (vt doctorum principibus blandientiũ commenta loquar) ad fratrum, & sororum matrimonium, vel vt neptis patruo, aut auunculo nubat, nulla ab vllo indulgeri potest. commune dicit Porc. in §. vlt. num. 14. instit. de gradib.

80 Dispensatio Pontificis crimen remittentis, & inquisitionem, & accusationem tollit. cõmune loquitur Dec. cons. cxxxvi. col. j. quanuis aliud verius, æquiusque sit, vt alibi demonstratur.

81 Dispensatio Pontificis sine causa etiam si tantum sit contra ius ab hominibus commentum tuta animo non est. commune testatur Didac. à Cou. ruu. de sponsal. ii.

82 par. cap. vj. §. viii. num. 9. at contra ius diuinum, vel canones, seu lege diuina, seu naturali ratione innitentes sine causa expressa non valet. cõmune ait Rip. in cap. ii. num. 19. de restit. spol. quin nec cum causa temerè admittendam alibi latè, & diligenter ostendo.

83 Dispensatio principis quin, & absque causa valeat, nemo dubitat. si eam tamen princeps alii committat, causa desiderabitur. commune infit Curtius Iunior consil. lxxv.

84 Dispensatio tunc ex Pontificis dissimulatione gignitur, cùm ipse se dissimulare dicit, non verò cùm tantùm conniuet. cõmune enunciant Felin. in cap. i. col. vi. de treug. & pac. Did. à Cou. ruu. de spons. ii. par. cap. vi. §. x. num. 15. tametsi alij alibi non de nihilo in diuersa omnia abeant.

85 Dispensationi filii à principe impetrandæ necessaria est illorum citatio, ad quos inde damnum aliquod redundare potest. commune inquit accuratè Did. à Cou. ruu. de sponsal. ii. Part. cap. viii. §. viii. num. 15. ver. quarto infero.

86 Disponendi verbum in re dubia ad vltimas voluntates referri debet: cõe aiunt Paris. consil. xxxiii. lib. iii.

Viuius lib.i.opinion.ccccxlii.
87 Distributionis quodlibet verbum ascribit actum cuilibet insolidum.vt commune inquit Bellon.consil.xx. num.2.
88 Distributionis, quam alicuius summæ inter pauperes fieri testator iniunxit hæredi,tempus, ac locus hæredis ipsius voluntate non metitur. vide infra ver.hæres,& ver.pauperes.
89 Diuisio prohiberi à testatore nequit. commune di-
90 cit Curt.Iun.consil.cxii.nu.1.quod intellige, vt simpliciter facta ea prohibitio procedere non possit: nam ad certum vsque tempus, vel ad alicuius personæ vitam, prohiberi, atq; interdici poterit. commune affirmant Grat.cons.lxvi.num.24.lib.ii.Iul.Clar.de testa.q.lxvii. ver.quæro an testator.
91 Diuisio inter fratres, si ius ciuile spectetur, forte absolui debet,vt commune ponunt Spelucanus in pract. artis notariæ in form. instrument. duorum fratr. fol. par.283.& copiosè Ias.in l.i.num.39. ff.si certum peta. & in l.si duobus nu.7.C.communia delegat. Rip.in l.i.
92 num.70.ff.si cert.petat.at si ad Pontificum æquitatem te vertas,maior diuidet,minor eliget. vt commune videtur ex Vbald.& iis,quos refert in tract. de duob.frat. par.xi.q xii.nu.13.Afflict.in tract.de iur. prothomis.in princ. num.45.
93 Diuisio facta inter fratres ex diuturna diuisim seruata possessione præsumetur.commune effantur Rip. in cap.sæpe nu.2.in fin.de restit.spolia.Ias.cons.cxxvii.
94 lib.i. Boer. decis.lviii. erit autem hac in specie decennii possessio diuturna. vt commune scribit Bertrand. consil.cccxliiii. lib.i.
95 Diuisio simplex cum clausula non contraueniendi, nō inducit fideicommissi renunciationem, ni aliud de diuidentium mente constet.commune dicunt Dec. consil. ccxliii.num. 2. Curt.Iun.cons.xlix.nu.12.
96 Diuisio familiæ, in qua quis vltra dimidium captus est,obnoxia fit remedio l.ii.C.de rescind.vendit.& si iu

sti

97 ſti precii explendi electio decipienti! non concedatur. commune ait Fulgoſ.in l.maioribus.C.cōmun.vtriuſq; iudic. & qui latè in vtranque partem doctorum ſcrinia exhaurit Aurius Pinelus ad illam l.ii.part.ii.cap.i. à num.1.

98 Diuiſio cùm reformari deſideratur, quòd alterutri diuidentium minor portio addicta ſit, non verò quia fieri nequierit,non ea impetrata reformatione diſſuetur diuiſio, ſed iudicis arbitratu reſarcietur læſio. vt commune inquit Gozad.conſ.xliiii nu.15.

99 Diuitiæ, quæ in intentionis fundamentum allegantur,ab allegante probari debent.commune aio ex Rhoderi.Soarez in ll.regni tit.de las arras fol.28.Tiraquell. de retract. lign. gloſ. vna num.94.Didac. à Cou. ruu. lib.ii. reſolutionum capit. vi. num. 3. & vide infra ver. qualitas.

100 Doctor emeritis viginti annorum ſtipendiis dignitatem illuſtris conſequitur. commune dicunt Iaſ. in l. quæcunque num.12. ff.de offic. eius cui mandat. Sylu.
101 nupt.lib.v.num.36.& ſeq.antea verò in dignitate cenſetur.commune aiunt Felin.in cap.quanto nu.1.de magiſtr.Guido pap. deciſ.ccclxxxviii. nu.9. amicus noſter Nic.Ant. Grauatius ad Veſtrium lib.vj.cap.vlt. nu.12. & qui multa ad illius nobilitatem cōgerit Viuius lib.ii.
102 opin.87. atque ideò torqueri non poterit. vt frequens eſſe doctorum placitum miſerunt in literas. Boſsius in pract. tit.de indit. num. 111. Duennas regul.cxc.ampliat.iiii.& Iul. Clar.in pract.§.vlt. quæſt. lxiiii. verſic. quæro.

103 Doctor,qui publicè ad profitendum conductus eſt, non poteſt ſuas vices penalium ſupplere,vt magis communem opinionem verè arbitratur. præclarus quà iuris profeſſor,quà aduocatus Ioan. Ronchegallus Gioldus in l.nemo eſt ff.de duob.reis.quod tamen non proceſſurum intelligēs,cùm ſontica aliqua cauſa intercceſſerit,vt alibi latè probamus.

104 Doctorum auctoritas probabilis duntaxat,nō & ne-

cessaria haberi debet.commune dicit Curt. Iun.consil. 136.nu.8.& cons.160.nu.4. & vide inferius ver. communis opinio.

105 Dolus præteritus & si remitti possit, tamen futurus nequit.commune interpretum placitũ inquit Ant. Gomez de testa.cap.vlt.nu.pen.

106 Dolus vbi expressim ad pœnam exigitur, non illius vices geret, ac sufficiet lata culpa.commune ait Ias.in l. in actionibus.nu.23. ff.de in lit.iur. & copiosè Didac. à Cou.ruu.de spons.ii.par.cap.vi.§.viii.nu.21.

107 Dolus si abfuerit, & si lata culpa adfuerit, nunquam corporeis pœnis locus erit. cõmune inquiunt Cagnol. in l.contractus nu.10.ff.de reg. iur. Hypp.consil.lxvii. num.40.& qui latissimè id prosequitur Iul.Clar.in practic.§.vlt.q.lxxxiiii.

108 Dolus vt causam contractui celebrando suggerens illum nullius ponderis reddat, is esse debet, qui prudentem, & cordatum hominem induceret. commune pronuncio ex Innocent. & scribentibus in cap. cum dilectus extra quod metus causa. Ias. in l.interpositas. C. de transactio.& in l.si quis cum aliter.num.9. ff.de verborum obligation. & in §.actionum.num.6.institu.de action.

109 Dolus præsumitur vbi insignis, &, vt fantur interpretes, enormissima læsio vertitur. cõmune dicit Cur.
110 Iun.consil. cxli. nume.16. huiusmodi autem præsumptus dolus quin remitti possit, nihil vetat. commune ait Cagnol. in l. contractus. num.101. ff. de regul. iuris.

111 Dolus & ex causa minus colorata (vt doctorum verba emolliam.) cessat.commune ponit Arius Pinel.in l. ii. part.ii. capit. iii. nume. 18. ad finem. C. de rescind.vendit.

112 Doli exceptio contra eum qui ex cautione, quam quis spe numerandæ pecuniæ conscripsit, agit, perpetuò intentari potest, & si non numeratæ pecuniæ exceptio decurso iam biennio euanuerit. vt cõmune autumo

timo ex Hostiens.Panorm.num.18. Anchar.num.11. in cap.vlt.de solu.And.Sicu.cōs.xv.nu.vlt.lib.i. Hypp. singul.cclxxvii.Florian.cum Butricar.Salic. Fab.Ange. Aret.atque aliis quos laudat, & mirificè probat Eman. à Costa in l.si ex cautione pag. 169. ver. sed tamen hæ opiniones. C.de non nume. pecun. &si aduersantium sententia reipub. litibus diuexatæ vtilis videatur, & βασιλικῶν librorum authoritate inniti possit. quam iis verbis Harmenop. libro secundo titulo.ij.illinc promptis testatur: ἐδιμίαν ἔχει δικαιολογίαν. sed hac de re vberius alibi.

113 Doli pœnam,vel fatua credulitas tollit.commune ait Curt.Iun.cons.xix.nu.4. & vide supra ver. credulitas, & ver.causa.

114 Dolo in contractum incidente læsus non rem præcisè,vel alternatim vindicat, sed ad damnum resarciendum duntaxat aget.commune scribit Arius Pinel.in l. ii.par.ii.cap.ii.nu.12.& nu.13.cū duobus seq.& cap.iiii. nu.6.in fin.contra plures eodem cap. nu.11. recensos. C.de rescind.vend.

115 Domicilium habitatione decennali paratur.commune ait Paris.cons.xii.nu. 20. & sequentib. lib.i.intellige
116 cum res ambigua est, & aliter non constat habitantem de perpetua habitatione protestatum esse. alias enim statim domicilium quæreretur:vt rectè ponit commune Alc.in l.pupillus.§.incola ff.de verb.signifi.& nos cō
117 sulendo alibi ostendimus.conseruabitur autem,ac retinebitur domicilii ius ad auum vsque, non & vlterius, vt commune inquit Boer.decis.xiii.nu.8.

118 Domicilii iudex,& eum etiam absentem,qui alibi gētium deliquit,accusante offenso puniet, & inquisitione suo ex officio contexta prosequi poterit.commune latè,ac diligenter asseuerat Iul.Clar.in pract.§. vlt.q.39. & vide infra ver.originis.

119 Dominium,vel communi opinione, vel fama probabitur.vt commune inquit Cassan.in consuetud. Bur-
120 gund.rub.i.§.ii.gl. & la prouue nu.15. non tamen inde

probatur,quod rem sibi traditam vacante possessione, ac precium à se numeratum quis ostendat,nisi & venditorem fuisse dominum commõstret.commune affirmat Turzan.opin.cxvi.

121 Dominium sine possessione quæri nihil vetat.vt cõmune aio ex Aret.nu.1.Ias.num.8.in rub.ff.de acquir. possess. Aret. rursus in l. certi condictio §. si nummos num.36.ff.si cert.petat.Alexan.in l.venditor nu.9.ff.de acquiren.poss.Ias.& Dec.in l.traditionibus ad fin.C.de pact.Ant.Gomez de contract.cap.vlt. nu.29. pag.119. col.ii.in fin.

122 Dominium quibus casibus sine traditione transfertur,non solum vtile,sed & rectum transferri intelligitur.commune autumo ex Aret.quãuis vario in l.i. col. vlt.ff.de leg.lib.i.Ias.& in l.vlt.num.26. C.de sacrosan. eccle.& in l.i.col.i.in fin. C.commun.de leg.Gomez in §.sic itaque num.26.instit.de action.

123 Dominium & si nuda traditione non transferatur, transferetur tamen,cum vel inutilis contractus præcessit.vt est glo.opinio in l.contractum in ver.vel id C.de fide instrumen.recepta iuxta Salic.illic num.11.Neguſ. de pignor. iiii. part.num. 39.&si non immeritò alicui aqua hærere isthic posſit ex l.si ego ff. si certum petat. atque ex iis,quæ ad illam illic tradunt Angel. Roman. Ias.& Alc.in princ.

124 Dominium & in incorporeis censetur.commune elicio ex Alexan.num.4. & num.6. Soc.nu.1.Rip.nu.26. Bereng.cap.ii.num.12.in l.naturaliter.§.nihil commune ff.de acquir. possess. Rhoderic. Soarez in maioratus quæst.clxxxix.

125 Dominium non transfertur à simplici traditione, si nec reapse , nec spe titulus, aut causa subsit. cõmune dicit Ant.Gomez in l.xlv.Tauri nu.30.quod & ij asserunt,quos supra retuli ver.dominium &si nuda.

126 Dominium rei legatæ à morte testatoris fictè, ab hæreditatis aditione verè ad eum,cui res legatur,cõmeat. commnne ait Ant.Nicell.in concord.gloss.xcii.

Dominium

127 Dominium & per sententiam transfertur. cõmune ait Iaſ.in l.ex hoc iure nu.45.ff.de iuſtii& iur.

128 Dominium vtile quà à iure prætorio, quà à ciuili manat, non verò & à natura proficiſcitur. commune ponit Iaſ.in l.ex hoc iure nu.40.ff. de iuſt.& iur.

129 Dominii tranſlatio contra venditionis naturam eſt. vt commune dicunt Alex.num.3.Iaſ. num. 1. in l.vlt. ff.de condict.ſine cauſa.Soc.in l.certi condictio nu. 22.

130 ff.ſi cert. pet.quod tamen perquam ridiculũ eſſe obſeruat meritò cum multis Arius Pinel.in rub.ii.part. cap. iii.nu.15.C.de reſcind.vendit.vbi etiam nu.16.multos ſubſannat, qui ſaltem de venditionis natura illud non eſſe receptum ſcripſerunt.

131 Dominij probatio ab eo exigi haud debet, qui vel cũ venditore, vel cum illius hærede agit. commune ponit Matth.de Afflict.deciſ.xl.

132 Dominia iure gentium primo diſtincta non fuerunt. commune fantur Galeaul. in rub. num. 168. ff. de verborum obligation.Iaſ.in l.i.num.43.ff.de acqui. poſſeſ.Arius Pinel.in rub.par.i.cap.i.num.11. C de reſcind.vendit.

133 Dominia etiam iure ciuili, atque etiam principũ conſtitutionibus quæſita princeps, vel ex plena poteſtate nequit auferre, vt cõmune ponit inſignis Pinel. in rub.

134 part.i.cap.ii.num.9.C.de reſcindend. vendit. ea tamen vel ex iuris gentium contractu parta auferre poterit, ſi publica vtilitas ita exigat, vel iuſta cauſa ſubſit. vt frequentius placitum ait Alex.conſi.ccclxi.num.10. lib.ii. quem alicubi retulit Turzan. ac poſt eum latè Viuius lib.i.opin.ccxliii.

135 Dominus etiam abſque cauſa intra modum ſeruos verberare impunè poteſt. commune enunciat Porc. in §.ſed hoc tempore num.6.inſtit.de iis, qui ſunt ſui, vel alieni iur,

136 Dominus nequit cogere in ipſius iuriſdictione poſitos ad ſuum fornacem, piſtrinumuè, ſeu molendinum venire illis vſuros: nec ſi id ſtatuto caueat, quid-

quidpiam efficiet.commune effert Did. à Cou. ruu.in cap.possessor.§.iiii.num.7.de reg.iur.lib.vi. ac Villalob. in sua collecta.

137 Dominum qui se simpliciter affirmat si sibi vtile dominium competere probet, non succũmbet.commune aio ex Ias.in §.sed istæ quidem nu.141. instit. de actio. & in l.si domus §.si fundus num.9.ff.de leg.lib.i.& in l. sed & si possessori §. item si iurauero ff. de iureiurand. Felin.& in cap.cæterum de iudic.& in rub.nu.7.de præ

138 script.quod etiam processurum arbitror, & si se rei dominum dicat. quippe cum nullo modo alias dominiũ aut proferri,aut intelligi soleat. tametsi in contrarium doctores crebrius iuerint secundum Alexan.colum.iii. Bolog.nu.11.Alc. num.9. Horman.nu.19. Rip nu.27. Claud.Marmer.nu.46.in l.naturaliter §.nihil commune ff.de acquiren.possess.sed ea de re copiosius, & accuratius suo in loco.

139 Domina,massaria,& vsufructuaria relicta à viro vxor filiis institutis hæredibus nihil aliud cõsequetur, quàm honorificè alimenta sibi pro dignitate conuenientia. vt confirmant Soc.Iun.consil.xciiii.num.2.& cõs.xcvi.

140 lib.ii.Dec.consil.liiii.num.1. poterit autem isthæc alimenta sumere sua propria sponte, atque authoritate. vt commune cum compluribus ponit Viuius lib.i. opi-

141 nion.ccccxlvi.vbi idem processurum ponit frequenter placitum cùm vel dominus massarius,& vsufructuarius vir ab vxore relinquitur liberis suis hæredibus creatis. sed si filii præmoriantur vxor integrum vsumfructum excluso etiam substituto nanciscetur. vt magis cõmu-

142 ne asseuerat Soc.d.cons.xciiii. nu.2. lib.ii. quem tamen non adipiscetur si alter ex liberis præmoriatur,atq; alii alterius matrimonii superstites sint; vt commune ponit Viuius vbi supra in fine.

143 Domus si vendatur,& hortus venditioni eius accedet,ad quem per illam aditus patet: aliter autem neutiquam.commune dicit Ias. in l. beneficium nu.14. ff.de constitut.princip. Villalob.in sua collecta: sed ipse con-

trahentium

trahentium mentem, verba, ac reliquas rei præsentis coniecturas inspiciendas arbitror.

144 Domum insultantis pœnas luit, qui insultum ad porticum domus fecit. receptum attestatur Iul. Clar. alia ad hanc rem apposita commemorans in practic. §. vlt. q. lxxxii. statut. x.

145 Domo ex sua quando quis ob pecuniæ debitum extragi posit, vide supra ver. carceri.

146 Donatio pacto nudo effecta non ex se, sed ex constitutione l. si quis argentum C. de donat. conditionem gignit. commune testificatur Porc. in §. aliæ nu. 4. insti. de donat. ac Viuius lib. i. opin. xiiii.

147 Donatio verbis de futuro concepta, dabo, vel donabo, vel promitto me donaturum aut dare, parit actionem. cōmune aiūt Rip. de donat. & grat. reuoc. cap. xii. num. 2. Gomez in §. in personam num. 39. institut. de action. latè insignis iuris, & doctor, & patronus Arius Pinelus in l. ii. part. ii. capit. iii. num. 30. C. de rescinden.

148 vendition. nec audiendus est Alciat. contrariam sententiam communem proponens in l. si pacto quo pœnam colum. i. C. de pact. nec Eman. à Costa, qui me magis moratur, in l. si ex cautione pagin. 265. C. de non numer. pecun.

149 Donatio præsumpta, cùm quis, verbi gratia, scienter sine causa promittit, etiam iam hodie actionem pariet. vt magis cōmune affirmat Viuius lib. i. opin. xiiii.

150 versic. tertio ampliatur. sed nescio certè quo ductus genio id protulerit, cum cōtrarium sit longè receptius: vt constat ex Bartol. Bald. Paul. Alexan. & Ias. in l. iurisgentium §. sed cum nulla ff. de pact. & id latissimè testātur Tiraquell. in l. si vnquam ver. donatione largitus nū. 128. C. de reuocā. donat. Ant. Gomez de contract. cap. xi. nu. 5. ver. item adde. vbi citat Alex. in l. si aliquā rēm colum. vlt. ff. de acquirend. possess. Ias. in d. l. iurisgentium §. quinimo colum. vlt. num. 12. magis commune affirmantes.

151 Donatio vt per nuncium facta valeat, necesse est eligatur

gatur eam in rem specialiter nuncius. commune aiunt Corn.cons.ccliiii.lib.iii. Hypp. in l. si quis ne quæstio,
152 nu.69.ff.de quæst. Guid.Pap.decis.cxxii.nu.2. alioquin dicetur pollicitatio, vt infra, ver. pollicitatio.
153 Donatio absenti facta vsqueadeò nulla est, vt nihil ei, in quem collata est, prosit nancisci postea rei donatę possessionem. vt commune ait Capic.decis.clxxx.nu.9.
154 quod procedet & si donatio in ecclesiam, aut piam aliquam causam, conferatur, cuius nomine nemo præsens illam accipiat. commune inquiunt Ruin.consi.xiii numé.10.& consil.xxxvii.num.14.lib.iiii. Iul.Clar.de donat.quæst.xii.in fin.sed certè hæc ampliatio, & falsa iure, & minus recepta est, cum ea in specie pollicitatio sit, quæ causis piis actionem largitur, vt infra ver. pollicitatio.
155 Donatio absentis nomine à notario stipulata ius ei, in quem confertur, non tribuit, nisi post eiusdem ab eodem acceptionem. qua de causa poterit illam donator reuocare ante huiuscemodi acceptionem. vt commune aiunt Alciat.in cap.cum contingat.nu.22. de iureiuran. Cagnol.in l.quo tutela §.nec paciscendo in fi. ff.de reg.iur.Tiraquel.de constit.xxx.limit.nu.9. Alba cons.xxxvj.nu.1.& plures, quos allegat vir doctissimus
156 Ioan.Capha.consi.xxxiii.nu.2.& si verius contrarium sit, quod magis commune asserunt Gozad.cōs.lxxxvii. ad finem. Iul. Clar. eleganter, & copiosè de donation. quæst.xiii.versic.primo ergo casu cum sequentib. Viuius lib.i. opin.lxxvii.& qui latè, atque eleganter ita cōsuluit Ioan.Cephal.d.consi.xxxiii.nu. 5.cum sequētib.
157 si tamen non solum antea reuocauerit, sed & in alium rem ipsam donatam cum effectu contulerit, minor dubitatio esse debebit, vt reuocata iure censeatur: atq; ita frequenter placitum asserit Cagnol. in l. vlt. nu.72.C.
158 de pact.& si & in hac etiam specie contrarium verè asserant verum, & magis receptū Soc. Iun. cons.cxviii. nu. 16.lib.ii.& consil.cxxi.nu.8.lib.iii. Did. à Couaruu. in rub.part.iii. nu.1.de testamen. Iul.Clar. vbi supra, ver.

contrariam

contrariam tamen sententiam, vbi disertè loquitur, ac
159 Ioan. Cephal. d. consil. num. 7. at si is, cui donatum est, ante acceptionem donationis mortem obeat, eam amplius non poterunt agnoscere illius hæredes. vt æquius certè videtur, & commune attestatur Alcia. in l. ii. §. ex his num. 2. ff. de verborum obligation. quanuis si quis hanc rem ad viuū resecarit, proculdubio probaturus sit contrariam sententiam Iulij Clari vbi supra, ver. tertius casus.

160 Donatio consensum, & vires sumit à tacita illius præsentia, cui fit. commuue inquiunt Cagnol. in l. semper qui nō prohibet nu. 5. ff. de reg. iur. Vigl. in prin. nu. 11. & 12. instit. quib. nō est permiss. Did. à Cou. ruu. in rub. par. iii. nu. 13. de testam.

161 Donatio & olim & hodie contractus nominatus fuit, atque est. commune affirmant Ias. in l. iuris gentium in prin. nu. 8. ff. de pact. Gomez in §. in personā nu. 40.
162 instit. de action. atque ideò semel perfecta pœnitentiæ locum non relinquit. vt commune asseuerant Imol. in cap. vlt. nu. 25. de donat. Iul. Clar. de donat. q. i. Viuius lib. i. opin. lxxxiiii.

163 Donatio postquam res promissa est, perfecta dicitur, vt donator ad tradendum obligetur iuxta gloss. receptam in l. vltim. §. Lucius ff. de donation. & vt nec
164 reuocari queat, nec quidquam ex ea immutari posit. iuxta textum, & gloss. ibi in prima opinione receptam in l. perfecta C. de donation. quæ sub mod. & attestan-
165 tur ij, quos ver. supra proximo retuli. at non dicetur ita perfecta, quousque res donata tradatur, vt interim nequeat res illa alteri obligari. vt commune dogma esse asseuero ex Bartolo num. 9. Plat. Rebuf. & aliis in l. prima C. de iure fisci lib. decimo. Corset. in notabil. ver. donatio. iii. Dec. consil. cclj. num. 3. in fin. & consil. dcxlv. num. 4.

166 Donatio aureos quingentos supergressa vsqueadeò insinuatione eget, vt illius legibus non soluatur,
167 si tot fieri donationes in instrumento dicatur, quot

summæ

summæ quingentorum, aut quadringentorum aureorum sunt. commune fantur Thom. Ferret. caut. xxxiii. Ant. Gomez de contract. cap. iiii. nu. 6. Iul. Clar. de donat. quæst. xvii. ad finem. nec si insinuationi expressim renuncietur. commune efferunt Ant. de Can. de insinuation. ii. part. quæst. xxix. Anton. Gomez d. cap. iiii.
168 num. 7. in fine. nec si iusiurandum illam confirmet. vt frequenter placitum asseuerant Barb. consil. lxvi. in fin. Calcan. consil. xix. in fin. probat latè Ferret. d. caut. 33.
169 col. ii. sed probabilius contrariam sententiam magis receptam effantur Alciat. in cap. cum contingat nu. 170. de iureiurand. Iul. Clar. de donatio. quæst. xviii. Viuius lib. i. opin. lxxviii. ver. limitatur. iiii. latissimè Ioan. Ce-
170 phal. consil. lxi. num. 18. quæ tamen sententia tunc admittetur, cum & insinuationi expressim renunciatum est, aliàs secus. vt docuit Bald. in l. illud col. & quæst. v. C. de sacrosanct. eccles. sequuntur Castrens. in l. si quis pro eo colum. penult. ff. de fideiuss. Roman. in l. Modestinus colum. iiii. ff. de donatio. Cardin. in cap. cum contingat de iureiurand. Anton. de Can. de insinuat. par. ii. quæst. xxx. & qui receptum asserit Corn. consil. lxix. lib. ii. atque eo forsan modo non incommodè hæc, atque
171 illa communis in concordiam reducentur. intellige autem, atque obserua summam illam priscam quingentorum aureorum reduci ad nostratium scutorum septingentorum summam. vt commune aiunt Bellon. consil. lxxiiii. num. 22. Duennas, qui prolixius interpretatur, reg. ccxxiii. limitat. xix. in fin. Iul. Clar. de donatio.
172 quæst. xv. intellige rursus nec in hac septingentorum scutorum summa donationem insinuatione egere si fiat sacro, pioue alicui loco. vt communu asserunt Felin. in cap. ecclesia num. 57. de constitutio. Ias. consil. clxix. colum. iiii. lib. iiii. Iul. Clar. vbi supra quæst. xvii. Viuius qui multos contrariū asserentes laudat. d. opin. lxxviii.
173 nec item insinuatione opus habebit, si alternis fiat, vel hinc inde mutua sit. vt commune pronunciant Curt. Iun. consil. lxxxi. num. 8. Viuius vbi supra ver. fallit. ii.

vel

174 vel si iureiurando sit vallata, atque illi expresim renū-
175 cietur,vt supra posui. vel si denique deducto vectigali
sola septingentorum scutorum summa restet. vt fre-
quenter placitum testificatur Viuius d. opin. ver. fallit
tertio.Anton.Gomez de testamen.cap.xii. nu.25. ver.
secundo infertur.

176 Donatio generalis non comprehendit rem donatori
debitam ex fideicommisso.vt commune ait Boer.decis.
xxxiii.Villalob.in sua collect.

177 Donatio omnium bonorum mobilium, & immobi-
lium præsentium,ac futurorum valet, ac firma omni-
no est. quia scilicet actiones, & iura non continean-
tur. vt complures allegans receptum asserit Tiraquell.
178 de retract.lign.§.i.glos.vii.num.9.ad finem. sed & do-
natio omnium bonorum simpliciter facta valebit, ac
rata prorsus erit.commune ait Ias.consil.v.lib.iii.quod
179 ob eandem rationem procedet, etiam si post mortem
conferatur. vt commune testantur Alexand.in l.vlt.
colum.i.in fin.C.de pact. Turzan. opinione.lxxxiii. at
180 donatio omnium bonorum cùm præsentium, tum fu-
turorum nullius uis, ac momenti radicitus est. com-
mune fantur Panorm.consil.xlviii.lib.ii.Bald.num.19.
Curt.Iun.num.61.Purpur.num.247.in l.vlt.C.de pa-
ctis.Guid.Pap.consi.ccxiiii.num.5.Ioan. Dilect.de art.
testan.tit.x.caut.ii.Iul. Clar.de donat. quæst. xvi. Vi-
uius lib. i.opin.lxxiii.adde relatos à Ioan.Cephal.con-
181 sil.xliiii.num.24.nec iureiurando confirmabitur. rece-
ptum testantur Curt. Iun.consi.xxv.num.6. copiosè
182 Iul.Clar.vbi supra quæst.xx.valebit tamen in pium, sa
crumuè locum aliquem collata. vt commune pronun-
ciant Dec.num.8.& num.27.Berous num.81.in cap.in
præsentia de probation.idem Dec.in l. vltim.nume.31.
C.de pact.Anto.Gomez in l.lxix. Tauri num.7. latius
183 Iul.Clar d.quæst.xx.ver.vlterius quæro.donantem ta
men pius ille, sacerue locus necessario alet. receptum
aiunt Dec.cons.ccccl xxxviii.nu.5.Viuius d.opin.lxxiii.
184 Valebit item isthæc omnium bonorum tum præsen-

tium

tium tum futurorum donatio, si sibi donator fructus retinuerit, aut rem aliquam setuauerit, de qua testari queat.commune affirmant Boer.decis.cciiii.nu.25.Iul. Clar. ac Viuius vbi supra. quod tamen intelliges non suffecturum si ea fructuum, vel cuiuspiam alterius rei
185 reseruatio ad vitam expresim fiat. nam & ea in specie donatio penitus corruet.commune affirmant Didac. à Cou.ruu.lib.iii.resolut.cap.xii.num.3. Iul.Clar.d.quæstio.xix. ver. sed pone quod donator. adde multos idẽ asserentes,quos laudat Ioan. Cephal.consi.xliii.nu.15.
186 Valebit tertio huiuscemodi donatio cùm precarium interuenerit, vt commune ponũt Tiraquel. de constit.
187 par.ii.ampliat.xxx.Viuius vbi supra.Valebit quartò,si huiusmodi effusa donatio stipulationis formulis muniatur.vt cõmmune produnt Clarus,ac Viuius vbi supra.&si ea tamen opinio cùm iuri, tũ bono,atq; æquo aduersa sit,vt alibi vberius dissero.
188 Donatio verbis generalibus, & assentatoriis concepta,nempè nõ solum eam rem,quam petis, sed & meas res omnes alias, ac quidquid tibi videbitur, promitto, donatorem nõ obligat. commune aiũnt Exea de pact. par.i.nu.271.Viuius lib.ii.opin.ccxlii.& si facile contrarium iure posit probari.
189 Donatio,quæ à rraditione initium ducit, nõ parit euictionis obligationem. commune enunciat Curt. Iun.
190 consil.clxxviii.num.27. amplia &si ficta sit traditio per constituti clausulam.commune asseuerat Tiraquell. de
191 constit.ii.par.num.6. secus autem erit si à promisione contexatur. communia ponunt Ant. Gomez de contract.cap.ii.nu.35.Viuius lib.i.opin.lxxx.&si de iure verius sit nunquam euictioni locum fore. qua de re alibi latius,& commodius.
192 Donatio in legatos, aut oratores collata non principis,sed ipsorummet contemplatione ccnsetur facta. vt commune dicit Alciat.reg.i.præsumpt.xviii.nume.12. Villalob.in sua collect.
193 Donatio in clerici,militis, vel aduocati concubinam

ab

ab iis collata, qui cum illis rem habent, nullius eſt ponderis, ac momenti, quanuis expreſſa meritorum nuncupatio ſubdatur, ſi merita ipſa non probentur. receptum inquit Io. Coraſ. in l. frater à fratre §. quæritur. nu. 55. ff. de condict. indeb.
194 Donatio à patre in filium nondum ſuo mancipio, ac poteſtati exemptum delata nihil omnino regulariter valet. commune teſtificantur Ioan. Crot. in l. frater à fratre ff. de condict. indebit. Iul. Clar. de donat. quæ-
195 ſtio. viii. & Viuius lib. i. opin. lxxiiii. producit tamen ſem per naturalem obligationem, vt commune effatur Ioã.
196 Coraſ. in l. frater à fratre §. quæſitum num. 46. ac ſi traditio præceſſerit, patris morte confirmabitur, vireſq; ſummas nanciſcetur, commune fatur Iaſ. in d. l. frater à
197 fratre num. 45. Valebit autem ſtatim, ac firma prorſus erit, ſi iureiurando munietur, vt receptum pangunt Rip. in l. ſi vnquam num. 35. C. de reuocand. donation. Alciat. conſil. xlv. num. 2. Pariſ. conſil. lxix. num. 128. lib. iii. latiſsimè Iul. Clar. vbi ſupra quæſt. viii. verſic. ſed
198 quæro. Viuius d. opin. lxxiiii. Valebit ſecundo ſi fiat ob merita, vt commune affirmant Dec. in l. ſi donatione num. 10. C. de collat. Riminal. conſ. ccxl. num. 3. Io. Cephal. conſil. lxi. num. 13. Clar. vbi ſupra ver. hæc tamen concluſio, Viuius laudata opin. ver. ſecundo fallit, & qui cum multis præferendus multis contrarium meritò aſſerit Arius Pinel. in l. i. part. iii. num. 62. ver. infertur vn-
199 decimo. C. de bon. mater. quin & in dubio ſi nulla donationi cauſa adiiciatur, & filius antea de patre præclarè meritus fuerit, valebit donatio, & ob merita cenſebitur facta. vt commune aſſeuerant Crott. in dicta l. frater à fratre num. 79. Viuius vbi ſupra verſic. ampliatur dicta limitatio. & ſi minus hæc communis opinio quam illa, vt dixi, iure ſubſiſtat. præſertim ſi qua expreſsim ſanguinis mentio fiat iuxta præcitatos. opus tamen ſemper erit, vt benemerita probet filius, nec enim aſſertioni patris etiam ſpeciali de illis fides habebitur. commune teſtificantur Ruinus in conſilio

xcvi.nu.2.lib.v. Cotta in memorab. ver.donatio inter patrem & filium.Iul.Clar.vbi supra ver. hinc infertur.
201 Viuius dicto loco.ver.& in hoc non standum esset.quin & postquam merita filius probauerit, eatenus duntaxat donatio valebit, quatenus ipsa merebũtur.commu
202 ne ait Deci.in l.petens.num.17.C. de pact.idque prudentis iudicis arbitrium metietur.vt receptum enunciat Ias.consil.cliiii.nũ.5.lib.ii. Clarus,ac Viuius vbi su
203 pra.conferetur tamen post patris mortem huiusmodi donatio,atq; in legitimam filii portionẽ imputabitur, si aliter non sit expressum,vt frequenter placitum insit Alex.consil.viii.col.ii. lib. ii. & uide infra ver. donatio
204 quæ a patre. valebit tertio isthæc donatio, de qua agimus, nec vnquam postea conferetur, si sit facta studii causa. vt cõmune asserunt Ias.inl. j. num.5 2. ff. solut. mat.Segur.in l. vnum ex familia §.sed si fundum num. 131.ff.de leg.lib.ii.Iul.Clar.d.quæst.viii.ver.tertio in-
205 fertur, & si perperam magis commune asserat contrarium Rip.ad laudatam l.i.nu.104.quem parum iuuant rationes adductæ à Iul. Clar. vbi supra, & à Viuio d. opinion. lxxiiii.in fine, vt alibi latius, & opportunius ostendo.

206 Donatio quæ à patre in liberos eius ditioni adhuc subiectos collata statim valet, non aliter post eiusdẽ mortem conferetur, quàm si legitimam ipsorum portionẽ excesserit.quippe alioquin & ratione legitimæ facta vi debitur,& magis legati naturam, quam donationis induet.cõmune aiunt Ruin.in l.in quartam nu.18.& nu. 23.ff.ad l.Falc.Soc.consil.18.lib.ii.Ioan. Coras.in l.filiũ quem habentem nu.106.C.famil.ercisc.

207 Donatio quæ à parẽtibus vel ab aliis in eos cõfertur, qui ipsis ab intestato alioquin successuri sunt, liberalis donatio nec dicitur,nec ducitur, nec donationis definitionibus regitur.vt voluit Bar.num.1.Plat.nume.2. in l.i.C.de impon.lucrat. descript. lib. x. quem sequitur Aret.consi.xvii.nu.3. Tiraq.cum aliis de retract. lign. glo.i.num.47. dicit receptum Arius Pinel. contrarium euidenter

euidenter verius ostendens in l.i.par.3. nume. 62. ver. infertur.xxix.C.de bonis maternis.

208 donatio inter coniuges si iureiurando vallata sit, firma ac rata prorsus erit. commune asseuerant Alcia. in cap. cum contingat. num. 196. cum sequentib. de iureiur. Boer.decis.xcii.num.6. Ioan. Crot. in l. frater à fratre. num.72.& seq. ff.de condict.indeb. Cotta in memorb. ver.donationes inter virũ & vxorẽ Crauet.consi.lxxxi. num.1.& consi.cii. num.2.& latissime in proposito cõsulens Io.Cephal.uir doctissimus, atque eruditissimus consi.lxi.num.15.& num.22. Iul.Clar.de donat. q.ix. ver. sed quid si in ipsa donatione, Viuius lib. i. opin.

209 lxxv. & si nõ perperam contrarium cum aliquammultis asserant perperam tamen id commune affirmantes Curt.Sen.consil.lxvi.nu.3. cum trib. sequẽtib. Cassan.

210 in consuet.Burgund.tit.de iuribus ad matrimoniũ attinentibus.§.vii.quorum contraria sententia tunc procul dubio admittetur, cùm simulata donatio erit. vt as-

211 serunt commune Iul.Clar.d.quæst.ver.hæc tamen cõclusio Viuius vbi supra.nisi tamen iusiurandũ in promissionem de non contraueniendo nuncupatum proponatur.quia tunc etiam simulata donatio valebit.cõmune ponit cum Bald.de dote par.x.colum. v. & cum

212 aliis Viuius vbi supra. Valebit item si alternis fiat, vt scilicet si alterutrũ eorum mori cõtingat, superstes bona omnia, aut aliquam bonorum partem habeat. vt cum Ias.in l.si pater puellæ C.de inoffic.testa. Soc.reg.cciiii. in primo ver.cõmune ponit Viuius.d. opin. lxxv. ver.

213 fallit tertio.adde latè Ioã.Cephal.consil.xliii.nu.7. valebit rursum huiusmodi donatio, de qua disserimus, si ob merita fiat. vt frequenter placitum attestantur Soc. consi.lxvi.lib.j. Ant.Gomez de contract.cap.4. nu. 31. Viuius d.opin.ver.fallit.2.Ioan.Ceph.cum multis cõs. lxi.nu.12. & qui in contraria omnia meritò abit Arius Pinel.in l.i.par.iii.num.61.C.de bon.mater.vnde & ea donatio ualebit, quæ à sene vel populari marito in vxorem iuuenem, ac bellam, vel nobilem alioquin defere-

tur.vt receptum aiunt Curt.Iun.cons.vi.num.20. Bal. de dote part.x.num.7. Iul.Clar.d.quæst.ix. versic. sed pone, Viuius vbi supra in fine. sed profectò qui à Pineli sententiá erunt, vt omnes diligentius rem perpendentes erunt, hanc opinionem æquè ac supra proximam omnino refellent. memineris tamen semper,
215 quod is merita probare tenebitur, cui donatum ob illa asseritur, vt commune asseuerant Socin. consil.lxv. col. ii. & cons.lxvi. colum.iii.lib.i. Clarus,ac Viuius vbi
216 supra.memineris etiam perpertuò quod huius generis donatio alioquin inualida,ac nullius momenti, morte donantis confirmabitur si vel ficta traditio interuenerit, vt voluit glos. vlt. in fin. in l.ii.C.de dot.caut.non numer.communiter interpretibus placita, vt cõstat ex Paris.consil.xc.num.17.lib.iii.Did.à Cou.ruu. lib.i.resolut.cap.vii.num.4.& in rub.par.iii.num.3. de testam.
217 & intellige illam duntaxat confirmatum iri donantis morte quatenus legitimam septingentorum scutorum summam non excurrit,si alioquin insinuatione caruerit.vt commune ait Bellon. cons.iiii. num.11. cui adde multos,quos laudat Ioan.Cephal.cons.lxi.num.3.
218 Donatio alternis facta,quam reciprocam doctores dicunt,insinuatione non eget, & inter coniuges fieri potest.vide supra ve.donatio aureos quingentos, & vers.
219 donatio inter coniuges. nec enim donatio propriè censetur.vt commune ait Curt.Iun.consil.lxxxi.num.5.
220 Donatio in pium, sacrumuè locum aliquem collata nec insinuatione eget,vt supra obseruatur ver.donatio
221 aureos quingentos, nec ob iustas ingratitudinis causas à prælato,ac toto insuper capitulo admissas reuocatur. commune asseuerant Rip. lib. ii. respons.quæst.xxviii. num.20. Iul. Clar. de donat. q.xxi. in fin. Viuius lib.i. opin.lxxix.in fin.
222 Donatio,quæ alicui confertur ea conditione, vt casu aliquo interueniente ad aliũ vel tota,vel eius pars perueniat,& absenti illi alij,& non agnoscenti vtilem conditionem, si casus aduenerit, absque vlla cessione pariet,

riet, non verò etiam rei vindicationem suggeret. vt probat apertè text. in l. quoties C. de donat. quæ sub modo. & est receptum ex Alciat. in l. traditionibus ad fin. C. de pact. & in cap. cum contingat num. 239. de iureiurand. Guid. Papæ, quem refert, & sequitur Tiraquell. de constitut. part. ii. ampliat. xxviii. Aym. Syuell. consil. ix. Anton. Gomez in l. xl. Tauri num. 25. Socin consi. cxv. num. 1. lib. iiii. Did. à Cou. ruu. lib. i. resolut. capit. xiiii. quanuis Dec. consil. ccxxxix. & in l. traditionibus col. penult. Rip. lib. iii. de reuocand. donation. cap. i. ad fin. contrarium negligẽter, ac perperam tradiderint. quod
223 primo intellige, in donatione, & causa duntaxat penitus lucrosa ex illorum omnium parte, qui id negocij agunt. vt commune resoluit Alexand. in l. ex facto §. si quis rogatus in j. num. 22. ff. ad Senatusconsult. Trebel. & communiter tradunt ij, quos statim infra laudo. in-
224 tellige secundo, cum res eadem non alia danda est. vt commune aio ex Bart. col. vlt. Ias. num. 26. & sequen. in l. stipulatio ista §. si stipuler ff. de verb. obligation. Paul. in eiusdem l. §. alteri ad finem. Alc. in l. certi condictio §. si nummos num. 2. ff. si cert. petat. latè Exea de pact. num. 128. Anton. Gomez in d. l. xl. Tauri. nu. 25. Did.
225 à Cou. ruu. vbi supra. vel etiã vbi pecunia loco rei elargienda erit. commune affirmat Socin. consil. ccxxxvi.
226 nu. 1. lib. ii. intellige tertio, quod pendente vel casu, vel tempore, & ante illius tertij acceptionem donator liberè pro animi sui sentẽtia pactum eiuscemodi adiectum donationi, & donationem ex illo emersuram reuocare possit. vt est frequens interpretum dogma cum Bar. in l. qui Romæ §. Flauius ff. de verb. obligat. & ibidem attestantur Socin. nu. 16. Ias. nu. 14. Cagnol. in l. id quod nostrum num. 12. ff. de reg. iur. Exea de pact. num. 143. Grat. consil. xxv. nu. 39. lib. j. Aymon d. cons. ix. nu. 11. & cons. cxxxv. nu. 10. Did. à Cou. ruu. d. cap. xiiii. nu. 17. Ant. Gomez in d. l. xl. Tauri num. 29. ad fin. Duennas reg. ccxvi. Iul. Clar. de donat. quæst. xiii. versic. difficul-
227 tas est, vbi multos cõtrarium asserentes cõmune refert.

quibus accesserunt Did. à Cou. ruu. Aymon, & Anton. Gomez vbi supra. & ipse alibi latius illorum sententiã
228 Deo volente confirmabo. non tamen donatoris hæredibus idem vsquã licebit. vt cõmune profitentur Soc. in d. §. flauius. num. 19. Did. à Cou. ruu. d. cap. 14. num.
229 17. Iul. Clar. d. q. xiii. ver. vlt. Amplia, ac perpetuò reminiscere quod si ille tertius præmoriatur, spem ac ius, quod habet, ad ipsius hæredes transmittet. vt commune ausim pronunciare ex Oldr. consi. ccxxiiii. num. 28 in fin. Abb. consi. lxxxv. col. 2. lib. i. Paul. consi. clxiiii. numer. 7. lib. ii. Dec. consi. ccccxliij. col. vlti. Afflict. in capit. i. numer. 20. ver. xi. arguitur, de success. feud. in usibus feud.

230 Donatio, atque omnis generaliter lucrosus contractus in liberum illius arbitrium, in quẽ confertur, rectè referetur. commune loquitur Anton. Gomez de contractib. cap. 20. nu. 19.

231 Donatio fundi trium iugerum nõ concutitur, quòd plura iugera fundo insint, imò donatio in toto fundo rata est. commune dicunt Alex. consil. cvi. lib. vi. Dec.
232 consil. cccxlvii. quod intellige cum donatio à fundo ipso, non ab illis iugeribus initiũ duxit: alioquin in iugeribus nominatis donationi tantum robur erit. commune inquit Curt. Iun. consil. cxxxi.

233 Donatio non præsumitur, si quis alicui dicat, tolle pecuniam, cùm magna pecuniæ summa est, secus si parua sit. commune ponit Ioan. Lup. in rub. col. xxx. §. xi.
234 nu. 1. de donat. inter uir. & vxo. nec item pręsumitur cum debitor aliquid creditori simpliciter dedit. tunc enim compensatio potius cẽsetur. commune asseuerat Ioan. Coras. in l. frater à fratre. num. 42. ff. de condict.
235 indeb. & vide infra ver. donata. ac memineris præsumptam seu tacitam donationem non minus insinuatione egere, quàm expressam. vt frequenter placitum in-
236 fit Curt. Iun. consi. cxxvi. & potius errorem, ac fatuitatem præsumi, quàm donationem. vt cõmune pono ex gl. Bal. & Ang. in l. generaliter C. de non num. pecun.

Alex.

Alex.consil.xiii.col.ii.lib.i. & consi.xix.col.ii.lib.ii.Dec. consil.cccl.col.iii. Alciat. de præsumpt. pag. 433. ac viro multæ doctrinæ Ioan. Cephal. consil. xxxix. numer.30.

237 Donatio sub clausula si donator casu aliquo testamẽtum reuocarit,inutilis est, nec à iureiurando vires mutuatur.commune ait Alex.consf.clvj.lib.v. & vide infra ver.testamentum.

238 Donatio ob merita,seu causam non eget insinuatione,vt receptum esse literis produnt Rip.in l.si vnquam num.35.C.de reuoc.donat.Iasf.in l.ex hoc iure nu.53. ff.de iustit.& iur. Tiraquell.in d.l.si vnquam ver.donatione num.xliiii.Aufrer.ad Capel. Tholosf. q.ccclxxxj. Petruc.in l.j.num.180.ff.de iureiurand. latè Ioan.Cephal.vir multæ doctrinæ, atque eruditionis consil.lxj.
239 num.17.Nec reuocatur ob ingratitudinem. vt commune aiunt Boer.decisf.xxvii. Tiraquel.d. ver.donatione. num. 12. Roman. consil.xxvj.num.8. Fortun.in l.j. §. ius naturale nu.62. ff.de iustit.& iur.Gozad.consil.50. num.10.Curt.Sen.consil.lxvj.num.2. Grammatic.de-
240 cisf.lxv.num.24.multòque minus donatio,quam princeps ob præclarè merita confert, poterit ex causa reuocari. vt censuit Bald.in l.si cum mihi ff. de dolo. cuius opinionẽ frequẽter placitam effero ex Iasf.in d.l.ex hoc iure.nu.54. Feli.in cap.nouit colum.vj.de iudic. Tiraq. d. ver. donatione. num.13. Capic. decisf.cxxj.num.15. Afflict. in capit.j.num.24. de natura feud.Ari.Pinel.in rub par.j.cap.ij.num.31. ad finem. C.de rescind.vend.
241 quin nec subsequenti liberorum susceptione retractabitur.vt commune ponit Rip.in d.l.si vnquam.nu.25.
242 atque euictionis obligationem semper pariet,seu à promissione, seu à traditione ordiatur. commune aiunt Crauet.consil.lxiiii.num.12. Boer.decisf.lxvii.colum.j.
243 Viuius lib.j. opin.lxxx. ad finem. ac denique, & vltra quàm facere possit, donatorem obligabit. vt commune ponit idem Viuius eodem libro opinione lxxxj.
244 sed enim & falsas iure, & vsu perniciosas reip. comme-

moratas omnes superius opiniones cum multis asseuerat,atq; ostendit præclarus iuris interpres Arius Pinel. in l.i.par.iii.nu 62.cũ præcedenti C. de bon.mat.à quo sto.an autem,& quando, & quo modo merita probari debeant,vide infra ver.merita.

245 Donatio ob merita,quæ remuneratoria dicitur,nudo pacto haud hodie perficietur.commune ait Iaſ.in l. iuris gentium § quinimò nu.19.& seq.ff.de pact. quem meritò improbat Iul.Clar.de donat. quæst.xiiii.versic. quæro an dispositio.

246 Donatio ob merita in personas aut solidi non capaces,aut omnino incapaces collata nullius est momenti, qua fine supergreditur merita.vt receptum pronuncio ex Alex.in l.si donatione nu.4.C.de collat.Iaſ.& Dec. in l.petẽs.C.de pact.Cassan.in cõsuet. Burgun.rub.vii. §.v.nu.49. Tiraq.in l.si vnquam ver. donatione nu.71. & sequent.C.de reuocand.donation.& idem attestantur notabiliter Soc.conſ.xci.num.9.lib.i. Bertran.con-

247 sil.clxiiii.num.2.lib.v. stabiturque ea in re iusto iudicis arbitrio.vt frequenter placitum effantur Iaſ.conſ.cliiii. nu.5.lib.ij.Loazes in allegat. pro Marchione pag.193. num.3.

248 Donatio quæ mero factò constat,si pacto nudo conficiatur, obligationem non pariet, at si quid mixti secum habuerit, secus erit. vt cùm quis donandi animo Romam se iturum promittit, pacto nudo non obligabitur,cum alteri effodiendæ cretæ in suo agro facultatem paciscitur,obligabitur.cõmunia ponit Viuius lib.i. opin.xiiii.ver.quarto loco.

249 Donatio locum non facit legi.ii. C. de rescind.vend. vt frequentissimis doctorum suffragiis sanctum ponit Arius Pinel.ad eandem l.ii.par.i. cap.iiii.nu.4.

250 Donatio & inter viuos, & à traditione etiam concepta adiectis turpibus,aut impossibilibus conditionibus euertitur. commune affirmat Eman. à Costa in l. cum tale §.si arbitratu limit.ii.num.2.ff.de condition.& demonstrat.

Donatio

251 Donatio, quæ legitimam filiorum exhaurit, ac re, & consilio inofficiosa est, si in extraneum conferatur, penitus rescinditur, at quæ reapse tantum inofficiosa est, ad legitimam vsque liberorum portionem duntaxat retractatur. commune aiunt Curt.Sen. consil.i. num.39. Socin.Iun.consil.lxvii.num.55.lib.ii. Paris.cons. lxxii. num.28.& consil.lxxiii.num.26.lib.i. Iul.Clar. de do-
252 nat.quæst.xxiiii.ver.aut verò. Neque quidquam oberit, si iusiurandum huiccè donationi accesserit. vt frequenter placitum testatur Did.à Cou.ruu.lib.i.resolu.
253 cap.xix.ver.cæterum.non tamen isthæc recepta sententia procedet, vt filius totam donationem re, & consilio inofficiosam reuocet, vbi pater illi aliquid testamento reliquerit, quanuis ad suæ vsque legitimæ expletionem possit eam rescindere. vt receptum affirmat Bertrand.
254 consil.xxxviii.num.3.lib.iiii.nec item vbi id genus donatio non in extraneum, sed in aliquem alium filium collata esset. quia & in hac specie ad solã legitimæ portionis summam donatio quocunque consilio facta rescindi poterit. vt receptissimum esse scribit Iul. Clar. vbi supra.
255 Donatio ob liberos postea natos vsqueadeò iure ipso reuocatur, atque euanescit, vt nihil obsit ante illos natos dominij translatio, nec item obsit nihil adhuc à patre petitum esse. vt commune affirmat Rip. in l. si vnquam nume.103. C.de reuocand.donation,
256 reuocatur autem, quia tacitam liberorum conditionem continere censetur. vt receptum asseuerant Ioannes Cephal. vir doctissimus, atque eruditissimus consil.xciiii.num. 11.Iul.Clar.de donation. quæst.xii. Vi-
257 uius lib.i. opin. lxxxvi. vnde iusiurandum ei additum nihil proderit. quod frequenti interpretum suffragio receptum testantur Ruin.cons.lxx. num.13. Iul.Clar. d.quæst.versic.stat ergo. Viuius vbi supra ver.item am-
258 pliatur. quin & illud non proficiet, & si pars aliqua bonorum tantum donata sit. cõmune dogma ait Rip.
259 in d. l. si vnquam quæst.iii. num.7. vel etiam si res aliqua

qua singularis, quæ minima non sit, elargita fuerit. commune infit Io.Nicol.ad Alciat.reg.j.præsump.xiii. & copiosè Iul.Clar.d.q.ver.quarto infertur.& ver.ce-
260 terum.intellige tamen prædictam iuris definitionem non procedere,cùm donatio in sacrum,piumuè locum aliquem collata proponitur.quia tunc illa solum,quatenus legitimam susceptorum filiorũ portionẽ exhaurit,reuocatur.vt commune renunciant Rip.num.115. Tiraquell.lxvj.in d.l.si vnquam.Paris.consil.lxxiii.nu-
261 me.24.lib.j. Iul.Clarus d.q.ver.quæro etiam. intellige secundo & cum in vnum ex aliis liberis iam natis prædicta donatio delata est,nõ illam in totum, sed tanquã inofficiosam vsque ad legitimam portionem filiis postea natis debitam rescindi. vt receptum fantur Rip. Clarus, ac Viuius vbi supra. ver. sed quid si pater. &
262 Did.à Cou.ruu.lib.j.resolut.capit.xix.num.1. intellige tertio non processurum superius commune placitum, cùm ob merita donatur. commune asserunt Ias. consil.clxxj.nu.1.lib.iiij.Clarus vbi supra ver.item quæro, Viuius d.opin.in fin.&si contrarium iure verius sit, ac
263 reip.vtilius,vt alibi latè ostenditur.intellige quarto hãc omnem quæstionem de medio sublatum iri, cùm illi l. si vnquam,expresſim renũciatur. commune inquiunt Socin.consil.cxlvii.num.17.lib.j. Tiraquell.in eandem l.in præfat. nu.174. & qui multos contrariæ sectæ authores refert Iul.Clar.dicta quæst.ver. tertio infertur.
264 intellige quinto quod licet ipso iure fiat isthæc huius donationis reuocatio, & filius naturalis ad illam sufficiat, tamen si donator ad extremum vitæ vsque crepusculum tacuerit, illius hæredes eam reuocare non poterunt.vt communia latè,ac diligenter ponit Iulius Clar.in laudata quæst.ad fin.

265 Donatio cùm ob pactam fidem non seruatam reuocatur,& ab hæredibus, & contra hæredes rescindi potest.cõmune testificantur Cur.Iun.consf.cxxvj. nu.14. Iul.Clar.de donat.ad fin. Viuius lib.i.opin.lxxix.versi. declaratur secundo loco.

Donatio

266 Donatio non tantum ob ingratitudinis causas iure scriptas, sed etiam ob alias similes, aut maiores reuocabitur.commune ponunt Anton.Gomez de testamen.cap.xj.num.25.ver.sed ex his.Iul.Clar.de donat.
267 quæst.xxj.Viuius lib.i.opin.lxxix. intellige nihil ingrato profuturum pactum, aut stipulationem de non reuocanda donatione, quin postea donatio ob admissum ingrati vitium rescindi possit. vt commune ait Anton. Gomez de testam. cap.vlt.num. pen. in fine .intellige
268 secundo, idem futurum & si donator se donationẽ non reuocaturum conceptis verbis iurauerit.commune inquiunt Corn.consil.ccxxiiii. lib.iiii. Alciat. in cap. cum contingat.nu.39.de iureiurand. Curt.Iun.cons.xxxiii. num.21. quod & summè pium, ac reip. vtile arbitror.
269 & si contrarium magis probauerint, ac receptum deblaterauerint Alexand.num.23.Aquens. colum.iiii.in l.stipulatio hoc modo ff.de verb.obligat.Bauer.de virt. iuramen.casu.xxxviii. Rubeus consil.lxiiii.num.3.Bolognet.in l.vlt.num.97.& sequent. C.de pactis. intel-
270 lige tertio,idem omnino processurum & si huic reuocationi ex ingratitudinis causa expressim renuncietur, dum tamen & donator,non eius hæres agat, & contra eum, cui donatum est, non aduersus eius successorem agatur,quia generaliter id criminis nec ab hærede, nec aduersus hæredem iure intentabitur. communia effert
271 Anton.Gomez de contract.cap.iiii.num. 14. sed & donatoris hæres tunc semper admittetur, cùm vel causa ingratitudinis donatori ipsi occulta fuit, vel donatori morte præuento tempus, & commoditas agendi non fuit, commune afferunt Rip.in l.vltim.questione lxj. colum. tertia. C. de reuocand. donation. Viuius lib.j. opin.lxxix.

272 Donator egens si ab eo non alatur,cui donauit, collatam donationem reuocare potest.commune ponunt Iul. Clar. de donat.q.xxj. ver.quid ergo. Viuius lib.j. opin.lxxix.à quibus sto.

273 Donata sponsæ non præsumuntur,quæ maritus,vel

eius

eius pater ad illam simpliciter mittit. commune aiunt Cagnol.in l.contractus num.35.ff.de reg.iur. Iul.Clar. latè de donat.quæst.x.

274 Donata sponsæ à uiri consanguineis, aut propinquis donata uiri contemplatione censentur: at illi donata ab ipsiusmet necessariis, sua contemplatione videntur elargita. vt commune aiunt Ias.in l.vt liberis. numero 17. C.de collat. Cagnol. in l.contractus num.38. ff. de reg.iur.

275 Donatio propter nuptias si constante matrimonio constituta non est,eo soluto vt constituatur, nec peti, nec obtineri debet.commune aiunt Afflict.decis.ccxlii.

276 num.1. Grammat. decis.xciiii. num. 4. quin vt aliquo tempore constituatur dissuetum iam est. vt attestatur

277 Iul.Clar.de donation.quæst. xi.quanuis de iure vellet nollet adigi ad id maritus posset,si vxor constante matrimonio condictione auth.dos data C. de donat.ante nupt.ageret.vt commune placitum pronūciant Matth. ab Afflict.d.decis.ccxlii.num. 1. Carol.Ruin.consil.xi. num.2.lib.v.& qui quanuis probabiliter dissentiat,falsò contrarium asserit Iacob.Menoch.de recup.possess.pag. mihi 149.num 165.cum sequentib. nec enim merendi verbum in illa præiudicatæ iam authoritatis nouella positum honestatem solùm,atque obligationem naturalem modò præsefert, vt alibi latius, & commodius ostendo.

278 Donatio causa mortis quo ad sui contexturam contractui par habetur,quo ad vires,& effecta vltimæ voluntati confertur. commune aiunt Ias. num. 11. Rip. nu.15.in l.ii.ff.de leg.lib.i. Alciat.in l.ii in princ.nu.10. ff.de verborum obligation. Iul.Clar.de donation.quę-

279 stion.v.quin si absenti in testamento fiat fideicommissi loco erit, ac semper valebit. vt frequenter placitum testantur Dec. consil. cxcvi. num. 11. Socin. Iun. con-

280 sil. lxxvii. num. 17. lib. iii. & omnium bonorum tum præsentium,tum futurorum rectè fiet. commune ponit Io.Cephal.consil.xliii.nu.9. post Soc. cons.ccxxxii.

num.

num.1.propè finem,& conf.ccxxxv.num.3.lib.ii.
281 Donatio causa mortis nunquam facta censetur,nisi expresim mortis mentio fiat. vt commune latè asseuerant Did.à Cou.ruu.in rub.par.iii.nu.25. de testamen. Iul.Clar.de donat.q.iiii.ver.cæterum si in donatione.
282 Viuius lib.i. opin. lxxxv. vnde nec si ab infirmo aliter fiat, mortis causa donatio iudicabitur.commune dicit Rip.lib.iii.respon.de donat.cap.ix.num.7. Iul.Clar. d.
283 quæst.iiii.quin etiam requiritur,vt simul in mortis tempus conferatur. commune effatur Sigismund. consil. feud.num.4. &si mihi id exprimi necessarium omnino non videatur, sed ea de re alibi opportunius.
284 Donatio causa mortis iam hodie mero, ac nudo pacto perficitur.commune inquiunt Porc.in §.alię autem nu.7.instit.de donat.Ang.Aret.col.v.Iaf.nu.61. in §.in personam institut.de action.Tiraq.in l.si vnquam ver. donatione num.200. C. de reuoc. donation.Ant.Gomez de contract.cap.iiii.num.16 Iul.Clar. latè, & qui eum citat Viuius lib.i.opin.xiiii. ver. secundo loco, & opin.lxxxv.in fin.
285 Donatio mortis causa alioquin facta,si eam donator validam semper futuram, ac stabilem promittit, non causa mortis donatio,sed inter viuos censetur. vt aper tè probat l.vbi ita donatur ff.de donat.cauf.mor.quam ad id commendant de materia agentes Ferrarien.caut. xxx. Boer.decis.cccliii.Dec.cōs.cccv. Cur.Iun.cons.lvi. à num.2. Paris.cons.xvi.à num. 13.lib.ii. & complures alij,quos laudat Did.à Cou.ruu. in rub. part.ij. nu.11. & num.13.de testam.Ant.Gomez de contract.cap.iiii. num.22.Io.Cephal.cons.xliiii.nu.26.& seq. & qui neminem ea in re reluctari inquit Natta consil. ciiii.nu-
286 mer.6. & sequent. amplia vt idem iudicari debeat, &si donatio alioquin inualida futura sit, vt in fine illemet text. luculenter probat, & aduertit contra Paulum Alexand.in l.quæ dotis num.11. ff.solut.matrim. quem sequitur Anton.Gomez vbi supra.verumque id proculdubio est, &si cum Paul. hallucinetur Benedict.

in

in cap.Raynutius.ver.testamentum.iiii.num.25. de te
287 stament.intellige tamen dummodo ea promissio, vel pactum de non reuocãdo ponatur in dispositione principali, non verò in instrumenti fine, vbi similes clausulæ magis ex notariorum stylo, quàm ex donantis voluntate positæ censentur. vt eleganter scripsit Dec. consil.cccv.num.7.& in l.vlt.num.21. C.de pact. & in l.nõ omnis num.11.ff.si cert.petat. commendat Iacob.à Nigris in l.j.§.si quis ita num.44.ff.de verb.oblit. Anton. Gomez, ac Didac.à Cou.ruu. vbi supra. quæ sententia & si elegans, vt dixi, videatur, ac receptior certè sit, ta-
288 men mihi nõ admodum probatur. quia scio omnia instrumento contenta de consensu partium præsumi scripta, ex l.iurisgentium §. quod ferè ff. de pact. glos.in l. sciendum ff.de verborum obligat. quam constat esse receptam ex Iasone illic num.35. Curt. Sen. consil.xlix. num.75.
289 Donatio causa mortis à filiofamilias fieri nequit absq; ipsius patris consensu. vt commune effatum attestatur
290 Rubeus consil.xlvj.num.4. quamobrem in patrem ipsum illam conferre filius non poterit. commune ait Io. Dilect.de testamen. caut.i. num.4. & vide infra ver. filiusfamilias.
291 Donatio causa mortis inter coniuges nullius est momenti. cõmune ait Did.à Cou.ruu.in rub.par.iii. nu.2. de testament.
292 Donationem causa mortis nequit illa mulier absque cognatorum authoritate concinnare, cui facultas contrahendi absque illorum consensu adempta est. commune dicit Ias.in l.ii.ff.de leg. lib.i. & si verius contrariam opinionem veriorem censeat Alciat. in l.ii. ff.de verb.obligat.
293 Donatio causa mortis non exigit hæreditatis aditionem, vt confirmetur, sed morte ipsa donantis perfectũ robur nanciscitur. commune aiunt Rubeus consil.xj. num.6. latè Did.à Cou.ruu.in rub. part.iii. num.22. de testament. Iul. Clar. de donat. quæst. v. ver. scias tamen.
Reuocatur

294 Reuocatur autem tacita etiam voluntate, vt commune inquiunt Alciat.in l.non omnis ff.si cer.petat. Did.à
295 Cou.ruu.d.part.iii.num.18.& ipsa donantis conualescentia,cùm donatio instanti mortis periculo facta est, aliàs enim secus. vt commune inquiunt iidem Alc.d.l.
296 Couas.d.loco.num.23.si tamen donator absque hærede decesserit,&si donatio ob mutatam donantis voluntatem reuocata sit, sustinebitur. quemadmodum frequenter placitum inquiunt cõtrarium de iure verè verius affirmantes Didac.à Cou. ruu.d.part.iii. num.24. Iul.Clar.ad finem tract.de donation. versic. in hoc tamen.
297 Donatio causa mortis conditionibus imposibilibus, aut turpibus nõ vitiatur.commune fantur Rip. in l.ii. num.6.ff.de leg.lib.i.Vigl.in §. imposibilis. num.2.instit.de hæred.insti.Eman.à Costa meus iuris doctor in l.cum tale §.si arbitratu limit.ii.num.1. ff. de conditio. & demonstrat.Ant.Gomez de contract.cap.iiii.nu.17, ver.vii.infero.
298 Dos vniuersale,atque incorporeum ius dicitur. commune dicit Rip.in rub.num.43. ff.soluto matrimonio.
299 & ex eo tempore censeri incipit,ex quo nuptiæ celebratæ sunt,&si nec matrimonium adhuc copula consummatum fuerit,nec vxor ad viri domum deducta sit:locumque statutis inde faciet,quę ipsius partem aliquam mortua absque liberis vxore marito addicunt. receptũ effantur Corn.in l.non sine C.de bon.quæ lib.& consil.lxxxiiii.lib.iii. Bald. Nouell. de dote part. vi. priuil. xxxviii.Roland.in tractat.de lucro dotis quæst.xvj.nu
300 me.9.Viuius lib.i.opin.cccxix.tametsi contrariũ recceptum afferant Socin.in l.cum fuerit ff.de condit.& demonstr.Dec.consil.lxvii. col.vlt. Felin.in rub. col.xi. & & seq.de sponsal.Rip.in rub.nu.68.ff.solu.matr.& ante eos sibi aduersus Corn. consil.ccxlviii. lib.ii. è quorum scriptis posteriorem opinionem frequentius doctoribus probari, priorẽ verius efferri duco.& vide infra ver.maritus.

Dotis

301 Dotis nomen & antequam numeretur, postquàm dicta est, auspicatur. commune ponunt Rip. in rub. nume. 58. & sequen. ff. solut. matrim. Tiraquell. de retract.
302 lign. §. vlt. nu. 32. & matrimonio soluto propriè etiam adhuc perstat, commune inquit Rip. in d. rub. num. 71.
303 & num. 72. intellige tamen si nondum restituta sit, vel sit quidem iam restituta, & adhuc alii restituenda, vt frequens placitum insit Ias. in l. maritus nu. 9. C. vnde vir & vxor.

304 Dotis causa quo ad mulierem lucrosa censetur, quo ad maritum semper in onerosis ponitur. commune inquiunt Ias. in §. item si quis in fraudem num. 30. instit. de act. prolixè insignis Pinelus in l. i. par. iii. pag. 125. C. de bon. mat. ac Did. à Cou. ruu. de spons. ii. par. cap. viii. §. vj. num. 12.

305 Dotis causa & à generali dispositione non cōprehenditur, vt commune dicit Neguzant. de pignor. i. part.
306 viii. part. princ. nu. 3. ad fin. & minoris bona etiam nullo decreto iudicis inserto obligat. quemadmodum receptum pronunciant Curt. Iun. consil. cxcviii. num. 2. Fanus de pignor. ii. part. membr. iiii. num. 79. cumque aliis
307 Viuius lib. i. opin. ccix. & fisco antefertur. commune ait Alciat. de præsumpt. reg. iii. præsumpt. xli. num. 4. Go-
308 zad. consi. xcvii. num. 2. tametsi creditoribus expressam hypothecam antiquiorem habentibus postponatur. commune fantur Rip. in l. quæsitum num. 7. ff. de priuileg. credit. Ioan. Coras. in l. qui liberos num. 118. ff. de
309 ritu nupt. quibus etiam tunc postponetur, cum expressam quoq; hypotecam ipsa habuerit, sed posteriorem. vt commune ponunt Rip. num. 2. Ioan. Crot. num. 69.
310 in l. i. ff. solut. matr. & si contrarium vtraque in specie multi probabiliter asseruerint, quos referunt superius relati, & magna contentione nō de nihilo probant Anton. Costan. de dotibus cap. vii. à num. 6. Balduin. in Iustin. pag. 380. Iacob. Ciuac. institut. de action. pagin. 66. ver. in hypotheca. fauetque illis & Græcorum authoritas, teste Harmenop. lib. i. tit. xiii. pag. 76. in fin. cū seq. & lib.

& lib.iii.tit.iii. pag. 196. & pag. 202. & praxis generalis
optima rerum magistra, quam attestatur Fab.in §.fue-
311 rat num.6.institut.de action. hanc autem tacitam hy-
pothecam dotis causa ab eo tempore sortitur, à quo
dicta, ac promissa est, non à quo etiam soluta est. vt
commune dicũt Boer.decis.cccxxxi. num.1. Neguzan.
de pignor.ii.part.princip.iiii. membri num. 14. Viuius
312 lib.i.opin.ccx.illud tamen perpetuò memineris quod si
fuerit dos extraneo restituenda, nec tacitam hypothe-
cam, nec prælationem, nec aliquam aliam prærogati-
uam habet.commune ponit Paul. Castrens. in l.ii. nu-
313 me.9.ff.solut.matrim.quin & tunc eius actio stricti iu-
ris est.commune ait Rip. in l.i.nu.23.& in l.ii.in princ.
314 num.32.ff.illo eod. tit. & annuam dilationem patietur
quemadmodum cùm mulieri ipsi restituenda est, tam-
etsi extraneus ex stipulatione contendat. commune
scribit Paul.in d.l.ii.num.10. & num.11. ff.solut.matr.
315 & semper mariti hæres fructus intra id temporis per-
ceptos lucrifaciet.commune affirmat Viuius lib.i. opi-
nion.cxliiii.

316 Dotis causæ quæ tacita adiungitur hypotheca non
euanescit ob sequutam illius expresſionem.vt cõmune
317 ait Boer.decis.cccxxxii.poteritque debitori cedi. com-
mune pronunciat idem Boer.decis.cccxxxv.nu.3.

318 Dotis nomine legatum nõ antea debetur, quàm ma
trimonium subsequatur.commune aiunt Corn.consil.
ccxxix. lib. iiii. Nouell.de dote par.vj. priuil.50. Did.à
319 Cou.ruu.in cap.iii.nu.2.de testam. quidquid dicat cõ-
mune contrarium Imol.in l.Titio centum §. Titio ge-
nero num.7.& num.10.ff.de condit.& demonstr.

320 Dotis in quantitate si filia instituatur, firma, ac vali-
da institutio erit, & suis omnibus partibus testamẽtum
constabit. vide infra ver.filia si in dote.

321 Dotis vel à patre, vel ab extraneo promissæ, ac non
solutæ nomine potest maritus vxorem domo pellere.
commune inquit Didac.à Cou.ruu.de sponsal. ii.part.
cap.vii.num.2.

322 Dotis aduentitiæ fructus quærebantur mariti patri, qui & dotem penes se habebat, & ex ea filium, ac nurum alebat. commune inquiunt Alexand. in l. si cum dotem §.transgrediamur num.9.ff.solu.matrim. Ioan. Crot.in ii.repetit.l.si constante num.117.ff.illo eodem titul. Arius Pinel.in l.prima.part.j.num.53. C.de bon. mater.

323 Dotis dominus matrimonio constante maritus est, non vxor. vt frequens interpretum placitum esse miserunt in literas.Salic.in l.in rebus num.5.C.de rei vindicat. Alexand. consil.cvj. lib.v. Bald. Nouell. de dote part.viii.priuil.viii.num.1.& in l.j.num.227.ff.sol.matri.copiosè,& accuratè Arius Pinel.in l.j.par.iii. nu.13. C.de bon.mater.

324 Dotis nomine mulier interueniens nō iuuatur Velleiano.vt commune renunciat Ioan. Coras. in l.qui liberos num.122.ff.de rit.nupt.

325 Dotis promissor pater si decedens filiæ quidpiam leget, compensandi animo legare videbitur. commune pronuncio ex Alexand.num.3.Ias.num. 8. in l.huiusmodi §.cum pater ff.de leg.lib.j.Ias.in l.vlt. num.2. C. de lega.Soc.reg.ccxxxii.Campes.de dote par.iii.q.100. Paris.consil.xcv.num.38.lib.ii.

326 Dotis gratia,seu nomine si quidpiam pater filiæ reliquerit, ac postea viuus eandem filiam collocauerit, & dotauerit, non propterea impedietur postea filia relictum illud petere,quatenus excurrit, ac supergreditur dotem sibi præstitam.vt fuit celebris ac famigerata sententia Oldr.quem referunt & sequuntur Bald.& Ang. in l.Lucius.j.ff.de leg.lib.ij.Alexand.num.5.Ias.nu.19. in l.huiusmodi §.cum pater ff.de leg.lib.i.Aret.in l.continuus §.cum ita colum.ii.ff.de verb. obligat. testantur communem.Alexand.consil.vii.num.10.lib.j. Ias.in l. filia num.3.C.de leg.Soc.consil.cj.num.3.lib.iii. Benedict. in cap. Raynutius ver.dotem num.14. de testam. Dec.consil.lxxxi.num.6.Paris.consil.lxi.num.38.lib.ii. & si nihil amplius filiam posse petere asseruerit Dynus, quem

quem laudant, ac summopere probant Cuman. nu.7.
Paul.num.4.Imol.ad fin.in d.l.Lucius. rursus Imol.in
d. §. cùm pater col.ii. Campes. de dote part.i.q.xxxvi.
327 Hippol.in l.vna nu.27. C.de rapt. virg. sed certè quidquid sit superior sententia & vera omnino est, & indistinctè recepta, seu pater pro filia maritanda, seu pro dote filiæ reliquerit. labunturque maximè qui Bartol. eam distinctionem in d.l.Lucius ascribunt, inter quos primas obtinet Paul. consil.ccxiiii.lib.i.& qui falsò, ac perperam frequēter placitam illam scripsit Palat. Ruu. in repetit.cap.iii.notab.§.xii. num.8. vt aduertit Did.à Cou.ruu.ex aliorum mente in cap. officij num. 10. de testament.

328 Dos si ob statutum aliquod filiabus à successione exclusis assignari propinquorum consensu debet, non minor portione illarum legitima assignari poterit. commune aiunt Grammat.decis.cj.num.20.& copiosè Viuius lib. j. opin. cccxiii. & si contrarium mihi magis, ac magis probetur.frustra enim statutum alioquin conditum esset.frustra eius & propositum,& intentio habebitur.sed ea de re alibi.

329 Dos vbi marito liberis non superstitibus, vel superstitibus statuto defertur, quomodo, & quando,& quatenus delata intelligatur, vide infra ver.maritus.

330 Dotis acceptæ alioquin non acceptæ confessio, si facta animo donandi probatur, marito non nocet, sed eius obitu confirmatur.commune dicit Curt.Iun.con-
331 sil.xcv.num.6.quin nec, si sit non numeratæ dotis exceptioni renunciatum, nocebit, damnovè vlli erit ipsi marito,& eius creditoribus. commune placitum affirmant Alexand.consil.cxlii.colum.j.lib.v. Aret.in §.fuerat num.14.ver.& vt breuiter institut.de action.Ioan. Crot.in l. si constante col.lij. ver. secunda conclusio ff.
332 solut.matrim.quod ampliabis tum ad præsentes, tum ad futuros mariti creditores, quibus nec iurata huiusmodi confessio oberit. commune ponit Ioan. Cephal. consil.cij.num.21.cum Crauet. consil.xliiii.nu.1.Rub.

333 consil.cxix.atque aliis.intellige tamen creditores intra iuris tempus exceptionem non numeratæ dotis necessariò oppositur os. vt commune inquit Afflict. de-
334 cis.ccccii.licet ineptè in contrarium ierint relati à Did. à Cou.ruu.lib.i.resolut.cap.vii.num.6. ac Rubeus consil.lxxviii.num.10. & Io.Cephal.d.consil.cij. num.23.
335 quæ autem dotis acceptæ confessio constante matrimonio falsa fit vana & inutilis prorsus est . vt commune fantur Ias.consil.xxxii.lib.iii.Dec.consil.cccxxx. Boer.
336 decis.cccxxx.Bellon.consil.xlvii. nec iureiurando confirmatur.commune inquit Curt. Iun.consil.xcv.nu.4.
337 &si & hæc confessio vires donationis habeat, quæ & morte confirmetur,& quingentorum aureorum summam prætergressa insinuationem requirat. hoc magis
338 commune inſit Bellon.consil.iiii.num.11.illud commune attestantur Rip.in l.fœminæ num.37.C.de secund. nupt.Curt.Iun.consil.xcv.num.6.
339 Doti omnia sua bona mulier nubens dicere, ac dare non præsumitur.vt receptum dogma constituunt Deci.num.6.Curt.Iun.num.12.in auth.præterea C.vnde vir & vxor.Curt.Iun.rursus consil.clxviii. num.4. latè Did.à Cou.ruu.de sponsal.part.j.cap.v. Turzan. opin.
340 cxix.Viuius lib.i.opin.cxi.in fin.præsumitur tamē eiusdem quantitatis dare mulier secundo nubens, cuius prima dos primo marito dicta fuit. cōmune aiūt Paris. consil.xxxiiii. col.i.lib.iii. Viuius lib.i. opinion. ccxxiii.
341 quod singulariter intelliges, vt solum in iis procedat, quæ reapse primo marito in dotem dedit, non verò & in iis,quę maritus ipse in dotem accepisse confessus est. commune pono ex Alex.consil.cxxii. col.iii.lib.vii. Io. Cephal.consil.cj.num.16.cum præcedent.
342 Dotem dare tam nuptæ filiæ, quàm nubenti tenetur pater.commune aiunt Alexan.consil.clxix.num.2. lib.vii.Ias.in §.fuerat num.97.institut.de action.Arius Pinel.in l.ii.part.i.cap.iiii.num. vlt. C.de rescind.vend.
343 quod procedit & si sine patris consensu nubat. commune inſit prolixè Didac. à Cou. ruu. de sponsal. ii. part. cap.

344 cap.iii.§.viii.num.7. & quamuis ante vigesimum quin-
tum annum nubat, quando digno nubit. commune
prodit Curt.Iun.in authen.res quæ num.25.C.cómu.
345 de leg.si tamen pater inops fuerit, cogetur ad id mater
diues. vt commune ait Coras. in l. qui liberos lect. ii.
346 num.112. ff. de ritu nupt. & hæc atque ille bona alio-
quin alienari prohibita ad huiusmodi officium rectè
alienabit. commune inquiunt Boer. decis. cxxix. nu-
347 me.4.& sequen. Viuius lib.i. opinion ccxi. nec me fugit
Alexand. sibi aduersum consil.lxi. num.4.lib.vii.rece-
ptam opinionem dixisse, vt pater nuptam filiam dota-
re non cogatur. quod & si mihi non admodum impro
betur, tamen minus receptum & praxi insolens existi-
348 mo. si tamen filia indigno nupta fuerit, dotem illi dare
pater non obstringetur, quamuis eam expresſim filia
promiserit, vt frequenti doctorum calculo stabilitum
testantur Rip. in l.i. num.59.ff.sol.matr.Paris.cós.xxix.
num.65.lib.iii.
349 Dotem nepti non alias tenebitur auus dare, quàm si
filius pauper sit. commune aiunt Soc. Sen. consi.xxxiii.
col.vlt.lib.iii.Soc.Iun.conf.lxxix.num.15.lib.iii.
350 Dotem sorori consanguineæ fratres necessariò da-
bunt: vt commune ponunt Palat. in repet. cap. per ve-
stras col.ccclxxi.§.xxvii.num.1. de donat. inter vir. &
Vxo. ac diligenter Pinel. in l.i.par.iii nu.101.C.de bon.
mat. Ant. Gomez in l.xl.tauri num 75.
351 Dos si infra dimidium minor dicta, data vè est, tam
viro, quàm mulieri ipsi subuenietur ex remedio l.ii.C.
de rescind.vendit. vt commune ait Arius Pinel. contra
riū in vxore meritò probans ad eandem l. par.i.cap.iiii.
num.33.
352 Dotis ab auo, vel matre profectæ iudicium inire, ac
peragere filiafam. & absque patris consensu potest. có-
mune ponit Ias. in l. quod locum num.11.de collat.
353 Dotis etiā profectitiæ actio insolidum emancipatæ
filiæ quæritur. cómune effatum constituit Rip. in l.ii.§.
quod si in patris num.14.ff.solut.matr.

354 Dotis repetendæ actio, si maritus ad pauperiem vergat, & constante adhuc matrimonio competit. commune ponit Ludouic. Gomez in §. fuerat num. 41. institu.
355 action. amplia & si paupertas illa non ipsius negligentiæ, aut culpæ, sed fortunæ ascribi debeat, commune fatur Palat. Ruu. in rep. cap. §. xxiiii. in princip. de donat.
356 inter virum & vxorem. excipe cum dos soluto matrimonio restituenda extraneo erit. quia tunc agi non poterit. commune ait Gomez vbi supra. alias autem ma-
357 trimonio constante nunquam dotis actio nascetur. cómune infit Ioan. Coras. in l. qui liberos num. 41. ff. de ri
358 tu nup. quod verum erit etiam si vxor à viro sæuienti foras expellatur. vt commune aiunt Alex. cons. lxxviii.
359 lib. ii. Viuius lib. i. opin. ccxxii. quin nec alicui etiam cum iuramento cedi poterit. commune inquit Soc. Iun. consil. lv. num. 11. lib. ii.

360 Dotis actio filiæ non patri competit, quando illius restituendæ filiæ ipsi stipulatio interposita est; tametsi & dos profectitia sit, & eius quà administratio, quà vsusfructus penes patrem futurus sit. commune dicit
361 Curt. Iun. consil. clij. num. 1. & num. 3. at dotis aduentitiæ vsusfructus matrimonio soluto ipsimet filiæ, non eius patri quæretur. vt commune ponunt Ias. num. 17. Rip. num. 10. in l. secunda §. quod si in patris ff. solut. matrimon.

362 Dotis restitutio de nihilo facta constante matrimonio non obstabit, quin maritus postea, atque eius hæredes teneantur. commune ponit Ioan. Coras. in l. qui liberos num. 114. ff. de rit. nupt.

363 Dotem redditurus ob matrimonium impedimento antea existenti solutum maritus non habet priuilegium, ne conueniatur solùm, quatenus facere potest, sed & totam dotem cogitur refundere, & nullam temporis dilationem impetrat. commune inquiunt Bald. Nouell. de dote part. ii. nu. 28. Did. à Cou. ruu. de spósal. ii. par. cap. vj. §. viii. & nu. 24. & num. vlt.

364 Dotis lucra non iure communi, non domicilii vxo-

ris statutis, sed consuetudinibus, ac statutis maritalis domicilij reguntur. commune aiunt Ias. in l. arrogator num. 44. ff. de adoption. & in l. j. lect. j. num. 24. & lect. ij. nu. 60. C. de sum. Trini. Curt. Iun. consil. cxxix. num. 6.
365 atque illa maritus non confert vnquam, vt receptum effantur Florian. in l. filia. §. si filius col. iiii. ff. fam. ercisc. Bald. Nouell. de dote par. vj. special. xxxvii. Campes. de dote etiam par. v. quæst. vii.
366 Dotem si pater, ac filius accepisse simul confiteantur, præsumetur pars dimidiata ad filium peruenisse, & alteram dimidiatam patrem accepisse. commune inquiunt Crauet. consil. xci. Viuius lib. ii. opin. clxix. & opin. ccxv.
367 Dotalium rerum æstimatio emptionem in dubio præfefert. commune aio ex Alexand. consi. lxxix. lib. v. Angel. Aret. in princip. institut. quibus alien. licet, Francisc. Aret. consil. lxxxiiii. Socin. consil. lvj. & seq. lib. v.
368 atque hæc quidem æstimatio si alterutrum coniugem etiam citra dimidium iusti precij læserit, emendabitur. vt commune in vtranque partem diligenter, & copiosè recenset meus iuris doctor Arius Pinel. in l. ii. par. i. capit. i. num. 12. & 13. & cap. iiii. num. 33. C. de rescinden. vendit.
369 Dotales res etiam immobiles, quę idcirco solum æstimatæ sunt, vt earum precium innotesceret, non vt & emptio contraheretur, maritus consentiente vxore rectè, hodieque alienabit. commune inquit Porc. in prin.
370 num. 6. institut. quib. alien. licet. alioquin autem res mobiles etiam consentiente vxore si à seruante, seruari possunt, maritus alienare non poterit. vt receptum ef-
371 fatur idem Porc. eodem in loco num. 7. & res immobiles consentiente millies vxore distrahere maritus multo minus poterit. vt frequenter placitũ asseuerant Rip. in l. i. num. 106. ff. solut. matr. Bal. Nouell. & qui eũ laudat Turzan. opin. cxv.
372 Dotales res à viro contra ius alienatas vir ipse vindicare poterit. commune pronuncio ex Ang. & Rimi-

nald.in princ.instit.quib.alien.licet.Bal.Nouel.de dote par.vii.priuil.i.limit.xii. Campes.de dote etiã part.iiii. q.xx.Ant. Gomez in l.50.tauri.num.63.

373 Dotalibus in rebus si quod ædificium æquis etiam vtriusq; coniugis expensis construetur, solo non cedet. vt receptum dicit Boer.in consuet.Bitur.reg. des costumes dos mariages §.ij.

374 Dubius etiam atq; incertus præscribendi ius habet. commune ait Felin. in cap.vlt.nu.9. de præscript.exci-

375 pe vt id non procedat, cum ante præscriptionis initium orta dubitatio fuerit.vt receptum scribit Balb. de præscrip.ii.par.iii.par.princ.quæst.ii.

376 Duces, Marchiones, Comites, ac perpetui potẽtatus domini cẽsentur principes, & omnia Imperatoris iura habent in vrbes, atque homines vrbibus illorum dominij contentos.commune testantur Curt.Iun. cons.lxi. nu.9. Bellon.cons.lj.& cons.lix.nu.10.

377 Duellum iure omni prohibitum est, vt commune dogma latissimè asserunt.Syluan.cons.lj.num. 1.& seq.

378 Viuius lib.i. opin.xc. quamobrem etiam semel susceptum recusari honestè poterit.vt cum Cotta in memorab.ver.perduellionis. Soc.cõs.cxxv.nu.2.& seq. ponit commune Viuius d.opin.in fin.

379 Duo rei credendi si sint ex causa lucrosa, & alter quidpiam exegerit, alteri illud, haud communicabit.vt commune ponit Paul.in l.Titio, aut Seio post princ.ff. de leg.lib.ii qua in re insigniter hallucinatur Mantu.in l.frater à fratre num.199.ff.de condict.indeb.

1 BRIETAS & si delictorum pœnas non tollat, tamen infringit. vt aiunt commune Menchiaca controuers. illustr. cap.xcvj. num.31. Iul.Clar.in pract.§.vlt. quæst.lx. ver.prætereà quæro.

2 Ecclesia, sacer vè, vel pius quiuis locus non debet collectas pro rebus, ex quibus colligi aliquid solet, cùm personis imponuntur, commune ait Bellon. cons.xl.

num.

3 num.3.conferet tamen ad pontium, murorum, & fossarum refectionem, atque ad redimendam, seu sacerdotum, seu aliorum vexationem. cõmunia ponit Rip. lib.ii de rescript.cap.xx.num.6.& 7.

4 Ecclesia non infert exilij pœnam, si propriè loquamur. commune scribit Alciat. in capit. cum non ab homine numer. 108. de iudic. Villalob. in sua collecta.

5 Ecclesia ex pacto reuendendi obligatur. verius, & communius dicit insignis Pinel.in l.j. part.iii.num.53. C. de bon. mater. æquius, & vtilius affirmat idem Pinel.in l.ii.part.i.cap.iiii.num. 1.ad finem C.de rescind. vendit.

6 Ecclesia iure minoris infra quadriennium ob modicum damnum non restituitur. commune, & falsum meritò ait Emanuel à Costa in §.& quid si tantum l. Gallus. ii. part. numer. 76. ff. de liberis, & posthum. quod nos alibi latius, & enucleatius probamus.

7 Ecclesia aduersus præscriptionem infra quadrienniũ à læsionis tempore restituetur.commune inquit Ias.in auth.quas actiones nu. 33.C. de sacros.eccles.

8 Ecclesia exceptionem non numeratæ pecuniæ perpetuam habet. vt frequẽter placitum asserit Rip. in l.si is qui bona col.xiii.num.11.ff.de pignor.

9 Ecclesia priuato succedens, contra quem præscriptio decem, vel viginti annorum inita erat, nõ ante, nec aliter læditur, quàm præscriptio iuxta eius ipsius prærogatiuas perficiatur.commune dicunt Ias. in auth.quas actiones num.36.C.de sacros.eccles.Balb.de præscript. v.part.quæst.ii.

10 Ecclesia declarare compellitur num stet contractui, quem aut irritum, aut nullum potest dicere.commune ait Arius Pinel.meus iuris doctor in l.i.par.iii.num.36. C.de bon.mater.

11 Ecclesię familia non potitur fori prærogatiua, tametsi præsulis familia potiatur. vt frequenter interpretibus

bus probatur teste Panorm.in capit.ii. num. 6. de foro competent.

12 Ecclesiæ immunitatibus non fruitur ex industria, aut insidiis homicida. commune ait latè Ant. Gomez de delict.cap.x.num.2.ver.quinto limita. & qui latissimè differit qui illis potiantur,& qui secus, Iul.Clar. in pract.§.vlt.q.xxx.per totam.

13 Ecclesiæ legatum ad parochialem, vt fandi mos est, pertinet.commune inquit Ias.in l.i. nu.4. C.de sacrosf. eccles.Villalob.in sua collect.

14 Ecclesia & vltra quadriennij tempus ob damnum notabiliter insigne conceditur restitutio. commune ait Ias.consil.lv.num.2.lib.i.Emanuel à Costa in §.& quid si tantum l.Gallus.ii.part.num.80.ff.de liberis, & posthumis.

15 Ecclesiæ facta donatio cum pacto, modo, vel conditione donationem resoluente non magis valet, quàm pactum,conditioque valebit, ac seruabitur. receptum ponit Arius Pinel.in l.i.par.iii.pag. 112.col.ii. ver.infertur.xxi.C.de bon.mat.

16 Ecclesiæ absque statutis ritibus etiam vtiliter alienanti copia est dicendi nullum eiuscemodi contractũ. vt frequẽter receptum inquiunt Ias.in l. cum ij §.eam ff.de transact.& in l.contra iuris ff. de pact. Feli.in cap. causam nu.8.de iudic.copiosè Arius Pinel.in l.i.par.iii. num.31.C.de bon.mat.

17 Ecclesiæ ipsi,vel illius subditis damnosum statutum nec directè,nec indirectè condi potest. vt magis commune attestantur Ias.in l.quo minus quæst.xxv. ff. de flum.Boer.decis.cxxv.Viuius lib.i.opin.cccii. Villalob. in sua collect.

18 Ecclesiastica res quando in emphyteusim concedi potest, & filiis, & successoribus perpetuò dari potest. commune effatum pronunciat Gozadin. consil. xxv. num. 20.

19 Ecclesiasticarum rerum alienationes absque diligenti & causæ cognitione, & negocii transactione irritæ, atque

atque inutiles futuræ sunt.commune aio ex Soc. consil.xv.lib.i.Dec.consil.cxlii.Rebuf.in cap. fine exceptio
20 ne xii.quæst. ii nec solennitates illis requisitas consuetudo poterit antiquare, & si eas possit augere. vt crebris exceptum suffragiis affirmant Petr. de Benit. decis.xiii.num.7. Roch. Curt.in cap.vlt. quæst.v. nu.25. & seq.de consuet.

21 Ecclesiasticus iudex potest populi iudicem excommunicatione compellere, vt præstet illi auxilium:quanuis popularis iudex ecclesiasticum non cogat. commune dicit Alciat.in cap.perniciosam num.7. & 8.de offic. ordin.amicus noster Nicol.Ant. Grauatius ad Vestriũ lib.viii.cap.vlt.num.40.

22 Ecclesiastico iudici non quis idcirco subiicitur,quòd in ecclesia deliquerit.commune inquiunt Roland.consil.xxiiii.num.5. & 6.lib.ii. Iul. Clar.in pract.§.vltim. q.xxxviii.ver.vidi etiam.

23 Edere reus iura,& instrumenta in causis criminalibus,nec fisco tenetur. commune ait Dec. in l.ii.nu.41.
24 C.de eden.seu causa sit capitalis,seu pecuniaria, vt frequenter placitum testantur Rip. & Boss. quos laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.quęst.xxvii.ver.sed hic inciden
25 ter.in causis autem ciuilibus generaliter,ac regulariter edere instrumenta reus actori ad suę intentionis instructionem non cogitur.commune dicit Rip.in l.i.nu.11.
26 & in l.is apud quem num.22. C. de edend. Excipe nisi vel pius, sacerve locus aliquis agat, vel quiuis alius matrimonij causam tractet.communia fatur idem Rip.in
27 illam l.i.num.13.excipe iterum nisi reus vel mercator sit,vel eius conditionis homo,qui rationum librum necessariò non fecerit,conficiatvè.vt receptum scribit Ias.
28 in laudatam.l.i.num.55. C.de eden. excipe tertio, nisi de vsuris, vel causa vsuras respiciente contra vsurarios agatur.commune ait Dec.in cap.ex epistolæ num.101.
29 cum sequent. de probat. actor verò instrumenta,& rationes reo cogitur edere ad fidem suis exceptionibus faciendam. vt commune ponit Ias. in l. & quæ à diuo-

num.

30 num. 1. C. de eden. intellige porrò, ac perpetuò memineris quod hæc instrumentorum editio fit iudicis officio, nō actionis iure, vt frequēs dogma enunciat Rip.
31 in allegatam l. i. num. 20. C. de eden. & quod edere eam duntaxat instrumenti, testamenti, statuti, alteriusvè cuiuspiam scripturæ partem quis cogi potest, cùm cogi potest, quæ ad causam ac ius petentis faciat: non verò integrum instrumentum, testamentum, vel aliud scripturæ genus, vt cum Boer. q. ccliii. col. iiii. atq; aliis commune ponit Francisc. Turzan. opin. cxxiij.

32 Editur libellus reo suis non actoris expensis. cōmune ait Rip. in l. edita num. 12. C. de eden.

33 Effectus vbi abest, affectus & conatus, qui adest, haud punitur ex generali consuetudine. vt frequenter receptū asseuero ex iis, quæ latissimè tradit Ias. in l. i. §. hæc autē verba à nu. 16. ff. quod quisq; iur. Gand. in rub. de pœn. reor. col. i. & ii. Ang. in §. & si credatur à nu. 3. insti. de oblig. quæ ex delict. notanter Hipp. in l. vna nu. 144. cum sequentib. & nu. 254. cum seq. C. de rap. virg. resolutè Alciat. in l. sæpe in fin. ff. de verb. sign. pulchrè Did. à Cou. ruu. in cap. si furiosus. iii. par. in princ. à nu. 6. de homicid. & Mant. de argument. soluend. pag. 287. post med. atque aliis compluribus, quos vberius infra refero ver. voluntatem.

34 Electio & si in vltimis voluntatibus facta proponatur, immutabilis habetur. commune ait Cur. Iun. consil. clix. num. 1. Villalob. in sua collect.

35 Electio legatum adepturi commissa hæredi, vel alteri, & in vita & in morte, & tantum coram duobus testibus etiam in electi absentiam fieri potest. communia pronunciat Ant. Gomez de testament. cap. vlt. nu. 48. versic. item adde quod istam: & versic. item adde quod talis.

36 Electio fideicōmissum, aut legatum restitutione consequuturi in iis ponitur, quæ meri facti sunt. cōmune dicit, ac defendit contra reluctantes Eman. à Costa in §. si arbitratu. l. cum tale. ii. par. nu. 15. ff. de condit. & demō.

Electus

37 Electus vel à iudicis mandato, vel agentium consensu, vt iuxta artis peritiam deponat, non nisi iuratò ratã
38 responsionẽ, & contrariæ probationi nihilominus semper obnoxiam edet. illud commune fatur Ioan. Crot. de testib. part. vj. hoc verò frequenter receptum testatur Alex. in l. qui bona §. qui damnum ff. de dam. infec.
39 illius autem iusiurandum non ideò minus firmum erit: quod ad eius inspectionem vterque agens citatione vocatus non sit. commune dicit Dec. in cap. ii. de testib.
40 excipe nisi alterutra parte absente optio à iudice facta proponatur. commune inquit Felin. in cap. quia iudicante de præscript.

41 Emãcipatio quo ad quid fieri, quo ad quid haud fieri non permittitur. cõmune ait meus iuris doctor Anto. Gomez de testam. cap. iii. nu. 21. & ante eum Alciat. de præsumpt. reg. ii. præsump. ii. nu. 4. quod verũ existimo quo ad ipsam emancipationis formam, ac substantiam, non verò quo ad illa effecta, quæ ex illa oriuntur. quia hæc quin expresſim excipi, & coarctari queant, nullis iuris rationibus impediri alibi vberrimè ostendo.

42 Emancipatus iure antiquo aut cum causa, aut absq; causa præteritus & si tantum bonorum possessionem contra tabulas habuit, tamen hodie iure nouo sine causa præteritus testamentum nullum dicit, cum causa inuolutus silentio antiquam duntaxat bonorum possessionem habet. commune ait Ant. Gomez de testamen. cap. xi. nu. 34. post illos, quos latè infra refero ver. præteritus. & ver. proximè sequenti.

43 Emancipatus filius, & eius frater, qui nondum sui iuris, ac mancipij factus est, æquiparantur hodie tum matris, tũ lineæ maternæ respectu, vt præteriri cum causa saltẽ debeant, aliàs testamẽtum sit nullum; vt cõmune interpretũ dogma effero ex Bal. nu. 16. Paul. num. 9. in auth. ex causa. C. de lib. præt. Ang. in l. certum §. vlt. ff. de iniust. rupt. Imol. in l. i. col. iii. ff. de testament. & in l. filio præterito col. ii. ff. de iniust. rupt. & in l. Gallus §. & quid si tantum col. v. ff. de lib. & posthu. latè Did.

à Cou.

à Cou.ruu.in cap. Raynutius in princip. nu.3. & nu.4. de testament. Anton. Gomez de testam. cap.xi.nu.34. & si verius de iure contrarium autument Vigl. in rub. num.4. institut. de inoffic. testament. idem Vigl. nu.1. in fin. & Eguinar. Baro in ver. tu vide ad §. mater, vel auus institut. de exhæredat. liber. & ante eos Imol. in l.i. colum.ii. ff. de testament. sed ea de re alibi latius, & opportunius.

44 Emancipatus filiis in potestate positis tantum ab intestato recentis iuris constitutionibus æquiparatur, nō verò cùm testamentum exaratum proponitur. cōmune inquit Ant. Gomez nō penitendæ authoritatis doctor de testam. cap. xi. num.34.

45 Emphyteusis contractus nominatus est, vt commu-
46 ne ait Ias. in prælud. feud. num.34. in fin. hodieque ex communi loquendi vsu idem cum libellario contractu habetur, atque iisdem regulis vterque metitur. commune inquiunt Dec. consil. cxlvi. num.2. Paris. consil. lxxvii. num.12. lib.iii. Tiraq. de retract. municip. §.xxxiiii. gl.i.
47 num.1. & si propriè libellarius contractus tunc fit, cùm res emphyteutica fit ab eo, qui directè dominus non est, emphyteusis vero, cùm è vero, & rectò domino res in emphyteusim conceditur, vt frequenter placitum
48 scribit Ias. in l.i. num. 29. C. de iur. emphyteut. differt autem à censu, quia census dominium quà vtile, quà directum confert, emphyteusis vtile duntaxat. commune renunciant Abb. in cap. constitutus num.29. de religios. domib. Ias. in dictam l.i. nu.39.

49 Emphyteusis ecclesiastica quin alicui, & omnibus eius descendentibus concedi possit, nemo iure ambiget. commune inquiunt Alex. consil. cx. col. v. lib. iii. Gozadin. consil. xxv. num.20. ver. ad decimum. Iul. Clar. de emphyteu. quæst. vj. versic. quæro vsque ad quam
50 vt & dubitatio nulla esse debet, quin ea alicui & extraneis eius hæredibus expressim præstari possit. commune dogma attestantur Soc. consil. cclxvi. num.33. lib.ii.
51 Grat. consil. cxxviii. num.6. lib.ii. & si perperam aliud

rece-

receptum asseruerint Alex.in l.etiam num.3. ff.sol. ma tri.Rub.in l.Gallus §.quidam rectè nu.197.& nu.203. ff.de lib.& posth.quos meritò refutat Clar. d.q.vj.ver. sed nunquid.

52 Emphyteusis alicui & eius filiis concessa non pertinet ad filias.commune aiunt Dec.consi.cccxxxvj.nu.3. Loazes in l.filiusfamilias §.diui num.68. ff.de leg.lib.i. Ioannet.de reb.quotiad. cap.iii. magis commune censent Alexand.in l.quod dicitur num.24.ff.de verb.obliga.Ias.in l.ii.num.193.C.de iure emphyt. & in l.si quis id quod num.23.ff.de iurisd.omnium iudi. Did.à Cou. ruu.lib.ii.resolut.cap.xviii.num. sed falsum, atque iniquum ostendit meus iuris doctor Arius Pinel.in l.ii. num.9.C.de bon.mat.quem nos alibi multis argumentis iuuamus.

53 Emphyteusis alicui, & eius legitimis hæredibus indulta proximos tantum ab intestato successuros, non & extraneos testamento institutos admittit. commune aiunt Curt.Iun.in l.vna num.11.C.quand.non petent.part.late Pinel.in l.ii.num.9. C.de bon.maternis.

54 vt & illa emphyteusis,quę alicui & eius hæredibus accepta simpliciter est, extraneos hæredes omnino respuit.quod receptum esse in literas miserunt Alex.con. sil.xxiii.col.ii.lib.i. Paris.consil.lxxxiiii. & cons.lxxxv.

55 lib.iiii.& qui multos cumulant, & cõtrarium receptius testantur Iul.Clar.de emphyt.q.xxviii. ver. tertius est casus.& Viuius lib.i.opin.xcix.

56 Emphyteusis alicui,& eius hæredibus concessa ad fœminas spectabit.commune ait Berous q xviii. in princ. Iul.Clar.de emphyt.quæst.xxxii.ver. hæc tamen conclusio.

57 Emphyteusis alicui,& eius liberis quà masculis, quà fœminis eo in loco concessa, vbi superstitibus masculis fœminæ excluduntur,ad masculos tantũ perueniet, & in eorum defectum ad fœminas attinebit. cõmune inquiunt Cur.Iun.cons.clxxi.nu.3. Brun.de statuto exclud.fœmin.in artic.viii.q.xxii.col.ii.

Emphy-

58 Emphyteusis alicui,& eius filiis recepta ad naturales liberos non pertinet.commune affirmant Alex.in l.ex facto §.si quis rogatus col.iii.ff.ad Trebell.Viuius lib.i. opin.100.

59 Emphyteusis,quæ in aliquem collata est,atque in eũ deinde,qui ab ipso nominabitur,ad omnes hæredes tũ testatò,tum intestatò succedentes spectat,si nemo nuncupatus reperiatur.commune pronuncio ex Alexand. consil.ccxxxii.num.3.lib.vj.Dec.consil.ccccclxiii.nu.3. Soc.in l.i.§.per procuratorem num.5.ff.de acquir.poss. Ias.in l.stipulatio ista.§.si quis ita num.2.ff.de verbor. obligat.Hipp.singul.cccclxxx.atque id sanè & æquum & bonum est.

60 Emphyteusis ab aliquo sibi, & filiis, & hæredibus excepta non pertinet ad filium non institutum.vt commune aiunt Alex.consil.cxxix.lib.iiii.Ioan.Durant.de art. testan. tit.xi.caut.x. latè Iul. Clar. de emphyteus.

61 quæst.xxxvii.Viuius lib.i. opin.cxxxii.ad finem. vnde qui talis emphyteusis bona possidet, hæreditati patris se se immiscuisse censetur.vt rectè commune ponit Viuius vbi supra.

62 Emphyteusis in plures simpliciter collata singulis quibusque eorum pro virili portione censetur elargita. vt commune ponit atque accuratè declarat,vir magna laude dignus,ac mihi charissimus Ioan. Ronchegallus Gioldus in l.eandem num.128.cum sequen. ff.de duobus reis.

63 Emphyteusis accrescẽdi ius non admittit.vt frequentibus interpretum calculis comprobatum refert Dec. consil.cccxxvi.nu.1.& qui benè explicat Iul. Clarus de emphyt.quæst.xxxix.

64 Emphyteusis ecclesiastica si personarum, aut legitimum modum, aut conditionem iustam egreditur, ea fini,qua potest,valet,illa,qua nequit,euertitur.commune ponit Ias.in auth.qui rem aliquã nu.21.C.de sacros. eccles.Tiraq.de retract.conuen.in fin.operis num.144. latè Iulius Clar.de emphyt.q.vj.

65 Emphyteusis ecclesiastica indistinctè non transit ad extraneos hæredes. commune placitum ait Dec. consi. clxxi. & Curt. Iun. consi. cxxx. num. 5. magis commune affirmant Segura in l. cohæredi §. cum filiæ num. 160. ff. de vulg. & pupill. Rub. in repet. §. quidam rectè, l. Gallus colum. lxix. ff. de liber. & posthu. & ante eos Alex.
66 consi. clj. viso themate col. iii. in fin. lib. ii. quod etiã procedet cùm alicui, & eius hæredibus concessa fuerit. receptum enunciant Soc. Iun. consil. xi. num. 1. lib. iij. Gozad. consi. xxxix. nu. 6. & seq. & qui latius hac de re agit Iulius Clarus de emphyteus. quæst. xxviii. ver. tertius est casus cum sequentib. vbi multos ac multa in contrarium adducit, & tandem hoc magis cõmune asseuerat.
67 limitabis tamen ut isthæc non habeant locũ cùm emphyteusis ecclesiastica alicui, & quibusuis eius hæredibus ritè concessa erit, vt receptum ait Did. à Cou. ruuquem refert, ac meritò probat Iul. Clar. d. quæst. ver.
68 sed quæro quid si ab ecclesia . limita. ii. cũ alicui & eius hæredibus, & quibus ipse illam dederit, hæcce emphyteusis ecclesiastica indulta erit. quemadmodum frequẽter probari author est Curt. Iun. consi. iiii. nu. 1. & consil. ciii. num. 2.

69 Emphyteusis ecclesiastica, quæ in aliquem & eius filios confertur, vni ex filiis à patre nec donari nec assignari potest. cõmune effantur Bertrãd. consi. cxxxviij.
70 lib. ij. Alciat. de præsumpt. regu. j. præsumpt. xxxi. quin nec prælegari poterit. vt receptius affirmat Alex. consi.
71 xxiiii. libr. iiii. amplia & si huiusmodi emphyteusis ob pecuniæ interuentum data sit. commune scribit Anto. Rub. in repet. §. quidam rectè. l. Gallus. col. lxvii. in fin. vers. quartus casus. ff. de libe. & posthum.
72 Emphyteusis ecclesiastica, quæ filiis & nepotibus cõcessa est, ad illos licet institutione non honestatos red-
73 dit. commune ponit Curt. Iun. consi. lxxviii. nu. 4. quin & ad eos etiam tunc pertinebit cum hæreditatem repudiasse proponentur. receptum prodit Alciat. de præsumpt. reg. j. præsumpt. xxxi. in princip.

74 Emphyteusis ecclesiastica, quæ ad extraneos hæredes non transit ad fiscum cum aliis emphyteutæ bonis confiscatis non deferetur. commune asseuerat Alex.cõsil.xxiii.prima consideratione col.ij.in fin.& seq.lib.j.& qui vberius hanc rem agit Iul. Clar. de emphyteus. quæst.xxix.

75 Emphyteusis quibus in casibus alienari potest,in eos alienari nequit, qui ipso emphyteuta potentiores habentur,ac sunt.commune aiunt Ias.in l.vlt.num.90.& num.97.C.de iur.emphyteut.Grat.cons.lxxx. num.2. lib.i.& qui potentiorum nomine clericos, curiales,milites, & similes comprehendi tradit Iul. Clar.de emphyt.quæst.xxii.

76 Emphyteusis absque domini consensu alienata nisi & tradita sit,non committitur.commune aio ex Ias.in l.vlt.num.132.C.de iur.emphyt.Tiraq.de retract.lign. §.i.glo.ii.num.43.& idem testantur latius cumulantes Iul. Clar. de emphyteus. quæst.xiii. ver.sed nunquid.
77 Viuius lib.i.opin.cxvii. idemque erit tametsi constituti clausula opponatur, vt verius, & æquius arbitror cũ Alciat.in l.i.num.27.& in §.si vir vxori num.60. in fin. ff.de acquirend.possess. Guid. Pap.decis.cj.Anton.Gomez in l. xlv. tauri num.95. quanuis contrarium receptius esse agnoscam ex Ias. vbi supra, & ex Tiraquell.
78 de constitution.part.iii.limit.xxvi. Si verò emphyteusim semel tradiderit, etiam si retrò eam confestim emat,atque accipiat,illius iure prorsus euertetur.commune affirmant Ias.in l.cum dubitatur. nu.135. C.de iure emphyt.copiosius Iul.Clar. d.q.xiii. ver.sed quid si emphyteuta.

79 Emphyteusis si alienetur non ideò minus fit caduca, quod salua domini voluntate dicatur alienata. vt frequẽter receptum testantur Ias.in ii.lect. rub.nu.25. ff.solut.matrim.Rip.in cap.cum M.num.8. de constit.
80 &si mihi aliud æquius ac melius esse videatur. parũq; differre arbitror num hoccè modo alienatio fiat,an saluo domini consensu. qua in specie non committitur emphy-

emphyteusis,vt commune dogma effatur. Rip. vbi supra. quidquid Iul. Clar. tradat de emphyt.q.xiii.ver. item quæro.sed hac de re alibi copiosius.

81 Emphyteusis, quæ alicui & quibus ipse illam dederit,concessa est,rectè atque impunè inscio domino alie
82 nabitur.commune ait Dec.consil.clxiii. nu.3. vt & illa absque dubio impunè distrahetur,cuius venditio in ipsius contractu disertè permittitur. commune renũciat
83 Torniel.in rub.num.156. ff.de verb.oblig. & illa etiam alienata non committetur, cuius alienatio in emphyteuta maiorem ac potentiorem expresis contractus verbis interdicitur. quemadmodum crebris doctorum suffragiis probatum scribit Ruin. consil. cciij. num. 6. lib.i.

84 Emphyteusis non ante committitur, quàm dominus illius directus id se velle declarauerit. commune aiunt Curt.Iun.consil.cix. num.2. & consil. cxlix. nume. 3. ac latius Iulius Clarus de emphyteus. quæstio.ix.

85 Emphyteusis,quæ semel commissa est, non ideò minus commissa intelligetur, quod dominus postea scienter pensionem accipiat protestatus de commisione, quam se indulgere nolle dicat.commune aiunt Corn. consil.xl.litera l.lib.iiii. Ias.in l. si post moram num.4.
86 ff.de eo quod cert.loc.intellige tamen si transacti temporis solutionem dũtaxat acceperit, nam si futuri etiã temporis pensionem receperit,nihil oberit contestatio quin culpa remissa videatur. commune inquiunt Gig. de pension.quæst.lxxiii.in fin.Ruin. consil.cx. num.4.
87 & consil.clj.num.12.lib.i.intellige secundo,quod si nulla protestatio interuenerit,sola præteriti temporis solutio admissa susceptam culpam diluet. vt receptum esse prodiderunt memoriæ Gyg. d. quæst. lxxiii. num. 3.
88 Iul.Clar.de emphyt.q.x.ver.aut verò sumus. quanuis Salic.in l.ii.nu.14.C.de iur.emphyt.contrariũ frequenter placitum effutierit.

89 Emphyteusis à maioratus, seu primigenij possessore

constituta non est ipsi superstes. commune pono ex iis quæ tradunt Ant. Gomez in l. xl. tauri nu. 84. & vir ele gãtis ingenij, atq; eruditionis Arius Pinel. in l. i. par. iii. num. 65. C. de bon. mat.

90 Emphyteusis iisdem finitionibus metienda est, quibus feudum, nisi vel aliter iure communi expressim disponatur, vel sanctiones de feudo multùm, latèque à iure communi abhorreant. vt frequenter placitum affirmant Soc. cons. clxvii. nõ inutilis col. x. lib. ii. Turzan. opin. clxiiii. Iul. Clar. de feud. q. iii. ver. & hæc quidem: ac Viuius lib. ii. opin. xxix.

91 Emphyteusis in re propria constitutæ confessio non infert dominij iacturam. in id enim frequenter iuisse testatur Francis. Rip. in l. conductionis num. 23. C. de pact.

92 Emphyteusis emptor in se expressim ad pensionem obligauerit, non cogetur illam soluere. vt commune re censeo ex Ias. in l. ii. num. 150. & nu. 154. C. de iur. emphyt. ac Matth. de Afflict. decis. xcv. num. 3.

93 Emphyteusis plurium annorum futurus canon inuito domino solui nequit. commune ait Dec. in l. cum tempus nu. 8. ff. de reg. iur. Aret. in l. qui Romæ in prin. ff. de verb. oblig. Ias. in l. ii. nu. 66. & seq. C. de iur. emphyteut.

94 Emphyteusis sine domini consensu facta renunciacio nullius est momenti. commune assero ex Ias. in l. ii. num. 24. C. de iur. emphyt. Matth. de Afflict. in cap. i. nu. 42. & nu. 48. de vasall. qui contra cõstitut. in iii. lib. feud. ac Felyn. in cap. quæ in ecclesiarum col. antepen. de constitut. Curt. de feud. iiii. part. q. xxxi. atque ante illos omnes Panorm. in cap. j. de feud.

95 Emphyteusi, quam aliquis sibi, suisque liberis suscepit, renunciasse is videtur, qui patris bonis simpliciter renunciauit. commune asserunt Ias. in l. si non sortem § libertus num. 34. & num. seq. ff. de condict. indeb. Viuius lib. i. opin. cxxxii. in fin.

96 Emphyteuta ius rei vindicandæ habet. vt frequẽter

placitum

placitũ enunciat vir acuti ingenii,ac magnæ diligentiæ Arius Pinel.in l.i.par.ii.nu.18.C.de bon.mat.

97 Emphyteuta ſolutum canonẽ probare debet,ſi agentis domini intentio negatione nitatur.commune pangit Iaſ.in l.in emphyteuticariis nu. 132. C. de iur.emphyteut.Soc.Iun.conſil.iii.num.15.lib.ij. Gyg.de penſion.quæſt.lxxvj.in fin.

98 Emphyteuta penſionem ea pecunia ſoluere non cogetur,cuius æſtimatio poſt contractum aucta eſt,at priſtino illius pecuniç valore illam ſoluere ſatis, ſuperque erit.vt commune inquit additio Ang.in l.cum quid ff. ſi cert.petat.

99 Emphyteuta omnibus ante actis annis ſoluiſſe præſumitur,ſi per tres continuos annos antea proximè elapſos ſe ſoluiſſe canonẽ probet.cõmune affirmat Curt. Iun.conſil.xcv.nu.5. afferunt Iaſ.in l.ii.nu.135. & nu. 137.C.de iur.emphyt.Duẽnas reg.liiii. Guliel.Bened. in cap.Raynutius ver. ſi abſq; liberis nu.187. de teſta.

100 Franciſ.Luc.de fiſco.i.par.nu.9.lib.ii.limita tamen cum vna ſolutio facta eſt pro tribus annis: vt commune autumo ex Bal.& Alex. ad Bart.in l.quicunq; C.de apochis lib.x.Iaſ.in d.l.ii.& in l.i.col.iii.C.de fideicõmiſ.& in l.i.nu.33.ff.de offic.eius.Alc.in l.ſi certis annis in verbum annis. C.de pact.Rebuf.in tit.de conſtit.redditu ũ

101 gl.xv.pag.419. admittetur tamen ſemper in contrariũ probatio,vt d.l.quicunq; luculenter probat,& aſſero receptum ex Bart.ibidem in princ.& Alex.ad illum nu.2. in fin.& eod.Alex.nu.9. Iaſ.nu.2. in l. iuriſgentium §. quod ferè ff.de pact.Aret.nu.3.Iaſ.nu.10. in l.ſciẽdum ff.de verb.obligat.

102 Emphyteuta & donare, & legare emphyteuſim abſq; domini conſenſu , ac prudentia poteſt. commune inquiunt Iaſ.in l.iii. C. de iure emphyteut. & in l. ſi domus §.vlt.nu.3.ff.de leg.lib.i.Cur.Iun.cõſ.cxxx.nu.8. & qui latiſsimè cumulat Iul.Clar.de emphyteuſ.q.xv.

103 Viuius lib.i.opin.xcviii. quin & permutare abſque domini ſcientia poterit.vt ait receptũ Rip.in l.qui Romę

104 §.duo fratres num. 86. ff. de verb. obligat. nisi si fraus aliqua intersit,quia tunc haud idem erit. quemadmodum frequenter placitum enunciat idem Rip.in l.ii.
105 num.38.ff.si cert.petat.multo autem magis & pignorare & hypothecæ subiicere emphyteusim, emphyteuta impunè poterit inscio, & inuito domino. quippè quia in id vnanimiter interpretes iuisse attestãtur Ias. in l.vlt.nu.78.& seq. C.de iur.emphyt. Rip.in l.filiusfam. §.diuinum.90.ff.de leg.lib.i. Grat. cons.liiii.nu.5. & cons.lv.nu.1.lib.i.

106 Emphyteuta ob sterilitatem impetrare pensionis remissionem iure non poterit. commune aiunt Cotta in memor.ver.conductor post princip.Natta consil.xlix. nu.15.latè Iul.Clar.de emphyteus.quæst.viii. ver. sed
107 nunquid.si tamen ob aliquam bellorum calamitatem nullos fructus perceperit,eam consequi debebit. commune inquint Ias.cons.liiii.nu.2.lib.i. latius Iul. Clar. d.quæst.ver.sed quid in fin.

108 Emphyteuta ad tributa & onera pro rebus soluenda obligatus est.commune pronuncio ex Ias.in l.i.nume.25.C.de iure emphyteut. Cassan. in consuet. Burgun.Rub.iiii.§.vj. Ioan.de Amic. consil.viii. num.61.
109 & num.62.& ad collectas, & ad ista omnia, tametsi magnum canonem domino soluat,tenebitur. vt commune ex multis testatur impiger Pinelus in l.i. part. ii.pagin.72.colum.iiii.ad finem.& pagin.73. colum. i. C. de
110 bon.matern. quanuis si magnæ erunt collectæ contrarium cum senatus authoritate proponat Iul. Clar. de emphyt.quæst.xlvi.

111 Emphyteuta ob solutionem vnius nummi prætermissam expelli à domino potest.commune effatum testatur Ias. in l. qui rem aliquam num. 16. C.de sacros.
112 eccle.amplia vt idem procedat,tametsi ignoret rem esse emphyteuticam.vt frequẽter placitum inquit Imol. in cap.potuit nu.56. de locat. Soc. Iun.cons.lxx.nu.23.
113 lib.i.qua tamen in specie ex ignorantiæ capite restituetur emphyteuta, quemadmodum crebrò interpretibus

bus probari ait idem Imol.eodem in loco: & qui latissimè cumulando isthanc rem tractant Iul. Clar. de emphyteus.quæstio. viii. per totam. Viuius lib.i. opinion.xciiii.

114 Emphyteuta si vel emphyteusim deteriorē efficiat, vel emphyteusis frugiferas arbores cædat, ab emphyteusi possidenda rectè, ac ritè abigetur. commune aiūt Ias.in l.diuortio §. si fundum ff solut. matrimon. & in authen.qui rem num.6.C.de sacrosanct.eccles. & consil.xvii.lib.i. & cum Paulo Pico, atque aliis Arius Pinel. in l.i. part.ii. num. 60. ver. idem in emphyteuta C.de bon.mater.

115 Emphyteuta nunquam antea emphyteusi lapsus dicitur, vel censetur, quàm dominus declarauerit. commune affirmant Ias.in l.ii.not.5.C.de iur.emphyteut. Curt.Iun.consil.cix.num.2. & consil.cxlix.num.3. copiosius Iul. Clar. de emphyteus. quæst.ix. Viuius lib.i.

116 opinion.xciiii.ad finem. atque ideò ad fructus à declaratione perceptos solum tenebitur. commune inquiūt Felin. in cap. de quarta colum.x.de pręscript.Iul.Clar. dicto loco, ac Viuius in allegata opin.xciiii.ver.ampliatur.tertio loco.

117 Emphyteuta si ob non soluendi culpam eiiciatur, quæ in emphyteusim ornandam, & ad meliorem sta-

118 tum reducendam expendit, nō repetet. sinautem temporis messis excludatur, isthęc omnia prorsus reposcet. communia effero ex Ias.in l.ii.nu.27.C.de iur.emphy. & in auth.qui rem C.de sacros.eccles.vbi Dec.num.14. ex eodem Dec.consil.cccccxviii.Cagnol.in l.si quis maior num.53.C.de transac. Beroo in cap.potuit nu.146. de loc. & aliis, quos adducit Iul. Clar. de emphyteus. quæst.xlvi.

119 Emphyteuta vsumfructum, & seruitutem ea fini duraturam, qua ipsius emphyteusis constiterit, iure constituet. vt commune recenseo ex Ias.in l.vlt num.118. C.de iur.emphyteut. Cepoll. de seruitut. vrban. prædiorum cap.xiiii. Afflict. decis.cccxxx. Curt. de feud,

quæst.xiiii. Paris. cons.xcviii. num.11. lib.ii. Boer.decis.clxxxi.
120 Emphyteutæ solutione per biennium supersedentis rem emphyteuticam dominus propria auctoritate ingredietur.commune dicunt Corn.consil.cclxxi. lib.iii. Dec.consil.cxlvi.num.7. Viuius lib.i. opin.xciiii. in fin.
121 quin generaliter emphyteutā emphyteusi lapsum dominus propria authoritate potest expellere,ac rei possessionem sibi vindicare.vt receptum censent Alex. cōsil.cxvii.nu.2.lib.iiii.Dec.in laudato cons.cxlvi.nu.7.& qui benè declarat Iul.Clar.de emphyt.q.x.
122 Emphyteutæ consanguineus emphyteusim generationum fine consumptam sibi renouari iure poscet: ac, si repulsam feret,& accepisse iniuriam videbitur, & superiorem vel querelæ,vel appellationis via adire poterit. vt frequenter placitum esse literis prodiderunt Alex.cons.lxxx.viso & animaduerso nu.7.lib.i. Barba. in cap.i. nu.18. de locat. & qui vberrimè cumulant Iul.
123 Clar.de emphyt.q.xliii. Viuius lib.i.opin.xcvi.intellige tamen id tūc processurum, cùm patronos sibi ipsi emphyteusim retinere non vult.quemadmodum commune dogma asseuerant Petr.de Beintend.decis.xix. Clarus,ac Viuius vbi supra.
124 Emphyteuticus cōtractus scriptura necessariò eget. commune inquit Ias.in l.i.num.61. C.de iure emphyteut.& qui latè agit Iul. Clar. de emphyt.q.iiii.
125 Emphyteuticus contractus subiacet constitutionī l.ii.C.de rescindend. vendit. vt commune ostendit diligenter, & copiosè Arius Pinelus ad eandem l. par.i. cap.iii.num.vlt.
126 Emphyteutici canonis solutio duobus testibus probari debet.commune ait Ias.in l.emphyteuticariis nume.134.C.de iur.emphyteut.
127 Emphyteutica res præsumitur,si eius tanquam emphyteuticæ possessor diu canonem soluerit. commune
128. fatur Ias.in l.i.num.55. C. de iur.emphyteut. erit autem hic diutina canonis solutio, quæ triginta annos excedat.

excedat. vt commune effert illic Iaſ. num. 155. & Balb. de præſcript. part. iii. quæſt. x. num. 36. ac Viuius lib. i. opin. xciii.

129 Emphyteutica bona & pro aliis permutari, & inter emphyteutas diſtribui inconſulto, atque ignaro domino rectè poſſunt. illud commune ait Rip. in l. qui Romæ §. duo fratres num. 86. ff. de verborum obligation.
130 hoc verò frequenter placitum aſſero ex Aret. col. antepen. Alex. col. penult. Iaſ. num. 75. Ioan. Crot. nu. 135. ad illum eundem §. duo fratres. atque ex Iaſ. rurſus in
131 l. vlt. nu. 114. C. de iure emphyt. quin & alij emphyteutæ impunè diſtrahẽtur inſcio domino. vt communiter receptum inquiunt Iaſ. nu. 77. Rip. num. 87. ver. v. facit in laudato ſuperius §. duo fratres. Iaſ. iterum in illam l. vlt. num. 116. C. de iur. emphyteut. & in l. voluntas num. 7. C. de fideicommiſſ. Hippol. ſingul. xxviii. Gozad. conſil. xx. num. 9.

132 Emptio nulla erit ſi hunc in modum concipiatur, empta tibi res eſto pro iuſto precio, aut emptam hanc rẽ habeto pro eo precio, quod inter nos ſtatuetur, ſeu quod poſtea declarabitur. erit tamen contractus innominatus, & preciũ ſubſequuta traditione à iudice indicabitur. receptum ex multis ponit Arius Pinel. (cuius nomen ſumma cum animi voluptate, aut auribus aut ore vſurpo) in rub. ii. par. cap. i. nu. 19. & capit. iii. nu. 2.
133 C. de reſcind. vend. quin generaliter emptio nulla eſt, quæ nõ expreſſo certo precio, vel idonea relatione cõprehenſo fiat: tametſi res empta vel ex loci cõſuetudine, vel ex cõuentionis tẽpore certum pretium habeat, vel æſtimatores publici ſint, vel deniq; certę, ac publicę rerum indicationes eſſe proponantur. vt receptũ ponit
134 idẽ Pinel. ad illã Rub. cap. iii. nu. 2. & 3. par. ii. vnde nec illa emptio alicuius ponderis erit, in qua precium in boni viri, aut alicuius tertij ab emptore, & venditore eligendi arbitrium confertur. quemadmodum frequẽter placitum cenſet idem Pinel. contra Decij non curantiam in d. ii. par. Rub. cap. i. num. 4. C. de reſcind. vend.

Emptio

135 Emptio quin tunc vera ac germana censeatur, cùm res aliqua æstimata pro re alia datur, nemo veterum interpretum sententiam amplexurus dubitare debet. est enim commune omnium placitum in l.i.C.de contrahend.empt.quod laudant Rip.num.26. Alc.nu.23. in l.ii.ff.si cert.pet.Tiraquell.de retract.lign.§.i.gl.xiiii. num.19.& sequuntur complures, quos allegat, ac meritò in contraria omnia abiens confutat Arius Pinelus, à quo sum,in rub.ii.part. cap.i.num.16. & cap.iii.nu.1.
136 pag.36.versa C.de rescindend. vendit. vnde nunquam approbare potui, & æquitatis rationibus semper alienum duxi,ac duco quod scripsit Dec.consi.clx.Emphyteusim committi si pro re alia æstimata permutetur. quia & res ęstimari solent, vt solus earum valor melius cognoscatur,l.si æstimatis cum similibus ff.sol.matr. & precij mentio(quę illi argumentum suggerit)tum venditorem arguit,cùm in pecunia numerata consistit §. item precium in princ.instit.de empt. & vend. sed hac de re commodius,& vberius alibi & egimus,& Deo fauente agemus.

137 Emptio aliquot redituum ad vitam non vitæ incertitudine labefit, vt frequenter visum interpretibus inquit Ias.in l.i.num.63.C.de sum.Trinit.

138 Emptor,qui rem minori precio,quàm valeat, emit, in animi iudicio obligabitur.vt pium proculdubio assęro,& receptum arbitror ex Tiraquell.de iure marit. in l.ix.à nu.9.Did.à Cou.ruu.lib.ij.resolutionum cap.iiii. num.11.& multum laudato,ac multùm, sæpèque laudãdo Ario Pinelo,qui complures allegat,ad d.l.ii.par.i.
139 cap.i.num.35.C.de rescind.vendit. intellige tamen nisi venditor verum rei valorem calleat,vt accuratè resoluit Rip. in l.si vnquam.q.ix. C.de reuoc. donat. & est ex aliorum interpretum mente.

140 Emptor rei alienæ scienter tametsi de euictione sibi non cauerit,tamen re postea euicta precium suũ à venditore seruat.commune ponit Did.à Cou.ruu.lib.iii.resolut. capit.xiii. versic.ad eam. verum enimuerò & iniquum

quum id est,& contra text.apertum in l.fundum.C.de euiction.

141 Emptor cum pacto reuendendi seu retrouendendi, seu restituendi, si res penes illum sit, ad eam præcisè tradendam obligabitur,nec eo,quod interest,soluendo satisfaciet. vt commune ex multis contra multos ait accuratè Arius Pinel.in l.ii.par.ii.cap.iii.num.22.C.de rescind vendit.

142 Emptor rei vniuersitatis ab eadem vniuersitate venditæ non necesse habet probare precium à se solutum in vniuersitatis illius vtilitatem fuisse versum. vt frequenter placitum inquit Alciat.in l.ciuitas ff.si certum petat.

143 Emptor vt possit agere non habet opus offerre precium,si venditor id non petat.commune aio ex Alex. in l.filiæ licet. C. de collat. Iaf. in l.iurisgentium in iii. notab.ff.de pact.& in l.si duo patroni §.si quis iurauerit col.vlt.ff.de iureiurand. & in §. actionum nu. 133. cum sequentib. institut. de action. atque ex aliis, quos refert Andr.Tiraquell de retract.lign.§.i.gl.xvii.nu.4.

144 &si Fulgosius acutissimi ingenij vir in d.l.filiæ licet, cōtrarium prorsus autumet,atque inibi eum & sequatur ac defendat Dec.& in consf.ccccxxi.sequatur etiā Alex. sibi reluctatus in consil. clxxiii. lib.vj. ac nonnulli alij, quos citat Tiraquell. in d.gl.num.13. in eandem opinionem iuerint.Sed quidquid illi deblaterent, communis opinio est quòd possit agere, & pars aduersa id debeat opponere. nec obstat quod oblatio (quam hac in re exigit,text.in l.Iulianus §.offerri ff.de actio.empt.) in solutionis vim accipiatur, & oblationis ea esse natura videatur,vt tunc locum habeat, cum pecuniam aduersarius recipere tergiuersatur,vt in l. si creditrici, & in l.acceptam cum ibi not. C.de vsur. & in l. obligatione.C.de solut.& in l.debitor ff.de vsur. notant Bart.ac reliqui scribentes in l. qui Romæ in princip. ff.de verb. obligation.quod argumentum complures perturbat. quia inficiari nemo potest, quin etiam illis propriè precium

cium offerri dicatur, quorum voluntas in incerto est, num velint illud accipere necnè, & id nos alibi multis ex authoritatibus opportunius, ac latius ostendimus. nec item obest, quòd cùm vēditor regulariter, qui precio sibi nondum soluto rem emptori tradidit, nec illi de eo fidem habuit dominium rei non faciat emptorem.l.quod vendidi.l.vt res.ff.de contrah.empt.§.venditæ instit.de rer. diuis. cum similibus. & cùm oblatio de qua in d.§.offerri, vim solutionis, ac locum subeat, videatur & parte non petente fieri debere, vt efficax postea subsequatur traditio.quia empti actio personalis est, qua ob contractum emptor statim experiri potest: & argumentum ad rei vindicationem spectat. sed hæc omnia alibi enucleatius, & vberius.

145 Emptor ad tributa, & onera rebus ipsis imposita nō solum præsentia, & futura, sed etiā præterita tenetur. vt frequentius placitum asserere ausim ex Panorm. in cap.pastoralis nu.5.de deci.Matth.de Afflic.decis.xcv.

146 quod etiam procedet, & si emptor contraria pacta cum venditore inierit.vt commune pono ex Paris. consl.lii. lib.i. Ario Pinel.in l.i.par.ii.nu.72.ver.iii.ampliatur C. de bon.mater.

147 Emptor secūdus rei possessionem nactus præfertur primo & si ecclesiastico.commune ait Ias.in l.quotiens num.19.C.de rei vindic.

148 Emptori habita fides de precio censetur ex mera, ac sola rei venditæ traditione. vt commune inquiunt Porc.num.7.Angel.num.2.in §.venditæ institut.de rerum diuision. & composita doctorum strues à Tira-

149 quell.de retract. conuent. in fin.num.77.& si contra id rectè steterint Fulgos.in l.quod vendidi ff. de contrah. empt.& in l.procuratoris §. planè ff.de tribu.act. Aret. in l.quotiens C.de rei vindic.Fabian.de empt.& vendit.quæst.v.num.35. iura enim aut expressam fidem, aut veram solutionem exigunt.quorum hæc sunt præcipua.d.l.quod vendidi, xix. ff. de contrahend. empt. l.si à Titio, lxxiii. ff. de rei vindicat. l. exempto ad fin.

princ.

princ.ff.de act.empt.l.sicut §.si debitor in j.ff.qui.mod. pign.vel hypoth.solu.l.quoties C.de rei vindic.§.venditæ institut.de rerum diuis.sed hac de re commodius, & prolixius alibi.

150 Emptori venditor de euictione non tenetur, si litem sibi motam illi haud renunciarit, quanuis motam ipsi venditor aliunde scierit. commune inquiunt Petr. Rauen.in alphet.aur. ver. vendere. Villalob. in sua collect. confirmant, idemque censent Alexand. in.l.ii.§.voluntate num. 12. ff.solut.matrimon. Rip. in capit.cum M.numer.166.de constitution. Viuius lib.i.
151 opinion.ccccxxxiiii.amplia idem fore,& cùm venditor nullum defendendi ius habet. commune effert Dec.cõsil.lxxiiii.col.vlt.

152 Episcopatus (vt doctores fantur) quanuis patriam potestatem tollat, non tollit sui hæredis iura.vt commune interpretum dogma affirmat Ant.Gomez de testament.cap.x nu.11.

153 Episcopus,seu præsul (vt iuris interpretes commentantur) nisi magnis ciuitatibus non datur.frequenter placitum ait Alc. vir summæ eruditionis, ac doctrinæ in cap.perniciosam nu.2.de offic.ordin.

154 Episcopus in delictis adulterio maioribus, non alias dispensat,quàm si expresśim id illi concessum inueniatur.commune ait Feli.in cap. at si clerici §. de adulteris num.1.de iudic.

155 Episcopus læsæ maiestatis reus non reipsa, sed verborum tenus debet degradari,vt doctores loquuntur. commune testatur Curt.Iun.cons.clix.nu.1.

156 Episcopi familia fori prærogatiuis potitur, & si ecclesiæ familia illis non potiatur.commune doctorũ axioma asseuerat Panorm.in cap.ii.num.6. de for. compet. Villalob.in sua collect. mihi vtrunque improbari posse quammeritisśimò videtur. sed hæc alibi.

157 Equo simpliciter & per auersionem empto tum demum eius & sella,& cætera ornamenta empta quoque censentur, cùm aut equus ornatus emptori ostensum

est,

est,aut loci consuetudo id flagitat. commune inquit Ant.Gomez de contract.cap.ii.num.15.

158 Error in calculis,atque aliis rebus generaliter eo ipso interuenisse præsumitur,quod veritas in cōtrarium ostenditur. vt frequens doctorum placitum renuncio ex gl.& Doct.in l.de ætate §.vlt.ff.de interrogat.actio. Alexan.cons.lxix.num.3.lib.iii. & consil.cxlv. num.7. lib.vj. Ias.per textum illum post alios interpretes in l. si post diuisionem.num.3.C.de iur. & facti ignorant. Luc. de Penn. in l.iii. colum. v. C. de Castrens. pecul. lib.xii.

159 Error computationum allegari semper potest,atque emendari perpetuo debet, & si rationes sæpe sæpius initæ proponantur. vt probat text. expressus in l.vna, ibi,veritati non afferre præiudicium, & ibi, sæpe computatis,C.de error.calc.& est receptissima sententia ex Bart.Ang.Paul.Ias.& Dec.num.2. ad illam l.ex glos.in l.ii.C.de iure fisc.lib.x.Alexand.consil.cxlv.nu.7.lib.vi. Soc.cons.xcii.num.8.lib.iiii.Paris.consil.vlt.num.26.& num.27.lib.i.est autem in promptu ratio. quippè quia errantis nulla est voluntas. vt in reg.nihil consensui, atque inibi Dec.& alij. & in l.si per errorem, vbi Alexand.in princip.Ias.col.ii.ff.de iurisdict. omnium iudi. Luc. de Penna in l.iii.col.i.& col.ii.C.de castrens.pecul. lib. xii.

160 Errore soluti repetitionem non impedit antidoralis, vt doctores fantur,vel remunerandi obligatio. vt com mune aiunt Ias.in l ex hoc iure num.74. ff.de iustit.& iur.& in l.i.num.12.ff.de condict.indeb. Dec.in cap. ad nostram col. vlt. de probation. insignis Pinelus in l.i. part.iii. pag.117. C.de bon. maternis. & si contrarium perperam moliantur Fortun.in l.i. §. ius naturale nume.lxv. cum sequentib. ff.de iustit. & iur. Zas. lib.i.responsi.cap.iii.nu.22.Did.à Cou. ruu. in cap.cum in officiis num.10.de testam.cuius argumentis alibi diligenter satisfacimus.

161 Exceptio est actionis exclusio: defensio autem est

intentionis

intentionis repulsio. vt frequenter placitum ponit Didac.à Cou.ruu. in reg.possessor. num.4. de reg.iur. lib.vj.

162 Exceptio non infert intentionis aduersæ probationem.vt commune interpretum dogma affirmant Iaf. in l.Iulianus verum debitorem colum.v.& colum.vj.ff. de condict.indebit. Anton. Gomez de delict.capit.xii. num.16.

163 Exceptio dilatoria ante litis contestationem proponi debet.cõmune ait Præpos.in cap. si quis.iii.quæst.vj.

164 & cùm in prima causæ tractatione (instantiam appellant interpretes) opposita non est,non potest in secunda opponi. vt receptum effatur Anton. de Tremor.in addition.ad Bonacur.in pract.exception.in rub.de impedim.& exception.quæ contra restit.num.9. Villalob. in sua collect.

165 Exceptio litis perimens etiam post sententiam opponi potest,si prima actione agatur, non verò actione in factum ex prima sententia. vt frequenter placitum enunciat Balb.decis.xiii.

166 Exceptio nullitatis (vt fandi mos est) non censetur sublata sublatis ab statuto omnibus exceptionibus. vt commune dicit Curt.Iun.cons.cxix.nu.3.

167 Exceptio nullitatis, quæ probari è vestigio potest, executionem retardat.commune asserit Iaf. in l. qui se non obtulit § condemnatum num.5.ff.de re iud.

168 Exceptio non numeratæ pecuniæ debet in scriptis proponi. vt cõmuniter doctoribus probari author est Porc.in princ.nu.7.instit.de liter.obligat.

169 Exceptio non numeratæ pecuniæ, & in assertione ἀγράφως facta locum habet.vt receptisimũ ponit Emanuel à Costa in l. si ex cautione limitat. iiii. C. de non

170 numer.pecun.quin & in ea specie versatur, in qua quis centum se recepisse confitetur iam annus, bienniumvè est, solutionem in tempus antea elapsum reiiciens. vt commune pronuncio ex Alexand. num.2. Curt.Iun. num.7.Dec. in fin.ad legem ij. §.appellata ff. si certum petat.

petat. Anton. Gomez de contract.cap.vj.nu.4.
171 Exceptio non numeratæ pecuniæ post bienniũ opponi nequit etiam si probationis onus assumatur.com mune ait cum Felin. Cur. Iun.in l.ii. §. appellata. nu.7.
172 ff.si cert. petat. Hypp.notab.ccccIxiii. & si contrariam sententiam iustius ac verius communem recenseant Fulg. in l.si sub specie.num.vlt.C. de postul. Emanuel à Costa in l.si ex cautione limit.vlt. C. de non numerat.pecun.
173 Excepio non numeratæ pecuniæ non competit in confessionem ex mutui causa factam, si alia causa à mu tuo diuersa in eam sit translata. vt commune pono ex Felin.in cap.si cautio num.66.de fide instrumen. Carolo Ruin.consi.xix.num.11.lib.4. atque ex iis, quos ipsi laudant.
174 Exceptionis non numeratæ pecunię renunciatio iu reiurando confirmatur. vt commune inquit Emanuel à Costa in l.si ex cautione limit.i.num.3.C.de non nu
175 mer.pecun.alias autem nullius est momenti: quemadmodum receptum communiter affirmant Alex. consil.xxxv.lib.i.& qui eum refert Did.à Cou.ruu.lib.i.resolut.cap.iiii.nu.3. Feli. in cap.si cautio num.48. de fide instrument. Alciat.in cap.cum contingat.num.175. de iur. iur. & in l. pacta quæ contra. C. de pact. Curt. Iun.in l.ii.§.vlt.num.2.ff.si cert.petat.
176 Exceptione non numeratæ pecuniæ opponet qui se soluturum cum iureiurando promiserit, non qui se re cepisse cum iureiurando confessus est. vt commune ex multis ait Emanuel à Costa meus iuris doctor in l. si ex cautione.num.9.C.de non numer.pecun.
177 Exceptionem non numeratæ pecuniæ nec simplex debiti ex parte solutio sine expressa agnitione tollit, nec ulla verba tempore cautionis prolata impediunt.
178 quin nec verba illa, quibus aliquis se reapse accepisse, vel penes se habere, vel quid simile in testationem redigit illi obstaculo erunt. vt cõmuniter interpretibus placere affirmat Emanuel à Costà, hoc limit. vii.in fin.
illud

illud limi.viii.in appellata superius.l.si ex cautione.C. de non numer.pecun.

179 Exceptionem non numeratæ pecuniæ perpetuam habent ciuitas & sacer piusve quiuis locus,vt frequens interpretum axioma censet Rip.in l.si is qui bona.nu. 13.ff.de pignor.

180 Exceptionẽ moræ adeptus debito exceptionis eiusdem oppositioni à suimet debitoribus fit obnoxius. vt commune ait Rip.in rub.num.4. de restitut. Villalob.in sua collect.

181 Exceptionem sibi competere declarari, antequam conueniatur, iure petet reus vocato in ius creditore. vt notabiliter commune dicit Anton. Gomez de delict.cap.i.num.20.

182 Exceptiones, quæ diligenter atque accuratè excuti debent, in possessionis iudicio non admittentur.commune ponit Curt.Iun.consil.cviii.num.14.

183 Exceptionibus contrariis se se defendere nemo prohibetur.commune inquit Cagnol.in l. nemo. num. 3. ff.de reg.iur.

184 Exceptiones,quæ nisi specialiter declaratæ sint,alicuius regulæ, vel alicuius rei,de qua agitur, generalitati non subiiciũtur,subiicientur prorsus, si quæ exceptio, quæ etiam non continebatur, eidem generalitati subiuncta proponatur. vt frequenter placitum asseuerant Cagnol.in l.i.num.30.& num. 33. ff. de reg. iur. Euerard. in Topicis argument. iii. Viuius lib. i. opinione ccviii.

185 Excommunicatio nõ aufert contrahendi facultatẽ: vt cõmuniter receptũ dicit Panorm. in cap. si vero de senten.excommunic. & magis commune placitũ cẽset Herculan.in l.ex facto §.si quis rogatus.in.ii.ff.ad.S.C.

186 Trebell. nec arbitrii recipiendi facultatem remoratur. vt commune aiunt Alexand.in l. si quis arbitratu col.

187 pen. ff. de verb. obligat. Duennas reg. cclxix. quin nec seu actiuam, seu passiuam testamenti factionem (ut interpretũ verba in recẽsendis interpretũ placitis

L vsurpem

vsurpem) impedit ac lędit. vt crebris doctorum suffragiis probatum attestantur Felin.in cap.cum voluntate de sentent.excommunic. Barb.in cap.quia ingredientibus de testament. Ioan. Durant. de art. testan. tit. i. caut.x. Iulius Clar.de testamen.quęst.xxiiii. Viuius lib.
188 ii.opin.cii. Aufert tamen testimonij dicendi copiam, vt commune scribit Lanfranc.ad cap. quoniam contra ver.de testibus nu.76.de probat.

189 Excommunicatio ad tempus lapsu temporis nõ tollitur, sed necessaria est deinde absolutio. vt commune inquiunt Felin.Dec.ac Rip.notab.vj.in cap. i.de iudic. & Did.a Cou.ruu.de sponsal.ii.par.cap.vj.nu.16.

190 Excommunicationi licet iniustæ metus & dicitur & ducitur iustus metus atque in virum constantẽ cadẽs. vt commune ponunt Roma.consil.ccclxix.& qui elegãter declarat Did.à Cou.ruu.de spõs.ii.par.cap.iii.§. iiii. num.12.

191 Excommunicationis sententia lata ex iniusta causa & si valeat atque obstringat, tamẽ si ratione aliqua sit nulla nõ obstringet, nec alicuius ponderis, aut momẽti erit. commune inquit Soc.inter consil.Curt.Sen. consil.xx.num.24.& num.30. Iul.Clarus. in pract. §. vlt. quæst.lxxvii.ver.pen.& vlt.

192 Excõmunicatus ob causam in propatulo positam nõ requirit monitionem: vt cõmune effatur Dec.in cap.i. de iudic. Villalob.in sua collect.

193 Excommunicatus ob contumaciam & integro anno non absolutus pro conuicto habetur quo ad crimẽ illi seu ciuiliter, seu criminaliter intentatum, in quo contumaciam excommunicatione dignam admisit. vt commune aiunt Rip.num.77. Alciat.num.54.in cap.i. de iudic. Marant.de iud.vj.par.ii.memb. : de contumacia num.33. Duennas reg.cliii.num.4.

194 Excommunicatus in loco insigni degens non potest ad iudicium etiam suæmet defensionis causa accedere, alias non prohibetur. vt commune scribit Felin. in cap.intelleximus de iudic.amicus noster Nicol. Anton.

ton. Grauatius ad Veſtrium lib.vii.cap.i.num.29.

195 Excommunicatus clericus iure ipſo beneficij fructibus priuatur. vt frequenter placitū aiunt Did. à Couruu.lib.iii.reſolut.cap.iij.nu.8.Iul.Clar.in pract.§. vlt. quæſt.lxxiii.ver.pariter etiam.

196 Executio aliter facta atque in §. in venditionibus l. à diuo Pio ff.de re iud.inſtituitur, valet, atque inuiolabiliter ſtat. vt commune interpretum placitum ait ad illum §. Iaſ.num.10.

197 Executionis uia non proceditur, ante quam omnia liquidò conſtent. vt commune pronuncio ex Boer.deciſ.lii.num.8. Anton.Capic.deciſ.xvii.Aym.Crauet.cõſil.ccxxxi.atque ex aliis, quos ipſi laudant.

198 Executioni moram infert reſtitutio in integrum & ſi maiorem indaginem deſideret. vt receptum profert Iaſ.in l.qui ſe obtulit §. condemnatum num. 27. ff. de re iud.

199 Executor, qui iudice maior eſt, poteſt omnes exceptiones ſententiam demolientes admittere. vt commune ait Iaſ.conſil.ix.lib.iii.

200 Executor teſtamenti non tenetur cauere de exequendo. vt commune inquit Pyrrhus de execut.inſtrumēt. cap.xvii. Villalob.in ſua collect.

201 Executor teſtamenti non aliter rei, quam vendidit, dominium transfert, quàm ſi pecunia ſit in numerato. vt frequenter placitum enunciat Iaſ.in l.à Diuo Pio §. ſed ſi emptor.num.8.ff.de re iud.

202 Executoris teſtamēti officium eo mortuo ad epiſcopum non ad illius hęredes venit, ſi conſpicua teſtatoris voluntas aliud non diſponit. vt commune refert Cur. Iun. conſil.lxvj.num.2.

203 Executores teſtamentarii conſtitui nequeunt monachi minores. vt receptum infit Dec. conſil. ccccxcix. num. 34.

204 Exemplar & inſtrumentum à pluribus etiam notariis, qui ſe archetypum uidiſſe, & cū illo concordaſſe aſſerant, exſcriptum nō facit fidem. vt commune ponūt

Paul.ac Ias.in auth. si quis in aliquo C. de eden. & latius Turzan. opin.cxlix.

205 Exhæreditatio non solum ob expressas causas in §. aliud quoque capitulum, sed & ob similes vel maiores iure fiet. commune aiunt Ias. in l.licet num. 7. C. de liber.præter. Curt.Iun. consil. clxxxii. num. 10. Vigl. in §. mater vel auus.num.8. institu. de exhæred.liber. & in §. igitur.num.6.institut. de inofficios. testament. Anton.Gomez de testament. cap.xi. nu.12. Emanuel à Costa in l. Gallus §. & quid si tantum . iii. part.nume.173. cum sequen. ff.de liber.& posthum. Iul. Clar. de testament.quæst. xli. ver.sed quæro. Viuius lib.i.opinion.cxxviii.

206 Exhæredatio,cui nulla iusta causa adiicitur, testamētum iure nouo nullum prorsus reddit. vt commune affirmare ausim ex glos.Bar.num.5. Aret.à num. 2. & reliquis scribentibus ad l.i.ff.de testamen. ex gl.i. Bar. num.12.Paul.col. iiii. ad fin. & nu. 9. conclusione.ii.& cæteris interpretibus in auth. ex causa C. de lib. præter.& rursus Paul.in princip.Alex.num.9.in auth.non licet C.illo eod.tit.Corn.consi.cl.num.1.lib.i. Anton. Gomez de testament.cap.xi.num.10. &si verius mihi uideatur quod ad l.illam primam ff.de testament.scripsit Imol.col.iii.sequutus Fulgos. huiuscemodi exhæredationem nulla causa iusta fulfultam testamento hodie etiam vt olim uires suppetere,ac necessariam querelam fore ad illius rescissionem. quod idem disputat ac latissime defendit Io.Ign. in d.auth.ex causa col.iii. cum sequentib. & Vigl. num. 2.ac Stepha. Bodæus in rub.institut.de inofficios.testament.

207 Exhæredationis causa non est matrimonium à filio sine parentum consensu contractum.vt frequenter interpretibus placere sunt authores Francisc. Duaren. in tit.solut.matrim.cap.ii.quo modo nuptię contrahā. col.iii. ver. hinc existit quæstio. Anton. Costan.de do-

208 tib.cap.iii.num.19.quod amplia processurum &si ignominiosam vxorem filius duxerit, atque idem omnino

in

in filia futurum. vt commune aiunt latissimè id agentes Did. à Cou. ruu. de sponsal. ii. par. cap. iii. §. viii. numer. 5. & num. 6. Emanuel à Costa in l. Gallus §. & quid si tantum. iii. par. num. 177. ff. de lib. & posth. Iul. Clar. de testament. quæst. xli. ver. sed quid si filia.

209 Exhæredationis iusta satis superq; causa est iniuria verbo tenus, hoc est cõtumelia, in patrem illata. vt cõe ait Curt. Iun. conf. cxlviii. nu. 1. Villalob. in sua collect.

210 Exhæredationis causæ testamento rite insertæ probari omnino debent ab hærede qui ad id hodierno iure obligatur. commune pronuncio ex omnium scribentium suffragiis per illos tex. in l. omni modo, ibi arguãtur ab hæredibus & in l. si quis filium C. de inoffic. testament. ex omnibus commentariis ad auth. non licet. C. de lib. præter. asserunt Vigl. in rub. post princip. insti tut. de inofficios. testament. Igneus in authen. ex causa

211 col. xiii. C. de lib. præter. Anton. Gomez de testament. cap. xi. nu. 10. memineris tamen semper quod licet plures exhæredationis causas in ingratum filium pater expresserit, satis tamen semper erit unam aliquam ex illis exhæredationi idoneam ab hærede probari. vt luculenter docet tex. in authen. vt cum de appellat. cognosca. §. siue igitur in princi. ibi vel vnam ex iis veram esse monstrauerit, collat. viii. & cõmune asseuero ex Bal. & Alex. vtroque ad fin. Ias. num. 11. in d. auth. non licet. & reliquis supra laudatis.

212 Exhæredationis causæ pœnitentia abolentur, vt cõmuniter probari inquiunt Pyrrh. in consuet. Aurel. de success. cap. xxv. Cotta in memor. ver. filiusfam. & magis cõmunẽ opinionem esse affirmat Eman. à Costa in l. cum tale §. si arbitratu pag. 135. num. 189. ff. de cõdit.

213 & demonstr. nõ tamen filiorum prius ingratorum furore postea subsequuto euanescent. vt cõmune placitũ asseuerãt Ias. in l. ex facto nu. 29. ff. de vulg. & qui id nõ probat Iul. Clar. de testamen. q. xxxi. ver. sed pone. cõtra quem immeritò blaterat Viuius lib. i. opin. cxxxi.

214 Exhæredationi vel præteritioni si filius exhære-

 datus,

datus,præteritusvè consentiat,tametsi nulla eius consensus in testamento mentio fiat,testamentum firmū, ratumque erit,ac nullo iure oppugnari poterit. vt commune ait meus olim iuris doctor Anton. Gomez de testament.cap.xi.num.14.

215 Exhæredatione se abstenturum pater promittens nullo modo obligatur,nec impeditur, quin postea exhæredare ritè queat. commune ponit Anton. Gomez de testament.cap.vlt.num.pen.ad fin.

216 Exheredari nequeunt posthumus,infans,& regulariter impubes.vt commune renunciant Arius Pinelus in auth. nisi trincennale pag. 180. col. ii. ad fin. C. de bon. matern. Iulius Clarus de testament. quæst. xli. in finem.

217 Exhæredato simpliciter filio de iure digestorum testamentum valebat,nec inofficiosi querela oppugnabatur,nisi si filius ille prius probasset se semper debita pa-
218 rētibus offica prǫstitisse:de iure codicis si filius exhǫredatus simpliciter ob ingratitudinem proponeretur,hǫredes quamlibet ingrati culpam probare tenebantur.
219 at de iure nouissimo & causam speciatim exprimi necesse est,& illam ab hæredibus probari oportet: quam
220 si scripti hæredes probare nequierint, testamētum qui-
221 dem valebit,sed iudicio centumuirali rescindetur, at si probauerint, & semper & omnino testamentum ratū,
222 validumque erit. si verò nulla exhæredationis causa inferatur,testamentum nullius momenti erit.vt communia ex multis asseuerant Anton. Gomez de testa. cap.xi.num.10.& Iul. Clarus latius de materia agens de testament.quæst.xl.

223 Exhæredati liberi, aut hæreditatis alioquin incapaces in liberorum numero non censentur,vt cǫterorum liberorum legitima portio augeatur.commune inquit Anton.Gomez de testament.cap.xi.num.22.

224 Exhæredatorum ritè ac rectè filiorum liberi suis ex propriis personis auitum testamentum vel nullum dicere vel inofficiosi querela oppugnare possūt. vt receptissimum

ptissimũ affirmare ausim ex Bar. Bal. Ang. & reliquis commentatoribus ad l.pater filium ff. de inoffic. testament.ex Bar.num.2.Paul.col.pen.Imol.col.pen.& vlt. Cuman.col.ii.Alex.col.iii.Ias.num.48. in l. si quis posthumos §.si quis filius ff.de lib.& posthu.ex gl. Cino, Bar.Bal.Ang.Paul.Fulg.& Ias.in l.si quis filium.C.de inoffic.testament.& denique ex Ias.qui id magis commune arbitratur, ac diligenter tractat in l. in suis. nume. 45. ff.de lib.& posthum. &si nos alibi contrarium cum nonnullis latissime probare moliamur.

225 Expensarum condemnationem sibi reseruare in sententia nequit iudex &si illarum taxationem possit. cõmune aiunt Lanfranc.in cap.ii.num. 6. de expens. Viuius(qui interlocutionibus limitat)lib.i.opin.clxix.

226 Expensas victum victori resarcire iudex iubere necessario debet, si petitæ sint, aliàs &si possit non tenetur. communia renunciant Alex.& Ias.num.31. in l. prope

227 radum §.sin autem.C.de iudic.idque procedit tum in ciuilibus causis,tum in criminalibus, vt commune inquiunt Hypp.in pract.§.superest.num.1. Viuius lib.i. opin.clxi.latius Iul.Clarus in pract. §. vlt. quæst. lxii.

228 ver.sed nunquid. Alioquin litem de illis quam iudex faciet.quemadmodum frequenter placitum affirmant Marant.de iudic.vj.par. iii.memb.num.12. Viuius vbi

229 supra.limita nisi reus iustam litigandi causam habuisset, vt affirmat receptũ Cagnol.in l.in alterius. nu.25.

230 ff.de reg.iur.quam habuisse videbitur si cum vnum testem produxisset, per iusiurandum non sibi sed parti aduersæ delatum succubuerit. commune ponit Viuius

231 d.lib.i.opin.ccccxxv.vel si peritorum iudicio fultus litẽ susceperit, ac tractauerit, queadmodum receptum aio ex Ias.post alios num.8.in l.properandum §. sinautem alterutra C.de iudic. Alciat. de presumpt. reg. i. presumpt.lj.in fin.Paris.cõs.vii.in fin.lib.iii.Tiraq.in tract. de pœn.legum &c.causa.si.num.108.& seq.Ruin.consil.cii.nu.7.lib.iii.ac Iacob.Menoch.elegantis doctrinæ viro de recup.poss. pag.mihi.cxi.num.27.

232 Expensas ac melioramēta, vt doctores fantur, is tenetur restituere, qui remedio l.ii.C.de rescind.vend.rē retrò accipit. vt frequentibus doctorum suffragiis exceptum indicat Arius Pinel.ad illam l.ii. par.ii. cap. iii. num.1.cum sequentib.

233 Expressum dicitur & quod verbis enunciatur, & quod euidētibus signis colligitur. commune dicit Ias. in l. prætor ait. num. 5.ff.de nou.oper.nunciat. Villalob. in sua collect.

233 Expressum si vitetur tum demū id, quod tacitè eo continetur, labem ac vitium facit, cum vel non æquè principale est, vel consistere per se ipsum nequit, sed sic ad illud est affectum vt pars aliqua subiectiua, aut consequutio, aut appendix.cōmune effert Anton.Gomez de testament.cap.iii.num.3.in princ. & in ver.nec obstat.& num.31.ver.iii.facit.

234 Expromissores dicuntur qui pro non obligato promittunt.vt commune pronunciat Ias.in l.iiii.§.ait prætor.num.3.ff.de re iudic.

235 Extensio in iis, quæ à iure abhorrent (exorbitantia doctores vocant) ex eadem, vel pari ratione rectè ac validè fiet: vt latè ponunt commune dogma Tiraq.in l.si vnquā ver.libertis.nu.36.& nu.37.C.reuoc. dona. Roger.in tract.de interpret.iur.§. v. Arius Pinelus in
236 Rub.ii.par.nu.27.C.de bon.mater.at in iis, quæ corrigunt, etiā à maiori ratione non procedet. cōmune renuncio ex Bar.in l.si constante num.39.ff.solut.matr. Ias.in auth.quas actiones nu.21.& 22.C.de sacros. eccles. Ario Pinelo in l.i. par.i.nu.68.C.de bon.mat.Vi-
237 uio lib.i.opin.cvii.excipe nisi vel ratio sit expressa, vel ex tali extensione ad ius cōe illa lege, quæ corrigitur,
238 antiquius reduceremur. excipe rursum nisi vnica tantum ratio illius constitutionis, de cuius extensione agitur, assignari possit. quia tunc semper à pari, vel eadē vel maiori ratione procedet extensio. vt frequēter placere asseuerat Ant. Gomez de testament.cap.v.nu.11.
239 & cap.xi.nu.12.ad fin. excipe.iiii. quādo à significatio-

ne

ne verbi ſtricta ad lata ampliatio fiet. cōmune ait Iaſ.
240 in rub. nu. 13. ff.de re iudic.excipe quintò ſi pro animi ſalute agatur. quod commune affert Curt. Iun. in l. i. num.8.ff.de offic.eius,cui mand.eſt iuriſd.
241 Extenſio in iis,quæ vel pœnam irrogant, vel odioſa habentur ex eadem ratione admitti nequit. vt cōmune inculcant Iaſ.in l.cum quidam notab. vii.ff.de lib.& poſthum. Viuius lib.i.opin.xciiii.poſt med.ac latius eodem lib.opin.cviii.
242 Euictionis actio non aliter procedet,quàm ſi denunciatio uenditori etiam litem emptori motā cognoſcenti fiat.vt comune aſſero ex Bar.num.52. Alex.nu.45.ac reliquis ſcribentibus in l.nō ſolum §.morte.ff. de nou. oper.nunciat ex Bar.Ang.& Salic.& cæteris interpretibus in l.emptor.C.de euiction. Ang.in §. actionū numer.19.inſtit.de action.Panorm.Imol. Cardin.Anch. & reliquis in cap.vlt.de empt.& vendit. atque Anton. Gomez, qui iſthanc rem non indiligenter tractat de contract.cap.ii.num.39.
243 Euictionis actio non ſolum emptori competit ad precium recuperandum, quando ille litem in ſe intendi venditori denunciauit,ſed & quando nihil enunciās atq; ante vel iudicium vel ſententiam agnoſcens bonam fidē reſtituerit rem cōtrouerſam: ſi modo poſtea probet eius rē fuiſſe,cui illam reſtituit. vt cōmune eſſero ex Iaſ.in l.ſi domus.§.de euictione nu.14.ff.de leg. lib.i.Math.de Afflic.lib.iii.feud.tit.de cōtr.inter vaſſal. & ali.nu.24. Did.à Cou.ru.lib.iii.reſol.cap.xvii.nu.6. Ar.Pinel.in l.ii.par.ii.cap.iii.nu.17. C.de reſcin. vend.
244 Euictionis actione etiam rei alienæ gnarus conſultoque emptor precium recuperat. vt cōmmune affirmant,ſed falsò,vti alibi diximus.Curt. Iun.in l.ea quę in fin.ff. de contrahen.empt. Anton. Gomez de contract.cap.ii. num.42. Did.à Cou. ruu. lib. iii. cap. xvii. col.iiii.ver.ad eam.
245 Euictionis iure qui re euicta teneretur, re nō euicta ad ſumptus omnes atque expenſas in comparanda
victoria

victoria positas tenetur: tametsi is, qui egit, ob iudicis imperitiam illas non sit assequutus. modo nec solẽnis enunciatio defuerit, nec vel illas non petierit, vel culpa aliqua per eum steterit, quo minus à victo victor ipse sumptus illos extorqueret. vt commune ac magis commune placitum recensent Ang. Aret. in §. actionũ num. 27. instit. de action. Alex. & Ias. in l. venditores ff. de verb. obligat. & latius Anton. Gomez. de cõtract. cap. ii. num. 46. ver. sed his non obstantibus.

1 FABER vicinus ob ægrotantis salutem compelli potest vt vel cesset, vel aliò se se transferat. receptum ait Luc. de Pen. in l. vlt. ad fin. C. de stud. liberal. vrb. Rom. lib. xi.

2 Faber vicinus ob studii impedimentũ non solum à doctore sed à quocũque literarum studioso potest exigi, atq; aliò propelli. vt commune ait Ias. in l. j. nu. 46. ff. sol. matr. & qui cum aliter consuetudo suadet, aliter seruandum esse testatur Io. de Amicis consi. ciiii. nu. 9.

3 Factũ, ad quod se quis obligauit, omnino ac præcisè fieri necesse non est: etenim illius, quod interest, solutione liberatio quæritur. vt commune placitum censent Roman. num. 8. Alex. num. 27. Ias. num. 20. in l. stipulationes non diuiduntur ff. de ver. obligat. Alex. Vincen. & Ias. in l. si quis ab alio §. vlt. ff. de re iudic. Iacob. de sanct. Georg. in l. vna. num. 61. C. de sentent. quæ pro eo quod interest. & qui complures exceptiones subiungunt Soc. consi. xcix. num. 8. cum sequentib. lib. i. Anton.
4 Gomez de contract. cap. x. num. 22. quod intellige iure Cæsarum processurũ. quippe quia si canonum definitiones spectentur, aliud longè diuersum futurum est. vt frequentius dogma renuncio ex Panorm. in cap. veniens. num. 9. de iur. iur. Roman. & Ias. num. 33. ad fin. in appellatam l. stipulationes non diuiduntur, Anton. Burgens. in rub. col. ii. de empt. & vendit. Rebuf. in l. vna. nu. 467. C. de sentent. quæ pro eo quod interest.
5 intellige deinde atque excipe nisi si iurisiurandi vinculum

culum accesſit. vt commune inquit Fortun. Grac. in l. i.num. 26.ff. de pact.& vide inferius ver.iuſiurandum.

6 Factum ſuum qui præſtare duntaxat tenetur, ne alter in alicuius rei dominio perturbetur,& ſuorũ ſucceſſorum factum quoque præſtabit. commune profert Boer.deciſ.lxvii.num.3.cum ſequentib.

7 Facti alieni promiſſor ſi ſe adiuncta pœna obliget,& maximã adhibeat curã,ac diligentiam,ſi factum tamen non præſtabitur, ſemper ad pœnam cõuentam præciſe tenebitur.vt receptiſſimum ponit Balduin.in §.ſi quis alium inſtit.de inutil. ſtipulat.& ante eum Curt. Iun. conſil.cxxiiii.num.19.Alciat.in l.iiii.§.Cato.num.132. ff.de verb.obligat.Pariſ.conſil.lxxvj.lib.iii.Did. à Couruu.in cap.quamuis pactum.ii.par.§.v.num.5.concluſ. vij.de pact.lib.vj.idẽque colligitur ex Abb. conſil.xliii. col.i.ac iura omnia id liquidò probant. vt non mediocri ſe ſe obſtrinxiſſe errore videatur Neapolitanum cõſilium aliter cẽſens apud Math. de Afflict. deciſ.ccxcv. & grauiter eadem in re hallucinentur Thom.Grãmat. quæſt.ii.num.8.poſt deciſiones,ac Stephanus Bodæus in d.§.ſi quis alium,& Viuius cum iis, quos citat, lib. i. opin.cclv.cauendumque erit à Dec. in l.impoſsibilium num.3.ff.de reg.iur.à Iaſ. in l. ſtipulatio iſta. num. 10. ff.de verb.obligat.ſi quidem quęſtio, ac varietas doctorum,quos laudant,ea in ſpecie verſatur,cùm quis ſe cu

8 raturum adiecta pœna ſpõdet: in qua receptior eſt ſententia,vt diligentia pœnam excludat. quemadmodum conſtabit ex eorum numero atque authoritate, quos citat Did.à Cou.ruu.in d.§.v.num.3.ac præterea ex Felin cap.ex reſcripto. num.18. de iur.iur. Alciat. in d. §. Cato.nu.129.& in l.quod te mihi num.21.ff.ſi cert.petat. & ex iis, quos allegat Viuius vbi ſupra in princip.

9 quod tamen non procedet etiam hac in vltima ſpecie, ſi expreſſum fuerit, vt illud, de quo conuentio initur, omnino fiat. quia tunc nulla cura ac diligentia à pœna promiſſorem excuſabit, iuxta veram reſolutionem, de qua Rip.in d.l.quod te mihi num. 46. ff. ſi cert. petat.

tat. latè Did. à Cou. ruu. vbi supra nu. 6. quanuis perperam contrarium opinentur Afflict. decis. ccxcv. Paris. consil. cx. nu. 42. lib. i. Viuis. d. opin. quin immo sufficiet id ita ex contrahétium mente, ac proposito colligi, vt æquum & bonum affirmo & magis commune reor ex Dec. in l. vlt. §. vlt. num. 11. ff. si cert. petat. Alciat. in d. §. Cato. num. 135. Gomez in §. in personam nu. 27. institut. de action. Rip. in d. l. quod te mihi. numer. 47. Did. à Cou. ruu. vbi supra num. 6. & num. 7. vnde tanquam parum vtilis insuper habenba est cautela Viuij, quam ad illius opin. cclv. finem effert.

11 Facti alieni promissor per formulam illam, se facturum & curaturum, si diligentiam & curam non adhibuit statim ac potuit, in mora constituitur absque vlla etiã interpellatione. vt frequenter placitũ asseuerant Cur. Iun. cõs. lxxiiii. nu. 6. Viuius lib. i. opin. cclv. col. ii.

12 Falcidia locum duntaxat habet & in fideicommissis singularibus. vt cõmune ait Bellon. in rub. num. 10. ad

13 fin. & num. 11. instit. de fideicommiss. hæredit. atque in iis etiã locum non habebit, si legatum integrè solui testator iubeat. vt frequenter placitum dicit Ias. in l. cum quis. num. 5. C. de iur. & fact. ignorant.

14 Falsi crimen admittens in scriptura, vel testium depositionibus, vel alio quopiam actu, qui aut forma suà careat, aut necessariis substantialibus destituatur, nullas pœnas luet. vt communiter cum Bar. receptum testificantur Soc. cons. ciiii. post redditum col. iii. lib. i. Turzan. opin. lxxx. Iul. Clar. in pract. §. falsum. ver. item ex

15 cusatur post. princip. quod tamen necessariò intelliges cum eiusmodi nullitas euidens est, ac statim ex ipsiusmet scripturæ inspectione illucescit. quippe si lateat, vel ex ipsius scripturæ perlectione non comprehendatur, statas ac sanctas in falsos pœnas dabit, qui illud admisit. vt luculenter probat l. si quis legatum ff. ad l. Cornel. de fals. vbi qui falsi crimine se obstringit in testamento, in quo filius est præteritus, falsi pœnis plectitur, cũ maior testamenti nullitas considerari nequeat.

l. i.

l.i.ff. si tabul.testam.null.extab.notat Alex. in l. posthumo nato.num.13.C.de bon.possess. contra tab. docet I.C.in l.inter cætera, ibi,principale ius ff. de lib. & posthum.&.ita rectè atque eleganter d. l. legatum. ff. ad l.Cornel.de fals.acceperunt & cōmendarunt Aret. in l.filius qui in potestate col. ii. ff.de lib.& posthum. Rhoderic. Soarez in l. post rē iudicatam fol. 143.col.i. ff.de re iud.& ante eos Bal. in l.vna nu.2. C.de errore calc. eaque in specie accipi debet decisio Salic. in l. i. C.de sepulc.violat.

16 Falsi crimen, si de eo principaliter agatur, iustis probationibus ritè demonstrandū est, nec præsumptionibus, aut coniecturis illud argui sufficiet.commune effatur Soc.Iun.consi.xxxix. num.44.& num.77.& con

17 sil.lxi. num 9.lib. ii. at si ad eleuandam duntaxat ac refellendam alicuius scripturæ fidem intentetur, sola eius suspitio probationis loco erit. vt commune inquiunt Curt. Iun.cons. cxxxiii. nu. 10. & cons.clxvj. nu.6.Iul. Clar.in pract.§.falsum. ver. trita est cōclusio.

18 Falsi crimen effugitur verbis per interpretationem cui cui modi acceptis: necessariumq; est vt huiusmodi delicti probatio sit necessaria,nec cōiecturis, inditiisvè nitatur.commune aio ex supra proxime laudatis,& ex Ias. in l. iurisgentium §.quod fere num. 10. ff.de pact. Dec. in cap. porrecta. col.i. de confirm.vtil.vel inutil. & consil. clxxv. num. 4. & seq. Syluan.consil. vii. numer. 17. Curt.Iun. in l.singularia.num. 36. ff. si cert. petat.Cepol.consil.crimin.xxii. ver.& quod hoc sit. & Emanuel à Costa meo olim iuris doctore in l. si ex cautione,xix.limit.pag.160.& pag.161.C.de nō num. pecun.qua in re cæcutierunt Ias.consil. clxviii. num.2. lib. iiii. Cur.Sen.consil.lv. num.16.Hyppol.in rub.numer.19.ff.ad leg.Cornel.de fals.

19 Falsi crimen eleuatur, atque eius pœnæ effugiuntur, si quis in dolo nō fuerit,vel si primordio veritatis iuuetur,vel si quod falsò gestum,dictumvè est,nemini damnū,aut præiudiciū inferat.vt communia dogmata

ex multis assiduis iuris interpretibus ostendunt Iulius Clar.in pract. §. falsum ver. excusatur autem cum sequentib. Viuius lib.i.opin.cx.& opin. ccccxix.

31 Falsi crimen nō idcirco à principe indultū censetur, quod delinquenti generalis delictorum venia ab eo cō cessa proponatur. vt commune aiunt Nellus de bannitis.iii. part. ii. temporis quæst.xii. Iul.Clar.in pract.§. vlt.quæst.lix.ver.scias etiam.

32 Falsi reus quicunque sit, quancunque causam perdit, in cuius actis falsum commisisse euincitur. commune
33 ait Boer.decis.cxci.num. 3. quod tamen non procedet si instrumentū ipsum, vel testes falsi crimine polluerit. vt commune ponit Turzan. opin.lxxxi.

34 Falsi criminis accusatio viginti annorū spacio aboletur. vt frequēter placitum affirmant Boer. decis. xxvj. num.5.& seq. Viuius lib.i.opin.xix.

35 Fama publica vt probetur, opus est deponāt testes se id à maiori populi parte audiisse: vt commune attestantur Imol.in l.hæredes palam.in princ.ff.de testament. Alex.consil.ccclvij.visis.num.5.lib.ii. Curt.Iun.consil.
36 cxxii. num.9. & si longe verior illorum sit opinio, qui sufficere arbitrantur si se ita publicè audiuisse testes deponant. de qua Cassad.tit.de probat. decis.iii. Turzan. suis in opinionibus, ac Viuius late de materia agēs lib. i.opin.ccclxxvii.col. ii.latius & accuratius Iulius Clarus in pract. §. vlt.quæst.vj. ver. debent etiam. vbi & in vers. subsequentibus cum receptis dogmatis vberrimè prosequitur, quæ in idonea famæ probatione requirantur.

37 Fama sola non est sufficiens inditium ad torturam, vt cōmune aiunt Hypp. singul. xciii. Duennas reg. ccc. in princ. copiosius Iul. Clar. in pract.§.vlt. quęst. xxi.
38 probat tamen semiplenè etiam in iis, quæ sunt difficilis probationis. vt frequenter placitum inquiunt Alex. consi.xviii.col. ii.lib.i.& consi.cxliii.col. ii. lib. ii. Andr. Sicul. consil.viii.col.i.& ii.lib.i. Io.Coras. in l.admonendi.nu.8.ff.de iur.iur. Did.à Cou.ruu.de sponsal.ii. par.

cap.

cap.viii.§.iii.num.9. at in antiquis prefectè probat, vt
39 commune asseuerant Aymon Crauet.de antiquit.tēp. part.i.nu.302.Viuius lib.i.opin.cix. in criminalibus ve
40 rò nunquā plenam probationem gignet, & si alia semi plena probatio illi adiungatur. quemadmodum communiter receptum copiosè attestatur Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst.lxiii.ver.vlt.

41 Fama publica, vt perfectè probetur, duorum testiū numero contenta est.cōmune dicunt Salic.in l.ea quidem col.xxiiii.ver.venio ad septimam quæstionem. C.de accusat.ac Dec.consil.cclxxii.num.4.

42 Fama pecuniis compensari potest, vt communiter receptum ponit Did.à Cou.ruu.lib.i.resolut.cap.ii.nume.8.quod & si non mediocriter oratorum, poetarum ac philolophorum placitis refragetur, vsui tamen omnia pecuniis deferenti apprimè consentaneum est.

43 Familiæ appellatio & si ex digestorum iure strictam illius significationem ac magis propriam intuēti agnatos tantum comprehenderet, tamen ex Iustiniani vltima cōstitutione in tit.de verb.signific.latam huius verbi indicationem ex præsumpta disponentium mente interpretantis & cognatos complectetur.vt commune aio ex gl.Bar.Bal.Paul.Corn.num.2.Ias. col.iii.ac reliquis scribentibus ad illam l.vlt.C.de verb.signifi. Cassan.de Burg. in rub.vii.§.xii.num.4.vnde vbi vsus ali-
44 ter suaserit, vel vbi propria verborū interpretatio tātū erit spectanda, solos agnatos includet. vt receptū pono ex supra laudatis, ac Paul. in l.cum ita §. in fideicommisso.num. 2.ff.de leg.lib.ii.Alexand.consil.clx.num.5. lib.ii.Soc.consil.lxxxiiii. num.8. lib.iii.Paris.consil.xci. num.12.lib.ii.Gulielm.in cap.Raynutius in verb.duas habens filias num. 173.de testament.quos sic exaudiēdos arbitror.

45 Familiæ personis, aut iis, qui in familia sunt fideicōmissum relictum ad illum primò totum pertinet, qui primum familiæ locum habet. vt commune ait Alex. consil.lxxxviii.num.12.lib.i.

Familiæ

46 Familię totius cõsensu &si alienari possint, quæ extra familiam alienari prohibentur, tamen eiuscemodi alienatio filiis cõsentientiũ postea natis haud nocebit. quippe quia poterunt illi iure suo alienata reuocare ac sibi ipsis illa vindicare. vt commune effero ex Fulg. Corn. col. ii. in fi. & Ias. nu. 2. in l. quoties in i. C. de fidei commiss. Crot. in l. filiusfam. §. diui. num. 146. Loazes num. 191. ff. de leg. lib. i. Guliem. in cap. Raynutius in ver. soboles quam gestabat in vtero num. 48. de testament. & ante eos Bal. in cap. i. §. hoc quoque num. 20. de success. feud. Fulg. rursus consil. lxvii. col. ii. ad fin. Dec. cons. lxxviii. col. iii. ad finem, & consil. cccclxviii. num. 29. & consil. ccccxcviii. num. 20. & iis, quos conge
47 rit Tiraq. de retract. prox. §. i. gl. ix. num. 54. quanuis si rem ad viuum resecemus, ac iuris rationes accuratius prescrutemur, aliud proculdubio verissimũ sit. sed ea de re alibi & latius & opportunius.

48 Famulus infirmus non consequetur eius temporis salarium quo ægrotauerit. commune dicunt Panorm. in cap. i. num. 6. de clerit. ægrotant. Curt. Sen. & Cagnol. nu. 215. ac Bolognet. nu. 72. in l. diẽ functo ff. de
49 offic. assess. Viuius lib. ii. opin. cviii. & si contrarium magis ex pietate admittendum censeam cum multis, de quibus alibi.

50 Famulus quidquid homini id sciẽtis occasione agit, ex illius voluntate egisse creditur. commune ait Curt.
51 Sen. consil. xli. nu. 10. & Grãmat. cons. crimin. viii. at si quę delinquat domino inscio, vel prohibere nequeũti, dominum non obligabit. vt commune efferunt Cagnol. in l. culpa caret nu. 13. ff. de reg. iur. & qui isthanc materiam rectè differit Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst. lxxxvi. in princip.

52 Feudum & si nominatus contractus sit, vt commune asserit Curt. Iun. de feud. i. par. prin. quæst. ix. Ioã. Ronchegall. Gioldus mihi multis nominibus obseruãdus in l. reos §. cum tabulis num. 37. ff. de duob. reis. ta-
53 men bonæ fidei non est. vt frequenter placitum enun-

ciat

ciat Zaſ.de feud.j.part.ad finem.

54 Feudum quin pecunia interueniente cōſtitui poſsit, nihil vetat.commune aiunt Zaſ.de feud. xii. part. ver. iii.concluſio. Carol.Molin.in conſuet. Pariſienſ. feud. §.xxx.num.100.in fin.

55 Feudũ non præſumitur in re dubia, ni liquidò probetur. vt frequenter placitum affirmant Cur. Iun.conſil.clxxxiiii. nu.1.Bellon.cōſ.x.nu.9.Iul.Clar.de feud. q.xviii.Viuius lib.i.opin.cxiii.

56 Feudũ in re dubia potius præſumitur antiquũ quàm nouum: vt receptum ponit & ſi intricatè Viuius lib.i. opin.cxiiii.

57 Feudum hæreditarium dicitur, quod alicui, & eius hæredibus,ac ſucceſſoribus conceſſum eſt. vt frequentibus interpretum calculis ſuffultum aiũt Pariſ. conſ.iiii. num.27.lib.i.Iul.Clar.de feud. quæſt. ix. Viuius lib.i. opin.cxii.in fin.

58 Feudum hæreditarium ad alios non tranſit, quàm ad quos hæreditas peruenit.cōmune teſtificantur Alexand.conſil.x.ponderatis.lib.iii.latè Iul.Clar.de feud. q.ix. ver. hoc pręmiſſo. & ver. ſed quęro. Viuius lib.i. opin.cxii.& opin.cxxix.

59 Feudum hæreditarium fideicommiſſariæ reſtitutioni fit obnoxium. vt frequenter placere teſtis eſt Curt.

60 Iun.conſ.clxxi.nu.10. quemadmodum erit etiam feudum ſibi & ſuis hæredibus exceptum.vt commune inquit idem Curt.conſ.clxxxiii.nu.6.

61 Feudum hæreditarium poterit primus ſucceſſor cũ domini conſenſu in ſucceſſorum perniciem alienare,& ſi aliud in alio feudo ius ſit. vt commune renunciò ex Alex.conſil.cvi.num.8.& conſ. ſequen. lib.iiii. & conſil.xiii.num.11.lib.v.Matth.de Afflict. in cap.i. nu.74. de prohib. feud. alien.Hieron.conſ.feud.cxxxvi. nu.6. Syluan.conſ.xv.nu.4.Curt.Iun.conſil.lv.num.3.Goffred.conſil.feud.x.num.24.Carol.Molin. ad Alexand. conſ.viii.num.15.lib.iii.

62 Feudum omne nouum iure antiquo conceſſum, vel

cum clausula vt auiti & paterni feudi legibus cẽseatur, omnibus prorsus in rebus antiqui feudi naturã & qualitatem inducit, atque instar paterni & auiti censetur. commune inquiunt Ias.consil.i.lib. iii.& in vsus feudorum num.90. Dec.consil.clxxxv.col.v & consil.cxciiii. col.ii.atque vberrimè Iulius Clar.de feud. quæst. viii. ver.sed hic occurrit, Viuius lib.i.opin.cxv.

63 Feudum ob præclarè merita concessum ex ingratitudinis causa reuocari nequit, vt frequenter placitum inquit, à iure tamen alienum verissimè affirmans meus iuris doctor Arius Pinelus in l.i. par. iii. pag. 122. col. iiii.ver.infertur xvii.C.de bon.matern.

64 Feudum absque domini concessu repudiari nequit. vt commune enunciat Panorm. in cap. i. de feud. Ias. in l. ii.num.24. C.de iur.emphyteut. Arius Pinelus in l.i.part.ii.pag.74. colum.iii. ver.limita.viii. C. de bon. matern.& in l.ii.part.i.cap.iiii.num. 2.ad fin. C. de rescind.vendit.

65 Feudum à fœmina originem adeptum fœmineum cẽsetur. commune inquit Rip.lib.i.de leg.cap.i.nu.74. Villalob.in sua collect.

66 Feudum si causa aliqua iusta non adsit, nec ex potestatis plenitudine Princeps auferre potest. vt cõmune aiunt Curt.Iun.de feud.ii.par.quæst.xii. Viuius lib. i. opin.cxvj.

67 Feudum eius, qui ob læsæ maiestatis crimen bonis exutus est, non fisco sed domino defertur. vt frequenter placitum renunciant Boer. decis. cclxiiii. nume. 7. Gyg.de crimin.læs.maiest.quęst.v.num.1.

68 Feudum vel à Principe concessum non admittit accrescendi ius, vt magis commune ponunt Carol. Molin.ad Alex.consil.xxx.num.8.lib.i.Iul. Clar. de feud.
69 quæst.lxx.& si Ias. cõtrarium commune perperam effutiuerit in l.si mihi & Titio ff. de verb.oblig.

70 Feudi dominus, si feudum hæreditarium non sit, de eo testari nequit. vt frequenti doctorum sententia cõprobatum testificantur Iul.Clar.de feud.quæst.xl. Viuius

uius lib.i.opinione.cxvii.

71 Feudi alienatio absque patroni consensu non aliter nec antea damno est, quàm postquam traditio subsequuta est.vt commune efferunt Iaf.in l.vlt.col.pen.C. de iur.emphyteut. Tiraq.de retract. consang.§.i. gl. ii. num.45.Iul.Clar.de feud.quæst.xiii. Viuius lib.i. opinion.xcvii.in fine.

72 Feudi successori etiam non citato præiudicat sententia contra eiusdem possessorem lata.vt commune placitum verè asserunt Did.à Cou.ruu. practic. quæstion. cap.xiii.num.5.Arius Pinel.in l.i.par. iii. num. 48. ver.

73 sed contraria C.de bon.matern.tametsi Dec.perperã, contrarium commune effutierit consil. ccccxlv. numer. 29.& Soc.Nep.consil.cli.num.93.lib.ii.atque Aymon Crauet.consil. cxcvii. num. 7. cuius opinio tunc admitti poterit,ac debebit, cum victi possessoris culpa probabiliter arguatur.argumento tex.in l.si seruus plurium §.i.de leg.lib.i.tradit Soc. in l.Gallus §. & quid si tantum col.pen.ff.de lib. & posthum.conferunt scripta à Rhoderico Soarez allegat.iii.

74 Feudi possessor nec suam salutem domini vitæ postponere tenetur vt ait receptum Loazes in allegat.pro

75 Marchione Velez fol.174. num. 35. nec eum egenum alere obligatur.commune renunciat Aluar.in cap.licet num.6.si de feud.fuer.controuers.quem refert Loazes vbi supra fol.171.num.25.

76 Feudi possessorum ius in alium transferre atque alienare nequit dominus illis inuitis.vt frequenter placitũ aiunt Curt. Iun. de feud. vj.par.princ.ii.quæst. Grat.

77 consil.cxlvii.num.5. & seq. lib. ii. excipe nisi si ditionẽ suam vniuersam vnà alienet, commune essantur Molin.in consuet.Paris.feud.§. i. gl.iii.nu.25.ac latius Iul. Clar.de feud.quæst.xxviii.

78 Feudo nõ excidit indebitis officiis præstandis duos, tresuè annos deses. vt frequenter placere tradit Zas.

79 in vsus feud. num. 62. feudo tamen priuari poterit si, amicitiam cum domini inimico contrahit. commune

ait Grat.consil.i.nu.81.lib.i.ac præsertim si eam iniisse proponatur in domini perniciem, vt asserit receptum Cur.Iun.de feu.iiii.par.in causa.xv. priuationis feudi.
81 quin & ille feudo euerti poterit,qui cùm nosset periculum vel honori, vel bonis domini impendere,& illum eius rei præmonere posset, non præmonuerit.commune renunciat Curt.vbi supra in xxvii.causa.
82 Feuda etiam antiqua ad agnatos ex latere intra septimum duntaxat gradum successione redibunt. vt commune asserit Ias.in l.certum.num. 6.C.vnd. legit.
83 excipe cum & descendentes concessio admittit.quippe quia tunc decimi gradus ratio subducetur.vt frequenter placitum attestatur Didac. à Cou. ruu. lib. ii.resolut.cap.v.num.4.
84 Feuda,ad quæ adoptiuus successione aspirat,non recipiunt distinctionem vetustatis, aut nouitatis quo ad illam adoptato factam succedendi copiam . vt commune profert Curt.Iun.consil.cxxxviii.num.7.
85 Feuda ad ecclesiam reuersa non modo extraneis, sed & honestis antistitum consanguineis concedi ius fasque est:vt cōmune effert Zas.de feud. part.v.nu.51.
86 Feuda singularia regni Apuliæ non ideo minus in dominio regis directo ponuntur,quòd regnum ipsum sit feudum:vt commune prodit Dec.cons.cxvii.in finē.
87 Feuda illa mutus ac surdus & fœmina illorum aliàs incapaces consequentur, quæ facinus aliquod patranti statutū detulerit,quod ipsi peregerint. cōe aiunt Ias.in l.filiusfam.nu.3.ff.si cert.pet. Viuius lib.i.opin.cccxxv.
88 Feuda eisdem regulis censentur,quibus emphyteuses,vt superius latè receptum posui ver. emphyteusis. vbi scriptis addes Ioan.Ronchegall. virum magna eruditione,ac doctrina in l.reos,§.cum tabulis num.37.ff. de duob.reis .
89 Feuda subiiciuntur constitutioni l.ij. C. de rescind. vendit.vt frequentius placitum ponit meus & iuris doctor,& commemorabilis interpres Arius Pinelus ad illam eandem l.part.ii.cap.vlt.num. 23.
Feudorum

90 Feudorum liber ſummam & fidem & authoritatem in feudorum cauſis habet.commune aſſerunt Rip.in l. vlt.num.699.& ſequen.C.de reuocan.donat.vberrimè Iul. Clar. de feud. quæſt. iii. Viuius lib.i. opinion.cxj.
91 non tamen eandem authoritatem in aliis cauſis præter feuda obtinebit. vt affirmat receptum Curt.Iun. conſ.lxiiii.num.15.
92 Feudorum conſuetudinibus obnoxia eſt eccleſia, obnoxiique prorſus ſunt eccleſiaſtici.vt frequenter placere literis prodiderunt Curt.Iun.conſ.clxxvii.nu.10. Marant.in Specul.iii.part.nu.93.
93 Feudorum bona nec ſpecialem,nec generalem obligationem ferunt. commune aiunt Anton. de Fan. de pignor.ii.part.membr.ii.numer.43. latius Iul. Clar.de
94 feud.quæſt.xxx.extraordinariam tamen, hoc eſt longiſsimam, præſcriptionem admittunt. vt frequenter placitum affirmant Iaſ.in l.i.num.43.C.de ſeru.fugit. Caſſan.in conſuetud.Burgund.Rub.iii.§.i.num.16. & conſil. iiii. num.9. Curt. Sen. conſil.lxxxii.colum.iii. ver.quia, Arius Pinelus in authen. niſi tricennale nu-
95 me.19.& pag.178.colum.i.C.de bon.mater.quæ ta mē longiſsima præſcriptio tantum oberit poſſeſſori, contra quem inita ac perfecta eſt,non verò etiam aliis iure poſtea ſucceſſuris nocebit. vt commune ex multis affatim tradit idem inſignis Pinelus in eodem loco nu. 49.
96 cum ſequentib.licet ibidem num. lv. verius nec minus receptum affirmet contrarium.
97 Feudorum fructus vltra nouem annos nec ritè, nec rectè locabuntur.cōmune dicit Zaſ.in epit.feud.par.ix. num.12.
98 Feudorum poſſeſſores tributa, atq; onera pro rebus debita ex fructibus,quos percipiunt,ſoluere tenentur. vt commune pronuncio ex Iaſ.in l.i. nu.25. C. de iur. emphyt.Caſſan.in conſuet.Burgund.rub.iiii. §.vj. fol. 154.col.ii.Ioan.de Amicis conſ.viii.nu.61. & num.62.
99 Feudorū, quæ alicui & quibuſcunq; illius hæredibus conceſſa ſunt, ſucceſsione fœminæ potientur. cōmune

ponit Carol. Molin.ad Alex. consil. xxx. ver. quibuscunque lib.i.

100 Feudorum possessores feudis nequeunt renunciare absque dominorum consensu.vt receptum ait insignis Pinelus in l.i.ii.par.pag.74.ver. limitatur.viij.& in l.ij. in j.par.cap.iiij.num.1.ad finem C. de rescind. vendit.

101 Feudorum possessores seruitutem & vsumfructum licet in dominorum præiudicium nequeant constituere, tamen eatenus duraturum, quatenus ipsis ius feudo rum durauerit, rectè constituent. vt commune ponit Arius Pinelus hac in re omnino videndus in l.i.par.iii. num.70.C.de bon.matern.

102 Fictio & extremum à quò, & extremum ad quod desiderat aptum atque appositum.vt frequenter placere renunciat Did.à Cou.ruu.de sponsal.ij.par.cap.viij. §.ij.num.19.

103 Fictio duplex circa eandem rem non potest contingere.vt cõmune dicit Anton. Gomez in l. xlviij. tauri num.92.sed nos alibi id falsum atque adeo absurdum latè ostendimus.

104 Fideicommissum ex sola testatoris voluntate coniecturis collecta exoritur, etiam si verba nulla in id spe ctantia proponantur.commune ait Curtius Iun.consil.cxxi.num.10.

105 Fdeicommissum, quo pater hæreditatẽ suam ad aliquem pertinere, aut peruenire simpliciter constituit, si eius filius sine liberis decesserit, à filij hærede non ab ip so filio relictum censetur. quamobrem omnis prorsus hæreditas debebitur, ac pleniori iure eiuscemodi fideicommissum valebit.commune inquiunt Paris. cõsi.xli. nu.44.& consi.71.nu.9.& seq.lib.ii.Grat.cons.cxxxiiij. num.45.lib.i. & consil.ciij.num. 13. lib. ij. ac latissime Iul.Clarus de testament.quæst.lxxii.ver. tertius est ca

106 sus. & si contrarium magis commune asseueret Galeaul.in l.centurio num.409. ff. de vulg. quem meritò carpit Iul.Clarus vbi supra.

107 Fideicommissum conditionale nullo modo transmittitur

mittitur.commune proferunt Curt.Iun.consil. lxxix. num.1.& consil.cxxxv.num.5. atque Anton. Gomez
108 de testament.cap. v.num.9.quod ampliabis,vt nec huiusmodi fideicommissum ab ascendente in descendentem traiiciatur.vt frequenter placitum renuciant Dec. consil.cxv.in princip.& consil. cccclxxiiij. col. j. Curt. Sen.consil.lxxv.num.4.Curt.Iun.consil.cxxxv.nu. 5.
109 Fideicommissum post impuberis mortem à nemine expressim relictum,à filij hæredibus in dubio relinqui videtur.quapropter & ipsa legitima filij portio restitui debebit.commune dicunt Alex.in l.i.§. vlt.nu.3. ff. de vulg. idem Alex.& Ias.num.16.in l.cohæredi §.cum filiæ ff.illo tit.Rhodericus Soarez in l.quoniam in prioribus limit.i. C. de inoffic. testament.Guliem. in cap. Raynutius ver.absque liberis in ii.in tractatu compen
110 diosę num.45. de testamen.& si contrarium commune esse miserint in literas Rip.num.126.Galeaul.nu.409. in l.Centurio ff.de.vulg. quorum sententiam non probo.ac videndos consulo supra relatos ver.isto nu. 105.
111 Fideicommissum vniuersale non ideo minus debetur,ac firmum validumque est, quòd testamentum vel inofficiosi querela ruptum sit, vel ob filij præteritionē nullum declaretur.vt crebris doctorum suffragiis exceptum inquiunt Alex.col.v.Ias.num.11.Curt.Iun.numer.53.in authen. ex causa C.de lib. præter.Dec.consil.lxxxv.num.3.Guliel.in cap. Raynutius ver.eodem testamento in i.num.237. de testament. Anton. Gomez in l.xxiiij.tauri.num.5.
112 Fdeicommissum vniuersale transit in ecclesiam vel ciuitatem absque restitutione. vt commune dicit Ias.
113 in l.vt inter diuinum num.10.de sacrosf.eccles.& generaliter cuicunque illud sit relictum ante vllam restitutionem atque adeo ante aditam hæreditatem in hæredes transmittetur.commune inquiunt Aret.col.x. numer.8.Alex.num.21. Ias.à num. 106. Marc. Ant. numer.154.Bal.Nouell.num.46.& num.47.Soc.Iun.numer.235.Aymon in i.par.num. 16.& ii.par.à nu. 273.

& antea Rip.num.73.atque eleganter Alciat.num.21. in l.cum filiofam.ff.de legat.lib.j.Rip.in l.hæredes mei §.cum ita num.57.& in l.vbi purè.num.3.ff.ad Senatusconsult. Trebellian. Guiliel.in cap. Raynutius versi absque liberis in ii.à num.66.& à num.70.de testam. Alciat. lib.iiii. paradox.cap.v.in fin. Marian. Iun.consil.cxli.nu.27.lib.ii.Ant.Gomez de testam.cap.v.nu.9. & num.14.ver.item quæro.

114 Fideicommissi restituendi onere pressi ascendentes non fruuntur beneficio l.cum acutissimi C.de.fideicó-
115 miss.vt nec descendentes, si vel purè in uita, vel post certum tempus restitutio fieri iubeatur.communia fatur Ant.Gomez de testam.cap.v.nu.35.ver.imo quod magis est,& num.37.

116 Fideicommisso ab vltimo morienti relicto alterna inter institutos institutio facta censetur. commune dicit Curt.Iun.consf.cxi.num.4.Villalob.in sua collect.

117 Fideicommissarius, cui faciéda restitutio in alium ab eodem iussa est, sic omnes actiones accepti & expensi, quas actiuas & passiuas nominant, transfert, vt nullæ vllo modo apud illum remaneant. commune dicit Anton.Gomez de testam.cap.v.num.5.

118 Fideicommissarius,qui fideicommissum in vita restituit,non restituere,sed donare dici ac duci debet.commune inquit Rhoderi.Soarez in l. quoniam in prioribus fol.3.col.i.C.de inoffic. testam.

119 Fideicommissarius tunc duntaxat detrahendæ trebelleanæ ius habet,cùm illam hæres antea non detraxit.commune ait Soc.& qui eum refert Ioã. Dilect. de art.testan.tit.v.caut.xxviii.

120 Fideicommissarius vniuersalis etiam non citatus lata contra hæredes sententia læditur . commune asserit Rip.in l.filiusfam.§.diui.num.59.ff.de leg.lib.i.probãt Paul.& Alex.num.2.in l.si patroni.§.vlt. ff.ad Trebell. Alex.in l.sæpe num.15.ff.de re iudic. Dec.consf.cccxlii. colum.vlt.

121 Fideicommissarius vniuersalis beneficio inuẽtarij ab hærede

hærede facti vsq; adeo fruitur, vt nec aliud facere ipse teneatur, nec opus sit, vt ei illud hæres cedat. cõmune ne effantur Alex.in l.centurio col.vii.ff.de vulg. & pupil. Ant.Gomez de testam.cap.v.nu.12.ver.si autẽ he

122 res.at si inuentariũ ab hærede factum nõ sit, quin illud fideicommissarius facere possit, vt illius prærogatiuis potiatur, nihil prohibet.cõe ait Alex.in l. in ratione. §. quod vulgo col.pen.quęst.viii. nu.19. ff.ad leg. Falcid.

123 Fideiussor in duriorem causam cum iureiurando acceptus instar debitoris principalis tenetur, non amisso tamen epistolæ diui Adriani, aut excussionis beneficio vt commune pronunciat Alciat.in cap.cum contingat. num.174.de iureiur.

124 Fideiussor in pecuniam acceptus, cùm principalis rẽ debet nullo modo ac nulla via tenetur. cõmune ponit Arius Pinel in diuersa omnia abiẽs in rub.par.i.cap.iii. num.18.cum sequentib.C.de rescind.vendit.

125 Fideiussor de iudicato soluendo obnoxius executioni est absq; alio nouo processu, vt commune inquiunt Cagnol.in l.nemo alienæ in fin.ff. de reg.iur.Iul.Clar.

126 in pract.§.vlt.q.xcv.ad fin.princ.at qui fideiussor ex cõtractu est sententiæ contra principalem latæ executioni non item subiectus est.vt commune affirmãt Imol. in cap.peruenit col.iii.de fideiuss.Turzan.opin.cxl.

127 Fideiussor ex conuentione acceptus si fiat non soluẽdo, non poterit idcirco creditor alium idoneum postulare.vt commune testatur Alex.consil.lx.colum.vlt.in princ.lib.v.

128 Fideiussor in id, quod interest, rectè accipitur, cùm principalis factũ debet.cõmune pono ex Aret.in l.in illa stipulatione in i.nu.3.ff.de verb.obli. Alex.in l.si insulam nu.42.ff.illo eod.tit.Iass.in l. non amplius §.vlt. nu.15.ff.de leg.lib.i. Dec.in l.certi condictio num.7. ff. si cert.pet.& in cap.i.lect.i.nu.22.de iudic.

129 Fideiussor in maiorẽ summã acceptus nec vllo modo, nec aliqua in quãtitate obligatur. commune aiũt Fulgos.in l.hactenus §.i. ff.de constit. pecun. Alex. & Iass. num.

130 nu.9.in l.i.§.si stipulanti ff. de verb. obligat.sed aduersa opinio,quæ fideiussorem in pari summa ipsi debitori obligatum iri censet,& verior mihi videtur, & æquè recepta est. quippe quia ab ea stant Azo in summa de fideiuss.nu.7.Cyn.& Alber.in l.vlt. C.de fideiuss. Dec. & ad eum Carol.Molin.in l. in eo quod plus num. 13. ff.de reg.iur.Galeaul.Alciat.Coras.& Duaren.in allegatum §.si stipulanti mihi,ac Balduin.Costa & Stephanus Bodæus in §. fideiussores institut. de fideiussor. & nos alibi eam vberrimè comprobamus.

131 Fideiussor cum debitore rectè iureque paciscetur,vt pro ea quantitate, quæ debetur, emptum sibi pignus sit,si intra certum tempus non liberetur,ac non liberatus ipse soluerit. nullusque erit cõsequenter in fideiussore locus constitutioni l.vlt.C.de pact.pignor.vt commune inquit ex multis contrarium cordatè ipse probans Arius Pinel.in Rub.ij.par.cap.i.num.31. C.de rescind.vendit.

132 Fideiussor soli bona non habens non aliter nec aliàs dicetur idoneus quàm si pro diuite spondeat.vt com-
133 mune dicit Hypp. in rub.num.228.ff.de fideiuss.vt nec qui castrum munitissimum habet vel alia ratione difficile conueniri potest idoneus fideiussor ducetur.vt verius cum Ang.atque Angeli sectatoribus in l. ii. ff. qui
134 satisd.cogant.pono.quanuis cõtrarium commune pronunciet Boer.quæst.ccxxxviij.col.pen.& qui eum laudat Iacob. Menoch. pag.mihi.38. num. 315. nec item procurator litigiosus aut cauillosus fideiussor idoneus
135 habebitur.vt receptũ ponit Viuius lib.ii.opin. cxii. nec rursus idoneus fideiussor censebitur qui patrimonium non habuerit,& si summa fide dignus habeatur ac vitæ honestate excellat. vt commune pronuncio ex Alb. Soc. num.3.& aliis in l. ij. ff. qui satisd. cogant. Alex. Aret.& reliquis in l. si quis stipulatus §.si quis ita ff.de verb.oblig.quidquid Ias.in l.i.num.19.ff.qui satisd.cogant.Hypp.in rub.nu.180.ff. de fideiuss. scripturiant.

136 Fideiussor ordinis vel excussionis exceptionem solum

lum ante litem conteſtatam allegare poteſt. vt commune placitum eſſe arbitratur Raphael Cuman. ad fin. Soc.nu.9.Zaſ.nu.17.in l.i. ff.de except. Iaſ. in l. decem num.6.ff.de verb.oblig.Felin. in cap.exceptionem nume.42.de exception.Ang.in §. appellatur col. vlt. nu-
137 me.52.inſtit.de excep.Boer.deciſ.ccxxi.nu. 16.ſed ego contrarium æquius melius exiſtimo,ac non minus receptum affirmare auſim. nam id docet gl.in l. iij. ff. de excep.ad finem.quam illic ſequitur Alb.& Ang.Specu lat.idem affirmantem laudans:& probant Bal.num. 3. Salic.num.6.ver.ſed caue.Paul.num.3.in l. ii. C. commun.diuid.Benedict.de Plumb. in tract.de diſcuſſ.numer.18.additio ad Iacob. de Aren. in tract.de excuſſion.nu.32.Ant.de Trem.in pract.ad Bona cur.fol. 54. ver.aduerte,& antea Paul.Caſtrenſ.in d. l. decem numer.6.& in l.vlt. num.9.ad finem ff.ſi cert.petat.Montan.in ſua pract.cap.de exception.Aymon Crauet.conſil.cclxiii.num.5. fauentque maxime iuris rationes, de quibus alibi & latius & opportunius.

138 Fideiuſſor indemnitatis (ut doctores loquuntur) &ſi omnibus fideiuſſorum beneficijs ac legum auxilijs renunciet,non tamen poterit ante principalem debitorem conueniri. vt commune dogma aſſerò intrepidè ex Bar.& Plat.in l.j.C.de conueniend.fiſc.debit.lib.xi. Ang.Alex.Iaſ.Dec.Alciat.in l.vlt. ff.ſi cert. petat. Bal. l.i.C.de ijs quæ in fraud.cred.Salic.in l.i.C.quod cum eo.Alex.conſil.xxix.num. 22.lib.vii.Rhoderic. Soarez
139 in tit.de los emplaſamẽtos fol. 174.col.ij.amplia vt idẽ proceſſurum ſit,&ſi huiuſmodi fideiuſſor iureiurando ſe obſtrinxerit. vt frequentius receptum arbitror ex Alex. Iaſ.Dec. & Alciat.in allegatam l.vlt.ff.ſi cert.petat.Felin.in cap. ex reſcripto de iur. iur. conferunt ea, quę tradunt Tiraq.in l.ſi unquam num.147. C.de reuoc.donat.Did.à Cou. ruu.in cap.quamuis pactum in
140 j.par.§.iiij.de pact. lib.vj. memineriſque ſemper quod abſque dubio huius generis fideiuſſor excuſsionis exceptionem poterit opponere poſt litem conteſtatã,&ſi alios

alios fideiussores non posse concedamus,vt frequenter placitum opinor,ac verissimum assevero cum Bald. in cap. ex rescripto de iureiur. Ias.num.1. Alc.nu.35.in l. vlt.ff.si cert.pet.Aret.in l.decem col.iii. Hyppo.in rub. nu.314.ff.de fideiuss.qua in re labitur Alex. cons.xxix. num.24.lib.iiii.

141 Fideiussor pater ante liberorum executionem, pro quibus promisit,aut interuenit, conueniri in solidum potest.vt commune aiunt Pyrrhus in l.ii. C. de decur. lib.x.Viuius lib.i.opin.ccxxxix.

142 Fideiussor mercator vel campsor conueniri atq; exigi ante debitoris ipsius executionem potest.vt commune pronunciare non verebor ex Bal. & Sali.in l.frustra C.de non numer.pecun.Ang.in §.item si quis in fraudem col.vii.institu.de action.Ias.in l.singularia nu.39. ff.si cert.petat.Curt.Sen.cons.vj. Dec.in l.vlt.num.23. ff.si certum petat.Hyppol.de fideiuss.num.8.Cassan.in consuet.Burgund.rub.i.§.v. col.iii. Anton. Gomez de contract.cap.xiii.num.4.ver.quartò limita.Emanuel à Costa in l.si ex cautione limit.xviii.num.2. C.de non num.pecun.quod placet,&si apertè reluctetur text. in Iustin.nouella.xxxvi.de argentar.contract.§.i. sed hac de re vberius alibi.

143 Fideiussor à debitore solutionem diu remoranti, vt se se fideiussione expediat,rectè ac iure exiget, eaq; in
144 specie iudicis arbitratus temporis spacium metietur. vt cõmune inquit Ant.de Trem.in addit. ad Bonacur. in pract.except.in rub.quib.mod.suo no.nu.3.ver. diu stetit. Villalob.in sua collect.

145 Fideiussor ad corporis pœnam propter alterius delictum subeundam interuenire nequit . vt cõmune aiũt Didac.à Cou.ruu.lib.ii. resolut. cap.viii.numer.8. Iul. Clar. in practic. §. vltim. quæst. xlvi. versic. sed nunquid.

146 Fideiussor non quis inde constituetur, quod etiam apud iudicii acta præsens,gnarus ac tacitus fuerit,cum alter illum pro se fideiubere diceret, nisi si & expressim

ſim conſenſerit. commune ait Boer. deciſione cccxiiii. num.5.
147 Fideiuſſor de aliquo ſiſtendo totiens, quotiens, ſi eum requiſitus non ſtiterit, non ſolum ad pœnam fiſco tenebitur,ſed & parti ad id,quod eius intereſt,obligabitur.commune inquiunt Afflict.deciſ.ccxxxiiii. Faller.in practicæ criminalis fragmant. in rub. de fideiuſſ. num.260.
148 Fideiuſſor ex remedio l.ii.C.de reſcind.vend. abſq; dubio iuuari poterit.vt commune ponunt Alex.& Iacob.in l.i.C.de fideiuſſ.minor.
149 Fideiuſſor ita pauper,vt de ſuo nequeat ſoluere, ne in carcerem alioquin trudatur, poterit de principalis debitoris bonis ſoluere.vt frequenter placitũ affirmat Hypp.in rub.num.429.ff.de fideiuſſ.
150 Fideiuſſor, cum reus principalis ſoluendo eſt,& ip-
151 ſe excutionis beneficio non renunciauit,& teſtis,& iudex pro principali eſſe poterit. communia inquit latè Viuius lib.i.opinion.cccxc. poſt iuris vtriuſque apprimè cautum Ioan. Ronchegall. in l.reos.nu.53.ff.de duob.reis.
152 Fideiuſſor ſimpliciter datus,atque acceptus in prima inſtantia,ſi appellatio interuenerit, & deſerta non ſit, non amplius in euentum vllum tenebitur. commune ponunt Viuius lib.ii.opin.cxviii. ac Iul. Clar. in pract. §.vlt.q.xlv.ver.ſi tamen cautus.
153 Fideiuſſorẽ dare obligatus, ſi locuples manifeſtè ſit, ſatisfaciet ſuorum bonorum obligatione. vt cõmune placitum eſſe conſtat ex Soc. & Iaſ.in l.i. ff. qui ſatiſd. cog.Dec.in l.plus cautionis in fin.ff.de reg. iur. Feli. in cap.ad noſtram nu.10.de iur. iur. & in capit. ad hæc de ſenten.excommunic.Hypp.in rub. nu.178. ff. de fideiuſſ.Palat.Ruu.in repet.Rub.§.xxxviii.nu 1.de donat. inter vir.& vx.contra quos & ius & bonum atq; æquũ
154 eſſe alibi oſtendo.ſed & is,qui fideiuſſorem dare promiſit, ſi pignora præſtet, promiſsioni ſatisfaciet. vt receptum affirmat Dec. in d.l.plus cautionis. nume. 3.
ex gl.

ex gl.vlt.in l.i.ff.qui satisd.cogant.quam ita inibi. quamuis perperam,doctores communiter post Bar. intelligunt, ac sequuntur. eritque hęc opinio à fortiori ijsdem authoribus recepta, quibus superior. sed & superior vt dixi,falsa est, atque id ita esse efficaciter ostendunt Alex.& Aret. in l.diuortio §. interdum ff. solut. matri.Aret. rursum in l. si quis stipulatus sit Stichum. §.vlt.ff.de verb.oblig. & hæc vltima opinio falsa etiam est & compluribus improbata.nam contra eam tenaciter contendunt Alex.num.6.Ias.nu. 12.in d.l. i. ff. qui satisd.congāt. Rip. in rub. num. 8. ff. de pignor. idem Rip.num.22.Alciat.num.10.in l.ij.§.mutui datio. ff.si certum petatur. Cagnol. in d.l. plures cautionis . nume.7. & Neguzant. de pignor.iv.part.princip. num.5. qui,vt dixi, à fortiori primam quoque opinionem de propriæ facultatis obligatione, reiiciant & confutent, necesse est.

155

156 Fideiussorem semel promissum creditor dimittere, atque alium æquè idoneum accipere cogi potest. commune aiunt Hyppol.de fideiuss.à nu.213. Anton.Gomez de contract. capit.xiii.num.2. Arius Pinel. in l. ii.

157 par.ii.cap.i.num.23.C.de rescind.vend.at si non solum promissus, sed & datus iam sit illum liberare creditor non cogetur,& si alius fideiussor magis idoneus offeratur.commune renuncio ex superius laudatis,& ex Ias. in l.ii.num.2.ff.solut.matrim.& in l.si domus §. si fundum num.31.ff.de leg. lib.i. & in l. debitorum num.5. C.de pact.vbi etiam Alciat.ac Matth. de Afflict.lib.iii. constit.rub.xv.nu.5.Cagnol.in l.plus cautionis.nū.57. ff.de reg.iur.

158 Fideiussorem qui dare vel promisit,vel tenetur,non potest eum alio in loco, nec aliis ex hominibus dare, quàm vbi cōtraxit,vel promisit, atque ex eiusdemmet loci hominibus.vt commune ponunt Alex.num.3.Ias. num.2.& num.8.in l.si fideiussor §. si necessaria ff. qui satisd.cogant. Hypp. in rub.num.307.cum sequentib. ff.de fideiussor. Afflict.in ii.part. constit. regni Rub.x. num.

num.6.& qui eum refert Iul.Clar.in prac.§.vlt.q.xlvi. ver.pone quod.

159 Fideiussores non impropriè debitorum nomine cōprehenduntur.vt frequenter placitum enũciant Alex. in l.j.nu.48.ff.si cert.pet.Ang.Aret.in §.i.nu.7.institu. de obligat.Viuius lib.i.opin.cxl.

160 Fideiussores dare se non posse probabit vnusquisq; suomet cum iureiurando: quod receptum inquiunt Socin.consil.lxxix.col. ver. tertio confirmatur, & qui eum laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.xlvi. ver.sed quo modo.

161 Fideiussores ob temporis prorogationem absque illorum consensu à creditore indultam debitori principali non liberantur.commune renuncio ex Ias. in l. si vnus §.i.ff.de pact.& in l.lecta num.9.ff.si cer.pet. & in l.i.§.& post operis ff.de nou.oper.nuncia.& in l. i.C.de iudic. atque ex Beroo in cap. de causis num. 37. & seq. de offic.iudic.deleg.

162 Fideiussores instrumentum publicum, vel priuatum de solutione ostendentes, quãuis ipsam solutionẽ reapse planam non faciant,contra debitorem audientur, ac summam debiti,pro qua fideiusserunt,ab eo ex igẽt. vt commune,ac magis commune dicunt Ias. in l. duobus §.i.ff.de iureiur.Felin.in cap.si cautio col.vlt. de fide instrument.Hypp.in rub.num.265. ff.de fideiussor. Anton.de Tremor.in addit.ad Bon.in pract.except.in rub.quib.mod.su.no.nu.39. ver.sub iudicibus secularibus verb.fallit.& Anton. Gomez de contract. cap.xiii.

163 num.3. Non tamen idem erit si fideiussores in iudiciũ vocati iureiurando sibi à creditoribus delato se se liberauerunt debitorem non teneri simpliciter iurãtes. vt est Accurt.sententia in d.l.duobus §.i.in ver.solutionis ff. de iureiurand. quæ communiter recepta est, vt constat ex Alex. num.3, Ias.num.5. illic ex Ias. rursus in §. item si quis postulante num. 8.institut.de action.

164 quanuis Matth.de Afflict. decis.cl.num.35. dicat eam communiter improbari.cuius opinio tunc erit admittenda

tenda,cũ fideiussores se soluisse iurauerint iuxra Alex.
165 in d.§.i.num.3.quin præterea fideiussores semper contra principalem debitorem agere poterũt, vbi creditor confiteatur sibi ab illis satisfactum esse, vt frequenter placitum asseuerant Matth.de Afflict.decis.xciiii.nu.3. Hipp.vbi supra, ac latissimè Viuius multos in contraria euntes recensens lib.i. opin.cxxxix. & lib. ii. opin. cxiii.atque ita consuluit Paul. Castrens. cõs.lxiiii.lib.i. in nouis.& Bart. atque Alex. quos cum Ias. refert Io. Cephal.cons.cj.num.5

166 Fideiussores vt à debitore conueniri queant,necessaria est iudicis debitorem non soluendo esse pronunciantis sentẽtia:nec in actis posita nuncii delatio ad id suffi ciet. commune dicit Ias. in l. stipulatio §. habet autem num.7.ff.de nou.oper.nunciat.

167 Fideiussores indemnitatis hoc est qui se se obligant ad id quod creditor à debitore seruare nequierit,eo ipso liberabuntur, quòd probabunt creditorem in culpa, ac negligentia fuisse, quo minus debitum suum exigeret,ac præsertim si etiam ab illis ad id fuit præmonitus
168 ac requisitus.at fideiussores cæteri qui se hodie simplici fideiussione obstrinxerint,si etiam executionis ordini renunciarint,nec præmonitionibus, nec interpellationibus culpæ,& negligẽtiæ creditoris adiũctis quid-
169 quam ad se liberandum efficient. si vero non item executionis beneficio renunciauerint, sed tantum simpliciter fideiusserint, & desidem ac negligentem creditorem præmonuerint, ac requisierint,vt debitum suum exigeret,liberabuntur, si non requisierint, quantumcunque piger,ac negligens in debito seruando creditor proponatur,non item liberabuntur.vt communia ponit, ac meritò valde commendat meus olim iuris doctor Ant.Gomez de contract.cap.xiii.num.9.

170 Fideiussores,qui in ius vocati non fuerunt, principalis debitoris actis non lædentur. commune dicit Rip.
171 in l.apud quem num.34.C.de edend.vt nec quouis periculo ex fortuitis casibus prouenienti offendentur. commune

commune ponit Alex.consil.cclxv.col.vlt.lib.ii.

172 Fideiussores,qui pro aliquo absente aut ignorante fi deiusserunt,actione negociorum gestorū, quod soluerint,recuperabunt,qui verò pro aliquo inuito aut con

173 tradicēte fideiusserint,nullam omnino actionem ad id, quod de suo soluerint,consequendum habent. commune ponit Anton.Gomez de contract.cap. xiii. nu. 11. ex gl.Odofred. Bar.Bal.Ang.& Salic.in l.vlt.C.de negoc.gest.atque aliis alibi.

174 Fideiussores conuentos principalis debitor poterit defendere,& ob id quod eius interest,exceptiones etiā eas proponere, quæ fideiussoribus non communicantur.vt commune pono ex iis,quæ latè atque eleganter scribit meus & iuris doctor & alter parens Arius Pinelus in l.ii.par.ii.cap.iii.num.44.C.de rescind.vendit.

175 Fideiussores, qui se euictionis nomine obligauerint, aut nullam molestiam illatum iri alicuius rei emptori sub pœna promiserint, nullam pœnam omnino incurrent si contractus & oppugnatus & rescissus fuerit re-

176 medio l.ii.C. de rescind. vend.&si illam incursuri sint, si contractus et remedio restitutionis in integrum ratione ætatis,aut aliquo alio speciali beneficio impugnatus sit.vt frequenter placita ponit insignis Pinelus ad illam eandem l.ii.part.ii.cap.iii. num.43.cum.seq.

177 Fides,quā priuatus hosti dedit, seruanda necessariò non est. commune ait Zas. relatus à Did.à Cou.ruu.in contrarium, cùm rei publicæ damnum non vertitur, bono exemplo abiens in tract. de sponsal.ii.par.cap.iii. §.iiii. nu.14.cum præced. quam in rem nos alibi multas hincinde authoritates colligimus multa ex præclaris rei Romanæ monumentis exempla aduocamus.

178 Fidem, quæ à iudicibus de impunitate reis idcirco datur, quo facilius ac luculentius flagitiorum veritas innotescat,seruari non est necesse, &si ordinariis pœnis locus tunc nullus sit.commune aiunt latè & eleganter id pertractantes Anton. Gomez de delict. cap. xii. num.6.& num.7.Did.à Cou. ruu.lib.i. resolut. cap. ii.

num.16.Iulius Clarus in sua pract.crimin.§.vlt.quęst. lv.ver.circa secundum.& vide quæ latius infra obserua mus ver.Iudices.

179 Filius ex eo quis probabitur quòd instar filii a parẽtibus tractatus fuerit, siue possessorio iudicio siue petitorio agatur.commune ponunt Dec.consil.liiii. col.iii. Bossius in pract. crimin. in tit.de part.suppos.num. 9. num.11.& 27.cum sequentib. & qui illud verè ac præclare constringit Did.à Cou.ruu.de sponsal.ii.part. ca-

180 pit.viii num.6.quanuis Alciat.& alii aliud receptũ per perã asseruerint quorum de errore alicubi copiosius.

181 Filius non se filium à sola nominatione efficaciter probabit, nisi si adminicula etiam alia accedant. vt cõmune inquiunt Dec. in cap.per tuas col. iii. de probat. Did.à Cou.ruu.de sponsal.ii.par.cap.viii.§. iii. num.7. Duennas reg.cccxlii.

182 Filius nec probabitur, nec præsumetur adulterinus, incestuosus, vel illegitimus ex matris assertione in ipsius mortis crepusculo vel ipsi filio, vel aliis circunstantibus facta. vt commune affirmant Boer. quæst.ccxcix.col.v.

183 part.ii.Turzan.opin. cxx. quin nec idcirco illegitimus cẽsebitur quòd mater adulterij conuicta fuerit, nisi illud liquidò aliunde probetur. cõmune asseuerat Did. à Cou.ruu.in tract.de sponsal.ii.par.cap. viii.§.iii.nu.8.

184 Filius à domo patris alibi sumptus eidem suggerere volentis propelli non potest. vt commune renuncio ex Paul.& Ias. nu.6.in l. quidam cum filius ff. de verb.

185 obligat. si tamen filius ipse alibi habitare velit, ac pater nolit, non aliter alimenta consequentur, quàm si patri assensus vel suis in gratiis in eius domo habitet. commune effatur Arius Pinelus in l. i.part.i. nu.53. & seq. C.de bon.matern.

186 Filius inuito patre atque ad expensas obligato operam litis nauabitur. vt frequenter placitum affirmare ausim ex Felin.in cap.ii.de magist.Bal. Nouell.de dote par.vj.priuil.xlvj.in princip.Rebuf.de priueg.scho.priuil.liii.& ex iis, quod ipsi laudant.

187 Filius contra alienata à patre admittetur, atque illa reuocabit, nisi probentur vere ex non gratuito contra ctu alienata: nec quidquam ea in re patris asseueratio etiam iureiurando circunsepta proderit. vt commune pono ex Iaſ.in l.i.col.i.ff.de eo per quem fact.erit.& in l.ſi arrogator.num.25. ff.de adoption. & in auth. vnde ſi parens. C.de inoffic. teſtament.atque ex aliis compluribus, quos laudat Tiraq.de retract.lign.§.i.gl.xviii.

188 num.8.at contra illa, quæ cõtractu non gratuito alienata proponũtur, nulla via, ac nulla ratione admittetur. commune aiunt latè Carol.Moli.in conſuet.Pariſienſ. §.viii.gl.iii.num.18.Did.à Cou.ruu.in cap.Raynutius §.x.nu.9.de teſtament.Arius Pinelus in l. i.par.iii.nu-

189 mer.76. C. de bon.matern.amplia commemorabiliter vt idem prorſus ius futurum ſit quanuis pater in fraudem alienauerit, & emptor fraudis particeps fuerit, ſi modo precium verè numeratum oſtendatur. vt commune aio ex Iaſ.in d.l.ſi arrogator num.23.ff. de adoption.Rub.in l.Titia §.imperator nu. 33. ff. de leg.lib. ii.Carol.Molin.in conſuet.Pariſienſ.§.viii.gl.iii.nu.18. atque Ario Pinelo vbi ſupra.

190 Filius qui patris conſentientis negocia geſsit, patre morto rationem geſtorum reddere fratribus cogetur. vt frequenter placitum renuncio ex Dec.conſil.cclv.& conſil. cccclxix.Hypp.ſing.cccexciii.atque ex aliquammultis aliis, quos laudat multum laudandus Pinelus in l.i.par.ii.num.39. C.de bon.matern.

191 Filiusfam. teſtamenti faciendi ius non conſequitur ꝙ eius pater in hoſtiũ manum ac poteſtatem redactus ſit. vt receptum aſſero ex Ang.in l. vlt. C. de ſentent. paſſ.Corn.conſil.cciiii.num.pen.lib.iiii.Alex.num. 10. Iaſ.nu.9.in l. lex Cornelia. ff.de vulg. & pupill. Imol. col. viii.ver.& plus dico.Iaſ.num.243.Ioan. Crot. numer.18.& nu. 19.in l.ſi quis pro emptore ff.de vſucap.

192 & idem teſtatur ex aliis Viuius lib.i. opin.cxxi. exemptus tamen patriæ poteſtatis vinculis ducitur.vt commune ait, contrarium ipſe probans Emanuel à Coſta

in l. Gallus §. & quid si tantū.ii.par. pag. 57.nu.94. ff. de lib.& posth.

193 Filiusfamilias patri, cuius authoritas requiritur, donare mortis causa nequit. vt commune efferunt Corn. consil. ccxciiii. lib. i. Ioann. Duran. de arte testand. caut. i. numer. 4. ac latissimè Iulius Clarus de donat.quæst.vj.ver. quæro etiam.vbi multos con-
194 trarium non de nihilo asserentes citat. Nec item generaliter, ac regulariter alia alii donare poterit, quàm quę pleno iure ipse possideat.commune inquit Cra-
195 uet.consil. lxxxiiii.nu. 9. & cons.xcii.nu. 1. sed & hæc, quæ pleno iure possidet, non aliter cuiquam causa mortis donare poterit, quàm si pater consentiat. vt cōmune esse literis tradiderunt Rub.cons.xlvj.nu.2.Soc.consil.clxxii.lib.ii.& vberius Iulius Clarus de donat.quęstion.vj. ver.aut verò quæris.quanuis contrarium iure
196 probabilius sit, vt alibi luculenter ostendo. non autem sufficiet tacitus patris consensus (si doctores sequamur) sed expresso opus erit.vt frequenter placitum copiose inquit Tiraq.de legib.connubial.gl.vii.num.9.

197 Filiusfam. si testamēto (quod patris voluntate condidit) aliquid alicui relinquat, & clausulam codicillarem subiungat, atque ille, cui illud relinquit, vel expressim testamēti tempore relictum agnouerit, vel saltem pręsens fuerit, sustinebitur relictum illud tanquam mortis
198 causa donatio: si verò nec agnouerit, nec præsens fuerit nullius pōderis momentiq; erit.vt cōe inquiunt Soc.cōsil.cxxv.lib.iii. Iulius Clarus de donat. quæst. ad finē.

199 Filiusfam.nec patre consentiente de iis bonis testari potest, quorū dominiū atq; vsusfructus plenè ad ipsum spectat.vt commune pono infra ver. testari.pote-
200 rit tamen absque dubio tunc de huiusmodi bonis testamentum exarare, cum ad pias causas illud faciet.vt receptū aiunt Vasq.de success.lib.i.tit.qui testari poss. §.i. num.50.latè Viuius lib.i.opin.cxxi.colum.ii.latius Iul. Clar.de testamen.quæst.v.ver.sed nunquid filiusfam.

201 Filiusfam.non magis potest legare patre consentien
te,

te, quam testari. vt commune affirmant Ias. in l. seniũ. nu. 8. C. qui testam. facer. poss. Gomez in cap. si pater col. i. de testam. lib. vi. Viuius cum aliis lib. i. opin. cxxi.
202 col. iiii. at inter viuos de bonis, quorum vsusfructus patri non quæritur, pro animi sui sententia iure dispo-net. vt frequenter placitum renunciant Aymon Crauet. consil lxxxiiii. num. 9. & consil. xcii. nu. 1. ac Viuius lib. i. opin. cxxi. col. iiii.

203 Filiusfam. patrem bona dissipantem compellet vt eam bonorũ partem, quæ suis alimentis par sit quæque debitæ sibi portioni conueniat reponat, ac segreget. vt communis ait ac rectè exponit doctor meus Arius Pinelus in l. i. par. iii. nu. 76. C. de bon. mater.

204 Filiusfam. absque parentum consensu matrimoniũ iure Pontificum valiturum contrahet, & si Cesarum leges refragentur. commune asserunt Curt. Iun. consil. cxxxvj. num. 3. Emanuel à Costa non pœnitendus mihi iuris doctor in l. cũ tale §. si arbitratu ampliat. ix. num. 5. ff. de condit. & demonstrat. Did. à Couarruu. in tract. de sponsal. ii. par. cap. iii. §. viii. num. 1. & num. 2. ac Viuius lib. i. opin. cxxiii.

205 Filiusfam. vt alterius procurator, tutor, vel curator iudicio superesse absque sui parentis consensu ritè rectèque poteft. vt frequenter placitum enunciant Anton. de Tremor. in pract. except. in rub. quib. mo. suo. no. nu. 14. ver. sine consensu patris. Villalob. in sua collecta. & Viuius lib. i. opin. cxxii.

206 Filiusfam. si debitum soluerit, contra quod. S. C. Macedoniani exceptio illi competebat, eamque ad solutionem facti errore ductus fuerit, in debiti condictione id omne repetet, quod soluit. vt commune renuncio ex Alex. in l. qui exceptionem ff. de condict. indeb. & in l. filiusfam. ff. si cert. peta. tametsi contrarium verius alibi ostendam.

207 Filiusfam. si patris debitum soluat non præsumetur in dubio id animo donandi fecisse. vt frequenter placitum ait Turzan. opin. lxxxix.

208 Filiusfam. quidquid patris occasione, ac patre sciente agit, de illius voluntate egisse creditur. cõmune pronunciant Curt. Sen. consil. xli. nu. 7. Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. lxxxvj. ver. secundò infertur ad finem.

209 Filiusfam. monasterium ingressus à patriæ potestatis vinculis eximitur. vt frequenter placitũ aiunt Iaf. in l. in pupillari. nu. 9. de vulg. & pupill. Anton. Gomez de testament. cap. iii. nu. 20. ad fin. Arius Pinelus in l. i. par. i. num. 46. C. de bon. mater. quod alibi cum nõ nullis in ordinem redigimus.

210 Filiusfam. generaliter ac regulariter ex omnibus cõtractibus à se gestis præterquam ex mutuo, efficaciter obligatur, ac ni soluerit, in carcerem, detrudi, ut quiuis alius, potest. commune ait latè & extricatè meus iuris doctor Anton. Gomez de contract. cap. vlt. num. 11. cũ sequentib.

211 Filiusfam. patris sui curator non minus rationes reddere cogetur, quàm quiuis alius extraneus, qui eo officio fungetur. commune ponit post Firmian. de episc. num. 64. præclarus iuris antecessor Arius Pinelus in l. i. par. ii. num. 39. C. de bon. matern.

212 Filiusfam. de castrensi peculio sine patris consensu aget, de aduentitio, si præsens in iudicio pater sit, illius vel inuiti consensum habet, atsi ab vrbis finibus pater absit, ante illius reditum, atque ante illius vel expressum vel tacitum consensum non poterit litem contestari. vt frequenter placitum scribit Anton. de Tremor. in addit. ad Bonac. in pract. except. in rub. quib. mod. suo. no. nu. 3. ver. generaliter. Villalob. in sua collecta.

213 Filiusfam. solus atque ignorante patre hæreditatem, qua ipse ab alio cohonestatus est, adire potest. commune dicit Iaf. in l. bonorum num. 17. C. qui admitti. quã

214 si repudiet, substituto cuiuis alii præferetur ipsius pater. commune inquit Rip. in l. i. num. 142. ff. de vulg.

215 Filius suus hæres pro hærede non vsucapiet. vt cõmune aiunt complures, quos diligenter congerunt, ac diligentius refutant Anton. Gomez de testamen. cap. iij. num.

num.20.& cap.x.nu.19.atque Arius Pinelus in rub.ii. part. pag. 24.col.ii.cum sequentib. C.de bon. matern.

216 Filius & si iusta exhæredationis causa nuncupatim expressa prætereatur, testamentum nihilominus nullũ prorsus erit.quia scilicet verum est eum nec esse institutum,nec exhæredatum.vt commune constituo ex Ias. in l.sicut. num.1. C. de testament. milit.& in auth. ex causa col.iii.C. de lib.præter.& in l.in arenam C. de in offic.testament.& ex accuratis nomenclatoribus Guliel.in cap.Raynutius ver.in eodem testamento. in ii. num.46.de testament. Did. à Cou. ruu. ad illud idem cap.Raynutius num.1. Anton. Gomez de testament. cap.xi.num.2. Eman.à Costa in l. Gallus. §. & quid si

217 tantum par.iii.num.164.ff.de lib.& posthum.reddit autem hæc & quæuis alia filii præteritio sic testamentũ nullum, vt opus non sit illud nullum dici. vt commune pono ex Alex.consil.xxvii.num.1.& 3.lib.vj.Ias.in l.posthumo nato à num. 23. C. de bon. possess. contra tab.Guliel.in d.cap.Raynutius ver.in eodem testamẽto.in.i.num.96. Boer. decis.xcv.& ex iis, quos superius laudaui,atque inferius laudo ver.præteritio.

218 Filius non idcirco institutus censetur quominus testamentum euertatur,quod eius pater illud testamentum condens Titium hæredem instituit, si hic ipsius filius hæres esse noluisset: sed perinde ac si huiusmodi filius præteritus omnino fuerit,quæcunque testamento claudũtur inania sunt.commune inquiunt Aret. in l.i. col.iii.ff.de vulg.& pupill.idem Aret.& Alexan.ac Ias. in l.Gallus in princip.ff.de lib.& posthum.iidem in l. si quis §.vlt.ff.de vulg.& pupill.

219 Filius si aliqua in re certa tantum instituatur, testamentum validum ac ratum erit. vt commune assero ex Paul.num.3.& num.4. Ias.num.15.Fabian.nu.159. ac reliquis interpretibus in auth. nouissima. C. de in offic.testam.Paulo Pico in l.in quartam num. 6. ff. ad leg. Falcid.atque aliis alibi passim.

220 Filius sub conditione ex asse institutus, si substitutũ

in conditionis defectum non habeat, expuncta statim
221 conditione omnia bona consequitur:sed si vel substitu
tum, vel cohæredem habeat, circunducetur conditio
quo ad legitimam ipsius portionem, & quo ad reliqua
222 alia hæreditatis bona expectabitur. tandemque si con
ditio defecerit,bona cætera vel ad substitutum insoli-
dum peruenient, vel ad cohæredem pro parte ex iure
accrescendi spectabunt:sin conditio implebitur, bonis
omnibus filius potietur. vt frequenter placita latè at-
testatur Anton.Gomez de testament.cap.ix.num.49.
ver.quod tamen limita.& cap.xi.num.32.
223 Filius, cui onus restituendæ hæreditatis iniungitur,
& legitimam sui ipsius portionem, & iustam S. C.tre-
belleani quartam corradet.vt cômune effatum pronû-
ciat Curt.Iun.consil clx.num.i.Villalob.in sua collect.
testanturque idem alii,quos inferius refero.
224 Filius,qui patris hæres est,bona sua aduêtitia vel ma
terna ab eodem patre alienata non poterit vindicare,
aut aliquo modo reuocare:commune ponit eleganter
illud exponens quonam modo, quaque fini intelligen
dum sit, vir elegantis ingenii ac maturi iudicii Arius
Pinelus in l.i.par.ii.nu.79.C.de bon.mater.
225 Filius non idcirco hæreditatê paternã agnouisse cen
setur,quod pacem cũ ipsius patris offensore inierit,&si
auctoramentũ aliquod inde nactus sit.ut receptũ aiunt
Anton.de Padilla in l.transigere nu.63.C.de transact.
226 Iul.Clar.in pract.§.vlt.quęst.lviii.ver.sed hic. nec enim
necesse est vt patris hæreditatem agnoscendo adeat,vt
pacê cum illius offensoribus possit facere.quemadmo-
dum frequenter placitũ affirmat Boer.decis.cxxi.nu.4.
Iul.Clar.in laudata quæst. lviii.ver. quæro nunc.
227 Filius nec quæ casu aliquo nactus est,nec ea,quę sua
sibi opera atque industria peperit, fratribus conferet.
vt receptum ait Segur.in l.i.§.si vir num. 69.ff. de acq.
228 poss.nec item illa alicui cômunicabit,aut conferet,quæ
ex delicto comparauit,veluti ex ludo aut ex vsuris pe-
cunia etiã paterna collectis.cômune inquiunt Claud.
Aquens.

Aqueſ. in l. quod ſeruus ff. de acquir. poſſ.latè Viuius
229 lib.i.opin.cxxxvj. col.ii.ſed nec etiam conferet libros ſi
bi à patre donatos, vel quæ in aſſequenda doctoris di-
230 gnitate conſumpſit,vel quæ ſimiliter in equis, & re mi
litari poſuit.vt latè ponit cõmunia Viuius lib. ii. opin.
cxxvj.quæ tamen ab iis pẽdent, quæ ſuperius de dona
tione ſtudii cauſa facta dixi.
231 Filius quæ ex paternis pecuniis ad negociendum cõ
ceſsis quęſiuit,pro dimidiata parte ſibi integre retinet,
pro altera dimidiata cæteris fratribus cõfert.vt cõe po
nũt Rom.cõſ.ccccxix.Bertrã.conſ.ccciii.lib.iii. ac Viu.
varia doctorũ dogmata hac in re recẽſens,& hoc tandẽ
232 magis cõe aſſeuerãs lib. i.opin. cxxxvj. ideq; erit ſi am
bigetur num illa filius ſuamet induſtria quęſierit,num
ex pecunia paterna comparauerit. commune pronun-
ciat Segur.in l.j.§.ſi vir vxori nu.69. ff.de acquir. poſſ.
233 Filius ad iuſtæ portionis expletionẽ aget cõdictione
234 ex lege.vt commune ait Ant.Rub. conſ.cxv.agetq; nõ
ſolum contra vniuerſalem hæredem,ſed & cõtra lega-
tarios omnes pro vniuſcuiuſq; rata. vt receptũ pronun
ciant Corn.cõſ.cxlviij.lib.iiij. Viuius lib.i.opin.cxxxiii.
235 Filius de parentum hæreditate agens de lucro cõpa
rando agere,non de dãno declinando contendere cen
ſetur.commune dicit Aret.in l.Titia col.iii.ad fin. ff.de
236 verb.obli.&ſi tum diuino,tum naturali, tum humano
iure debita illi paterna hæreditas exiſtimetur.vt rece-
ptum ait Ant.Gomez de teſtam.cap.i.num.2.
237 Filius &ſi inuentarium non confecerit,nihil prorſus
de legitima ſuiipſius portione periclitabitur. commu-
ne ponunt Guid. Pap. deciſ.liij. Calcan. conſil.xxxvi.
238 Ioan.Duran.de art.teſtan.tit.v.caut.xxvii.non tamen
quartam trebelleanicam conſequetur. vt frequenter
placitũ enunciant Corn.conſ.clxiiii.col.iiii. lib.iii. Dec.
conſ.ccccxxxi.num.16.
239 Filius in fideicõ.parẽtis locũ nõ vindicat,vt nec in cæ-
teris hominũ diſpoſitionibus.quod frequẽter interpre
tibus placuiſſe miſerũt in literas Alex.conſ.xxvi.lib.iii.
Dec.

Dec.consil.i.& consil. ccxvii. & consi .ccccclxxx.nu. 10.
240 Ioan.Duran.de art.testan.tit.v.caut. 27. &si mihi magis illorum opinio probetur, qui frequentius itum in omnia diuersa asserunt. è quorum numero Ias. consil.clviii.lib.ii.Bellon.consil.x.nu.2.

241 Filius delictorum à se ipso patratorum damnatus, vt se à vitæ, honorisvè discrimine expediat,non poterit res restitutioni subiectas alienare.vt commune aiũt Ias.in auth.res quæ,num.20.C.commun.de leg. Arius Pinelus in diuersa humanè transiens ad auth. nisi tricẽnale num.46.C.de bon.mater.

242 Filius & viuo patre, à cuius morte ad illius dignitatem aspiraturus est comes, dux, & princeps appellari potest.commune ait Anton.Gomez de testament.capit.i.num.5.

243 Filius emancipatus si à patre sine causa prætereatur iure nouo testamentũ nullum dicit.vt frequenter placitum renunciant Paul.num.7.Corn.nu 29. Ias. nu. 18. in auth.ex causa C.de lib. præt. Imol. col.xiii.in l. filio præterito ff.de iniust.rup.Ias.lect.i.num.54. Emanuel à Costa par.iii.nu.164 ad §.& quid si tantum l. Gallus ff.de lib.& posthum.Anton.Gomez de testament. ca-
244 pit.xi.num.34.&si contrariam opinionem,quæ emancipato tantum hodieque bonorum possessionem contra tabulas defert,nescio quo ductus spiritu communẽ affirmet Porc.in §.vlt.num.11.instit.de bon. possess. at
245 si iustam ob causam filius emancipatus prætereatur,auxilio tantum ipsi erit illa bonorum possessio contra tabulas. vt receptum ait uir & ingeniosus & laboriosus Emanuel à Costa in d. §. & quid si tantum par.iii. numer.245.ver.quinta & vltima.

246 Filius emancipatus ritè à parente exhæredatus si cõtra paternas tabulas inofficiosi querela uti velit, bonorum possessionem litis agnoscendę gratia & hodie prius petat,necesse est.commune pono ex Ang. de Perigl.in relect.l.in suis nu.52.ff.de lib.& posthum.Alex. num. 8. Corn.in fin.ad l.certum.C. unde legit. Corn.

rursus

rursus in auth.ex causa num. 30.C.de lib.præter. Ias. in l.ii.nu.8.C.de inoffic.testament.Lancel.Galeaul. in l.Gallus §.& quid si tantum num. 49. ff. de lib. & posthum.à quo tamen recepto dogmate aliquãdo multi merito defecerunt, vt alibi commodius ostendo.

247 Filius emancipatus ab intestato ad suorum similitudinem hodie succedet, &si nec suus sit, nec eius filii, qui suus est, prærogatiuas ac dignitatem obtineat. commune dicit Emanuel à Costa in l.Gallus §.& quid si tantum part. iii. num. 208. cum sequentib. ff. de lib. & posthum.

248 Filij institutio hodierno iure conditionibus à casu tantũ, vel à casu simul & potestate suspensis non offenditur, &si iure antiquo offenderetur: sed illis omnino deletis pura perstat. vt frequenter placitum renuncio ex Paul.in l.suus quoque col.ii.ff.de hæred.instit. Dec. col.pen.Iacob.nu.14. Lancel.in finem ad l. si pater. C. de condit.instit.Guliel.in cap.Raynutius ver.reliquit. num. 28. de testament.Roderic. Soarez in l. quoniam in prioribus ampliat.i.C.de inoff.testam.& idem commune ponunt latius de materia agentes Iulius Clarus de testament.quæst.xxxix. Viuius lib. i. opin. 205. at

249 turpes conditiones perinde hodie atque olim filij institutionem depopulantur, ac prorsus labefactant. commune inquiunt Alber.in l.si pater.num.193.C.de con dit.insti.Guliel. in cap.Raynutius ver.reliquit. nu. 33. de testament. ac magis commune effatur Emanuel à Costa in l. Gallus §.& quid si tantum par.iii.pag.113. num.106.ff.de lib.& posthum.

250 Filii institutio si speciali conuitio dehonestetur, nulla est nullumque testamentum facit. vt commune pronunciat in diuersa omnia rectè abiens Emanuel à Costa lib.i.select.interpret.cap.iii.num.7. & num. 8.in

251 quæ iam antea recesserant Cuman. in l. quotiens §. si quis hæres ff.de hæred.instit. & in l.turpia. num. 3. ff. de leg.lib.i.Soc.in l.iii.in prin.ff.de lib. & posthu. ac vir acuti ingenii Texera in l. Paulus ii.col.iiii.ff.de reb.du.

Filius

252 Filii exhæredatio quando testamentũ euertat, quan
do secus vide supra ver. exhæredatio.
253 Filio legitima portio institutionis titulo relinqui om
nino debet. cõmune aiunt Ias. in auth. nouissima col. i.
C. de inoffic. testam. Did. à Cou. rũu. in cap. Raynutius
in princ. nu. 1. de testam. Ant. Gomez de testam. cap. x.
nu. 1. ver. quod. i. extende. & cap. xxiiii. in fin. Viuius
254 lib. i. opin. cxxvii. amplia vt idem iuris sit, quanuis testa
mentum inter liberos condatur. cõmune affirmãt Ber
trand. cõs. xix. col. i. lib. vj. Io. Dilect. de art. testã. tit. iii.
255 caut. i. nu. 7. latius Iul. Clar. de testam. q. xxxviii. intelli
ge tamen vt non tota portio legitima institutionis ti-
tulo relinqui necessariò debeat, sed certam aliquam rẽ
sic relinqui satis superq; futurum sit. vt supra nu. 219.
frequenter placitum retuli.
256 Filiofam. hodieq; à matre legitima portio relinqui po
terit sub cõditione, si è manu patris mittatur, ac sui iu-
ris fiat, & nihil ex bonis ipsi relictis pater eius cõsequa-
tur. commune aiunt Salic. in l. filiis matrem in fin. C. de
inoffic. testam. Boer. decis. cxciiii. Io. Dilect. de art. testã.
257 tit. de legat. caut. xvi. quanuis contrarium verius, & re
ceptius arbitretur Eman. à Costa in l. Gallus §. & quid
si tantum part. vlt. nu. 8. ff. de lib. & posth. Ant. Gomez
258 de testam. cap. xi. nu. 27. quid & exhæredari filius à ma
tre poterit, ne ad eius patrem dissipatorem vsusfructus
bonorum perueniat, dummodo instituatur is qui filio
iam sui iuris facto bona illa restituat. vt commune asse
rit Guliel. Bened. in cap. Raynutius ver. in eodem te-
stamento in. ii. num. 17. de testament.
259 Filiofam. quidquid à patre ob merita datur, eatenus
valet, quatenus meritis non preponderatur. commune
aio ex Alex. in l. si donatione num. 4. C. de collat. Ias. &
Dec. num. 17. in l. petens C. de pact. Cassan. in consuet.
Burgund. rub. vii. §. v. nu. 49. Tiraq. in l. si vnquam ver.
donatione nu. 71. & nu. 72. C. de reuoc. donat. Cagnol.
in l. ii. nu. 196. C. de rescind. vend. atq; ex aliis, quos su-
pra retuli ver. donatio, vbi obseruata vide.

260 Filii, qui se legitimos nondum mora lite aliqua pronunciari petunt, nō temere audiri debent. vt frequenter placitum inquit Did. à Cou. ruu. in tract. de spōsal.
261 ii. part. cap. viii. §. iii. num. 2. censebuntur autem præiudicato legitimi ex coniuncta viuorum parentum cohabitatione. vt commune pronunciat idem Did. à Cou. ruu. eadem. ii. part. cap. i. nu. v.
262 Filii non ideo instituti, aut vocati censentur, quod in conditione ponantur. commune dicunt Guid. Pap. decis. xxxix. Curt. Iun. cons. xcvi. nu. 1. & vide quæ superius obseruaui ver. conditione comprehensi.
263 Filii si ex capite vnde liberi, vel vnde agnati ob triginta annorum præscriptionem à patris hæreditate repellantur, ad eādē nihilominus ex capite vnde legitimi admittētur. cōe aiunt, ac meritò refellūt Alciat. lib. iiii. parad. cap. iiii. Vigl. in §. vlt. nu. 4. instit. de exhæred. lib.
264 Filii seu fam. seu iam è patris manu missi, si sine causa à matre prætereantur, iure, quo vtimur, testamentū illius nullum dicunt. vt commune renuncio ex Corn. in l. iii. nu. 30. C. de iur. delib. Ang. in §. i. instit. de inoff. testa. Did. à Cou. ruu. in cap. Raynutius in princ. nu. 3. & nu. 4. de testa. Vigl. in §. mater vel auus nu. 1. ad fin. instit. de exheredat. liber. Anton. Gomez de testamen.
265 cap. xi. nu. 34. & si ab hoc communiter placito non malè desciuisse videantur Imol. in l. i. col. ii. ff. de testament. Vigl. & Eguinar. Baro in adducto §. mater vel auus: idem Vigl. in rub. nu. 4. instit. de inoffi. test. Did. à Cou. ruu. in reg. possessor. ii. part. §. v. col. vj. ver. præsertim. de reg. iur. lib. vi.
266 Filii ante delictum etiam læsæ maiestatis à parentibus conflatum vel nati, vel concepti pœnis non sunt obnoxii, quibus delinquētium liberos plecti ius sancit. commune inquit Alciat. cons. ccccclxvii. num. 7. & Iul.
267 Clarus, qui alios contrarium receptum affirmantes refert, ac meritò improbat. in pract. crimin. §. læsæ maiestatis ver. fuit etiam.
268 Filii patris iussu adulterum in eiusdem parentis

tis nuptias debacchātem impunè necant. vt commune refert aliò ipse recedens Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal.ii.par.cap.vii.num.5.

269 Flii vel quicunque descendentes, quibus bonorum restitutio post mortem iniuncta est vsque adeo tacitè sub conditione si sine liberis decesserint, ad eam restitutionem faciendam iussi atque onusti intelliguntur, vt illis susceptis piam quoque causam excludant. commune fantur Dec. consil.cccxci. in fin. Soc. Nep. consil.cxxv.num.28.lib.i.Carol.Ruin.consil. clxxxii. numer.8.lib.ii.Tiraq.in l.si unquam ver.liberis num. 64. C.de reuoc. donat. Anton. Gomez de testament. capit.v.num.34.

270 Filij naturales, & spurii pœnis parenti ob delictum impositis ęquè ac legitimi liberi plectuntur.commune inquit Ioan.Coras.in l.liberos num. 11. ff.de senat. ac magis commune affirmat Claud.quem refert Iul. Clarus in pract.§.læsæ maiestatis ver.sed nunquid.

271 Filii naturales tunc demum substitutum excludunt, cùm & conditio liberorum ab ipso testatore expressim adiecta est,& testator nec eo sanguinis splendore clarus est, nec ea officii amplitudine præditus, nec ea denique vitæ conditione aut honestate affectus, vt de illis cogitare nequierit.commune dogma esse videtur ex gl.vlt.Rayn.Alb. Francisc. de Ramp. Nicol. de Neap. Raph.Cum.Claud.col.i. Rip.num.27.in l.ex facto §. si quis rogatus in i.ff.ad S.C.Trebel.ex gl.in verb.iusta sobole in finem. & Odofred.Alber.Bal.Ang.Sali.Paul. Ias.nu.6.cōmunius id asserente in l. generaliter §.cum autem C.de instit.& substitut. Anton. Gomez de testament.cap.v. num.40. ver.sed certè in puncto iuris.

272 quanuis uerius ac proculdubio iam receptius,sit,vt idē omnino ius locum habeat seu conditio à testatore exprimatur,seu à lege præsumatur,tantūque semper ratio status, & cōditionis testatoris habeatur. vt intrepidè constituo ex Bar.i.col.& quæst. Imol.ac Paul.Alex. num.11.Vincent.ab Hercul. col.xiiii. qui id receptius pronunciant

pronunciant. in d. §.si quis rogatus. & Petr. de Bella pert.Cyn.Aret.Corn.num.4.in d.§.cum autem Soc. in l.cum auus num. 63. in fin. ff. de condit.& demonstrat.Aret.num.40.Dec.num.37.Paris.num.56. in capit.in præsentia de probat. Eman.à Costa, qui late & eleganter quæstionem hanc excutit, in l.Gallus §. & quid si tantum.vlt.par. pag. 212.num. 769. cum duobus sequent.ff.de lib.& posthu. atque etiã Viuio lib. i. opin.137.col.ij.

273 Filii naturales quibus aliis receptis sententiis regantur uide infra ver. Naturales.

274 Filiorum iuris atque,vt ita & clarè & barbarè loquar, filiationis controuersia non euanescit quinquẽnio à morte patris decurso.vt commune inquit Did.à Cou. ruu. cum compluribus contra non paucos in tract. de sponsal.ii.par.cap.viii.§.iii.num.2.

275 Filiorum appellatio nepotes complectitur, & cùm filios institutione uel substitutione testator honorat, ut
276 commune ait Cur.Iun.consi.cxxviij.num. 12. & cum
277 aliter absurdum inde proficisceretur,& in casibus,quibus masculino fœmineum genus comprehenditur, &
278 cùm testator vel se velle dicit in agnatione conseruari bona,vel mentionem nasciture prolis facit. quemadmodum frequenter placita asserit idẽ Curt.Iun.consi.
279 cxi.nu.8.& nu.9.& nu.11.ac seq. Et deniq; cũ fœminæ ob masculos excluduntur. ut receptum ponit Viuius
280 lib.j.opin.cccxv.nõ tamen in fideicommisso comprehẽdentur.commune pronuntiat Bellon. cons.50.num.5.
281 Filiorum conditio,quæ est si quis absque liberis ani
282 mam exhalauerit,nepote ex filia superstite deficit. excipe nisi si testator filiis & filiabus auctus alterum è masculis alteri restituere iubeat.tunc enim & ratio agnationis ducta censebitur,& hic nepos susque deque habebitur. communia ponit sedulò Arius Pinel. in l.iii. nu.24.C.de bon.mat.

283 Filiorum conditio quãdo naturalibus liberis expleatur,vide supra ver. filii naturales.

Filiis

284 Filiis seu descendentibus per masculinam lineam accepta emphyteusis non pertinet ad accipientis filium, vt cōmune inquiunt Ioan. Crot.nu.10.in fin. Loazes num.67.in l.filiusfam. §.diui. ff.de leg.lib.i. Paris.con-
285 sil.xxii.num.xliiii.lib.iii.quin & filiis simpliciter, & sibi suscepta ab aliquo emphyteusis non admittet filias. vt commune ponunt Loazes in d.§.diui nu.68.& congesti à Tiraquell.de retract.lign.§.i.gl.xix.num.clxxxi.ac magis commune renunciant Alex.Ias. & alii,quos allegat Arius Pinel.meus non pœnitēdus iuris præceptor contrarium verius ipse docens in l.iii.nu.33.C.de bon. matern.

286 Filiafam. (decet enim vt sequioris semper generis fœminas masculis subiungamus) absque patris consensu matrimonium contrahens non idcirco iustè exhæredabitur.commune inquiunt Petr.Rauen.in cōpend. tit.de sponsal.col.ii.Felin.nu.59.Dec.nu.36.in cap. ecclesia de constit.Ias.in auth.sed si post col.i.C.de inoff. testam.Did.à Cou.ruu.in tract.de spons.ii.par.cap.iii. §.viii.num.5.& 6.

287 Filia,quæ impudicitiæ notam sibi inussit,non solum à patre etiam inhonestè viuente exhæredari potest, sed & alimentis destitui.vt commune latè ponit Vi-
288 uius lib.i.opin.cxxx. non tamen ob illam eādem causam à matre meretrice exhęredari poterit.vt idem Viuius eodem in loco frequenter placitum renunciat.
289 quin si se hęc filia correxerit, & ad bonam frugem redierit,nec à matre,nec à patre, & si vterque summa honestissimæ vitæ laude polleat,exhæredari potest.commune asseuerant Rip.in l.vlt.num.223. & sequent. C. de reuocand.donation. Viuius vbi supra,ac magna interpretum caterua, quam supra retuli ver. exhæreda-
290 tionis causæ pœnitentia abolentur. quanuis certè hac in specie contrarium omnino asseueranter censeam. sed ea de re alibi.

291 Filia,cui pater mille sestertia testamento reliquit, si postea nuptum cum dote collocetur, non amplius ex

illo legato consequetur, quàm quatenus dotis summa ipso præponderatur. commune fantur Alex. & Ias. in l. huiusmodi §. i. ff. de leg. lib. i. Io. Dilect. de art. testã. tit. vj. caut. xxxvi. sed tu per leges quæ copiosius hac de re obseruaui supra ver. dos.

292 Filia substitutum excludet, vbicunque illa conditio si absq; filiis, adiecta proponitur; cõmune inquit Dec. cons. cccccxx. num. 3. & num. 5. sed vide quæ superius alicubi ea de re vberius scribo.

293 Filia si in dote, quam iam penes maritum habet, instituatur, non præterita censetur, nec testamentum aliqua ratione inde periclitatur. cõmune affirmant Alexand. consil. clxviii. num. 11. lib. v. Ias. in authent. nouissima num. 46. C. de inoffic. testament. Guid. Pap. cons. lxiii. num. 3. Turzan. opin. xxxviii. Iul. Clar. de te

294 stam. vbi etiam receptam illam sententiam asserit, quæ ad maiorem cautelam iubet, vt præterea in duodecim imperialibus instituatur.

295 Filia dotata si masculis superstitibus statuto excludatur, atque illi masculi mortem obeant, sic ad ius succedendi patri redit, ac si nunquam exclusa esset. vt frequenter placitum testificantur Soc. cons. lxiii. in causa col. ii. circa fin. lib. i. Turzan. opin. clxii.

296 Filia dotata si statuto excludatur, cuius in statuti rubrica sit, vt filia dotem adepta in ascendentium bonis non succedat, ab omni omnium ascendentium successione excludetur: & si in ipsamet statuti constitutione non alterius deinde fiat mentio, quàm matris vel auiæ. vt commune latissimè ponit Viuius lib. j. opinion. cccxiiii.

297 Filia emancipata absque patris consensu ritè & olim potuit, hodieque potest iure etiam ciuili matrimonium contrahere. vt commune ponunt Eman. à Costa in l. cum tale §. si arbitratu ampliat. ix. num. 3. ff. de condit. & demonstr. Did. à Cou. ruu. de sponsal. ii. part. cap. iii. §. viii. num 3.

298 Filiæ tum virgines, tum viduæ iis priuilegiis fruun-

tur, quæ illarum maioribus tum masculis, tum fœminis concessa sunt: at quæ iam matrimonio aliquorum coniunctæ sunt, non itidem ijs priuilegiis potientur. commune aiunt Chuchalon ad Dec. in l. fœminæ numer. 95. ff. de reg. iur. Viuius lib. i. opin. cxxvj. magis cõmune pronunciat Soc. Nep. conf. clxviii. num. 57. lib. ii.

299 sed contrarium proculdubio semper æquius, ac verius est. quod etiam magis commune asseruerunt Dec. consil. ccxxiii. col. ii. Cagnol. in l. cum quædam puella ff. de iurisd. omn. iud. & affirmant complures laudati à Tiraquell. in l. i. connub. xxxvii. & qui copiosissimè allegantur ab Ario Pinelo (qui contrarium crebrius quidem fatetur, sed falsum omnino probat) in l. iii. num. 34. C. de bon. matern.

300 Filiæ, si paternis bonis cum iureiurando renũcient, iuramenti absolutionem impetrare poterunt, ac deinde suum ius solenniter prosequentur. quia scilicet eo ipso enormissime læsæ censeantur. vt frequentibus doctorum suffragiis probatum inquiunt Dec. conf. cciii. num. 5. Viuius lib. i. opin. ccxxi.

301 Filię, quæ superstitibus masculis statuto excluduntur, si in paternis testamentis prætereantur, ac masculi illi hæredes instituantur, non poterunt ratione aliqua eiuscemodi testamenta idcirco impugnare. vt commune affirmant Alex. num. 6. Dec. num. 4. in l. filię dotem C. de collat. idem Alexand. num. 16. Ias. num. 58. Claud. num. 21. Crot. num. 109. in l. Gallus §. & quid si tantum ff. de lib. & posthum. copiosius Iul. Clar. de te-

302 stam. quæst. xlii. ver. quæ quidem conclusio. si autem extranei homines hæredes scribantur, aliud prorsus erit. vt receptum asseuerant Berous in cap. Raynutius num. 237 de testament. Viuius lib. i. opin. cccxv. col. v. & si valde atque immeritò dubitet Iul. Clar. vbi supra, ver. secundus est casus.

303 Filiæ ob parentum crimina etiam læsæ maiestatis, & ob quæ filii plectuntur, nullam omnino pœnam incurrunt. vt receptum interpretum dogma effert Gygas de

de crimin.læsæ maiestat.fol.150. quæst. xiiii.num.15. quid enim mali de hoc sexu vel suspicari, vel in futurū timeri fas est?

304 Filiæfam.cum ex cōsuetudine ob cōtractas nuptias à patriæ potestatis vinculis eximuntur, mortuo marito redeunt rursus ad pristinam parentum potestatem. vt vbique seruari testantur Boer. decis. cxcvii. num.4. Grammat.decis.liiij.num.9.& ponit commune Viuius lib.i.opin.cxxi.col.iii.quanuis mihi contrarium probari posse nō de nihilo videatur.

305 Filiabus relictum non participant regulariter posthumæ.vt frequēter placitum affirmat omni laude dignus Arius Pinel.in l.iii.num.7.C.de bon.mater.

306 Fiscus in ambiguis vel quæstionibus, uel doctorum opinionibus,vel probationibus, si aut de lucro, aut de pœna exigenda agat,condemnari debet.commune aio aio ex Ias.in l.de die col.vlt. ff.qui satisda.cogant.Rip. in rub.num.4.de iudic.Hypp.in rub.nu.393.C.de probat.Syluest.in §.res fisci institut.de vsucap. Fan. de pignor.ii.part.memb.iiii.num.118.Did.à Cou.ruu.lib.i. resolut.cap.xvi.col.ii.

307 Fiscus in damnati bonis locum hæredis subiens plus iuris,quàm ipsemet iudicatus habere nec potest,nec de
308 bet.commune inquit Curt.Iun. consil.cxx. & ad omnia illius debita prorsus tenetur,cuius bona asciuit. vt receptum latè attestatur, ac diligenter explicat Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst.lxxviii.ver.sed an tenetur cum sequent.

309 Flagranti in delicto deprehensi, & absque sententia puniri possunt. vt frequenter placitum copiosè ponit, atque accuratè declarat Iulius Clarus in practic. §.vltim.quæst.viii.post Aegid.Bossium in pract. tit.de denunciat.num.10.

310 Fœminæ atque earum liberi priuilegiis omnibus fruuntur,quæ concessa sunt illarum maioribus, atque ipsorum descendentibus, vel posteris, vel liberis, vel denique filiis. vt commune ostendit, ac latissimè, &

diligentiſsimè contra nonnullos commonſtrat meus
olim iuris præceptor Arius Pinelus in l.iii.nu.32.cum
duobus ſequẽtib.C.de bon.mater. quò te conferes de
materia actutus.
311 Fœminarum,quæ excluſę ſunt,liberi non admitten.
tur.commune dicunt And.Tiraq.de primog.q.xii.Ca
rol.Molin.in conſuet.Pariſienſ.§.xvi.num.1. Didac.à
Cou.ruu.in tract.de ſponſal.ii.part.cap.vlt.§.i.num.5.
ver.iiii.& amplè ac fructuosè Arius Pinelus in l.iii.nu-
mer.19.C.de bon.mat. Viuius etiam lib.i.opin.cccxv.
colum.iiii.
312 Fœminas ſtatuta ob maſculos excludentia rem fa-
uore dignam tractare cenſentur. commune ait Curt.
313 Iun.conſil.lvii.num.8. &ſi contrarium magis commu
ne aſſeueret Soc.Iun.conſ.i.num.46.& 108.lib.i.quem
meritò carpit.Viuius compluria notatu digna ad hu-
iuſmodi ſtatutorum materiam aggregans lib.i.opi-
314 nion.cccxv. ſiquidem fœminas maſculis ſuperſtitibus
ab hæreditate abigi,& legi ſacroſanctæ,& antiquis xii.
tabularum ſanctionibus conſentaneum eſt. Sed ea de
315 re latius alibi. vtentur autem hac ſtatuti prærogatiua,
& clerici:vt frequenter placitum enunciant Pariſ.con-
ſil.xlvii.nu.62.lib.iii.Brun.in tract.quod ſtantib.maſc.
316 xii.art.princ.q.xi.& item Iudæi priuilegio hoc fruen-
tur,ac fœminas ſuæ religionis omni hæreditate inter-
cipient.quemadmodũ frequenter placitum infit Mar-
317 quard.de iudæis.ii.part.cap.ii.num.4.Sed & legitimati
vel ſubſequenti parentum matrimonio, vel à principe
eadem prærogatiua potiẽtur. commune ponit Viuius
318 in d.opin. cccxv. col.i. & col.v. quanuis legitimati ab
alio quàm à ptincipe idem iuris conſequuturi nõ ſint:
ſic enim frequenter interpretibus probari atteſtantur
Dec.in l.liberos ad fin.C.de collat.Cur.Sen.conſ.xvi.
319 num.5.Brun.vbi ſupra quæſt.xii.artic.iiii. ſufficiet au-
tem hac in ſpecie,cùm fœminæ ſimpliciter maſculis ſu-
perſtitibus excluduntur, vt vel per aliquod tempo-
ris momentum filius ſuperuiuat, quanuis ante agni-
tam

tam successionem occumbat, ac vitam cum morte commutet. vt commune asseuerat Viuius in eadem opinione colum.penult. cum Alexand.consil.xx.lib.i. Socin.consil.cxliii.lib.i.& consil.ccxcvi.lib.ii.Brun.vbi supra.art.xiii. princ. quæst.vj. Tiraquell. in tractat.res
320 inter alios acta limit.xlii.& sequent.Sed si verba statuti ita concepta fuerint,vt donec masculi supersint, fœmineum genus excludatur,etiam post quadraginta annos deficientibus masculis fœminæ admittētur.quemadmodum pronunciant receptum Soc.consil. lxiii. colum.i.Soc.Nep.consi.cx.num.4.& num.16.lib.ii. Ioan.
321 Dilect.de arte testan.caut.vj.tit.xj. num.5. vbi autem masculi non extiterint, fœminæ absque omni dubio rem prorsus omnem indistinctè adipiscentur. quod asserit commune Soc. Nep. consil. lxxx. num.6.lib.ii.
322 quin imo & vbi exclusæ erunt, ad legitimæ suæ portionis expletionem agere poterunt. commune scribit
323 Grammat.decis.cj.num.46. quod intellige nisi si non solum simpliciter excludantur, sed & dote contentæ esse iubeantur. commune ponit Viuius dicta opinion. col.antepen.

324 Fœminas excludentia ob superstites masculos statuta ad bona aliis in locis sita non proferentur. vt frequentius placuisse testificatur Alex.consi.xvi.viso titulo lib.i.

325 Fœneratores criminaliter puniri possunt.vt receptū dicit Straccha de mercat. part.i. num.37. de quibus ac de fœnore illorum merce, videbis quæ inferius obseruo ver.vsura.

326 Forenses, vt doctores fantur, seu exteri mortales non fruuntur statutis,quæ aliquem inhabilem aliàs ad aliquid habilem reddunt. commune aiunt Ruini consil. cxx. colum. vlt.& consil.ccj. lib.j. Viuius lib.j. opin.cccxviii.

327 Forenses non reguntur consuetudine, seu stilo, qui ad causæ decisionem spectat, & si ea consuetudine obstringantur, quæ ad iudicij ordinem pertinent. com-

mune efferunt, relati à Viuio lib.i.opin.cx.

328 Forum quin patrati delicti ratione omnes sortiantur, nulla est dubitatio. vt latè cum receptis sententiis explicant Duennas reg.ccclxxviii.Iul.Clar.in pract.§. vlt.quæst.xxxviii.per totam.

329 Fornicatio simplex & si iure ciuili nullas pœnas det,

330 tamen & peccatum mortale proculdubio est, & tum sacris initiatum arbitrariæ pœnæ iure canonum subiicit,

331 tum clericum suspensionis damno obnoxium facit. vt communia ponit latissimè de materia scribens Iulius Clarus in pract.crimin. §.fornicatio in princ. & in primo.ver.

332 Fortuitorum casuum generalis renunciatio contractibus addita tot, ac tantas vires habet, vt specialis necessaria non sit.commune pono ex Alex. num.12.Ias. nu.14.in l.sed & si quis §.quæsitum ff. si quis caution. Imol.in cap.i. num. 13. commod. Corn. cons. cxxviii.

333 num.43.lib.ii. Ias.cons. cvii. col.iii.lib.i. si autem vnus casus peculiariter exprimatur, ac generalia deinde verba subiungantur, perinde erit, ac si omnes sigillatim expressi sint. vt magis commune attestantur Alexan. consil. iii. viso instrumento colum.ii. in fin. lib.i. Tur-

334 zan. opin. cxliii. quin autem huiusmodi renunciatio valere debeat, dubitare nemo potest. vt frequenter placitum inquit Straccha de mercat. part. iij. num.77. & iiii.part.num.6.

335 Frater non idcirco sororis successione excluditur, quòd soror fratris hæreditatem ob statutum non consequatur.commune ait Cagnol. in l.secundum naturã num.30.ff.de reg.iur.

336 Frater à fratre turpem aliquam personam hęredem instituente præteritus totum penitus fratris testamen tum querela inofficiosi rumpet, & si aliquo legato ibidem cohonestatus sit.commune aiunt Ias. cons. lxxi. num.3. lib.i. & in l.fratres num.9. C. de inoffic. testa-

337 ment.Dec.consil.cccccxxx.nu.13.quanuis verius proculdubio sit, vt frater hic præteritus solum ad legitimę

portionis

portionis explemẽtum posſit agere, ac reliqua omnia de ſuo loco non moueantur. quod etiam magis commune cum Pariſ.ſcripſit Iul.Clar.de teſtam.q.50.ver. pone ergo,& ver.ſed quæro tu ſcis.

338 Frater contra fratrem inuitus nec in ciuilibus,nec in criminalibus teſtificari cogetur. commune effert Iacob. de Sanct. Georg. in l. lege Iulia num. 2. ff. de teſtibus.

339 Frater germanus, aut eodem patre natus ſororem inopem de ſuo dotare cogetur. vt frequenter placitũ inquiunt Fulgoſ.conſ.ccxxiiii. Rip.in l.i.num.83.ff.ſo lut.matri.Palat.Ruu.in repet.cap.per veſtras.§.lxxvi. num.3.de donat.inter virum,& vxorem.ac diligenter Arius Pinelus in l.i.part.iii. num. 101. C.de bon. mat.

340 Vterinus autem frater ad alimenta duntaxat,non etiã ad dotem adigetur. cõmune auſim affirmare ex Ang. & Alexand.in l.à filio ff.ad Trebell. Fulg.conſ.ccxxiiii. Iaſ.ac Rip.num.83.in laudatam l.i.ff.ſolut.matrim.

341 Fratris homicida, eiuſque hæredes ad fratris mortui ſucceſsionẽ incapaces habentur. commune inquit Boer.deciſ.xxv.num.8.

342 Frater,qui poſt patris mortem bonis indiuiſis,lucris communicatis,ac nec petita, nec data ratione viuunt, iniiſſe ſocietatem cenſentur. commune ait Alcia.reg.i. præſumpt.xxv.in princ.

343 Fratrum filii in patrui hæreditate,ſi nullus alius patruus ſuperſit,pro ſtirpis,non pro capitum ratione ſuccedunt.cõmune aiunt Nicol.de Vbald.in tract.de ſucceſ.ab inteſtato par.iii.col.i.& innumerij alij, quos congerit And.Tiraq. optimus nomenclator de retract. li-
344 gna.§.xj.gloſ.xii.num.5.licet aliquammulti ac perperam mea quidem ſententia contrarium atteſtentur, quos refert idem Tiraq.eodem loci num.4. ac Didac. à Cou.ruu.in ſuis epit. titu.de ſucceſſ. ab inteſtat. nu. 8. qua de re nos alibi latiſsimam conteximus diſputationem.

345 Fratribus ſi quid legetur,vel fideicõmiſſo relinqua-

tur, vel aliquod feudum concedatur, vel quodpiam statutum seu faueat, seu succenseat, de primis fratribus &, vt vocant, vterinis intelligi debet. commune dicit Tiraq. in l. boues §. hoc sermone nu. 83. ff. de verb. significat.

346 Fructus iisce rebus constantes, quæ seruãdo seruari nequeunt, vltra triennium durare non præsumuntur. commune ait Corn. consi. ciiii. num. 25. lib. ii.

347 Fructus ante vel post aditam hęreditatem bona fide perceptos hęres legatario restituere non compellitur. commune effantur Alex. in l. si tibi §. cùm seruus ff. de leg. lib. i. Io. Dilect. de art. testan. tit. vj. caut. xj.

348 Fructus naturales restituere non cogetur bonæ fidei possessor, nisi qua fini rem suam illis auxit, quaque tenus locupletior ob illos euasit. vt frequenter placitum dicunt Alex. in l. Nesennius §. vlt. num. 7. ff. de re iud. Soc. Nep. consil. vlt. num. 21. lib. i. Carol. Ruin. consil. xxiiii. in fin. lib. i. Syluan. cons. lxxix. nu. 48. Matth.
349 de Afflic. decis. ccxl. nu. 2. quod tamen in fructibus iam consumptis exaudiri duntaxat oportet. nam extantes adhuc fructus omnes indistinctè restituet. vt receptũ constituo ex Ang. in §. si quis à non domino institu. de rerum diuision. Alex. cons. xxiiii. lib. iiii. Felin. in cap. significauerunt num. 6. de testib. Dec. in l. si me & Titiũ ff. si cert. petat.

350 Fructus extantes triennio præscribet bonæ fidei possessor. commune inquit Balb. de præscript. part. iiii. quæst. xxxv.

351 Fructus post id crimen admissum perceptos, cuius damnatorum bona non ipso iure, sed per sententiam proscribuntur, adiudicari fisco cum cæteris bonis oportet. commune ait Io. Bernard. in pract. crimin. can. ca-
352 pit. cxxiii. multo autẽ magis & indistinctè fructus eos fiscus non vindicabit, quos post illud crimen collectos esse constiterit, cuius causa bonas ipso iure delinquens exuitur. vt latè ait receptum Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii. part. cap. vj. §. viii. num. 8.

Fructus

353 Fructus non restituuntur ab emptore, qui rem reddit adactus remedio l.ii.C.de rescindend.vendit.commune pronunciat copiosè, & accuratè contra multos differens Arius Pinel.in eandem l.ii.part.ii.cap.vlt.
354 num.1.cum sequentib. quod tamen intelliges, nisi ipsemet emptor agat,vt resoluit idem Pinel. ibidem numer.28.

355 Fructus industriales, seu quos industriæ, ac diligentiæ acceptos ferri oportet, eatenus bonæ fidei possessor restituet,quatenus ditior illis factus reperietur. vt commune inquiunt Panorm. in cap.grauis.num.6. de restitut.spoliat.Fulgos.in l.sed & si lege §.quod autem num.1.ff.de petit.hæredit.Alexand. in l.Nesennius §. vlt.num.7.ff.de re iud.Curt.Sen.consil.vii.col.penult.
356 &si nullos huius generis fructus à bonæ fidei possessore,quanuis illis locupletatus luculenter sit, restitui debere frequentius placitum testentur plærique omnes interpretes in l.insulam §.fructus ff.solut.matr.ac prolixè Arius Pinel.in l.ii.par.ii.cap. vlt.num.47. C.de rescind.vendit.

357 Fructus naturales magni momenti, ac valoris,quos ex bonis paraphernis volentis vxoris maritus percepit, tunc demum vel vxori, vel eius hæredibus restitui par erit, cum maritus illis rem suam locupletauit,
358 at industriales quosuis vel naturales paruæ indicationis, ac precij nullos indistinctè restituere maritus cogetur. vt communia ex multis affatim enunciat Did. à Cou. ruu. in tractat. de sponsal. ii. part. cap. vii. §.i. num.2.

359 Fructus minoris & sine decreto alienari possunt, & nô vltra trium annorum spacium durare præsumptio est. commune renuncio ex Alex.consil. xlix.colum.ii. lib.i. Dec. in auth. qui rem C. de sacrosanct. eccles. & ex aliis compluribus, quos laudat Andr. Tiraq. de retract.lign.§.j.glos.vii.num.51.

360 Fructus, quorum mentio à lege vel statuto fit, ij demum esse intelliguntur, qui deductis omnibus ex-

pensis

pensis, ac sumptibus supersunt. commune ponit Viuius lib.i. opinion. cccj. sequuntur aliquammulti, quos allegat Tiraquel.de retract.lib.i.§.xv.glos.i.nu.1. & sequent.

361 Fructuum restitutionem non remoratur bona fides ex errore iuris profecta, cum contractus de rebus ecclesiasticis initus nullus declaratur. vt commune esse constat ex Felin.in cap.cum causa nu.27.de re iud. Gram-
362 mat.decis.lxxix. Curt. Sen. consil.lxxi.colum.vii. & si generaliter, ac regulariter vbi ecclesiæ fauor non vertitur, secus fit. vt frequenter placitum asserere ausim ex Ias.in l.i.§.si vir vxori num.22.& in l.iii. §. ex contractu num.27.ff.de acquirend.possess. Felin. & in loco superius laudato, & in cap.de quarta.num.29.de præscri. Curt Sen.vbi supra: atq; alii, quos refert Did. à Cou-
363 ruu.lib.i.resolut.cap.iii. num.28.quin & in rebus ecclesiasticis si præter bonam fidem ex errore iuris ortam color aliquis, ac prætextus non omnino improbabilis accesserit, fructuum restitutio impedietur. commune ponit ex Imol. Felin. Molin. & aliis insignis Pinelus ad l.ii. part.ii. cap. vlt. num.26. C.de rescindend.vendition.

364 Frumentum si extra aliquem locũ exportari prohibeatur, & farina prohibita censebitur. commune aiunt Rip.in tract.de peste. tit. de remed. ad conseru. vbert.
365 num.75. Viuius lib.i. opin. cclxxxvi. nec opus erit, vt apprehendatur, qui illud exportauerit. sed satis superque erit, si testibus conuincatur, & si expressim in apprehensos pœna irrogetur. commune testificantur Rip.vbi supra nu.104. & nu.105. Viuius d.opin.col.ii.
366 quanuis reuera aliud magis consentaneũ iuri sit. quod etiam frequenter placitum agnoscit idem Rip.& obseruat accuratè Iul.Clar.in pract.§. vlt. q. lxxxii. stat.vii.

367 Intellige porrò, ac memoriæ inscribe vtilibus huius statuti pœnis eos non irretiri, qui frumentum suimet vsus causa exportauerint. commune pronunciat Ias.in l.cætera §.sed & si quis ad opus num. 7. ff. de leg.lib.i.

item

368 item nec eos his pœnis esse obnoxios recordare, qui frumentum per transitum duntaxat transtulerint. vt ait receptum Viuius d. opinion. cclxxvi. colum. iii. &
369 Iul.Clar.qui hanc materiam luculentius tractat,& cõtrarium consuetudine seruari attestatur in laudata quæst.lxxxii.statut.vii.
370 Fuga famæ inditio adiuta ad infligendum tormenmentum sufficiet.commune ait Marc. Anton.in tract.
371 de indit.num.277.& sequent.quod tamen non procedet,vbi quis post institutam accusationem, ac post inquisitionem delatus fugerit.commune inquiunt idem Marc.Anton.vbi supra num. 179. ver. hæc conclusio, Boer.decis.ccxv. num.10. Viuius lib.i. opin. cxx.col.ii.
372 qui etiam eodem lib.i.opin.cxx. fugam solam sufficere ad torquendum latissimè receptum ponit.quod asserit quoque frequenter placitum Iulius Clarus in pract.
373 §. vlt. quæst.xxi. ver.fuga delinquentis. sed inditium præterea aliquod requiri,& verius & receptius mihi vi
374 detur.cùm fuga nec plenam, nec semiplenam sed qualem,qualem suspitionem præseferat. vt frequenter interpretibus probatum affirmant Curt.Sen.in l.admonendi num.155.ff.de iuriur. Viuius copiosè vbi supra.
375 Memineris autem quòd inditium ex fuga natum reuersione purgari potest.vt receptum pronũciant Rip. in d.l.admonendi nu.65.Boer.decis.ccxv.nu.17.& qui de materia vberrimè agũt Viuius vbi supra col.iii. Iul. Clar.d.ver.cum sequentib.
376 Fuga famuli tum plenam probationem facit, vt cõmune asseuerat Curt.Sen.contrarium ipse testans in l.
377 admonendi num.171.ff.de iureiur.& de bonis subtractis præsumptionem inducit. commune ponit Viuius lib.i.opin.cxx.col.vj.
378 Fugæ suspitionem non iureiurando, sed breui cognitione de plano,ac duobus saltem testibus de legitima aliqua suspitionis causa allegata testificantibus probari oportet,vt debitor capi possit. cõmune aiunt Ias. in l.apertissimi C. de iudic. Anton. de Tremor. in addit.

dit.ad Bon.in pract.except.rub.de recus.nu.3.asserunt Rip.in suis sing.respons.tit.de legib.& long. consuetu. cap.xiii.num.28.Paris.consil.cj.num.5.lib.iij.Thomas
379 Parpalia in repet.l.ii.col.xxi. ff.solut.matrim. &si perperam ac licentiosè scripserint eam iureiurando creditorũ appositè probari Paul.Castrens.consil.ccccl xxiiii. num.1.lib.i. Caccialup. in tractat. de debit. suspect. &
380 fugit. quæst.vi. num. 18. poterit autem feriatis etiam diebus hac de re agi, & in illis facultatem capiendi debitoris indulgeri. commune ponit Viuius lib.i.opinion.lix.atque ante illum Alciat. in capit. cum non ab homine num.71.de iudic.
381 Fugere non tenetur inuasus, vt sequutæ cædis crimine liberetur.cõmune effantur Ias.in l.vt vim nu.38. ff.de iustit.& iur. & qui accuratè declarat Ant.Gomez de delict.c.iij.num.23.
382 Fugiens iudex,vel quipiam alius magistratus,vel cũ iam officio functus esset,vel cùm nondum ad eius finé peruenisset, obstringitur læsæ maiestatis crimine. vt commune latè ponit Viuius lib.i.opin.cxx. col.penult.
383 Fugientes è carcere pro confessis habentur.commune attestantur Boer.decis.ccxv.nu.9. vberrimè Viuius lib.i.opin.cxix.& opin.cxx. Iul. Clar. in pract.§.vltim.
384 q.xxi.ver.tertio autem modo.si autem ij è carcere fugientes statuto puniantur,non illi comprehendentur, qui reuertendi animo discesserunt. vt voluit Bal.in l.i. C. de seru. fugit. cuius sententiam ponit communem
385 Viuius d.opin.cxx.col.iii.&si cõtrariũ iure verius proculdubio sit.vt alibi ostendo.
386 Fur vbicunque cum furto reperitur accusari, ac puniri potest.commune aiunt Did.à Cou.ruu. lib.ii.resolut.cap.xx.num.15.& in pract. quæst. cap.xi. num.ix. Viuius lib.i.opin.Iudex domicilij in finem. & qui multos in vtranq; partem refert,ac latè ea de re agens immeritò tandem in contrariam partem cõtra publicam vtilitatem discedit Iul. Clar.in pract. §. vlt. q.xxxviii. ver.tu scis.

387 Fures ita condictione conueniri poterunt, vt & con clusio,& condemnatio ad dandum fiat. commune pro nunciant Iaſ.col.ii.Alciat.nu.1. in l.ſi quis nec cauſam
388 §.vlt.ff.ſi cert. pet. &ſi illic Bar.tantum concludi poſſe ſentiat,vt poſſeſsio reſtituatur.ſtentq; ab illo Pau.Caſtrenſ.Aret.& Soc.in fin.commune id aſſerens,ac Pur-
389 pur.num.3. cuius ſanè controuerſiæ ea mihi probabilior concordia videtur, quã eodem in loco ſcripſit Iaſ. num.34.& Alex.num.3.Iaſ.col.ii.in l.ſcire debemus §. vlt.ff.de verb.oblig.vt libello id vitio non vertatur,ſententiæ vertatur.
390 Fures iuramento in litem ſunt obnoxij.vt frequenter placitum aſſerunt Pariſ.conſ.cix.nu.30. lib.iii. Iul. Clar.in pract.§.furtum ver.item contra furem.
391 Fures non ideo minus furti pœnis plectentur,quod dominus rerum furto euerſarum proteſtetur furtum illud ſua ipſius voluntate, atque authoritate fuiſſe patratum.vt communiter interpretibus probari renunciant Cur.Iun.in l.i.nu.5.C.de furt.Iul.Clar.in pract. §.furtum ver. item excuſatur. Ant. Gomez de delict. cap.v.num.2.
392 Fures ob defenſionem rerum,quæ aliter recuperari nequeunt, necari impunè poſſunt. cõmune inquit Iaſ. in l.vitium num.25.ff.de iuſti.& iur.& qui complures authores laudat hac de re copiosè tractans Iul. Clar. in pract.§.homicidium ver.vltima eſt defenſio.
393 Fures furtis committendis aſſueti,& famoſi fiunt,& furca plectuntur.commune aſſerit Cepoll.in auth.ſed
394 nouo iure num.19.C.de ſeru.fug.habebitur autẽ & famoſus,& furca dignus,qui vel tribus tantũ vicibus furtũ admiſerit.cõmune pronunciant idem Cepoll.vbi ſupra nu.84.Iul.Clar.in pract. §.furtum ver.ſcias tamẽ.
395 Cæteri autẽ fures nuſquam crucis pœnas dabũt. vt cõ muniter probatũ teſtificantur Gomez in §. ex maleficiis.nu.2.& nu.3.inſtitut.de act.Anan.in cap.ex literis
396 poſt nu.9.de furt.amplia &ſi furtum immenſæ quantitatis ſuſceperint.vt frequenter placitũ effantur Ant.de

Vbal.

Vbal.inter consil.crimin.diuers.cons.lxxi. nu.22.lib.ii. & alij, quos accuratè refert Iul. Clar. in d.§. furtũ ver. sed an pro vno.

397 Furibus pœnam quadrupli iure impositam consuetudo iam antiquauit, atque aboleuit, ac si alicubi in vsu adhuc est, ad illam fures in conscientiæ foro non tenentur. commune asserunt Gomez in §. ex maleficiis. numer.14.institut.de action.Iul.Clar.in pract.crimin.§. ex maleficiis nu.14.instit.de action.Iul.Clar.in pract.
398 crimin.§.furtum ver.pœna autem quadrupli.quod tamen & à iure tum diuino tum humano abhorret, & vtilitati iuris parenti maximè reluctatur. sed ea de re alibi latius, atque opportunius agemus.

399 Furtum eius summæ, quæ alioquin liquidò debetur & aliter exigi nequeat, licitum vnicuique est. commune aiunt Did. à Cou. ruu.lib.i. resolut.cap.ii.num. 15. ver.iiii. eodem iure, & latè Viuius lib.ii. opin. cxxxiii. vbi alias species recenset, in quibus furtum aut licet, aut non punitur.

400 Furtum si ab eo vel famulo, vel seruo fiat, qui rem deferẽdam ad aliquem suscepit, siue famulus seruusuè rem illam mittentis sit, seu rem accepturi, si eius tamẽ fuit conditionis, vt similia negocia transigere soleret, furti damnum ille patietur, ad quem res mittebatur, non verò qui rem mittebat. vt commune ponit Ant.
401 Gomez de contract.cap.vii.num.3.excipe nisi res illa, quæ reportanda committitur, ac furto intercipitur, pecunia sit, aut res aliqua, quam in genere deberet eius missor. vt frequenter placitum duco ex Paul.Castrens. & Alexand.ad Bartol.in l.argentum ff.commod.Bal.& Salic.in l.si is cui C.de furt.Ias.in l.i.ff.de eo per quem
402 fact.erit. Anton. Gomez d.cap.vii.col.pen. & si æquitas, atque ipsa vtilitas iusti propè mater & æqui refra-
403 gari videatur. verum ea de re alibi vberius. excipe.ii.ni si si expresſim conuentum esset, vt aliquis nominatim declaratus, vel ipsemet debitor rem apportaret. vt probat luculẽter tex.in l.eum qui §.vlt.cum l. seq. ff.commod.

mod.& ponit receptum Gomez vbi supra.
404 Furti actio etiam pro re minima vel vti vel subtracta gallina, atque etiam ouo intercepto dabitur. vt receptum testificantur Tiraquel. in tract. de iudic. in reb. min. exigend. fol. 50. col. ii. ver. x. Did. à Cou. ruu. lib. i. resolut. cap. xiii. num. 12. & qui vsu id seruari scribit, licet pœnam imminui ob rei furto ablatæ exiguitatem affirmet Iul. Clar. in pract. crim. §. furtum. ver. pariter
405 etiam. quanuis Didaci à communi placito dissentientis opinio mihi magis arrideat, eamque alibi probare multum, lateq; adnitar.
406 Furto sublatam rem qui bona fide emit, si res extet, illam restituere tenebitur, si verò euanuit, quatenus locupletior factus est, rei precium domino illius refundet. vt frequentissimis quà Theologorum, quà Canonistarum calculis sanctum asseuerat Did. à Cou. ruu. in cap. peccatum fol. 303. de reg. iur. lib. vi.
407 Furto res amotæ, atque apud aliquem spectatæ fi-
408 dei hominem repertæ illum furti non arguent, secus si vilis, atque improbatæ vitæ homo sit. commune affirmat August. ad Angel. de malefic. in ver. & vestem cœlestem post num. 19. ac latius Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. xxi. ver. vlt.
409 Furto res sibi subtractas vnusquisque in alterius domo poterit inuestigare, si facultatem prius à iudice adipiscatur, vt commune doctorum placitum renunciant August. ad Ang. de malefic. in ver. & vestem cœlestem num. 34. practica Conradi fol. 366. post numer. 14.
410 quanuis huiusmodi copiam non esse à iudicibus faciendam asserat receptum Abb. in cap. qui cum fure nu. de furt. què refert accuratè de materia agens Iul. Clar. in pract. §. furtum. ver. quæro nunquid.
411 Furor postea superueniens pœnam corporis delicto antea patrato infligendum extinguit. commune aiunt Ias. in l. furioso col pen. C. qui testam. fac. poss. & in l. ex facto num. 30. ff. de vulg. & pupill. Rip. in l. vlt. num. 229. C. de inoffic. testament. Chuchalon ad De-
cium

cium in l. in negociis ver. delicto ff. de reg. iur. Anton. Blanc. in pract. crimin. in cap. quod incipit imbecillitate num. 11. latè Did. à Cou. ruu. in repet. clement. si furiosus fol. 316, nu. 2. de homicid. Anton. Gomez de delict. cap. i. num. 72. Duennas reg. cclix. Viuius lib. i. opinion. cxviii. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lx. ver. item quæro cum sequent.

412 Furiosus omnibus iis prærogatiuis fruetur, quibus minor ob ætatis imbecillitatem potitur. vt frequenter placitum constituo ex Alex. & Ias. in l. Imperatores ff. de re iudic. Alex. in l. centurio num. 13. ff. de vulg. & pupill. Ias. in l. is cui bonis col. iii. ff. de ver. oblig. Felin. in cap. pastoralis col. ii. de iudic. Ant. Gomez de contract. cap xiiii. num. 3.

413 Furiosus si per aperta interualla furore corripiatur, furoris tempore contraxisse in dubio præsumetur. cōmune efferunt Præpos. in cap. dilectus in ii. de sponsal. Ias. in l. patre furioso nu. 1. ff. de iis qui sunt sui vel alie. iur. Curt. Iun. cons. clj. num. 7.

414 Furiosus nec ad pias causas validè testabitur. commune inquiunt Grat. cons. xxx. num. 32. lib. ii. Viuius lib. i. opin. ccclxxiii. col. ii.

415 Furiosi citatio ad curatorem illi assignandum necessaria non est. commune ponit Cagnol. in l. furiosi in fin. ff. de reg. iur.

1 ABELLA, vt fari increbruit, asportantibus aliquid statuto imposita non ab eo debebitur, qui res in suummet vsum auehit. commune effatur Ias. in l. certa §. sed si quis ad opus. num. 7. ff. de legat.

2 lib. i. nec item ab eo soluenda est, qui aliunde per illum locum res aliò transfert. vt receptum infit idem Ias. eodem in loco num. 71.

3 Gabella quo casu de contractibus soluenda est, de illo duntaxat precio soluetur, quod deductis omnibus sumptibus in substitutiones, tabelliones, proxenetas,

& alia

& alia id genus collatis penes venditorẽ restat. vt etiã
4 gabella legatis indicta de ea tantum legatis parte soluetur,quæ onere completo superfuerit.cõmunia testatur Anton. Gomez de testament. cap.xi.nu. 25. ver. ii. infertur.

5 Gabella & si non debeatur, cum res ex reuendendi pacto venditur,tamen si soluatur,non repetitur. commune pronunciat meus iuris doctor Arius Pinelus in l.ii par.ii.cap.iii.num.36.C.de rescind.vendit.

6 Gabella ab ecclesiasticæ rei emptore soluenda necessario est,& si ab ipsa ecclesia non sit soluenda.vt frequenter placitum affirmat Andr. Tiraq. de retract.lign.§. i. gl.xiii.num.12.

7 Gabella si ab illo indicta sit,qui eius imponendę potestatem habeat, etiam ab animo,seu, vt doctores loquuntur, in conscientiæ foro debetur.commune ponit Firmian.de gabell.par.ix.quæst.i.

9 Gabella nec vni ex gabellariis soluta debitorem eius
10 liberat, nec ab vno ex gabellariis in solidum peti potest.commune ponunt Ias.in l.si vnus.nu.2. ff.de pact.
11 Firmian. de gabell. iiii. part.num.19. & si contrarium tum consuetudine legibus maiori seruetur, tum iuxta veram legum doctriuam probabilius, veriusque sit. quemadmodum asseruit Paul.perperam à Ias. intellectus in d. l.si vnus ad fin. princip. & luculenter probat singularis Accurt. doctrina in l.nemo ex sociis in verb. alienare ff. pro soc. vbi docet Accurt. socios sibi ad ea mandatum inuicem dedisse videri,quæ societati expediunt. quod extollunt Alex. in l.de pupillo §. si pluriũ nu.3.ff.de nou. oper. nunc. & complures laudati à Ias. in l.stipulationes non diuiduntur nu.9. ff.de verb.obl. Dec.in l.si socius num.2. & seq. ff.si cert.pet. nec Bart. authoritas,quam Ias.in cõtrariũ adducit,de gabellariis verba facit.nec Bart.rursus authoritas,quã Firmian.ex illius cõmẽtariis ad l.vlt.ad fin.ff. vti pos.promit,gabellariis cõuenit.si quidẽ loquitur illic Bar.de duobus aduersariis cõtendentibus de pedagij recipiẽdi iure,quod

inquit Bart.non posse duobus insolidum competere, vt de dominio censet I.C. in l. si vt certo §. si duobus ff.commodat.at non loquitur Bart.de sociis mutuò negocia societatis transigentibus.iuuat porrò quod supra cum Paul.proposuimus,tex.in l.iustissimè §.proponitur ver.æquum enim..& ver.id genus ff. de ædil.edict. iuuat præterea quod scribit Bal. in l.cum te ad finem. ver.caue tamen C. si cer.pet. sed hæc atque alia latius, & accuratios alibi.

12 Galli sua in potestate ac mancipio liberos non habent: atque idcirco illis pupillariter non substituent. commune inquit Rip. in l.ii. num.21. ff. de vulgar. & pupillar.quanuis contrarium alibi latissimè ostendam verius,atque æquius.

13 Geminatio ex interuallo maiorem vim habet. commune ait Alciat.lib.iiii. de verb. signification. pag. 41.

14 quas autem vires illa regulariter, ac generaliter, & sigillatim habeat, disces ex Ias. num.10. Rip.num.26. Zas.num.20.in l.quod iussit ff. de re iud. Felin. in cap. si cautio num.43. de fide instrument. & in cap.si quando colum.xii.ver.rescripti geminatio de rescript.Hyppol.in l.i. §.quæstioni. num.5. ff. de quæstion. Corset. in tract.de verb.geminat.num.17. lib.i. tractat. Nicunis.in cap. quoniam contra fol.139. col.ii. num.14. de probat. Euerard. in Topicis cap.xcj. Eman. à Costa in rep.l.si ex cautione fallent. xiiii. per totam à pag. 131. C.de non numer.pecun. Ario Pinelo in rub. part.i.numer.14.ver.inde etiam.& num.43. C.de bon. matern. & in l.ii.part.i.cap.ii.num.22.& cap.iiii. num.32. C.de rescind.vendit.

15 Generalis decisio non comprehendit casus priuilegiatos: vt commune ponit Negusant.de pign.memb.i. part.viii.qua de re adito semper Ias.à num.9. Alciat. à num.6.in l.i.ff.solut.matrimon. Dec.in l.ii.in fin.C.vnde liberi Ar.Pinel. in authen. nisi tricennale pag. 182. col.iiii.ad fin. C.de bon.mater. Viui.lib.i.opin.cccxxi.

16 ex quibus omnibus colliges id procedere,cum priuilegiatus

giatus casus prærogatiuam expresſim ea in re atq; specie habet,de qua decisio generalis concepta est, alias secus. vt etiam eleganter docet Accurt.in l.à diuo Pio ff. de re iudic.cuius sententiam multum commendat ibidem Paul.& optimã reputat Arius Pinel.in rub.ii.par. cap.i.num.15.C.de rescind.vendi.tradunt Iaſ.in l.vlt. num.14.C.de edict.diu.Adr.toll.Dec.nu.8.Cagno.ad fin.in l.i.ff.de reg.iur.idẽ Dec.conſ.v.Straccha de mercatura pag.476.num.5.

17 Generandi facultas cui abest,matrimonij contrahẽdi copia non adest.commune ait Sylu. de nupt. part.j. fol.59.Villalob.in sua collect.

18 Graduum distinctio quoad consanguineos vel propinquos ex latere censendos, si matrimonii causa agatur,ex iure Pontificio peti debet, si succesſionis materia tractetur,ex iuris ciuilis constitutionibus in vtroq; foro prometur: si verò de contractibus, & aliis causis differatur,iuris Pontificij regulis in ecclesiastico foro, Cæsareis definitionibus in laicorum iudiciis metietur. vt magis commune asſeuerat prolixè hac de re agens Didac. à Cou. ruu. in tracta.de sponsal. ii. part.cap.vi.

19 §.vj. nu.8. & vbi de horum gradibus in statuto aliquo mentio fiet,semper iuris ciuilis supputatio inietur.cõmune inquiunt Cotta in memor. ver. graduum computatio,ac Viuius lib.i.opin.cccxxix.

1 HABITATVRVM qui se in aliquo certo loco promittit,non in eo habitare præcisè cogetur,& si ad illud quod interest agentis teneatur.commune dicit Did.à Cou.ruu. in tract.de sponſ.ii.part.cap.vii.num.5.

2 Hæreditas parentum non debita filiis,sed quasi debita censetur:quo circa si de ea illi agant de consequendo lucro, non de damno declinando agere ducentur. commune ponunt Aret.in l.Titia num.3. col.ii. ad fin. ff.de verb.oblig.Palat.Ruu.in repet. cap.per vestras §. xxi.num. 5.de donat.inter vir.& vx.

3 Hæreditas iacens nec dicitur, nec est, cùm quis suus hæres in rerum natura est.commune ait Ant. Gomez
4 de testament. cap.x. num.17. quin & postquam semel adita est,amplius hæreditas non est. commune scribũt Ias.in l.possessio §.veteres nu. 18. ff.de acquir. possess. Viuius lib.i.opin.cxliii.ad finem.

5 Hæreditas adeatur, necesse est, seu ab institutis seu à iustis hæredibus, vt vel testamento, vel ab intestato relicta deberi incipiant. commune inquiunt, Corn. cõsil.xcvii. col.i. lib.iii.Did. à Cou.ruu.in cap.iii.nu.3.de
6 testamen.Anton.Gomez de testament. cap.xii.nu.11. ver. item etiam in tantum.aliàs nec ad pias causas legata debebuntur.commune asserit Alex.consil.cccliiii.
7 statutis num.17.lib.ii. excipe tamen vt hæc non procedant cùm suus aliquis hæres,hæres est.vt receptũ ait ex Dec.consi.ccxlv.& consi.ccl.& consi.cccxxxi.ex Ias.consil.cxxx.col.iii.lib.i. Viuius lib.i. opin.cxliii. & est text. expressus in l.in suis ff. de lib.& posthum.

8 Hæreditas si in aliquem casum simpliciter hæredi adimatur,quo casu adimetur, peruentura intelligetur vel ad cohæredes,vel ad substitutos,si adsint, alioquin ad iustos hæredes spectabit. commune fantur Ias. in l. vlt.§.vlt.num.3.ff.si cert.pet. Iul.Clar. de testa.q.lxix. ver.vltim.

9 Hæreditas vi vel metu alicuius eidem relicta tum fisco addicetur,cùm qui metu vel vi institutus est, testatori proximior erit: alias secus.vt frequenter placitum attestatur Iulius Clarus in pract. §.vlt.quæst.lxix.ver. si testator.

10 Hæreditatis aditio animi tota est. commune inquiunt Corn.consil.cccxii.lib.iiii. Ioan.Dilect. de art.testandi
11 tit.xi. caut. i. non tamen idcirco aliunde quàm ex aliquo exteriori actu probabitur. commune pronunciat Nicet.in glossarũ concordia xc.Villalob.in sua collecta.

12 Hæreditas quin mutuis pactis inter aliquos viuẽtes adhuc initis distribui, darivè tota superstiti illorũ possit,nihil impedit. commune aio ex Oldr.consi.cxxxix.

Alb.

Alb. & Salic. ac Ias. col.iii. in l. vlt. C. de pact. Ang. in l. sancimus C. de donat. & in l. hæreditariā ff. de bon. aut. iud. poss. Ias. in l. stipulatio hoc modo col. ix. ff. de verb. oblig. Dec. cons. lxiii. nu. 4. Soc. Iun. cons. cxliii. nu. 28. cum sequentib. lib. i. Hypp. sing. cccxxxiii. latè Io. Cephal. cons. xliii. num. 4.

13 Hæreditatis adeūdæ iuri per triginta annos præscribitur. cōe ait Balb. de præscrip. par. iiii. quartæ par. prin. 14 q. xix: & si enim nondū aditæ hæreditatis ius in bonis alicuius nona ponatur, vt receptū esse videtur ex Alex. nu. 2. atq; aliis in l. preciā rerū ff. ad l. Falc. ex Paul. nu. 3. Ias. col. i. in l. iii. C. de fideicōmiss. ex Ias. rursus in l. cum filiofam. nu. 112. ff. de leg. lib. i. & in l. i. § veteres nu. 27. ff. de acq. poss. & in l. gallus §. & quid si tantum nu. 123. ff. de lib. & posth. & in l. si arrogator nu. 13. ff. de adopt. & in l. emācipata nu. 15. C. qui admit. atq; inibi cæteris recentioribus interpretibus: ex Iacob. etiam in l. qui se patris nu. 15. C. vnd. lib. ac Rebuff. in l. vna pag. 88. nu. 22. & seq. C. de sent. quæ pro eo quod interest. tamen quo ad præscriptionē in cōsideratione est. l. licet cū gl. C. de iur. delib. tradit latè And. Tiraq. in l. si vnquā ver. reuertatur nu. 312. C. de reuoc. donat. Balb. vbi supra.

15 Hæreditatis immixtioni æquè atq; illius aditioni per triginta annos præscribetur: cōe assero ex Aret. in l. quādiu in i. col. ii. ff. de acquir. hered. Corn. & Alex. in l. licet. C. de iur. delib. Dec. ac Iac. de Sanc. Georg. vtroq; nu. 8. in l. vna C. quand. non pet. part. Tiraq. in l. si vnquā ver. reuertatur nu. 312. D. de reuoc. donat. Balb. de præscrip. par. iiii. partis. iiii. princ. q. xix. col. ii. ver. & pariter iuri immiscēdi. Viuius lib. i. opin. cxlvi. pro quibus stat aperta Græcorū auctoritas apud Harmenop. lib. v. tit. viij. §. ἡ τῆς κληρονομίας ἀπαίτησις, vt cōtrà sentientiū 16 opinio explodēda omnino sit. dabitur tamē restitutio ex illa generali clausula, si qua mihi iusta causa videbitur. vt receptū effantur Soc. in l. cū filius §. i. col. i. ff. de verb. oblig. Dec. cons. ccciii. col. ii. Viui. d. opin. cxlvi. & 17 lib. ii. opin. cxxvii. quin & filii decurso eo tēporis spatio

poterunt ex alio capite absque vlla restitutionis ope ad hæreditatem aspirare, vt alibi latè scribo.

18 Hæreditatis immixtio à creditoribus cõtra suos hæredes agentibus probanda est, vt illorum intentio iusto innixa fundamento procedat. commune dicit contra multos Anton. Gomez de testament. cap.ix.num.25.

19 ver.sed his non obstantibus. probabitur autem efficaciter si ostendetur filium dixisse se retinere domum aliquam paternam pro legitima. vt contra Bal. & Angel. asserit frequenter placitum Vigl.in §.vlt.nu.3. insti.de hæred.qual.& different.

20 Hæreditatis petitio & censetur, & est realis actio. vt arbitratur Bart.in l.sed si lege §.petitio ff.de petit.hæreditat.cuius doctrinam communiter receptam pronunciant Ias.num.13. Rip.num.7. Purpur.num.14.Iacob.de Nigris num.3.in rub.ff.si cert.petat. Ang.in §.sed istæ col.iii.instit.de action.Ias.in §.quędam nu.42.

21 in finem institut.illo eodem tit. quanuis meo quidem iudicio inter mixtas actiones ponenda sit.vt rectè contendunt Curt.Iun.num.13.& Hieronym.Butig.num. etiam 13.ad allegatam rub.ff.si cert.petat.verùm ea de

22 re alibi vberius.obseruabis autem quod hæc hæreditatis petitio æquè suis hæredibus concedetur, atque aliis quibusuis hæredibus, vt luculenter probat l.i. & l.iii.ff. de acquirend.hæredit.& nemo huc vsque repertus est, qui ea in re controuersiam cieret. vnde etiam titulus pro hærede eisdem suis hæredibus necessariò concedetur, cùm hæreditatis petitio fundamentum omne habeat in titulo pro hęrede, vt docet receptus Bart. in l. pro hærede.ff.de acquirend.hæred. quamobrem, vt dixi, titulus pro hærede suis hæredibus competet, quibus

23 hæreditatis petitio nemine refragante competit. vt verissimè contra commune interpretum placitum aliis argumentis ducti tentarunt Fulg.in l.nihil C. pro hærede, & Cuman. in l.ii. §.filium quoque ff. pro hæred. Vigl.in §.sui autem institut.de hæred.qualit. & differ. Ant.Rub.in repet.l.pater filium num.100. ff.de inoff. testam.

testam.atq; alij,quos infra refero ver.hæredis titulus, seu pro hærede titulus.

24 Hæreditatem non aditam iure suitatis non transmittent emancipati filij. vt commune pono ex Corn. num.4.Alexand.colum.ii.Ias.colum i.Iacob.de Sanct. Georg.col.ii.in fin.ad l.iii.C.de iur.delib.Corn.rursus num.10.Alex.col.pen.Ias.col.vlt.in l.emancipati C.de collat.Ias.in l.emancipata lect.i.num.6. C.qui admitt. & Ang.Aret.in §.emancipati col.ii.& col.iii.insti.de hæred.quæ ab intest.

25 Hæreditatem alicuius simpliciter repudians,aut renunciatione à se remouens hæreditate exclusisse se tũ ex testamento,tum ab intestato censetur.vt est glossæ doctrina in l.i.§.sed videndũ in ver. succedat ff.de success.edict.quam frequenter placitam constituo ex Bar. & reliquis interpretibus in l. nec is §.vlt. ff.de acq. hæredita.Bal.in rub.quæst.vj.C.qui admitti. Paul.in l.iii. ad finem C.de iur.& fact.ignorant.Paul.Aret.& cæteris commentatoribus ad l.iii. ff.de acquirend. hæredit. Paul.Rursus num.6.Ias.num.7.ac reliquis in l.i.C.qui admitti.

26 Hæreditatem qui ex parte repudiauit,cùm illi plures eius hæreditatis partes deferrentur,nihil egisse videtur,& ideò hæreditatem rursus pro animi sui arbitratu adire poterit.commune assero ex gloss.ad finem. Bart.num.3.Bald.Paul.Cuman.& Aret.in l.ii.ff.de acquirend. hæred. ex Paul. in l.si solus ff. illo eodem tit. Alex.Fulg.nu.3.Corn.ante num.4. Alex. & Ias.nu.1.

27 in l. quidam eulogio C.de iur. delib. &si non de nihilò contrarium moliantur Iacob. Rauen. Alb.Ang.Salic. Io.de Imol.Alex.& Ias.in d.l.ii. quam legunt simul cũ l.i.ff.de acquir.hæred.sed hac de re alibi copiosius Deo fauente agemus.

28 Hæreditatem viuentis in pactum deducentes nihil agũt,&si filij sint.commune dicit Ias. in l.de quæstione num. 5. de pact. nec iusiurandum vires huic pactò vllas addet. vt commune ponit latè de materia agens

Viuius lib. primo opinione ccxxxiii.

30 Hæreditate hæredē testator priuare potest, si quid ille ab ipso iniunctū aut fecerit, aut non fecerit. Com-
31 mune affirmat Aymon Crauet. consi. j. num. 3. valebitque hujuscemodi priuatio in fideicommissi vim, vt frequenter placitum afferunt Beltrand. consil. cxcj. num. 5. lib. vj. idem Crauet. vbi supra. nu. 6.

32 Hæreditate non adita minor viginti quinque annis decedens tanquam eo ipso læsus restitutionis beneficium ad heredes transmittit, vt & maior annis ex iusta aliqua causa transmisisse intelligitur. commune pono ex Corn. col. iii. Alex. col. iiij. Ias. col. vlt. Iacob. de sancto Georg. num. 13. in l. infanti. C. de iur. delib. Ias. in l. cum antiquioribus col. ii. C. illo eod. tit. atque ex alijs, quos laudat Viuius lib. j. opin. cxliii. post princ.

33 Hæreditate non adita si quis hæres eo in testamento scriptus decessit, cui clausula codicillaris inserta erat, quanuis ipsius hæredes ad petendam hæreditatem ius non habeant, tamen fideicommissum totius hæreditatis rectè possent, quia scilicet ad illius transmissionem restitutio nulla requiratur. commune inquiunt Alex. in l. cum filio. ff. de leg. lib. j. Ioan. Dilect. de art. testand. tit. xj. caut. j.

34 Hæreditate aui priuatur nepos ob commissum à patre homicidum vt frequenter placitū renunciat Boer. decis. xxviij. nu. 8. Villalobos in sua collecta.

35 Hæres ea in parte, in qua hæres est, defunctum reddit, ac repræsentat, in cæteris hæreditatis partibus extranei loco est. commune aiunt Ioan. Nic. in l. generaliter. nu. 120. C. de secund. nupt. & latissima allegatione, vsi Anton. Gomez. de contract. cap. x. nume. 3. versi. confirmatur, atque Arius Pinelus in l. j. par. iii. pag. xiiii. col. iii. & col. iiii. pag. cxli. & pag. clviii. colū. ii. ad finem C. de bon. matern.

36 Hæres ex minus solenni voluntate, minusque ritè ac solenniter cōscripto testamēto naturaliter tenetur. vt frequenter placitum testantur Alexan. nu. 2. in l. non

V dubium

dubium.C.de testamen.Ias.in l.cum quis à nu.9.C. de iur.& fact.ignorant.idem Ias.in l.i.à num.16.ff. de con dict.indebit.idem Ias.nu.70.Rip.nu.96 in l.nemo potest.ff.de leg lib.i.idem Ias.consi. lxxxii. num.3. lib.iii. Decius consil.cccxlviii.nu. 1. Alciat.in cap.nouit num. 30. de iudic.quam sententiam mirificè confirmat com memorabilis Plinii Iunioris authoritas lib.iiii. epist. x. ad Sabinum in hæc verba scribentis : confido accursurum te sententiæ meæ, cum religiosissimè soleas custodire defunctorum voluntatem, quam bonis hæredibus intellexisse pro iure est. Neque enim minus apud nos honestas, quàm apud alios necessitas valet. Meretur ergo libertatem sinentibus nobis, fruatur legato, quasi omnia diligentissimè cauerit. cauit enim, quæ hę redes bene elegit. Confirmat alia non minus etiam luculenta eiusdem prudentissimi Plinii sententia lib. v. epist.vii.subsequentia verba literis cõsignata cum Calpitio suo conferentis: hoc, inquit, si ius aspicias, irritum : si defuncti voluntatem, ratum & firmum est. Mihi autem defuncti voluntas, (vereor quam in partem iurisconsulti, quod sum dicturus accipiant) antiquior iure est. quam ob rem non temere scripsisse Angel. duco in l. quidam §. illo C. de necess. seru. peccare hæredem, qui voluntatem testatoris & si minus solenniter factum non seruet. nec multum morantur qui cõtra ęquum adeo honestum atque vtile frequenter placitum se se subtiles ostendere nituntur. quos referunt non inculpatè sequuti Alciat. lib. v.
37 paradox.cap.xvij.Did.à Cou.ruu.in cap.cum esses.nume.9. de testamen. quinimo si huiusmodi tabulis minus solenniter exaratis relicta hæres vel stipulatione vel nudo duntaxat pacto promiserit, ad ea soluenda efficaciter obligabitur, & si qui simpliciter illa relicta solum agnouerit, obligationis ciuilis vinculis non irretiatur. vt magis commune dogma assero ex ijs, quos referunt Corn. ad finem. Alexan. colum.j.& colum.ij. Ias. nume.4. post Salicet. ac Fulgos. in l. non dubium C.de

C.de testament. Ias. rursum consil. lxxxii. colum.vlt.
38 lib.iii.quod ampliabis vt idem futurum prorsus sit, si hæc hæredis promissio testatori ipsi, antequam ille mortem obiret, facta peoponatur. vt probat text. in l. vlt.C.de fideicommiss. iuxta vnam Bart. interpretationem.quam valde commēdant, & amplectuntur Imol. & Alexand.num.9.in l.nemo potest.ff.de leg.lib.i.affirmant alij, quos sequutus refert Gulielm. Benedict. in cap.Raynutius in verb.si absque liberis.in ii.num.172. de testament. quidquid negligenter reluctetur Ias.d.
39 consil.lxxxii.col.vlt.in finem.Memineris porrò,ac memoriæ perpetuo commendabis,quod huiusmodi promissiones non solum ad præstationes transacti temporis,sed & ad postea decursuras promittentem hæredē obligabunt.vt commune pono ex glos.ac reliquis commentatoribus in l.ii.C.de dot. promiss. Ias.in l.j.nu.5. C.de fideicommiss.Dec.in l.si certis annis.num.12.C. de pact.Guliel.Bened.vbi supra num. 174. & nu.178. & num.190.
40 Hætes certa in re institutus,si cohæres non adiungatur,hæres ex asse prorsus erit. commune pronunciant Alexand.in l.quotiens C.de hæred. instit. Mayner.in
41 l.ius nostrum num.6.ff.de regul.iur.quod adeo verum est,vt & si expressim à testatore plus capere prohibeatur, totam hæreditatem nihilominus capturus sit. quemadmodum magis commune censent Alexand.in l. si quis priore col.vlt.ff.ad Senatusconsult.Trebell.Viuius latè lib.i. opin. cxxxiiii. post princip. latius Iulius Clarus de testament. quæst. lxxiij. ver. punctus est.
42 quanuis complures ea in specie & nullum esse testamentum asserant,& rem totam ad intestati causam reduci obnixè contendant. quorum dogma magis commune ponunt Philipp. Corn.in l.quotiens col.penult. C.de hæred.instituend. & ij, quos laudat Iulius Clar.
43 vbi supra ver.contrariam autem.mihi autem summopere illud placet, vt tanquam inutile fuerit testamentum iusti hæredes hæreditatem omnem cōsequantur,
sed

ſed rem tamen illam, in quã quis particulariter illo modo inſtitutus fuit, veluti fideicommiſſo obligati eidem reſtituant. quod etiam communiter placere enunciant meus iuris doctor Ant. Gomez de teſta. cap. x. nu. 10. & num. 11.

44 Hæres certa in re inſtitutus ſi adiungatur vel vniuerſalis, vex parte cohæres, nihil amplius re illa, in quã inſtituitur capiet: ſi tamen adiunctus hæres adire noluit, ſeu non potuit, totam hæreditatem iure accreſcendi vindicabit. commune renuncio ex Imol. in l. i. §. ſi ex fundo col. i. ver. iii. fallit. & col. viii. ver. item intellige ff. de hæred. inſtituend. Salic. col. ii. quæſt. iii. princip. Paul. Caſtrenſ. num. 2. Corn. num. 5. Alex. & Iaſ. col. i. in l.

45 quotiens C. de hæred. inſtituend. ſin autem adiunctus cohæres adierit, & nihil amplius, vt dixi, iſte in re certa inſtitutus adipiſcetur, & legatarii numero habebitur. commune ait Ant. Gomez de teſta. cap. ii. col. pen.

46 ad fin. & cap. x. num. 12. quanuis verius longè arbitror, quod frequẽter placitum affirmat Curt. Iun. conſ. cxc. num. 3. huiuſmodi inſtitutum hæredem nec ſimpliciter legatarium, nec omnino hæredem eſſe cenſendum, ſed in ſpecie vtrinque communicante ponendum fore.

47 Hæres ex aſſe non ſolum ſi partem adeat, & de alia taceat, ſed etiam ſi partem aliquam adeat, & aliam expreſsim repudiet, hæres in ſolidum efficitur. vt commune ex compluribus pronunciat Ant. Gomez de teſtament. cap. x. num. 19.

48 Hæres ſi quis inſtituatur à teſtatore, qui ab eodemmet inſtituto poſtea hærede vel à notario, vel ab alio quopiam rogatus fuit, quem vellet hæredem facere, & ille eum ſibi hæredem eſſe velle reſponderit, hæres iure haud controuerſo erit. commune ponunt, & accuratè declarant Iul. Clar. de teſtament. quæſt. xxxvii. Viuius lib. i. opin. cxlv.

49 Hæres vt à iudice in poſſeſsionem hæreditatis mittatur, ſatis ſuperque eſt, ſi teſtamentum oſtendat, ac ſe

dicat

50 dicat eum esse, qui illic instituatur: quanuis aliud longè diuersum futurum sit, si ab intestato ad illum redeat, hæreditas. vt frequenter placitum constituunt Dec.cõsil. lxxxiiii. Gozad.consi.xxi. Matth. de Afflict. decis. cxix.nu.6. Viuius lib.j.opin.clxxix. antequam verò bonorum possessionem naturaliter apprehendat, eam nõ habebit. commune dicit latè Tiraqu.in tractat. le mort saisit. in iii.præfat. declar.nu.2.& nu.3.

51

52 Hæres institui spurius non prohibetur sub conditione, si natalibus restituatur. commune pronũciat Curt. Iun.consi.lxxxiiii.nu.3. Villalob.in sua collecta.

53 Hæres cõstitutione habitus filius & si reuera non institutus sit, tamẽ possessorio diui Adriani beneficio ponetur. cõmune inquit meus olim iuris doctor atque acutissimi ingenii vir Emanuel à Costa in l. Gallus. §. & quid si tantum par.i.nu.51.ff.de lib.& posthu.

54 Hæres ex tempore, vel ex die sui ipsius mortis institutus subducto tempore institutus purè censebitur, quanuis ex tempore vel die mortis alterius alicuius sub conditione institutus videatur. commune aio ex Bart.colum.i.oppos.iiij. Imol.num.1. ac reliquis interpretibus in l.hæreditas ex die ff.de hæred.instituen. ex Bar.Cin.Alb.Bal.Paul.& cæteris commentatoribus in l.extraneum.C.de hæred.instit.Ang. in §.hæres. col.i. in fin.instit.de hæred.instit.

55 Hæres intra luctus annũ testatoris vita functi vxorem necessariò alet. commune fatur Ias. in §. fuerat. nume. 28. institu. de action. & vide quæ infra scribo versi.vxor.

56 Hæres sententia damnatus repertorii beneficio iuuatur. commune pronunciat Alex. in l. ex diuerso. §. vlt.ff.solut.matr. si autem inuentarium vel reperto-

57 rium antea non confecerit, quanuis in exteriori foro obligari possit, in conscientiæ tamen iudicio nec creditoribus nec legatariis tenebitur, vt frequenter placitũ aiunt Aret.in rub.colũ.ii.ff.de acquiren. hæred. Carol. Ruin.consi.xx.lib.iiij. Alciat.in cap.nouit nume.34. de iudic.

iudic. Vigl. in §. extraneis nume. 5. institu. de hæred. qualit. & different. Did. à Cou. ruu. in cap. j. nu. 16. de testamẽ. & in tract. de sponsal. ij. par. cap. vj. §. viij. nu. 10.

58 Heres, qui defuncti factum ob legem resistentẽ alioquin nullum impugnare atque euertere prorsus valet, impunè admittetur. commune renuncio ex Soc. consi. lxxix. nu. 47. lib. iiij. Grat. consi. xcj. num. 25. lib. j. Curt. Iun. consi. clxxv. num. 10. in fin. Grammat. decis. xciii. nu. 8. & nume. 9. Matth. de Afflict. lib. iii. constit. Neap. rub. v. nu. 7. & in cap. i. §. si Titius nu. 15. si de feud. fuerit controu. & decis. ccxl. nu. 8.

59 Heres in re grauari à testatore potest, quam donatione antea ab eodem consequutus est. vt cõmune cum Paris. attestatur Iulius Clarus de testamẽ. quæst. lxxi. versi. vlt.

60 Hæres grauatus restituere si absque liberis è vita migret, non videtur ipsis liberis susceptis & superstitibus restituere iussus, vt frequẽter placitũ renuncio ex Rip. in l. centurio num. 159. ff. de vulg. & pupil. Boer. in de-

61 cis. clv. quod ampliabis ad singularium rerum quà legata, quà fideicõmissa ex Curt. Sen. in rep. l. i. nu. 5. C. de pact. Claud. in l. ex facto. §. ex facto col. ii. in princ. ff. ad S. C. trebel. Galeaul. in laudatam l. centurio. nu. 98. ad finem. Alciat. in l. i. §. quis ita nume. 1. ff. de verb. oblig. atque ex alijs innumeris quos diligenter cumulat hanc quæstionẽ copiosissimè pertractans Iulius Clarus de testamen. q. lxxvii. & quæst. lxxviii. ac lxxix.

62 Hæres hæreditatis vniuersæ restituendæ oneri obnoxius nisi inuentarium concinnarit non minus quar-

63 tam trebellianicam perdit, quàm de legatis particularibus falcidiam amittit. commune repeto ex Imol. in finem ccccciii. col. vlt. in l. Marcellus. ff. ad S. C. trebell. Roman. in auth. similiter nume. 104. ff. ad l. falcid. Angel. de Perus. in l. i. §. hæc stipulatio colum. ii. ff. si cui plus quàm per l. falc. Angel. Aret. & in §. extraneis colum. ii. institu. de hæred. qualit. & differen. & in §. sed quia stipulationes col. vlt. instit. de fideicõmiss. hæred.

64 Dec.conf.ccccxxxvj.col.v.in princip.asserit copiosè Viuius amplians in liberis,ac limitans vbi venia non conficiendi inuentarij à testatore data est, lib.i. opin.cxlj.
65 quanuis generaliter contrariam sententiam frequenter doctoribus probatam enunciet Ias.in appellata superius. l.Marcellus. num.50. & magis communem affirmet Iacob. de Sanct.Georg.in l.vlt. §.licentia C. de iur. delib. sed quidquid ij literis prodiderint, superius dogma & frequentius & verius arbitror.

66 Hæres, qui & ipse testatoris agnatus, aut cognatus post mortem suam restituere quidpiam,aut totam hæreditatem proximioribus agnatis vel cognatis iubetur,ad proximiores suimet ipsius hæredis agnatos, vel cognatos, non verò ad testatori proximiores peruenturam fideicommisso hæreditatem obtinet.vt commune interpretum dogma efferunt Soc. Iun. conf.cxxvj. num.56.lib.j.Gozad.consil.iiii.num.31.Iul.Clar.de te
67 stam.q.lxxvi.reg.vj.ver.sed hic occurrit. quanuis non admodum mihi improbetur contrarium.quod frequẽter placitum scribit Io.Dilect.de art.testan. tit. v.caut. xxi.nu.3.sed hac de re alibi vberius ex veris iuris principiis agemus.

68 Hæres rem soli extero homini seu forensi,vt doctores fantur, contra statuti formam vendens non idcirco ab indictis pœnis excusabitur, quia id illi onus testator imposuerit. commune asserit Viuius lib.i. opinion.cclxxxii.

69 Hæres,cui bonorum distributio post suam mortem iniuncta est, non poterit in ipsius vita eo se onere expedire in pauperum illorum necem,qui post illius mortem futuri sunt.commune ait cum Alexand. Dec.in l. cum tempus num.2.ff.de regul.iur.vbi contrarium verius arbitratur.quod ante eum affirmauit Bald.nu.10. Fulg.& Corn.col.ii.in l.post mortem. C.de fideicommiss.Paul.in l.filiusfam.§.diui col.vlt.ff.de leg.lib.i. Anton. Gomez in l. xvii. tauri num. 7. cum quibus ipse etiam in contraria omnia discedo.quãuis communem

senten-

ſententiam multis comprobare nitantur Iaſ. in l. poſt mortem C.de fideicõmiſ.inconſtans Dec.conſ.ccccxvi. num.20.& 22.ac ſequen. Pariſ.conſ.xxiii. nu.20.ac 22,

70 lib.iii.Ruin.conſ.xxiiij.num.2.lib.ii.poterit tamen hæres qui inter pauperes aliquid diſtribuere iubetur, id totum & in vnum pauperem conferre. vt commune pronunciat Claud. Aquenſ. in l. in quartam §.i. ff. de legat. i. contra quod multa effutit Viuius lib. i. opinion.cccxxxvii.

71 Hæres ſuus comprehenſa teſtamento ignorare præ

72 ſumitur.commune inquit Curt. Iun.conſ.viii. at extraneus neutiquã præſumetur,ſi ſe hæreditati miſcuerit.cõmune affirmat Cagnol.in l.qui in alterius nu.12. ff.de reg.iur.

73 Hæres ſuus pro hærede non vſucapiet. commune ponunt contrarium verè affirmantes Ant. Gomez de teſtament.cap.iii.num.20.cap.x. num.19. atque accuratius,& elegantius Arius Pinel.in rub.ii.part.pag.24. col.ii.cum ſequentib.à ver.ſed omiſsis. C. de bon.mat. qua de re etiam vide quæ ſuperius obſeruaui ver.hæreditatis petitio.

74 Hæres ſuus quando ſui iura amittat,quando ſecus, quæque illa ſint iura,obſeruo inferius ver.ſuus.

75 Hæredis appellatio in feudorum materia ad filios ſolum refertur.commune ait Dec.conſi.cccx.num.10.

76 alias autem regulariter nec eum vnquam comprehendet,cui hæreditas fideicommiſſo reſtituenda eſt. vt frequenter placitum ſcribit Bellon.conſ.xlii.num.13.

77 Hæredis inſtitutio aut præſumpta,aut tacita, quanuis generaliter ac regulariter pro nihilo prorſus ſit, tamen in quibuſdam formis rectè collecta procedet. quas ſpecies latè recẽſent commune placitum in vnaquaque ponentes Anton.Gomez de teſtament.cap.v. nu.23.& ſeq.Iul.Clar.de teſta.q.xxxv. ver. in primis. qui etiam q.xxxvi.cum compluribus ſequentib. vberrimè ex receptis ſententiis tractat vt fieri debeat hæredis inſtitutio,& qui facta valeat, vel ſecus.

Hæredis

78 Hęredis ex aſſe inſtitutio, quæ verbis directis conce pta in codicillis, aut imperfecto teſtamento eſt, ſi codicillaris clauſula adiungatur, in fideicõmiſſum conuerte tur, quo legitimi hæredes cogantur hæredi illi non ritè inſtituto hæreditatis bona reſtituere. vt frequēter pla citum renuntio ex Accurt. Bar. Ang. Imol. & cæteris interpretibus in l. ex ea ſcriptura. §. j. ff. de teſtament. ex eiſdem Accurt. Bar. Bal. ac reliquis cõmentatoribus in authen. ex cauſa C. de lib. præter. ex Accurt. rurſus & plærique omnibus ſcribentibus in l. ſi iidem codicil li C. de codicill.

79 Hæredis bona non minus diſpoſitionibus teſtantis ſubiecta ſunt, quam ſua ipſius teſtatoris bona. quippe quę de illis atque de his teſtator diſpoſuerit, hæres adi ta hæreditate æqualiter obſeruare atque explere omnino tenetur. commune effantur Aymon Crauet. con ſil. clxxiiii. num. 9. Iulius Clarus de teſtament. quæſt.
80 lxxi. non tamen hæredi alienatione ſuorum bonorum interdicere teſtator poterit. vt frequenter placitum te ſtificatur Rip. in l. filiusfam. §. diui. num. 54. & ſeq. ff. de leg. lib. j.

81 Hæredis bona ſi expreſsim teſtator obligauerit, valebit obligatio, & cõpetet hypothecaria actio, ſi obliga
82 tio hęredis ipſius nomine facta fuerit, alias generaliter pignoratitiæ contrariæ locus erit, vt pignus à defuncto conſtitutum tradatur, vel ſi iam traditum fuerit, exceptio contra hæredem repetentem dabitur. commune aſſerunt Neguſant. de pignor. ii. memb. ii. par. num. 57. in finem. Iulius Clarus de teſtament. quæſt. lxxi. ver. ſed nunquid.

83 Hæredi cuicunq; ſub quacunque conditione inſtitu-
84 to competit bonorum poſſeſsio ſecundum tabulas: iux ta quam quo ad conditio pendebit, bonis curator conſtituetur, & cum fuerit expleta conditio, nõ egebit alia
85 bonorũ poſſeſsione. poſcetque iure illam ac proculdubiõ impetrabit, cùm vel ſubſtituto vel iuſtis teſtatoris hæredibus cauerit ſe alioquin cõditione defectum bo-

na

na hæreditatis omnia cum fructibus esse restituturum. vt communia inquit prolixè Anton. Gomez.de testament.cap.ii.nu.13.& nu.14.

86 Hæredi censetur semper testator minus onus imponere voluisse, quàm fieri pót, ac potuit. quemadmodũ cõmune axioma inquit Soc. Iun.consi.ix.nu.4.lib.i. & cęteri vtriusque iuris interpretes cateruatim.

87 Hæredi obligatio iure pontificio facessitur vt damnum etiam illud à defuncto ortum, cuius nihil prorsus ad testatorem, vel ad ipsum peruenerit, resarciat. cõe dicit Panorm.in cap. parrochialis de sepult. & copiosè Iul.Clar.in pract.§.vlt. q.li. ver. alterius quæro.

88 Hæredes & si in obligationes omnes quibus & alii testatoribus vita functis tenebantur & ipsi testatores aliis obnoxii erant, generaliter ac regulariter veniant,
89 tamen illas haud induent, vel suscipient, quarum contractibus taxatiuam dictionẽ alterutra pars addiderit. verbi gratia, tantum promitto, ego solus polliceor, vel tibi duntaxat.vt communia late ait Anto. Gomez. de contract.cap.xi.nu.12. & seq.

90 Hæredes plures instituti, in quibus naturæ & charitatis ordo sit, non omnes simul instituti intelliguntur, sed successiuo ordine alii ante alios.vt si instituam meũ filium atque eius filios, mortuo demum meo filio eius filii hæredes erunt.commune ex multis pronũciat An-
91 ton.Gomez.de testamẽ.cap.ii.nu.3.col.iiii. ver. quintò limita, & cap.v.nu.24.ver.infero.xxvii.& cap.x.nu. 31. ver.ex quo infero.excipies tñ vt hoc ꝓcedere nequeat, cùm institutio facta proponitur per dictionẽ cõiunctionis, simul, vel vnà.qm̃ ea in specie omnes coniunctim hæreditate potientur. commune testatur idem Anto.
92 Gomez.d.cap.ii.nu.3.col.iiii.excipe deinde vt id locum generaliter ac regulariter in aliis non habeat, quàm in iis, quorum vtrunque instituere vel ratio suadet, vel necessitas cogit, ne aliàs testm̃ ruinam faciat, vt in filio
93 ac nepote contingit.in aliis etenim pter hos, secus lõgè erit. quippe quia si quis fratrẽ suum, aut quẽuis alium

& eiusdē liberos instituerit hæres, nunc omnes admittētur, hic in dimidiatam partem, illi omnes in alteram dimidiatam partem. vt frequenter placita inquiunt Alex.cons.xxii.lib.iii. Ioā.dilect.de art.testand.tit.iiii. caut.vj.num.1. Anton.Gomez.d.cap.ii.col.iiii. ver.sexto & finaliter limita. & qui latissimè circa hanc quęstionem, & eius distinctiones denegatur Iulius Clarus de testament.quæst.lxxx.

94 Hæredes verbis coniuncti in accrescendi iure illis præferuntur, qui re tantum coniuncti sunt. vt magis commune placitum renuncio ex Ias. nu. 125. Lancel. polit.col.xxiii.in l.re coniuncti ff.de leg. lib.iii.ex eodē Ias.in addit.ad proc.in §.si eadem res col. vj. institut.

95 de legat.quanuis neutrum illorum prærogatiuā habere, sed vtrunque æquo iure succedere frequentius dogma affirment. Petrus de Bell.uis.col.iiii.in finem. Io. Crot.nu.47.in d.l.re coniuncti, & Anton. Gomez. de testament.cap.x.num.32.

96 Hæredes ab inte stato primi dūtaxat gradus non verò & vlteriores tacito testatoris iudicio vocati censentur. vt frequenter placium pronunciant Ias. in l. licet imperator.num. 40.ff.de leg.lib.i. & in auth. ex causa. col.vlt.C.de lib.præter. Anton.Gomez de testament. cap.x.num.27 .ver.sed aduertendum. quod eleganter declatat Arius Pinelus in l.i.par.i.num.73. C. de bon. matern.

97 Hæredes & si ex defunctorum delictis iure ciuili nō

98 teneantur, tamen pontificio iure tenentur. commune renunciant Anton. Gomez de delict. cap. i. num. 85.

99 Did. à Cou.ruu.lib.iii.resolut.cap.iii.num.7.non tamē vltra hæreditarias vires ea obligatio vnquam dilatabitur, seu inuentarium illi confecerit, seu neutiquam illud exarauerint.commune efferunt Did. à Cou.ruu.d. cap.iii.num.8. Bossius in pract. tit.de pœnis.num. 34. Iulius Clarus in pract. §. vltim. quæst. lj. versic. scias tamen.

100 Hæredes, quorū nomina testator deleuerit, & si hæ-

redes

redes esse non desinant, tamen indigni habebuntur, atque illis alioquin ob ventura hæreditas ad fiscum deferetur.communem ponit Iulius Clarus de testament. quæst.xciii.in finem.

101 Hæredum appellatio quæ in contractu pro se & filiis & hæredibus gesto inseritur, ad hæredes extraneos
102 non dilatatur.commune dicit Alex. cons. lvj. num. 2. lib. ii. eadem porrò hæredum nuncupatio si materia ad hæredes non transmeabili fiat ad posteros seu liberos relata censebitur. vt receptum scribit Arius Pinelus in l. iii. num. 32. ver. infertur. ix. C. de bon. matern.

103 Hæredum pars maior si pacem cum defuncti offensore inierit, satis superque est, vt offensor veniam delicti possit impetrare.quemadmodum frequenter placitum asseuerant Aret.in l.pro hærede §.vlt. num. 11.ff. de acquir.hæred.Ioan.Crot.rept.i.num. 151.& rep.ii. num.82. Ieron. Butigella.num.175. Bolog.num. 199. in l.iiii.§.cato ff.de verb.obligat.Alciat.cons.cccclxxvii. num.2.Ioan.de Amicis consil.lxxxviii.num.6.& vberrimè Iulius Clarus in pract.vltim.quæst.lviii. ver.fre-
104 quenter.quanquam ab omnibus prosus pacem obtinẽdam esse necessariò affirment communiter receptum Felin.in cap.cum omnes.num.27.de constitut.Ias. numer.57.Rip num.103.Alciat.num.172.Soc. Iun. numer.273.in d.§.cato. Did.à Cou.ruu.lib.i. resolut. capit.xiii.num.8.Menchiaca controuers.vsu frequẽt.capit.xxx.num.39. placet tamen superior opinio vt humanitati magis consentanea.nec enim tanti esse debet suspitio odii & maleuolentiæ piis omnino sponte eradicanda vt cũ quẽ delinquisse pœnitet, benignior hæredum pars frequentibus suffragiis iuuare nequeat. vbi tamen praxi optima rerum doctrinæ aliud receptũ est, aliud prorsus & absque dubio sequendum erit.

105 Hæredibus alicuius & ipsi concessa emphyteusis ad quoscunque hæredes seu testamento honestatos, seu ab intestato tanquam proximiores succedẽtes specta-

Q 2 bit

bit, ac desferetur. cõmune renuncio ex Alex. cons. xxvi. lib. v. & in l. quod dicitur nu. 26. ff. de verb. oblig. Dec. in cap. in præsentia num. 48. de probat. Ario Pinel. in l. ii. nu. 12. C. de bon. matern.

106 Hæredibus illius, qui rem genericè debet, de solutione dissentientibus iudex petente creditore discordiam illorum pro suo ipsius arbitratu dirimet. commune dicunt Roman. nu. 13. Alex. nu. 10. Soc. col. ii. Vincent. ab

107 Hercul. nu. 5. in l. ii. §. ex his ff. de verb. oblig. at si vnus ipsorummet hæredum petat cõtrouersiam ea de re inter illos sopiri, eã cæteri hæredes forte distrahere, atq; extinguere cogentur. vt frequenter interpretibus placere scripserũt ad illum eundẽ §. Ang. col. i. Imol. col. ii. Aret. iii. Roman. v. Alex. iii. ac Ias. vii.

108 Hæreseos crimen quoad fidem Christianam, in alterius quàm eiusdem fidei homines non cadit. vt frequẽtibus doctorum suffragiis probatum affirmant Simancas de hæreticis cap. xxxi. num. 3. Iulius Clar. in pract.

109 §. hæresis ver. ad hoc autẽ. quemadmodum nec in eos cadere intelligitur, qui non scienter, ac pertinaciter contra generales ecclesiæ Romanæ traditiones quipiã frendent, commune pronunciant Simanc. d. cap. num. 5. ac Iul. Clar. vbi supra.

110 Hæreseos conuictos licet nec Episcopi absq; inquisitoribus, nec inquisitores absque episcopis possint condemnare, tamen alteri absque alteris rectè, ritèque absoluent. commune ait pract. Carer. fol. 601. num. 72.

111 Hæreseos nemo accusari, nemo damnari potest, nedũ vt vllas iure sanctas pœnas incurrisse videri debeat, si animi sui concepta, multùm quidem à religione abhorrentia nec dicto, nec facto eliminauerit, ac foras dederit, sed intra sui pectoris sinum continuerit. vt receptissimam Theologorum omnium sententiam asseuerant Simanc. de hæreticis capit. xxx. numer. 9. Iulius Clarus in practic. §. hæresis versic. quæro an occultus. atque alicubi in sacris literis luculentissimè disertis verbis probatur.

Hæreseos

112 Hæreseos admissæ si quem pœniteat, nullas ille impositas à iure pœnas subibit & si carceri perpetuo deuouendus sit. commune affirmat Igneus in l.i.§.cum dominus numer.33. ff. ad Senatusconsult. Syllanianum.
113 nec etiam bonis suis labetur, vt magis commune asseuerat Parisf.consil.ii.num.185. & sequent. libr.quarto.
114 eritque & post condemnationem æque liberum, atque vtile suscepti criminis pœnitere. quemadmodum frequentius doctoribus probari miserunt in literas Boer. decis.cccxliii.num.3.& seq.Iul.Clar.in pract.§.hæresis ver.sed vsque ad quod tempus.

115 Hæreseos causa ab ecclesiastico iudice damnatus nõ in aliud periculum ob eandem patrati criminis culpam vocabitur.receptum dicit Ias.in l.magistratibus nu.10. ff.si cert.petat.

116 Hæreseos condemnati bona fisco addicuntur, nec ratio superstitum liberorum habetur, quanuis nullius culpæ ipsi arguantur.commune asserunt pract. Carer. fol.635.num.140.Simanc.de hæret.cap.ix.num.2.Iul.
117 Clar.in pract.§.hæresis ver.& scias. quin ipsimet illius liberi tam post crimen susceptum, quàm ante vllam illius culpam nati pœnis in hæreticorum liberos sancitis plectentur.vt commune affirmat cum Galind. & Simanc.Iul.Clar.in d.§.hæres ver.quæro nunc.qui tamẽ probabili humanitate cum eodem Simanc.& ab eo relatis in contrarium desciscit. cur enim in legis diuinæ causis lex diuina susque deque habebitur, ac prorsus cõticeet? Deut. xxiiii. cur in controuersiis, quæ ad pietatem Dei optimi maximi referuntur, Dei optimi maximi iusiurandum arguetur? Ezech.xviij. sed hæc forsan alibi copiosius.

118 Hæresi infectis fidem seruari necesse non est. commune inquiunt Simanc. de hæreticis capit. xlv. numer.14. Placa.lib.i.delict. capit.xxxvii.num.11.quanuis sint qui distinguant num cùm ea daretur fides hęreseos crimine euidenter polluti essent, num secus.verum ea de re alibi.

119 Homicidium absque dolo,& lata culpa admissum criminaliter puniri nec potest,nec debet.vt commune doctorum effatum pronunciant Ias.in l.i.num.70.ff.de legib.Bossius in pract.tit.quomodo proced. per actioné. num.38.Iulius Clarus in pract. §.homicidium ver.cul
120 pa dicitur cum sequentib.tametsi Viuius nec latam culpam corporeis pœnis locum facere scribat receptum lib.i. opin. cccxxv. quæ sententia verior & æquior est,
121 vt alibi copiosè ostendo . quin leuis etiam quauis causa à dolo excusabit,vt capitis pœnis ob homicidiũ nullus locus relinquatur.cõe pono ex Ias.in l.i.nu.24.ff.de eo per quem factum erit,& in l.qui iurasse num.6.ff.de iureiur.Soc.Iun.consi.cxvij.num.13.lib.iii. Afflict.decis.xxxvi. num. 6. Grammat. decis. xxix. num.16.Iacob.Menoch.multæ doctrinæ viro de recup.possess.remed.v.
122 Homicidium qui perpatrauit ob sui ipsius defensio-
123 nem,vel ob suarum rerum tutelam, vel ob sui decoris,
124 atq; honoris propugnationem, vel deniq; ob tutandos sibi sanguine coniunctos nullis pœnis plectitur.vt cõia placita efferunt de materia semper consulendi . Did.à Cou.ruu.in clemen.si furiosus.fol.323.à nu.1. de homicid.Ant.Gomez de delict.cap.iij.à nu.20. Placa. lib. j.delict.cap.xxviij.nu.3.Iulius Clarus in pract.§.homicidium ver.excusator.cum ver.sequentib. Viuius lib.ij.
125 opin.lxxxv.Nec illi poterit imputari quod fugere potuerit,ac noluerit nullam dedecoris maculam inde cõtracturus.vt receptum inquiunt Alexan. consil.cix.nu. 4.lib.j.Felin.in c.suscepimus de homicid. Ias.nume.38. Dec.nu.35.in l.vt vim.ff.de iusti.& iure.Ioan.de Amicis consi.lxxvij.nu.5.Tiraq.de nobilit.cap xx.nu.64.& omnes supra proxime laudati . qui etiam quibus probationibus satis superq; sit hanc excusationis obtétionem probari, & alia huic materiæ affinia cum receptis interpretũ dogmatis accuratè memoriæ produnt. quin
126 & (quod diligenter menti insculpes) si solæ minæ ab eo præcessisse dicantur,qui illas exequi soleat homicidium

dium incontinenti factum impune erit. quemadmodũ latè afferunt commune Duennas reg.clxxxij.nu.4. Io. de Amicis consi.cxvj.nu.4.& seq.

117 Homicidium qui Christiani hominis perpetrãdum seu Christiano seu alterius religionis homini mandat de pacto eam in rem precio & dicitur & censetur assassinus, vt vulgus fatur, atq; omnes assasini pœnas luit. cõmune axioma affirmant Aret.consi.clxiij.nu.17.ca.xv. decis.clv.& qui latissimè in materia cum receptis sentẽtiis sese diffundit Iulius Clarus in pract.§.Assasinus.

118 Hospes, cui capsa, vel mantica, vel aliqua alia sarcinularũ species clausa consignataq; nõ ostensis aliter rebus ibi cõtentis traditur, si eã apertã, aut resignatã reddat, ẽt si ignoretur quis eam aperuerit, aut resignauerit, tenebitur domino in litem iuraturo de rerum illic clausarũ tum quantitate, tũ valore. vt cõe aiunt Paris.consi. lxxiiij.lib.j.Io.Bapt.Plot. latè hanc rem agens in repe. l. si quando. nu.391.& nu.400.cum sequentib. C.vnde vi.Viuius lib.j. opin.192. Iul.Clar. in pract. §.furtum.

129 ver.pro complemento. quamuis Iaſ.in l. in actionibus. nu.41.ff.de in lit.iur. Bernard.Diaz reg.clxxxvj. atque alij cõtrarium receptum censeant, quos citat & merito improbat Iul.Clarus vbi suprà. vtilitas enim publica, quæ vera & suprema lex omni iure esse debet, astutissimis hospitum cauponantium malitiis ac fraudibus obuiam iri dictat.

130 Hosti fides, quam priuatus quispiam illi dedit, seruãda necessariò nõ est. ut commune interpretum dogma refert ac meritò cum nonnullis vilipendit. Did.à Couruu.in tract.de sponsal.ij.par.cap.iij.§.iiii.num.14.cum præced.quid enim turpius factu, quid fœdius & absurdius dictu, quàm fidem alicui sponte præstitam violare? quid frigidius & ineptius quàm quia cæteri fidem alicui nec dederint, nec seruare idcirco teneantur, te, qui illam obstrinxeris, posse frangere affirmare? sed hac de re latius alibi.

131 Hypotheca bonorum generalis cum clausula con-

stituti ad bona futura dilatatur. cōmune insinuant Fanē. de pignor.& qui eum laudat Turzan.opin.cxlvj.

132 Hypotheca prior præsentium, & futurorum bonorum tacita vel expressa potior atq; antiquior habetur, quam hypotheca æquè generalis, sed posterior etiā in iis bonis,quæ post vtranque obligationem quęruntur. commune ponit Negusant.de pignor.ii.memb.v.part. princ.nu.39.quanuis Salic.in l.assiduis nu.4. C.qui potior.in pign.hab.& in l.licet num.4.eodem tit.ac Ioan. Crot.in repet.l.i.num.72.ff.solut.matr.de nihilo reluctentur.

133 Hypotheca cuiusuis priuati prior seu tacita,seu expressa sit,potior & dignior erit, quàm posterior fisci tū tacita,tum expressa hypotheca.vt cēsent Accurt.Dyn. & Alb. ac Bart.num.1.in l.si is qui ff.de iur.fisc.& cum aliquammultis receptum ponit Did. à Cou. ruu. lib.i.
134 resolut. cap.xvj.col.iii.idemque ius erit in tacita atque expressa dotis hypotheca, vt commune autumant Negusant.de pignor.memb.i.v.part.num.100. & nu.102. Rip.in l.quæsitum num.7.ff.de priuil.credit.Ioan.Co
135 ras.in l.qui liberos num. 118. ff. de ritu nupt. quanuis contrariū hac in secunda specie verius sit, vt supra ver. dos obseruatur.

136 Hypotheca in iis bonis posita, quæ dispositione l.ii. C.de rescind.vendit.reuocantur, non ob eam restitutionem extinguetur. commune ait Boer. decis.clxxxi.
137 num.10.tametsi contrarium verius,& receptius sit, vt asserit Soc.Nep.cons.cxix.num.16.lib.ii.ac defendit rectè Arius Pinel.ad illam l.ii.C.de rescind. vend.par.ii. cap.iii.num.11.cum sequentib.

138 Hypotheca tum generalis,tum specialis alienationē rei illa constrictæ non impedit.ut frequenter placitum affirmat Negusant.de pignor.par.ii.col.ii.

139 Hypothecæ argumentum ad rei totius alienationē non procedet.vt communiter ab interpretibus definitum scribit Arius Pinel.in l.ii.part.ii.num.19.C.de rescind.vendit.

IDO-

1 IDONEVM se quis probet, non necesse est: tametsi in rescripto sub opportunitatis atq; aptitudinis conditione ratio eius habita sit, cōmune effert Alciat.de præsumpt. reg.iii. præsumpt.iii. Villalob.in sua collect.

2 Ignorantia illorũ, quæ paterno testamẽto cauentur, in filio hęrede præsumitur. quanuis in extraneis hęredibus postquam hęreditatem creuerunt, nōn pręsuma

3 tur. quanuis in extraneis hęredibus postquam hæredi tatem creuerunt, non pręsumatur. commune pronunciat Cagnol. in l. qui in alterius num. 12. ff. de reg. iur.

4 Ignorans iura, leges, vel proclamationes & si lata culpa vacare non censeatur, tamen doli argui nequit. vt frequenter placitum inquiunt Alciat. de præsumpt. re gul. iii. præsumpt. xxxi. nu. 6. latè Viuius lib. i. opin. cliii. ac Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. lx. versic. quæro. vbi

5 etiam tractat quę in hunc pœna conueniat. quanuis ignorantem generaliter nec delinquere, nec puniri doceat glos. in l. ex maleficiis §. i. versic. longè minus in verb. ignorans ff. de action. & obligat. quam cum multis valde commendant Felin. in cap. cum vigesimum in princ. de offic. delegat. & in cap. à nobis numer. 1. de except. Dec. in cap. ii. de constitution. Ias. in l. si quis id quod à num. 31. ff. de iuris. omn. iud. Hypp. in l. qui falsam à nu. 73. ff. ad leg. Corne. de fals. & in l. vna nu. 105. C. de rap. virg. Mant. de soluend. argu. pag. 308. & ante eos Roman. in l. si verò §. de viro fallent. lj. ff. sol. matr.

6 Immunitas alicui ab omnibus oneribus, & collectis ordinariis, & extraordinariis, solitis & insuetis amplissimè indulta non extenditur ad ea onera vel collectas, quæ pestis nomine, aut belli causa, aut alterius publicæ necessitatis aliàs inopinatę gratia indicuntur. vt frequenter placitum asseuerant Rip. in tractat. de peste, in titul. de remediis ad conseruand. vbert. num. 231. Curt. Iun. cons. lxj. col. vj. Ias. latè col. iii. nu. 8. & nu. 12. Rip. num. 17. in l. si ex toto ff. de leg. lib i. Viuius lib. i.

7 opin. cxlix. quin etiã illic restringit, vbi concessio huius-

modi

modi ab omnibus & quibuscunque oneribus concessæ fuerit. Sed certè quidquid ille dicat, verius & æquius est semper inopinatos alioquin casus exceptos in id genus immunitatibus videri. vt alibi commodius disserimus.

8 Immunitas quæ paupertatis nomine indulgetur ob diuitias superuenientes euanescet. commune produnt Ias. in l. sciendum. §. si fundum. nu. 6. & seq. ff. qui satisd. cogant. Viuius lib. j. opin. cl.

9 Immunitas & exemptio, si titulus ac bona fides concurrant, per quadraginta annorum curriculum prescribetur. commune effantur Bald. de præscript. fol. 55. nu. 19. & sequē. Grammat. decis. cc. nume. 25. Viuius lib. j. opinion. cli.

10 Impedimentum etiam propria impediti ipsius culpa natum, si culpa tamen non ideo admissa arguatur, vt id impedimēti oriretur, impeditum excusabit quēadmodum frequenter placitum renuncio ex Bald. de præscrip. par. i. sextæ part. cap. xxii. nu. 21. Cassān. in cō suet. Burgund. rub. xi. §. ii. nume. 38. Aymon. Crauet. consi. cci. num. 29. & cons. ccxlvii. ad finem. Did. à Couruu. in tractat. de sponsal. ii. part. cap. iii. §. v. nume. 7. Ario Pinelo in auth. nisi triennale num. 46. C. de bon. matern.

11 Impedimentum iureiurādo ipsiusmet impediti probabitur, si pro illius honestate ita iudex arbitrabitur. cō mune aiunt Ias. in l. quod diximus. nu. 1. ff. si quis caut. Bauer. de Curt. iurament. decis. liii. limit. iiii.

12 Impeditus impedimento iuris aut facti in causis ar-
13 duis non tenetur procuratorem mittere: quanuis præpeditus facti impedimento in causis non arduis illum mittere teneatur. cōmune pono ex Matth. de Afflict. decis. xxix. Rebuf. in iii. thom. constit. Gall. tit. de excusat. pag. clxxxviii. cum seq. Ario Pinelo in auth. nisi triē. nale nu. 43. ver. ampliatur. iii. C. de bon. matern. intelli-
14 ge autem ac memoriæ perpetuo inde, quod necessaria protestatio est vt impedito ius suum saluum sit. com-

mune

mune ait recte explicans Mysing.cent.iii.obseruat. lix. Nicol. Anto. Grauat. ad Vestrium lib. vi. cap. vltim. nume. 24.

15 Impedito ad agendum non interlabitur præscriptio
16 nis tempus, si iuris impedimentum illud sit. quod si facti sit, necessaria erit tum cæsareo tum pontificio iure restitutio. vt frequenter placitum constituunt Ias. in §. rursus. nu. 24. instit. de action. Boer. decis. xl. nu. 3. Bald. de præscrip. par. i. sextæ partis casu. xxii. à nu. 16. Chassan. in consuet. Burgund. rub. i. §. viii. num. 26. Ario Pinelo in auth. nisi triennale nu. 42. & nu. 43. & 47. C. de bon. matern.

17 Imperator & ante adeptam coronam omnia gerere rectè ac ritè potest, quæ post illam posset. commune affirmant Cotta in memorab. ver. Imperator in ii. post princip. Restaur. in tract. de Imperat. quæst. xlvi. nu. 1. & seq. & qui complusculа de Imperatoris potestate inculcat Viuius lib. i. opin. cxlviii. col. ii.

18 Impubes doli capax causam exhæredatione dignam
19 potest committere: & si doli incapax illam suscipere nequeat. commune ait Anton. Gomez. de testamen. cap. iiii. nu. 3.

20 Incendium committi non intelligitur absque culpa leuissima. vt commune testificantur Ias. in l. domos hæ
21 reditarias. ff. de leg. lib. i. Ferret. caut. xxxvi. versabitur autem huiusmodi leuissima culpa in omittendo: quocirca nullis pœnis erit obnoxia: commune inquit Did. a Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii. part. cap. vi. §. viii. nume. 14.

22 Incertitudo ex re genericè relicta, quæ nullos statos, certosque fines habeat, suboriens tum contractũ, tum vltimam voluntatem peruertit: quanuis eiuscè rei plurima copia penes testatorem esse proponatur. cõmune ponunt Imol. in l. ita stipulatus col. v. ff. de verb. oblig. Ias. in l. legato generaliter col. pen. ff. de leg. lib. i.
23 quanuis verius longe sit non ea incertitudine legatum vitiari sed rem mediocrem esse præstandam. quod etiã fre-

frequentius censent Ias. in l. si domos colũ. pen. ff. de leg. lib.j. Rip. in d.l.ita stipulatus nu.31.

24 Incertitudo,quæ ad certitudinẽ reduci potest,reorũ constitutionem haud vitiat commune inquit vir excellentis doctrine Ioan. Ronchegallus Gioldus in l. xiiij.nu.6.ff.de duob.reis.

25 Incestum qui absque matrimonio cõmittit,adulterii pœnas iure cæsareo dat. commune ait Did. a Cou.

26 ruu. in tract.de sponsal.ii.par. cap.vi.§. viii.nume. 2. & qui diuersas hac in re cõmunes opiniones recenset Iulius Clarus in pract.§.incestus ver.sed quæro.

27 Incestarum nuptiarum pœnas non illi incurrunt, qui matrimonium bona fide contraxerunt,ac post im-

28 pedimentum detectum in eo constanter nihilominus perseuerant: vt nec illi eas dabunt, qui matrimonium incestum contraxerunt quidem, sed coitu nondum absoluerunt.communia ponunt Did.à Cou.ruu. in tracta.de sponsal.ij. par.cap.vi.§.viii.num.19. & num.20. ac Iulius Clarus in pract.§.incestus ver.hæc autem pœ

29 na.& versi.sed pone. quin nec illi pœnas vllas eo nomine dabunt,qui nuptias iure Canonum incestas, & iure ciuili non incestas contraxerint.vt magis commune humaniter & diligenter ostendit Foller. in pract. crimi. Canon.fol.63.num.95.quem refert, & sequitur Iulius

30 Clarus in d.§.incestus versi.quæro.Nec illi denique ea de causa plectantur qui, nuptias nõ reuera incestas cõsanguinitatis ratione inierint. commune testificantur Boer.decis.cclxiiij.nume. 13. Iulius Clarus d.§. versi. item quæro.

31 Incestas nuptias contrahentes à rei familiaris amissione iuris vel facti error etiam ex crassa ac lata culpa profectus excusat,quamuis à lucri iactura non excuset. cõmune inquiunt Bal. Nouell.in tract.de dote part. xi. col.viii.& qui eam optimè declarat Did. à Cou.ruu. in tract.de sponsal.ii.par.cap.vi.§.viii.num.22. Iulius Cla

32 rus in pract.§.incestus ver.excusatur in finem licet mulierem à dotis amissione ob huiusmodi contractas nu-

ptias

ptias nõ excusare iuris errorẽ scribant receptũ Abb. in cap. etsi necesse nu. 7. de donat. inter vir. & vxor Bellon. consi. lxxxiiii. num. 3. quos refert & immeritò videtur probare Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst. lxxx. ver. dos mulieris. siquidem in infligendis pœnis quęuis causa etiam alioquin improbabilis probanda est, vt alibi copiosius ostendo.

33 Incestis ex nuptiis, quarum impedimentum parentum alter ignorauit, suscepti liberi quoad parentes ipsos legitimo habentur. commune asserit Viuius lib. j. opin. ccxii.

34 Incestis nuptiis pœna cõfiscandorum bonorum imposita per auth. incestas. C. de nupt. etiam hodie durat ipso iure absque vllius declarationis interuentu vide infra ver. nuptiis.

35 Incestuosi filii liberos ac sui ipsius nepotes non potest auus hæredes instituere, nec relicto aliquo honestare, vt commune inquiunt Corset. in sing. ver. fornicatio. quem laudat Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii. par. cap. viii. §. v. nu. 13. in finem.

36 Incorporalium rerum dominus quin aliquis dici, censerique possit, nihil omnino vetat. vt frequenter placitum constituo ex Bar. i. opposit. Paul. num. 5. Alexand. col. ii. nu. 4. & col. iii. nu. 6. Soc. nu. 20. Rip. nu. 26. Berengar. cap. ii. nu. 12. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. possess. ex Paul. rursus in l. si quis ui. §. differentia. ff. illo tit. de acquir. poss. atque ex Angel. in l. vlt. ff. vti possidet. & Rhoder. Soarez. in quæst. maioratus fol. 189. col. iii.

37 Indebiti solutio non per errorem facta tunc demum donationem inducit, cùm & eis, cui solutum est, vt indebitũ accepit. cõe aio ex Bar. in l. i. num. 2. ff. de donat. Paul. nu. 5. Iaſ. nu. 2. in l. si ego. ff. si cer. pet. Iaſ. in l. i. nu. 12. ff. de cõdict. indeb. Dec. in l. cuius p errorẽ in prin. ff. de reg. iur. Galeaul. in rub. nu. 39. ff. de verb. obli. obstabit tamen semper repetenti exceptio doli mali. vt per Paul. Alex. & Alciat. ad finem in d. l. si ego.

38 Indefinita oratio in materia probationis non par est orationi vniuersali. vt commune ait Curt. Iun. consil. xvii. num. 13. alias autem regulariter ac generaliter illi ex benigna interpretatione æquipollebit, & si ex propria verborum significatione nunquam indefinita hæc oratio æquales vniuersali sermoni vires habitura sit. ex Bart. doctrina in l. si pluribus. num. 4. ff. de leg. lib. ii. quam communiter placitam esse liquet ex Dec. in l. i. nu. 16. ff. de reg. iur. Ioan. Crot. in l. omnes populi. nume. 167. ff. de iustit. & iur. Gomez in rub. colum. ii. de action. latißimè Did. à Cou. ruu. lib. i. variarum resolut. cap. xiii. num. 5. mouentur omnes per text. in l. si seruitus. ff. de seruit. vrb. pręd. quem nos aliud velle alibi ostendimus.

39 Indicare delictum & minis, & pręmiis allicientur, qui nouerint, & cum ab ipso delinquente nouerint, in-
40 dicare non tenebuntur; nec eiusmet delicti participes præmiis pollicitis fruentur, imo puniri etiam poterũt. quemadmodum & illi, qui delinquentem non conuicerint. communia ponit accurate & copiose Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst. xxvii.

41 Indicium omne præsertim cùm à facto ipso est remotum duobus testibus probari debet. commune aiũt Soc. consi. liiii. nu. 2. lib. iiii. Ioan. de Amicis cõsi. cxxvii. nume. 10. ac latius Iulius Clarus in pract. §. vltim. quæstio. xxii.

42 Indicium quæstioni seu tormentis idoneum abundè suggerit delinquendi consuetudo. vt frequenter pla
43 citum inquit Marc. Ant. de indic. nu. 148. quamuis verius contrarium affirmet cum Hypp. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst. lxiiii. ver. sed pone.

44 Indiciorum copia reo facienda est. commune pronunciant Rip. in l. ii. nu. 8. C. de eden. & qui id accuratè & copiosè declarat Iulius Clarius in pract. §. vltim. quæst. xlix. cum seq.

45 Indignitas ab hæredis culpa proficiscens fisco locum
46 facit, vt quæ à testatoris errore nata est, venientibus ab inte-

inteſtato aditum præbet.communia inquit Iaſ. in l. ſi pater tuus.nu.10.C.de hæred.inſtit.

47 Indignitatis oppoſitio ſeu exceptio à fiſco duntaxat hæredibus intentari poteſt,vt docuit glo.in l. his conſequenter.§.i.in verbum pertinere ad finem.ff.famil.erciſcun.quam ſemper allegari teſtatur Paul. in l. ſororẽ. nu.2.C.de iis quib.vt indig. receptam affirmãt Corn. conſil.cl.lib.ii.latè Did. à Cou.ruu. in tract. de ſpõſal. ii.par.cap.vi.§ viii.nu.25.Viuius.lib.i.opin.cvi.

48 Inducias violanti induciæ impunè violantur: vt crebrius vſu receptum, & iure verius meritò atteſtatur Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæſt.xlvi.ver.ſed hic.

49 Infamia rectè ritèque à quouis populo, qui ſuperio
50 rem agnoſcat, abolebitur, vt & illa infamiæ nota, quæ alicuius populi ſtatutis iniuſta eſt, eiuſdẽ populi indulgentia eluetur, tametſi ſubiectus alteri is populus ſit. communia ponit Franciſ.Turzan.opin.xviii.

51 Infamis de facto,hoc eſt præditus leuioribus & improbatis moribus,teſtis idoneus in ciuilibus cauſis eſt, &ſi non tanta fide dignus habeatur,quanta alius integræ vitæ,ſceleriſque purus. vt commune effatur Did. à Cou.ruu.in tract.de ſponſal.ii.par.cap.viii.§. vlt. nu-
52 me.8. quamobrem vbi teſtis omni exceptione maior exigetur, eius teſtimonium non admittetur. vt ex do-
53 ctorum ſententia aſſeuerat idem Didacus eodem in loco.vnde in cauſis criminalibus regulariter ac generaliter teſtimonium non dicet. commune inquiunt Alb. de teſtib.lib.i.§.conſequenter.nu.7.& ſeq. Iul. Clar. in
54 pract.§.vlt.quæſtio.xxiiij.verſi. quæro modo. accuſare autem alterum is facti infamia notatus iure cæſareo nõ
55 prohibetur,quanuis pontificum decretis prohibeatur. commune fantur Hieron. Chuchalon in additio. ad Angel.de malefic.in verb.ad querelam Titii ſuper ver. accuſare non poteſt nu.23.ac Viuius lib.i.opin.xvii.

56 Infamis iuris infamia maculatus teſtimonii dicendi ius non habet.commune inquiunt Iaſ. in l.i. num. 43.
57 C.de ſum.Trini.Viuius lib.i.opin.cclvii.intellige cùm

eui-

euidenter infamis est alioquin à testimonio non repelletur. commune ponit idem Viuius lib. j. opin. cccxcvj.
58 nec item is accusare quenquam poterit. vt frequenter placitum enunciant Chuchalon in addit. ad Angel. de malefic. in versi. ad querelam Titii super versi. accusare
59 non potest num. 23. Viuius lib. i. opin. xvii. testari vero ac suis de bonis pro animi arbitratu disponere vltimũ elogium condens non prohibetur, si ob famosum libellum infamiam illam non incurrerit. commune dicunt Abb. in rub. nu. 8. de testamen. Iulius Clarus de testament. quęst. xxv.
60 Infirmos in infirmitate delitescere non est præiudicium, nisi morbo caduco prehẽsi sint. commune ait Alciat. de præsump. reg. ii. præsumpt. xix. in fin.
61 Ingrati culpa, quæ præterita iam sit, indulgeri potest, quæ verò in futurũ incurri potest, remitti nequit. commune aiunt Cagnol. in l. contractus. nu. 104. ff. de regu. iur. Anton. Gomez. de testamen. cap. vlt. nu. pen.
62 vtraque tamen pacto iurisiurandi uiribus vallato rectè condonabitur. vt frequenter placitum inquit Anton. Rub. consi. cxiiii. num. 31. tametsi contrarium verius &
63 vtilius mihi esse videatur, siquidem proposita delicti impunitate & ampla ad delinquendum fenestra patescet & natura humana ad id alioquin suapte sponte prona præceps ferretur, ac ruet, quà licẽtia illam vocat & inuitat. Sed hac de re alibi vberius.
64 Inhabilitas personę indicium subeuntis à iudice ipso vltrò opponi potest. commune fantur Dec. in cap. causam quæ nu. 1. & num. 13. de iudic. Rip. in l. dies. §. hoc autem iudicium nu. 49. ff. de damn. infect. & Viuius, qui reluctantes recenset, lib. i. opin. clxxv. col. ii. & seq.
64 Inimicitia leuis non appositum indicium sufficit cõtra inimicum, secus verò si grauis sit. commune inquit
66 Marc. Anton. de indic. nu. 175. relinqueturque iudicis arbitrio quæ capitalis inimicitia censeri debeat, quæ neutiquam debeat. vt receptum ait Felin. in cap. repel-
67 lantur num. 3. de accusat. nulla tamen inimicitia aptum ad tor-

ad tormenta inditium præbebit. quemadmodum frequenter placitum renunciant. Ant. Gomez de delict. cap.xiii.nu.11.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xxi.ver.inimicitia.& q.xxiiii.ver.item quæro.

68 Inimicitia iustissimam causam suppeditat ad iudicis & testium reiectionem, tametsi qui reiicit & causa, & caput inimicitiæ extiterit. commune inquit latissimè Did.à Cou.ruu.in tract.de sponsal.ii.par. capit.iii.§.v.
69 num.7.& qui ampliant ad eum, qui paulo ante in gratiam redierit,& copiosè de materia agunt Viuius lib.ii. opin.ccciii.Iul.Clar.in prac.§.vlt.q.xxiiii.ver. sed quid si sequuta sit reconciliatio.

70 Iniuriarum actio,nisi quis se pulsatū,verberatumvè dicat, vel irruptionem factam in ipsius domum conqueratur,omnis & prætoria est, & vnius anni spacio cōcluditur.commune inquit Cepoll.cōs.lxx.col.iii.nu.4.
71 illis autem in casibus ciuilis, & consequenter perpetua est. cōmune aiunt Balb.de præscript.iiii.par.q.i.nu.30.
72 Iul.Clar.in pract.§.iniuria ver.tollitur autem. & licet hæc iniuriarum actio transmitti nequeat, alij cedi potest.commune dicit Paul.in l.vlt.nu.4.C.de hæred.vel action.vendit.

73 Iniuriarum actione se se obstringit, qui mendacium alij exprobrat, tametsi & verè & prouocatus illū mentiri inquiat.vt frequens dogma testatur Boer.post con
74 suet.Bitur.cons.i. amplia quanuis in iudicio ad excludendam accusationem vel ad exceptionis alicuius opē crimen mendacij improperatum sit. commune effatur Alex.in l.iii.ff.de lib.&posth.laudatus ab eodem Boer.
75 vbi supra. punietur tamen longè mitius si mendacium probauerit.vt cōmune asserit idem Boer.eod.in loco.

76 Iniuriarum nec actio,nec accusatio exinanitur,quod qui iniuriam intulit non se animo affectum fuisse affirmet,vt iniuriam inferret, nisi id liquidò probet.commune testantur Paris.cons.cxlix.nu.19.lib.iiii. Soc.cōs.
77 cxlvi.nu.7.lib.i.nec quod antea sit protestatus se nolle iniuriam facere.vt commune ponit Iulius Clarus verè

R perso-

personarum distinctionem cū Soc.considerandū asseuerans in pract.§.iniuria ver.sed pone.

78 Iniuriarum in libello & annus ac mensis, & locus necessariò ponendus est.commune inquiunt Alex. consi. ccxii.num.1.lib.i.Iulius Clarus in pract.§. iniuria ver. vlterius quæro.vbi alias spectantes ad hoc iniuriarum crimen receptas sententias accuratè tradit.

79 Iniuriarum etiam non atrocium damnatio infamiā irrogat.cōmune testificantur Felin.in cap.cum te nu.9. de re iud.Corset.de minimis in ij.par.nu.16. Iul.Clar. d.§.iniuria ver.item condemnatus.quin si quis iniuria-
80 rum damnatus pecuniam, in qua eam ob causam multatus est, applenè soluere nequierit, luet in corpore, ac bonis cedere non poterit.commune inquiunt Gomez in §. pœnales num.38. institut. de action. Viuius lib.j. opinio.xxxiii.

81 Iniuriarū, quæ adulti, vel pupilli parentibus illatę fuerunt, actionem remittere, & pacem cū eo inire, qui illos intulit, tum curator, tum tutor indistinctè poterit, si id magis è re pupilli, adultiuè fuerit, quàm vindictam prosequi.vt commune effatum ponit Turzan. opin.xxxii.

82 Iniurias remittere, ac pacem facere nemo vel à iudice vel à totius prouinciæ gubernatore cogi potest.commune inquiunt Hypp.consi.xcviii.in vj.Iulius Clarus
83 in pract.§.vlt.quæst.lxxxviii.ver.vlt.si eas tamen in cōsciētiæ foro, vel alibi simpliciter remiserit, ac pacē quomodocunque simpliciter fecerit, non idcirco damna etiam, nec id quod interest, ac generaliter ad rem pecuniariam pertinet, remisisse intelligetur. commune aiūt Ioā.de Amicis consi.lxxxviii.nu.14.Iul.Clar.d.quęst. lxxxviii.ver.quęro quo modo & vèr.seq.videbitur au-
84 tē iniuriam condonasse, qui post illā illatā à cōuersatione eius non abstinuerit, qui in ipsum fuit iniuriosus, vt frequenter placitū affirmant Placa, & qui eum refert Iulius Clar.in pract.§.iniuria ver.item tollitur.

85 Iniuriā qui in aliquem infert, quæ vera sit, cuiusque enunciatio & vtilis reip.sit & postea ab inferente pro-

betur,

86 betur,iniuriarũ non tenebitur.quarum proculdubio te nebitur, si vel iniuriam non probet, vel eius cognitio vsui reipublicæ non sit, tametsi verissima ac certissima habeatur.cõmune pronunciant Boer.post consuet. Bitur.consi.j.Placa lib.j.de deli'ct.cap.j.nu.3.Iulius Clar. in pract.§.iniuria ver.item quæro.

87 Innominatus contractus & ante implementum aliquod naturalem obligationẽ gignit. commune dicunt Soc.col.iii.Rip.nu.41.in rub.ff.de verb.oblig. Dec. in l. petens nu.20.C.de pact.

88 Inofficiosi testamẽti querela solum hodie filijs competit,cùm adiecta causa exheredantur & adiecta causa ab hæredibus non probatur.cõe ponit Vigl.in princip. nu.2.& num.3.instit.de inoffic.testamen.licet ipse post
89 Imol.in l.j.colũ ij.ff. de testamen.ab eo frequenti dogmate desciscat.habebit præterea locũ hæc inofficiosi testamenti querela correcto digestorũ iure in testamentis, quæ hodie vel filijfam. vel patresfam. de bonis castrensibus,aut quasi castrensibus exarauerint. cõmune affirmat Ias.in l.vlt.nume.5.C. de inofficio. testamen.
90 quin si illa filio legitimè exhæredato non competijrit, vel quòd causa sit probata,vel quòd tẽporis lapsu præscripta sit, eiusdem tamen filij liberis ac testatoris ipsius nepotibus competet.vt communę statuo ex Alex. col.iii. Ias. nu.18.in l.si quis posthumos. §. si filium.ff. de lib. & posthu. eodem Ias. in l. si quis filium. C. de inoffic testamen.& in l.in suis nu.48.ff.de lib.& posth.

91 Inofficiosi testamenti querela contra ipsum institutum hæredem intentari debet: qui si restituendæ hæreditatis onere grauatus sit atque ante factam restitu-
92 tionem succubuerit,sententia contra illum lata fideicõmissario nocebit: si verò pendente lite restituat, iudi-
93 cium ad fideicommissarium transibit. at si antequam conueniretur,restituit,inofficiosi hæc testamẽti querela in eum,cui restitutio facta est,statim dirigetur.quippe quia ea in specie si feratur contra hæredem sententia alteri non oberit.quod etiam procedet,cùm restitu-

94 tio pro parte tantum facta proponetur. communia inquit Anton. Gomez de testamen. cap. xi. nu. 15.
95 In quibus si re locata frui ob pestis causam impediatur pro tẽporis rara pensionem attendet. cõe dicit Rip. de peste par. i. nu. 15. alia compluria de Inquilino vide supra ver. conductio & ver. conductor.
96 Inquisitio tum iure cæsarum, tum iure pontificum modus est procedendi extraordinarius. vt commune inquiunt Panor. & Dec. num. 7. in rub. de iudic. Alciat. in cap. j. nume. 14. de offic. ordinar. & Bossius in pract. crimin. titu. de inquisit. nume. 8. ac latè Iulius Clarus in pract. etiam. §. vlt. quæstio. iij. versic. debes autem scire.
97 Inquisitio & si iure ciuili regulariter à iudicis officio institui ac formari nequeat, vt frequẽter placitum enũciant Cuman. consil. cxxxvi. ad fin. pract. Conrad. pa-
98 gin. 248. nu. 1. tamen pontificum iure in omnia crimina indifferenter ab illius officio concipi, texique potest ad publicam vtilitatem, vt receptum affirmant Marian. in cap. qualiter & quando nume. 108. de accusat. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst. iii. ver. debes autem scire. quin & hodie ex consuetudine generali licet iam
99 iudicibus per ius etiam ciuile, vt suo ex officio in quẽlibet casum inquirant, atque animaduertant. quemadmodum attestantur Bal. in l. ea quidem num. 44. C. de accusat. Bossius in d. tit. de inquisit. num. 8. Blanc. de indic. num. 5. Anton. Gomez meus olim iuris doctor de. delict. cap. j. nu. 49. Iulius Clarus in d. quæst. iii. ver. sed
100 certe & quæst. v. ver. quæro. intellige tamen semper aliquod indicium preire, atque antecedere debere, vt specialis contra aliquẽ inquisitio procedat, quanuis generalis inquisitio certitudine criminis sola sit contenta, vt commune scribunt Alciat. in cap. perniciosam num. 34. & 47. de offic. ordin. & qui id diligẽter ac latè expli-
101 cat Iulius Clar. in d. §. vlt. q. v. & quæst. vj. vltra quẽ id limitabis cum vel princeps inquirit, vel motu proprio inquisitionem alteri committit nulla habita inditiorũ vel

uel diffamationis cognitione. vt frequenter placitũ in quiunt Hypp. in pract. §. constante num. 21. ac Iacob. Menoch. de arbitr. iudic. lib. i. q. lxxviii. nu. 4.

102 Inquisitioni nullus locus est, cum actionis seu accusationis, seu querelæ ius vel præscriptione euanuit, vel quacunque alia ratione sublatum est. commune pronunciant Balb. de præscript. iiii. par. quartæ part. quæstio. ij. nume. 2. Iaffredus decis. ccccl xxxvi. & alij, quos laudat Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæstio. lj. versi. & hæc quidem.

103 Inquisitionis via condemnatus de publico crimine non minus infamis redditur, quàm accusationis formulis de eodem iudicatus, vt frequenter placitum inquiunt Angel. in l. ea quidem nume. 28. C. de accusat. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæstio. lxxii. versic. damnatus.

104 Inquisitio etsi à iudice patriæ vel domicilij institui posśit, tamen damnatio illius loci, in quo delictum patratum fuit, statutis regetur. commune affirmat August. in additio. ad Angel. de malefic. ver. hęc est quædam inquisitio. & vide quæ infra obseruo ver. iudex, & ver. pœna.

105 Insidias præuenire, atque idcirco illarum structorẽ anticipata nece intercipere licet vnicuique. vt frequẽs doctorum placitum asseuerant Placa lib. j. delict. cap. xxi. nu. 12. Iulius Clarus optimè declarans in pract. §. homicidium ver. potest etiam homicida.

106 Insinuatio in donationibus maioris summæ desiderata non opus habet iudicis decreto. vt commune interpretũ dogma esse miserunt in literas Rogerius in l. modestinus. ff. de donat. copiose Tiraq. de legib. connubial. gl. v. nu. 32. Iulius Clarus de donat. q. xv. in finem, Viuius lib. i. opin lxxviii. ver. & prædictis accedit.

107 quin hæc donationũ insinuatio fieri pôt corã quocunq; iudice, quanuis illius iurisdictioni nec donator, nec res donata subiiciãtur. quẽadmodũ frequẽter interpretibus placere memorię prodiderunt Ant. de Can. in tract. de

insinuat. q.xii. & alii quos laudant Iulius Clarus d. q. xv.ver.vlterius quæro. Viuius d.opin.lxxviii. prope finem, Anton.Gomez in tract.de contract.cap.iiii.nu.6.
108 nec denique aliud insinuatio est, quàm donationis in scripturam corã quocunque iudice redactio, vt tradũt receptum Soc.Iun. consi.lxvii.nu.19.lib.ij.Iulius Clarus, Viuius, & Anton.Gomez vbi supra.
109 Insinuatio non solum in expresssis donationibus statam summã supergresssis exigitur, vt late scripsi supra ver.donatio, sed & in debiti quingentos aureos excedẽ
110 tis remissione interueniat, necesse est.commune dicunt Alex.Ias.& alij in l.creditori.C.de pact.Curt.Iun. consil.cxxvi. ad fin. Tiraq. in l. si vnquam versi.donatione.num.144.C.de reuoc.donat. Iulius Clarus de donat.quæst.xvi.& hanc quæstionem Perusij in praxi agitatam, & hocce modo decisam testatur Angel. in l. pacta quæ contra.C. de pact. vt & Vallis oleti Senatus iudicio determinatũ quoque fuisse scribit Anto. Gomez.
111 de contract.cap.iiii.nu.9. intellige tamen id processurũ si deliberato donandi animo remissio fiat.etenim si nõ cò contrahentium mens tendat, longè secus erit. vt cõmune renuncio ex Boer. decis.xiiii.Tiraqu. in laudato loco à nume.2. & de retract.lignag.§.i. glos. xviii. nume.15.Did.à Cou.ruu.lib.ii.variarum resolut. cap.iiii. Ario Pinelo in l.ii.par.i.cap.ii.nu.24.& nu.25.& nu.27. C.de rescind.vendit.
112 Insinuatio quæ ab aliquo statuto in testamentis requiritur, non poterit prohiberi, aut excusari per testatorem. vt commune asserunt Ias. lect. ii. nnme. 41. Rip.nu.57.Ioan. Annibal nu.272. in l. nemo potest ff. de leg.lib.i.
113 Instantia causæ tametsi iure cæsarum temporaria sit, tamen pontificũ iure perpetua est, ac nullius temporis lapsu euanescit, commune aiunt Abb.in cap.venerabilis de iudic.Barb.ac Fel.in prin.in cap.de caussis. de offic.deleg. & vir mihi multis nominibus charissimus Nicol.Anton.Grauat.ad Vestrium.lib.iii.cap.5. nu.6.

Instru-

114 Inſtrumentum, in quo numinis inuocatio præter-mittitur, nullo prorſus vitio afficitur, vt frequenter placitum efferunt Dec. in cap. ſi ſcripturam de fide inſtrument. latè Did. à Cou. ruu. in pract. quæſt. cap. xx. nu. 1.
115 quod intellige niſi ſi conſuetudo aliter ſe habeat, vt in tota ferme Italia. quippe quia tunc ex non implorata numinis ope inſtrumentum etiam de iudæorum contractibus exaratum labefactabitur. commune ponit Marquard. de iudæis cap. viii. partis. i. nu. 1. cum ſequen
116 tib. vt etiam illud inſtrumentum, quod in locis Imperio ſubditis conſcriptum Imperatoris mentionem non habet, vel in pontificia ditione exaratum pontificis memoriam noſi præſefert, nullius erit ponderis ac momẽti quemadmodum commune ponit Viuius lib. i. opin. clv. cuius. tamen contrarium verius æquius alibi vberrimè oſtendo.
117 Inſtrumẽtum loci ac domus, vbi fit, meminiſſe prorſus ac diſertè debet. alioquin fidem nullam faciet. commune inquiunt Ruin. conſi. cliiii. nu. 4. & nu. 10. lib. iii. Boer. deciſ. xxxii. nu. 27. non tamen illud domus cubi-
118 culum, in quo conſcribitur exprimere ſeu enunciare neceſſariò debet. commune ponunt Ruin. vbi ſupra, Viuius lib. i. opin. cliiii. in finem.
119 Inſtrumentum publicum vt fidem aliquam facere poſsit, neceſſariò notarij ipſius ſignum habere debet. cõmune aſſerunt Boer. deciſ. xxxvi. nu. 8. Viuius lib. i. opin. clv. quanquam eiuſcemodi ſubſignationem de iu
120 re non exigi ſcribat receptum Alex. in rub. nu. 14. ff. de nou. oper. nunciat. quod magis probo: ſi aliter de rei
121 veritate potuerit conſtare, debebit tamen præterea liquidò innoteſcere rogatum fuiſſe notarium, vt inſtrumento aliquod pondus ac robur inſit. quoniam & ob huius ſolẽnitatis defectum inſtrumento vires nõ erũt, & ea ſolennitas alias non præſumetur. commune ponit Turzan. opin. xxxvi.
122 Inſtrumentũ ab eo factũ notario, qui cũ notarius eſſe nõ poſſet, notarius per errorẽ creatus ab aliquo eorum

fuit, q̃ id officii elargiri idoneis possunt, firmũ, ac ratũ prorsus est ẽt postquã detectus creationis error est, ac
123 notarius ille officio lapsus: quanquã instrumẽtũ ab illo exaratũ, qui vulgo notarius reputatur sed nullo priuilegio munitur, fide penitus omni careat. vt frequẽtioribus doctorũ suffragiis exceptum ponit Turzan. opin. xci.cũ Alex.in l.testes col.v.in fin.C.de testamen.

124 Instrumentũ alibi gentiũ cõscriptũ nullã fidẽ faciet, si eius cõscriptorẽ neget notariũ aduersarius. vt frequẽter placitũ aiũt Dec.in cap.si scripturã nu.52.de fid. in-
125 stru.Boer.decis.xxxvi.nu.10. nisi si vel literis magistratus illiusmet loci, vel testibus cõtrariũ probetur. vt cõe
126 ponit Viuius lib.ii.opin.cxlviii.siquidẽ instrumentũ ritè in loco vno factũ, vbique probat.commune effatur Aymon.de antiquit.temp.par.i.ver.iiii.limit. nu. 9.

127 Instrumentũ publicum inter illos duntaxat probat, inter quos exaratur.cõmune pronunciant Ias.in l.cum aliquis nu.4.C.de iur.delib. Barbat.in cap. ex literis in
128 fin.de probat.Guid.Papæ quæst. cxciii. de iurisdictione tamen vel ditione antiqua mentionem faciens & inter alios fide summa dignum habebitur. commune asserũt Syluan.consi.lvii.nu.9.& seq.Aymon Crauet. de antiquit.temp.par.i.nu.74.

129 Instrumentum qui producit, si interrogetur, vtrum velit eo vti, necnè, præcisè respondere vel aiens vel ne-
130 gans tenetur: ac si eo se vti velle responderit, & falsum sit illud instrumentum, falsi generaliter atque indistinctè tenebitur.commune asserunt Aegidius Boss. in tit. de fals.nu.155.Iulius Clar.in pract.§.falsum ver.vtens falso instrumento.

131 Instrumentũ qui minus solẽne in iudicio producit, illud amplius improbare nequit.cõmune ait Crauet.de
132 antiquit.temp.i.par.nu.118.quod tamẽ non procedet, si instrumentum plura capita complectetur, vel si illius productor confestim attestetur se illa eius parte tantũ vsurum quæ cum ipso faciat, cætera prorsus damnare, vt frequenter placitum efferunt Curt.Iun.consi.clxvi. nu.11

nu.11.Aymon Crauet.vbi ſupra.num.134.Viuius,qui rectè declarat lib.i.opin.cclix.& latius lib.ii. opin. cxlv. & 146.etſi contrarium complures cenſeant,quos idem Viuius congerit opin.cxlv.

139 Inſtrumentũ ni deſideratas iure ſolẽnitates habeat, notarius,qui illud conſcripſit, falſi pœnis obſtringitur. vt magis cõmuniter teneri à doctoribus enũciat Corn.
140 conſi.liii.non tamen idcirco aliàs punietur, quam in caſibus iure expreſsis: vt aſſeuerant Auguſt.ad Angel.& qui eum laudat Iulius Clarus in pract.§. falſum. verſi. pariter etiam. Sed meo quidem iudicio ſemper is notarius damno rogantis erit obnoxius. verùm ea de re alibi vberius.

141 Inſtrumentum vbi ſtatuto promptam, paratamque habet executionẽ,quanuis nondum liquidatum ſit(vt doctores fantur) ſi in proceſſu tamen liquidò ſupputari queat,executioni cõmittetur.cõe aiunt Did. à Couruu.lib.ii.reſolut cap.xi. Viuius lib.i.opin.cccv. de iure
142 aũt cõmuni nullum inſtrumentum quanuis liquidum paratã executionẽ habebit.vt commune aio ex Alexã. in l.v.§.i.col.i.ff.de re iud.& in l.ſi cum dotem §.eo.autem tempore. colũ.ii.ff.ſolut.matr.Iaſ.in l.ii.nu.9.ff. de iureiur.Iaſ.rurſus in l. vlt.nu.6. C.de edict. diui Adriã. coll.Rhoder.Soarez in l.poſt rẽ iudicatã fol.cxx.col.iii. ff.de re iudic.Cãpeſ.de dote v.part.q.xi.allegant & cõmendant ad id text.in l.minor.xxv.annis.xli.ff. de minor.qui de publico inſtrumento.nulla prorſus verba facit. ſed ea de re latius alibi.

143 Inſtrumentum oſtendens & cautionem offerẽs admittetur ſine mandato.vt frequẽter placitum inquiũt Felin.in cap.coram de offic.deleg.Iaſ.in l.cautio nu.12. C.de procurat.Alciat.de præſumpt.regu.j.præſumpt. xxxiii.& uide infra ver.mandatum.

144 Inſtrumentum qui abraſerit, vel expunxerit, falſi pœnas dabit. commune ponunt Matth. de Afflict. deciſ.ccccciiii.nume.4.Iulius Clarus in pract.§.falſum ver. abradens.

Inſtru-

145 Instrumentum, quo continetur aliquem pecuniam accepisse,& habuisse, vt vanum ac falsum explodetur, si nulla præsenti pecunia confectum probabitur. vt frequenter placitum ponit Emanuel à costa in l.si ex cautione limitat.xix.pagin.158. C. de non numer.pecun.
146 quin & præterea notarius ipse falsi punietur, si verba illa vel similia pecuniæ numerationem repræsentantia instrumento inseruerit, ac nullam pecuniam præsentem fuisse tunc temporis,cùm instrumentum exarabatur,liquidò cōstiterit quemadmodum commune pronunciant Ias.num.48. Dec.num.33. Curt.Iun.nu.36. in l. singularia ff.si cert. petat. Foller. in pract. crimin. fol.162.num.66.
147 Instrumenti præsumptio ac solennitas rectè probabitur testibus.vt cōmune aiunt Ias.in l. sciendū nu.10. ff.de verb.oblig.Carol.Ruin.cons.j.num.8. & sequen.
148 lib. ii. quemadmodum etiam illius simulatio, fraus, & falsitas,vel duobus testibus eidem instrumento subscriptis vel quibuscumque aliis duobus testibus detegi,& conuinci poterit.commune dicit Curt. Iun. consil.lv.num.1.Dec.in cap.tertio loco de probatio.Tiraq. quem refert Viuius lib.i. opin.cccxlvi. Nicolaus Anto.
149 Grauatius ad Vestrium lib.vj.cap i.num.123.intellige tamen id non processurum, cum duo alij testes instrumento adstipulabuntur. commune effatur Boer.decis. cxviii.num.26.
150 Instrumenti amissi tenor iis demum testibus probari poterit,qui & instrumenti defectus intelligant,& notarij literas,qui illud confecisse dicitur,cognoscant. commune doctorum pronunciatum meritò affirmant Dec.in authen.si quis in aliquo num.29. C. de edend. Matth. de Afflict. decis.cclxxiiii.num.3. & decis.cccii. num.3.& num.5.
151 Instrumenta de nouo reperta,& post conclusionem in causa,& post ipsas partes ad audiendam sententiam citatas allegari,ac produci possunt.cōmune aiunt Rip. num.48.Curt.num.67.in l.admonendi ff.de iur.iuran.

Rhoder.

Rhoderic.Soarez allegat.iiii. Robert. Marant. de ord. iudi.vj.part.act. viii.num 27.

152 Instrumentis non probantur delicta. vt frequenter placitum inquiunt Berous in cap.atsi clerici. nu.14. de
153 iudic. & qui id rectè explicat Iul. Clar. in pract. §.vlt. quæst.liiii. Nec item alia generaliter instrumentis probabuntur, quam quę inter plures partes geruntur. commune ponit Francisc. Turzan.opin.lviii. & rursum opinion.lxix.

154 Intentionis suæ fundamentum ac basim etiā quacunque qualitate innitentem probare vnusquisque necesse habet. vt frequenter placitum constituo ex Alex. in l.non solum §.sed & probari à nu.2. ff. de nou.oper. nunciat. Ias.in rub.num.6. C.qui admitt. Dec.in cap.i. num.20.& in cap.in præsentia num.5.de probat. Felin. in cap.cum in iure col.i.de offic.deleg.& in cap. vlt.numer.11.de prę sumpt. Matth.de Afflict.lib.i. constitut. rub.xvii.num.23. Hypp.& in notab.clxxxvii.& in rub. de probat.num.441. Rhoderic. Soarez in leges Regni tit.de las arras fol.28. Curt. Iun.consil.cxxiiii. nu.11. Tiraquell. de retract. lign. §.xxxii. glos. vna num.94. Pyrrh. Gleb.in l.j.C.de iur.fisc.lib.x. Did. à Cou.ruu. lib.ii.resolut.cap.vj.num.3. Viuio lib.j.opin.cj.& opin. ccxv. quorum aliquot tametsi sigillatim circa aliquas tantum qualitates verba faciant, tamen rectè ex illis totius regulę probatio conflabitur.

155 Interdicto vnde vi conueniri poterit singularis successor, si principalis haud sit soluēdo. vt frequenter interpretibus placuisse refert Ioan. Coras.in l. naturaliter §.nihil commune num.45. ff.de acquirend.poss.

156 Interesse, vt doctores vulgo fantur, seu id, quod interest, creditoris arbitrio committi potest. vt commune ponunt Ias.in l.iusiurandum ff.de iureiur. Ioan. Dilect.de art.testan.tit.vj.caut.xlviii. alia ad hoc propositum spectantia, vide infra ver.mercatores.

157 Interloquutiones bis tantum ante executionem re
158 uocari licet, quanuis post executionem nec vnquam,

nec

nec vllo modo illas licebit reuocare. vt communia pronunciant Rip. in l. quod iussit num. 33. & num. 38. ff. de
159 re iud. Aufrer. ad decis. Capell. Tholos. clxxxj. intellige tamen quòd nec illam interloquutionem, qua se iudex iudicem pronunciat, semel retractari liceat. commune
160 ait Ias. in d. l. quod iussit. num. 9. nec item illam quę iudicis sordibus, turpitudinevè aliqua prolata ostēditur. commune inquiunt Abb. in cap. cum oporteat num. 6. de accusat. amicus noster Nicol. Ant. Grauatius ad Vestrium lib. ii. cap. j. num. 33.
161 Interpellatio etiam extra iudicium verbis enunciantibus facta moram constituit, ac gignit. commune aiūt Ias. in l. si ex legato ff. de verb. obligat. Tiraq. lib. ii. re-
162 tract. §. iiii. glos. vj. nume. 39. atque vna tantum ad id interpellatio satis superque est. vt frequenter placitum renunciant Alex. in l. qui Romæ §. cohæredes num. 2. ff. de verb. obligat. Felin. in cap. ex literis num. 8. de constitut. Purpur. in l. vinum num. 42. ff. si cert. petat. Ioan.
163 Coras. lib. ii. Miscell. cap. vj. à num. 4. debebit tamen fieri congruo loco, ac tempore iuxta declarationem Bart. cōmuniter recepti in l. cum filius §. vlt. nu. 2. ff. de ver.
164 oblig. & vide quæ inferius obseruo ver. mora. ac memineris quod si obligatio iureiurando septa fuerit, nulla prorsus interpellatio desiderabitur, vt mora incurratur. commune effert Dec. in l. quod te mihi ff. si cer. pet.
165 Interrogandi copiam iudex habet ad fundamētum causæ alterutrius reorum denuo pariendum, quamuis iam in causa conclusum sit. commune inquiunt Alex. in l. iiii. §. hoc iudicium ff. de damn. infect. Dec. in cap. j. de iudi. tametsi contrarium non immeritò probet Bellon. cons. lix.
166 Intestatus mortem obiisse, & ille dicitur, qui iure testamentum condere non potuit. commune aiunt Gulielm. in cap. Raynutius ver. & vxorem nomine Adalasiam col. iiii. & seq. de testam. Oliuer. de success. ab intestato pag. 209. num. 8.
167 Inuentarium bonorum conscribere quiuis cogetur, à quo

à quo bona poscuntur, vel conuentione, vel accusatione. vt commune cum multis testatur Arius Pinelus nõ leuiter ipse dubitans in l.i.part ii.num.23. & nume.24. C.de bon.mater.vt etiã fecit Ias.in l.si fideiussor §.vlt. col.vlt.num. 28.ff.qui satisd.cogan. & qui praxi tamen receptum profitetur Picus in l.post contractum.nu.96. ff.de donat.

168 Inuentarium facere hæres non tenebitur, cui bonorum restitutio demandata est, nec quia illud non confecerit, quarta trebelleanica labetur. vt commune dicit

169

170 Alex.consil.lxvii.lib.iiii.tametsi contrarium longè verius, atq; æquius sit. quod frequenter placitum affirmant Corn.consf.clxviii.lib.iii.Io.Dilect.de art.testan.

171 tit.v.caut.xxxvii.ac magis commune etiam in filiis hæ

172 redibus asseuerat Dec.consf.ccccclxxx. Nec item inuentarium exarare hæres tenebitur, si illius conficiendi remissio à testatore indulta proponatur, vt habes infra ver.inuentarii confectionem.

173 Inuentarium non solum prodest aduersus obligationes merè hæreditarias, sed & aduersus mixtas à propria hæredis promissione ortas iuncta hæreditatis aditione, sine qua alioquin cum effectu non gignerentur. commune ait Ias.in l.quæ dotis num.52.ff.sol.matr.

174 Inuentarium, in quo vnam, duas ue res hæres per dolum non scripsit, nihilominus valet, quàm si bona fide fieret. vt frequenter placitum inquit Ias.in l. in computatione §.licentia num.4.C.de iure delib.

175 Inuentarii faciendi tempus ab adita hæreditate incipit, atque ab eius aditione infra triginta dies numeratur, & intra triginta dies finem facit. commune aiunt Roman.consil.lxxxiiii.Dec.consil.dcxxiii.Bellon.consf.lxviii.

176 Inuentarij nondum confecti exceptio generaliter impedit litis contestationem. vt commune ponit multas exceptiones subtexens Viuius lib.i.opin.ciii.

177 Inuentarij confectio remitti tutori à testatore pro sui animi sententia poterit. commune affirmant Ioan.

Crot.num.49.Io.Annibal.nu.388.in l. nemo potest ff.
178 de leg.lib.i.erit tamen nihilo minus liberum,atque integrum iudici tutorem cogere ad illud cōscribendum, si pupillo expedierit.commune asseuerant Did.à Cou. ruu. lib.ii. variarum resolut. cap.xiiii. numer.4. Iulius Clarus latè de materia agens de testamentis quæstio. lxvii. versic. quo ad tertium cum ver. sequentibus, ac
179 Viuius lib.j.opin.cccxxxviij.hęredi autem ipsi poterit absque dubio testator inuentarii non exarādi veniam facere in eorum omnium fraudem,ac præiudicium,qui vel legato,vel fideicommisso, vel illius eiusdem hæreditatis parte cohonestati sunt. vt frequenter placitum. enunciant Paris.consil.lxviii.num.57.lib.ii. Did.à Coua
180 ruu.in cap.j.numer.17.de testament. at in creditorum fraudē,damnumvè eiuscemodi venia præstari nequit. commune effantur Ioann. Annibal. in l. nemo potest. num.406.ff.de leg.lib.j. Aymon Crauet. cons.clxxiiii. num.11.Iulius Clarus de testamen.quæst. ver.quo ad primum.

181 Inuentario non confecto nec negabitur, nec attendebitur legitima filiorum portio. vt frequenter placitum ait in contrarium ipse meritissimò abiens Vigl. in §.extraneis num.6.institut.de hæred. qualit. & differ.
182 vt nec quiuis alius hæres ad legata vltra ipsius hæreditatis vires generaliter tenebitur.commune cum Alex. ponit Francis.Turzan.opin.xcv.

183 Inuentario non confecto Trebelleanicæ quartæ ius perit. vt magis communem opinionem renuncio ex Corn.consil.ccciij. col.ii.lib.i. & consil.xxii.colum.viii. lib.ii.& consi.clxviii.col.iiii.lib.iii.Dec.consil.cccclxxx. col. vlt. & consil.ccccxcv. Curt. Iun. consil.liiii.col.iii. Soc.in rub.ad finem. & in l.Marcellus §. quod autem. col.pen.in fin.ff.ad Senatuscons.Trebell. Capra cōs.vii.
184 in finem.tametsi contrarium magis arrideat cū Aym. Crauet.consil.xvii.

185 Inuentores rerum ab aliis deperditarum, si eas celauerint, vel proclamationibus, aut alia ratione palam

haud

186 haud fecerint, furti obſtringentur: quod ſi cùm diligentem operam nauauerint in inueniendis illarum dominis, eos tamen reperire nequierint, res inuentas cogentur vendere, & earum precium inter pauperes nomine dominorum diſtribuere. vt cõmunia ponit Ant. Gomez in tract.de delict.cap.v.num.2

187 Inuentus non cenſebitur qui reapſe apprehenſus non ſit, quanuis teſtibus conuinci queat. vt commune renuncio ex Alexand. & Soc. in l.iii. §.Neratius ff. de acq.poſſ.ex Iaſ.nu.87.Rip.nu.54.in rub.ff.illo eod.tit. ex Rip.rurſus in tract.de peſte num. 334. Palat.Ruu. in repet.cap.per veſtras §.lxx.num.12. de donat. inter vir.& vxor.Anton.Gomez in l.xlv. tauri. num. 48. & idem atteſtantur alios copioſè laudantes Viuius lib.i. opin.cclxxxiii.Iulius Clar.in pract.§.vlt.quæſt.lxxxii.

188 Inuenta in mari tum demum capiẽtium fiunt cùm incompoſita, reſignata, atque in cõpacta à veris dominis iacta in illud ſunt, ſeu tempeſtas, ſeu alia ſalutis ratio id coegerit. vt eſt gloſ. doctrina communiter, ac potius vnanimiter recepta in l.qua ratione §.vltim.ff.de acquir.poſſeſ.in l.pen.ff pro derelict.in §. vlt. inſtit. de rer.diuiſ.teſtatur Iaſ.num.9 poſt antiquiores in l.i.ff. de acq.poſſ. tu tamen videto quæ nos in contrariũ obſeruamus infra ver.tempeſtas.

189 Ira atq; iracundia tum pœnas delinquentis mitigabit, ac leniet, cùm ex aliqua iuſta cauſa traxerit originem. vt frequenter placitum inquiunt Menchiaca controuerſ.Illuſtrium cap.xviii.nu.29. Iul. Clar. in pract. §.vlt.q.lx.ver.eſt etiam.

190 Iudæus ſui ipſius liberos in poteſtate habet inſtar cuiuſuis Chriſtiani. vt communem ſentẽtiam verè aſſequnt Alex.conſ.xiii.nu.2.lib.vii.Soc.conſ.lxii.col.iiii. ver.ii. pro hac parte lib.i. Marquard.de Iudæis.ii.part. cap.i.num.10.& num.11.& iii.part.cap.iiii. nu.10. Viuius lib.ii.opin.cl.

191 Iudæus omnibus ſtatutorum vel immunitatibus, vel odiis, vel priuilegiis in incolas illorum locorum,

vbi

vbi ipsi habitant, collatis potiuntur: vt commune constituo ex Alex. conf.lxxv.lib.v. & conf. xcix. lib.vj. & consil. xiii. lib.vii. Corn. consil.cxiiii. licet pro aspectu lib.i.& consil.lxv.licet in hac.lib.ii. Andr.Sicul.cōs.lxiii. lib.iiii.& consil.lxxv.col.ii.lib.v.Soc.conf.lxii. col.iii.ad finem.& col.seq.lib.i.Paris.consil.ii.nu.9.lib.iiii. Hypp.
192 conf.cj.quod incipit in præmissa causa.vnde proculdubio fœminas excludet, vbi Christianus illas abigere, atque agnatorum hæreditatem intercipere potuerit. quod etiam in specie commune ponit Marquard. de iudæis.ii.part.cap.ii.num.4. & num.5. & cap.iiii. nu.6. quanuis nonnulli minorum gētium interpretes absq; vlla iuris, ac iustitiæ ratione contrarium cornicati sint.
193 quin & iudæus omnibus æquitatibus scriptis contra quemlibet Christianum fruetur prætermisso iuris rigore. vt verissimum asseuero, & magis commune arbitror ex Corn.consil.cclx.ad finem lib.iii. Rip.in l.si insulam num.9.cum sequentib.ff.de verb.obli.Marquar.
194 in d.tract.de iudæis part.ii.cap.v.num.7.cùm enim iudæi suis omnibus in causis, ac litibus Romano iure regantur l. iudæi Romano. i.l. nemo iudæorum C. de iudæis: & est receptum ex doctoribus prędicta iura declarantibus, atque ex Innocent. in cap. quod super de voto Ioan.Andr.in cap.gaudemus de diuort. Imol.in clement.de iudæ.Domin.in cap.i.§.vlt.ad fin. de vsur. lib.vj.ex Felin. & aliis, quos laudat Marquard.in d.tra
195 ctat.par.ii.cap.i.num.1. & proculdubio ius Romanum sit, vt scripta æquitas vel subtilitati vel seueritati iuris præferatur l.placuit, cum iis quæ vbiq; copiosè ad hanc rem commentantur interpretes, C. de iudic. hoc iure etiam vtentur indistinctè ac generaliter iudæi.
196 Iudæus in successionibus tam ab intestato, quàm testato delatis sacrosanctas Mosis tabulas prorsus seruare debet, siquidem illarum sanctionibus omnino ea in materia gubernabitur iure alio penitus silente. vt magis communem sententiam asserit Marquard.in tract. de iudæis.ii.part. cap.iiii. nu.8. qui multos antea nu.5.

in ean-

197 in eandem ſententiam laudat. quanuis in hæreditatis ipſius diuiſionibus ius commune ſeruari oporteat, ac nulla alicui ex fratribus prærogatiua indulgeri debeat: vt commune affirmant Iaſ. in l.ſi duobus col.i.C.com mun.de legat.& in l.i.col.vji. verſi.adde prædictis.ff. ſi cer.pet.Tiraq.de iure primogen.queſt.lx.num.10. ver. tamen communis.ac Marquard.vbi ſupra nu. 11. ſi ta-
198 men rem ſuis ex principijs metiri vis & in hac prærogatiuarum diſceptatione ius commune prorſus obmuteſcet,ac diuinæ conſtitutiones tenaciter cuſtodiétur. Sed hac de re alibi tum opportunius, tum vberius.

199 Iudæus qui vis ſigillatim ac ſeparatim ex chriſtianorum teſtamentis capere poteſt, etſi totum iudæorũ collegium non poſſe vulgo exiſtimetur. quemadmodũ frequentius placitum ſcribit Marquard.in tract. de iudæis par.ij.cap.v.nu.24.

200 Iudæus ſi pontificis Romani facultatem impetrauerit,ac deinde principis & populi conſenſum obtinuerit, vſuras exercere poteſt.commune ait Marquard.de iudæis.j.par.cap.xi.nu.14.ver quid ergo dicendum. vnde
201 etiam ſi publicus ſit vſurarius teſtari abſque dubio poterit, quanuis Chriſtianus nequeat.commune aio ex iis quos laudat Marquard.in d. tract.par.ii.cap.i. nu.2.
202 ac Viuius lib.i.opin.ccccxliii.colũ.pen. quanquã reuera contrariũ hic atque illic prorſus exiſtimẽ & ſummopere probem hac in re indiciũ Did.à Cou.ru.poſt aliquã multos,quos ipſe laudat,lib.iii.reſolut.cap.i.num.8.

203 Iudæus ſi id genus nuptias contraxerit,quę cùm iure Moſis diuino licitæ,conceſſæque ſint,iure alio huma no poſtea interdictæ fuerint, nullis pœnis ea de cauſa
204 fiet obnoxius: nec iam generaliter obſeruare cogetur l.nemo.i. C.de iudæis, vt commune ponit Iulius Clarus in pract. §.inceſtus ver.vlt.poſt latè tradita à Marquard.in tract.de iudæis.ii.par.cap. iiii.nu.9. & nu. 10. & cap.v.nu.3.& ſeq.

205 Iudæus ad chriſtianorum eccleſias confugiens illarum immunitatibus nõ potietur, tametſi animo deſci-

S ſcendi

scendi à sua religione ad fidem Christianam id fecerit, vt frequentius placitum asserunt Hyppol. & qui eum refert Marquard.in tract.de Iudæ. par.j.cap.viii.nu.2. Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.xxx.ver.præterea quæ-
206 ro.quanuis multi in contrariũ ierint, quos laudat Did. à Cou.ruu.lib.ii.resolut.cap.xx.nu.2.ver.xiii. & hi etiã tunc loquuntur cùm deficiendi à suorum maiorum religione animum non habet.quibus vel in terminis verior æquior mihi illorum sententia videtur. nec enim quoad ipsas immunitates ratio confugientium,sed ipsorummet locorum,ad quos confugitur,ineunda diligenter est.verum hac de re alibi copiosius.

207 Iudæus nec si de nouo religione Christiana initietur contra Christianum testis idoneus habebitur.commune ait Soc.in l.sciendum §.vlt.ff.qui satisd.cogan. quod
208 intelliges in causis criminalibus duntaxat processurũ. quippe in ciuilibus causis, & in vltimis voluntatibus, & quasi contractibus, & quasi maleficiis quiuis iudæus etiam qui nunquam à sua religione defecerit, contra Christianum rectè, atque appositæ testificabitur. commune ponit Viuius lib.i. opin.ccclxxxv. in finem.

209 Iudæus βλασφημίας reus à iudice populi ordinario, non ab ecclesiastico puniri potest. comune inquiunt Alex.& qui eum refert Soc.consil.cxix.num.16.lib.iiii.
210 quin & generaliter iudæorum crimina iudex secularis non ecclesiasticus puniet. cõmune proferũt Anan. in rub.nu.9.de iudæis,& qui eum laudat Iulius Clarus
211 in pract.§.vlt. quæst.xxxv. ver. vlt. si tamen id iudex populi ordinarius susque deque habuerit, iudex ecclesiasticus & de blasphemia cognoscet, & illius conuicto statam pœnam imponet. vt magis communem interpretum sententiam ponunt Alex. consi.xcix. num.15. lib.vj.& qui eum allegat Iul.Clar.in d.pract.§.blasphemia ver.sed pone.

212 Iudæus extra domum suam nutrices Christianas habere potest,etiam absque vlla præsulum dispẽsatione: quanuis

213 quanuis domi nec cum illorum authoritate queat. vt communia interpretum placita autumat Marquar. in
214 tract.de iudæ.par.i.cap.iiii.num.18.& nu.19. si tamen iuris rationes intueamur ex personarum, ac locorum, & temporum conditionibus rem hanc totam definiemus.quod alibi accuratè,& copiosè ostendo.
215 Iudæus non idcirco accusationem, ac pœnas ob delicta antea patrata meritas euadet,quòd Christianæ re-
216 ligionis baptismo se imbuerit, multoque minus actionibus liberabitur,quos in illum alij habebant.commune attestantur Io.de Anan.in cap.de his de accus. Dec. cons.cxxx.Marquard.in tract.de iudæis.iii.part.cap.v.
217 nu.1.& seq.quanuis quo ad criminum accusationes,ac pœnas immerito, & contra publicã vtilitatem contrarium cum nonnullis astruant Viuius lib.i.opin.xvi. ac Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.lj.ver.vlt.si quidẽ religio per se ipsa nullis aliis propositis illecebris, ac nulla præsertim licentiosa facinorosorũ hominũ impunitate oblata explorari debet.sed hac de re cõmodius alibi ac latius.
218 Iudæus qui cum muliere baptismatis aquis lustrata nec vi,nec stupro,nec adulterio suscepto, nec inito matrimonio rem habuerit,pœnam mortis haud luet.commune dicit Boer.decis.cccxvi. Villalob.in sua collect.& latissimè hac de re ex receptis sententiis agens Iulius
219 Clar.in pract.§.fornicatio ver.cum iudæis.si autẽ adulterium cum illa commiserit, statutorum loci,vbi habitat,non iuris communis pœnis fit obnoxius, vt quiuis alius incola. quemadmodum frequenter placitum testatur Bermond.de concub. fol.40. nu. 32. & qui aliud probare immeritò affectat Iulius Clarus in d. pract.§. adulterium ver.pone stat statutum.
220 Iudæorum liberi paruuli ad fidem Christianam co
221 gi compelliue nequeunt, vt nec ipsi adulti parentes. quod frequenter placitũ affirmant Feli.in cap. sicut iudæis.Calder.cons.iii.in tit.de iudæ.Paris.cons.ii.col.iiii. & col.v.lib.iiii.Marquard.de iudæ.par.iii.cap.ii.num.6. Viuius lib.ii.opin.clj. nec enim aliud est inuitis homi-

nibus religionem obtrudere, quàm pulcherrimo pietatis prætextu efficere, vt illi suę religionis nexibus exuti viuant impij atq; exleges. vt rescriptũ in fidei Christianę fauorem olim fuisse legitur.

222 Iudæorum vxores tacitæ hypothecæ prærogatiuam pro sua dote in ipsorum maritorum bonis, instar Christianarum, habent. vt frequens doctorum pronunciatum asseuerat Marquard. in tract. de iudæis. ii. par. cap. i. num. 9. & cap. v. nu. 22. & par. iii. cap. vj. nu. 2. & cap. viii. num. 1.

223 Iudæorum iusiurandum contractus aliàs inualidos, & pactum dè non succedendo non confirmabit. vt communem esse opinionem, & ab ea non recedendum asseuerat Marquard. de iudęis. ii. par. cap. viii. nu. 7. & nu. 9.

224 quanquam id nulla omnino probabili ratione innitatur, atque vt impium, vanum prorsus & vtilitati publicæ aduersum, illud praxis reiiciat.

225 Iudex iuxta acta, & probata contra eorum conscientiam, quę ipse vt priuatus nouit, sententiam ferat, necesse est. vt magis commune pronunciant Did. à Couruu. lib. i. variarum resolut. cap. i. num. 6. Iul. Clarus in pract. crimin. §. vlt. quęst. viii. ver. vlt. & quęst. lxvi. ver. scias autem. & vir multæ doctrinæ, atque eruditionis tionis Nic. Ant. Grauatius in annotat. ad praxim Octauiani Vestrij lib. iii. cap. i. num. 7.

226 Iudex suum officium ad priuatam alicuius vtilita-
227 tem, si non postuletur, impertiri nec debet, nec potest,
228 nisi vel causa pia sit, vel vertatur absentium fauor, vel
229 litigantis inhabilitas intercedat. vt frequenter placita
230 ostendit latè Viuius lib. i. opin. clxxv.

231 Iudex in diem sequentem sententiæ suæ prolationem absq; noua citatione differre iure canonũ potest, vt commune testatur Bologn. in l. si finita §. Iulianus nu. 102. ff. de damn. infect. quin & iure Cæsarum idem procedet. vt frequentius placitũ attestantur Bolog. vbi
232 supra, & qui contrariũ verius meritò censet, & vsu seruari ait, Iacob. Menoch. de arbitr. iud. lib. i. q. lxiii. nu. 2.

Iudex

233 Iudex ecclesiasticus ad quē suæ iurisdictionis quispiam à populari iudice remittitur, non tenetur fidem habere processui, quem iudex ille fecit. commune aiūt Grammat. consf.crim.xlii. Ruin. consf. vii. lib.i. Viuius lib.i. opin. clxii. Iulius Clarus in pract. §.vlt.q.xxxvi. ver.vlt.

234 Iudex popularis seu laicus, ut loquendi mos est, in crimine & omnino & merè ecclesiastico si ab ecclesiastico iudice imploretur, non se causæ cognitioni obtrudet, sed mandatum duntaxat exhauriet. commune ait

235 iuxta iuris Pontificij interpretes, aliud fore iuxta Cæsarei iuris professores affirmans Alciat. in cap. perniciosam num.100. de offic. ordin. amicus noster Nic. Ant. Grauatius lib.viii.cap.vlt.nu 41 ad Vestrij praxim. &

236 vide quæ superius obseruo ver. acta. meminerisq; semper quod si iudicatus vel præiudicio, vel probabili præsumptione contra iudicis ecclesiastici sententiā protegetur, non tenebitur illam iudex laicus exequi, atq; ad finem perducere. vt commune effatur Alciat. in d.cap. nu.122.& affirmant ij, quos in laudato ver. refero.

237 Iudex in delicta extra suæ iurisdictionis limites patrata inquirere nequit. commune pronunciant Soc. in l.à diuo Pio §.sententiam Romæ nu.16. ff. de re iud. la

238 tè Viuius lib.i.opin.clxxvii. & qui latius hāc rem agit, & in originis, ac domicilij iudice secus esse cum receptis sententiis ostendit Iul. Clarus in pract. §.vlt.q.xxxix. ver. sed quæro.

239 Iudex alterum iudicem delinquentem, inter quem, & illum diuisa est iurisdictionis administratio, punire nequit. commune pronunciant Felin. in cap. prudentiā nu.4. de offic. deleg. Nicol. Ant. Grauatius magnæ eruditionis vir lib.iii.cap.ix.nu.20.ad Vestrium. etsi Rot. perperam aliud censuerit decis. cliij. nunquid si duo in nouis.

240 Iudex iniquæ sententiæ lator, à qua non appellatum sit, de damno illa sententia illato conueniri poterit. commune inquiunt Alexand. in l. dies cautioni,

nu.1.ff.de dam.infect.Did.à Cou.ruu.in tract.de spon
241 sal.ii.par.cap.viii.§.vlt.num.18. quin generaliter iudex imperitè iudicans, ei, cuius intererit, arbitrio alterius competentis iudicis tenebitur. vt frequenter placitum renunciant Aegidius Bossius in pract. tit. de official. corrup.nu.22.Iulius Clarus in practic.§. vlt.q.lxxxiii. ver.iudex.

242 Iudex alterutri parti consanguineus, si nulla illi iudicanti exceptio proponatur, firmam ac proculdubio valituram sententiam feret. vt commune interpretum dogma affirmat Ias. in l. qui iurisdictioni.num.6. ff.de iurisd.omn.iudic.

243 Iudex si causæ cognitionem interuenisse, aut quidpiam aliud simile affirmet, fidem merebitur. commune pronunciant Soc. cons.cxv. circa primam quæstionem in i.dubio lib.i. Viuius latè lib.i. opin. clxxxiiii. vbi ali-
244 quammultos contrariũ arbitratos memorat. quorũ opinio vt verior, atque vtilior mihi magis probatur. sed de illa alibi opportunius, & vberius.

245 Iudex, vt veritatẽ rerum latitantiũ eruat, potest pro animi sui arbitratu inculpatè promittere impunitatẽ reo, & quæuis alia blandimenta ad id accomodata proponere: vt frequenter placitum asseuerant additio ad Dec. in l.ea est natura nu.7.ff.de reg.iur. & qui eam refert, & nõ negligenter hanc rẽ agit Placa lib.i.de delict.
246 cap.xxxvii.per totũ.non tamen ex confessione sic extorta reum damnare poterit.quæ fuit sententia Imol. cõs.cix.quã reputat vnicam, & mirabilem Hypp.in l.i. §.quæstioni.nu.12. ff.de quæst. & in l. si quis obrepserit nu.13.ff.ad leg.Corn.de fals. & in pract. §.postquã nu.13.asserunt communem Cagnol. in d.l.ea est natura nu.18.Remig. de immunit.eccles. pag.185. fallent. xxvi.& qui mordicus illam defendunt, atque alios contraria sentientes referunt, & meritissimo dãnant Ant. Gomez de delict.cap.xii.num.6.& num.7.Did.à Cou. ruu.lib.i.resolut.cap.ii.num.16.Iulius Clarus in pract. §.vlt.quæst.lv.versic.circa secundum.

Iudex

247 Iudex pro animi sui sententia reum damnare, vel non damnare potest ad sumptus ante litis contestationem expensos refundendos, si nulla eam in rem
248 petitio proponatur. quod longè secus est in erogatis à lite contestata expensis. quippe quia in illis nec supplicatio exigitur, nec iudicis arbitrio quidpiam permittitur. commune ait Ant. de Tremor. in addit. ad Bon. in pract. de recusat. num. 4. ver. rectificari. Villalob. in sua collecta.

249 Iudex si vel animam agens, atque in vltimo vitæ crepusculo iam constitutus asseueret se se iniquam tulisse sententiam, nihil prorsus fidei consequetur, nihilque omnino vel proficiet, vel officiet. commune inquit Andr. Alciat. vir magno ingenio, atque insigni doctrina in tract. de præsumpt. regul. iii. presumpt. iiii. num. 7.

250 Iudicis decretum, quod ex falsa causa interpositum probatur, nullius ponderis, ac momenti est. commune ait Curt. Iun. cons. clxx. nu. 2. & vide quæ inferius obseruo ver. sententia.

251 Iudicis decretum, seu authoritas non impedit, nec remoratur auxilium l. ii. C. de rescind. vend. vt magis cō-
252 mune pronunciat Dec. cons. ccx. num. 8. ver. iii. sed verius atque æquius & vtilitati publicæ magis coniunctū contrarium est. quod frequenter placitum asserunt Rebuf. in ii. thom. ad leges Gall. pag. 186. num. 40. Anton. Gomez de contract. cap. ii. num. 3. & magis commune recēset Arius Pinelus meus olim iuris doctor ad illam l. ii. par. ii. cap. ii. num. 18.

253 Iudicis ecclesiastici processui fidem habere nō astringitur popularis, seu laicus iudex, ad quem quis ab illo damnatus plectendus remittitur. vide supra ver. acta.

254 Iudicem corrumpens vt pro se vel iustè, vel quo iure, quaque iniuria sententiam dicat, tum quidquid ea causa dedit, tum litem ipsam amittit. cōmune inquiūt Did. à Cou. ruu. in reg. peccatum pag. 102. de reg. iur.

lib.vj. Iulius Clarus in pract. §. vlt. q.lxxiii.ver.iudex committens.

255 Iudices ordinarij quanuis nisi fama praecedat ad in-
256 quisitionem aggredi nequeunt, tamẽ qui non seruato ordine poterunt inquirere, iidem & absq; fama rectè, riteque inquirent. communia dicit Alciat. in cap.perniciosam nu.34. & nu.37. de offi.ordin. quod & alij affirmant superius relati ver.inquisitio.

257 Iudices pacto eorum, qui agunt, prorogati etsi poenitentia respui possint, tamen qui fidem franget ad id
258 obligatus manet, quod illius interest, qui in fide semel data constanter perstat: eaque de re iidem iudices cognoscent. commune ponit Panorm. in cap.i.de iudic.

259 Iudices pecuniariae corruptionis damnati, & officiũ, & ius ad officium amittunt, ac legis Iuliae repetundarum tenentur, quadruplumque praeterea eius, quod acceperunt, euomere coguntur. vt commune testatus rectè explicat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lxxiii.ver.iudex committens baratariam.

260 Iudices duo ex tribus selectis si sententiã tertio absente ferant, quanuis postea latam ab ipsis sententiam tertius ille ratã habeat, nihil omnino profuturũ egisse censentur: ac nulla eiuscemodi sententia prorsus est. vt commune renuncio ex Ang. in l.licet in fin. ff.de iudic. Dec.cons.ccccxxxiiii.ad fin. atq; ex aliis, quos citat Sebastian.in tract.de nullit.pag.155.nu.176.

261 Iudicij tractatio (instantiã interpretes fantur) quanuis perimatur, ac sententia à iudicij obseruatione reum liberans subsequatur, non tamen effectus per litis contestationem inducti extinguntur. commune dicit Ant. Gomez de testam.cap.iii.num.32.ver.quarto facit.

262 Iuramentum quas vires habeat, quas non habeat, vide paulò inferius ver.iusiurandum.

263 Iurisdictio est potestas de publico introducta cum necessitate iusdicendi, atque aequitatem statuendi. vt communiter placuisse interpretibus misit in literas Al-
264 ciat.in cap.quod sedem num.34. de offic. ordinar. ac si

generaliter

generaliter illa alicui concedatur, vel demandetur, merum, & mixtum imperium concessum, seu demandatũ exaudietur. commune profert idem Alciat. eodem in
265 loco num. 38. nec illam demandatis morte iurisdictio abolebitur, si vel contestatio litis, vel citatio vel saltem aliquod de citatione mandatum interuenerat. quemadmodum frequenter placitum testificatur Turzan. opin. xcvij. & opin. cxxviii.
266 Ius diuinum à iustissimo Mose promulgatum & dicitur & ducitur naturale ius, seu primarium gentium ius. vt est communis scribentium omnium opinio cum
267 Accurt. in l. j. §. ius gentiũ ff. de iust. & iur. quod tamen, si rem ad viuum resecemus, atque amplissimam illius sacrosancti iuris maiestatem suis ex principiis repetentes contemplemur, non parum à veritate abhorret. si quidem magis ciuile, atq; vnius gentis ius quàm naturale vel gentiũ omnium ius dici, censeriq; debet. cũ nec ylla huc usq; gens pręter hebręã se illius præceptis obnoxiã præstiterit, nec vlli alij genti, quàm Israelitæ in principio dictũ ac propositũ fuerit. quin & de illo cõstituendo hebræorum natio primum rogata fuit, vnde legum rogandarum morem quàm sanctissimũ effluxisse non falsò quis asseret. & deinde iurisiurandi religione, ac blandissimis faustarum precationũ illecebris, & horrendo terribilium dirarũ metu ad illud semel susceptũ in mentis ipsius penetralibus inscriptum habẽdum, ac rebus in omnibus seruandũ adacta est. quæ omnia iuri ciuili, seu iuri gentis alicuius formãdo maximè conueniunt. Exod. cap. 19. Leuit. 26. Deuter. 27. 28. & 29. deniq; ius illud & latum & scriptũ est, naturale autem ius à natura ipsa mortalium animis inditur, nec promulgatore, nec scriptis opus habet. si tamen res ipsas illic contentas rimemur, & quæ ex perfecta illius iuris cognitione, atq; obseruatione vtilitas verbis omnibus maior, tũ ad hanc humanam, & nusquàm non caducam vitam, tũ ad illam aliam animorum immortalem, ac felicissimam redundat, præ oculis habeamus: ac deniq; quanuis

uis vni genti ob suorum maiorum merita dictum, promulgatumque fateamur, cæteris tamen etiam omnimus mortalibus, modò illud agnoscant, & pro dignitate obseruent, (vt profectò omnes diuinioris illius scintillæ non expertes omnino tenentur) æquè sacrosanctos incomprehensibilium alioquin mysteriorum thesauros recludere, æquè vniuersas incolarum & ciuium prærogatiuas elargiri animaduertamus, non multum aberit à præclarioribus iurisgentium seu iuris naturalis conditionibus, etsi propriè ac pręsè germanum iuris naturalis vel gentium nomen iuxta Iurisconsultorum definitiones induere nequeat. Sed hæc alibi commodius & vberius. quæ omnia peritioribus sacrosanctę illius disciplinæ professoribus libenter atque omninò vel probanda vel improbanda submittimus.

268 Ius gentium duplex est, aliud primarium, aliud secundarium, vt frequenter placitum testantur Ias. & plærique alij interpretes in l. si id quod. ff. de condict. indeb. Dec. in l. cum amplius. §. is natura debet. ff. de regu. iur. Cagnol. in rub. nu. 3. ff. de iust. & iur. Lancel. Galeaul. in rep. rub. nu. 157. ff. de verb. oblig. ac Bellon. in

269 princip. nu. 1. instit. de testamen. Sed ineptit hic vt non rarò alibi doctorũ vulgus. vt suo in loco copiosè atque efficaciter demonstramus, quod etiam ante nos obseruarunt Aret. nu. 16. Soc. num. 35. in l. i. ff. de acquir. possess. Alciat. in l. paterfam. clxxxii. in finem. ff. de verbo. sign. Eguin. Baro in §. item ea quæ ex hostibus institu. de rerum diuis. Ioan. Coras. lib. vi. Miscellan. cap. vlt. & diligentissimus iuris interpres Arius Pinellus in rub. par. j. cap. j. nu. 12. C. de rescin. vendit.

270 Iusiurandum tribus comitibus ac pedissequis muniatur, necesse est, veritate scilicet, iustitia, & iudicio, vt frequenter placitum renuncio ex Angel. in §. æquè si debitor col. iiii. instit. de except. Ias. à nu. 68. Lodouic. Gomez col. vlt. in §. si quis postulante instit. de action. Curt. Iun. col. clx. nu. 9.

271 Iusiurandum in ipsamet specie, in qua conceptũ est, obser-

obſeruari debet, nec ſatis erit per æquipollens expleri. vt commune proferunt Iaſ.conſi.iiii.lib.iii.& qui multos in contraria profectos recenſet Viuius lib. i. opin.
271 clxxxix. efficietque ſemper iuſiurandum vt actus eo omni modo valeat,quo melius, ac perfectius poteſt.cōmune inquit Alciat.in cap.cum contingat num.159.de
273 iur.iur.non tamē idcirco nudo pacto veſtem ſuppetet vt inde actio creetur.commune aiunt Alexand. & Iaſ. num.23.Cagnol.& Curt.in l.ſi quis maior.C.de tranſact.Iaſ. in l.iuſiurandum quod ex conuentione colum. vlt.de iur.iur. Fortun.in cap.i.nu.23. de pact. ac magis commune pronunciat Alciat. in d. cap. cum contingat
274 nu.242. Nec item propterea iuſiurandum vel conſenſus defectum tollet.vt commune effatur Curt.Iun. cō
275 ſil.xxiiii. nu.3. vel læſionem oppidò enormen teget ac ſuſtinebit.commune efferunt Curt. Iun. conſil. cxlj. nu.6.& cum aliis Viuius lib.i.opin.ccxxi.
276 Iuſiurandum omne regulariter ac generaliter,quod peccato cauſam non ſuggerit, ſeruari debet. commune
277 ponit Alciat.in cap.cum contingat. nu.101. de iur. iur. nec ab eo etiam Pontifex ſine cauſa quempiam poteſt abſoluere.vt commune teſtatur Abb. Panorm. in cap.
278 ſignificaſti.nu.8.de elect.non tamen iuſiurandum ſecundum primo alteri contrarium ſeruari debet. vt receptum ſcribit Aret.in l.qui iuraſſe nu.28.ff.de iur.iur.
279 nec generaliter ac regulariter aliquod iuſiurandū,quod peccati cauſa vel anſa eſſe poſsit,ſeruari oportębit.quēadmodum frequenter placitum accuratè ſcribit Andrę. Alciat. in illud cap. cùm contingat nume. 101. de iureiuran.
280 Iuſiurādum tollere vel eius effectus ſuſpendere vel remorari nec Imperator,nec alius quiuis princeps poteſt.vt commune efferunt Alex.conſi.lix.col.iii. nu.9. lib.i.& conſil.xxxviii.lib.iiii. Gregor. Magoll. in tract. de ſecurit.pag.xi. verſa ad finem, & pag. ſeq. Turzan. opin.cxxxvi.Viuius lib.i.opin.ccxcvii.
281 Iuſiurandum ſimulatò contractui nec formam nec

vires

vires addit. commune inquit Berous in cap. ad nostrã nu.12.& seq.de empt.& vendit.Rub.cõsi. cxx. Bellon
282 cõsi.xlviii.nu.4.quod etiam procedet, tametsi fictioni, ac simulationi quis iurato renunciarit.commune essantur Rip.atq; alii,quos laudat Viuius lib.i.opin.clxxxv.
283 quanuis longe secus futurum sit,si partes in contractu simpliciter iurauerint omnia in eo contenta & vera esse,& ab illis oppugnatum non iri. vt frequenter placitum ponunt Curt.Iun.consi.cviii.num.13.& consi.cx.
284 num.115. Viuius vbi supra. qui idem etiam receptum profitentur,cùm singula & omnia,quæ contractus complectatur,vera esse quis iurauit.

285 Iusiurandum promittentis in futurum nõ parit iu-
286 re cæsareo actionem, tametsi iure pontificio illam pariat.vt magis commune inquit Alciat.in cap. cum contingat.nu.172.de iur.iur.& qui sic debet intelligi, quãuis indistinctè loquatur, Ioan. de Selu. de iur. iur. iij. par.col.ii.

287 Iusiurandum de fidelitate patronis præstanda per procuratorem speciali mandato creatum expediri tum demum potest, cùm aliqua probabilis causa absentiæ subest.commune affirmant Curt.in l.admonendi. nume.363.ff.de iur.iur.& copiosius Iulius Clarus de feudo quæst.xlix.in fin.Viuius lib.i.opin.cxc. vbi nonnullos alios casus addit,in quibus procurator ad id specialis in animam constituentis iurare potest.

288 Iusiurandum cõtractui statutis prohibito vires addit.commune enũciat Ias.in auth. sacraméta puberum
289 nu.53.C.si aduersus vendit.amplia idẽ prorsus futurũ tametsi contractũ ẽt iuratum statuta infirment,ac pœnam illis indicant, qui eo vtentur. vt frequentioribus luculentiorum interpretum suffragijs vallatum testificantur Alex.consi.lix.col.iii. nu.9.lib.j.& cõsi. xxxviii. colum.iij.lib.iiii.Gregor.Magol.in tract.de securit.pag. versa ad finem & pag. sequen. Turzan. opin. cxxxvi.
290 ac Viuius lib.j. opin. cclxxix. vbi tamen multos contrariam sententiam receptam affirmantes recenset.

quibus

291 quibus cum facit quod communiter receptum inquit idem Viuius lib. i. opin. ccxcvij. posse scilicet à principibus atque ab statutis prohiberi, ne iusiurandum con
292 tractibus adhibeatur. Sed non dubito quin & verius sit ac receptius id interdici non posse, & longe tutius atque etiam frequentius affirmo, si princeps vel statutum aliquod contractum iureiurando innixum improbauerit, iusiurandum nihilominus esse prorsus seruan-
293 dum. quod tamen non procedet, si contractus ifauore
294 publico ac recta via prohibeatur, vel illius prohibitio ad personam ipsius gestricem dirigatur, quanuis non præcipue sed per quandam consequutionem interdictus ob reip. fauorem censeatur. cõmunia effatur Andr. Alciat. nu. 83. & nu. 92. & nu. 94. in cap. cum contingat
295 de iur. iur. vbi communiter receptum ponit secus futurum, si prohibitio non in ipsam personam dirigatur, & non rectà, sed consequenter solum interdictio reip. conducere videatur.

296 Iusiurandum contractui insertum, qui sólennitates statuto requisitas nõ habet, vt qui vel à minoribus vel à mulieribus gestus consensum propinquorum statuto desideratum non præ se fert, vires roburque perfectè illi impertitur. vt crebrius interpretibus placitum scribit Socin. consi. clxvii. colũ. iiii. lib. i. quem laudat Tur-
297 zan. opin. cvj. quod etiam procedet, quanuis aliter disertè atque specialiter statuto sciscitatur. vt commune ponit Viuius lib. j. opin. ccxcvii. & vide quæ nu. proxi-
298 mè præcedenti obseruo. meminerisque semper quod iusiurandum contractui vires impertiens actionẽ procreare dicitur, non verò contractus ipse qui ab illo confirmatur atque stabilitur. commune inquit Alciat. in cap. cum contingat nu. 113. de iur. iur.

299 Iusiurandum donationes inter virum & vxorem statim validas reddit. commune dicunt Alexand. consil. cl. visis col. i. in finem lib. ii. Rip. lib. iii. de donat. cap. iiii. & cap. xvij. nume. 1. Socin. regu. ciiii. versi. donatio. Did. à Cou. ruu. in rub. par. ii. nume. 20. de testamen.

com-

commune & praxi receptum attestatur Ioan. Lup.de pal.Ruu. in rub.§. vlt. nume.1.de donat. inter virum
300 & vxor.quamobrem contrarium malè inquit commune Curt.Sen.consi.lxvi.nu.6.etsi absque dubio æquius & vtilius reipublicæ atque hominum vitæ illud sit. cū facili negocio alioquin ingens fenestra vel illecebrosis vxorum fraudibus, vel astutis maritorū insidijs ac nefarijs & violentis nonnunquam rapinis patescat,& denique omnes isthic rationes versentur, quæ simplicibus donationibus inter coniuges interdici vtilissimè ac sanctissimè extorserunt. sed hac de re alibi vberius. interim videto etiam quæ superius adnotaui ver. donatio.
301 Iusiurandum donationem,quæ statam ac iustam septingentorum scutorum summam excedit,insinuationis immunem haud facit,vt frequēter placitum inquit Barb.consi.lxvi. inter consil. Francis. Curt. incipit,sa-
302 pienter & optimè dixit Psalmista.quanuis contrarium commune asserant Corn.consi.clxxxii.lib.ii.Ias. consi. cxviii.lib.ii. Dec.consi.ccxxxix.Curt.Sen.consi.lix.nume.2.Curt.Iun.consi.lxxxi.nu.6. tu verò videto quæ superius obseruo ver.donatio.
303 Iusiurandum iudæorum contractus eorundē alioquin inualidos,ac pactum de non succedendo non con firmat.cōmune aiunt Gulielm. in cap. Raynutius ver. duas habens filias nu. 289. de testamen.Marquard. de
304 iudæis par.ii.cap.viii.nu.7.& nu.9. contra quos sto superius ver.iudæus.
305 Iusiurandum in litem non inuitus subit, qui proba
306 re vult: vt nec illi amplius deferri debet ac potest,si probationes postea afferre nequierit ob quas illud semel reiecerit. communia ponit Viuius lib.j.opin.cxcj.
307 Iusiurandum de veritate detegenda super criminibus, quorum nomine agitur, & accusato ipsi vel inquisito deferri oportet.commune inquiunt Bertrand.cōsil.cccxxi.nu.3.lib.iii.meus iuris doctor Anto. Gomez de delict.cap.i.num.65. & qui rectè ac meritò immurmurat,

murat, Iulius Clarus in pract.§.vlt. quæstio. xlv. ver. sed quæro.

308 Iusiurandum in causis ad famam attinentibus, vt iuuetur vel suppleatur probatio, non defertur. commu ne ait Marc. Anton. de indic. num. 175. Villalob. in sua
309 collecta. vt nec in matrimonii causa vel semiplenā pro-
310 bationem aliūde habenti deferretur, nisi si aliquot prę-
311 terea coniecturæ, vel indicia accedāt, aut conditio personarum id suadeat. communia ponit accuratè Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. par. j. cap. iiii. num. 5. versi.
312 tunc etiam perpendi. nec item iusiurandum generaliter ac regulariter in criminalibus causis probationem iuuabit vel explebit. vt frequenter placitum enunciant Herculan. de proban. negat. num. 235. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst. lxiii. in princ. vbi complures allegat.
313 quod ampliabis vt etiam procedat, tametsi eiusce generis criminales causæ tractentur, in quibus non corporalis aliqua pœna, sed pecuniaria duntaxat imponenda sit, vt eleganter contra Roman. & alios resoluunt
314 Alexan. ac Ias. num. 21. in l. ait prętor. ff. de iur. iur. cum enim verum absque dubio sit, vt in omnibus causis, in quibus apertissima probatio exigitur, iuriurando probationem expleturo locus non relinquatur vt censuit Accur. communiter receptus in l. vlt. in princ. in versic. præsumptioni. ff. quod metus causa, atque extulit idem ille Roman. sing. cxcvii. & in causis criminalibus gene-
315 raliter seu corpoream pœnam seu pecuniariam irrogaturis apertissima probatio desideretur l. vlt. C. de probat. necessario consequitur in omnibus itidem criminalibus causis vel pœnam corpori, vel pœnam marsupio illæ infligant, nullum locum iuriurando probatio-
316 nis vices gesturo assignari posse. atque ita censeo. quāquam Alex. sibi aduersus consi. lxvi. col. ii. lib. i. contrarium tāquam verius & communius obseruet. idemque
317 sentire videatur Iulius Clar. vbi supra. quin & in quibusuis causis arduis iusiurandum ad probationem iu-
318 uandam non admittetur generaliter ac regulariter, ac

si ali-

si aliquando admissum fuerit, priuilegiariam probationem gignere putabitur, & nouis documentis refutari, refellique permittetur. communia pronunciat Arius Pinelus insignis doctrinæ antecessor in l.i. par. iii. pag.
319 cv. col.iii. ver. ego veriorem. C. de bon. mater. ac denique vbi probatio statuto aliquo pro solennitate exigetur, illius defectus iureiurando non supplebitur. commune scribit Alciat. in cap. cum contingat nu. 149. ver. sextus casus de iur. iur.

320 Iusiurandum à legis sanctione, vel statuti constitutione delatum contraria probatione confutari potest. commune effantur Tiraq. de vtroque retract. §. iiii. glo. j. num. 2. Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii. par. cap.
321 iij. §. i. nu. 14. ac si damnum aliquod passis iusiurandum statuto deferatur & illi credi iubeatur, iureiurando exterorum seu forensium non idcirco stabitur. commune inquit paris. consi. xii. nu. 26. lib. iii.

322 Iusiurandum metu constantem virum territuro præstitum non est nullum, sed absolutione opus habet. cōmune ponit copiosè Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii. par. cap. iii. §. v. nu. 2.

323 Iusiurandum moræ purgationem tollit. vt frequenter placitum inquiunt Anton. Rub. consil. xiii. Viuius lib. i. opin. ccxix.

324 Iurisiurandi conditio non minus in contractibus,
325 quàm in vltimis voluntatibus expungitur, atque vtrobique res tota pura manet ac valet. commune renuncio ex Alb. & Cuman. nu. 1. in l. quę sub conditione. ff. de condit. & demonst. Ias. in l. si quis cum debitore col. ii. ff. de iur. iur. Marian. Soc. in relect. l. sciēdum nu. 117. ff. de leg. lib. i.

326 Iurisiurandi, quod agere impedit, absolutio sine citatione alterius & rectè petetur, & rite dabitur. commune pronunciant Andr. Alciat. in cap. cum contingat nu. 124. de iur. iur. Matth. de Afflict. decis. ccxx. nu. 10.
327 quanquam meo quidem iudicio contrarium verius sit. quod etiam frequentius asserunt Hyppol. in l. de vnoquoque

quoque nu.193.& ſeq. ff.de re iud. & qui compluſcula ad materiam appoſita adiungit, Viuius lib.i. opin.i.
328 Iuriſiurandi religione offenſa quicunque actus etiã ſpiritalis,& cuius vel capax,vel incapax laicus ſit,geſtus valet,quanuis periurium geſtor incurrat. vt frequẽter placitum latè affirmant Alciat. in cap. cum contingat. num.180.de iur.iur.Did.à Cou. ruu.in tract.de ſponſ. ii.par.cap.vii.num.2.
329 Iuriiurando neceſſarius non eſt ſcripturarũ tactus: vt commune inquiunt Andr.Alciat.in rub.nu.29.ff.de iureiur.Viuius lib.i.opin.cxciii.
330 Iureiurando facta probatio nec dicitur, nec ducitur legitima.vt commune renuncio ex Alex. conſil. cxix. num.9.lib.ii.& in l.dixit Imperator col.i.ff.de leg.lib.i. Iaſ.in §.quadrupli num.4.inſtitut.de action. Felin.colum.iii.Dec.num.11.in rub.extra de probat. Hypp. in rub.nu.119. cum ſeq. C.illo eod.tit.idemq; atteſtatur Viuius lib.i.opin clxxxvi.
331 Iureiurando ſtabiliti contractus etiã quo ad vtriuſque contrahentium hæredes rati, ſtatique ſunt. commune ponit latè Anton.Gomez. de contract.cap.xiiii. num.19.
332 Iureiurando confirmata inſtrumẽta, hoc eſt,in quibus ſtipulator iureiurando delato deberi ſibi res inſtrumento contentas affirmat, executionem paratam habent.commune renuncio ex Iaſ. in l.qui pecuniam nume.7.ff.ſi cert.petat. Felin.in cap.ſi cautio, num.47. de fid.inſtrument.Matth.de Afflict. in conſtitut.Neapol. lib.i.rub.xl.num.10.& num.14. Rhoder.Soarez in relect.l.poſt rem iudicatam fol.140.col.iii.& col.iiii. ff.de re iud.Chaſſan. conſil.xii.num.10. atque ex aliis,quos laudat Viuius lib.i.opin.clxxxviii.
333 Iureiurando aſſeuerans ſe teſtamentum non amplius eſſe reuocaturum, contra bonos mores id iuſiu-
334 randum concepiſſe intelligitur. Sed enim ſi contrafaciat, quod facit, validum, ac firmum eſt, quanuis ipſe periurio ſe obliget. commune ait Anton. de Tre-
T mor.

mor. in addition. ad bon.in pract. exception.rub.quib. mo.suo.no. nume.22. versi. contra proprium factum. Villalob.in sua collecta.

335 Iureiurando ad factum obligatus,ad illud,quod pro misit,faciendum omnino tenetur,nec liberatur,si id sol uat, quod interest. vt commune interpretum dogma constituo ex panorm.in cap. veniens de iur.iur. Imol. in l.ij.§.sed & si quis col.vlt.de donat.& in cap.i.de iudic.& in cap. per tuas de arbitr. Corset. de iurament. nume.26. cum sequen. Alciat. in cap. cum contingat. num.250.de iur.iur. Anton. Gomez de contract. cap. ij.num.20.

336 Iureiurando non confirmabitur is contractus quem impubes etiam intellectum & discretionem habens

337 gesserit: quanuis ipsius iurisiurandi absolutio necessaria sit.commune effantur Alex.in l.qui iurasse in prin. ff.de iur.iur.Alciat.in cap.cum contingat num.191.de iur.iur. Did.à Cou.ruu.in tract.de sponsal.par.i.cap.v.

338 §.j.nu.4.tametsi Bar.ab eodem Did. relatus cõtrarium commune dixerit.

339 Ius naturale quæcunque sanxit, ea princeps labefactare nequit. vt frequenter placitum renuncio ex Ias. in l.ex hoc iure num.49.ff.de iustit.& iur. & in l. si testamentum num. 4. C. de testamen. Felin. nume. 48. Dec.num. 25. in cap. quæ in ecclesiarum de constitutio. Tiraqu. de constitu. part.iii.limitat. vii. nume. 47. Ario Pinel.in rub. part.i. cap.i.nume.vlt. C.de rescinden. vend.

340 Ius offerendi præscribi posse iure receptum est. vt te

341 statur Guido Papę decis. dccccvi. vt & patronatus ius præscriptione quæri communiter placuisse interpretibus affirmat Dec.consi.cxxxiiii.nu.4.

342 Ius patronatus liquidò in hæredem transit. commu

343 quit Curt.Iun.consi.lxxxvii.nume.6. at in legatarium tùm demum transmittitur, cùm leganti copiam episcopus fecit illius patronatus iuris in alium transferendi.vt commune ponũt Lambert.de iur. patronat. lib.3. par.ii.

par ij. quæstio.vi. Ioan.dilect.de arte testand.titu. vi. caut.lxvii.

344 Iuris quilibet error à mala fide errantem excusat vt frequenter placitum ponit Arius Pinelus doctor vtriusque iuris eminentissimus in auth.nisi tricennale

345 nu.11.C.de bon.matern. quin & idem iuris error ad fructuum acquisitionem sufficiet.vt commune inquiũt Curt.Sen.consi.lxxi.nu.14.col.v.Curt. Iun. consil. vi. col.pen.late Did.à Cou.ruu.lib.i. resolut. cap. iii. nu.8.

346 Viuius lib.i.opin.cliii.& qui aliter sese rem habere verius ac latissimè docet, Arius Pinelus in l.ii.par.ii. cap. iiii. nume.31. cum sequentib.C. de rescinden. vendit. à quo sto.

347 Iure ipso indicta pœna hæredem insectatur. commune pronunciant Ias. in l.iii.§. quod autem.ff.quod quisque iur.Tiraq.in l.si vnquam versi. reuertatur nume.241.C.de reuoc.donat. Hyppol.in l. vna num.65. C.de rapt.Virg.Did.à Cou.ruu.de sponsal.ii. par. cap. vi.§.viii.num.6.

348 Iuuare alium nec iure cæsarũ, nec iure pontificũ in foris excutiendo quispiam tenetur, vt frequenter placitum affirmant Dec.num.4. & Chucalon ad illum in l. culpa caret. ff. de regul. iuris. Franciscus Consciu, & qui eũ cum aliis refert, Viuius lib. primo opin. xxxiii. quam etiam in rem videto quæ superius obseruo ver. defendere.

1 LAESVS vltra iusti precii dimidium is emptor dicetur qui rem decem nummos valẽtem pro decem ac sex emerit vel aliquid

2 amplius erogauerit. at venditor tunc vltra dimidium iusti precii lædi existimabitur, cùm rem illius valoris atque indicationis pro quatuor nummis vel minoris eam vendiderit.commune ponũt Fabian. de emptio.& vendit.quæst.viii. Anto. Gomez de contract.cap.ii.nu.22.Arius Pinelus omnino hanc in rem videndus ad l.ii.C.de rescind.vend.

3 Læsus vltra dimidium iusti precii remedio l.ii. C. de resc. vend. vti nō poterit, si verum rei precium nō ignorasse probabitur. commune ponunt Paris. consi. cxxviii. num. 36. lib. i. Marc. Mantu. lib. j. locorum cap. vi. Did. à Cou. ruu. lib. ij. resolut. cap. iiii. num. 2. & numerosa doctorum phalanx, quam in speciem censet Arius Pinelus ad illam eand. l. par. j. cap. ij. num. 10. ac Viuius lib. i. opin. ccccxxx. & ccccxxxj. licet Pinelus vbi supra cor-
4 datè in contrarium discedat. nec item remedio illius legis fruetur, qui illi expressum renunciauerit, vel iuraue
5 rit contractui aduersum non iri, vt inferius obseruo
6 ver. l. ii. nec item cum res iam ad tertium possessorē deuenit, qui vel rem ex onerosa causa adeptus sit, vel gratuitò ab illo consequutus, qui sit soluendo. vt frequens doctorum placitum constituunt. Did. à Cou. ruu. lib. ii. resolut. cap. iii. num. 10. Arius Pinelus ad eand. l. par. ii. cap. i. num. 30.

7 Læsus vltra iusti precii dimidiū remedio l. ii. C. de rescin. vendi. contra ipsum læsorem vti debet, tametsi il-
8 le rem prius in alium alienauerit. contra tertiū etenim possessorem non aliter nec alias actionem vllam habebit, quam si tertius ille vel rem ex aliqua lucrosa causa consequutus fuerit, vel precio vltra iusti dimidium vi-
9 liori comparauerit, & læsor soluendo non sit. quippe quia si aut læsor soluēdo sit, quanuis tertius rem dona
10 tione nactus proponatur, læso contra ipsum nulla erit actio. aut si soluendo quidem læsor non sit, sed tertius ex titulo aliquo oneroso, & iusto precio rem quæsierit nullus item aditus remedio illius l. ii. patescet. communia ponit copiosè & eleganter in elucubratissimis commentariis ad eand. l. ii. doctor meus Arius Pinelus ij. par. cap. i. nu. 29. & nu. 30. cum sequen.

11 Læsus vltra iusti precij dimidium eo in contractu quem non ipse, sed eius procurator suo nomine gesserit, beneficio l. ii. C. de rescin. vendit. procul dubio frui poterit, vt frequens interpretum placitum impigrè ostendit insignis Pinel. ad eandem l. secundam part. ii,

12 cap.i.num.15.& cap.ii.num.2.at si quis rem suam non
ipse vendiderit, sed alteri consenserit vt vendat, atque
13 vltra stati precij dimidium læsus fuerit, remedium il-
lius l.secundę intentare non poterit: quamuis vendi-
tor ipse, hoc est ille, cui venditio commissa est, eo
vti absque dubio possit. commune cum multis effa-
tur idem insignis Pinelus dicta part. secunda cap. ii.
nume. 2.

14 Læsus vltra stati precii dimidium non minus inten
tabit remedium l.secundę C.de rescinden. vendition.
si rei in cuius contractu iacturam fecit, mobilis sit,
quam si immobilis. commune ait Pinel. ad eandem l.
15 secundam. part. ii. cap. ii. nume. 17. vbi aliquot iuris
interpretes allegat aliter consuetudine seruari affir-
mantes.

16 Legatum est donatio quædam à testatore relicta ab
hærede præstanda: vt luculenter probant text. in l. le-
gatum est ff. de legat.lib.j. & in l. legatum est ff. de leg.
lib.ii. ponit commune Anton. Gomez in tract. de te-
17 stamen.cap.xii.nume.3. quam ob rem si testator rem
testamento legatam viuus adhuc in legatarium simpli-
citer, contulerit, legatum cessabit, ac donatio inter vi-
18 uos conflabitur: si vero ex causa præcedentis legati
expressim rem legatam viuus tradiderit legatario, le-
gatum suis omnibus cum qualitatibus firmum ac ra-
tum permanebit, & consequenter vt quoduis aliud le-
gatum pro testatoris arbitratu imminui, reuocarique
poterit. vt ex Din. Bar. Alb. Paul. Castr. ac Ioan. Imol.
in d.l.legatum est, asserit frequenter placitum Anton.
Gomez d.cap.xii.nu.4.

19 Legatum negociatio non est, vt si vectigal de qua-
cunque negociatione solui iubeatur, de eo solui de-
beat. commune inquit Stracch. de mercat. par. prima
20 nume. 8. nec item pars testamenti existimanda est,
sed inter illius accessoria ponendum. vt frequenter
placitum ait Pontanus in rubri. nume. 6. ff. de legat.
lib.primo.

21 Legatum sibi ipsi in alterius testamento etiam nuncupatiuo ascribens falsi pœnis fit obnoxius.vt commune inquiunt Bellon.consi.lxxx.nu.3.Aegid.Boss.in tit.
22 de his qui sibi ascribunt.nu. etiam 3. si tamē per testes rei memores probare poterit sibi reuera id à testatore legatum fuisse non tenebitur. vt commune ponit cum Anan. Iulius Clarus in pract. §. falsum. versic. ascribens.

23 Legatum in alterius voluntate positum inutile censetur.commune ait Ioan.dilect.de art. testand. titu. vi.
24 caut.viii.quin & legatum, quod relinquitur, si hæres arbitrabitur,eo,cui relinquitur, è viuis abeunte, antequam hæres arbitrandi moræ argui possit, inutile fit. commune dicit Socin. in l. si arbitratu nume.22. ff. de verb. oblig.

25 Legatum expresso hæredis nomine relictum non videtur in substitutione repetitum. vt frequenter interpretibus placere scribit Alciat.in tract.de presumpt. reg.ij.præsump.xxxiii.nu.3.

26 Legatum non inducetur per verba grauamen enunciantia veluti si quis ita testamento cauerit, ex centum aureis, quæ tibi legaui, dabis restituesvè Sempronio quinquaginta. vt commune ait Anton. Gomez in tractat. de testament. cap. vlt. nume. 54. versic. item etiam limita.

27 Legatum tacitè factum non iure ipso absque tradi-
28 tione transfertur in eum, cui fit: quanuis expresè relictum transferatur.commune ponit cum Ias. ac Rip, Viuius lib.i.opin.cxcviii.

29 Legatum hoc modo conceptum, lego Titio rem meam, aut lego Theodato ius meum, id tantum ius comprehendit,quod etiam morte periturum in re te-
30 stator habet: quanuis res tota postea a testatore comparata fuerit. at si legata res simpliciter proponatur, longè secus erit. vt communia fatur Anton. Gomez de testamen. cap. vlt. nume. 15. versic. quod tamen vltimum.

Lega-

31 Legatum rei ecclesiasticæ, vel rei fiscalis, vel rei dotalis valet, ratumque est, vt saltem illius rei æstimatio ei præstetur, cui res ipsa relinquitur. commune pronunciat Curt. Iunior consil. xxx. Villalob. in sua collecta.

32 Legatum etiam in codicillis ab intestato relictum non aliter debebitur, quàm si hæreditas ab hæredibus iustis adeatur. commune aiunt Corn. consi. xcvii. colū.i.lib. iii.Did.à Cou.ruu.in cap.iii.num.3. de testament. Anton.Gomez in tract.de testamen.cap.xii.nume.11.versi. & in tautum.asserunt Alexan. ac Ias. nume.4.Soc.col.iii.Rip.colum. iii. in l.iii.ff. de legat. lib.i.

33 legatum tamen pium non idcirco euanescet, quia hæreditas adita non sit. commune efferunt Ias. in l. habeat.nume.24. C. de sacrosan. eccles. Did. a Cou.ruu. vbi supra.

34 Legatum, quod in illum confertur, qui voluntate legantis antea creditor effectus est compensandi ani-
35 mo relictum non videtur: tametsi quod in eum, qui vel iure, vel consuetudine creditor est, confertur, compensandi animo relinqui censeatur. commune ait Ioā. Coras. lib.iii.Miscell.cap.i.num.9. si quod autem lega-
36 tum compensandi animo relictum sit, atque expressim adiiciatur, ne quid amplius petatur, non quidquam amplius is petere poterit, qui illud agnouit, quanquam debitum multo maius quàm legatum sit. vt frequenter placitum renuncio ex Alexand. in l.si compensandi C.de hæred.instit.& consi.cxxxii.num.2.lib.ii. Matth. de Afflict.decis.xliiii.nu.34.

37 Legatum rei pro eo precio pignoratæ, quod ipsius valorem æquet, seu testator rem pignoratam scierit, seu nescierit, optimo iure valet, ac semper rem onere expeditam luet hæres. vt commune aiūt Porc. in §. sed non vsque. nume. vlt. institut. de legat. Anton. Gomez de testamen.cap.vlt.num.39.versi.quod tamen limita,
38 & si contrarium perperam commune asserat Soc.in l.j. §.per seruum.nu.2.ff.de acquir.poss.

39 Legatum mobilium non comprehendit debitorum nomina.vt commune inquiunt Iaſ.conſi.v.lib.iii. Ioã. dilect.de art.teſtan.tit.vi.caut.ix.

40 Legatum annuum vel alicui reip. vel ciuitati relictum non vltra centum annos dilatabitur. vt commune eſſe conſtat ex Alexand. conſi. lx. lib.primo. ex
41 relatis à Rip. in l.ii. colum.i. ff. ſolut. matrimo. quanuis contrariam ſententiam æternum illud fore aientem meritò amplexi ſint complures veteres iuris interpretes ab Alber. accerſiti in l. ſi vſusfructus municipibus.ff. de vſufr. legat. & in l. an vſusfructus. ff. de vſufruct. Cuman. in laudata l. ſi vſusfructus. Socin. in l.iii.§.i.num.6. ff. ad leg. falcid.Iaſ.in l. videamus.§. deferre. ff. de in lit. iurand. & in l. ſoluto matrimonio nume.5.ff. ſolut. matrimon. Rip. vbi ſupra. atque alii, quos laudant Anton. Gomez in tract. de contract.fol.115.col.iiii.ad fin.& Did.à Cou.ruu.lib.iii.reſolut.cap.ix.nu.10. qua de re videbis etiam quæ ſupra obſeruo ver.annuum.

42 Legatum in primo teſtamento ſub conditione, & in ſecundo teſtamento ſimpliciter relictum,tanquam reiecta conditio fuerit, purè debetur. commune inquit Curt.Iun.conſi.clxiii.nu.14.

43 Legati,quod in diem certam relinquitur,& obliga-
44 tio & actio cedit,quanuis & exceptio competat, & dominium ſtatim non tranſeat. communia ponit Anton.Gomez in tract.de teſtamen.cap.vlt.nu.57.ver.aliquando & ij.

45 Legati illius ęſtimatio, quod monachis minoribus, vt vulgus fatur,aut ſimilibus perſonis relinquitur, eiſdem debebitur.commune pronunciat Curt.Iun.conſi. xxx.nu.7.Villalob.in ſua collecta.

46 Legati nomine ne legatarius obligata hæredis bona habeat,diſponere,ac diſerte iubere teſtator,ſi velit,poteſt.commune effantur Alexã.nu.13. Crot.nu.45.in l. nemo poteſt.ff.de leg.lib.i.

47 Legati fructus ab adita hæreditate duntaxat, non

& à

& à testatoris morte legatario debentur, vt magis frequenter receptum profitetur Anton. Gomez, in tractat. de testament.cap. xii.nume.5.quanuis con-
48 trarium omnino verius sit, vt idem Gomez ibidem verissimè affirmat.

49 Legato non ea accrescunt, quæ à re legata ante aditam hæreditatem acquisita fuerunt.vt commune dicit Petr.Rauen.in Alphabet.aur.ver.legatum.

50 Legatam rem alienam à scienti ac prudenti testatore hæres soluere cogetur. commune aiunt Alexã. in l.qui alienam.C. de legat. Ioan. dilect.de art. testand. caut.xxxii.tit.vi.

51 Legatam domum à testatore plures ædes habenti sic hæres elargiri tenebitur, vt vel minimam da-
52 re possit. at si domus simpliciter ab eo testatore relinquatur, qui nullas ædes omnino possideat, vanum, ac ridiculum prorsus legatum erit. commune inquit Mayner. in l. semper in obscuris. nume. 9. ff. de regu. iur.

53 Legata & fideicommissa iis tantum casibus hodie exæquata sunt, quibus illorum circuitus inutilis habetur. commune dicit Porc. in §. sed non vsque numero 7. institut. de legat. qua de re videto etiam hospitem olim meum ac virum recondita eruditione præditum Iacobum Cuiacium institu. de singul. reb. per fideicommiss. relict. ii. schol. pagin. quadragesimaoctaua.

54 Legata & tunc reuocata censebuntur, cùm res relictæ postea vel inutiliter alteri donabuntur, quan-
55 uis non idem iuris sit, si alteri inutiliter legentur. commune inquit Did. à Cou. ruu. in rubr. fol. 16. co-
56 lum. iiii. de testamen. tametsi vtrobique atque vtraque via adimi probet luculenter text. in l. & si transferam. ff. de adimend. legat. & nos id alibi copiosius ostendamus.

57 Legata inimicitiis postea subsequutis vsque adeo reuocantur vt satis superque sit inimicitias duobus testibus

stibus probari. cõmune renuncio ex Aret. in l.Lucius col.i.ff.de vulg.Ias.in l.fideicommissum C. de fideicom miss. Didac. à Cou.ruu.in rub.fol.16. colum.iii. de testament.

58 Legata in codicillis adempta iure ipso extinguuntur.vt frequens interpretum dogma asseuerat Porc.in princ.nu.4.institut.de adempt.legat.

59 Legata minus solenni testamento relicta tùm demũ hæres soluere cogetur,cùm rerum legatarum possessionem adipisci testator legatariis concesit.cõmune pronunciant Ias.in l.cum quis C.de iur. & fact. ignor. Io.

60 Dilect.de art.testand.tit.ii.caut.iii.non autem dubium esse debet, quin testator eam copiam possessionis rerũ legatarum propria authoritate apprehendendæ legatariis facere posit.vt frequenter placitum aiunt Ias.ii. lect.num.48.Rip.num.61.,in l. nemo potest ff. de leg.

61 lib.i. quanuis illis idcirco non liceat rerum legatarum possessionem,quam hæres iam suscepit, per vim renuẽte ac reluctante hærede aggredi.quemadmodum receptum esse scribũt Rip.in l.centurio nu.52.ff.de vulgar. Iul.Clar.de testam.q.lxviii.

62 Legatarius (nemo enim vel hic vel alibi interpretũ verbis vti mihi interpretum placita colligenti iure aliquo vitio verterit) sciens, prudensque rem sibi legatam ab hærede emens videtur legato renunciasse. vt frequentius doctoribus probari testatur Alciat. in l.labeo,& Sabinus in ver. ignorans in finem ff. de verbor. signific.

63 Legitima filiorum portio non hæreditatis,sed bonorum pars est.commune enunciant Segur. in l.cum patronus num.49.ff.de leg.lib.ii.Boer.decis.xxiiii.nu.12. Viuius lib.i.opin.cxcix.

64 Legitima portio filiis debita & minui statutis, & omnino tolli potest.commune pronunciant Alex. consil.iii.lib.vii.quem laudat Gozad. cons.xliii.numer.24. Ias.in authen.nouissima C.de inoffic.testament. Dec. in l.iura sanguinis num.3. à ver. contrarium tamen ff. de

de regul.iur. magis commune testatur Petr.Rauen. in alphab. aureo ver. legitima. Villalob. in sua collecta.
65 quanuis eam tolli non posse, imminui verò posse tum verius meritò, tum receptius non de nihilo asseuerent Chuchal.ad Dec. ad illud ver. contrarium à ver. contrariam tamen opinionem, & Gagnol.in eandem l.nu me. 10. & latè agentes de materia Did. à Cou. ruu. in tractat.de sponsal.ii.part.cap.viii.§.vj.numer.4.& seq. Viuius lib.i. opin. cccxvj. nos alibi hac de discordia latius,& opportunius. sed & legitima parentibus debita
66 tius,& opportunius. sed & legitima parentibus debita & statutis & consuetudine antiquari, ac tolli prorsus poterit. vt cōmune affirmant Rip.de legat.respons.vii. num.vlt. Paris.consil.xxiii.colum.ii. lib.ii. Viuius cum aliis d.opin.cccxvi.atque alij quos refert,& meritò impugnat Did.à Cou.ruu.d.§.vj.nu.4.
67 Legitima liberis, quo ad illorum pater superest, debita non censetur, vt commune cum multis ponit Vi-
68 uius lib.i. opin.cxcix. vnde eius assignatio viuo patre peti nequit iuxta ea,quæ obseruaui supra ver.filius.nec
69 de illa cogetur viuus pater filij delictum expiare. vt cō mune latè ait Duennas reg.ccclvi. Viuius vbi supra. &
70 opin.ccxci.colum.ii.cogi tamen potest statuto ad id ritè promulgato. vt frequenter receptum inquiunt Hyp pol. singul.ccclxii. & singul. cccclxxxj. idem Viuius d. opin.ccxci.in princip. Iulius Clarus qui hanc rem accuratè tractat in prac.§.vlt.quæst.lxxxvi. ver.ii.infertur.
71 & ver. valebit igitur. si tamen pater religionem profiteatur, indistinctè legitima filiis debebitur. commune aiunt Didac.à Cou.ruu.in cap.ii. num.7. de testament. Vasq. in tractat.de success.tit. qui testar.non poss. lib.i. §.i.num.47.
72 Legitima filiorum portio nihil periclitatur, si patris ipsorum bona proscribantur. commune inquiunt Roland.consl.xcvii.num.29.lib.ii. Iul.Clar.in pract. §.vlt. q.lxxviii.ver.videndum est etiam.
73 Legitima portio si in patris vita liberis assignetur, ac tradatur, iuxta diuitias id temporis à patre possessas

censa,

censa, atque æstimata, non idcirco postea augebitur, quòd auctæ eiusdem parentis faculates sint. vt frequenter placitum affirmant Boer. decis. lxii. Georg. Natta
74 in cap. quanuis col. ii. de pact. tametsi contrarium receceptum affirment Bald. Nouell. de dote in vj. part. xv. special. post med. Did. à Cou. ruu. in cap. Raynutius §. i. num. 8. de testament. Viuius lib. i. opin. cc. quorum
75 opinio tunc vera erit, atque omnino amplectenda, cùm nullum iusiurandum filiorum in cæterum renun-
76 ciantium interuenerit. vt latè alibi ostendo. memineris autem semper quòd legitimam hanc liberorum portionem in parentis ipsorum vita illis assignari satis nõ est, quin etiam propterea vel totam, vel aliquam illius partem testamento atque institutionis titulo ipsis postea relinqui necesse non sit: vt commune interpretum dogma affirmare ausim ex Ias. lect. j. col. pen. Baptist. nu. 12. in l. frater à fratre ff. de condict. indeb. Dec. consil. lxxxvj. nu. 8. Ferdin. Loazes in l. filiusfam. §. diui. 14. ff. de leg. lib. j. Segur. in volum. repetit. fol. 52. col. j. Castell. & Ant. Gomez nu. 5. in l. xvij. tauri. quorum opinio Græcis etiam interpretibus probata est. vt constat
77 ex Harmenop. lib. v. tit. ix. §. [Greek]. etsi dogma contrarium receptius dixerit Paul. in l. in ratione . ii. nu. 5. ff. ad leg. falcid. & illud tanquam verissimum sequantur Alex. & Imol. in l. inter cætera col. i. ff. de lib. & posthum. Angel. in l. si non mortis ff. de inoffic. testamen. Rhoderic. Soarez in l. quoniam in prioribus fol. 2. cum
78 seq. C. de inoffic. testament. quorum sententia quãuis falsa sit, si iuris definitionibus, authorumque numero metiatur, tamen ob æquum, & bonum, ac publicam vtilitatem, cui maximè consentanea est, admittendam prorsus existimo. verùm ea de re alibi vberius.

79 Legitima portio aut eius pars aliqua in liberos institutionis titulo conferri debet, vt vis, ac robur testamento adsit. quemadmodum supra obseruo nu. proxi-
80 mè præcedenti ad finem, & supra etiam ver. filij. quod ampliabis

ampliabis etiam iure Pontificio processurum. nam id commune proferunt Ial. in auth. nouissima. nume. 31. C. de inoffic. testament. & in rub. num. 32. ff. solu. matr. Vigl. in §. vlt. num. 3. institut. de inoffic. testam. Iacob. de Nigris in rub. fol. 9. col. j. in finem ff. de lega. lib. i. li-
81 cet malè in contrariū frequenter itum autumet Alex.
82 in l. inter cætera ff. de lib. & posth. limita tamē vt in testamēto ad pias causas hæc institutionis necessitas infringatur, ac penitus de medio tollatur. vt frequenter placitum enarrant Alex. in d. l. inter cætera num. 4. Ias. cons. cxlv. col. vlt. lib. ii. Iul. Clar. de testamen. quæst. vj. ver. vj. infertur.
83 Legitima filiorum portio non patitur vulgarē substitutionem. commune aiunt Soc. in l. in conditionibus pupillus col. iii. ff. de condit. & demonstrat. Anton. Gomez de testament. cap. iii. num. 17. ver. ij. principa-
84 lis opinio, & cap. ix. nu. 40 patietur tamen atque admittet adiectum à patre onus, ne ad certam vsq; liberorū ætatem alienetur. cōmune ait Boer. decis. lxxxiii. nu. 6.
85 & generaliter, ac regulariter conditiones omnes, & onera in merum filiorum fauorem vergentia non respuet, nec auersabitur. vt frequenter placitum renuncio ex Salic. in l. filiis matrem in finem C. de inoffic. testamēt. Boer. decis. cxciiii. Ioan. Dilect. de art. testand. tit. de le-
86 gat. caut. xvi. quanuis contrarium verius, & iam receptius esse videatur ex Alexand. in l. mulier col. i. in fin. ff. ad Trebell. Fabian in auth. nouissima nu. 141. C. de inoffi. testa. Segur. in rep. l. vnum ex familia §. sed si fundū col. xlvj. ver. ex his infertur ff. de leg. lib. ii. Ant. Gomez de testam. cap. xi. nu. 27. ver. & in terminis Eman. à Cost. in l. gallus §. & quid si tantū par. vlt. nu. 90. cum
87 sequentib. ff. de lib. & posth. at quæ in illorum fauorem non spectant, omnia omnino absq; dubio expugnētur. cōmune aiunt Rip. nu. 49. Galeaul. nu. 107. in l. cēturio
88 ff. de vulg. & pupill. Paris. cons. xxx. nu. 3. lib. iii. quin & legitimæ parentum, ac maiorum portioni à filiis iniustum onus, imposita conditio, iniecta mora non minus

euanescent,atque eradentur, quam si à parentibus iustæ liberorum parti indicerentur. commune inquit Anton.Gomez de testament. cap.xi.nu.24. vers.quod extende.

89 Legitima iis non debetur,qui ab intestato succedere alioquin non possunt. commune ait Aymon Crauet. cons.ii.num.13.

90 Legitimæ portionis explendæ actio ex lege & triginta annos durat, & non præparata ad quoscunque hæredes transmittitur.commune profitentur Vigl. in §. sed hæc ita num.2.institut. de inofficios. testament. Anton.Gomez de testament.cap.xi.num.23. ver.pulchrum tamen. & ante eos Balb. de præscript. part. iiii. quæst.xxix.

91 Legitimæ renunciatio, quam filia dotem adepta facit,nocet illa viua nepotibus. vt commune inquit Bel-
92 lon.cons.xv.nu.14. quod intellige si matris nomine nō suo ad aui hæreditatem illi aspirent: vt idem ibidem receptum effatur.

93 Legitimæ liberorum portioni adiectum onus,atque imposita conditio cùm legitima ipsa ad substitutum, vel cohæredem defertur, si liberi hæreditatem repudient,rectè procedet.vt frequenter receptum renuncio ex Ias.colum.i. ver.iii.not. limit. Rhoderic.Soarez fol.52.colum.iiii.& limitat.iiii. ad l. quoniam in prioribus C. de inoffic. testament. Ioan. Dilect. de art.testan.tit.v.caut.xxxiiii.in finem. Anton.Gomez de te-
94 stament.cap.xi. num. 33. intellige tamen id processurum quousque filij ad eam ætatem peruenerint, qua testandi ius consequentur. quia tunc seu testatò, seu intestatò decedant, aliud erit. vt frequenter placitum ait Ruin.cons.lviii.num.9.lib.ii.

95 Legitimam portionem sibi expleri,& ij filij in minori parte instituti iustè, atque vtiliter poscent, qui expressim testamento plus capere, plusue habere prohibentur.commune ponit Ant.Gomez in tract. de testa. cap.xi.num.23.

Legi-

96 Legitimam portionem modò accipere,& bona cæte ra repudiare nequit filius aut ex ampliore summa,aut ex asse institutus. vt frequenter placitum constituo ex Alexand.& Ias.colum.ii.in l.i.ff.de acquir.hæred.Alexand.rursus in l.quia poterat in fin.ff.ad Senatuscons. Trebell.Angel.in l.§.vlt.institut.de hæred. qualitat. & different.

97 Legitimam,seu iustam hæreditatem propriè, & strictè tantum dicemus,quæ ab intestato obuenit, latè vero & illam eo nomine dignam ducemus,quæ ex testamento defertur.commune inquiunt Bellon. lib.iii.sup putat.cap.vii. latissimè, & elegantissimè doctor meus Arius Pinelus in l.ii.num.2.ver.crebrius cum sequentib.C.de bon.matern.

98 Legitimatio seu natalium restitutio filiorum à patre facta non opus habet agnatorum successione. vt commune dicunt Curt.Iun.consil.lxxv.nu.1.& consil.clvii.num.3.Ias.consil.x. lib.iii. Boer.decis.cxxi.Tiraquell.in l.si vnquam ver.susceperit num.53.C.de re uocand.donat.

99 Legitimatio quin per procuratorem expediri queat, nihil omnino prohibet. quemadmodum frequēter placitum enunciat Petr.Rauen.in alphabet.aur. ver.legitimatio.Villalob.in sua collecta.

100 Legitimatio infantis à principe facta infantis ipsius ratihabitionem non exigit.commune renuncio ex Ias. cons.cxxv.col.iiii.lib.iiii. Curt.Iun.consil.xix. num.4. Eman.à Costa in l. Gallus §. & quid si tantum part.ii. num.113.& seq.ff.de lib.& posthum.

101 Legitimatio naturalis filij, aut spurij non minus rumpet, ac prorsus euertet testamentum, quàm filij legitimi ortus. vt frequens interpretum dogma
102 scribunt Dec. consil. lij. numer. 1. Parisi. consil. vii. numer. 2. lib. ii. latius Iulius Clarus de testamentis. quæst.lxxxiiii.

103 Legitimatio ob ingratitudinem postea susceptam reuocari potest. vt commune axioma ponit latè dili-

gens

gens iuris vtriusque doctor Did.à Cou.ruu.in tract.de sponsal.ii.par.cap.viii.§.ii.num.14.

104 Legitimare seu natalibus restituere ad ecclesiastica
105 munia nequit Imperator ditioni suæ subiectos: vt nec Pontifex ad ciuilia officia, vel bona profana legitima-
106 tionis beneficium conferre poterit.debebuntque idcirco clericorum filij quoad patris hæreditatem & ciuilia munera à principe nō à pontifice natalibus restitui. vt frequenter placita affirmat Did.à Cou.ruu.in tract. de sponsal.ii.par.cap.viii.§.viii.num.18.

107 Legitimare filium naturalem nulla patris dispositione adiutum nequit princeps, postquam hæreditas à iustis hæredibus adita est,quanuis possessio ab eisdem apprehensa nondum sit. vt commune constituo ex Alexand.num.29.Soc.num.24. Ruin.nu.vlt. Galeaul. ad finem in l.Gallus §. & quid si tantum ff. de liber. & posthum. Felin.in cap.quę in ecclesiarum num. 49. de
108 constitution. etsi contrariam opinionem communem dicat ineptè Curt.Iun. consil.clxxiiii. col.iiii. num.15,
109 si tamen nec adhuc adita sit ab illis hæreditas, sed solum delata,secus erit.commune dicūt Did.à Cou.ruu. de sponsal.ii.par.cap.viii.§.ix. num.vlt. Eman.à Costa in d.§.& quid si tantum par.ii.nu.177.

110 Legitimandi amplissimam potestatem adeptus nequit sine causa legitimare.commune ponit Curt. Iun.con-
111 sil.lxxv.num.4. vt nec is, qui legitimandi facultatem simpliciter à principe fuit consequutus, poterit vel
112 suos liberos natalibus restituere, vel alienos ad feuda legitimos reddere. communia ait Didac. à Cou.ruu. in tractat.de sponsal.ii.part.cap.viii. §. viii. numer.6. & num.vlt.

113 Legitimationis rescriptum, quod mentionem legitimorum liberorum non facit, subrepticium censeri debet ex voluntatis defectu. vt frequenter placitum renuncio ex Ias. in l. Gallus §. & quid si tantum numer.102. ff. de liberis, & posthum.Tiraquell.in l.si vnquam ver.donatione largitus num. 254. C. de reuoc.

uoc.donat.atque ex aliis,quos ipsi laudant.
114 Legitimatus seu natalibus restitutus quo ad quædam legitimus propriè nō est. commune inquit Curt.
115 Iun.consi.lxxv.nume.4. nam nec si principis rescripto legitimatus sit ad emphyteusim ecclesiasticā, vel quęcunque feuda admittetur.commune aiunt Curt. Iun. consi.cxxxvi.num.1. Rub. in l. Gallus.§. quidam rectè nume.160.ff.de lib.& posthum. Did.à Cou.ruu. in tract.de sponsal.ii.par.cap.viii.§.ii.nu.30.ad finem. Iu-
116 lius Clar.de emphyteus.quęst.xxx.generaliter verò nō solū ipsius parenti sed & illius agnatis & cognatis quo ad cætera legitimus redditur.cōmune pronūciant Did. à Cou.ruu.d.cap.viii.§.viii.nu.3.cum seq. & §.x. nu.2.
117 & seq.Rub.atque alij vbi supra. quin & filias excludet, si filiis susceptis filias à succesione statutum aliquod abigat. commune dicunt Ias. in l. cum acutissimi. C.
118 de fideicommiss.Curt.Iun.consi.cliii.quanuis contrarium afferat commune, quod non probo, Curt.Sen. consi.xvi.& consil. lxxiii.substitutum tamen tum de-
119 mum legitimatus excludet,cùm illius substituti citatio pręcessit.cōmune effantur Curt.Iun.cōsi.lxxxiii.nu.8.
120 & num.10.Did.à Cou.ruu.d.cap.viii.§.ix.nu.8. notabis porrò ac memoriæ perpetuò inscriptum geres quòd legitimatus principis rescripto nequit plus testamento patris consequi, quam quiuis alius ex iustis liberis, vt commune inquit Dec. consil.cccxciii.nu.2. & quòd is,
121 qui absque proximiorum, vel legitimorum hæredum præiudicio natalibus restituitur, nihil aliud adipisci poterit,quam quod illi expresim in testamento relinquitur.cōmune efferunt Dec.consi.cccxciii.nu.1. Mandel-
122 lus consi.vii.nu.1.quanuis absque ea clausula legitimatus,si prætereatur,& ius dicendi testamentum nullū,&
123 petēdi bonorū possesionē cōtra tabulas habeat,si exhæredatus,absque aliqua iusta causa querelā inofficiosi testamēti intētare posit.cōmunia dicunt Alex.nu.3. Ias. nu.5.& seq.in rub.ff.de lib.& posthum.Soc. cōsi.cxxvj. nu.5.lib.ij.Iulius Clarus de testamen.q.lxxxiiii.

124 Legitimatus ob matrimonium parentũ postea subsequutum,& omnes iuris effectus,quos legitimi habẽt,
125 sortitur,& ad primogenia, feuda, aliaque omnia,quæ expresśim filiis ex iusto matrimonio natis deferuntur, admittetur.vt frequenter placitum asseuerant Alex.in in l.ex facto §.si quis rogatus num.18.ff.ad S. C. Trebell.Boer.decis.ccxl.nu.16. Duẽnas, & alij quos laudat Viuius lib.i.opin.cxxiii.copiosè Did. à Cou.ruu.in tra
126 cta.de spõsal.ii.part.cap.viij.§.ii.nu.3. vnde & reuocan
127 dæ donationis idoneam causam suppeditabit,& quãuis prius donatione natus sit, legitimæ portionis fini illã reuocabat.communia inquit idem Did. post supra relatos.d.§.ii.num.29. quem cum aliis hac de re acturus
128 semper consules.atque intelliges isthæc omnia processura,si filius iste ex concubina ritè habita susceptus fuerit,vt commune iure Cæsarum affirmat Curt. Iun.cõ
129 consil. cxxxviij. num.9. quanuis iure pontificum nec id requiratur. commune asseuerant Aymon Crauet. consil.clxvi. num.8. Viuius cum aliis lib. primo opinion.cxxxvii.

130 Legitimi heredes propriè, & presśè dicuntur etiam testamento instituti,si hæreditas alioquin ad eos ab intestato reditura fuit.vt frequenter placitum ex multis iuris interpretibus attestatur doctor meus Arius Pi-
131 nelus in l.ii.num.8. C.de bon. matern. vnde cùm emphyteusis alicui, & legitimis illius hæredibus concessa proponitur,atque idcirco solum hæredibus propriè legitimis,hoc est ab intestatò successuris præstita intellitur.vt commune fantur Guliel.in cap. Raynutius ver. & vxorem num.75.de testam. Curt. Iun.in l.i.nũ.11. ad fin. C. quand.non pet part. Oliuer.in princ.nu.11. institut.de success.ab intest. Arius Pinel. vbi supra nu-
132 mer.9. & ij proculdubio admittentur iuxta superius laudatos.

133 Lenones ac lenæ etsi iure communi pœnas capitis
134 luere debeãt,tamen vsu receptum est,vt vel mitrati vapulent,vel alio iudicis arbitrio puniantur.vt cum mul

tis

tis atteſtatur Iul.Clar.in pract.§.vlt. quæſt.lxviii. ver. lenones.

135 Lex de ſui ſubſtantia ſcriptis opus non habet, atque ideo clara populi voluntate ferri poteſt. commune inquit Fulgoſ. in l. de quibus numer.12. ff.de legibus.

136 & quanuis humana ſit, ſi tamen de certo aliquid ex iuſta cauſa ſtatuat, in conſcientiæ foro ſeruanda erit. commune aiunt Alciat. in cap. cum contingat nu. 99. de iureiurand. Anton.Gomez de teſtament. capit.vlt. num.46.in fin. Did. à Couaruu.de ſponſal.ii.par.cap.vj.

137 §.viii.num.12. & latè capit.vii.§.vii.num.8. at enim ſi legis præceptorum tranſgreſsio ſuapte natura peccatum non gignat, contrariam ſententiam communem dicit Alciat. cum quo facio, in cap. nouit num.37. de iudic.

138 Lex tametſi contraria conſuetudine tollatur, nun-

139 quam tamen vel longiſsima diſſuetudine abrogabitur. commune aiunt Iaſ.in l. de quibus nu. 33. ff. de legib.

140 Curt.Iun.conſ.cxxix.nu.12.ac ſi expreſsim conſuetudinem aduerſam improbauerit, non modò præteritam conſuetudinem, ſed & futuram antiquare, ac de medio tollere cenſebitur. commune profitetur Iaſ. in d. l. de quibus num.55. & in l.cunctos populos num.74. C.de ſumma Trin.quam in rem videbis etiam quæ inferius obſeruo ver.mos.

141 Lex, quæ de clericis quidquam diſponit, quatenus canonibus aduerſa non eſt, ſeruari debet. commune ait Alciat.in cap.cum ab homine nu.1.de iud.& vide quæ ſupra obſeruo ver.clericus.

142 Legis lucra atque effecta tùm abſens, tùm ignorans

143 conſequitur, & abſq; vlla agnitione, ſi modo hæreditas non ſit, tranſmittit. vt receptum pronunciant Chaſſan.in conſuet.Burgund.rub.iiii.§.xiiii.ad finem. Arius Pinel.in l.i.part.i.num.36.ver.vii.ampliatur C. de bonis matern.

144 Legi prohibenti non incaſſum cum iureiurando renunciabitur. commune dicit Petr. Rauen. in alphab.

aureo ver. ne fideiussores. Villalo. in sua collecta.

145 L. ii. C. de rescindend. vendition. in omnibus bonæ
146 fidei contractibus locum habet, etsi in stricti iuris con uentionibus silescat. vt commune interpretum placitum esse constat ex Ias. in l. de quibus num. 29. ff. de legibus & in l. si quis cum aliter num. 18. ff. de verbor.
147 obligation. quanquam contrarium verius, & receptius arbitretur Arius Pinelus, cum quo sum, ad eandem
148 l. secundam part. i. capi. iii. num. 5. & num. 6. habet item locum in venditionibus sub hasta, vel (vt infans vulgus balbutit) ad incantum factis. commune asserunt Rebuff. ii. thomo pag. 186. num. 38. latissime Arius Pinelus d. part. ii. cap. ii. cui adde Alexand. magis commune id affirmantem consil. cxvii. num. 8. lib. vii. ob-
149 mutescet tamen ac nullum prorsus locum habebit hęc l. ii. C. de rescindend. vendit. cùm eius remedio expressim renunciatur, vt commune affirmant Carol. Ruin. cons. xvi. lib. iiii. Did. à Cou. ruu. lib. ii. variarum resolu.
150 cap. iiii. vel cùm iusiurandum appositum est nullo modo contractui contrauentum iri, vel omnino contractum seruatum iri: vt frequenter placitum inquiunt Cremens. num. 175. Cagnol. quæst. viij. num. 91. Arius Pinelus par. iii. cap. i. num. 1. ad hanc eandem l. & idem Cagnol. rursus in l. si quis maior nu. 36. C. de trāsact. Aymon Crauet. cons. cxxxviii. num. 3. & vide quæ superius obseruo ver. læsus.

151 L. si vnquam C. de reuocand. donation. tàm in libertis, quàm in aliis locum habet. commune inquit
152 Rip. ad eandem l. si vnquam colum. ii. nec iusiurandum appositum humanissimam illius decisionem re-
153 morabitur, quin & æquè in qualibet bonorum parte, immo in re singulari, & in legatis à parente relictis procedet. communia ponit idem Rip. ad eandemmet l. numer. 7. & num. 15. & num. 16. quæst. xix. colum. ii.

154 L. quotiens C. de rei vindic. in re dubia locum non habet, hoc est, cùm secundus emptor rem sibi prius tra

ditam

ditam non liquidò probat. commune renuncio ex Alexand. ac Iaſ. col. xxxvii. in l. i. C. de edict. diui Adrian. tollen. eodem Iaſ. in l. vlt. num. 28. C. de ſacroſ. eccleſ.
155 nec item hæc lex procedet, vbi ſecundus ex aliqua lucri cauſa, rem conſequutus proponitur. vt commune conſtituo ex Soc. quem refert, & probat Marc. Mant. non leuis doctrinæ vir de ſoluend. argument. pag. 301. ver. dicimus, ex Iaſ. in hanc l. quotiens col. vj. limit. x. Ant. Gomez de contract. cap. ii. nu. 20. ver. ex quo de-
156 ducitur. Nec item huius legis deciſio exaudietur, ſi vel eccleſia, aut ciuitas emptrix prima ſit, vt cõmune ponit
157 latè Viuius lib. i. opin. ccccxxxv. col. ii. vel eccleſia, aut aliqua eccleſiaſtica perſona, aut princeps vendiderit. cõmune inquiunt Alex. conſ. cxxii. col. ii. lib. v. Iaſ. ad hãc eandem l. quotiẽs nu. 20. Pariſ. conſ. xi. nu. 20. & nu. 58.
158 lib. i. Nec rurſus huic legi locus vllus erit, cùm emptor ſecundus primi emptionem haud ignorauit. tunc enim reuocatoria in factum cõpetet. vt ponit cõmune latè Viuius d. opin. ccccxxxv. col. iii. & aſſerit receptũ Antò. Gomez d. nu. 20. ver. ſecundò principaliter. quãuis ipſe verè, ac fundatè contrarium oſtendat, etiã cùm emptor iſte ſecundus fraudis fuerit particeps.
159 Libellus cum clauſula, ſaluo addendi, minuendique iure, propoſitus nec minui, nec augeri, nec mutari poteſt. commune inquit Iaſ. in l. edita actio num. 43. C.
160 de edend. quin & præterea ſi libellus aliquo errore oblatus ſit, vt quia actor ex aliqua certa cauſa petat, & eam non probet, licet aliam cauſam probet, ex qua à principio deducta obtinere poſſet, eo in iudicio prorſus ſuccumbet. vt eſt communis interpretum reſolutio in l. habebat ff. de inſtit. action. & in cap. examinato de iudic. tradunt Bartol. in l. i. num. 12. ff. de edend. Bald. in l. ii. C. de probation. Alexand. in l. diuus num. 16. ff. de re iudic. Iaſ. in l. i. num. 8. ad finem ff. de offic. aſſeſſ. idem Iaſ. in l. i. num. 3. ff. de edend. Iacob. in l. non id-
161 circo §. i. illo eodem tit. non tamen præpoſtero ordine libellus offendetur, vt commune ſcribit Felin. in capit.

162 qualiter & quando num. 3. de accusation. nec in crimi num causis conclusionem desiderabit: commune ait
163 Zas. in §. i. num. 26. institut. de action. sed & libello ipso nullum opus est, sufficitque qualis qualis petitio actis contenta, etsi ille in scriptis offerri exigatur. vt frequẽ tius placitum affirmat Anton. de Tremor. in addit. ad Bon. in pract. exception. de impedim. execut. num. 17. ver. sunt & alij.
164 Libellus etsi ab eo, qui illum proposuit declarari possit, tamen ab ipsius hæredibus haud poterit: commune inquiunt Bologn. in l. edita num. 80. C. de eden. & eius discipulus vir multæ doctrinæ, atque eruditionis Nicol. Anton. Grauat. ad Vestrium lib. v. cap. vlt. num. 20.
165 Libelli famosi lector si eum statim haud lacerat, eadem prorsus pœna afficitur, qua eius conscriptor. vt frequenter placitum affirmant Placa de delict. cap. iii. numer. 2. & qui de pœna etiam non nihil tradit Iulius Clarus in practic. §. vltim. quæst. lxviii. vers. libelli famosi.
166 Libelli ineptitudo omnia prorsus vitiat, labefactat, atque euertit. communem aio ex Bartolo in quæstion. incip. lapsus colum. ii. in finem. Alexand. consil. ii. nu. 9. lib. iii. Dec. consil. cccii. num. 7. & consil. ccccclxxxiii. col. i. latissimè Crauet. consil. clj. num. 2. Bellon. consil. xxv. num. 1. Roland. à Valle consil. xciiii. nume. 32. & Bald. qui post sententiam rei iudicatæ vires nactam eius inepti exceptionem opponi posse asserit, in auth. si quis litigantium not. ii. C. de episcop. audien. quem amplexantur Crauet. vbi supra. Ioan. Cephal. consil. 100.
167 num. 13. attendetur autem omnino libelli ipsius conclusio vt vel rectus, vel ineptus censeatur, vt frequenter placitum enuncio ex Bartolo in l. certi condictio in princip. ff. si certum petat. Dec. in l. petens colum. i. C. de pact. & in cap. i. not. i. de offic. delegat. & consil. lvii. in princip. & consil. lxii. num. 1. & consil. cxxxvi. colum. i. Ioan. Cephal. d. consil. 100. num. xv. atque ex iuris pon

tificij commentatoribus in cap. ex parte de foro competent.

168 Libris mercatorum vbi fides integra ſtatuto habetur (quæ proculdubio haberi diſcretè, ac prudenter po
169 teſt, vt receptum ait Crauet. de antiquitat. tempor. part. i. num. 27.) & extra ſtatuentium ditionem haberi debet. commune inquit Crauet. vbi ſupra num. 9.
170 non tamen id ſtatuti ad alia proferetur, quam ad illa, quę ad mercium genus, quas mercator libri conſcriptor profitetur, ſpectauerint. vt aſſerunt commune Andr. Alciat. in l. age C. de tranſaction. Viuius nonnulla alia ad hanc eandem rem notabilia memorans lib. j. opin. cccix.

171 Libertorum ſucceſsio etſi patronorũ poſteris in infinitum deferatur, tamen eorundem è latere cognatis vſque ad quintum gradum modò competit. commune dicit Porc. in §. vlt. in ſtit. de ſucceſſ. libert.

172 Licito tempore quiuis actus geſtus præſumetur, ſi tùm licito, tùm illicito geri potuit. vt frequenter placitum affirmant Alexand. num. 2. Iaſ. num. 7. in l. non ſolum §. ſciendum ff. de nou. oper. nunciat. Dec. num. 52. Berous num. 133. in cap. in præſentia de probationib. Bertrand. conſil. ccxc. num. 4. lib. iii. Anton. Gomez in l. lxxx. tauri num. 57. & in tract. de delict. cap. i. nu. 70. Iulius Clarus in practic. §. vltim. quæſtion. lvj. verſi. & in hoc.

173 Lis non conteſtata tunc cenſebitur, cùm reus vel negans vel cõcedens quòd petitur, expreſsim dicat id nõ
174 agere conteſtandi animo. poterit tamen à iudice cogi, vt purè reſpondeat: alias contra illum vt contumacem iure procedetur. quemadmodum frequẽtius interpretibus placere affirmat Turzan. opin. cxxxvii.

175 Litis conteſtatione inducti effectus non idcirco pereunt, quòd iudicij agitatio perempta ſit, ac lata à iudicij obſeruatione ſententia proponatur. cõmune inquit Ant. Gomez meus olim iuris doctor in tract. de teſta. cap. iii. num. 32. ver. quarto facit.

176 Litis ob contestationem non efficietur res litigiosa, si in personam agatur. vt est recepta interpretum opinio iuxta Roman.consil.cclxx. incipit, pro decisione. Crauet.consil.cclxxix.scripsi alias col.ii. Francis. Turzan.opin.ciiii.

177 Literæ, quibus rem aliquam mitti, vel solui scriptū est, nisi & expresśim rem illam, vel pecuniam literarū latori tradi percipiatur, non efficient, quo minus pristina obligatio suo in statu non restet, si res literarū latori tradita, atque amissa, vel intercepta fuerit. vt commune pono ex Bar.Paul.ac Salic.in l.si mei causa.cōmod. Bal.Salic.& aliis in l.si is cui.C.de furt.

178 Literarum comparatio si plenè adæquata sit, in ciui
179 libus causis perfectè probabit, si verò non per omnia similis ostēdetur, vel in criminalibus causis semiplenam probationem gignet. commune affirmo ex iis, quos laudat Viuius lib.i.opin.xliiii.

180 Literis etiam Episcopi aliquid de iure attestantibus nulla fides adhibebitur, si de leuissimo, vel saltem leui præiudicio agatur. commune asserit Francis. Turzan.opin.xxxv.

181 Literas ad eum scribens, quicum colloquium interdictum est, nullo se crimine obstringit, ac nullitas pror sus pœnas luet. commune inquiunt Alciat. in l.i. in princip.num.20. ff.de verbor.oblig. & qui eum laudat Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst.lxxxii. statut.i.ver. quæro si statutum.

182 Literas alienas aperiens, ac resignans, vt scribentis aduersario illarum copiam faciat, falsi crimen comittere censetur. vt frequenter placitum asseuerant August. ad Ang.de malef.ver.falsario.nu.10.Iul.Clar.in pract. §.falsum ver.aperiens.

183 Loco ab aliquo disertè expresso qui vxorem non abductum iri in ipso matrimonij contractu paciscitur, proculdubio obligabitur. commune ait Panormit. in
184 cap.i.qui matrimon. accus. poss. etsi nec is, nec quiuis alius generaliter, qui se vno in loco habitaturum promittit,

mittit,in illo semper habitare cogatur,sed ad quod stipulātis intereſt,aſtringatur. cōmune dicit Did. à Couruu.in tract.de sponsal.ii.part.cap.vii.num.5.

185 Lucrari dicimur, cùm quaſi debitum aſſequimur.cōmune pronūciant Aret.in l.Titia nu.3. ff. de verb.obli. Palat.Ruu.in relect.cap.per veſtras §.xxi.nu.5.de donat.inter vir.& vxor.

186 Lucrum alicui alicuius contemplatione ablatum illi eidem aſcribitur,cuius ratione aufertur.commune inquit Curt.Iun. consil. xciii. numer. 6. Villalob. in ſua collecta.

187 Lucrum aliquod depaciſci creditor,cui pecunia ſoluenda,vel res aliqua reſtituenda eſt, non ante poteſt, quàm mora à debitore commiſſa iam fuerit:quanuis & ipſe negociari conſuetus ſit,& eo loci, vbi debitum cōtrahitur,veroſimiliter idem lucri facturus eſſet. commune doctorum enunciatum affirmant Aret. consil.clii.viſo themate col.vlt.& conſ. clvii. viſis diligēter ad fin.Aymon Crauet.conſil.lxxxvii. incipit Sempro-

188 nius.Turzan.opin.clv. quanquam nō iniuria aliud moliantur.Paul.Caſtrenſ.in l.Iulianus §.ex vendito ff. de action.empt.Dec.conſil.iii.col.iiii. ad fin. & conſil. cxj. col.vlt.& in cap.cum venerabilis num. 14. ad finem de exception.Corn.Alex.Alciat.Cagn. & Molin.quos refert,& meritiſsimò probat Did.à Cou.ruu.lib.iii.reſolut.cap.iiii.num.5.

189 Lucrum ceſſans is demū petere poteſt,qui negociari adſolet.cōmune ſcribunt Soc.cōſ.clvj.lib.j. Dec.cōſ.iii. Rebuf.in l.vna nu.60i.C.de ſent.quæ pro eo quod in-

190 tereſt.q.anuis aliud longè diuerſum ſolida iuris ratio dictet, conſtituat,ac præcipiat ex l.ſi ſterilis §. cum per venditorem ff.de action. empt. vt non de nihilo titubauerit Dec. d.conſil. & æſtuet idem Dec. in cap. cum venerabilis num. 14.de exception.atque aliter omnino in emptore occulatius cenſuerit Andr. Alciat. in d.l. vnica num.79.& nu.80.C.de ſentent.quæ pro eo quod

191 intereſt.verum ea de re copioſius alibi.intellige tamen

ac perpetuò menti insculpe, vt huiusmodi lucrum cessans peti possit, non solum satis esse eum, qui illud poscit, negociari consueuisse, sed & necessariò probandum esse, tātundem verosimiliter lucrari alioquin potuisse, quantundem petit: commune asserunt Ias. in l. iii. §. vlt. ff. de eo quod certo loco: latè Did. à Cou. ruu. lib. iii. variarum cap. iiii. nume. 2. ver. primo deducitur, & qui copiosius praxim tradit, atque id duntaxat ad primum lucrum, quod alias creditor facere potuisset, non & ad alia deinceps, quæ consequi probabiliter posset, humaniter cum multis constringit Straccha de contract. mercat. v. par. nu. 3. & seq. quanuis Cagnol. non semel, aliud verius esse & nec vno anno lucro huiusce generis petitionem circunscribi asseueranter contendat.

192 Lucrum nuptiale, quod maritus vel statuto vel consuetudine ex demortuæ vxoris bonis consequitur, non idcirco amittet, quia ad secundas nuptias transierit,
193 quanuis illud eiusdem matrimonii liberis seruare teneatur: commune aiunt Rip. in l. fœminæ. nume. 55. quæst. xxii. & num. 63. quæst. xxiii. C. de secund. nupt. Ioan. à Garron. in auth. ex testamento. nu. 83. illo titu. Nicol. Arel. in l. generaliter. nu. 49. cum seq. C. illo eod. tit. largè doctor meus Arius Pinelus ad l. iiii. nu. 2. C. de bon. mat. alia ad hoc lucrum spectantia videto inferius ver. maritus.

194 Ludus omnis generaliter iure interdictus censetur: commune effert Maluet. de ludo taxill. quem laudat pract. Conrad. fol. 420. nume. 1. in finem: quod intelli-
195 ges siue ludus is, à fortuna totus pendeat, siue in eo multum ingenii vis, multum experientia versetur, ac polleat: quemadmodum in taxillorum, tabularum, chartarum, ac similium ludis exploratum est, vt verum ac receptum testantur Imol. in cap. clerici in ij. num. 16. de vita & honest. cleric. Iulius Clarus in pract. §. lu-
196 dus: at ludus qui solo ingenij acumine regitur, vt latrunculariis etiam clericis licitus, inculpatusque est, vt com-

vt communiter receptum ſcribunt Abb.in d.cap. cleri-
ci.nu.4. Bertach. de epiſcopo in j.par. cauſę final.q.vij.
197 Iulius Clarus vbi ſupra. non tamen vltra vnum aureũ
eo etiam ludo quis periclitari poterit,iuxta ius receptũ
à conſuetudine abolitum,vt teſtatur idem Iulius eodẽ
loci.mihi tamẽ vel minimè omnium is latrunculorum
ludus permittendus videretur,cum in illo plus tempo
ris maiori animi anxietate ponatur . quod & alicubi
Robertus de re milit. obſeruat.
198 Ludo etiam alearum partum lucrum victus à victo-
re hodie ob ludendi conſuetudinem non repetet, dum
modo nulla in ludo fraus verſata probetur. vt com-
mune iuris interpretum placitum atteſtantur Barb.
conſi.lxvi.num.7.lib.vii.Roch.de conſuet.fol.23.nu.6.
Caccialup.de ludo.nu.79.Iulius Clarus in pract.§. lu-
199 dus ver.item vincens. licet de iure longè aliud verius
ſit, vt affirmat gloſ. in ſcholio vlt.l. vlt.ff. de aleæ lus.
& aleat. cuius ſententiam communem affirmant Au-
guſtin.ad Angel. de malefic.in verſi. meritore de ma
li dadi nume.23.Caccialup. vbi ſupra nume. 40. atque
ea procul dubio obtinebit, vbi & hodie aleę luſu inter-
dicitur.
200 Ludenti quidquid ad ludendum mutuò datur, etſi
201 de iure repeti nequeat,de cõſuetudine contra ius vali-
tura condici ac repeti poteſt.commune affirmant idem
etiam inter clericos proceſſurum aſſerẽtes Did.à Cou.
ru.in rep.cap.peccatum fol.124.cum ſeq. & qui eũ lau
202 dat Iulius Clar.in pract.§ ludus ver.pen. quod tamen
intelliges verum fore, niſi ſi is qui mutuò id ludẽti de-
dit, vel ludentium alias receptor ſit, vel vnà ludat. vt
commune teſtificatur Caccialup.de ludo q.viii. in prin
cip.& nu.33.Grammat.decif.xl.nu.3.

1 AGISTER & ſine cauſa diſcipulos intra
modum impunè verberat. commune aiũt
Porc.in §.ſed hoc tempore ad glo. cognita
num. 6. inſtit. de iis qui ſunt ſui vel alien.
iur.

iur. Anan.in rub.nume.5. de magistr. quem refert Iulius Clarus in pract. §. vltim. quæst.o. lvi. versic. potest etiam.

2 Magna vel modica causa personarũ qualitatibus metitur. commune affirmant. Ioan. Lup.in repet. rub.§. xi.nu.12. Viuius latè de materia agens lib.i.opin. xxxi. & vide quæ superius posui ver. arbitrium.

3 Maiestatis læsæ crimen & aduersus quoscũque prin-
4 cipes superiorem non agnoscentes, & aduersus quem-
5 cunque cardinalem committi intelligitur & censetur. vt communia interpretum dogmata ex multis latissimè asseuerat Iulius Clarus in pract. §. læsæ maiestatis versic. committitur. cum sequentib. non tamen
6 vnquam alias commissum iudicabitur, quàm si ille, qui eius criminis patrati insimulatur, ei, quem flagitiosè offendisse arguitur, vel ob domicilium, vel ob originem subditus sit. commune affirmant Gyg. de de crimin. læsæ maiesta. fol. 54. quæst. lxviii.nume. 2. Iulius Clarus vbi supra. versi. vidi quandoque. quin
7 & illi præterea maiestatis læsæ crimine irretientur, qui cum quid de illud affectantibus sciant, non opportunè deferant. commune ait late Viuius lib. ii. opinion.
8 ccxlvi. quanuis contrarium & humanius & verius mihi profectò videatur, quod non pauci alij obnixe iam
9 contenderunt. memineris autem semper quod eorum liberi, qui nefario hoc crimine obstringuntur, tùm demum subeunt pœnas.l.quisquis.C.ad l. Iuliam maiest. cùm id criminis contra ipsum Imperatorem, vel romanam rempublicam patratum ostenditur. commune asserunt And. Alciat. consi. ccccclx vii. nu.6. in finem. Gyg.de crimin. læsæ maiest.fol.clxi.q.xxiii.nu.9. Iulius Clarus vbi supra.ver. vnum tamen.

10 Maior decurionum pars consilio interfuisse censebitur, quando duæ partes ex tribus aderunt. commune inquit Bellon. consil. xxxix. nume. 1. Villalob. in sua collecta.

11 Maioratus, vt loquendi consuetudo inualuit, successor

cessor locationem ad longum tempus, aut emphyteusim ab eo, cui succesit, constitutam non necessario seruat. vt receptum ponit Arius Pinelus in l.j.par.iii. nume.65.C.de bon.matern.

12 Maioratus aut bonorum pari vinculo obstrictorum successor non offenditur præscriptione aduersus antecedentem possessorem absoluta. vt commune pono ex Deci. consil. cccclxv. nume. 47. Rub. consil. lxxxiiii.nume.6.Grat. consil.xx.nume.37. & consi. cj. nume.42.lib.primo.Paris. consil.xxiij. nume. 199. lib. ij. & in cap. cum non liceat nume. 18. de præscript.atque ex aliis quos laudat liberaliter Arius Pinel.in authen.nisi tricennale nu.49.C.de bon.matern.

13 Maioratus successorem non damno afficit sententia in antecessorem lata: commune inquit Socin. consil.clxxxj.num.93.lib. j.magis commune affirmat Dec. consi.cccclxv.num.29.& Aymon Crauet.consi.cxcvii.

14 nume.7. sed contrarium verius & communis ostendit diligenter & operosè Arius Pinelus in l.j.par.iii.nu.48. C.de bon.matern.

15 Mala fides quocunque tempore ex scientia rei alienæ emergens præscriptionem nondum perfectam disturbat. commune ponit Balb. de præscript. ii. part.

16 tertiæ partis quæst. vii. & viii. non tamen mala fides possessoris, à quo res comparata est illius pręscriptioni impedimento erit, quidem ab ipso comparauit. Sic enim restringi debet authen. malæ fidei. vt frequenter placitum inquiunt Balb. vbi supra quæstio. xii. nume.7.limit.vij. Arius Pinelus in authen.nisi tricen-

17 nale nume. 34. de bon. matern. diluet autem malam fidem tum iuris error atque iniusta causa, vt commune ait Rub.consi.lxxv.tum triginta annorum cursus,

18 vt commune scribit latè Viuius lib.ii.opin.clxvii.

19 Malæ fidei possessor censetur, qui à vero rei domino admonitus rem illam suam non verò distrahentis, esse, eam nihilo minus emit. commune pono ex Felin.in cap.ii.nu.5.ver. fallit v. de præscrip.Matth.de.

Afflict

Afflict.decis.396.nu.10.Balb.in selecti.lacelsus par. iii. num.23.ff.de vsucap.& Ario Pinel. qui optimè declarat, in authen. nisi tricennale nume.14.cum seq. C. de bon.matern.

20 Maleficium & is commisisse dicitur, qui vel iniuriã intulit, vel verbis quidpiam aliud pœna dignum effu-
21 tijt.commune asseuerant Blanc.in pract.crimin.fol.48. nu.51.Iulius Clarus in pract.§.i.versi.sed quero nun-
22 quid maleficium: quamuis contrarium affirmet receptum Alciat.in l.verbum facere.ff.de verb.signifi.cuius opinio magis explodenda verbi subtilitate, quam solidis iuris rationibus fulcitur.

23 Mandatum generale, quo quis procurator constituitur, si in eo casus aliquis speciale mandatum exigens excipiatur, (vt verbi gratia, ne iusiurandum procurator præstet) cæteros omnes casus, in quibus speciale mandatum requireretur, & qui alias comprehensi non essent, comprehendet. commune aiunt Cagnol. in l.i. nu.30.& nu.33.ff.de reg. iur. Euerard. in topicis argu-
24 men.iii. Viuius lib.i.opin.ccviii.quin & alioquin regulariter mandatum generale complectetur id speciale, absque quo frustra generale foret. commune inquit Curt. Iunior in l.ii. nume.43.ff.de iurisdict. omnium iudicum.

25 Mandatum ab eis qui se procuratores dicunt, exhiberi iudices suapte ponte ac parte non petente præcipere nequeunt. commune ait Felin.in cap. causam nu.5. de iudic. & qui meritò cum nonnullis dissentit Nicolaus Anton.Grauat.lib.iiii.cap.v.num.22.& 23.ad Ve-
26 strium intellige tamen ac perpetuò memineris quod is absque mandato etiam rectè aget, penes quem obligationis instrumenta erunt, si præterea cautionem de rato præstet, vt frequenter placitum affirmant Ias. in l.cautio.nume.12.C.de procurat.Alciat. de præsumpt. reg.j.præsumpt.xxxiii. Nicol. Ant. Grauatius.d.cap.v. nu.30.& vide supra ver.cautio.

27 Mandatum à marito vxoris causam agente tum demum

mum peti poteſt,cùm ſemel illud recepit. commune di
28 cit Iaſ.in l.maritus.nu.8.C.de procurat. ab amicis vero
amicorum cauſam acturis & ſi generaliter exigatur,vt
commune aſſeuerant Rip.in cap. cum M. nume.61. de
conſtit.Blanc.in tract.de compromiſſ.in iii. quæſt. nu-
29 me.48.ver.amicus;tamen ſi de rato amici cauerint,nõ
exigetur.commune ponit Viuius lib.i.opin.xxix. cuius
30 contrarium verius ac probabilius alibi ipſe oſtendo.
quin & filiis ex damnato coitu ſuſceptis, ſi pro patre
velint agere,mandatum neceſſarium eſt. vt commune
effatur Iaſ.in l.exigendi nu.9.C.de procurat.
31 Mandatum interueniſſe haud præſumitur decurſo
etiam mille annorum ſpatio. vt ait frequenter placitũ
32 Cagnol.in l.velle num.16.18.& 19.ff.de reg.iur. magis
commune affirmat quam plurimos in id doctores con
gerens Ioan. Ceph.Ferrar.conſi.lxv.nu.16.excipe niſi
cauſæ parui momenti vertantur.commune enunciat
33 Gozad.conſi.xcvi.nu.11. ſed quod generaliter ſemper
tanto annorum curſu præterlapſo, mandatum inter-
ueniſſe præſumatur, aſſerunt commune Bologn. in l.i.
nu.58.C.qui admit.Soc. Iun. conſi. cxxxix. nume.10.
lib.iii.& alii,quos refert, atque immeritò amplectitur,
34 Viuius lib.i.opin. ccvii. obſeruabis tamen ac memoriæ
perpetuò commendabis quòd ſi ſemel mandatum in-
terceſsit,illius vi res geri præſumitur, quanuis poſt ma
gnum temporis interuallum geratur. commune dicit
Alciat. in tract. de præſumpt.regu. ii. præſump.xxiii.
nume. 12.
35 Mandatum qui ſuſcepit, mandati oblatam, leuem,
ac leuiſsimam culpam tenebitur. commune ait Porc.in
36 §.vlt.nu.1.ad fin.inſtitu. mand.ſi autem formam ac fi-
nes mandati ſciente & patiente domino egredietur,il-
li proculdubio obierit.ut commune renuncio ex Ale-
xan.in l.ſæpe num.87.colum.iiii. ad fin.ff. de re iud. &
conſi.lxxxiiii.lib.v.Iaſ. in l.ſi quis iniquum.§. ſi procu
rator.nu.5.ff.quod quiſque iur. Felin.in cap. cum olim
de offic.delegat,& in cap.iiii.nume.12.vt lite non con-

test. Dec.consil.ccccccclxxii.num.2.
37 Maudatum ad matrimonium contrahendum testibus probatur. commune dicunt Alexā.consi.cxix. col. pen.ver.nec dicatur lib.v.Curt.in addit.ad Paul. in l.i.
38 col.ii.ver.testes C.de procurat.vt & quoduis aliud mādatum appositis testibus rite probabitur.commune in-
39 quit Iaffred.decis.cxc.quin & eius reuocatio vno teste, ac iureiurando alterius testis defectum explenti probabitur.commune ponit Viuius lib. i. opin. ccccxv. cum Corset.in sing.ver.mandatum.
40 Mandatum non exigitur proponendis absentiæ caussis: vt commune placitum attestatur præpos. in cap. si
41 quando ij.quæst.vi.nume.21. nisi vt procurator absentem velit quis defendere: quippe tunc secus est. commune pronunciat Ias. in l. si is qui nume.7. C. qui testam.fac.poss.
42 Mandati actione tenetur qui generaliter pecunias mutuas dare, aut fœnerari, aut in rerum aliquarum emptionem erogare aliter non facturo mandauit, aut
43 etiam qui alioquin facturo certam tamen rem emere, aut certo alicui mutuari mandauit. vt communius hac in re Ioannis dogma asserit Porc.in §.vlt.in finem institut. mandat.
44 Mandator maleficii non ex eo quis probabitur, vt torqueri ea de re possit quod sibi illud perpetrandum mandasse aliquis affirmet commune & praxi tritum attestatur Iulius Clar.in pract.§.vult.quæst.xxi.versi. &
45 ex hac.notabis autem quod quis maleficij mandati conuincitur,non statuto sceleris admissorem punienti, sed statuto in facinus, sceleusque ipsum pœnas decernenti comprehenditur.commune effatur Ias.in l. si quis id quod nu.36.ff.de iurisdict.omn. iudic. & in l. si is qui pro emptore nu.361.ff.de vsucap. Bologn.cōsi. xxxiiii.
46 col.iiii.quanuis generaliter ac perperam ex præposterè accepta Ias. authoritate receptum, & praxi seruari assuetum scripserit Turzan.opin.cxxx.vt mādator statutis de faciente loquentibus obligetur. quod etiam magis

magis commune atteſtatur Alber.iii. part. ſtatut.q.liii. num.15. ſed ſuperior ſententia & verior proculdubio, & receptior eſt, vt facile collectu eſt ex iis, quos ſupra laudaui,atque ex aliis, quos cumulatim allegat Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæſt.lxxxix. verſic.ſed quæro.
47 non tamen dubium eſt,quin ſceleris mandator iure ciuili æquas patratori pœnas generaliter, & indiſtinctè luat:vt commune inquiunt Curt.Iun. conſil. cxxxvii. num.5. Cotta in memorab. ver.mandans, & qui latè
48 hac de re agit Iulius Clarus d.quæſt.lxxxix. punietur autem vbi exequutum mandatum eſt, non vbi iniunctum eſt,commune tradunt Duennas regu. ccclxxviii. in iii.ampliat.Iulius Clarus d.§.vlt.quæſt.xxxviii.ver. item quæro.
49 Mandans alicui alapas infligi, vel os alicuius vulnere deformari, ſi homicidium ſubſequatur, non illius
50 tenebitur:at qui ſimpliciter vulnus alicui inferri iubet, vel cùm offenſus eſſet, ſeruo iniungit, vt ad ſe non reuertatur,ante quàm nouum de offendenti audiat,ſubſequuti poſtea homicidij tenebitur. vt communia copioſè ponit Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lxxxix.ver.pone, cum ver.ſequent.
51 Manus alicui ſi ſimpliciter amputari iubeatur,& læ
52 ua atque inutilior ſemper amputabitur, ac ſi vna tantum manus iudicato ſit,non ea reſecabitur. quemadmodum communia interpretũ dogmata recenſet Iul. Clar.in pract.§.vlt.quæſt.xcvi.ver. pone quod aliquis, & ver.ſequent.
53 Maritus vbi dotem,vel dotis partem ex alicuius ſtatuti conſtitutione lucrifacit,dotem vel dotis partem ſolutam non verò duntaxat promiſſam lucrabitur.commune inquiunt Berous deciſ.xxii.nu.7. 9. & 13. & qui id dogma argumentis illi contrariis tutari nititur Viuius lib.i.opin.cccxix.col.ii.& ſeq. mihi tamen contrá-
54 rium verius & non minus receptum videtur. quod atteſtantur Alex. & Iaſ. in l.ſi donaturus. §.i.ff.de condict.ob cauſ.Soc.conſ.xxxii. in præſenti conſultatione

X col.

col.pen.lib.iii.& qui communem conclusionem asseuerant Curt. Iun.consi.cxxix. præsupponitur paulo ante finem.Tiraq. in fin. de retract. conuent.nume.33. &
55 seq.vbi ampliat idem fore, tametsi statutum de dote data,aut de dante dotem expressim meminerit. quod etiam absque dubio probari debet.nec requiritur præ-
56 terea vt huiusmodi statutis locus sit, vlla copula, aut vxoris in viri domum deductio. quemadmodum com mune ait Roland. à valle in tractat. de lucro dotis in
57 quæst.xvi nume.9. vnde longe minus ambigi poterit, cùm vel per vnam noctem vir atque vxor simul concubuerint: vt receptissimum affirmant Viuius vbi supra, post Tiraq. in tract.res inter alios acta limit xliiii. & in l. si vnquam versic. donationé largitus.C. de re-
58 uocat.donat. quin & cùm post matrimonium de præsentibus absque copula contractum vxor religionem profitebitur, maritus dotem, dotisvè partem ex id genus statuto lucrifaciet.commune pronunciant Ias. con
59 sil.cxxxv.colũ.i.lib.ii.& qui eum laudat Viuius d.opin. col.iiii.non tamen maritus nomine tenus ac putatiuus huiusce statuti prærogatiuis fruetur, vt receptum affirmat Roland.d.tract.quæstio.xcvij.nume.1.6. & 13.
60 attendetur autem semper ac diligenter obseruabitur in iis quæstionibus de dote lucranda statutum, quod in mariti domicilio viguerit, non verò quod in ipsius vxoris vel patria vel domicilio conditum florebit. commune asseuerant Ias.lect.i.num.24. & lect.ii. nume.60. in l.cunctos populos. C. de summa Trinit. Socin. Iun. consi. xiiii.lib.i. Curt.Iun. consil. cxxix. Viuius latissimè d.opin.colum.pen.vbi quam plurima ad materiam
61 vtilia congerit.& hæc profecto sententia mihi verior & receptior videtur,quidquid in contrarium scribat Pur-
62 pur.in d.l.cunctos populos.nume.120. memineris autem porrò quod huiusmodi emolumentum liberi prioris matrimonii superstites non remorabuntur, nec impedient,si vel de illis statutum expressim meminit, vel meminisse coniecturis assequi possumus: vt receptum

ptum interpretum dogma esse literis prodiderũt Boer. decisio. cxiii.nume.4. Berous in famil. quæstio. cxix.
63 nume.1.Paris. consil. xcj. colum.iiii. lib. iii. obseruabis hac in re denique quod maritus secundò nuptæ ac liberis prioris matrimonii præditæ non maiorem dotis partem lucrifaciet, quam ad vnum ex illis liberis peruenerit, tametsi certam dotis partem illi statutum aliquod disertè addicat. commune ait Bertrand. in l.
64 hac edictali.nume. 20. C.de secund. nupt. subducetur tamen & legitimę illius filii portionis ratio. vt commune testificatur Aymon Crauet.consi.cxciii.nu.12.
65 Maritus proprietate omnium bonorum, quæ ex vxoris vita functæ facultatibus, causa gratuita nactus est, labitur; si secundò matrimonij iugo caput subdat reponunturque bona omnia illa primi matrimonij liberis, vt frequenter placitum pronunciat Ioan. Nicel.in l.generaliter nu.8.& nu.58. C. de secund. nupt. quam in rem videbis etiam quæ superius obseruo ver. lucrum nuptiale.
66 Maritus absque mandato pro vxore rectè aget, si nunquam ante illius mandatum recepit. commune inquit Ias. in l. maritus. nume. 8. C. de procurator.
67 quin & vxoris nomine non incassum aget ad venditionis à se ipso factæ rescisionem. vt commune dicit Antonius Nicellus in gloss. concordan.cxx.§.duodecimò adducitur.
68 Maritus & sine causa vxori impunita verbera modicè infligere poterit. vt frequenter doctoribus probari non admodum vxorii testantur Porc. in §. sed hoc tempore nume.6. institut. de ijs qui sunt sui vel alien. iuris. Alexand. consil. cxv. nume. 3. libr. v. & qui eum laudat Iulius Clarus in pract.§.vlt.quęst.lvi. ver.potest etiam.
69 Maritus expensas in exigendis dotis nominibus po sitis de quantitate ipsã nominum exacta corradet.commune ait cum Plumb. Corn. in l.i.C. de bon. matern. Ioan. Crot. in l. frater à fratre nume. 123. ff. de con-

X 2 dict.

70 dict.indeb. quāuis contraria opinio uerior ac receptior sit ut attestatur meus iuris doctor Pinelus in d.l. i. par.
71 ii.nu.7. C.de bon.mater.tributa uerò atque onera pro rebus debita soluet absque dubio maritus ex ipsis bonorum dotalium fructibus. id enim uerè receptissimū affirmat idem Pinel.illa ead. par.2.nu.72.ver.primò igitur ampliatur.

72 Maritus interim dum matrimonium constat, dotis dominus censetur. vt late obseruaui superius ver. dos. eius
73 autem bona etsi pro dote ipsa tacitę hypothecæ subijciantur, tamen pro vxoris alimentis non tacitè obligata ducuntur. commune dicit Rom.consi.cccclííi.

74 Masculorum nuncupatio tametsi non ex propria ver
75 bi notione fœminas concludat, tamen ex legis interpretatione illas complectitur. commune inquit Cur. Iun.
76 cons.clxiii. nu.3. quamobrem masculorū nominatio in fauoribus fœminas comprehendet, vt frequenter placi
77 tum enunciat idem Curt.Iun.cons.cliii. nu.5. quamuis & in contractibus secus sit vt receptum scribit Ias. in l.
78 si quis id quod nu.23. ff.de iurisdic omn.iud. & generaliter in odio dignis diuersum omnino respondendū sit. quemadmodum resoluit Hypp.in l.vna nu.224.& nu. 225. C.de rapt.virgin.

79 Mater a luctuosa liberorū hæreditate in dubio excludi nequaquam debet. commune ait Curt. Iun.consil.
80 cxxxiiii.nume. 6. quin si à filio sine causa prætereatur
81 nullum testamentum dicet, si cum causa silentio inuoluatur, pro exhæredata habebitur. commune pronunciat cum Gulielm. Iulius Clarus de testament. quæstio.xlix. idemque attestantur Angel. in §. mater institut.de inofficio. testament. Bertrand. consil.i. nume.3.& consil.xxiii.nume.2.lib.v. Did. à Cou. ruu. in cap. Raynutius nume.3. & seq. de testament. Anton.
82 Gomez. de testament. cap.xi. nume. 34. si autem per substitutionem pupillarem exclusa fuerit nunquam illi legitima aliqua portio debebitur. commune affirmant Alexand.consi.xii.colum. iiii. lib. iii. & qui eum.

laudat

laudat Viuius lib.i.opin.ccvi.

83 Mater vel dotata vel indotata si legitimæ sibi in patris hæreditate competituræ renunciet, non oberit sui ipsius filiis ad aui hæreditatem aspirantibus. vt commune inquiunt Rip. in responsis titu. de legib. & long.consuet. cap. vi. nume.3. Viuius lib.primo opin. ccii. videto tamen quæ hanc in rem scripsi supra ver. filius.

84 Matri filium ex alio quàm suo ex marito susceptum asserenti nulla fides habebitur, etsi multum diuque vagata fuerit.commune effert Boer.decis.xxix.nu.6.asserunt & ij,quos supra laudaui ver.filius.

85 Matrem ad secundas nuptias conuolantem nec filius nec filia dotare tenetur. commune pronũciat Rip. in l.i.nu.82.ff.solut.matrim.

86 Matris exclusę proles non admittetur, vt commune latè retuli supra ver.filius.

87 Matrimonium signis duntaxat etiam alijs, qui fari possunt, rectè, ritèque contrahitur. commune dicunt Aretin.consi.xiii.colum.ii.Syluestr. versi. matrimoniũ ij. §. vij. & qui complures laudat Did. à Cou.ruu. in tract. de sponsal.ij.par. cap.iiii. nume. 1. poterit etiam

88 matrimonium vel ab eo contrahi, qui iam animam agat.vt receptissimum inquit Emanuel à costa in l. cũ tale.§.si arbitratu. ampliat.iiii.num.2.ff.de conditio.& demonstrat.

89 Matrimonium subsequentibus verbis contrahitur, non nisi te habebo vxorem,non mutabo te pro meliori vxore: vt frequenter placitum affirmant prępos. in cap. ex parte nume. 7. & nume. 8. de sponsal. Dec. in l. transactione colum.iii. in princip.C. de transaction. & qui non immeritò dissentit Turzan. opinion. cxiii.

90 item si quis dixerit, habebo te in vxorem, iuro seu promitto, quod te habebo in vxorem, matrimonii iugo se se alligasse videbitur.communia ponit copiosè Did. à Cou. ruu. de sponsal.ii.par.cap.iiii.§.i. nume.4.

91 ad finem. & sequen. at non matrimonium sed sponsalia

salia tantum iniet, si verba subsequentia fecerit, volo tecum contrahere matrimonium, volo te in vxorem ducere. commune asserit idem Did. à Cou. ruu. dicto
92 §.j. nume. 4. sed si quis solennibus verbis matrimonium cum aliqua contrahat, vt ab illa sui copiam consequatur, animo alioquin alienus à matrimonio contrahendo, & cum illa consuetudinem habeat eo semper fornicandi proposito, nullis matrimonij vinculis irretietur: quanuis debeat sub mortiferi peccati pœna vel cœlebs illam vxorem ducere, vel iam maritus stupri damnum pecunia resarcire. commune ait Did. à Cou. ruu. cum Hadrian. & aliis dicta secunda part. cap. ij. nume.4.
93 Matrimonium verè contractum censebitur si parentibus filiorum nomine expressim coniugalem consensum præstantibus ijdem filii presentes tacuerint, tametsi nullum aliud signum ediderunt. commune ait latè Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ij. par. cap. iiii.
94 num.4. longè autem diuersum ius erit si extranei hunc ce consensum exhibuerint. vt cõmune attestatur idem Did. eodem in loco.
75 Matrimonium contractum antea presumitur, si ij illud se contraxisse dicant, qui in illicito alioquin coitu aut stupro deprehenduntur. vt commune renuncio ex Hypp. in l. vna. nume. 69. C. de rapt. virgin. Ioan. Coras. lib. iii. Miscell. cap. ix. nu. 8. Iacob. Menoch. alicubi de arbitr. iudic.
96 Matrimonium nondũ coitu perfectum parte vna inuita diuidi potest. commune ait Curt. Iun. consil. clxx.
97 nu.1. quanuis promotione ad sacros ordines non dissoluatur. cõmune dicit Oliuer. de gradib. cognat. pag. cliiii.
98 nu.18. dissoluitur tamen dispensatione, vt frequenter placitum inquit Curt. Iun. d. consi. clxx. nu. 1. absolutũ
99 autem nec vllo pontificio diplomate de suo loco & gradu mouebitur. commune affirmat Cagnol. in l. nuptias nu.5. ff. de reg. iur.
100 Matrimonium contractum iri cũ pœna vel modicæ quan-

quantitatis ẽt ij promittere nequeunt,qui ipsos cõtra-
101 cturos iure sanguinis contingunt. at enim arrę tum in
102 quãtitate,tũ in specie rectè dabuntur: & si hæ quoque vtrinque dari nequeant.communia asserit hac in materia conueniendus Did.à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii.par.cap.iii.§.vii.nu.5.6.7.& 8.

103 Matrimonium, quod sub conditione contrahitur si Romanus Pontifex eius rei gratiam indulserit, valet ac ratum est:vt receptum affirmãt Did.à Cou. ruu. & qui eum cum alijs refert Iulius Clar. in pract. §. incestus ver.sed quid si aliquis.

104 Matrimonium metu obsequiali, vel officioso, vel reuerentiali,vt ita dicam,contractũ valet, ac firmum, ratumque est:nisi si is metus sit, quo cęteri cõtractus re-
105 scinderentur.quippe tunc matrimonium penitus nullum erit.communia ponit diligenter Did.à cou.ruu.de
106 sponsal.ii.part.cap.iii.§.vi.nu.3.& nu.5. si verò matrimonium alio metu contrahatur,ipso iure nullum prorsus est commune aiunt Panorm.in cap.cum locum.nu. 6.de sponsal.Barb.consi.liiii.nu.10.lib.i.

107 Matrimonij secundi causa,quod viuo marito, quem iamdudum absentem probabiliter mortuum credebat, vxor contraxit nõ punitur. cõmune pronunciat meus iuris doctor Anton.Gomez in l.lxxx.tauri.nu.31.

108 Matrimonii nomine,quod statuto punitur, nõ aliàs quis plectetur,quam si coitu consummatũ ostendatur.
109 commune dicit Hypp.sing.clvi. quãuis contrarium affirment receptũ Did.à Cou.ruu.de sponsal.ii. par. cap. j.nu.3.Viuius lib.i.opin.ccxii.quod verius cum distinctione alibi ostendo.

110 Matrimonii libertas nec statuto nec lege aliqua im-
111 minui potest, quam ob rem si alicuius cõsilio matrimoniũ contrahi iubeat,& secus facientibus pœna imponatur, aut alicuius iuris vel beneficii priuatio indicatur, nullius põderis omnino erit statutũ vel lex,qua id prę-cipietur.cõe inquiunt Frãcis.Curt.in addit. ad Paul. in l.i.litera G.ff. de iust.& iur. & qui alios cumulatè lau-

dãt Did.à Cou.ruu.de spõsal.ii.par.cap.iii §.viii. nu.6. Viuius lib.i.opin.cxxiiii.col.ii.Iulius Clarus in pract. §.vlt. quæst.lxxxii.statut.iii.per totum non tamen ma
112 trimonium impediri dicetur, nec illius libertas imminui cẽsebitur ex lucri alicuius alioquin propositi amissione: vt frequens interpretum dogma attestantur Aret.in l.Titia nu.3.ff. de verb. obligat. meus iuris doctor Emanuel à costa in l.cum tale. §. si arbitratu ampliat.viii.num.2.Did.à Couu.ruu.d.ii.par. cap.iii.§.iii. nume. 8.
113 Matrimonii probatio non erit, nominatio, quanuis illius præsumptio futura sit.commune ait Ioan.Coras.
114 lib.iii.Miscell.cap.iiii.num 7. nec illud item probabunt enunciationis, aut narrationis verba in instrumento exarata vt frequenter placitum dicunt Felin.in cap. il-
115 lud.nu.2.de præsumpt.Curt.Iun.consil.xcv. nu. 5. nec præterea matrimonium probabit vel annuli delatio his etiam in locis, quibus id signi à mulieribus passim circunferri solet, nec vel sola fama, vel mutuis pro viro
116 & vxore operationibus adiuncta, nec sola dotis, vel do-
117 nationis propter nuptias nominatio, nec denique sola
118 viri ac mulieris cohabitatio.quemadmodũ frequẽtibus calculis receptũ testãtur Soc.cõs.xxxix.visis & inspectis col.ii.lib.i.Turzan.opin.lxxix.quinimo nec fama & co-
119 habitatio coniunctim idoneã illius probationẽ suggerent, cõe pronũciant Soc.d.consi. Turzan.opin.cviii. si
120 tamen ad quadraginta annos cohabitatio peruenerit, satis luculenter vel sola matrimonium probabit. commune effatur Præpos.in cap.consultationi de sponsal.
121 Medicus cum ægroto nullam pactionem, nullamque conuentionem interim dum ille cũ morbo confligatur, facere potest.vt verius, ac receptius accuratè profitetur Arius Pinel.in l.ii.par.ii. cap.ii. nu. 33. cũ pręced.
122 C.de bon.mater.nec ante pręmium vllum exiget, quã sanitas infirmo restituatur.commune aiunt Rip. de peste.in tit.de remed.ad curand. pestẽ nu. 127. & qui latè hac de re agit Viuius lib.ii.opin.clxxvi.

Meliori

123 Meliori rei reddendæ impensos sumptus restituere is tenebitur, qui l. ii. C. de rescind. vend. rem ipsam voluerit abducere. vt frequenter placitum latè ostendit doctor meus Arius Pinelus ad illam eandem l. part. ii. cap. iii. num. 1. cum seq.

124 Membrorũ appellatio ad ea solum membra refertur, quibus diuerso, ac proprio officio corpus mouetur. cõmune inquiunt Did. à Cou. ruu. in repet. clemen. si furiosus pag. cccxxi. num. 8. de homicid. Iulius Clarus in pract. §. vlt. q. lxix. ver. item quæro.

125 Mendacium illius, qui alicuius criminis arcessitur, tunc demum aptum torquendo inditium suggeret, cũ præterea re alia iuuabitur. commune affirmat Grammat. voto xxx. nume. 15. in finem, & qui rectè id explicat Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæstio. xxi. versi. mendacium.

126 Mendacii improperatio & à prouocato, & à verũ dicenti facta iniuriarum actionem in improperantẽ gignit. commune dicunt Boer. post consuet. Biturig. cõsi. j. Iulius Clarus in pract. §. iniuria ver. quæro etiã. quãuis ea in re labascat Viuius lib. ij. opin. v.

127 Meorum appellatio iura & actiones concludit. commune ponit latè ac diligenter insignis Pinelus in rub. par. j. nu. 7. C. de bon. matern.

128 Mercatores belli tempore nec merces licitas ad hostes deferre possunt. cõmune inquit Boer. decis. clxxij.
129 nume. 10. at in pace seu in pactis induciis impunè non vetitas merces ad illos asportabunt. commune cum multis pronũciant Straccha de mercat. ii. par. nu. 43. & nu. 47. in finem, Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæstio. lxxvii. ver. Christiani.

130 Mercatores rationum codicem postulantibus aduersarijs edere tenentur. ut frequentius placitum asseuerat Straccha de mercat. 2. par. nu. 70.

131 Mercatorum liber in magnis summis probationem ipsis haud suppeditat. Cõmune dicit Aymon Crauet. de antiquit. tempo. par. 1. uer. uidimus & abundè. num. 3.

Si ta-

132 si tamen ex partium consensu confectus fuerit, & contra tertium quęlibet semiplenam probationem dabit. commune effert & idem, & ibidem nu. 29.

133 Mercatorum in causis, controuersiis, ac disceptationibus æquitas non iuris rigor inspici, ac sequi debet. vt frequenter placitum constituo ex iis, quos laudant Dec. in l. in omnibus quidem ff. de regul. iur. Bertrand. consil. cxlix. lib. iii. Paris. consil. lxxxii. num. 20. & consil. lxxxviii. nu. 4. lib. i. Straccha, qui id eleganter, ac verè explicat, de mercat. tit. quo modo in causis mercat. num. 1. cum sequentib.

134 Merces licitæ cum illicitis deprehensæ nõ vna proscribuntur. commune aiũt Alber. in ii. part. statut. q. iiii. num. 5. Iul. Clarus in pract. §. vlt. q. lxxxii. statut. vii. ver. vltim.

135 Meretricis matrimonium à mortis pœna illum excusat, atque eripit, qui ipsi meritò addictus erat. commune asserit Viuius lib. i. opin. xlv. ver. tertiò etiam. quæ sententia insigniter mihi probatur. ea etenim ratione tùm multorum barathrum de medio aufertur, tùm nõ
136 leuiter plectitur, qui tale sibi consortium asciuit. etsi illam vsu non seruari cum multis attestatur Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xcviii. ver. quæro etiam.

137 Meretricis raptor pœnas l. vna C. de rapt. virg. sanctas non incurrit. commune affirmant Hypp. ad eandemmet l. num. 26. Ant. Gomez in l. lxxx. tauri nu. 45. Iulius Clarus in pract. §. raptus ver. sed quæro, Viuius
138 lib. i. opin. cclvii. quin nec is, qui meretricem vi coegerit, vt secum rem habeat, illi iniuriarum tenebitur, aut vllas alio vllo nomine pœnas dabit. commune aiunt Alciat. cons. ccccclxix. num. 1. Iulius Clarus in d. pract.
139 §. fornicatio in finem princip. amplia etsi meretrix matrimonij vinculis alij constricta sit. quippe quia & qui hanc permoluerit, ac subagitauerit, nullis adulterij pœnis irretietur, nullis aliis omnino suppliciis plectetur. commune effantur Riminal. consil. xvii. num. 2. Iulius Clarus in d. pract. §. adulterium ver. quæro nunquid.

amplia

140 amplia secundo vt idem iuris prorsus futurũ sit, quamuis vterque carcere conclusus tunc temporis fuerit, cùm sic Veneri petulanter indultum est. commune ait
141 Boer. decis. cccxvii. num. 10. quod tamen non procedet si ipse carceris custos illi vim intulisse arguetur. vt cõmune ponit Iulius Clarus d. §. fornicatio ver. cum carcerata.

142 Meretrices in criminalibus causis testimonij dicendi ius non habent. commune pronunciant Ias. in l. cunctos populos lect. ii. num. 54. C. de summa Trinitat. Conrad. in tractat. de decurion. lib. i. capit. ix. §. ii. num. 17.

143 Merita, quæ ius agendi non præstant, nec obligatio-
144 nem naturalem producunt. vt frequentius placere, ac iuris rationibus magis consonare diligenter ostendit insignis Pinelus in l. i. part. iii. pag. 116. col. iiii. C. de bonis matern.

145 Merita alicuius, qui eo in actu inesse affirmat, qui & alioquin absque illis valiturus esset, plenam fidem faciet. commune inquiunt Curt. Iun. consil. cxlii. num. 3. Bellon. consil. lxxiiii. num. 17. Guido Papæ decis. xcv.
146 sed si actus aliàs irritus, atque inualidus futurus sit, nulla fides huiusmodi merita asserenti habebitur. vt frequenter placitum renuncio ex Alexand. Ias. ac Dec. in l. si donatione C. de collat. Soc. consil. lxv. & sequen. lib. i. Ias. consil. cliiii. lib. ii. Crauet. de antiquit. tempor. ii. part. à num. 10. Bellon. d. consil. lxxiiii. num. 5. Bertrand. cons. cxxxviii. num. 22. lib. v. Iul. Clar. §. de donat. q. iii. ver. sed hic occurrit. Ar. Pinel. in l. i. part. iii. nu. 23. & pag. 106. col. ii. ver. nona limitatio C. de bon. mater. quem circa isthæc merita semper adi & Ioan. Cephal. cons. xciiii. num. 16. & seq.

147 Metus qui in virum grauem, & constantem cadere posit, in arbitratu iudicis ponitur. commune effatur accuratè Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii. part.
148 cap. iii. §. iiii. num. 8. is autem & in personam propriam, & in filium illatus matrimonium vitiat, atque euertit.

commune

commune dicit Cardi. Alex. in cap. cum locum col. vlt.
149 ver. succedit quæstio de spons. sed & huiusmodi metus à potentiori illatus à mortis pœna excusabit illius alioquin reum. vt frequenter placitum asseuerant Corset. in sing. ver. metus. Grammat. voto. xxviii. Viuius lib. i. opin. xlv. ad finem.

150 Metus reuerentialis, hoc est, qui ex mariti, vel patris, vel domini obseruatione, atque cultu proficiscitur, non est idoneus ad contractus rescissionem. vt frequenter placitum pono ex Alex. in l. interpositas num. 5. C. de transact. Alciat. in cap. cum contingat nu. 1. de iureiur. Did. à Cou. ruu. de spons. ii. part. cap. iii. §. vj. à nu. 3. Vi-
151 uio lib. i. opin. ccxiii. excipe nisi si minæ præcesserint: cō-
152 mune ponit Soc. cons. ccxi. lib. ii. excipe. ii. nisi insignis inde læsio emergat. commune inquit Aret. cons. xxiiii.
153 quod iudicis arbitrio metietur. quemadmodum vt cōmune scribit Viuius d. lib. i. opin. lvii. in finem.

154 Metus contractum, qui illo gestus, actusuè est, non
155 reddit nullum, etsi rescissioni obnoxium faciat. commune asserit Martin. Nauar. in relect. capit. accepta op-
156 posit. v. num. 8. de restitut. spoliat. excipe nisi si dotis vel per stipulationem promissæ contractus sit. commune effantur Bald. Nouell. de dote. vj. par. priuil. xxxvi. Viuius lib. i. opin. lvii.

157 Metum illatū esse vel intercessisse asserentibus duobus testibus maior fides habetur, quàm mille aliis aliud affirmantibus. commune inquiunt Dec. in cap. vlt. de appel. Paris. cons. cxxxviii. nu. 8. lib. iiii. Did. à Cou. ruu. de sponsal. ii. par. cap. iii. §. v. num. 10.

158 Minæ ab eo fusæ, qui vel potentia polleat, vel verba ad rem conferre sit assuetus, satis inditij ad quæstionem præbent. commune proferunt Anan. in capit. i. num. 10. de maledic. Marc. Anton. de indiciis nu. 183. Iulius Clarus in practic. §. vlt. quæst. xxi. ver. minæ ef-
159 fusæ. quanuis Imol. in l. vlt. num. 10. ff. de hæred. instituend. perperam scribat receptum, & ad infligendam pœnam illas sufficere.

Minimis

160 Minimis in rebus nulla cura impenditur. communem regulam effatur Gomez in §. pœnales post nu.4. institut.de action.

161 Minor annis quin pro debito in carcerem detrudatur, nihil impedit. commune ait Caccialup. in tract. de
162 debit. suspecto & fugit. q.v.nu.8. quod intelligo processurum, quanuis ille sit filiusfam. cùm vbiq; eadem iuris ratio versetur. nec multum hac in re moror Viuium cum iis, quos laudat, lib.i.opin.ccxiiii.

163 Minor annis vigintiquinq;, ac iam viginti annis maior accusare generaliter, ac regulariter quenuis potest. commune affirmant Abb. in capit.i. de accusat. Viuius
164 lib.i.opin.xx.& quanuis regulariter in quauis iuris sui
165 allegatione læsus restitutionem impetrare possit, tamē
166 si doctor aduocatusq; fuerit, vt vel minor xviii annis esse potest, non restituetur. communia scribunt Boer. decis.cccl. Viuius d.lib.i.opin.lxxxvi.

167 Minor qui se maiorem annis iurauit, etsi beneficium restitutionis idcirco perdiderit, tamen contractum non ideò minus nullum dicet, si consensus propinquorum statuto loci requisitus non interuenerit. cōmune aiunt Petr.de Bented. decis.xlvii. Viuius lib.i. opin.ccxcvi.

168 Minor annis si hæres ab aliquo institutus hæreditate non adita decesserit, tanquam eo ipso læsus restitutionis beneficium ad hæredes trāsmittit. commune dicit Ant.Gomez de testam.cap.ix.nu.vlt.

169 Minor, qui cùm se enormissimè lædi nosset, restitutioni nihilominus cum iureiurando renunciauit, nec absolutionem à iuramento, nec in integrum restitutionem impetrabit. commune aiunt Cur. Iun.cons.xliiii. col.pen. Viuius lib.i.opin.ccxxi.

170 Minores ob rem vilius venditam nón ad ipsam rem omnino auocandam restituuntur, sed ad resarciendum precij iacturā, fietq; ea in specie aduersario optio, num rem, num precij reliquum præstare malit. vt frequenter placitū renūcio ex Gozad. cōs.xliiii.nu.14. Ar.

Pinel.

Pinel.in l.ii.part.ii.cap.iii.nu.2.in finem C. de rescind. vendit.atque ex iis quos ipsi laudant.

171 Minores nec aduersus pecuniam fortuitò perditam restituuntur, vt commune inquit Ioan. Mauric. de re-
172 stitut.in integrum cap.clxxv.nec aduersus ordinarium actionis redhibitoriæ, & quanto minoris præscriptio-
173 nem, nec aduersus triennalem instantiæ cursum, nec
174 denique in lapsum inuentarij conficiendi tempus restitutionem vllam obtinebunt. quemadmodum rece-
175 ptum ponit Turzan. opin. cxxv. nec item rursus restituentur, si se non aduersum ituros contractui gesto, vel generaliter iurauerint. commune asseuerant Aymon Crauet.consil.vii.col.iii. ad finem. Turzan. opi-
176 nion.cxxxii.& opin.clix.etsi aliud auxilium præter restitutionem non obstante eo iureiurando intentare queant. commune dicit Alciat. in cap. cum contingat
177 num.162. de iureiurand. alioquin & in minimis rebus imploratam restitutionis opem adipiscentur.vt verius ac receptius contra aliquammultos meritò profitetur duo mihi non pœnitendi doctores Arius Pinelus, atq; Emanuel à Costa, ille in l.ii.part.i.cap.i. num.26. C.de rescindend. vendition.hic in l. Gallus §. & quid si tantum part.ii.num.77.cum sequent.ff. de liber.& posthu.
178 quin & aduersus fœneratores restituētur, ni mutuum fœnebre in eorum rem versum probetur. vt frequens esse interpretum dogma constituo ex Alex. in l.ciuitas num.11.ff.si cert.pet.Dec.in l.singularia nu. 21. ff. illo eod.tit.Rip.in l.i.§.si is qui bona num.12.ff.de pignor. Soc.cons.cxv.lib.i.

179 Minores, qui ob delicta puniri possunt, de sui ipsorum facti quæstione & iusiurandum dare, & responde re coguntur.cummune renuncio ex Hyppol. in l.pen. nu.72.ff.de quæst.& in pract.§.postquam num.4. Ant. Gomez de delict.cap.i.nu.65.

180 Minores quin ab alio ementes pacto rei vendendæ obligentur, nihil prohibet.vt receptius ait accuratè doctor meus Arius Pinelus in l.i. part.iii. num. 53. C. de

bon.

bonis matern. æquius & vtilius affirmat idem Pinelus in l.ii.part.i.capit.iii.num.1.ad finem C.de rescind. vendit.

181 Minores cura vel tutela liberati non possunt locationem ab ipsorum vel curatore, vel tutore factam improbare. vt commune asseuerare ausim ex Alex. in l. si filio §.si vir ff.solut.matr.Soc.cons.cxxv.nu.6.lib.j. Did. à Cou.ruu.lib.ii.resolu.cap.xv.num.5.in med. & nu.6. in princip.

182 Minores si quempiam contractum sibi vtilem, & cõducibilem non ritè tamen nec solenniter gesserint, nihil egisse videbuntur. quippe quia nullus erit eiuscemodi contractus, quantumuis illis expediat. vt commune renuncio ex Ias.in l.cum ij §.eam nu.2. ff. de transact. & in l. contra iuris in fin. principij ff. de pact. Felin. in cap.causam numer.8. de iudic.Tiraquell.de iure marit.
183 glos.viii.num.56.cum duobus sequentib. poterunt tamen illum iis etiam inuitis, quibus cum contraxerunt, statis ritibus circunsepire. vt frequenter placitum pono ex Ias. vbi supra. Tiraquell.d.glos.viii. num.92. Ar.
184 Pinel.in l.i.par.iii num.32.C.de bon.matern. quanuis perperam contractum id genus à principio valere affirmauerit Accurt.in d.§.eam, & illum complures sint sequuti, vt constat ex Corset. in singul. ver.pupillus fol. 177.ex Ias.in §.actionum nu.43.insti.de action. Tiraq. vbi supra num.62.

185 Minores non magis alienandi copiam habent, cum
186 actio illis ad rem soli conuenit, quam cùm iam dominium rei assequuti sunt. commune aiunt Tiraq. de retract.§.i.glos.vii.nu.17.Ant.Gomez de cõtract. cap.x. col.ii.Arius Pinel.& in rub.part.i.nu.33.& in l.i.par.iii. pag.112.col.ii.C.de bon.matern.

187 Minorum tutores illorum nomine pacem cum iis inire poterunt, qui ipsorum parentes offenderũt: commune aiunt Ioan.de Amicis cons.lxxxviii. nu.4. & qui diligenter hãc rem agit Iul.Clar.in pract. §.vlt.q.lviii. ver.quæro an tutor

Mobilium

188 Mobilium legato pecuniam comprehendi receptum est:vt constat ex Dec.consil. ccclxxxi. num & num.5. & cons.ccccclxx.colum.i.cum sequent.Paris.cons.lxxix. num.45.lib.ii. Ar.Pinel.in l.i.part.ii.num.45.C.de bo-
189 nis matern.quanuis Pauli iurisconsulti authoritas non leuiter refragari videatur lib.iii. sententiarum titul.de vsufruct. & Grecorum schola proculdubio reluctetur apud Harmenop.lib.v.tit.x. de mobilibus legatis. sed ea de re alibi latius,& commodius agetur.

190 Molendinum qui antea seu in publico, seu in priuato flumine ritè,ac rectè fabricatus est,aliud alium strue re iure impediet,si suo nocebit.commune efferunt Ias. num.21.Rip.num.25.in l.quanuis ff.de flumin. Curt. Sen.cons.xxxiii.num.2.cum seq. Ruin.cons.cxci.nu.3. lib.i.& cons.xcviii.num.12.lib.iiij.

191 Monetam cudere nemini alij quàm principi ius fasq; est.commune ponit Arius Pinelus alioqui principum non assentator in rub.part.i.cap.iii.num.4.C.de rescin
192 dend.vendition.poterunt etiam liberæ quæuis ciuita-
193 tes illam cudere vt vbique receptum est. si autem quis
194 monetam Imperatoris nomine falsam cuderit, vel ali-
195 ter adulterauit,ignis supplicium dabit,quanuis qui cuiuspiam ciuitatis monetam adulterasse probabitur, non aliam,quàm deportationis pœnam luat. communia affirmant Didac. à Cou. ruu. in pract. quæstion. fol.339 num.3. Iulius Clarus in practic. §. falsum ver. dixi etiam.

196 Monetam qui abraserit, vel attonderit, si liber erit, bestiis subiicietur, si seruus, vltimo supplicio afficietur. commune asserunt Did.à Cou.ruu. in pract.quæstion. fol.339.num.3.Iulius Clarus in pract. §.falsum ver.ra
197 dens autem, ac Viuius lib.i. opin. ccxvii. at qui monetam falsam expenderit, si nummi,quos expendit,euidenter plumbei,vel stagnei sint,pœnas legis Corneliæ
198 de falsis luit, si id genus illos esse haud statim appareat, pœna duntaxat extraordinaria pro iudicis arbitratu punitur.commune pronunciat Alex.consil.cxxi. num.

num.3.lib.vii. quem refert, & probat Iulius Clarus d.
199 §.falsum ver.expendens. quanuis aliud in praxi seruari testetur Marsil.in l. qui falsam num.64.ff.ad l. Cor-
200 nel.de fals.contra quem æquitas profectò omnis est & quòd generaliter vbicunque dolus non versatur, falsi crimini locus nullus est commune aiunt Soc.Iun. consil.xxxix.nu.83.lib.ii.Viuius lib.i.opin.ccxviii.
201 Monetæ promissæ æstimatio, quæ contractus tempore erat, debebitur, si postea vel omnino & in perpe-
202 tuum improbetur, vel ponderis imminutionem ratione aliqua patiatur: vt si non ipsa monetæ massa, sed valor illius atque indicatio imminuatur, vel augeatur, eius seu intertrimentum, seu commodum ad creditorem spectabit.cõmunia inquiunt Boer. decis. cccxxvii. nu.12.& nu.13.Bologn.in l. cum quid nu.69. & 70. ac 74.ff.si cert.peta.Crauet.consi.xlvii.nu.6. Petr. de Be-
203 nintend.decis.xxxix. nu. 1. verùm enim vero si quam moram debitor in solutione contraxerit, monetæ æstimatio quanti plurimi subducetur. commune ponunt
204 Boer.ac Petr.de Benintend.vbi supra. Monetæ porrò, quæ testamento relinquitur, is valor in consideratione est, qui ipsius testamenti tempore fuit, non qui tũc est, cum solui ipsa debet. commune aio ex iis quos laudant Soc.consi.vi.lib.ii.Arius Pinelus in rub.par.i.cap. iii.nu.22.& seq.C.de rescind.vendit.
205 Monetam minutam pro aureis solui posse consuetudo iure potior atque antiquior admisit, quanuis nullam mentionem de illa faciat obligatio. vt frequenter placitum enunciant Rub. consil. cxlviii. nume. 1. Curt.Iun.consi.xxiiii.num.5.Arius Pinelus, qui id eleganter declarat, in rub.i.par.cap.iii num.16. & seq. C. de rescind.vendit.
206 Monetarum valor atque indicatio vel à solo principe absque populi consensu immutari potest. cõe asserit
207 Boer.decis.cccxxvii.nu.6.& seq.requiritur tamen iusta aliqua ad id causa vt alibi latissimè probo.
208 Monendi alicuius atque inducendi præceptum non

præsefert coertionem. vt commune ait Felin. in capit. tuam de simon.

209 Monitione opus est, vt pœnæ locus fiat, quæ simpliciter ac nulla temporis mentione facta aliquid nō agenti imponitur. commune inquit Præpos. in cap. quidam v. quæst. i.

210 Monialem qui subagitauerit, incestus crimine ob-
211 stringetur, quod eiusce generis coitus generaliter incestus ducatur. communiter receptum apud iuris Pontificij interpretes ait Bermond. de concub. fol. 75. nu. 2. in finem.

212 Moræ contrahendæ sufficit facta etiam extra iudiciū interpellatio: vt est Accurt. sententia in l. qui Romę §. cohæredes in ver. extra ff. de verb. obl. communis iuxta
213 Tiraq. lib. ii. retract. §. iiii. gl. vj. nu. 39. ac satis superq; est quibuslibet verbis eā fieri, vt tradit Bar. cōmuniter approbatus in l. si quis mihi §. pater Seio in princip. ff. de
214 acq. hæred. quin & vnica tantū interpellatio ad id exigitur. vt docet idem Bart. post gl. in l. Titia Seio §. vsuras ff. de leg. lib. ii. & est cōmune interpretū placitum teste Alex. in d. §. cohæredes nu. 2. Fel. in cap. ex literis nu. 8. de constit. Purpur. in l. vinū nu. 42. ff. si cert. pet. Coras.
215 lib. ii. Miscell. cap. vj. à nu. 4. debebit tamen fieri cōgruo & loco & tēpore. l. mora ff. de vsur. iuxta declarationem Bar. cōmuniter interpretibus probatam in l. cum filius
216 §. vlt. nu. 2. ff. de verb. oblig. intellige tamen necesse esse præterea trāseat post interpellationē tempus aliquod, vt censet gl. in l. Aemilius in ver. restitui ff. de minorib. quam receptam ponit Alex. in l. i. §. ita nu. 9. ff. ad l. Fal-
217 cid. quibus autem in casibus etiam absque vlla interpellatione incurratur mora, tradit post Dec. copiosè Purpur. in l. quod te mihi à nu. 90. ff. si cert. petat.

218 Moræ expiatio seu purgatio quando celeriter ac ritè facta censeri debeat, iudicis arbitrium metietur. commune inquiunt Dec. consil. cxxxviii. num. 7. Rip. in l. si insulam nu. 35. ff. de verb. obl. Viuius lib. i. opini. ccxix.
219 quanuis Ias. in omnibus casibus ante sententiam pur-

gari

gari moram posse frequenter placitum affirmet in l.pa
220 cto num.8. C.de pact. sed verior proculdubio ac receptior superior sentẽtia est.memineris tamen quod nec moræ purgatio admittitur in specie. l.si quis maior C. de transact.vt cõmune ponit Dec.consi.ccccliii.nu.12.
221 nec moram generaliter ac regulariter in quantitatis debitoribus difficultas soluendi excusat. vt frequenter interpretibus Alexandri ætate recentioribus placuisse contra antiquorum dogma testificantur Dec. colũm.v. Ias. nume.33. Rip.53. Purpur.63. in l. quod te mihi ff. si cert.pet. Ruin.cons.cl.nu.3.lib.i. Viuius lib.i. opin.lxj.& hanc etiam in rem videto, quæ superius obseruo ver.difficultas.
222 Moram qui semel contraxerit, non liberabitur, si res postea perimatur, seu similiter illa interitura apud creditorem proponatur, seu secus. commune inquiunt Alex.in l.nemo ff.de verb.oblgat.& in l.cum res §.vlt. ff.de leg.lib.i.& Ias.nu.27. Bolognet. nu.71. in l.quod te mihi ff. si cert. petat. Ioannes à Medina de restitut.
223 quæst.vj.quanuis ab hoc recepto dogmate non immeritò defecisse videantur cum Mart. Fulgos. Ias. nu.27. Dec.num.16.Curt. Iun.num.33. Rip.28. Bologn.71. cũ sequentib.in d.l.quod te.sed ea de re alibi Deo dante vberius agemus.
224 Morientis assertioni in suimet ipsius damnum, non
225 & in alterius fraudem fides adiungitur. commune aiũt Marc.Anton.de indiciis num.393.Iul.Clar.in pract.§. vlt.q.lij.ver.potest etiam.
226 Mors ciuilis iis duntaxat in casibus naturali confertur, atque exæquatur, quod ius expresim recenset. cõmune pronunciat Boer.decis.cccxxiii.nu.6.
227 Morti qui sententia iudicis ex statuti forma in contumaciam addicitur, non ante seruus pœnæ efficitur, quàm reapse capiatur, etsi iuxta iuris communis formam iudicatus statim pœnæ seruus efficeretur. commune aiunt Boer. decis. cclxviii. num.8. Viuius lib.i. opin.cccxxx.

228 Mors illius, qui accusatus est, tunc demum accusationem perimet, cum ob illud crimen bona fisco non addicuntur. quemadmodum frequenter interpretibus probari testantur Tiraq. in l. si vnquam ver. reuertatur. nu.241. C. de reuoc. donat. Ant. Gomez de delict. cap. i. nu.80. ver. sextus casus, & qui accuratè de materia agit
229 Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæst. lj. ver. scias etiam. sed & mortuorum memoria & accusari, & damnari ob læsæ maiestatis crimen potest, si tum crimen ipsum contra
230 principem, vel contra rempublicam Romanam directò susceptum sit, tum quinquennio præscriptum nondum fuerit. vt communia placita affirmant Gyg. de crimin. læs. maiest. fol.74. nu.24. & fol.73. quæst. xxiii. nu. 1. Iul.
231 Clar. in practic. §. læsæ maiestatis ver. item licet. verùm enimuerò ipsa mortuorum cadauera puniri nec vnquã possunt, nec vnquam debent, vt est Ang. post Cyn. ac Petr. doctrina in l. ii. C. qui testam. fac. poss. quam receptam aio ex Bal. in l. vna col. ii. C. ne ex delict. defunct. Ang. de malefic. ver. qui iudex videns col. vj. Dec. & Ca-
232 gnol. in l. pupillum §. hæredes ff. de regul. iur. non tamen idcirco sepeliri illic poterũt, quò viuis cadauerum patronis ingredi non licuit, vt est mirabilis Bart. sentẽtia à nemine hucusq; improbata in l. ii. ff. de cadauer. punit.
233 Mortis supplicio qui damnantur, bonis etiam hodie fisco applicandis labuntur. commune ait Cephalus vir non paruæ doctrinæ, atque eruditionis in cons. lxxix.
234 num.4. Viuius lib. ii. opin. ccxliii. licet contrarium vsu seruetur, vt & ipsi attestantur. qui autem huic mortis infelicis supplicio addicti factionem testamenti habeãt, differit eleganter cum receptis sententiis Iul. Clar. de testament. quæst. xxi.
235 Mortem sibi consciscere annixus nec vnquam bonorum confiscatione idcirco plectitur, vt cõmune ait Ber-
236 trand. consil. cxxxiii. num. 2. lib. iii. nec vllum omnino supplicium pendet, si non ductus sceleris alicuius conscientia id molitus fuerit. quemadmodum commune

 cum

cum multis verè atteſtatur Iul.Clar. in pract. §.vltim. q.lxviii.ver.ſe ipſum.

237 Mortui aduocati, quorum opera conducta erat, pendente locationis anno integrum nihilo minus ſtipendium ad ipſorum hæredes tranſmittent.commune ait Curt.Iun.in l.diem functo num.53.ff.de offic. aſſeſſ. vt

238 & prætores intra ſui officij tempus præmorientes autoramentum ſuum ad illorum hæredes tranſdunt. cōmune inquiunt Iaſ.nu.38.Dec.nu.15.Cur.Iun.nu.29.

239 in d.l.diem functo. idemq; iuris erit doctoribus ad profitendum conductis,atque anticipata morte præreptis, vt frequenter placitum teſtificantur Curt.Iun. vbi ſupra,& Calefatus de Plumbin.in l.i.nu.265.cū ſequētib.

240 ff.de off.eius,cui mand.eſt iuriſd. ac deniq; idem etiam in medicis ſtipendio alicubi honeſtatis procedet. quia & illorum hæredibus integrum inchoati anni ſalarium præſtabitur.cōmune cum Cephalo conſ.vii.& ſeq.lib.i. ponit Viuius lib.i.opin.lxxxvii.in fin. & par abſq; dubio in omnibus ratio verſatur.

241 Mortuos capones nequit ſoluere, qui ſimpliciter par caponum præſtare obligatus eſt. ita enim cenſet Bartol. in l. quod te in vltim. quæſt. ff. ſi cert. pet. cuius doctrinā ponit communē Viuius lib.i. opin.lxvj. in finem.

242 Mulieres dotium hypothecis renunciare nequeunt, ſi alia viris bona non ſupererent,ex quibus dotes ſeruari poſſint.cōmune aiunt Paul.in l.Mæuia §.fundus nu.8. ff.ſolut. matr. Panorm.in cap. peruenit nu.2.de empt. & vendit.

243 Mulieres,quibus ſtatuto non licet abſq; duorum propinquorum conſenſu contrahere, non licebit itē abſq; illo mortis cauſa donare.commune aiunt Tiraq. de legib.connubialib.gl.iii.quæſt.iiii.Pontan.in l.ii.ff.de leg.

244 lib.i.ſed verior eſt contraria ſententia, quam receptam teſtificātur Soc.& Iaſ.col.iii.Alciat.nu.2.Claud.Aquēſ. nu.7.Soc.Iun. nu.60.in d.l.ii. Viuius lib.i.opin.ccxcvj.

245 nec is proderit cōſenſus, in eorundem propinquorum

vtilitatem accomodatus: vt receptum inquiunt Dec. consil.dcxii.ad finem.Ioan. Dilect.de art.testan.tit.xi. caut.ii.num.2.Villalob.in sua collecta. Viuius d.opin. col.ii.vbi multas exceptiones, & declarationes ad hu-
246 iusce generis statuta memorat. quibus adde quod huiusmodi solennitas non exigitur, vbi pater cum filia cõtrahit; & iam si contractus renunciatio in patris fauorem sit.commune aiunt Alciat.de præsumpt.reg.i.præsumpt.ii.num.6. Ioan. Cephal.consil.cix.num.11.vbi cum num. sequent. aliquot alias exceptiones vtiliter
247 subtexit. Memineris autem semper quod si propinqui nulla probabili causa ducti consentire noluerint,cogi à superiore poterunt. vt frequenter placitum efferunt Plottus in l.si quando num.352. C. vnde vi, ac Viuius
248 vbi supra col.ii.in finem. memineris porrò quod si iusiurandum adiungatur, defectus authoritatis propinquorum de medio tolletur, tametsi statutum specialiter id prohibeat. commune affirmant Ferret. caut.vj. latè Bolognet.in rep.l.omnes populi nu.97.ff.de iusti.
249 & iur.ac Viuius,qui multos contrarium receptum pro
250 nunciantes allegat,lib.i. opin.ccxcvii. sed mihi certè ea in discordia iusiurandi religio potior, atque omnino seruanda esse videtur. vt ea de re copiosius alibi agens ostendo.

251 Mulieres libidinis ergò virorũ raptrices pœnis l.vna C.de rapt.virg.sanctis obnoxiæ fiunt.cõmune ait Hyppol.ad illam l. nu.223.

252 Mulieres æquè ac viri statutis illis plectentur, quæ iubent,ne quis de nocte cum armis,vel sine lumine in-
253 cedat,vel pœnam aliquam indicunt genus aliquod vestium ferenti. vt communia ponit Viuius lib. i. opinion.cclxxxiii.

254 Mulieres inhonestæ etiam ac meretrices, si nuptæ sint, pro pecuniariis debitis in carcerẽ condi nequeũt. commune ait prolixè Did.à Cou.ruu.in tract.de spon-
255 sal.ii.par.cap.vlt.§.xi.num.vlt. at pro criminibus omnes regulariter in carcerem à viris seiunctę trudi possunt.

ſunt. vt de conſuetudine receptum latè teſtatur Iulius Clarus in practic.§.vltim.quæſt.xxviii. ver.quæro igitur.

156 Mulieres,quæ inhoneſtè vixerunt, ſi ad frugem bonam redierint,non debent perſonæ turpes reputari, vt voluit Bal.in l.ſi filiam C.de inoffic.teſtament. dicunt receptum Rip.in l.vlt.num.223.& ſeq.C.de reuoc.do-
157 nat.Viuius lib.i. opin. cxxx. etſi non mediocriter illud aduerſetur:

Læſa pudicitia eſt, deperit illa ſemel.

& illud alterus,

Neque amiſſos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec uera uirtus, cùm ſemel excidit,
Curat reponi deterioribus.

Sed hæc alibi latius,& opportunius.

158 Mulieres generaliter, ac regulariter in cauſis omnibus tùm ciuilibus,tum criminalibus,prçterquam in vltimis voluntatibus teſtimonij dicendi ius habent.commune inquiunt Panorm.in cap.quoniam num.2. de teſtib.Aret.in l.qui teſtamento §.mulier ff.de teſtamen. copioſè Anton.Gomez de delict.cap.xii. num.13. Viuius lib.i.opin.ccclxxxiii.Iulius Clarus in pract. §.vlt.
159 quæſt.xxiiii.ver. quæro igitur. quin & in codicillis teſtes eſſe poterunt.commune dicit Porc. in §.vlt. nu.11.
160 inſtitut.de codicill. & in teſtamento etiam ad pias cauſas condito teſtes putabuntur ſolennes, vt frequenter placitum enunciant Bellon.conſ.xiiii.num.8. ac latiſsimè Iul.Clarus de teſtament.quæſt.vj. ver.iii.infertur.
161 ſed & tum in militari teſtamento locupletes teſtes habebuntur,commune affirmat Bauer.in §.planè num.5.
162 inſtitut.de teſtament.milit.tùm in teſtamento inter liberos exarato à perhibendo teſtimonio haud arcebuntur.commune cum multis aſſeuerat Iulius Clar.d.tractat.de teſtamen.quæſt.viii.vèr.ſecundo infertur. quæ
163 omnia intelliges ad Cæſarum ius referri debere. nam iure Pontificio in cauſis criminalibus mulieres regula-

riter testimonium non dicent:commune scribunt Dec. in l.fœminæ num.34.& sequent.ff.de regul.iur.Duennas reg.cccxv.in princip. Iulius Clarus d. quæst. xxiiii.
264 ver.de iure autem . quanuis in testamentis generaliter eodem pontificum iure idonei,atque assidui testes ducantur . vt frequens interpretum dogma esse miserunt in literas Paris.consil.lj num.16.lib iii.Did.à Cou.ruu.
265 in cap.cum esses num.14. de testament.cuius tamen cõtrarium longè verius mihi videtur; quod etiam frequẽter receptum memoriæ prodiderunt Alex. consil.lxx. num.13 lib.ii.Ioan.Dilect.de art.testan.caut.ii.num.7. & qui de materia diligenter differit Iul.Clar.d.tract.de testam.quæst.lv.ver.sed quid de iure canonico, ac Viuius lib.i.opin.ccclxxxii.

266 Mulieribus vtiles contractus valebunt,ac rati erunt, quanuis in illis propinquorum consensus statuto requisitus non interponatur.cõmune aio ex Bal. in l. nec.C. de contrah.& committ.stipul.Ang.&Imol.in l.mutum §.vlt.ff.de acquir.hæred.Viuio lib.i.opin.ccxcvi.ver.fallit vndecimo,atque ex iis iuris interpretibus, quos inferius laudo ver.solennitas.

267 Mulieribus, quæ secundas nuptias inierint, pœnæ in liberorum fauorem spectantes adhuc impendent. commune pronunciant Dec.consil. lxxxiii. &consil. ccxxx. Ioan. Nicol. consil.j. de secund. nupt. ac Ioan. Dilect.de art.testand.tit.vj.caut.xviii.& vide infra ver. nuptias.

268 Muros qui alterius ciuitatis,quàm Romæ,transcendit non alias pœnas luet, quam quas iudicis arbitrium statuerit. commune aiunt Roland.consi.lxxxiiii. num.25.lib.ii.Iulius Clarus in pract.§ vlt.quęst.lxviii.
269 ver.muros. quod magis humanitate pœnarum mitigatrice,quàm solida aliqua iuris ratione innititur. sed hęc alibi vberius.

270 Mutuum non ideò minus mutuum erit, quod contrahentes pacifcuntur, vt illud indeteriori conditione reddatur.commune inquiunt Ias. lect.i.nu.2. & lect.ii. num.

num.21.Purpur.num.4.in l.cum quid ff. si cert.petat. defendit Zas.lib.i.singular.intellect.cap.ii.num.5. Bel-
271 lon.lib.i.supputa.cap.v. nec item mutuum esse desinet, quod debitor eandemmet pecuniam,quam mutuò accepit,inuito etiam creditore,ac nulla inde tamen re læso soluat.commune affirmant Dec.in l.ii.lect.i. num.8.
272 ff.si cert. pet. Viuius lib.i.opin.lx. tum demum autem mutuum repeti potest, cùm vel longa solutionis mora interuenit,vel facilis atque commoda solutio est.vt receptissimum ex Rip.& aliis scribit meus doctor Emanuel à Costa in l.si ex cautione limit.ii.nu.6. C.de non numer.pecun.
273 Mutuanti pecuniam ad alicuius rei emptionem non aliter in re illa sui ipsius nummis empta quæretur hypotheca,quam si expressim ita inter ipsum,ac debitorē conueuit.commune inquit Bal.in auth.quo iure in fin. C.qui pot.in pign.habean.

1 NATVRALES liberi etsi à parentibus nihil
2 dono,nihil legato nancisci possint, possunt men ab eisdem parentibus substitui aliis liberis impuberibus,atque omnibus illorum facultatibus potiri,quibus substituentur:cōmune aiunt Alex. ac Ias.num.3. in l.si is qui ex bonis ff. de vulgar. Rip.in l.Lucius ff.illo eod.tit. Gulielm.in cap.Raynu-
3 tius ver.& vxorem num.69.de testamen. matri autem cuicunque naturales liberi ex alio quocunque coitu,
4 quàm ex damnato suscepti succedent,atque auiam etiā à legitima excludent. commune pronunciant Cassado. in decis.vna in tit. de success. ab intestato. Viuius lib.i.
5 opin.cxxxvii.col.iii.quod vero ad generis stemma attinet,parentum nobilitate non cohonestantur, nec generis splendore censentur.commune ponit Tiraq. de nobilitate cap.xv.Duennas reg.lxix.
6 Naturales liberi ex parentibus genere,& censu dispa ribus suscepti, quamuis eorundem matrimoniū postea subsequutum sit,legitimi non efficiuntur. cōmune scri bit

bit ex alijs iuris interpretibus aliud ipse verius, æquius & receptius ostendens Did. à Cou. ruu. in tract. de spō
7 sal.ii.part.cap.viii.§.ii.nu.9.vt nec illi eam item ob matrimonij subsequuti causam natalibus restituētur, qui ex concubina non ritè habita procreabuntur.commune inquiunt Curt.Iun.consi.cxxxvi.nu.9.Crauet. consil.clxvi.nu. 8. Viuius lib.j.opin. cxxxvii. sed hanc in rē tu videto quæ superius obseruo ver.legitimatus.
8 Naturales vel spurii liberi instar legitimorū ad successionem parentum admitti statutis nequeunt. commune aiunt Ioan. Baptist. de sanct.Seuer. in l. omnes
9 populi colum. xiiii. ff. de iust. & iur. Viuius lib. i. opin. ccxcviii.si tamen ius succedēdi cum fratribus iusto matrimonio susceptis habuerint, substitutum indistinctè excludent. commune ponunt Dec. in cap. in præsentia num.43. de probat.Emanuel à costa in l. Gallus.§ & quid si tantum vlt.par.nume.62.ff.de lib. & posthu
10 quem etiam excludent,tametsi testator in dignitate aliqua positus sit,si de illis alicubi in testamento meminerit.commune aiunt ijdem ijsdem in locis Dec. nu. 39.
11 Costa nume.71. quin & ijdem liberi naturales conditionem tùm tacitam,tùm expressam generaliter in dubio faciunt deficere, ac substituto potiores habentur. commune pono ex Angel.Paul.& Alex.in l.ex facto.§. si quis rogatus nu.6.ff.ad S.C. Trebell. Alciat. in l. cognoscere.§.liberorum.ff.de verb.signi. Viuio lib.i.opin. cxxxvii.atque ex aliis,quos superius laudo versi. filius. quanuis nonnulli neglecto rationis naturalis pondere in contrarium perperam abierint.
12 Naturales liberi ad ecclesiasticam emphyteusim, qui alicui & eius filiis concessa est, non admittūtur. commune aiunt Rip.in l.ex facto.§.si quis rogatus.in j.nu.62. ff.ad S.C.Trebell.Paris.in cap.in præsentia num.86.de
13 probat.quanuis ad emphyteusim ab alijs indultam generaliter,& indistinctè admitti debeant. commune inquiunt Rip.vbi supra num.58.Paris.d. cap. in præsentia.num.87.Rub.in l.Gallus.§. quidam rectè nu. 154. & seq.

& sequen.ff.de lib. & posthum.

14 Naturales inter liberos conditum imperfectè à patre testamentum nullius ponderis ac momenti est,cómune aiunt Dec.consi.dcx.nume.2.in finem Boer. de-
15 cis.ccxl.num.13.latè Iulius Clarus de testamen.quæst. xii.in princ.at conditum inter eos non solenniter à matre testamentum valebit, ac ratum, firmumque prorsus habebitur. commune affirmant Boer. vbi supra, Gulielm.in repet.cap.Raynutius ver. testamentum.j. nu.84.de testamen.vberius Clarus d.q.xii.versi.& hæc quidem conclusio.

16 Naturales filias pater iure pontificio vbique hac in re valituro dotare nõ cogitur.commune tradũt Curt. Iun.consi.vlt.colum.iii.& qui eum laudat Viuius lib.i. opin.ccxxxviii.

17 Necessitas extrema inculpatam furtis non petulantibus fenestram aperit: vt frequentibus doctorum suffragijs clementer indultum constat ex Marian. in cap. si quis propter nu.12.de furt.Cagnol.in l. quæ propter
18 necessitatem nu.3.ff.de reg.iur.nec quidquam restituere cogetur factus postea ditior,qui ea vsus est.commune asserit summa Syluestr.quã refert Did. à Cou. ruu.
19 in rep. cap. peccatum fol.lxx. & cum improbanda distinctione probat Iulius Clarus in pract. §. furtũ ver. sed vidi.verius etenim indistinctè contrarium est.quod etiam commune effatur Marian. vbi supra.Sed ea de re alibi copiosius.

20 Negans præceptum de omni actu, deque omni vice intelligi debet.commune proferunt Alciat.ac Tiraq. limit.vii.in l.boues.§.hoc sermone.ff.de verb.sign.Marc. Mant.de soluẽd.argumen.pag.cccxiii.post princ.Emanuel à costa in l.cum tale.§.si arbitratu limit.v. nu.2.ff. de condit.& demonst.

21 Negatio probari ab illo debet, cui propositi fundamentum est. commune dicit Ias. in l. qui se obtulit.§. condemnatum.nu.7.ff.de re iudic.& in l.in illa stipula-
22 tione nu.14.ff.de verb. oblig. erit autem probatu impossibilis,

23 possibilis, nisi loco & tempore coarctetur. qua in specie æquè atque affirmatio quæuis probari poterit. commune aiunt Ruin. consil. xcvii. ad finem lib. iiij. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæstio. lii. versic. scias autem.

24 Negocij gesti nulla tunc actio oritur, cùm negocium quanuis vtiliter domino tamen inuito gestum est. nec
25 quidquam proderit, quod eius negocij gestor non rebus alicuius sese immiscuerit, sed vel illius debita soluerit, vel alia id genus fecerit. commune dicit Porc. in §. j. nu. 7 instit. de obligat. ex quasi contract.

26 Nepos ex filio primùm nato ac vita iam defuncto ortus præfertur in successione regni ac similium bonorum patruo deinde genito. vt commune ponunt Barb. consil. iiii. lib. ii. Dec. consil. ccccxliii. Ioan. dilect.
27 de art. testand. tit. iii. caut. viii. quanuis contrarium commune dicat Alexan. consi. liii. lib. iii. & consi. iiii. lib. iiii. latè Viuius lib. i opin. ccxxv.

28 Nepotes filiorum nomine etiam ad fœminas ob statuti vim a parentum successione excludendas comprehenduntur. commune ait latè Viuius lib. i. opin. cccxv. post Ias. in l. de quibus nume. 16. ff. de legib. Soc. nep. consi. cxliiii. num. 83. lib iii. quam etiam in rem vide-
29 ro quæ supra obseruo ver. filiorum. quin & idcirco nepotes ijsdem pœnis plectentur, quibus illorum filij deuouentur, qui læsæ maiestatis crimine damnati sunt dummodo tamen illos propriè intelligamus, atque vltra primum gradum non proferamus. vt commune effatum tradũt Did. à Couu. ruu. lib. ii. resolut. cap. viii. nu. 2. Iulius Clarus in pract. §. læsæ maiestatis ver. præterea quæro.

30 Nepotes naturales mortuo ipsorum patre quin ab auo natalibus restitui per rescriptum principis possint, nihil omnino prohibet. commune ait Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ii. par. cap. viii. §. ii. nu. 20.

31 Nobilitas priuilegium non suppetit, ne non procedat cõuentio, vltra quam nobilis facere possit. commu

ne

ne affirmat Did. à Couu.ruu. lib. ii. variarum resolut.
32 cap.i. nu.4. prærogatiuam tamen elargitur ne nobiles vel suspendantur, vel alias viles pœnas luant, vt generali vsu receptum asseuerant Marcus decis.xxxii. latius Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.lx.ver.prodest.

33 Noctu commissum sit delictum nec nè, iudicis arbitrio definietur, ut cõmune ait latè Iulius Clarus in pract.§.ult.quæst.lxxxii.stat.ix.ver.quęro.

34 Nomen quodcunque sit non sufficienter probat eũ aliquo ex loco oriundum esse qui illo nuncupatur. ut receptum asserit Alex.in rub.num.9.ff. solut. matrim. Boer.decis.xiii.num.24.

35 Nominis expresfio si uel à lege, uel ab statuto pro forma in actu aliquo exigatur, nõ sufficet euidenti demonstratione illud indicari. commune inquit Anton. Gomez de testament.cap.ii.num.17.

36 Nominis mutatio, si in alterius fraudem non fiat, licita, ac permissa liberis hominibus est.cõmune dicunt Alexã.in rub.nu.7.ff.solu. matrim. Bonifacius de Vite in tract.malef.in rub.de pœna mutãt.sibi nomẽ. nũ.1.

37 Notarius & infamis esse potest, & uilis iure ipso habetur.cõmune aiunt Boer.decis. ccxxii.nu.7. & 9.Bernard.Diaz.in pract.crimin.cap.liii.Aymon.Crauet. cõsil.clxiii.nec in aliis fidem facit, quàm in iis, quæ à con-
38 trahentibus rogatur, nec in aliis rogari potest, quàm
39 in ijs, quæ de præsentibus geruntur. communia inquiunt Curt.Iun.cons. clxvj.num. 2. Soc. Iun.consil.
40 clxxviii.num. 3. lib. ii.nec item de aliis rogari poterit, quam quę inter aliquot partes conficiantur.commune
41 ponit Turzan. opin. lviii.& rursus opin. lxix. nec rogatus aliter censebitur, quam si se in ipso instrumento rogatum dicat. commune inquit Boer. decis. xxv. nume.7.

42 Notarius ex iudicis commisione expedire illa poterit, quæ tametsi ab ipsius officio pendeat, plenam tamen causę cognitionem non exigunt. commune aio ex Bar.nu.14.Plat.col.ii.in finem Rebuf.num.3. atque ex

ex Pyrrho post Lucam de penn. in l.ii. C. de iure fisci lib.x.ex Alex.in l.hac consultissima §. vlt. colum. ij. & iij. C.de testamen. Dec. in l.vlt.nume.3.C. qui admitti.Hyppol. in l. de minore. §. plurium à nume. 10. ff. quæstionibus.

33 Notarius alteri proculdubio quęrit. commune dicit
34 Panorm.in procem.decret.num.22. non tamen absenti vel per stipulationem directas actiones, sed vtiles tantum quęret.commune inquiunt Alciat. in cap. cũ contingat.nume.234.de iur.iur. Viuius lib.i. opin. ccxxvii.
35 quin nec si absentis nomine stipuletur, illi quidpiã antea acquiret, quam absens ipse rem totam agnoscat, atque accipiat. commune testificantur Alciat.in d. cap. cum contingat nume.237. Tiraq.de constit.possess. iii. part.limit.xxx.nu.10. & seq. Did. à Cou. ruu. in rub.
36 par.iii.nu.13.de testam.Viuius lib.i opin.lxxvii. quanuis cõtrarium commune affirment Alex.nume.11.Ias. col.v.ver.ii.videndum in l. stipulatio ista §. si stipuler. ff.de verb.oblig.Paris.consil. lxix.nume.136. & 148. cũ seq.lib.iii.Crauet.consi.50.colũ.iii.lib. i. late Ioan. Cephal. consil. xxxiii. nume.8. & sequen. quamobrem si
37 prius quiuis abeat, quàm rem gestam agnouerit, illius hæres nihil ex illa stipulatione nanciscetur, nec eã aliquo modo approbare, ac sibi ipsi conciliare poterit. commune proferunt Alciat.in l.ij.§.ex his num.3.ff.de verb.obligatio. Did. à Cou.ruu.lib.i.resolut. cap. xiiii. num.11.& seq. Viuius lib.i.opin. ccxxvii.& in locis superius laudatis.

38 Notarius non aliter in testibus numerabitur, quàm si à iudice exploretur, ac diligenter examinetur. commune inquiunt Matth. ab Afflict. decis. xxv. Francisc. Marc.decis.cxliiii.

39 Notarius quin de re sibi ipsi debita instrumentũ cõcinnare posit, nihil omnino vetat. commune pono ex Ang.in §.idem iuris nume.32.instit.de except. Ias.in l. sciendum col.ii. ff.de verb.oblig. Felin.in cap. scripturã nu.vlt.de fide instrumen.

Nota-

40 Notarius si eum ritum, vel solennitatem interue-
nisse asserat,quæ instrumenti tempore interseri nō po-
tuit,nullam fidem merebitur.commune aio ex Iaf.in l.
sciendum nu.12. ff.de verb. oblig. & in l. nequicquam.
§.vbi decretum.colū.pen. ff. de offic. proconf. Felin. in
cap.sicut num.27.de re iud. Ant.Burgen.in cap. cum di
lecti col.ii.ad finem de empt.& vendit.Ferret.caut.vlt.
Alciat.de præsumpt.reg.iii.præsumpt.x.colū. i. & seq.
41 quinimo si faciendi testamenti tempore illum, qui id
exarauit scribiuè iussit,mente constitisse affirmauerit,
nulla ipsi fides adiungetur. commune dicunt Iaf. in l.
Senium.nu.6.C. qui testamen. facer. poss. Ioan.dilect.
de art.testand.caut.vi.nume.3. Viuius late lib. primo
opin.ccclxxiii.
42 Notarii signum instrumentis apponi necesse nō est,
quanuis ad comparationem conducat. commune in-
43 quit Alex.in rub. nu. 44. ff.de nou.oper.nunc. at illius
44 titulus & necessarius est & nisi probetur non præsumi-
tur.commune affirmant Boer.decis.xxxvi.num.7. Al-
ciat.in tract.de præsumpt.regu.iii.præsump.xiii.nu.15.
Crauet.de antiquit.temp.par.iii.nume. 18. late tradit
an idem in antiquis & antiquissimis instrumentis pro-
cessurum sit.
45 Notarii fides vacillat ac ruit, si in causis criminali-
bus aliter se deposuisse testis iuret, quàm ab illo scri-
46 ptū fuerit tametsi longe aliud ius in causis ciuilibus sit.
commune inquiunt Grammat.decis.lx.num.18.Ioan.
de Amicis consi.cxix num.5.latè Viuius lib.i.opin.cv.
& qui id rectè explicat Iulius Clarus in pract. §. vlt.
quæst.liii.quintus est casus. at falsi notarius tenebitur
47 & cùm falsum instrumentum fabricatur, & cùm ali-
48 quid instrumento inserit,quod reapsè verùm non est,
49 & cùm de re illicita instrumentum exarat, & cùm de-
50 nique se rogatum de instrumento conficiendo negat,
de quo reuera rogatus fuit. vt frequenter placita co-
piosè ostendit, alia ad materiam apposita ex receptis
interpretum sententiis eleganter tractatus Iulius Cla
rus

rus in d.pract.§. falsum à ver.fabricans falsum instrumẽtum cum compluribus sequentib.non tamen antea

51 Notarius officio priuatus censetur,quam falsi damnatus sit.commune pronunciat Alex.in l.si quis ex argentariis.§.i.nu.6.ff.de edendo.

52 Notorium,vt doctores fantur,dicetur crimen illud, quod nulla tergiuersatione celari potest.commune ait latè & accuratè notorii materiam ex receptis interpretum opinionibus explicans Iulius Clarus in pract.§. vlt. quæst.ix.

53 Nouatio etsi expressim non fiat,facta tamen censebitur,si verus delegantis debitor delegetur, & inter illum met, & creditorem, cui ipse delegatur, stipulatio intercedat.commune ponunt Cagnol.nume.167. Bolognet.nu.93.in l.singularia. ff. si cert. petat. Mandellus consi.xx.num.10.& num. 13. non tamen huiusmo

54 di nouatio præcedentem obligationem tollet, sed exceptione tantum submouebit.commune dicit Porc. in §.præterea col.ii.post med.& nu. 11.instit. quib. mod. tollit.obligat.

55 Nouerca & in ius sine venia vocari,& famosis actionibus postulari à priuigno potest. commune inquit. Andr.Alciat.in l.i.C.de in ius vocando.

56 Nullum si quidpiam est, & tamen illud idem denuo fieri debere constat, retractari, ac reuocari nec debet, nec potest.vt commune doctorum placitum renuncio ex ijs,quos laudat Aymon Crauet. consil. lxv. incipit sorores, colum.ii.& consil. cxl. in causa spolij ad finem & latius consil.clxxxix. in causa appellationis colũ. ii. nume. 6.

57 Nuncio publico in ijs duntaxat rebus fides habenda est, quæ ad illius officium spectant. commune inquiunt Alciat.de presumpt.reg.iii.præsumpt.xiiii. nume.10.Marant.de iudic.par.vii.princ.num.534.Viuius lib.i.opin.ccxxviii.

58 Nuptiæ ad certum aliquod tempus inhiberi conditione possunt.vt frequenter placitum asserere ausim,ex

Aret.

Arct.consil.lxvii.Alex.ac Ias.in l.turpia §.j.ff.de legat. lib.i.Ias.in authen.cui relictum num.3.C.de indict.viduit.tollen.Felin.in cap.ex parte col.ii.de constitution. Soc.in l.mulieri,& Titio nu.11.ff.de condi.& demonst. & Dec.in l.nuptias nu.9.ff.de reg. iur. Rip.in rub.nu-
59 me.11.C.de secund.nupt. quanuis aperta Papiniani authoritas reluctari videatur in l. cum tale,lxxj. §.rescriptum ff.de condit.& demonstr.in verbis illis: Ne quod omnino nuptiis impedimentum inferatur, sed ea de re latius alibi.

60 Nuptiarum conditio intra trienniũ à testatoris morte expleatur necesse est.vt frequens interpretum dogma constituo ex Ias.num.6.Ioan.Baptist. de sanct.Seuer.ac Lancel.Dec.in princ.ad l.ii.C.de institut.& substitu.Guliel.in cap.Raynutius ver. cuidam Petro nu.4. de testament.Cassan.in consuet.Burgun.rub.vii. §.xii.
61 fol.27.col.ii.tametsi contrarium dictare videatur luculenta Martiani doctrina in l.conditionum. xc. ad fin.ff.
62 de condit.& demonstr.censebitur autem religionis ingressu nuptiarum conditioni satisfactum, quãuis aliud expresim testator caueat.cõmune dicit Hypp.in l.vna num.45.C.de rapt.virg.

63 Nuptias cum alicuius consilio contrahi iubens cõditio & honesta habetur,& seruari omnino debet. cõmune fantur Aymon Sauil.cons.i.nu.7.Guliel.in cap.Raynutius uer.qui cũ alia matrimoniũ contrahens nu. 88. de testam.amplè Did.à Cou.ruu.in tract. de sponsal.ii. part.cap.iii.§.viii.num.3.

64 Nuptias primas quæ conditiones impedient, seu in
65 virginibus, seu in iis fœminis, quæ vel nuptæ qui-
66 dem, sed non mulieres factæ sunt, vel virginitate, optima mulierum dote,spoliatæ nunquam nupserunt, nihil prorsus ponderis, ac momenti habebunt. vt receptissima interpretum placita dicit Eman. à Costa in l. cum tale §.si arbitratu limit.vltim. ff.de condit. & demonstrat.

67 Nuptias secundas,quę mulier intra luctus annũ inie-

Z rit,

rit, nullas hodie iuris cæsarei pœnas induet. commune aiunt Ioan. Coras. lib. iij. Miscell. cap i. num. 6. latissimè
68 Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ij. par. cap. iii. §. vlt. nu. 4. non tamen eas euadet pœnas, quæ in liberorum gratiā sanctę sunt. commune ponūt Dec. consi. lxxxiii. & consi. ccxxx. & in cap. ecclesiā nu. 38. de constit. Ioā. de Garon. in l. i. nu. 72. C. de secund. nupt. Ioan. Coras. vbi supra. Did. à cou. ruu. d. cap. vlt. nu. 5. Ioan. dilect. de art. testand. tit. vi. caut. xviii. Francis. Viuius lib. i. opin.
69 ccxxiiii. excipe ni viri consensu matrimonii secundi iugum subierit. commune inquiunt Dec. in appellato cap. nu. 35. Rip. in l. fœminæ nu. 19. C. de secund. nupt.
70 quod tamen intellige tunc demum processurum, cùm mulier nullos liberos superstites habuerit. quippe quia alioquin & illorum consensus exigetur. vt frequenter placitum affirmat Coras. in l. filium quem nume. 30. cum sequen. C. famil. ercíscun. & qui idem ad virum profert Viuius vbi supra. quanuis in viro neutiquam id admittendum alibi latissime demonstro. ve-
71 rum tamen nihilominus certum est atque exploratum, quòd quà fœminæ quà viri secundis nuptijs sese irretientes asseruare tenentur prioris matrimonij liberis quæcunque commoda ex alterutris bonis consuetudine, lege, vel alia gratuita causa ob illud coniugium ad illos effluxerunt. vt commune testantur supra isto eod. nu. laudati ver. non tamen eas & Rip. in l. fœminæ nume. 59. quæst. xxii. & nume. 63. quæstio. xxiii. C. de secund. nupt. Nicol. Arelat. in l. generaliter nume. 49. cum sequen. illo eod. tit. magis commune affirmant Ioan. à Garon. in auth. ex testamento nu. 83. & sequē. illo ipso tit. & copiosè ac diligenter Arius Pinel. in l. vlt. nu. 2. C. de bon. matern.
72 Nuptias secundas si vidua contraxerit cui, si castæ vitæ modum seruarit, vel à marito, vel à filio, vel à quopiam mariti necessario aliquid legatum est, lega-
73 to statim eo prorsus excidet: quanuis longè secus futurum sit, si ab alijs sub ea vitæ conditione illud ipsi

reli-

ctum proponatur. communia aiunt Iaſ. in l. vlt. C. de indict. viduit. tollen. Ioan. dilect. de art. teſtan. titu. vi.
74 caut. xxxix. ac prolixè Did. à Cou. ruu. de ſponſal. ii. par. cap. iii. num. vlt. & ſi perperam indiſtinctè contrarium receptum afferat Claud. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad S.C. Trebel.

75 Nuptiis abſtinenti virgini ſi centum legentur, ac ſi illas ea contraxerit, alicui cœnobio vel cuipiam piæ cauſæ eadem centum relinquantur, contractis nuptijs non virgini nuptæ, ſed piæ illi cauſæ legata centum præſtabuntur. commune ait Emanuel à coſta in l. cum tale. §. ſi arbitratu limit. x. nume. 8. ff. de condit. & demonſtratio. quanuis non immerito a qua cuiuis hærere poſsit.

76 Nuptiis inceſtis impoſita confiſcandorum bonorum pœna per authen. inceſtas. C. de nupt. etiam hodie ipſo iure abſque vllius declarationis interuentu infligitur. cõmune affirmat Bermond. de cõcubin. fol. 54.
77 nume. 11. cum ſeq. non tamen vel illam pœnam, vel aliam eo loci indictam is luet, qui iure canonum inceſtas nuptias, iure ciuili non inceſtas contraxerit. quod magis commune humaniter ac diligenter oſtendit Foller in pract. crimin. Canon. fol. 63. nume. 95. quem refert, ac ſequitur Iulius Clarus in pract. §. inceſtus ver. quæro, tametſi contrarium frequentibus doctorum
78 calculis exceptum ſcripſerit Deci. conſi. clviii. nume. 1. ad finem. quem & ijdem cum alijs citant, & non immeritò damnant.

79 Nuptui elocandæ fœminæ ſi quidpiam relinquatur, atque eam viuus, poſtea teſtator in viri alicuius manum minori dote, quàm legati ſumma eſt, dederit, non omnino extinguetur. Sed reſiduum quatenus dotem datam legatum ſupergreditur, peti poterit, vt frequenter placitum pono ex Alexand. conſil. vii. nu. 10. lib. i. Socin. conſi. cj. nume. 3. lib. iii. Iaſ. in l. filia. num. 3. C. de legat. & in l. huiuſmodi. §. cum pater nume. 19. ff. de legat. lib. primo Dec. conſi. lxxxi. nume. 6. Gu-

 lielm.

lielm.in cap.Raynutius ver.dotem.nu.14. de testamē. Parif.consi.lxi.nu.38.lib.ii. tametsi complures non le-
80 uibus argumentis in diuersa omnia abierint. quorum familiam ducunt Raph.Cuman. num.7. Paul. num.4. Imol.ad fin.in l.Lucius.i.ff.de leg.lib.ij. ceteros suppeditabit Camp.de dote par.i.quæst.xxxix.& Hypp. in l. vna num.27.C.de rapt.virg.

1 OBLATIO verborum tenus tunc demum offerentem iuuat, cùm vel venditor solu tionē recipere velle abnuit vel aliquis vē
2 ditionem pignoris retardare nititur.aliàs nec rebus in alijs generaliter, nec in emphyteusi proderit.communia ponit Viuius lib.i. opin. ccxxx. & opin. ccxxxi. quanuis verius receptiusque sit
3 emphyteutam ab emphyteusis commissione ob illam liberari: vt attestantur.Soc. consi. cxviii. in fin. lib. iiii. Ias.in l.ij.nu.182.C.de iur.emphyteu.nec enim ad pœnas tantopere festinandum est.

4 Officiales,seu qui aliquo in republica officio fungun tur,non aliàs ante finitum officium accusari poterunt, quàm si ea delicta commiserint, quorum nomine euer ti officiis debeant. commune inquiunt Aegidius Bossius in pract.tit.de offic.corrup.pecun. num.34. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæstio. xvi. versic. præterea quæro.

5 Officiales si mandatum principis temere aliquem suspendi iubentis exhauserint, nullam idcirco animi labem incurrent. commune dicit vltra modum ea in re principibus obsequiosus Cagnol.in l.velle.nu.15. ff.de reg.iur.

6 Officiales & eas iniurias cognoscent,ac punient,quæ
7 vel ipsis, vel alicui ex ipsorum familia, seu in eorum
8 officii opprobrium, seu saltem illorum officii ratio-
9 ne illatæ sunt aliàs verò neutiquam.commune inquiūt Alexan.consi.xiii.nu.10.lib.vi. Iul. Clarus in pract. §. vlt.quæst.xxxv versi.vlt.

Officia-

10 Officiales quæ sibi ipsis officii tempore pepererunt, ni contrarium expressim probetur, non perperam, nec sordidè comparasse censentur, quanuis ad summas diuitias peruenerint. commune aiunt Bertrand. consi.cxv.nu.8.lib.ii. & qui eum laudat Iulius Clarus in pract.§.vlt.q.lxviii.ver.officialis.

11 Officia, iurisdictiones, & dignitates absque cau-
12 sa etiam princeps auferre poterit, nisi si vel pecuniis illa distraxerit, vel ob præclarè merita elargitus fue-
13 rit. communia ex compluribus iuris interpretibus accuratè digestis ponit non pœnitendus, præceptor meus Arius Pinelus in rub.part.i.cap.ii.num.vlt.C. de rescind.vendit.

14 Omnium meorum appellatio iura, & actiones notat: vt frequenter placitum effert præclarus legum doctor Arius Pinelus in rub.par.prima nume.7. C. de bon. matern.

15 Operę, seu laboratores, vt fantur interpretes, quibus ritè enunciatur, ne agrum colant, si aliter fecerint, & ad omne damnum, & ad pœnam tenebuntur. commune pronunciat Dec. in l. velle nume. 3. ff. de regu. iur.

16 Operas suas in perpetuum nemo non iure locat. commune inquiunt Porc. in princi. nume 6. institut. de vsufruct. Angel. in §. vsusfructus nume. 1. eod. tit. Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. ij. par. cap. vij. nume. 5.

17 Opinio, quæ consuetudini probatur, cæteris omnibus confligentibus præferri debet. commune dicit Remig. de charit. subsid. in quæst. an ecclesia & clerici sint immunes reg. ccxl.

18 Opinionibus receptis tunc semper adhærescendum est, cùm singularis opinio potiori ratione euidenter, ac liquidò nō innititur. vt frequēs effatū ponūt Dec. consi. cccclxxxi. nume. 12. Bellon. consi. lix. num. etiam 12. vel
19 cùm aliorum sententia consuetudi non probatur. commune inquit Remig. laudatus nu. supra proximo. vel

20 denique cùm grauiorum iuris auctorum iudicium aliò non tetendit commune affirmat Turzan. opin. clx. in
21 finem.quanuis latissimè ac perperàm meo quidem animo contendat Viuius lib.j.opin.clxxxii.semper ac mordicus communes opiniones esse arripiendas. qui etiam illic latius diuagatur circa varias doctorum opiniones, atque illarum censum. qua de re nos alibi alia trutina ac mensura copiosius,& verius.
22 Ordinarius iudex ob ægritudinis causam & ea quæ sunt meri imperii delegat. commune ait Curtius Iunior in l.j. nume. 81. ff.de offic. eius cui mand. est iurisdictio.
23 Origo non inde rectè colligitur, quod aliquis vel hispanus vel Lombardus vocitetur. commune aiunt Alexand.in rub.nu.9.ff.solut.matrimo.Boer.decis.xiii. nume.24.
24 Originis iudex in alibi gentium delinquentem, & suo met ex officio poterit inquirere.commune pronunciant Did. à Cou. ruu.in pract.quæst.xi.nume.6.versi. sexto in hoc Syluan. consi. ciii.& qui complures commune id dogma asseuerantes hincinde colligit & praxi receptissimum attestatur Iulius Clarus in pract.§. vlt. quæstio.xxxix.versi.sed quæro. non illum tamen aliis
25 pœnis plectet,quam vel iis, quas loci, vbi deliquit, statuta indicunt, vel ius commune infligendas sancit. vt cum aliquam multis receptum affirmat idem Clarus copiosissimè hac de materia agens in d.§. vlt.q.lxxxv. ver.tertius est casus.
26 Originis in loco nemo conueniri potest illic non repertus.commune inquiunt Alexand.ad Bar.in l.assumptio §.filius.num.2.ff.ad municip.& in l. cum quædam puella nu.5.ff.de iurisdict.omn.iud. Aegidius Bossius
27 in pract.tit.de citat.num.30.at accusari & puniri ob patrata alibi crimina etiam non inuentus poterit.commune profert Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæstio.xxxix.
28 in princ.non tamen eo in originis foro lata alibi sententia probabit, quanuis indicium non leue gignat.

com-

commune ponit Iulius Clarus dicto §. vlt. quęst. liiii. versi. vlt.

29 Originem loci sortitur vel casu illic natus, vbi mater per statuta non erat: commune ait Ias. in l. huiusmodi. §. legatum nume. 14. ff. de leg. lib. primo.

30 quod tamen sic procedet, vt non idcirco illius loci oneribus ipse irretiatur. commune inquiunt August. de Arim. in eodem §. legatum. Rip. de peste par. ii. versi.

31 xviii. atque eo sanè modo communem sententiam intelligendam arbitror, qua originarius loci quis non censetur, vbi casu seu per transennam nascitur. de qua attestantur Boer. decis. xiii. num. 52. Viuius lib. primo opin. cccvii.

32 Osculum sufficientem atque idoneam adulterii probationem suggerit, vt vel ob illud & adultera mulier censebitur, & dotem amittat. commune affirmant Bellon. in rub. nume. 81. C. de edendo. Viuius lib. i. opin. ccccxlvii. & qui meritissimò dissentiunt Did. à Cou. tuu. in tract. de sponsal. ii. par. cap. vii. §. vi. nume. 3. Iulius Clarus in pract. §. adulterium versic. scias etiam.

1 PACTVM nudum iure pontificio actionem

2 gignet, quanuis cæsareo haud gignat. commune dicunt Baptist. de sanct. Blas. in rub. decret. quæst. xxii. distin. iii. Corn. consi. ij. litera B. lib. i. Alciat. in cap. cum contingat nu. 173. de

3 iur. iur. latè Viuius lib. i. opin. ccxxxiiii. sed & cum geminatum est actionem Cæsarum iure creat. commune affirmant Alciat. in rub. nu. 14. ff. de verb. obligat. Viuius lib. i. opin. ccxxxv.

4 Pactum à contrahentibus initum ne aliter quàm testibus probatio fiat, valet, ac seruari debet. commune inquit Hypp. in rub. nu. 33. de probat.

5 Pactum dominii translationem impedire nequit. commune ait Curt. Iun. consi. clxiiii. nu. 19.

6 Pactum de futura alterius successione conceptum

vsque adeo nullius momenti est, vt nec iure iurando cõfirmetur. commune, inquiunt Gulielm. in cap. Raynutius ver. duas habens filias. nu. 294. de testamen. Curt.
7 Iun. consi. xxv. nu. 7. excipe nisi si vel de certa hæreditatis parte fiat, vt frequenter placitum enũciant Curt. Iun. consi. lxxxi. nu. 4. Bellon. consi. lx. num. 2. Ioan. dilect. de art. testand. tit. ii. caut. x. vel is consentiat, cuius
8 de hæreditate paciscitur. commune ponit cum complu ribus Francis. Viuius lib. i. opin. ccxxxiii.
9 Pactum de non petendo quod vel filijsfam. Macedo
10 niani exceptionem habentibus, vel mulieribus Velleiano tutis factum proponitur, obligationem iure ipso extinguit, commune ait doctor meus Emanuel à costa in l. si ex cautione pag. cclx. ad fin. C. de non numer. pecun.
11 Paraphernalia bona si posita in mariti dominio fuerint, soluto matrimonio condici poterunt, alias & semper in vxoris bonis censeri debent, & rei vendicatione repetentur. commune dicit Curtius Iunior consi. xciii. nume. 12.
12 Parentes ac reliqui maiores non fruuntur cõstitutione l. cũ acutissimi. C. de fideicõmiss. vt cõe ac magis cõmune late ponit doctor meus Anto. Gomez de testamen. cap. v. nu. 35. ver. imo quod magis est.
13 Parentũ legitima portio tertiam bonorum filij partem iure cæsareo aufert. commune pronunciat copiosè Did. à Cou. ruu. in tracta. de sponsal. ii. part. cap. viii. §.
14 iiii. nu. 12. & ea sic illis institutionis titulo relinquenda est, quemadmodũ ipsi suis liberis relinquere coguntur. commune asserunt Bertrand. consil. xxxiiii. nume. 6. & num. 7. lib. iiii. latissime Iulius Clarus de testamen. quæst. xxxviii. versi. sed quid in filiafam. ac Francis. Viuius lib. j. opin. cxxxv. & opin. cccxvi.
15 Parricidii crimine ac pœnis etiã ij tum mares, tum fœminæ sese obstringunt, qui vel naturalem patrem,
16 vel naturalem filium, vel aliquem alium ex ascenden-
17 tibus, seu ex descendentibus naturæ vinculis sibi tantũ con-

18 conuinctum necauerint: vel aliquem ex transuersalibus sibi ad quartũ vsque propinquitatis gradum necessarium de medio sustulerint, vt frequẽtia doctorum placita asseuerant Placa, & alij; quos, cum eo accuratè recenset Iulius Clarus de materia eleganter differens in pract. §. parricidium ver. quæro cum sequentib.
19 Partem debiti non recipit inuitus creditor. vt commune ponunt Neguzant. de pignor. ii. par. iii. memb. v. par. princ. à num. 17. Tiraq. lib. ii. retract. §. iiii. glos. iiii. notant omnes in l. quidam æstimauerunt. ff. si cert.
20 petat. etsi illic perperam à communi interpretum placito deficiant Fulg. num. 4. Dec. num. 6. Alciat. nume. 8. idem Alciat. in l. ii. §. & harum num. 10. & ex his nu. 15. ff. de verb. obligat. contra quos inter alia stat l. obsignatio. C. de solut. & ab speciali. l. cum hæres. §. item decem. ff. de stat. lib.
21 Pater & filiis in potestate sua positis, & emancipatis stipulari põt. cõmune ait Ias. in l. quod dicitur nu. 18.
22 & in l. quodcunque. §. i. nu. 2. ff. de verb. obliga. nec sibi dominium rei in stipulationem deductæ, sed filiis quæsisse censebitur. commune affirmant Alex. ac Ias. in d. l. quod dicitur. Viuius lib. i. opin. cxxxviii.
23 Pater si filio suo in potestate adhuc posito donauerit, naturaliter ad id re perficiendum, quod verbis concepit, obligabitur. commune ponit Ioan. Coras. in l. frater à fratre. §. quæsitum. nume. 46. ff. de condict. indeb. & vide quæ ver. donatio superius obseruantur.
24 Pater ius filio semel quæsitum nec tollere, nec immutare potis est, quamuis vel stipulatione ab illo concepta ius illud filius pepererit. cõmune aiunt Ias. consi. cxiii. lib. i. Ioan. dilect. de art. testand. tit. i. caut. viii. nume. 2.
25 tametsi contrarium perperam multis arriserit. quod etiam commune ponunt Alexand. in l. adoptiuum. §. patronum. ff. de in ius vocand. Ias. sibi aduersus in l. ij. quæst. xxiii. C. de iur. emphyteu. idem Ias. ac Socin. vterque colum. vi. in l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verb. obligat. Rip. in l. vlt. quæstio. lxv. C. de reuoc. donat.
iniu-

26 iniuriam tamen filio factam pater absque dubio poterit remittere: vt commune renuncio ex Ias. in l.contra iuris §.si filius num.15.ff.de pact. Boer. decis.cxx. Capel.Tholos.quæst.ccxli.Catald.de synd.num.128. Iul. Clar.in pract.§.vlt.quæst.lviii. vers. quæro nunquid.

27 Francis.Viui.lib.ii.opin.ccxvi. quod tamen non pocedet, si huiusmodi iniuria, de cuius remissione disseritur, à coniuncta aliqua persona fuerit illata. vt frequenter placitum esse constat ex Ias.atque aliis vbi supra.ex Roman.singu.cccccIxxiii. & in l.diuus nu.2.ff.de sicar. attestaturque vtrunque commune interpretum dogma, quanuis vtrunque cordatè, ac diligenter improbet, Arius Pinelus in l.i. part.iii.num.105. C.de bon. matern.

28 Pater si pro filiis promiserit, aut quouis modo interuenerit, tum conueniri, tum excuti ante illorum conuentionem, atq; excutionem poterit. commune aiunt Pyrrh. Glebr. in l. ii. C. de decur. lib.x. Viuius lib. i.

29 opin. ccxxxix. quin & absque vlla interuentione obligari statuto pater poterit tùm pro filij mercimonia exercentis contractibus, vt commune latè ponit idem

30 Viuius eodē lib.i.opin.ccxcix. tùm pro quibusuis eiusdem filij delictis. quod frequenter interpretibus probari memoriæ tradiderunt Hypp. sing. ccccIxxxi. Iulius Clar.in pract.§.vlt.q.lxxxvi.ver.valebit igitur. Viuius d.lib.i.opin.ccxcj.

31 Pater tum aduentitiis, tū maternis filij bonis, quan-

32 diu viuet, vtetur, ac fruetur: nec si vel filius commune

33 interim naturæ debitum agnoscens è viuis migret, vel

34 clericus testamentum fecerit, vel denique liber ratione aliqua euaserit, vsu illo fructu propterea pater labetur. communia ait diligenter, atque appositè meus iuris doctor Arius Pinelus in l.i.part.i.num.39.& sequentib.

35 C.de bon.matern.non tamen idcirco quidquam prohibuerit, quin hodie mutuis se se obligationibus pater, ac filius in aduentitiis hisce bonis irretire possint. commune proferunt Ias. lect.i. num.37. Caccialup.nu.39.

in

in l.frater à fratre ff.de condict.indeb.Viuius lib.ii.opinion.ccxix.

36 Pater filio consensum per epistolam rectè præstat. commune dicit Anton. de Tremor. in addit ad Bon. in pract.exception. in rub.qui.mo.ciui.nu.15. ver.verum non puto.Villalob.in sua collect.

37 Pater si filius hæres ab alio institutus hæreditatem repudiet,illam iure adire poterit. commune dicit Anton.de Tremor.in addit.ad Bon.in rub. quib.mo.ciui.

38 nu.18. ver.pro mortuis reputantur. quod vsque adeo verum est,vt & vulgarem substitutum pater excludat. commune pronunciat Ias. in l.cum proponas num.12. C.de hæred.instit.

39 Pater non solum pontificio, sed etiam cæsareo iure filios tùm naturales, tùm spurios alere compelletur. commune inquiunt Alciat.in rub.num.2. ff.de verbo.

40 oblig.Viuius lib.i.opin. ccxxxviii. non tamen vel eos, vel etiam iusto matrimonio susceptos alere cogetur, si sibi ipsi alimenta comparare posśint. commune effert Curt.Iun.conf.cxlviii.num.5.

41 Pater filiorum tutor & cauere,& alia generaliter tutorum onera necessariò subit. commune aio ex Corn. in l.cum oportet §.sed cum tacitas C. de bon. quæ lib. Ias.in l.præses num.3.C.de transact.Firmian. de episc. num.63.Crot.in l.frater à fratre nu. 56. ff. de condict. indebit.Cassan.in consuetud.Burgund.fol.224.col.iii.

42 at si legitimus administrator fuerit, satisdationi regulariter obnoxius non erit. commune inquit diligenter diligens profectò iuris antecessor Arius Pinelus in l.i. par.ii.num.67.C.de bon.mater.

43 Pater legitimus administrator & ante litis contestationem rectè ac ritè procuratorem constituet. commune fantur Alex.num.6.Ias.nu.4. in l.neque C.de procurat.Angel.in §.finautem num.7.institut.de satisdat. Curt.in l.præses num.14.in finem C. de transact. Tiraquell.in l.si vnquam in princip.num.29.C.de reuo-

44 cand.donat.necessarius tamen eam in rem filij consen-

sus

sus erit, vt frequentius interpretum placitum ostendit Arius Pinelus in l.i.part.ii.num.66.C.de bon.matern.
45 quanuis contrarium commune pronuncient Imol. numer.3. Aret.num.5.in l.vlt.§. pupillus ff. de verb.obli.
46 Sed & præterea pater legitimus administrator bona filij aduentitia ob necessariam æris alieni causam sine vllo decreto alienare poterit: vt crebris doctorum suffragiis exceptum pono ex Iacob.in l.i.num.5.C.si aduers. vendit. Tiraquell. in l.si vnquam in princ.nu.28. C.de reuoc.donat. Guliel.in cap.Raynutius ver.duas nu.255.de testam.Did.à Cou.ruu. lib.i.var.resolut.ca-
47 pit.viii.num.6. poterit item de eisdem aduentitiis filij bonis validè ac iure transigere, tametsi nullo ad id decreto iuuetur, ac muniatur.cōmune dicunt Caccialup. de transact. quæst. vii. Arius Pinelus non sine aliqua laudis præfatione nominandus in d.l.i. part.iii. nu.46. C.de bon.matern.
48 Pater legitimus administrator nec à filio emere, nec filio vendere prohibetur, si tum bona fide, tum palàm coram iudice, ac propinquis id faciat.cōmune dicit Ant. Gomez de testam.cap.ii.num.2.in fin.
49 Patri priuilegia, quæ illi ob duodecim liberos conceduntur, liberorum morte haud ruunt.commune profe runt Alciat.in tract.de præsumpt.reg.ii.præsumpt.xxi. latè Viuius lib.i:opin.ccxxvi. indulgetur autē illi omnium munerum, & collectarum tùm personalium, tùm patrimonialium immunitas.vt cum communi latè prosequitur Viuius vbi supra.
50 Patria in filios potestas ob præcedentem illorum expositionem non conuellitur.commune inquit Ant. de Tremor.in addit.ad Bon.in pract. except. in rub.quib. mo.ciu.nu.13.ver.lex secunda.quin nec ordinibus præsulis dignitatem non cōuehentibus euanescet.commune ait Ias.in l.patre furioso.nu.5.ff.de iis, qui sunt sui,
51 vel alien. iur. Competautem æquè omnibus hebræis atque Christianis, iuxta frequens interpretum placitū, quod superius retuli ver.iudæus.

Patrona-

52 Patronatus ius (de quo iam ſuperius ver. ius patronatus) ſi vendatur, necamplius priſtino patrono, nec deinceps emptori competit, ſed prorſus intercidit. com
53 mune ait Præpoſ. in cap. qui ſtudet. i. q. i. nu. 3. quanuis ad extraneos hæredes ritè tranſeat. commune ponit Abb. conſil. liiii. videtur, colum. ii. in finem lib. i. atque
54 ideo etiam in fiſcum ob generalem bonorum proſcriptionem transferatur. vt latè receptum teſtatur accuratè id declarans Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lxxviii. verſ.
55 quæro modo. nō tamen idem erit ſi ob læſæ maieſtatis crimen bona fiſco addicantur. quia ea in ſpecie nō fiſco cum bonis cæteris, ſed legitimis priſtini poſſeſſoris hæredibus deferretur. commune pronunciant Gygas in tract. de crimin. læſ. maieſtat. in rub. de pœnis committ. crim. læſ. maieſt. l. ii. quæſt. iiii. & Marc. Mant. conſil. v.
56 quin nec in fideicommiſſarium transferetur, ſed penes ipſum hæredem remanebit. cōmune dicit Ant. Gomez de teſtam. cap. v. num. 29.
57 Pauper ecquis ſit in iudicis arbitrio ponitur. commune effantur Dec. in cap. ſedes nu. 25. de reſcript. Bellon. conſi. xvi. Hyppol. in l. quæſtionis modum num. 8. ff. de quæſtion.
58 Pauper ſi vel præſumptione, ac præiudicio aliquo polleat, vel aliqua ſententia victor iam euaſerit, tùm ex bonis, quæ petit, alimenta conſequetur, tùm ad eam litem omnino perficiendam ſumptus, atque expenſas à diuite aduerſario ſtatim excudet. vt frequens interpretum placitum conſtituo ex Guid. Papæ deciſ. cccccclxj. in princ. Rip. in l. ii. nu. 4. ff. de re iud. Alciat. reg. iii. præſumpt. ii. num. 9. & num 10. Rebuf. thom. i. ad conſtit. Gallic. tit. de ſenten. prouin. nu. 103. Palar. Ruu. in rep. cap. per veſtras §. xxxix. de donat. inter vir. & vx. Boer. deciſ. cccxxiiii.
59 Pauperes ac leues aliæ perſonæ teſtimonium in cauſis criminalibus non dicent. commune aiunt Soc. regul. cclxxxix. Ioan. de Amicis conſ. lxxix. num. 9. Iul. Clar. in pract. §. vlt. quæſt. xxiiii. ver. quæro etiam.

Pauperibus

60 Pauperibus ſi quod poſt eius mortem reſtituere fideicommiſſum aliquis debet, illud eiſdem in ſua ipſius vita non rectè reſtituet.commune inquit Dec.in l.cùm
61 tempus nu.2.ff.de reg.iur. vbi tamen Cagnol.num.6. cõtrarium receptum aſſerit,tu hanc in rem videto,quę ſuperius obſeruo ver.hæres.
62 Pax ſemel ab aliquibus inita non ideo ſtatim rupta cenſebitur, quod cauſa aliqua de nouo ſuperuenerit.
63 commune aiunt idem in induciis procedere affirmantes Alex.in l.qui inſulam col.i.& ſequent. ff.de verbo. obligat. Petr. de Benitend.deciſ.lxv. Viuius lib.i. opinion.ccxxiii.
64 Pacem,qui cum alio facit,atque iniuriam, & violentiam remittit,non idcirco vel illatum damnum, vel id, quod intereſt,remiſiſſe intelligitur. commune ait Io. de Amicis conſ.lxxxviii.nu.14.& hanc eandem in rem videto quæ ſuperius obſeruo ver.iniuria.
65 Pacem cum patris occiſſore contrahere,ac veniam illi indulgere tùm tutor,curatorque pupilli filij poſſunt, vt commune aiunt Turzan.opin.xxxii. Ioan.de Ami-
66 cis conſil. lxxxviii. num. 1. tùm pars hæredum maior,
67 tùm denique ipſe minor abſque vlla tutoris,curatorisuè authoritate poterit. communia inquiunt Ioan. de Amicis vbi ſupra, ac Franciſc. Viuius lib.ii.opin.2003. colum.ij.
68 Pacem ſemel ritè initam licet alter rumpat, alteri, cui rupta eſt, infringere integrum non erit. commune ait neſcio quo ductus ſpiritu Franciſ. Viuius lib.ii.opin.
69 ccxxiiii. ſiquidem contrarium verius, æquius, ac melius eſt,& proculdubio receptum,vt teſtificantur Alex. conſ.cxv.nu.7.lib.iiii.idẽ Alex.nu.6.Claud. nu. etiã 6. in l.cum proponas C.de pact. Corn. conſ.xlii. litera F. lib.ii.Pariſ.conſ.clxiiii.nu.23. lib.iiii. Cephalus vir eruditione,ac doctrina non pœnitenda conſi.xxxv.nu.27. lib.i.ac Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæſt.xlvii.ver.ſed quoniam.
70 Peculium caſtrenſe etiam hodie non adiudicabitur

fiſco

fisco ob filij delictum bonorum proscriptione multandum, sed illius patri integrum, illibatumq; seruabitur. commune pono ex Alex. in l. si finita §. si de vectigalibus num.49. de damn.infect. Ias.in l.iii. §. filius col.i.ff. quod quisq; iur. & in §.actiones autē de peculio nu. 62. instit.de act. Boer.decis.vii.nu.41.

71 Peculij seu de peculio actio personalis est. commune aiunt Soc.col.vlt. Ias.nu.31.in l.frater à fratre ff.de con dict.in deb. Ias.rursus in §.actiones num.18. institu.de action.

72 Pecunia, quæ mutuo data est, solui alterius formæ nummis potest, nisi si damnum sibi inde conflari creditor ostenderit. commune aiunt Matth.de Afflict.decis.xc.num.2. Purpur.in l.cum quid.num.164.ff.si cer.

73 petat. quin & præterea si quam mutationem in intrin seca bonitate patiatur, in ea prorsus forma solui debebit, quæ tempore contractus erat. vt frequenter placitum renuntio ex Purpur. vbi supra nu.170. Curt.Iun. cons.xxiiii. per totum. Ant.Rub.cons.xvii. & cons.lxxv. Tiraq.lib.i.de retract.§.i.glos.xviii. à nu.26. Aym.Crauet.cons.xlvii.

74 Pecunia si simpliciter detur, non animo donandi data censebitur. cōmune dicit Soc.in l.cum quid ff. si cert.

75 petat. imò potius data mutuo præsumetur. commune

76 illic ait Alexand. & pono inferius num. 80. excipe tamen vt secus sit, ac donata credatur, si parua summa cōstet. commune scribit Palat.Ruu.in rep.rub.col.xxx. §.xi.num.1.de donat.inter vir. & vxor.

77 Pecunia testamento legata eo valore solui debet, quo testamenti tempore, non quo solutionis tempestate censebatur. commune inquit Arius Pinelus in rub. part.j.cap.iii. num.22. cum sequent. C.de rescindend.

78 vendit. quod idcirco obseruandum est, quia vel princeps solus absque vllo populi consensu pecuniam mutare potest. commune dicit Boer.decis.ccxxvii.num.7.

79 qua tamē in re semper causa aliqua probabilis, vel reip. vtilis versetur necesse est, vt alibi latissimè ostendo.

Pecunia

80 Pecunia si numerata, & non obsignata alicui seruanda tradatur, contrahi mutuum in re dubia non deposi tum videbitur. commune pronunciant Alexand. nu. 6. Alciat. num. 21. in l. ii. ff. si cert. petat. Purpur. num. 74. in §. mutui datio eiusdem l. ii. Rip. in l. ii venetri § in bo
81 nis num. 2. ff. de priuil. cred. Secus tamen erit, si vel expressim, vel per coniecturas probabiliter, constare possit dominium huiusce pecuniæ transferri contrahentes noluisse. vt frequenter placitum affirmare ausim ex Alexand. num. 13. Soc. num. 36. Purpur. num. 139. in l. cum quid ff. si cert. peta. Rip. in d. l. ii. num. 24. ff. illo eodem tit.

82 Pecunia in iis rebus, quæ seruando seruari nequeũt, generaliter numeratur. commune ponunt Ias. ac Rip. in l. i. §. fuit quæsitum ff. ad Senatusconsult. Trebel. Ias. in l. interdum num. 3. ff. de condict. indeb. latè Andr. Tiraquell. de retract. lign. §. i. glos. vii. num. 103. quanuis
83 contrarium verius longè sit, vt eleganter & efficaciter ostendit doctor meus Arius Pinel. in l. i. part. ii. nu. 42.
84 C. de bon. matern. Sed non idcirco tamen pecunia in
85 rebus immobilibus censebitur, quod vel cambiis, vt ser
86 mo est, tradita sit, vel rerum immobilium emptionibus destinata fuerit. vt commune aiunt Ias. in l. cetera §. sed si parauerit num. 21. & seq. ff. de leg. lib. i. Soc. Nep. consil. cxx. num. 18. lib. j. Boer. decis. cix.

87 Pecuniarum debitor non satisfaciet si vel auri, vel argenti massam quantitate, & qualitate parem soluat. commune effatur Andr. Alciat. in l. ii. §. i. num. 12. ff. si cert. petat.

88 Pecuniaria mulcta damnatus, si vel minimam multæ portiunculam soluendo non sit, corporis supplicio illam luet, atque explebit. commune inquit Boer. decis. cccxlix. nu. 8. quod & alij asserũt relati superius ver. corpus, & inferius ver. pœna.

89 Pensionem vel annuam, vel semestrem, vel menstruã, qui seu pacto, seu quacunque alia ratione debet, si tres ante solutiones suis statis temporibus continuatis se soluisse

ſoluiſſe probauerit, & omnes anteactas exoluiſſe præſumetur. vt receptum pono ex Bart. Plat. Luc. de Pen. Alexand. ad Bartolum in l. quicunque C. de apoch. public. lib. x. Bald. in cap. literæ in fin. de dilat. Salicet. colum. iii. Iaſ. num. 135. & 137. in l. ii. C. de iur. emphyt. Cremenſ. ſingul. lxxviii. Dec. num. 5. Alciat. in ver. annis in l. ſi certis annis C. de pactis. Alexand. Iaſ. & aliis in l. i. C. de fideicommſ. Alex. rurſus cõſ. cv. nu. 2. lib. iii. Curt. Iun. conſil. xcvj. num. 5. Gulielm. in cap. Raynutius ver. abſque liberis in ii. nu. 185. cũ ſequentib. Franciſ. Lucan. de fiſc. part. i. nu. 9. lib. ii. Duen. reg. liiii. Anto. Gomez in l. lx. tauri nu. 5. & de contract. cap. iii. nu. 13. ver. item adde. in quorum deciſionibus, ac ſententiis vna, eademque prorſus ratio eſt.

90 Periculum omne qui vel iuratò in ſe recepit nõ ideo magis caſum fortuitum præſtabit. commune inquiũt Rip. in l. ſi vnquam nu. 10. C. de reuoc. donat. Benuenutus Straccha de mercat. iiii. par. nu. 7. atque alij quos ſuperius refero ver. caſus.

91 Periculum rei debitæ poſt debitoris moram peremptæ ad ipſum debitorem ſemper ſpectat. vt eſt Bartoli doctrina in l. quod te mihi num. 10. ff. ſi cert. petatur. quam frequenter placitam atteſtantur illic Alex. nume. 8. Alciat. num. 15. Purpur. num. 28. Alexand. rurſus in l. nemo §. i. in finem ff. de verborum obligat. Matth.

92 de Afflict. deciſ. cl. à num. 6. ſi tamen liquidò conſtiterit eodem prorſus modo apud creditorẽ fuiſſe interitu ram, longè aliud ac diuerſum ius erit. vt receptum iam ponere auſim ex Fulgoſ. colum. i. Aret. colum. penult. Iaſ. num. 28. Dec. lect. ii. num. 50. Rip. num. 29. Curt. Iun. nu. 34. in d. l. quod te mihi, atque ex ſumma Ang. ver. mora nu. 2. Syluestr. in ver. reſtitutio. vii. ad finem. Palat. Ruu. in rep. cap. per veſtras fol. 70. num. 10. de donat. inter vir. & vxor. Did. à Cou. ruu. in cap. peccatum ii. par. §. vj. nu. 1. de reg. iur. lib. vj. qui cum Palud. in iiii. diſtinct. xv. quæſt. ii. concluſ. iiii. in conſcientiæ foro recipiendum aſſerit.

93 Periti de rebus ipsorum peritiæ commissis non aliter, quàm iurati referre debent. commune aiunt Ioan.Crot. de testibus vii.part.Viuius lib.primo opinion.clxix.

94 Periurium nunquam aliàs infamiam ipso iure irrogat, quàm cum ex promissione de futuro non impleta incursum est.commune aiunt Panorm. Imol. & Felin. in cap.testimoniū de testib.Iul.Clar.ea de re latè agens in pract.§.periurium.ver.i.

95 Periurium ab ecclesiastico iudice non à iudice populi ordinario puniri potest.commune pronūciant Boer. decis.cccv.nu.2.4.& 5. Viuius lib.i.opin.clix. in finem.

96 Si autem neminem damno affecerit, & peierantis libertatem solum respexerit,nulla alia pœna, quàm Dei vltoris metu vindicatur.cōmune efferunt Ias. in l.si duo patroni §. si quis iurauerit in ij. num.1. ad finem ff. de iureiurand.Ioannes de Amicis consil.cix.in finem.Be-

97 rous quæst.cxxxiiii.num.9.si quis tamen id esse peccatum mortale negauerit, hæreseos crimine obstringetur; commune scribit Bellon.consil.lxxvi.numer. 6.

98 quin & periurium ab eo commissum,cui aduersarius in iudicio iusiurandum detulit, non alio supplicio, quàm Dei omnipotētis proculdubio vindicaturi terrore plectitur.commune affirmant Boer. d. decis.cccv. num.4. ver.quid dicendum. Berous d.quæst. cxxxiiii. num.3.

99 Aegidius Boss.in pract.tit. de periur. num.3. qui idem in illis processurum communiter receptum ponunt, qui suscepto iureiurando super detegenda criminum veritate,quorum accusantur,illud susceperint, ac vio-

100 larint.quin & peierantis crimen ac pœna eleuantur, & exinaniuntur, vel si periurium absq; dolo commissum ostendatur, vt receptum interpretum dogma esse literis prodiderunt Ias.in l.videamus in princip.nu.7.de in lit.iurand.Cagnol.numer.185. & sequent. Claud.nu-

101 mer.41.in l.si quis maior C.de transact. vel si difficultas in concepto prius iureiurando contigerit. commune pronunciant Gomez,& qui eum laudat Iul.Clarus

iii

in d.§.periurium ver.item excusatur.
102 Periurij reus nõ efficitur, qui positionem partim ve ram,partim falsam iuratus simpliciter negat. velut qui cum quindecim debeat, viginti, quorum petitione infestatur,se non debere simpliciter eiurat.commune interpretum dogma atteståtur Ias. in l.i. §.sed etsi mihi nu 10.ff.de verb.oblig.Nic.Ant.Grauat.lib.v.cap.xiiii. num.24.ad Vestrij praxim.
103 Periurus à testimonio dicendo in omni causa repellitur.commune dicunt Alb.in l.Lucius num.3.ff.de iis, qui notant.infam.Gyg.de crim. læs.maiest. q.xj.nu.1.
104 nec iurisiurandi copiam impetrat, vt mancã probationem expleat. commune ait Soc. consil.cxxxvi.num.9.
105 lib.i.& consil.clv.lib.ii. nec quicquam hic vel illic proderit,quod qui periurij conuictus fuit, emendatus postea sit.commune scribit cum multis Francisc. Viuius lib.i.
106 opin.cclvii.proderit tamẽ,vt illa non procedãt, si quis
107 vel temerè peiararit, vel illicitum iusiurandum conceperit,ac violarit.commune dicunt Abb.in cap. testimonium num.7. de testib. Iul.Clar. in pract. §.periurium ver.repellitur.
108 Permutatio de specie tantum ad speciem contrahitur,vt est Accur.doctrina in l.i.C.de rer. permut. & in l.i.ver.nomen in fin. ff.illo eod. tit. quam communiter receptam esse constat ex Ias.in §.actionũ nu.92.& 98. instit. de act.Ias.rursus nu.8.Rip.nu.25.in l.ii. ff.si cer. pet.Ias.iterum in d.l.i.nu.10. ff. de rer.permut.Corn. consl.lxxiii.col.i.lib.iiii.Fabian.in tract.de empt.& vẽd. in ii.q.nu.25.Ar.Pinel.in ii.part.Rub.cap.i.nu.9. C.de
109 rescindend.vendit.placet tamen & de genere ad genus permutationem contrahi, & hoc permutationis nomẽ cum suis omnibus iuris effectibus ei contractui com-
110 petiturum.quippe quia nulla alia differentia inter cõtractum do vt des,& permutationem, de qua agimus, poni debet, quàm quòd contractus do vt des vice generis sit,ac reliquos contractus sub se cõtineat, permutatio illi vt species subiiciatur,quod si ratio emptionis,

& venditionis, atque huius vtriusque contractus, permutationis scilicet, & do, vt des, subducatur, ac differentiæ, quæ inter hanc, atque illos sunt, spectentur, eodem prorsus loco ac numero haberi debent contractus do vt des de genere ad genus, & permutatio de specie ad speciem inita. quemadmodũ verissimè & fortassis iam æquè frequẽter arbitrãtur And. Sic. in rub. de rer. permut. Dec. lect. i. nu. 14. & lect. ii. nu. 12. & lect. vlt. nu. 18. Hierony. Butig. nu. 34. Purp. nu. 45. Curt. Iun. nu. 29. Zas. nu. 28. Alciat. nu. 23. in l. ii. ff. si cert. pet. Fortun. in l. iurisgentiũ in prin. col. x. ff. de pact. Gomez in §. actionum nu. 26. & sequentib. instit. de act. Io. Coras. lib. ii. Miscellan. cap. xv. cum quibus facit text. in l. pen. C. de rer. permut. vbi Salic. id securè adnotauit. Sed hac de re
111 alibi copiosius disceptabitur. non autẽ ideo minus permutatio erit, quia preciũ aliquod intercedat, si permutandi mens, ac propositum contrahentibus fuit. commune inquit Boer. decis. cxliiii. num. 1.

112 Permutatio quanuis regulariter pœnitentiam admittat, tamen cùm res vænalis pro re alia datur, nullo modo illam admittet ob vicinitatem, quam huiusmodi permutatio cum venditionis contractu habet. cõmune & verum assero ex Bal. in l. i. nu. 8. C. de rer. permutat. Alex. in l. si pecuniam nu. 21. ff. de condict. ob caus. Soc. in rub. col. pen. ff. de verb. oblig. Ias. in l. vlt. num. 8. ff. de condict. ob caus. Iacob. de Nigris nu. 174. post Ias. in
113 rub. ff. de verb. obligat. nec item eadem permutationis species locum condictioni ob causam dabit, tametsi ab alterutro contrahentium adimpletum non sit. vt receptum quoque affirmare nõ verebor ex vero intellectu l. i. C. de rer. permut. quem frequenter etiam interpretibus placuisse constabit ex Paul. in l. i. nu. 10. ff. illo eo. tit. ex Rip. num. 26. Alciat. nu. 23. Purpur. nu. 42. in l. ii. ff. si cert. pet. Ias. in d. l. vlt. num. 8. ff. de condict. ob caus. & in l. i. in fin. ff. de æstimat. action. & in l. si eum §. qui iniuriarum nu. 39. ff. si quis caut. & in l. rogasti nu. 2. ff. si cert. pet. & in §. actionum num. 102. institut. de action.

atque

atque Ar.Pinel.in rub.ii.par.cap.i.nu. 14.C.de rescind. vendit.

114 Permutanti beneficia non cōpetit auxilium l. ii. C. de rescind.vendit.commune effantur Did. à Cou. ruu. lib.i.variarum resolut.cap.v.Arius Pinel. ad illam eandem l.part.i.cap.iii.num.16.

115 Personæ digniores quæ sint, quæq; haberi debeant, iusto iudicis arbitrio statuitur.cōmune pronūciat Dec. in cap.sedes num.7.de restit.spoliat.

116 Pignus conuentione datum,atque acceptū non ante vendi poterit, quàm post moram à debitore admissam biennium præterlabatur.cōmune inquiunt Alex.nu.6. & nu.27.Ias.nu.5. & seq.in l.debitoribus ff.de re iudic.

117 at prætorium pignus ob rei non comparentis contumaciam captum tunc vendi poterit,cū iudex arbitrabitur. commune effatur Neguzant.de pignor. vj.part.i.mēb.

118 num.8.nihil autem vetat,quin pactio & valeat,& iusta

119 habeatur,vt pignus iusto precio emptum sit, vel simpliciter,vt distrahatur,ni intra certum , statumq; tempus debito satisfiat. communia produnt Tiraq. de retract. conuent. in fin.nu.136. & nu.138. Arius Pinel. in rub. par.ii.cap.i.nu.26.C.de rescind.vendit.

120 Pignus liberare debitor inuito creditore potest, si aliud æquè idoneum offerat. vt est Accursij opinio in l.si Titio ff.de pignorib. sic vulgo & intellecta,& magis communiter probata.quemadmodum apparet ex Cremens.singul.liiii. Dec.in l. plus cautionis num.3. ff. de regul.iur.& in l.ii.§.mutui datio lect.i.col.vlt. ff.si cer. petat.& in l.si pater C.de collat.Neguzant.de pignor.

121 i.membr.iii.part. num.21.Sed contrarium tamen meo quidem iudicio verius est,& forsan non minus iam receptum.nam illud probare luculenter uidetur tex.in l. si rem §.omnis ff.de pignor.action.& tex.iuncta communi interpretatione in l.si mandato meo §.i.ff.mandat.arguēdo de fideiussoribus ad pignora : vt facit I.C. in l.qui autem §.i.ff.de constit.pecun.affirmant autem id in terminis Aret.col.vlt.Ias. limit.xj. Rip. num.21.

Purpur.num.101.in d.§.mutui datio, Cagnol.in dicta l.plus cautionis num.6. nec glossæ auctoritas accuratè perpensa quidquam oberit. sed hac tota de re alibi vberius.

122 Pignus minus idoneum si quis acceperit, vel pignus operosum iam alias acceptum cum alio vilissimi precij pignore commutauerit, non opem vllam illi feret l.ii. C.de rescind.vendit.vt frequenter placitum disertis literis prodit doctor meus Arius Pinelus ad illam eandem l.part.ii.cap.i.num.20.

123 Pignus si tanto obligetur precio, vt nulla solutionis spes sit. potius alienatum, quàm pigneratum censebitur. commune dicit Soc. & qui eum laudat Fanens. de

124 pignor.part.iii. membr.iii. num. 10. quin & cum pro summa ipsius valorem æquanti pigneratur, alienati loco habetur, ac si alioquin alienari prohibitum sit, eam ob causam pœnis alienationi impositis locus fiet. commune dicit Ant.Gomez de testament. cap. vlt. nu.39. colum.iii.

125 Plus petere non videbitur, qui intra legitimum tempus miserationis causa à iudice indultum egerit. commune inquit Anton.Gomez de contract.cap.xi. nu.2. ver.secundò differt.

126 Pœna illic imponenda non est, vbi à iure non imponitur, vt est celebris glo. authoritas in cap.vlt.ver.ex ui ad finem de iure patron.quam frequenter placitam renuncio ex Dec.consil.xix.num.3. Ias. in l. illam nu.12. C. de collat. Tiraquell. in l. si vnquam ver. reuertatur num.206.C.de reuocand.donat.Ar.Pinel.in l.i.par.iii. pag.95.colum.4.ver.infertur etiam C. de bon.matern. & in l.ii.part.ii.cap.vlt.num.13. C.de rescindend. ven-

127 dit.Francisc. Viu.lib.i.opin.cviii. nec vnquam ex ipsius delinquentis consensu imposita censetur. quemadmodum verissimum arbitror, & commune aio ex Ias.in l. si tibi decem §.quædam ff.de Pact. Palat.Ruu.in repet. Rub.§.lxj.num.24.de donat.inter virum, & vxorem. Balb.de præscript.part.i.quæst.vii.Fortun.in l.legitima ff.de

ff.de pact.Riquer.in rub.num.118. ff.de verb. obligat. Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.lxxx. ver.vlt. etsi alicubi Socratis authoritas apud Platonem maximè refrage-
128 tur.quin & nusquam in conscientiæ foro pœna debebitur,quāuis iure ipso illam vel lex aliqua, vel canon indicat.commune dicunt latissimè Did.à Cou.ruu.in tract.de spons.ii.par.cap.vj.§.viii.nu.10. Iul.Clar. in d. quæst.lxxx.& d.ver.vlt.

129 Pœna,quæ iure ipso imponitur, hæredes vexat. vt est Bart.doctrina communiter recepta in l.vna num.6. C.ex delict.defunct vbi Angel colum.i.ac Dec.in l.pupillum §.in hæredes num. 4. ff.de regul.iur. Hyppolit. in l.vna num.65. C.de rapt.virgin.atque alij passim attestantur.

130 Pœna in actu legibus aduerso apposita nullius mo-
131 menti est,quāuis ea, quæ actui præter legem gesto additur,summas vires habeat.commune ait Ias.in l. non dubium num.59. C.de legib.

132 Pœna etsi tantum pecuniariam ponatur,si tamen fisco applicetur,causa criminalis appellabitur. vt est Accurtij sententia in l.iii. ver. centum aureorum ff.de sepulc.viol.quam frequēter placitam renuncio ex Alex. in l. diuo Pio §. sententiam Romæ ff. de re iudic. Ias. num.12.Gomez num.18.in princip.institut.de action. Plat. in l.ii. C. de iis, qui ex ration.lib.x.Dec.lect.i.& lect.ii.num.9.Rip.num.95.post Abbat.col.i. in rub.extra de iudic.Ias.ac Iacob.col.i.in rub. C. illo eod. tit. & Iul.Clar.cum aliis in pract.§.vlt. ver.quarta igitur fuit opinio.

133 Pœna conuentioni in quancunque summam apponi potest, si expressim illius quantitas taxata subiungatur.verbi gratia,si quis ita stipuletur,promittis te mihi librum scripturum,& ni id feceris,ais te pœnæ nomine mille nummos daturum: & stipulatio & adiecta stipu-
134 lationi pœna proculdubio valebunt. at si pœna per multiplicationis nomen promittatur non poterit duplum excedere. vt, ni librum scripseris, promittis du-

plum,triplumuè,ac deinceps. quemadmodũ receptius ait Porc.in §.alteri num.7.institut.de inutil. stipulatiõ.
135 quanuis mihi longè magis probetur, quod inibi cum Azone Accursius voluit, quocunque modo quancunq; pœnam statui posse. pro qua etiam sententia stant Græci, vt ex scholiaste Harmenop. constat titul. περὶ σημαντικῶν ὀνομάτων. §. μεταξὺ δὲ τῆς προστίκης χρειτῆς ποινῆς:
136 pag.421. & sequen. ad finem. nec huiusmodi pœna in vsurarum fraudem adiecta vnquam censebitur si illi applicetur, qui fœnerari non soleat, & aliis in conuentionibus, quam in mutuo apponatur. commune affirmat
137 latè Turzan.opin.lxxj. illam tamen aliqua in quantitate nemo cautioni inserere generaliter, ac regulariter tenetur, qui ad cautionem simpliciter obligatus est.cõmune interpretum enunciatum ponit idem Turzan.
138 opinion. vltim. quin & præterea tametsi pœna aliqua expressim paciscatur, neminem regulariter obstringet, quem principalis conuentio non ligauerit. vt est insignis glossæ sententia in l.iii. ver. Fauiana ff. si quid in fraud.patron.quam receptam aio ex Socin.cons.xci. lib.iii.Ias.in l.i.§.si vir vxori num. 18. ff. de acquirend. possess.& in §. fuerat colum. vii. institut. de action. ex eodem Ias. num.3. Dec.num.5. in l.principalibus ff. si cert. petat.eodem Ias.num.36.Dec.num.20.& aliis recentioribus in l.certi condictio §. si nummos ff.illo tit. Rip. qui trifariam excipit in l.ita stipulatus nu.36.cum sequentib.ff.de verbor.obligat.Tiraquell.de constit.iii. part.limit.vii.num.27.insigni Pinel.in l.ii.part.i.cap.ii.
139 num.26. C.de rescindend.vendit. Sed & deniq; quanuis pœna adiecta tum valeat, tum proculdubio incursa sit,eam tamen is nõ luet,qui damnum omne resarciet, quod alter ob illius moram passus est. vt est notabilis glossæ doctrina in l.vtique ff.de recept.arbitr. quam receptam esse testatur Alexand. in l. si insulam num.9.
140 ff.de verb.obligat.quanquam contrarium verius receptius, atque vsu tritum mihi esse videatur. sed hac de re alibi vberius.

Pœna

141 Pœna capitalis ducitur ac dicitur exilium perpetuũ: vt frequenter placitum latè ponit Did. à Cou. ruu. in tract. de sponsal. secunda part. cap. vii. nume. 16. & vide quæ hanc etiam in rem obseruaui superius versi. capitalis.

142 Pœna si iure stata ac determinata non sit, illam iudex vsque ad mortem pro sui animi arbitratu proferre potest. commune inquiunt Marant: de iudic. iiij. part. princip. num. 43. cum sequen. post Dec. cum Barb. in cap. ex literis nume. 14. de constitut. Alciat. consil. cccclxxii. in finem. Bolenc. in rep. l. capitalium. §. famosos nu. 29. ff. de pœnis, Viuius lib. i. opin. clxxix. sed con-

143 trarium tamen verius, humanius ac magis receptum profectò est, quod frequenter placitum attestantur Matth. de Afflict. decis. cclxxvi. num. 6. Grammat. cõsi. xlviii. num. 2. Chassan. in consuet. Burgund. fol. 43. nume. 2. Felin. & qui eum refert Villalpan. in rep. l. xxii. cap. ix. nu. 4. Carauita super xli. ritu magnæ Curiæ nume. 15. in fin. & qui alios laudat, atque hanc opinionẽ longè preferendam superiori verissimò censet Iulius Clarus in pract. §. vlt. q. lxxxiii. ver. sed quæro.

144 Pœnam pecuniariam qui luere nequit, luet corpoream. vt frequens interpretum dogma pronunciãt lau dati superius ver. condemnatus.

145 Pœnam alius pro alio nusquam dabit. communem regulam ponit, & latè atque accuratè illam ex receptis sententiis explicat Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæstio. lxxxvi.

146 Pœnæ interdictionis aquæ & ignis, damnationis ad
147 metallum, deportationis, ac relegationis iam dudum exoluerunt, vt cum multis attestatur Iulius Clarus ex receptis interpretum placitis subiungens quæ in illarum locum successerint, in pract. §. vlt. quęst. lxvii. à ver. non est.

148 Pœnæ varię, si sigillatim ac separatim variis delictis sese confundentibus imponantur, vt arma de nocte portanti, in alium irruenti, atque alium percutienti;

cutienti: non omnes sed vna illarum duntaxat pendi debet.vt est Accurtij singularis doctrina in l. qui de crimine.C.de accusat.quam frequenter placitam affirmãt Hypp.in l.si in rixa nu. 15. ff.de sicar.& in l. vna num. 38.& num.54.C.de rapt.virg.Iaffred.decis.xcv.Viuius lib.i. opin.cclxxxj. Iulius Clarus in pract.§. vlt. quæst.
149 lxxxiiii.ver.alius est casus. Sed & cum diuersæ pœnæ à diuersis legibus vni alicui delicto indicuntur, si illius flagitij reus postulatus vnam aliquam vel minimam illarum legum pœnam luerit, non amplius de eodem crimine arcessi poterit, nec quatenus legum cæterarũ supplicium excurrit, amplius puniri. vt commune inquiũt Salic.in l. sepulchra nu.8. C. de sepulc. violat. latè Anton. Gomez de delict.cap.i.num.39. Viuius lib. primo
150 opin.cclxxix.si tamẽ pœnę aliquot diuersæ pendi omnes debebunt, ac simul omnes dari nequierint, eam illarum reus luet, quam iudicis arbitrium selegerit.commune ponit, & accuratè exponit Iulius Clarus d.§.vlt.
151 quæst.xcix.ver. vlt. quin & cùm pœnę alternatim imponuntur, & vel vtraque corporea est, vel sanctionis, verba ad iudicem referuntur, illarum optio ad ipsum iudicem spectabit.commune dicunt Ioan.de Anan. in cap. sicut iudæi nu.17.de iudæis Abb. Panorm. in cap. à crapula nume.4.de vit.& honest.cleric.& qui rectè id explicat Iulius Clarus dicto §. vlt. quæst. lxxxv. versi. solet etiam.

152 Pœnæ aliquot si noua lege aliqua imponantur non idcirco supplicium in eandem criminis speciem lege veteri indictum abrogari censebitur. Sed enim tùm legis nouæ, tùm veteris pœnæ infligẽtur. commune inquiũt Abb.in cap.de causis nu.14.de offic.delegat. Angel. ac Salic. num.6.in l. qui sepulchra. C. de sepulchr. violat.
153 Caccialup.in rep.l.omnes.populi num.9.ff. de iustit. & iur.excipe nisi si nouę legis vel statuti pœna legis antiquæ vel communis iuris pœnæ par sit. commune pronunciat Hypp. in pract.§. quæritur nume. 6. quanuis
154 semper ac generaliter verius, æquius sit in dicta lege

veteri

veteri aut communi iure supplicia prorsus silescere, vbi vel statuto, vel lege aliqua noua pœnæ aliæ eidem crimini infliguntur. quod etiam commune affirmans Alciat.consi.ccccliii.nu.5. Blanc.in pract.crimin. fol.72. num.61.& seq.Grammat.cōsi.xxxv.num.56. Roland. consi.xxxv.num.48.lib.ii. Viuius lib.i. opin. cclxxviii. ac latius Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst.lxxxv.ver. debet etiam.

155 Pœnis corporeis nunquam locus est, vbi dolus non interuenit, quanuis maximè culpa lata arguatur. commune inquiunt Cagnol. in l. contractus numè. 10.ff. de regu.iur.Hyppol.consi. lxvii.nume.40. & qui vberius id prosequitur Iulius Clarus in practi.§. vltim. quæstio.lxxxiiii.

156 Pœnas statutarias exteri omnes luent nulla habita differentia scierint necnè statuta, si id criminis, cuius nomine plectuntur, alias iure etiam communi prohibebatur.commune inquiunt Did. à Cou. ruu. in cap. alma mater fol.493.colū.ii.de senten.excommu.lib. vi. Aegidius Bossius in pract.tit.de pœnis.num.18.& qui alios laudat Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst. lxxxv. ver.secundus est casus.

157 Pœnas legibus sanctas ex causa expressim apposita & immutare & imminuere iudex potest. commune aiunt Dec.in cap. de causis num.94.& sequen. de offic. deleg.Paul.Girland.de relax.carcer. rub. i. quæstio. vi. num.1. & Tiraq. qui latissimè per limitationes atque ampliationes de materia differit in tract.de pœn. tem-
158 per. quod idem prorsus erit in pœnis statuto aliquo in dictis, vt frequenter placitum affirmant Aret. in cap. qualiter & quando in ij. nume.24. de accusat.Dec. vbi supra num.19.Girland.d. quæst.vi. num. 8. & sequen. Did. à Cou.ruu.lib.ii.resolut.cap.ix.num.8. Menchiaca controuer. illustr.cap.xiiii.num.4. Viuius lib.i. opin. clxv. Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst.lxxxv.ver. vl-
159 terius quæro. erunt autem causæ ad id idoneæ vel delinquentis ætas, furor, ira, amor, ebrietas, superioris

man-

mandatum, metus vis, aduersarii prouocatio, iustus dolor, nobilitas vel similia, vt diligenter & copiose tradit cum recept s interpretum sententijs Iulius Clarus d. §. vlt.quæstio. lx. per totam. ac Viuius d. opin. clxv.colum.ii.

160 Pollicitatio tunc tantum dicitur, cùm vel per epistolam, vel per nuncium ad id nõ electum absenti aliquid promittitur. commune ait Ias. in rub. nu.6. ff. de verb. oblig. & vide quę superius obseruantur ver. donatio vt
161 per nuncium. hæc autem pollicitatio nec iure legum, nec iure canonum actioni dandæ idonea habeatur. cõmune ponunt Alciat. in d. rub. num. 8. ac Fortun. in
162 cap.i.nu.12.de pact. lib. vi. quinimmo nec obligationem naturalem parit, nisi cùm pijs causis vsui atque vtilitati est, commune inquiunt Ias. vbi supra num.6. Felin.in cap.i.colũ.iiii. de pact. Alciat. in cap.cum contingat nume. 229.de iur.iur. Anton. Gomez de contract.cap.ix.nu.1.
163 Possesio an vnam speciem habeat, an potius plures, magna scribentium discordia est, vt memoriæ prodidit Bal.in cap. cæterum colũ.iii.ad fin.de iudic. certum tamen est eam disceptationem verborum tenus consistere: quia vtriusque sectæ auctores distincta vtriusque possesionis effecta agnoscant, ac probent, vt eleganter animaduertit Alciat.in l.i.num.22. ff. de acquir. possess. sensit Butrigar. relatus à Salic.in l.licet num.9.in finem
164 C. eod. & certum deinde quoque est longè receptius ac frequentius interpretum dogma esse vt duas possesionis species constituamus, quarum altera naturalis, altera verò ciuilis sit. quemadmodum constat ex Alb.colum.iii. Paul.colum.iiii. Alexan.nume.13.& nume. 53. Aret.nume.18. Ias. num. 53. Crot. num. 39. Aemil.Ferret.colum.iii.in dicta l.i.ff. de acquiren. possess. Dyn. in regula sine possesione de regul.iur.lib.vi. asserit tutius ac receptius Salic. in dicta l.licet nu. 9. ad fin. C. de acquiren. possess. & qui id accuratè tutantur Rub.num.19.& nu. 29. Berengar. nume. 68. in l. naturaliter.

turaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. poss. Anton. Gomez in l. xv. tauri num. 19. Rebuf. in iij. Thomo ad leg. Gallic. tit. de mat. possess. in princ. confirmatur autem in primis hæc opinio ex multis iuris locis, in quibus non frustra vel coniunctim vel disiunctim naturalis & ciuilis possessionis mentio fit. confirmatur deinde ex aliis iuris authoritatibus, vbi naturalis possessio pro corporea ponitur, & ęcontrario. quasi illa vt species à iusta, ac legitima possessione differat. iij. ex alijs, in quibus naturalis possessio personis iuris incapacibus ascribitur, & ijs in casibus conceditur, in quibus titulus improbatur. iiij. ex aliis legum constitutionibus, in quibus is possidere negatur, qui alibi possidere naturaliter dicitur. vt de depositi custode, de colono, de commodati susceptore nusquam non videre licet. qui autem solos iuris effectus hic atque illic hoccè discrimen constituere vociferantur, non admodum certè animaduertere videntur id duntaxat accommodari posse iustæ possidendi causæ, bonæ vel malæ fidei, personæ iuris capaci, vel secus, non verò & referri posse ad solam animi retentionem. Si quis tamen in contraria profectos nosse, ac percurrere velit, adeat Cumanum num. 10. Ias. nume. 54. Socin. colum. vlt. Rip. nume. 27. & nume. 30. Ruin. nume. 14. Zas. nume. 15. atque Alciat. in dicta l. ii. ff. de acquiren. possess. Cuman. rursus in l. sed si nolit. ff. eodem tit. Zas. in l. ij. pagin. 5. versi. deiecit. ff. de origin. iur. Coras. in d. §. nihil commune num. 14. Francis. Connan. lib. iii. cap. x. nos ea de re si se obtulerit occasio & copiosius, & forsan vtilius.

165 Possessio quo ad prosecutionem attinet, in iis quæ facti sunt, ponitur, at postea in iis, quæ iuris sunt, censetur. commune ait Ias. in l. prima. ff. de acquiren. possess.
166 eius autem causa leuis dicitur, quanuis res possessa magni precii, ac valoris sit. commune ponit Viuius lib. i.
167 opin. xxxi. in finem. quamobrem illius tractatio appellationem iure cæsareo non admittit. commune

inquit

inquit Rip.in cap.sæpe nu.3.de restit.spoliat.etsi pon-
168 tificum decretis illam admittat. commune pronunciat
Curt.Iun. consi.clxviii.nume.39. quam etiam in rem
169 video quæ inferius obseruo versi.sententia atque in-
tellige quod appellatio quidem iure cæsareo non ad-
mittitur solum quo ad effectum retardandę executio-
nis,non autem quo ad ipsum negocium tractandū.com
mune censent Marant.in praxi vi.par.versi. appellatio
nu.194.& qui plures laudat Nicol.Ant.Grauat. ad Ve
strium lib.vii.cap.iii.num.38.intellige deinde non mi-
170 nus verè ac propriè de rebus mobilibus possessionē di-
ci, quam de immobilibus, vt frequenter placitum asse-
ro ex Alexan.num.19.Ias.num.37. Rip.num.24.Ioan.
Crot.num.14.Carol.Ruin.nume.1.in l.j.ff. de acquir.
171 possess.probatur autem possessio ex mercedis receptio-
ne,vt commune asserit Boer.decis.ccxxx.num.5. & ex
172 rusticis aliquem tenere ac possidere aientibus. com-
173 mune effatur Dec.consi. ccxv. ac generaliter contenta
est illius disceptatio semiplena probatione, vt receptū
asseuerant Francis.de Curt.in l.admonendi num. 203.
ff.de iur.iur. Calcan.consi.100.col.pen.atque alij,quos
174 laudat Francis. Viuius lib.i. opin.cccxcv. quibus addes
Dec.consi.lvi.nu.1.& consi.cclii.num.2.& consi.dclxiii.
nu.2.& in l.vlt.nu.15.C.de edict.diui Adr. tollē. Grat.
consi.xlii.num.6.nume.28.Bellon.consi.xxxv. num.6.
etsi cōtrarium tamen verius meo quidem iudicio sit,
quod etiam frequenter placitum testantur Alexand.
consi.lxxxvij.num.3.lib.vii. Petr. de Benintend. decis.
175 lxxii.num.10. & seq. asserunt Matth. ab Afflict. decis.
cccxliiii.nu.5.Plot.in l.si quando.num.115.C. vnde vi
Roland.à valle consi.50. nume.16. lib.ii.Natta consil.
dcxxx.num.7.lib.iii.Iacob.Menoch.vir selectæ doctri-
næ de recup.possess.remed.xv. num.408. quia tametsi
Viuius superius relatus possessionis causam modici
momenti esse contendat, tamen verissimum profe-
cto est, magni ponderis ac momenti possessionem es-
se. quod facile collectu est ex §. retinendæ in finem
institut.

inſtitut.de interdict.ex l. vlt.C.de rei vindic.ex l. is qui deſtinauit.ff.de rei vindic.ex Bald.& Afflict.in cap.i.de content.inter domin.& vaſall.Rip. in cap. ſępe colũ. i. cum ſeq.de reſtit. ſpoliat.Ioan Coraſ.in l.naturaliter.
176 §.nihil commune á num.16.ff.de acquir.poſſ.vnde niſi ius poſſeſsioni reluctetur,aut aliqua alia præſumptione poſſeſſor infeſtetur,probandi onus aduerſario impo nitur.vt commune tradit Curt.Iun. conſi. xc. num.3. Iacob.Menoch.de recup.poſſ.remed.x.num.43.itaque
177 merito & Neapolitanum conſilium legitimis probationibus illius quæſtionem agitari debere cenſuit teſte Matth.de Afflict.deciſ.ccclxiiii.& praxis gallica id pror ſus reiectis contradicentium næniis amplexa eſt autho re Rebuf.in iii.thom.ad leg. Gallic.pag.274.nume. 26.
178 poſſeſsionis porrò intermediæ probatio á iuſta extremorum probatione rectè fiet. quemadmodum commune profert Abb.Panormitan. in cap. accedente de priuileg.

179 Poſſeſsio ciuilis,quæ ſolo animo retinetur,ad vſucapionem neceſſaria omnino eſt. quamobrem vt vſucapio procedat neceſſe eſt probetur illam priſtinum rei dominum amiſiſſe. vt dictat Accurtij doctrina in l. i. C.de ſeru. fugit. quam frequentibus doctorum calculis exceptam eſſe conſtat ex Bar.num.9.Bald. num.22. Salic.num.21.Fulgoſ.nume.17.Paul.ac Iaſ.colũ.vlt. ad eandem illam l.& ex Panorm.in cap.vigilanti.nu.4. de præſcript. Alexand.in l.iii. §.ex contrario nume.4.ff.de acquir.poſſeſ.Iaſ.nume.49.Rip.ad fin.in l.i.ff. illo eod. tit.Anton.Gomez in l.xlv.tauri num.105. Did.á Cou. ruu.in cap.poſſeſſor par.ii.§.i.num.3.Gregor.Lup in v. part.fol.70.colum.iii.quam tamen abſurdam & á veris
180 iuris principiis alieniſsimam nos alibi lib.i.obſeruationum iuris iam dudum oſtendimus. intelliges tamẽ eũ,
181 qui per decem annos naturalem poſſeſsionem ſuſque, deque habeat,hanc ẽt ciuilem amittere, vt. cum Socin. conſi.xxxviii.pro deciſione col.viii.lib.i.communẽ eſſe doctorum opinionem recolit Turzan.opin.cxii.

Poſ-

182 Possessio defuncti absque apprehensione nec in suis hæredibus cōtinua perstat. commune dicit latè Andr.
183 Tiraq.in tract.le mort saisit pag.xv.à nu.6. vbi autem statuto aliquo p ssessio defunctorum in hæredes continuatur,non illorum bonorum possessio idcirco continuabitur,quorum possessionem alter quiuis apprehē derit vel ante aditam hæreditatem, vel post aditam, prius tamen quam hæredes ipsi possessionem re vera nacti sint. commune ait latissimè declarans Ioan. Baptist. Plot. in rep. l. si quando nume. 8. & nume. 13.
184 cum compluribus sequentib. C. vnde vi. quinimo nec aliter hæredes prædicto statutorum beneficio vtentur, quam si prius eos ritè citauerint, qui vel iniusta possessione res hæreditarias anticiparint. commune ponit Viuius lib. i. opin. ccciiii. cum Alexand. consi. lxxxiii. visa facti num. 8. & nume. 20. lib. ii. atque aliis iuris in-
185 terpretibus. nec item vnquam hæredibus ob id genus statuta recuperandæ possessionis interdictum competet,quàm postea quàm reapse possessionē susceperint. commune aiunt Rip.in l.i.num.37.ff.de acquir. posses. & in rub.nu.24.de caus.posses. & propr. Paris. consi. j. nu.159.lib.i.Viuius vbi supra.

186 Possessio,quatenus iuris est, in eum penitus hæredē omnis totius hæreditatis transfertur, qui rem aliquam hæreditatis apprehendit. commune inquit Tiraq. de
187 retract.lign.§.xxxvi.glo.iii.nume.11. quatenus autem facti est solum illius rei possessio penes hæredem erit, quam ipse apprehenderit. commune ponit idem eodē in loco nu.3.& seq.

188 Possessio ecclesiastici beneficij & coram ordinario populi iudice in disceptationem vocari potest,atque illius causa expediri. commune aio ex Rip. nume. 19. Aemil.Ferret.nu.7.in l.naturaliter. §. nihil commune. ff.de acquir.poss.Boer.decis.lxix.nu.23.Thom. Grammat.decis.lxxviii.Chassan. in consuet.Burgund. titu.j. fol.21.num.109.Rebuf.ad constitut.Gallic.lib. iii. pag. 301.num.3.Aym.Crauet.consi.cclviii.col.i. & sequen.
Did.

Didac.à Cou.ruu. pract.quæst.cap.xxxv. & in epit.iiii. cap.viii.§.xii.nu.4. Nic.Ant.Grauatio, qui complures alios congerit ad Vestrium lib.v.cap.i.num.6.

189 Possessionis retinendæ causam agitari dilata proprietatis lite ad finem vsque controuersiæ possessoriæ frustra actor desiderat.commune fatur Rip. in l.naturaliter.§.nihil commune num.154. ff. de acquiren.possess.

190 quin nec recuperandæ possessionis causa amplius promouebitur, vbi à proprietatis lite absolutio contigerit. commune inquit Io.Coras.in d.§.nihil commune ver. explicitus num.4.

191 Possessionem alterius qui ex inualido iudicis decreto ingreditur pœnas possessionis alienæ turbatori indictas pendet.commune aiunt Ias.in l.iustè possidet nume.27.& sequent.ff.de acquirend.poss. Aym.Crauet. consil.ccxlviii.col.vlt.ver.non obstat aliud dubium. Viuius lib.i.opin.cclxxxvii. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst.lxxxii.statut.iiii.

192 Possessione rerum quà ecclesiasticarum, quà profanarum lapsis æquè omnibus competet remedium.cap. reintegranda.iii.quæst.i. & l. si coloni C. de agricol.& censi.lib.xi. commune inquiunt Alexand. consil.lj.incipit viso lib.ii. & consil.xci. in causa lib.v.Alexandrin. consil.iiii.num.1. Soc.in l.rem quæ nobis ff. de acquir. poss. ff. Viuius latè cum aliis lib.i.opin.cclxviii. cũ compluribus sequentib.

193 Possessor absque titulo non est legitimus contradictor, vt frequenter placitũ dicit Gozad.consi.xciii.nu.5.

194 quin & malæ fidei possessor etiam rebus extinctis conditioni obnoxius erit.vt est Accurs.doctrina in §.si tamen gl.vlt.instit.de rer.diuis.quam communiter placitam asserit Alex.in l.si quis nec causam §.vlt.nu.5. ff.si cert.pet.defendit Gomez in §.sic itaque à nu.29.instit.

195 de act.quanuis verius verè contrariũ arbitrentur Paul. ac Dec.nu.vlt.Curt.Iun.& Purpur.nu.4.atque Alciat. num.etiam 3.in d. §. vlt. l. si quis nec causam ff. si certum petat.

BB Posthumo-

196 Poſthumorum nomen ad eos duntaxat propriè re-
fertur qui poſt parentũ mortem in lucem prodierunt.
commune aiunt Iaſ. in l.Gallus in princi.colũ.xii.ff. de
lib.& poſthu. Dec.in l.poſthumo in princ. C. de bon.
197 poſſ.contratabul.quando autem illorum præteritio te-
ſtamentum nullum reddat,explicat eleganter & accu-
ratè cum receptis ſententijs Iulius Clarus de teſta-
198 ment. quæſtio. xlv. & an illis præteritis & teſtamen-
to ea ex cauſa rupto legata nihilominus ſuſtinean-
tur, nec ne, ſcribit diligenter duas contrarias ac rece-
ptas opiniones idem Clarus vbi ſupra, quæſt. li. verſi.
quod autem.
199 Præſcriptio fide bona proceſsiſſe in dubio præſumi-
tur.commune cenſent Balb. in l.celſus par.iii.nume.2.
ff.de vſucap. Alciat.de præſumpt. regu.iii. præſump. v.
latè Did.à Cou.ruu.de ſponſal.ii.part.cap.viii.§.primo
200 nume.4. vt autem mala fide procedat nec ſtatuto edi-
ci poteſt. commune ponit Viuius lib. primo. opinio.
201 cclxxvi. in finem. nullo autem modo in iis admitte-
tur, quæ liberi arbitrii ſunt, commune dicit Anton.
Gomez de teſtamen.cap.ix.nume.27.verſi.ii. pro iſta
202 parte. nec etiam in illis aliqua omnino præſcriptio ad-
mittitur, quæ in generalis recognitionis ſignum prin
cipi reponuntur, ac reſeruantur. commune aſſerit
203 Pyrrh. in conſuet. Aurel. de præſcript. cap. iiii. Nec
item vlla præſcriptio vllo modo opponi poterit debi-
tori pignus debiti ſolutione redimere volenti vt fre-
quenter placitum ait Raph. Cuman. in l. pignori. ff.
204 de vſucap. quanuis hoc in ſpecie præſcriptionem tri-
ginta annorum opponi poſſe dicant receptum Angel.
in §. áctionum nume. 54. inſtitut. de action. Rip. in
rub. nume.14. ff. de pignor. ac magis commune aſſe-
rat Balb. de pręſcript. j. part. quintæ part. quæſt. xii.
quos non multum moratus veriorem atque æquio-
rem ſuperiorem ſententiàm exiſtimo, quin & nun-
205 quam præſcriptio procedere poterit, quo ad veri do-
mini animo poſſeſsio ciuilis retinetur. commune po-
no

no ex Salic.num.21.Fulgof.xvii. Iaf.col.vlt.in l.i.C.de feru. fugit. Iaf.num.19. Rip. ad finem in l.i. ff. de acquir.poffef. Anton. Gomez in Tauri l.ccccv.num.105. & de contract.cap.vlt.num.25.col. i. & ii. Did. à Cou. ruu.in cap. poffeffor par.ii.§.i.num.3. de reg. iur.tametfi id infulfum atque abfurdum fit, vt alibi copiofe oftendo.

206 Prefcriptio non offenditur mala fide venditoris cùm non ab eo, fed ab alio de illo rem bona fide affequuto res pofsidetur.commune inquit Balb. de præfcript. ii.
207 par.iii.part.princip.quæftio.xii.nume.7.limit.iii. conciliat autem præfcriptio rerum mobilium dominium di rectum; ac rerum foli vtile duntaxat dominium ritè præfcribenti. vt commune renuncio ex Porc. in princ. nume.10.inftitut.de vfucap. & ex iis, quos latè producit Arius Pinelus in authen. nifi tricennale nu. 30.
208 C.de bon.matern. obligationem vero non folum ciuilem fed etiam naturalem tollit.commune dicit Balb.
209 d.ii.par. iii. par. princip. quæftio. x. conclufio. xxxviii. quanuis verius meo quidem iudicio fit ciuilem obligationem præfcriptione tolli, naturalem inefficacem reddi. quod etiam receptum affirmat Alciat. in rub. nu.44.de præfcrip.

210 Præfcriptio debiti per decennium ftatuto induci, ac ftabiliri nequit. commune inquiunt Imol. confi. xvi. nume.1. Bertrand. confil.lxxxiiii. nume. 4. lib.ii. Afflict. in conftitut. Neapol. lib. iii. Rub. xxxi. nume.4. Viuius lib.primo opin.cclxxvi.& opin. cccxii. in
211 finem. Si quæ autem alia præfcriptio ftatuto iuftè inducetur, nec renunciare debitor illi poterit. commune efferunt Balb. de præfcript. in vi. part. princ. quæftio.vi.Parif.in rub.num.32. de præfcript. Viuius lib.i.
212 opin. cclxxii. tametfi contrarium magis mihi probetur, tū quia rigida ftatuti iniquitas infringitur ac debitorum malitiæ obuiam itur, tum denique quia creditoribus alioquin fauore dignis vtiliter confulitur. atque id etiam receptum Fabian. & alii apud Parif.

superius allegatum censent.

213 Præscriptio, quæ semel bona fide perfecta est, nec ab ijs iudicibus reijci explodique potest, qui liberum arbitrium habent, commune inquiunt Did. à Couarruu. in cap. possessor. iii. part. §. iii. in fin. de regu. lib. vi. & qui quamplurimos laudat Iacob. Menoch. de arbitr. iudic. lib. i. quæst. xlix. nu. 1.

214 Præscriptio, quę triginta vel quadraginta annis peragitur, iurisconsultis atque Imperatoribus ante l. sicut & ante l. omnes. C. de præscrip. xxx. vel xl. ann. ignota

215 prorsus fuit, cõmune ponit Corn. consi. xxxviii. nu. 10. lib. i. procedet autem illa & cõtra pactum retrouendendi initum in perpetuum: vt frequenter placitum enunciant purpur. in l. petens. nu. 40. C. de pact. Did. à Couarruu. lib. i. resolut. cap. ix. nu. 1. Cephalus iuris professor clarissimus consi. xl. num. 2. nec quidquam impediet, si

216 iusiurandũ huiusmodi pacto in secula ituro accesserit. commune effantur Boer. decis. dxxxii. nume. 7. Tiraq. lib. ii. de retract. §. i. glo. ii. nu. 1. ac nu. 7. Cephalus consil. xliii. nu. 12. Did. à Cou. ruu. vbi supra nu. 7. notabis

217 tamen ac memorię semper infixum geres, quòd non minus hæc triginta & quadraginta annorum præscriptio, quàm quæ decem annorum curriculo perficitur, generaliter ac regulariter restitutione ex iusta aliqua ignorantiæ causa tum petenda tum impetranda conuelletur, commune inquiunt Roman. consil. cxlix. in finem Felin. nu. 1. Paris. nu. 3. ac num. 5. in cap. vigilanti de præscrip. Dec. consi. xxxvi. nu. 9. Boer. decis. xxxix. nu. 6. Soc. consi. lxxx. col. vlt. lib. iii. Grat. consi. xci. nume. 55. lib. i. Bertrand. consi. xv. nu. 42. lib. i. Curt. Iun. consi. clvii. num. 3. est autem huic restitutioni petendæ

218 statum, definitumque tempus quadriennium à scientia cessurum. vt cõmune affirmare ausim ex Panorm. in fin. Felin. nume. 9. in cap. vlt. de præscrip. atque ex iis vtriusq; iuris præsulibus, quos laudat Tiraq. de retract. lign. §. xxxv. gl. iiii. num. 4. ac latius insignis Pinelus in auth. nisi tricenale pag. clxxxii. col. iii. C. de bonis matern.

219 Præscriptio contra priuati alicuius rem cœpta non impedietur, nec ab ordinario ac stato sui iure dimouebitur, quod ecclesia multis prærogatiuis munita interim, dum illa ad finem perducitur, ei priuato successerit. commune affirmat Francisc. Turzan. opin.cxvii.

220 Præscriptio lógissima nec titulo nec bona fide opus
221 habet. commune ponit Boer. decis. xlii.num. 35. quin & iure pontificio isthæc præscriptio ex iuris errore malam fidem diluente procedet. commune inquiunt Rub.consi.lxxv.& qui id diligenter explicat Arius Pinelus in authen. nisi tricennale nume. 11. C. de bon. mat.late etiam Viuius lib.i. opin.ccxli. habebit autem
222 summas vires id præscriptionis genus in res etiam restitutioni obnoxias.vt receptum affirmant Corn.consil.xxxviii.nu.10.& consi.cxvii.lib.i.& consi.ccxciiii.ad finem lib.iii.Grat.consi.xxi.num.36.lib.ii.Anton. Gomez in l.tauri,xl.nu.9.

223 Præscriptio temporis supra hominum memoriam decursi par priuilegio à principe scienter, ac prudenter collato ius habet. commune inquit Bellon. consil.
224 lv.nume.5. nec illa vsurus titulum alleget, necesse est.
225 commune ponit Viuius lib. i. opin. ccxlii. opus tamen est, vt is, qui præscribit, capax eiusce rei sit, quam præscribit.commune scribit Did.à Cou.ruu.lib.i.variarum resolut.cap.x.nu.14.

226 Præscriptionem qui semel bona fide perfecit, quanuis postea rem, quam præscripsit, alterius esse nouerit, illã restituere nullo iure tenebitur.vt frequentius placitum affirmãt Bal.Nouel.de præscrip.ii.par.iii.par. principalis q.ix. Tiraq.in tract. cessante causa limit. xii. nu. 16.ac vir doctrina & eruditione commemorabilis Iacob.Menoch.de recup.posses.remed.xvi.nu.17.

227 Præsens in iudicio, quanuis citatus non fuerit, litem accipere cogetur & si antequam instruatur, respondere compelli nequeat.commune ait Feli.in cap.i.nu.19. de iudic.

228 Præsentia taciturnitati adiuncta in ijs actibus, qui
super re mea me inuito geri possunt, consensum nec
229 præsefert, nec inducit, at in ijs quæ me aduersante impedirentur, secus erit. vt frequenter placitum constituo ex Alex.& Ias.col.xii.in l.quæ dotis.ff.solut. matrimo. Alex.in l.sæpe fol.193.col.ii.ff. de re iudic. Corn. colũ. ij.Ias.nume.11.Curt.Iun. num.2. in l.cum proponas j.C.de pact.Ias. in l.si fundum per fideicommissum nume.7.ff.de leg.lib.i.Ias. rursus ad Porc. in §. præterea. nume. 14. ad finem institut. quib. mod. ius patr. potest.soluit.Ioan. Crot.in l.filiusfam. §. diui nume.169. ff.de leg.lib.i.Carol.Ruin.in l.iiii.§. Cato.nu.169. ff.de verb.oblig.

230 Præsumptio etiam si à lege necessario inducatur & notoria, vt doctores fantur, in aliqua specie sit, non aliter tamen quempiam iuuabit, quàm si ab illo allegetur vt nemine doctorum discrepante vnanimiter receptũ affirmant Aymon Crauet.consi.cclviii. efficaciora col. vlt.Francis.Turzan.opin.clvii.nulla item præsumptio-
231 num copia, quanuis illæ vehementissimæ & cum indubitatis inditiis coniunctæ sint, ad infligendam corpo-
232 ri pœnam sufficiet, etsi ad pecuniariam multã proculdubio suffectura videatur. commune aiunt Hypp.in rub. nu.cclii.cum sequentib.C.de probat. Nouell. in pract. crimin.in rub.de testib.in mat.crim.num.33. Tiraq. de pœn.temperan.causa.xxvii.nu.2.& num. 10. cum seq. Viuius lib.ii.opin.lvi.

233 Præteritio filiorum testamentum nullũ prorsus reddit, etiam antequam filii illud nullum dicant, & quanuis nullum non dicant. vt frequentius placitum renuncio ex Ias.à nu.23.Dec.colũ.vi.in l. posthumo nato. C. de bon.poss.contr.tab. Imol. in l. filio præterito colũ. xix.& xx,ff.de iniust.rupt.Alexan.consi.xxvii. num.1. & num.3.lib.vi.Gulielm.in cap.Raynutius ver. in eodem testamento.in j.num.96.de testamen. Boer. decis. xcvi.par.i.num.1.& 2.amplia vt idem iure etiam præto
234 rio futurum sit: vt commune constituo ex Aret.Alex.

& Ias.

& Iaſ.num.28.Dec.num.11. Curt.Iun.nume. 48. in l. poſthumo nato.C.de bon.poſſ.contra tab.Imol.in l.filio præterito colum.xxi.ff.de iniuſt.rupt.Soc. in l. ſi filius col.ii.ff. illo eod.titu.Anton. Gomez de teſtamen.
235 cap.xi.num.5. amplia.ii.vt hoc etiam procedat,tametſi pater extraneum hæredem inſtituerit ſub conditione ſi filius ſe viuo mortem obeat, vel inſtitutionem in id tempus conferat, quo filius hæres iam eſſe nequeat. commune pronunciant Aret. in l. ſi quis eum. §.vltim.ff.de vulga. & pupill. idem Aret. Alexand. ac Iaſ. in l. Gallus in princ.ff.de lib.& poſthum.Gulielm. in cap.Raynutius verſi.adiiciens colum. pen. de teſtament. Segur. in l.iii.§.vlt.colum.vlt.ff.de lib.& poſthu. doctor meus Emanuel à coſta in l.Gallus. §. & quid ſi tantum part.i. nume.51. ff. illo eod.titu.amplia. iii. vt
236 idem ius locum habeat,quanuis præteritio cum illius cauſæ adiectione fiat, quę exhæredationi ſatis ſuperq; foret. quemadmodum commune interpretum dogma eſſe miſerunt in literas Imol. in dicta l.filio præterito.num.14.& in l.i.colum.i.ff.de teſtamen. idem Imol. colum.iiii.Socin.num.7.in d.§.& quid ſi tantum. Alexand.& Iaſ.in l.ſicut.num.1.C.de teſtamen. milit. Socin.& Alciat.num.5.in l. ſi filius qui in poteſtate.ff. de lib.& poſthum.Corn.num.28. Iaſ.colum.iii. in authē. ex cauſa.C.de lib.præter.Alexan. conſil. clxi. nume.1. lib.ii.& in auth.non licet col.iiii.C.de lib.præter.Iaſ. in l.in arenam colum.ii.C.de inoffic. teſtamen. Gulielm. in cap.Raynutius.ver.in eodem teſtamento, in ij. nume.46. de teſtamen.atque alii, quos referunt Did. à Cou.ruu.in eod.cap.Raynutius.nu.1.Anton. Gomez de teſtamen.cap.xi.num.2.Emanuel à coſta in d. §.&
237 quid ſi tantum iii.par.num.164. intellige tamen quod ſi hæres inſtitutus adiectam ingratitudinis cauſam hac in ſpecie probauerit teſtamentum iure ipſo alioquin nullum conualeſcet,& filius penitus excludetur. vt receptum quoque eſſe liquet ex Bart. nume.12. Salicet. num.6. Paul.num.5.ac num.9. Iaſ. nume. 1. in finem,

latè Curt.Iun. num.39.in d.authen.ex causa. Ias.in d. l.in arenam nu.3.& Galeaul.num.49.Costa par.ij.nume.166. in dicto §.& quid si tantum Anton. Gomez
238 vbi supra.nume.3. quorum tamen opinio & si æquitati consentanea videatur, tamen à veris iuris definitionibus oppidò quam abhorret. vt non immeritò ab ea defecerint Alexan.colum.pen.& vlt.Curt.Iun. nu.15. in d.auth.non licet Corn.in d.auth. ex causa num.28. Guliel.in d.cap.ver.in eodem testamento in j. nu.218. Alciat.in d.l.si filius qui in potestate num.5.Viglius in rub.num.4.de inoffic.test.& nos alibi id latius efficaci-
239 bus argumentis refellimus.quanquam iure ipso sustineri posse huiusmodi testamẽtum,quod longe maius est, non improbabiliter contendere videantur Did.à Couaruu. Anton. Gomez,Emanuel à costa cum nonnullis antiquioribus,sed ea tota de re, vt dixi, alibi latius &
240 opportunius. amplia præterea. iiij. vt idem ius prorsus dici debeat etsi testamentum, de quo agitur inter ipsos liberos conditũ fuerit. commune asseuerant Dec. consil.cv.nume.5. in finem Claudius in l. inter cętera. nu.8.ff.de lib.& posthum. Iulius Clarus de testamen.
241 quæst.viii.ver.sed quæro tu scis. quanuis eiuscemodi, testamentum valere tamen posit ex clausula codicillari, quæ in testamento inter liberos exarata semper intelligitur. commune efferunt Bellon . consi. lxxxv. nume. 4. Iulius Clarus vbi supra, versic. vnum tamen
242 scias.amplia.v.atque vltimò vt & militare testamentum præteritio nullum reddat, si causam aliquam expressim non præse tulerit. commune inquiunt Rip . in l.Centurio nu.43.ff. de vulg. & pupil. Iulius Clar. vbi
243 supra quæstio. xlii. versi. bene verum est. obserua tamen diligenter, ac memorię tenaciter insculpito quòd si huiusmodi testamentis clausula codicillaris inserta fuerit, testamentum fideicommissi iure subsistet,atque institutis hæredibus hęreditatem restituere filii cogentur,& reliquos omnes suos effectus clausula illa codicillaris consequetur.commune renuncio ex Bald. consil.

sil.ccccxxxi.lib.iii.& consi. ciiii. lib. iiii. Roman. consil. cxxii. Alexan. consi. xxxii. in causa mota col. ii. & consi. xli. lib. i. & consi. cclxxxv. colũ. ii. ad finem lib. ii. Alexan. rursus nu. 13. Ias. nu. 22. post Paul. nu. 15. in d. auth. ex causa. C. de lib. præt. Ang. in §. i. nu. 4. instit. de codicil. Ias. in auth. nouissima nu. 24. in finem C. de inoffic. testamen. Dec. in l. posthumo nato col. vi. C. de bon. poss. contra tab. Ioan. dilect. de art. testand. tit. iii. caut. i. nume. 4. Anton. Gomez in l. iii. tauri nu. 78. latè Iul. Clar.
244 vbi supra. quod ampliabis, licet eo tempore, quo factũ testamentum proponitur, filius præteritus nõdum natus esset. commune proferunt Ruin. consil. cxciii. nume. 3. lib. ii. Tiraq. in l. si vnquam versi. donationę largitus. C. de reuoc. donat. & qui copiosè ac diligenter de materia disserit Iulius Clarus vbi supra. ver. & hæc
245 quidem communis opinio cum ver. sequentib. limitabis autem superius commune placitum vt si, cùm testamentum fieret, præteritioni filius consensisset, te-
246 stamentum illius causa nullum non reddatur, secus si post testamentum iam conscriptum assensus sit. communia ponit vberrimè Iulius Clarus, vbi supra quæst. xliii. ver. sed quid si ipse filius.
247 Præteritio parentum ac maiorum per lineam paternam contingentium etiam cum adiecta causa à filijs vel de castrensi peculio testantibus admissa testamentum ipsorum nullum ipso iure reddit. commune pronunciant Alexan. in l. nemo in fin. C. qui testamen. fac. poss. Rip. in l. Centurio nu. 43. ff. de vulg. & pupil. vberius Clarus de testamen. q. xlviii.
248 Præteritio eorum, quibus legitima non debetur, nullum vitium, nullamque labem testamento afferre potest. commune affirmat Corn. consi. xl. litera f. lib. iii. & vide supra ver. legitima.
249 Præteritus sine causa filius emancipatus ius hodie habet dicendi nullum patris testamentum, vt frequenter placitum renuncio ex Paul. nu. 7. Corn. nume. 29. Ias. nume. 18. in authen. ex causa. C. de liber. præter.

Ias.

Iaſ.in l.Gallus §.& quid ſi tantū lect. i.nu.54. ff. de lib.
& poſthum.Imol.col.xiii. in l. filio præterito ff. de in-
iuſt.rupt.Iulius Clarus de teſtament.quæſt.xlii. ver.&
250 hæc quidem concluſio. quanuis illi bonorum poſſeſ-
ſionem contra tabulas ſolùm deferri effutierit com-
muniter receptum Porc. in §.vlt. nu.11. inſtit.de bon.
poſſeſſ.

251 Precium rei dicitur deductis omnibus expenſis, vt
commune inquit Anton.Gomez de teſtamen. cap.xii.
252 num.25.ver.ſecundo infertur. eius autem annui conſti
tutio,quanuis ſit emptionis nomine,in contractu exa-
rata dicetur, ac ducetur locatio. commune ait Rip.de
253 peſte part.ii.primæ part.num. 39. aliàs autem genera-
liter, ac regulariter precij mentio emptionem arguit:
vt frequenter placitum conſtituo ex Fabian. de empt.
& vendit. quæſt.ii.num.2. Iaſ. lect.i. nu.107.& lect.ii.
nu.145.Rip. nu.103. Loazes nu. 187. in l.filiusfam.§.
diui ff.de legat.lib.i.latè Tiraq.de retract.lign. §.i.gl.ii.
in princip.

254 Principium ſeu proœmium generale efficit, vt diſpo
ſitio generalis cenſeatur,quanuis verba ſpecialia ſequā
tur.cōmune dicit Curt.Iun.conſ.clxxviii.nu.1.&nu.2.
Villalob.in ſua collect.

255 Princeps ſemper iuſtæ cauſæ præiudicio fouetur.cō-
256 mune ait Iaſ.in l.i.nu.7.de teſtament. & quanuis non-
dum corona potitus ſit, rectè atque vtiliter priuilegia
concedet.commune ponunt Angel. in proœm.inſtitu.
num.7. Cagnol.in proœm.ff.veteris nume.4. Henri-
cus Mauroy vir magna eruditione, ac doctrina prædi-
257 tus in Apolog. part.ii.cap.xxxiiii. pag.115.poteſt autē
princeps omnes pœnas tum corporeas, tum pecunia-
rias etiam per ſententiam rei iudicatæ vires iam ade-
ptam inflictas indulgere.commune inquint Pariſ.con-
ſil.i.num.59. lib.iiii. Iulius Clarus de materia latè agēs
258 in pract.§.vlt.quæſt.lix.per totam. non tamen ius ali-
cui ſine cauſa potis eſt demere.commune ait Felin. in
cap. quæ in eccleſiarum num.33.de conſtitutio. quan-
quam

259 quam & sine causa ac de nihilo impedimentum eius auferre queat, cui ius illud alioquin competiturum sit. commune effatur Curt. Iun. consil. cxxx. num. 10. &
260 consil.clvii.num.19.Sed nec etiam vel in ciuilibus,vel in criminalibus causis citationis tollendæ potestatem habet,vt frequens placitum esse constat ex Feli. in cap. cum olim nu.12.de re iud.Anton.Campeg.decis.lxix. num.26.Soc.cons.cxx.num.3.& nu.10.lib.iii.Hypp.in releċt. l. de vno quoque à num. 10. ff. de re iudic. nec
261 aliquam generaliter criminalis causæ defensionem va lidè intercludet . commune renuncio ex Hyppol. in l. vna num.170.C.de rapt.virg.& in praċt.§.opportunè num.61.Matth.de Affliċt.lib.i.constitut.Neapol.rub. lj.§.item dura num.3.& decis.cccxcj. num.9. Paris.con
262 sil.ii.num.157.lib.ii.quin nec ciuilis causæ protectionẽ eripere potest. quemadmodum accuratè commune ostendit Arius Pinelus meus iuris doċtor in rub.par.i. cap.ii. num.21. & num.23. ver. concederem etiam C.
263 de rescind.vendit.nec rursus vel priuilegia, vel officiorum dignitatem,vel iurisdiċtionum collationes ob pręclarè merita locatas etiam cum causa iustè retraċtabit: commune aio ex Ias.in l.ex hoc iure num.54. ff.de iustit.& iur.Felin.in cap.nouit colum.vj.de iudic.Matth. de Affliċt.in cap.i.num.24. de nat. feud. atque ex aliis vtriusq; iuris professoribus, quos refert Arius Pinelus verè quidem, sed non admodum æquè in contrariam opinionem profeċtus in l.i.part.iii.pag.122. ver.infertur.xvj.C.de bon.mater.& in rub.part.i.cap.ii. nu.31.
264 C.de rescind.vendit.multo autem minus iuregentium quæsita auferre princeps poterit. commune asseuero ex Andr.ab Exea de paċt. num.147. Tiraq.de constit. par.iii.limit.vii.num.47. Curt.Iun. cons.i. num.20. & cons.cxxxviii.num.5.Bellon.cons.ii.num.8. vberius Pinel.in d.rub.par.i.cap.i.num.vlt. C.de rescind. vendit.
265 Sed si vel donationem,quam liberaliter in aliquem cõtulit,ex legitimis etiam causis reuocare velit,dummodo nulla donatarij offensio, nulla culpa proponatur, applenè

applenè satisfacere ius suum omne illi donatione sic euerso tenebitur.commune asserit copiosissimè Arius Pinelus in d.l.i.part.iii. pag.122. col.iii. C.de bon. matern.& in d.rub.part.i.cap.ii.nu.15.C.de rescind.vend.

266 Nec id mirum vel dubium cuiquam esse debet:quippe quia princeps generaliter quemuis contractum cum subiectis iniens vel naturali obligatione ad agendum apta, vel potius naturali, ac ciuili obligatione irretitur: commune pronunciant Ias.in l.i. col.i. ff.de pact. Dec. & Felin. in cap.i.de probat. Anto.Gomez de contract.

267 cap.i.num.1. quin & successores quoque eo contractu obligat.cõmune effert Ias.cons.x.lib.iii.conferunt,quæ

268 cumulat Viui.lib.ii.opin.ccxxxv. Castrum porrò vel ci

269 uitatem inuitis illiusmet loci incolis nec alteri alienare, nec alteri subiicere poterit. commune scribit Curt. Iun.cons.clxxxiiii.num.17.

270 Princeps statim atque de causa cognoscere incipit,ad se illam auocare censetur. commune interpretum placitum affirmant Rip. in cap. cum M. Ferrariensis nume. 197. de constitution. Nicolaus Antonius Grauatius diligentissimus iuris interpres ad Vestrium lib.iii.

271 cap.viii. num. 18. quod procedet etsi iudex inferior id genus auocationem ignorasset.commune inquiunt idẽ Rip.vbi supra nu.96. Nicolaus eod.nu.vbi rectè declarant cum motu proprio princeps id egerit.

272 Principis beneficia ante agnitionem nemini quærun tur.cõmune inquit And.Alc.in c.cũ contingat nu.235. de iureiu.etsi enim amplissimè exaudiri,interpretariq; debeant,non tamen manifestas,ac necessarias iuris defi nitiones prætergredi opus est.

273 Principis voluntas conditionem,qua comprehenditur, impossibilem reddit.vt est communis interpretum opinio in l.continuus §.cum quis ff.de verb.oblig. & in l.apud Iulianum §.constat ff.de leg.lib.i.quam attestatur,ac meritò damnat Did.à Cou.rub.de sposal.ii.par. cap.iii.num.8.quamuis enim difficilis admodum id ge-

274 nus conditio sit,vel à casu pendens, non idcirco tamen impos-

impoſsibilis conditio cenſeri debet. vt dictat frequẽter placita Accurſij doctrina in §.impoſsibilis inſtit. de hæred.inſti.Sed & contra falſum hoc interpretum dogma eſt tex:expreſſus in l.intercidit ff.de condit.& demonſt. adiuncta l.i. §. eum qui ff. de poſtulan. verùm ea de re latius alibi.

275 Principi vel temerè, atque iniquè aliquem ſuſpendi iubenti audiens eſſe poteſt ab animo inculpatè officialis.vt cõmune inquit Cagnol.in l.velle nu.15.ff.de reg.

276 iur.ſi tamen prætexere aliquid cauſæ ac moram interponere tutò poſsit, non præcipitandum certè eſt, ſed dandus locus,quo ille reſipiſcat, ac ſecum animo recolat tanto minus ipſi licere, quanto plus poteſt.verũ hec vberius alibi diſſerentur.

277 Priuilegiati vel ſpeciales alioquin caſus generalibus iuris definitionibus regentur, ſi nullam expreſsim prærogatiuam habeant in ſpecie, de qua agitur. vide infra ver.ſpeciales.

278 Probationes,ac tota probationum materia in iudicis arbitrio locantur. commune pronunciant Dec. conſil. cccclxiii.num. 23. Thom. Grammat. deciſ.xxxiiii.numer.47. Cur.Iun.conſ.cvj.in princ. & conſ.clxvj.nu.1. & conſ.clxxviii.nu.etiam 1. Did.à Cou.ruu. lib.i.reſolut.cap.i.nu.2.& nu.7. Arius Pinelus meus iuris doctor

279 in l.ii.cap.vlt.nu.44. C.de reſcind.vendit. quod etſi veriſsimum, æquiſsimum, ac maximè neceſſarium in tot mortaliũ fallaciis,technis,ac periuriis cenſeri debet, tamen nunquam aliter prudens iudicis arbitrium ab ſtatis,ac legitimis probationibus deſciſcere poterit, quàm ſi cauſã,qua ad id inducitur,expreſsim adiiciat. quẽadmodũ etiã receptũ cum multis iuris profeſſoribus ponit

280 idẽ Pinel.eod.cap.nu.vlt.quin & generaliter probationes de iudicii ſubſtãtia nõ exiſtere vulgò vere creditur. vt frequenter placere teſtificantur Aym. Crauet.conſ. cclxv.illuſtris Marchio col.iiii. ad fin.& qui eum laudat

281 Frãciſ.Turzan.opin.clx. vbi autem vel ſtatuto, vel lege probatio manifeſta exigitur, nullus iurãdo locus eſt.

commune

commune asserunt Rip. & qui eum laudat Francis. Vi-
282 uius lib.i.opin.clxxxvii. nullus item præsumptionibus
etiam iure approbatis locus erit. cõmune affirmat Dec.
in rub. colum. xiiii. & colum. xvj. de probation. nec iis-
dem in casibus, & consequenter in causis criminalibus
duæ probationes semiplenæ vnam plenam seu perfe-
ctam efficient. commune inquit, ac rectè exponit Iu-
lius Clarus in pract. §. vltim. quæstion. lxiii. ver. penul.
283 quanuis alioquin generaliter receptum sit duabus se-
miplenis probationibus vnam perfectè conflari. vt at-
testatur accuratè explicans Francisc. Viuius d. lib. i. opi-
284 nion. ccccxxvi. quod tamen nec etiam tunc procedet,
cùm testis vnus de numeratione, alter de rei confessio-
ne testificabuntur. quippe quia nec ea in specie applenè
probari existimabitur. vt frequenter placitum consti-
tuo ex Felin. in cap. licet ex quadam num. 2. de testib.
Ias. in l. admonendi nu. 260. ff. de iureiur. Dec. in cap. cũ
285 causam nu. 11. de probat. Probationes denique de confi
nibus incertæ pro nihilo erunt. commune scribit Curt.
Iun. cons. xciii. nu. 13.

286 Probando, ac probato habendo præfixus à iudice ter
minus exigit, vt & testium examen & probationis com
plementum in ipsomet termino fiat. nec sufficiet si te-
stes inducti iam sint, & iurauerint. commune ponit
Abb. in capit. licet causam colum. vj. in finem. de pro-
bation.

287 Procurator ex longinqua regione cum mandato ac-
cedens si is esse negetur, qui mandato continetur, fun-
datam pro se præsumptionem habebit, & contrarij pro
bandi onus aduersario incumbet. commune ponit Vi-
288 uius lib. ii. opin. ccxxxix. sed & illius mandatum quà te
stibus, quà scriptis ritè, ac rectè probabitur. commune
aiunt Ias. in l. i. num. 7. ad finem, & num. 8. C. de procu
rat. Boer. decis. cclxxxi. numer. 1. Baluus decis. cxc. nec
289 quidquam oberit si constitutus procurator infamiæ ar
guatur: quia licet infamem creari procuratorem ad cau
290 sas authoritas iuris pontificii inhibeat, tamen nulla Cæ
sarei

ſarei conſtitutio interdicit.commune ponit cum Alex.
291 Turzan.opin.lxxxv.imo,ſi rem ad viuum reſecemus,
nullo iure id vetari reperiemus. qua de re multa apud
Marquard.de iudæis.ii.part.cap.vii.num.3. & num. 4.
292 ac num.12.plura apud nos alibi. vbi autem procurator
litem ſemel conteſtatus fuerit, non amplius abſq; cau-
ſæ cognitione reuocari ab ipſo litis domino poterit, ſi
nolit aduerſarius,quantumuis ipſemet procurator ve-
lit.vt comprobatam omnium calculis concluſionem,&
atteſtatur,& non immeritò impugnat grauis profectò
& acutus iuris interpres Ronchegallus in l.ii. num.87.
293 ff.de duobus reis. nemo tamen vel excommunicatus
procuratorem à principio conſtituere cogitur. cõmune
ait Turzan.opin.cxxvi.

294 Procurator ad matrimonium contrahendum nõ ali-
ter validè conſtituetur,quàm ſi ſpeciali ad id mandato
creetur,& perſona nuncupatim exprimatur, cum qua
matrimonium ineundum ſit.vt frequens interpretum
dogma affirmat Did.à Cou.ruu.in tract. de ſponſal.ii.
295 part.cap.iiii.num.8.Si autem procurator ad matrimo-
nium contrahendum ritè conſtitutus, ac vel cum iure
iurando reuocatum non iri ſtabilitus poſt mandati il-
lius reuocationem etiam ignorans atque inſcius con-
trahat,nullum prorſus mandatum erit. cõmune inquit
idem Did.eod.cap.num.10.

296 Procurator in iis criminis cauſis admittitur, in qui-
bus vel relegationis,vel infamiæ ſupplicium, vel num-
maria tantum pœna imponi poteſt. commune renun-
cio ex Paul.in l.ſeruum quoque §.publicè ff. de procu-
rato.Marian.Soc.in capit.veniens de accuſat. Hyppol.
in pract. §.ſequitur fol.36. Franciſ.Viui.lib.i. opin.cclj.
& Iul.Cla.qui latiſsimè de materia agit,in pract.§.vlt.
297 quæſt.xxxii.per totam.pòterit etiam præterea in iis cri
minum cauſis procurator creari, in quibus ex ſtatuti
forma abſens quis condemnari poteſt. commune in-
quiunt Corn.conſil.xvii.in princip.& conſil.cccxxv.li-
tera G.lib.iii.& cõſi.cxxii.litera F.lib.iiii.Cepolla con-
ſil.

sil.crimin.xlvi.ver.præterea dico.Ang.in l.penult.§.ad crimen fallen.ix.ff.de publ.iudic quem laudat August. ad Angel ver.qui iudex videns num.13. Alex.de Ne-
298 uo consil.xc.num.3.sed quidquid ij iuris satrapæ deblaterent,contrarium profectò verissimum est, ac reipublicæ magis vtile.quia alioquin corporeis pœnis nullus in absentes animaduertendi locus ex id genus statutis foret.quod etiam receptum asseuerāt Alex. cons.cxvj. num.18.lib.ii. Benedict. de Plumbin.in l.penult.§.ad crimen num.12.& sequent.ff.de public.iudic. Rub. in l.seruum quoq; § publicè num.26.ff.de procuratorib. atque alij,quos refert,& meritò probat,ac de praxi etiā cum nonnullis attestatur Iul. Clar.d.quæst.xxxii.ver. hæc autem.

299 Procurator plurium nomine nec suam, nec suorum iniuriam vindicantium constitutus accusationem iure prosequetur,licet ipsimet constituentes reo id opponē te nequeant. vt frequenter scriptoribus probatum ait Aretin cap.olim num.10.de accusat.

300 Procurator ad rem vendendam creatus,ni mandato forma venditionis,ac precij quantitas explicetur, non poterit suas vices alij demandare. communę pono ex Alex.& Ias.in l.quod quis,C.de procur.Ias.in l.i.ad fin. ff.de offic.procur.Cæs.

301 Procurator,qui ad aliquam causam simpliciter constituitur,& in ea succumbit, appellationem ritè interponere tenetur, quamuis illam prosequi non cogatur:
302 at qui ad omnes causas quà vertentes,quà futuras expressim procurator creatur,appellationem tum interponere,tum sectari obligatus est. vt cum multis receptū affirmat Turzan.opin.xciii. quæ intelliges de sen-
303 tentia litem finienti: nam interloquutionum appellationes indistinctè prosequi tenebitur,si locus,in quo re tractari debent,remotus non erit:commune ait Ias.in
304 l.inuictus num.4.C.de procurat.quin & cùm intra decem dies procurator haud appellat,domino nocet.commune inquit rectè moderatus Zas.in l.prima.§ si procurator

curator ff. si quis in ius dicent.

305 Procurator, qui solutionis recipiendæ facultatem habet cum clausula, vt in prædictis & circa illa liberam administrationem obtineat, dilationem solutionis debitoribus summo iure largietur. commune inquiunt Alexand. in l. pactum curatoris. C. de pact. & qui rectè distinguit Francisc. Turzan. opin. lxxxii.

306 Procurator tamen fisci vt aliquid vendat, nec fidem de precio habere poterit. commune inquit Ias. in l. quę acta num. 18. ff. de offic. procur. Cæs. Villalob. in sua collecta.

307 Procurator, qui ad certum aliquem actum constituitur, non ideo maiori facultate præditus intelligitur, quod postea mandato inserantur verba illa generalia, quod constituens promisit habere rata omnia gesta

308 per illum procuratorem. at si dicatur, quod procurator possit facere omnia, quæ præsens dominus posset, cum libera mandatum habere censebitur. communia ponit Ias. in l. quæ acta num. 21. & num. 22. ff. de offic. proconsul.

309 Procurator quantumcunq; generali mandato creatus, nunquam quidquam ex illius mādati viribus agere poterit, quod vel illicitum sit, vel mandantem alicui pœnæ obnoxium reddat. vt frequenter placitum renuncio ex Ias. à num. 5. atque aliis plerisque omnibus interpretibus in l. si procurator ff. de condict. indebit. Dec. in l. alterius circumuentio ff. de reg. iur. Felin. in cap. i. à num. 8. vt lit. non contest. Curt. Iun. cons. cxlix.

310 num. 9. Francisc. Turzan. opin. lxvi. non tamen idcirco verum erit condemnari debere procuratorem in eius litis expensis, quam non inculpatè nec absque dolo instituit. quia cum in principali causa aliud longè diuersum agatur, nec quidquam de procuratoris culpa, vel dolo tractetur, succedit Iurisconsulti doctrina in l. de qua re ff. de iudic. essetque perquam iniquum, si procurator antequam ea de re audiretur, ac defenderetur, tanquam culpæ ac doli conuictus in expensis iudicari

posset, vel non iudicatus ex tacita ipsius sententiæ virtute expēsarum executioni obnoxius fieret. cap.i. cum
311 similib.de caus.poss.& propriet.quanuis contrariū existimauerit Bar. & Alex.nu.7.ver.præterea in l.iiii.ff.de re iud.Salic.in l.non est ignotum C.de admin.tut. Panorm.in cap.i.col.vlt.ad fin.vt lit.non contest.atq; alij frequentius teste Ias.in d.l.si procurator num.13.ff.de condict.indeb.contra quos alibi latius, & opportunius differetur, illorumq; opinionem vel praxis ipsa rerum optima doctrix abiurauit: quemadmodum Ias.sibi aduersus testatur in d.l.iiii.nu.13.& in l.i.§.si procurator ff.si quis iusdicent.non obtemper.
312 Procurator si mandati formam, ac fines sciente domino egrediatur, domino ipsi proculdubio nocebit. at
313 si nullum mandatum præcesserit, tantumque domini & scientia & taciturnitas proponatur, longè aliud ius erit.communia inquit latè & diligenter Arius Pinelus in l.ii.part.ii.num.12. C.de rescind.vend. quod nos in consilio quodam pro domina Gratia à Nassi multifariam impigrè declaramus.
314 Procuratoris mandatum plenè probari debet.commune inquiunt Ias.in l.cautio num.11. ver.in ea C.de procur.& vir selectæ doctrinæ Nic.Ant.Grauat.ad Ve
315 strium lib.iiii.cap.v.nu.24.& seq. ac si de eo non constet, gesta ab illo omnia nullius sunt momenti: vt commune affirmant Alex.in l.licet nu.1.C.de procur.Balb.
316 decis.cccxlviii.nu.7.probari tamen testibus poterit.cōmune profitentur Ias.in d.l.si cautio num.7.Boer.decis.clxxxi.nu.1.Balb.decis.cxc.& vide quæ scripsi superius ver.mandatum.
317 Procuratoris confessio pecuniam mutuò acceptam eius nomine confitentis, qui illam mutuò accipere ipsi iniunxerat, non efficiet, vt mandator conueniri possit. quemadmodum docet Bart. in l.ii.§.vlt.nu.6 ff.si cert. pet.cuius doctrinam frequenter placitā testantur inibi Alex.col.pen.ad fin.Ias.nu.20.latè Tiraq lib.ii.retract. §.iiii.gl.vj.nu.12. adde Alex. vbi ponit rationem in l.i.

§.si

318 §.si quis ita nu.35.ff.de verb.obligat.atque intellige id neutiquam processurum, si procuratori data expressim confitendi facultas sit. vt verò & crebrius tradunt Alex.col.vlt.Purpur.nu.91.in d. §.vlt. Felin. in cap. si cautio col. vlt. de fid. instrum. quidquid Bar.vbi supra reluctari videatur.

319 Procuratoris falsi gesta non possunt post defectum mandati appositum rata haberi.commune ausim affirmare ex Angel.in §.item si col.antepenult. institut.de exception.Ias.in l.licet num.10. C. de procurat. Felin. in cap.causam nu.9. de iudic.Balb.decis.cccxlviii.nu.7.

320 Antea verò & quæ damno,& quæ vsui domino sunt, rectè validèque dominus confirmat:commune inquiũt iidem Ias.ac Felin. vbi supra: & liberaliter Sebastian. Vans. de nullit.pagin.371. num. 112. magis commune cum Alexand. testificatur Francisc. Turzan. opinion.xcii.

321 Procuratores quę ex causis aliorum sollicitè procuratis quærunt,non castrensis peculij, sed aduentitii vicem,ac rationes subeunt. commune inquit Riminald. contrarium ipse rectissimè astruens in §.i. num. 61. & seq.institut. per quas person. nob. acquir. quidquid illum carpat Francis. Viuius:commune quoque illud attestatus lib.i.opin.ccxlix.

322 Prodigus etiam liquidò, palàm, atque apertè bona profundens, antequam illi bonis interdicatur, omnia pro sui animi arbitratu gerere poterit. commune inquiunt Alex.in l.is cui bonis ff.de verb.obliga.Aretin. in l.is cui bonis col.ii.ff.de testam. Anton. de Tremor. in addit.ad Bon.in pract. exceptionũ rub. qui.mo.ciui. num.7.Villalob.in sua collecta. Aufrer.in addition. ad quæst. Capell. Tholoss. cccl xii. magis commune affirmant Vigl.in §.item prodigus num.3. instit.quib.non est permiss.facer.testa.Boer.in consuet. Biturig.§.viii. in fin.Francis.Viuius lib.i.opin.ccxlvii.& opin.ccxlviii. stant pro illis (ne nunc iuris loca promam) Cicero elegantem in officiis de Sophocle historiam contexẽs,

& Horatius in tertia illa Satyra omnium facetiarum
323 plena libri.ii.sermon. quamobrem contrarium ineptè
inquit commune Anton. Nicel. in gloss.concord. lxx.
324 quin & citandus prodigus erit, cùm ei curator assignari vult. commune aiunt Cagnol.in l.furiosi ad finem ff. de regul.iur. Francisc. Viuius d. lib. primo opin.ccxlv.
325 & antea quam assignetur, pupillariter etiam filiis suis substituere poterit. commune dicit Segur.in l.Impera-
326 tor num.10.ff.ad Trebell.vbi autem semel à bonorum gubernatione abactus fuerit, nec si verè frugi erat, atq; est, contractum vllum vel testamentum facere potest. commune ponunt Vigl. num. 4. Stephan. Bodæus ad
327 finem in dicto §. item prodigus. nec veri prodigi contractus à iureiurando vires capiet. commune effatur Alciat. in cap. cum contingat num.138. de iureiurand.
328 si tamen postea isce prodigus, cui bonorum administratio sublata est, & curator additus iam fuit, se se colligat, & ad prudentes, bonosque mores redeat, sub alterius cura statim iure ipso esse desinet. commune proferunt Ias.colum.ix. Hieronym.Butigella num.33. in l.is cui bonis ff. de verborum obligat.Francis. Viuius lib.i. opin.ccxlvi. nos tamen ea de re alibi probabiliter dubitamus.

329 Prodigus à bonis capessendis exactus pœnas nihilominus ob delicta instar cuiusuis luet. commune aiunt Cagnol.in l.furiosi num.13.ff.de regul.iur. Anton. Gomez de delict. cap.i. num.75. Iulius Clarus in pract.§.
330 vlt.quæst.lx.ver.vlterius quæro. quanuis alioquin tùm remediis, tùm prærogatiuis, tùm priuilegiis omnibus fruatur, quæ vel in furiosos, vel in minores annis conferuntur. vt frequenter placitum constat ex Alexand. ac Iacob. à Sancto Georg. in l. si curatorem habens C. de restitution.in integrum. Alexand. & Ias.in l. Imperatores ff.de re iudic. Alexand.in l. Centurio num.13. ff.de vulgar. Ias.in l. is cui bonis colum.iii. ff.de verbor. obligation. Felin.in capit. pastoralis colum.ii. de iudic. Bolognet.in rub. num. 6. ff. si cert. petat. Anton. Gomez

331 mez de contract.cap.xiiii.num.30. quin & substitutio quasi pupillaris illi rectè possit fieri. quemadmodum commune,ac magis commune dogma asserit idem Anton.Gomez de testament.cap.vj.num.4.

332 Prohibitio alienationis,quæ cum generali bonorum hypotheca in contractu inserta est, ius alienandi non tollit. commune inquit Anton. de Fan. de pignorib. part.ii.membr.i.num.4. magis commune pronunciant Anton. Gomez in l. tauri xl.num.19. Did.à Cou.ruu.
333 lib.ii.resolut. capit.xv. num. 3. contrariam tamen opinionem communem ait Grat.consil.xcv.num.2.& magis communem esse constat, quidquid alij dicant, ex Alexand.in l.qui absenti §.i. ff.de acquirend.possess. & consil.lix.nu.6.lib.v.Soc.Nep.consil.cxviii.lib.ii. Rhoderic.Soarez in relect.l.post rem iudicatam fol.129.colum.iii.ff.de re iudic. Chassan.in consuetud. Burgund. rub.xi.§.iii.num.33.Ioan.Crot.in l.filiusfamilias §.Diui num.10.ff.de legat.lib.i. Cagnol.in l.ii.numer.175. C.de pact.inter empt.& vendit.Stephan. Forcat.in Nicomant.iuris cap.xiiii.& sine dubio longè verior,atque æquior est sententia.

334 Prohibitio alienandi extra familiam non inducit tacitum inter eos fideicommissum,qui in familia censen-
335 tur:sed illud tantum efficit, ut res fideicommisso comprehensæ antea vẽdi nequeant, quam gentiles moniti se se nolle emere renuncient. commune ait Dec.consil. ccccxxii. num.7. & commune nu.72. magis commune nu.198.affirmat Loazes in l.filiusfam. §.diui ff.de leg.
336 lib.i.quanuis contrarium receptius profiteantur Ant. Gomez in l.xl.tauri num.44. Tiraquel.de retract.lib.i. fol.28.nu.112.idq; verius videatur.sed ea de re & quæ superius ver.alienatio,& quæ alibi vberius differo,veritatis studiosi vidento.

337 Prohibitionis dispositio generaliter, & in æternum exaudiri debet.commune inquiunt Alciat. & Tiraq.limit.vii.in l.boues §. hoc sermone ff. de verb.significat. Marc. Mant. de soluend.argument.pag.313.post prin.

& videto quę hanc etiam in rem obseruantur superius ver.negatio.

338 Prohibita alienari longissimo tépore præscribétur. commune pronunciant Corn.consf.cxvii.lib.i.& consil. cexciiii.ad fin.lib.iii. Balb.de prę̄scrip.v.par.quintæ par. quæst.iiii.num.4.Rip.nu.113.Io.Crot.nu.140.Alciat. nu.47.Loazes nu.191.in l.filiusfam. §. diui ff.de legat. lib.1.& hanc etiam in rem vide quæ superius notantur ver.alienari.

339 Prohibitus sine certa causa aliquid facere si causam illā interuenisse asserat, fidem non merebitur, nec actus idcirco valebit. commune pono ex Alexand. Ias. ac Decio in l.si donatione C.de collat.Soc.consil.lxv.& consil.lxvi.lib.i.Aym. de antiquit. part.ii. à num. 10. cum sequentib. Ferret.caut.xxxiii.col.ii. Rip.in l.si vnquam quæst.xii. C.de reuocan. donat.Ar.Pinel.in l.i.part.iii. num.23.& pag.106.col.ii.vers.ix.limita C.de bon.materni. videto etiam hac de re, quæ superius scripsi ver. assertio.

340 Promissio, quæ absque causa fit, nullius est momenti. cōmune dicit Alex.consi.clii.nu.2.lib.ii.& consf.clvii. nu.1.lib.vj.Io.Ceph.qui limitat consf.cviii. per totum, sed tu videto, quæ latius obseruo ver.stipulatione.

341 Promissio ob turpem causam, ne quis scilicet iniuriam faciat, vel vt faciat, vel si iniuriam fecerit, vel si nō fecerit, nulla ipso iure prorsus est: vt censet Accurs. in l.iurisgentium §.si ob maleficium ff.de pact.cuius opinionem receptam esse constituo ex Bart.& cæteris plærisque omnibus iuris interpretibus in illo eodem §. ex Bart.rursus Salic.& Fulgos.in l.penult.ff.de condict.ob turp.caus.ex Bart.denique Alex.Ias.ac reliquis scribentibus in l.generaliter ff.de verb.oblig.ex Aret.ac Rip.in l.si plagij ff.illo eod.tit.

342 Promittendi verbum tam publicæ, quàm priuatæ scripturæ insertum in re dubia stipulationē præsefert: commune aiunt Marcell.Berincut.in rub.ff.si cert.pet. Caccialup. de pact. quæstion. iiii. atque ita consuluit Alexand.

Alexand.consil.lxviii. colum.i. lib.iiii. quem inaduertenter carpit Aymon de antiquit.i.par,num.104. quin
343 & tunc semper præsentia partium præsumitur,nec aliter probari necesse est.commune inquit Galeaul. in l.i.
344 num.66.ff.de verborum obligation.limitabis tamen vt id neutiquam procedat,& cùm id,quod actum est, ali-
345 ter valere potest,& cùm id verbum in contractu innominato respectiuo inseritur. quemadmodum frequenter interpretibus placuisse videtur ex iis, quos laudat Eman.à Costa in l. si ex cautione.iii.declarat. num.12.
346 & sequentib. C. de non numer. pecun. limita item vt locus huic dogmati frequenter placito non sit,cùm priuata scriptura vel à mercatore,vel ab alio iuris imperito exarata proponitur. commune tradit Viuius lib.i.
347 opin.ccccxxxviii.Si autem isthoc promittendi verbum testes in suis depositionibus proferant, non stipulatio inde colligetur, nec significata ducentur. vt frequens placitum memoriæ prodiderunt Alexand.cons.clxxiii. num.7.lib.vii.Marcell.Berincut.in rub.ff.de verborum
348 obligat. immo nec tunc sufficerit testes deposuisse interrogatione præcedente sequutam fuisse promissionem, nisi etiam incontinenti id factum adiecerint. quemadmodum commune affirmant Ias.num.44.Iacob.num.35.in l.si vnus §.pactus ne peteret ff. de pactis. idem Ias. numer.1. Alciat. num.6. Iacob.de Nigris à num.3.in l.i.§.primo ff.de verborum obligation.
349 quanuis huic ampliationi meritò reluctentur Aretin. in l. sciendum num.7.ff. de verborum obligation. Galeaul. in dicto §. primo l.i.num.6.ff.de verborum obligation. Afflict. decisi. cxx. sed hac de re tota copiosius alibi.

450 Promittens donare non tenetur donare, vt commune dicit Andr.Alciat.in l.i. nu.16. ff.de verborum obli-
351 gation. quanuis contrarium malè afferat receptum Francisc. Rip. de donation. lib. iii. capit.xii. tu videto quæ hanc in rem copiosius obseruantur superius ver. donatio.

352 Promittens ſe ſe æſtimationi iniuriæ ſtaturum, quam offenſus ipſe fecerit, ad arbitrium boni viri confugere non prohibebitur. commune inquiunt Lanfranc.de arbitr.col.xi.Viuius lib.i.opin.cclvi.

353 Proprietarium ſe dicens, aut proprietatem ad ſe ipſum pertinere affirmans ſuccumbet, ſi dominium duntaxat vtile ſibi competere probauerit. commune aio ex multis, quos citat Ar.Pinel.in l.i.part.ii.nu.8. C.de bon.mater.ex Marmer.nu.7.Coraſ.nu.39. in l.natura

354 liter §.nihil commune ff.de acquir.poſſ.quanuis cõtrarium verius, ac non minus receptum oſtendat Arius Pinel.vbi ſupra.cum quo ſum.

355 Proteſtatio (vt vulgo fandi mos eſt) ſimpliciter facta nihil operabitur, niſi actus is, de quo fit, tunc temporis, cùm fit, vel incontinenti explicetur, ſiue actus ille ab vnius voluntate, ſiue à libero plurium arbitrio pẽdeat. cõmune atteſtatur Felin.in cap.cum M.col.xxiiii. de conſtitut.

356 Proxeneta non aliter quàm vtroque reo conſentiente integer teſtis exiſtimabitur. commune aiunt Alex. conſil.xiii.colum.iiii.lib.i.Curt.conſ.cxii.num.8.ac latè Franciſc.Viuius lib.i.opin.ccclviii. cui adde Io.Cepha. conſ.lxv.num.23.

357 Pubertati proximus mas cenſetur à decimo, & dimidiato anno, fœmina à nono & alterius dimidio. commune aiunt Dec.in l.pupillum in princ.ff.de regul.iur. latiſsimè Did.à Cou.ruu.de ſponſa.ii.par.cap.v.nu.vlt. Viuius lib.i.opin.ccliiii.

358 Publica delicta quando dici, ducique debeant, ex multis receptis interpretum ſententiis ponit eleganter, & copioſè Iul.Clar.in pract.crimin.§.i.in princ.ad quem ſemper hac in materia recurrito.

359 Publiciana in rem actio totiens in eum defertur, qui rem à non domino adeptus eſt, quotiens in eundem ſi à domino rem nactus eſſet, dominium tranſiret. commune dicit Anton.Gomez de teſtament. cap.v.nu.13.

360 ver.item adde & extende. quin nec alij vnquam dabitur,

tur,quam illi, qui & bona fide titulum à non domino consequutus sit, & vacuam possessionem semel nactus fuerit,vt frequenter placitum inquiunt Alex.in l. iii.§. ex contrario num.40.ff.de acquir.possess.Præpos.in cap. reintegranda.iii.q.i. Ludouic. Gomez in §.sed istæ nu. 30.instit.de action.

361 Pupillus infante etiam maior sine tutore in ius vocari nequit. commune dicit Alexan. in l. nec impuberes ad fin.ff.de in ius vocand.magis commune pronunciat meus iuris doctor Arius Pinel.in l.i.par.ii.pag. 67. col.ii.& iii.C.de bon.mater.tradit de eo multa Viuius lib.i.opin.ccliii.

362 Pupillus pubertati proximus iureiurādo obligatur. commune aiunt Dec.in l.pupillum.nu.3.ff. de reg. iur. Ioan.dilect.de art.testand.caut.5.nu.2.Anton.Gomez
363 de contract.cap.xiiii.nu.18.ver.quod extendè. Sed contrariam opinionem affirmat magis communem Andr. Alciat. à quo sto,in cap.cum contingat nu.144. de iur. iuraque de re latè alibi.

364 Pupillus intestatus mori haud propriè dicitur,quāuis ex frequenti loquendi vsu dicatur. commune inquit Boer.in consuet.Biturig. rub. des costumes concernens les testamens.§.iiii.

1 QVAESTIONIBVS nec locus est,vbi pœna corporis imponenda nō est,nec item,
2 cùm aliter probari delictum potest. communia inquiūt Did.à Cou.ruu. in pract. quæstio.xxiii. col.iii. & qui latissimè ex receptis sententiis scribit quando & vbi quæstiones procedant,Iulius Clarus in pract.§. vlt. quæstio. lxiiii.
3 per totam.si quis autem iudex aliquem quæstioni iniustè subiecerit, pœnam capitis luet. commune proferunt Hypp.in l.quæstionis modum nu.73.ff de quæstion.& in pract.§.expedita nu.87.in finem Iulius Clarus,qui plures refert,& rectè atque accuratè totam hāc rem explicat in d.quęst.lxiiii.

qua-

4 Qualitas, quæ alicui fundamentum intentionis est, ab eo necesse est probetur, nec satis erit ipsammet intẽtionem solam probari.commune dicit Curt.Iun.cons.
5 cxxiiij. nu.11. quin & qualitas seu facto seu delicto in accusationis libello adiuncta nisi manifestò probetur, quamuis delictum ipsum simpliciter probetur, condẽnatio procedere nequit.commune aiunt Roman. cõsi. cx.& consi.clxvii.col.vlt.Alex.consi.clxvi. videtur fortasse ad fin.lib.vii.Hypp.consi.vii.col.pen. & qui rectissimè hoc explicant tunc demum processurum, cũ qualitas illa adiuncta delictũ alterius generis reddit, Anton.Gomez de delict.cap.xi.nume 7. Iulius Clarus cũ quamplurimis in pract.§.vlt.quæst.lxvi.versi. sed quid si pro parte.
6 Quantitatis debitor quamuis ob incendium non liberetur,tamen si propter aliquam speciem, quæ incendio intercepta sit, quantitatem debeat, liberabitur, vt est Bart.doctrina in l.quod te mihi nu.4.ff. si cert. pet. quæ frequenter interpretibus placuit teste Alex.nu.4. Ias.num.15.ad illam eandem l.ac teste etiam Dec. consil.vii.& Did.à Cou.ruu.lib.ii.resolut.cap.iiii.num.14.
7 quod tamen exaudiri ac recipi solum debet,quãdo species illa creditore inuito solui quantitatis loco possit. quemadmodum vere resoluunt ad illammet l. quod te mihi,Paul.nu.9. Alex.nu.5.Soc.nu.12.Ias.nu.15.
8 Quantitatem qui in diuersis apochis se recepisse cõfitetur non de eadem, sed de diuersa quantitate exaudiri, intelligique debet.commune inquit Alexã. consi. iiii.circa primum col.i.ver.quin imo plus lib.i.

1 RAPTOR is demum dicitur, qui & de loco ad locum libidinis causa mulierem abducit & abducendi animo, non commodioris coitus gratia id patrat. commune ponunt latè Iulius Clarus in pract.§.Raptus in prin. Frãcis. Viuius
2 lib.i.opin. clvii.si autem is verè ac proprie raptor matrimonium cum rapta contraxerit, quod iuxta beni-

gnam-

gnam iuris pontificii licentiam proculdubio inire potest,pœnas raptus euadet.commune asseuerant Paris. consi.clxx.num.6.lib.iiii. Anton. Gomez meus iuris
3 doctor in l.lxxxiii.tauri nume. 43. quanuis bonis fisco applicandis nihilominus euertatur. commune aiunt Marcus decis.ii.nu.3.& qui illum refert, atque hoc memorabile censet Iulius Clarus in d.§.raptus versi. pen.
4 quin & cùm raptor raptam carnaliter non cognouit, non luet pœnas l. vna. C.de rapt. virgin. vt frequenter placitum affirmant Boer. decis. cccxvi.num.4.Did. à Cou.ruu.in clemen. si furiosus fol. 278. de homicid. & qui id cum matura distinctione probat Iulius Cla-
5 rus in d.§.raptus ver.sed quid.tametsi Ias.atque Aegidius Bosius,qui illum laudat, seuerè nimis cõtrarium amplectantur,ac receptum dicant.
6 Ratio legis vel statuti si tantum vna reddi poterit & si expressa non sit,expressæ loco habebitur. commune inquit Dec.consi.cccxxxiii.col.iii. Curt. Iun. consi. cvii.nu.6.asserunt idem Dec. consi. ccccliiii. colum. ii. Ruin.consi.xxxi.nu.3.lib ii.Paris.consi.lxxxiii. nu.23. lib.iii.Beltrand.consi.ccc.num.3.lib.i. Soc. Nep. consi. clxvii.nu.21.lib.ii.
7 Ratio nec par,nec maior etiam in legum correctionibus, quidquam operabitur. commune asserunt Ias. in authen.quas actiones.C.de sacrosan. eccle. Turzan. opin.xcviii.& hãc quoque in rem videto quæ superius scribo ver.extensio.
8 Rationes qui alicui reddere tenetur, illarum libros inprimis ipsi reddere cogetur,vt est communis resolutio Curabar.per illum tex.in l.vlt.§.i.ff.de lib.legat.docet idem Bar.ac Paul.in l.cum seruus in princ.ff.de condit.& demonstra.idem Bar.in l.i. §. quod de frumentaria.ff.de administr.rerum ad ciuit.pertinent. & in l. i.§.officio.ff.de tut.& ration.distrahen. latè Dec. consi. clxxviii.& consi.cxcii.colũ.i.Chassan.in consuet. Burg.
9 rub.vi.§.vi.à nume.1. fol. 222. procedetque illud non tantũ in seruis vel institoribus aut factoribus vt Imol.

&

& Cuman. existimarunt in d. l. cum seruus, sed & in quibusvis aliis personis, vt diligenter tradit Socin.in l. quanuis colũ.ii.ver. postremo. ff. de condit. & demonstrat.ac Dec. vbi supra. veriorque ac receptior ea est opinio, si qui rationes illas reddit nihil damni ex li-
10 bris penes se non retentis passurus videatur.rationum autem liber ex parte probari, ex parte improbari non poterit. quemadmodum frequenter placitum ponit Francis. Viuius lib.i.opin.cclix. cum Corn.consi.lxxxi. col.pen.lib.iiii.
11 Ratum fieri, haberiuè aliquid in alterius damnum non potest. commune aiunt Dec. consi. ccxlvii. nu.5.
12 Curt. Iun. consi. lxxvi. nume.6. sed & nec illud, quod tuo nomine gestum est, ratum eo tempore habere po teris, quo amplius geri ipsum non poterat. commune pronunciat Anton. Gomez in l.xlv. tauri nume.53. in
13 delictis præterea vt vllus ratihabitioni locus sit, necesse est tum delictum eius nomine admissum esse, à quo ratum habeatur, vt commune inquit Aret. consi. clxiii.num.3. circa primum, tum etiam vt eius generis
14 delictum sit, vt ad alterius offensionem, non ad illud su scipientis libidinem patratum intelligi debeat. commune affirmat Iulius Clarus in pract.§. vlt. quæstio.
15 lxxxvii.versi. vlt. nihil autem ratihabitionem prohibet, aut remoratur illius absentia, cui tanquam profuturus actus probatur. commune aiunt Crauet. de antiquit.tempor.par.i.nume.123. ver. absenti. Viuius lib.i.opin.iii.
16 Rebellis impunè occidi potest, ac deinde fœdissimæ eius criminis labi obnoxius tum probari, tũ declarari. cõmune aiunt Aegidius Bossius in pract. tit. de heret. nu.29. & in tit.de crimine læs.maiest.nu. 119. & qui me
17 ritò ea in re hæret Iul.Clar.in pract.§. læsæ maiestatis ver.hinc infertur. cur enim inauditum quenquã occidi licebit? cur tanta grassandi fenestra aperietur? verum ea de re alibi vberius.
18 Reconuentioni ex causa plenè atque exactè excu-

tiendæ

tienda locus non est ob causam summatim agitandam: atque id,quō ad spontanei processus effectum. vt frequenter placitū ponit Francisc.Viuius lib.i.opin. cclviii.

19 Recusatio iudicis non minus illius iurisdictioné suspendit,quam quæuis appellatio ritè interposita.cōmu ne inquit Anto.de Tremor. in addit. ad Bon.in rub.de recusat.in fin.Villalob.in sua collect.

20 Reges originem à iure gentium trahunt.commune inquit Anton.Corset.de potest.reg.quæst.i.Iouemque

21 in terris hoc est Deum optimum maximum proculdubio repræsentant, vt vbique tum omnis philosopho rum schola, tum multisonus poetarum cōcentus tum denique serium theologorum studium profitetur.me-

22 minisse tamen in primis vel illud maximè omnes ij debent,quod alicubi Horat.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis
Clari gygantæo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.

23 Rei vindicatio pro singulis tantum rebus competere, intentarique potest.commune dicit Anton.Gomez de

24 testamen.cap.v.nu. 7. competet autem & contra merū rei detentorem,vt commune ait Ioan. Coraf.in l. na-

25 turaliter.§.nihil commune nu.3.ff.de acquir.poss.nō tamen aduersus eum ritè intentabitur, qui cùm ré nec possideat,nec teneat,eam potest restituere,si velit.com

26 mune inquit Alex.in l.Pomponius.§. si is qui precario nu.22.ff.de acquir.poss. ac non solum in domicilii loco sed vbi res ipsa sita est, rei vindicatione quis pulsari poterit. commune scribunt Panorm. in cap. sanè de foro compet.Turzan.opin.cxxvii.

27 Religionis professio sub ea cōditione vel modo susce pta,qui vel continētiæ, vel paupertatis, vel obedientiæ voto reluctetur, irrita prorsus est. commune ait Did.

28 à Cou. ruu. de sponsal. ii. part. cap. iii.§. i. nume. 18. quin & si quocunque metu vel etiam reuerentiali, vt doctores fantur, vel obsequiali seu officioso induatur,

nullius

nullius erit ponderis, ac momenti. commune interpre tum dogma pronunciat idem Did. à Cou. ruu. d. cap. iii. §. vi. nu. vlt.

29 Religionem si pater ingrediatur, liberi ipsius sic sta tim sui iuris ac mancipii efficiuntur, vt & testari & cætera quęuis ritè gerere posśint. commune affirmant Iaſ. in l. patre furioso nume. 45. ff. de ijs qui sunt sui vel alien. iur. Boer. decis. cxxi. num. 2. & seq. Francis. Viuius lib. i. opin cxxi. col. ii. ac præterea vsusfructus, quem de-

30 liberorum bonis carpebat, nec penes ipsum manet, nec monasterio cōciliatur, sed ad liberos proprietatum dominos reducitur. commune aiunt Salicet. in auth. idem est C. de bon. quæ lib. Did. à Cou. ruu. in cap. ii. num. 8.

31 de testamen. quanuis Alex. atque alii apud Francis. Viuium lib. ii. opin. ccxx. contrarium perperàm receptum effutiant. Si verò religionem filius profiteatur patriæ potestatis vinculis exemptus ad ea duntaxat censebitur, quæ ipsi commoda non erunt. commune dicit Anton Gomez de testamen. cap. iiii. nu. 3. & cap. x. nu. 10.

33 nec tamen propterea bonorum ipsius vsufructu pater labetur. commune pronunciant Did. à Cou. ruu. in cap. quià nos nu. 2. de testamen. Vasquius in tract. de success. process. tit. qui testar. non poss. lib. i. §. i. num. 41.

34 semper autem cuiuscunque testamentum ob religionis initia rumpetur. commune ait Ioan. dilect. de hæred. instit. tit. iii. caut. ix.

35 Religionis initiatio non impedimento, moræuè esse debet, quominus ob crimina antea commissa atque antea in accusationem deducta sanctæ iure pœnę luantur. commune asserit Marquard. de iudæis par. iii. cap. v.

36 num. 3. nec quidquam proderit si quis se ante patratū delictum religionem vouisse iuret. quippe nec is vel ecclesiastici fori prærogatiuis potietur, vel vltrices pœnas euadet. vt praxi vera rerum doctrice receptum con tra vulgares interpretum gerras attestatur Iulius Clarus in pract. §. vlt. q. xcviii. ver. sed quid.

37 Religionis professio vicem filiorum subit quo ad exclu-

excludendum substitutum: vt frequenter placitum inquiunt Fulgos.consi.liii. Angel.consi.lxxx.incipit, quęstio subtilis est, colū.iii. & vide quæ hanc etiam in rem inferius obseruo ver.substitutio in liberorum defectū.

38 Religionem professuris, vel professis si quæ statuta succedendi ius adimant, nihil generaliter atque indistinctè valebunt. commune inquiunt Alex.cōs cxxxix. viso themate col.pen.lib.ii Bolognet.num. 105. Marc. Mant.num.78.cum sequent.in l.vlt. C.de pact. Viuius
39 lib.i.opin.cccxii.an autem illi, & quando non solū hāc, sed & aliam testamenti factionem habeant, differit latissimè ex receptis interpretum sententiis Iulius Clarus de testamen.q.xxviii.cum duabus sequen.a quem de materia acturus recurrito.

40 Religionem ingressa filia, cui, si sacris imbueretur, ducēta, si nuberet, mille nummum sestertia legata erāt, integra mille consequetur.commune ponunt Hypp.in l.vna nume.45. C. de rap. virgin. Eman. à costa cum Dec.Felin.& Ferret. in l. cum tale. §. si arbitratu. am-
41 pliat.xi.num.5.ff.de condit.& demonstrat.intellige tamen nisi si testator prohibeat expressim ne illa mille nummum sestertia aliter filia adipisci possit, quàm si matrimonium inierit. commune afferunt Dec.consil. cccxix.col.ii.Berous in cap.in præsentia num. 494. &
42 seq.de probat.Viuius lib.i.opin.cxxv.quanuis mihi solidas hac in re iuris vtriusque rationes intuenti verius multò videtur vt vel vtroque casu, vel neutro potius filia admittatur.Sed hac de re copiosius alibi.

43 Religionis ad alterius populos qui merces vetitas detulisse probabitur, si pro captiuorum redemptione id esse factum cōstiterit, nulli fraudi damnovè illi erit:
44 si tamen interim dum merces asportantur, intercipientur liberari, recuperariuè non poterunt. commune infit Marquard. de iudæis par. prima cap. v. nume. 4. & sequen.

45 Relinquendi verbum cum vniuersali bonorum nomine, vel cum aliqua illorum parte coniunctum ad insti-

institutionem refertur. vt si quis, verbi causa, omnia sua bona, vel quartam bonorum suorum partem alicui reliquerit, hæresis institutus dicetur, ac ducetur, cui relinquitur. commune dicunt Ias. in l. cum ij in princ. nume. 6. ff. de transact. & in auth. nouissima nu. 33. C. de inoffic. testament. Arius Pinelus in rub. part. i. num. 15.
46 C. de bon. matern. at si isthoc relinquendi verbum ad rem aliquam particularem vel certam quampiã quantitatem referatur, ad institutionem trahi non poterit. commune ponunt Turzan. opin. xxxvii. Viuius lib. i opin. ccccxli.

47 Remissio delinquentis ad commissi delicti locũ vsu abolita, ac praxi communi antiquata iam est. vide supra ver. delinquens.

48 Renunciatio etiam iureiurando munita casus insolitos, & incogitatos non complectitur. commune inquit
49 Alex. consi. xxviii. col. pen. lib. i. quin & generalis & indefinita renunciatio non comprehendit futuri fides cõmissi ius, vt receptum affirmant. Soc. consi. xxv. col. xv. lib. ii. Rip. in l. qui Romæ. §. duo fratres in v. quæst. ff. de verb. oblig.

50 Renunciari legi interdicenti cum iure iurando quiuis poterit. cõmune prodit Rip. in l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 73. ff. de verb. oblig. post Alex. in l. si constante. §. quoties. ff. solut. matri.

51 Represaliis, vt doctores fantur, qui causam dedit, seu
52 communitas aliqua sit, seu quispiam priuatus fuerit, damnum ex illis passo omne omnino resarciet. commune atq́ue indubitatum latè ait Francis. Viuius lib. ii. opin. xxxv. post Ias. in l. ij. §. vlt. col. vlt. ver. extat glos. ff. de verb. oblig. quod tamen non procedet cum iniuste & contra æquum ac bonum concessę illæ arguentur. vt est frequenter per l. si per imprudentiam. ff. de euict. in d. §. vlt.

53 Rescriptum principis, quod nouas atque insolitas clausulas præ sefert, falsum censetur, & ad rem conferri non debet. commune ait Ioan. Nicol. in addit. ad

Alciat.

54 Alciar.de præſumpt.reg.ii.præſumpt.iii.in fin.ſi autem princeps aliquod reſcriptum aduerſus legem aliquam futuris principum conceſsionibus, ac priuilegiis non derogantem indulſerit, & nullum graue damnum inde alteri irrogetur, non opus erit clauſula obſtantes leges repellenti, vt huiuſmodi ſtatutum valeat: ac
55 ſi reſcriptum illud graui damno aliquem mactet, clauſula illa generali, non obſtantibus legibus contrarium
56 diſponentibus opus habebit. quod ſi non ſolum alteri inſigne damnum inferat, ſed & aduerſus legem aliquã futuris eiuſmodi conceſsionibus repugnantem reſcriptum præbeatur, ſpecialem clauſulam requiret, qua lex aduerſa nuncupatim appelletur, ac non obſtare præci-
57 piatur. verumenimuero ſi damnum inſigne nemini reſcriptum creet, quanuis contra huiuſmodi legem præſtetur, generali illa clauſula contentum erit, nec ſpecialem legis aduerſantis deprecationem requirit. communia aſſeuerat Did.à Cou.ruu.de ſponſal.ii.part.cap.viii. §.ix.num.6.

58 Reſcriptum per ſubreptionem impetratum, atque omnia illud ſubſequuta nullius ponderis, ac momenti ipſo iure ſunt.cõmune inquiũt Bern.Dias reg.ccccxlv. & vir commemorabilis diligentiæ Nic.Ant.Grauat.ad
59 Veſtr.lib.iii.cap.viii.nu.14. erit tamen appellandum tũ à tacita, tum ab expreſſa allegatę ſubreptionis reiectione.vt commune affirmant Abb. in cap. cæterum nu.9. de reſcrip.Feli.in cap.ſuborta nu.4.de re iud. idem Nicolaus vbi ſupra num.15.

60 Reſcriptũ qui adeptus eſt illi renunciare iure poterit, tametſi is reluctetur, contra quẽ impetratum eſt.commune interpretũ dogma aſſerit Franciſ. Turzan.opin. xxxiii.vbi cum Felin. nonnullos caſus meritò excipit.

61 Reſcriptum ſecundum ſi primi mentionem non fecerit, exceptione nullum reddi poterit, quãuis iure ipſo valeat. commune ait Panorm.in cap.cæterum nu.5. de reſtitut.

62 Reſpõdere qui ſimpliciter ex ſtatuti forma tenetur,&

alioquin pro confesso haberi debet, non simpliciter respódisse videbitur, si dicat quod centũ nũmos, quos Mæuius ab eo petit, non recepit, & quod si aliud aliqua ratione apparuerit, ait se illos in eiusdẽ Mæuii negocia expendisse. cõe inquiunt Ias. in l. i. §. si quis simpliciter col. iiii. ff. de vulg. & pupil. Boer. decis. cccxxxix. nu. 4.

63 Responsuris de facto proprio tempus ad deliberandum non indulgetur. commune proferunt pract. Conrad. pag. cclxxx. nume. 2. Amad. de synd. nume. 184. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xlv. ver. sed hic quæro.

64 Restitutio ex ignorantiæ capite aduersus triginta annorum præscriptionem concedi proculdubio debet. commune affirmant Alexan. consi. lxxvii. colũ. i. lib. vi. Bertrand. consi. xv. num. 42. lib. i. Gozad. consi. lvi. nu-

65 me. 11, Curt. Iun. consi. lvii. num. 3. Balb. de præscr. iiii. par. quartæ part. quæst. xxix. quanuis contrarium commune perperam affirmet Soc. consi. ii. col. pen. ver. præterea libr. iii. Sed & post quadraginta annorum spatia ecclesiæ, ac pauperibus conueniet. commune inquiunt Boer. decis. xxxix. nu. 7. Bellon. consi. xlvi. nu. 15.

66 Restitutio in integrum & contra sententiam dabitur scripturæ denuo repertæ nomine. vt frequẽter pla-

67 citum ait Curt. Iun. consi. xviii. nu. 1. nec hæc nec alia restitutio relegato iustè illam postulãti deneganda est.

68 commune inquit idem Curt. consi. clxxxii. nu. 13. omnis tamẽ in integrum restitutio in pœnis silet. commu-

69 ne effert Mauric. de restitut. in integrum cap. clii. vbi autem postulata in integrum restitutio est sententiæ executionem remorabitur. commune dicunt Paris. consil. 100. nume. 18. lib. i. Bellon. consi. xviii. nu. 22. Did. à Cou. ruu. in pract. quæst. cap. xxv. nu. 7. amicus noster Grauat. ad Vestriũ lib. viii. cap. iii. num. 25. nec initium

70 antea capiet restitutionis in integrum petendæ tempus quàm à scientiæ die, quanuis antea centum anni præterfluxerint. commune affirmant Dec. consi. xxxvi. Ioan. dilect. de art. testand. titu. xi. caut. i. Viuius lib. i. opin. cxlvi. col. ii.

Resti-

71 Restitutio in integrum & ob res minimas minori concedetur. vt verius ac receptius asserunt Arius Pinelus in l.ii.par.i.cap.i.num.26.C.de rescind.venditio. Did. à Cou. ruu.lib.i.variarum resolut. cap.iii. nu.11. Emanuel à costa in l. Gallus. §. & quid si tantum ij. par.nu.77.cum sequent.ff.de lib.& posthum. quæ si in
72 ijs minori indulgetur, quę indiuidua & cõiuncta sunt, ad consortes dilatatur. commune ponit Mauric.de re-
73 stitut.in integrum cap.clxxxv.præbebitur autem omnis restitutio regi, quæ minori conceditur. commune
74 pronunciat Boer.decis.cclxv.nume. 2. quin & Reginæ quoque indulgebitur vt iudicatum attestatur Luc. de
75 pen.in l.cubicularios de proxen. sacr. cubic. lib. xii. & cuiuis etiam reipublicæ, cuiuis vrbi atque etiam castro popularibus ita referto, vt suis administratoribus regatur proculdubio elargietur. commune ponunt Roman.consi.ccccxxiii.pro pleniori lib.iii.Dec.consi.xlii. in fin. Turzan.opin. cxli.& amicus noster Nicol. Ant. ad Vestrium lib. viii.cap.iii.nu. 22. qui verò restitutio-
76 nem in integrum iure minoris desiderat, allegare ac probare debet se vel propria facilitate, vel aduersarii
77 dolo læsum esse,at quòd adhuc intra restitutionis tem pus sit, nec allegare necesse habet. commune dicunt Ioan. Nicol.in additio. ad Alciat.de præsumpt. regu.i. præsumpt.xlii.pag.161.Emanuel à costa in l. si ex cautione post limit.vlt.pag.179.nume.3.C.de non nume.
78 pecu. Viuius lib.i. opin. ccxv. huic porrò restitutionis beneficio minor minori in ætate renunciare nequit,
79 ad maiorem ętatem perductus nulla re id facere prohibetur.commune effatur Panorm. in cau. v. diligenti de for.competen.

80 Restitutio in integrum etiam post decursum quatuor annorum spacium,si enormissima læsio arguatur concedi debet. commune fatur. Socin. consil. cclxvi. in causa.colū.xij.lib.ii. & semel atque petita restitutio
81 est sententiæ executionem impedit.commune inquiũt Ias.in l.qui se obtulit.§.condemnatum nume. 23. ff. de

re iud. amicus noster Grauat. ad Vestrium lib.viii.cap. iiii.nu.25.& vide supra nu.69.

82 Restitutioni subiecta quibus interpretum definitionibus illustrentur vide supra versi. alienari & versi.
83 prohibita & memineris quod nec pro se ipso redimendo filius alienare illa poterit, commune dicunt Ias. in authen.res quæ nu.20.commune de legat. Arius Pinelus meritò atque humaniter, in contrariam sententiam abiens in auth. nisi tricennale num.36.prope fin.C.de bon.mater.

84 Restituitur ad appellandum reipublicæ causa absens vt frequenter placitum aiunt Aret.consi. clx. nume. 7.
85 Curt. Iun. consi.lx.nu.etiam 7. cuius quidem restitutionis effectus is est, vt & absentiæ, & impedimenti tempus de medio auferatur.cōmune inquit Balb. de præscrip.par.vi.quæst.i.casu xxii.nu.26. & vide quæ superius obseruo ver.absens.

86 Restitutus principis gratia bānitus, vel deportatus non ea bona recuperat, quæ iam in tertium alienata sunt.commune inquiunt Felin.in cap.inter quatuor de maior.& obedien.Ias.cōsi.cxxxix.in causa.col.vlt. lib.j.
87 Viuius lib.i. opin. ccxliiii. excipies tamen vbi fœcunda atque vberi clausula restituitur, & si fructus inter deportationem & gratiam perceptos nunquam seruet. commune ponit Viuius vbi supra, & qui latius de hac re agit, Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.lix.ver. itē quæro,cum seq.

88 Retractatio actus ab aliquo gesti in pœnis numeratur.commune asserit Boer.decis.j.

89 Resuscitati testamentum rumpent, & si hæreditas ab alio adita iam sit. commune dicit Fulgos. in l. iura constitui.ff.de legib.

90 Reuendendi pacto obligatus si rei tradendæ facultatem habeat,non satisfacit soluendo eo, quod interest, sed rem omnino tradere cogitur.commune ait cordatè ac diligenter Ar.Pinel.meus iuris doctor in l.ii.part.ii.
91 cap.iii.nu.22. C.de rescin.vēd. licet autem reuendendi

pactum

pactum in tempus perpetuũ ineatur, ritè triginta annorum curriculis illi pręſcribetur. commune teſtantur Iaſ.in l.petens nu.10.C.de pact.& in l.ſi mater.col.vlt. C.de inſtit.& ſubſti.latiſsimè Balb.de præſcrip.iiii.par. quintæ part.princ.quæſt.iii.& qui contrarium non de nihilo cum Fabian.tentat Anton. Gomez de contract. cap.ij.num.28.

92 Reus iuſtis de cauſis litigans non condemnatur in expenſis. vt frequenter placitum inquit Cagnol. in l. qui in ius nu.25.ff.de reg.iur.& vide quæ ſuperius obſeruo ver.expenſæ.

93 Rubrica ſi legibus ea contentis generalior ſit, rectè in ſui ipſius generalitate allegatur.cõe effert Curt.Iun.
94 conſi.lxv.nu.13.nec à legibus aſtringitur,ſed illarũ tractatũ amplificat potius,ac dilatat. cõe ponũt idẽ Curt. conſi.cvii.num.2.latè Viuius lib.i.opin.cccxiiii.

95 Ruſtici teſtamentum tunc demum quinque teſtibus ritè conditum cenſebitur, cùm & à ruſtico, & ruri exaratum erit. commune affirmant Boer. deciſio. cccxxviii.nu.10.Iulius Clarus de teſtamen. quæſt.lvj. ver.ſcias tamen.

1 SALARIVM ſeu honorarium aduocati, vel procuratoris gratis opitulati non petit victor à victo, vt frequens dogma inquit Boer.deciſ.ccx.nu.5.
2 Salarium integrum debetur magiſtratui ante officij finem mortuo vt & aſſeſſori, ac docto-
3 ri publicitus profitenti,atque aduocato.cõe pronũciant
4 Iaſ.num.38. Curt.Iun.nu.29.& nu.37. ac nu. 53. in l. diem defuncto.ff. de offic. aſſeſſ. & hanc etiam in rem videto quæ ſuperius obſeruo ver.mortuus.

5 Scholaris quanuis vagus ſit & ab ſtudio abhorreat, ſi tamen honeſtè viuat, ſcholarium priuilegiis potietur. commune inquiunt Iaſ. in l.j.nu.50. ſolut. matrimo.& Tiraq. in tract. ceſſante cauſa ver. priuilegij cauſa num.207.

6 Scholari, qui lectione contempta studiū alterius scholaris vicini perturbat, silentium iure imponetur. commune ait Ias. in l.i.nu.47.ff.solut.matrim.

7 Scientia patientiæ coniuncta tunc demum consensum notat, cū res, quæ geritur, me nolente geri nequit. vt est Accursij doctrina in l.Caius.ff.de pign.action.crebrius probata iuxta Corn.col.ii.Ias.nu.11. Curt. Iun. nu.2.in l.cū proponas.i.C.de pact.Alexan.in l.sæpe fol. 193.col.ii.ff.de re iudic.Ioā.Crot. in l. filiusfam.§.diui. num.148.ff.de leg.lib.i.Carol.Ruin.in l.iiii.§.cato nu-

8 me.169.ff.de ver.obl.quin.& mandati formam ac fines generaliter profert, & dilatat quanuis mandatum de nouo non inducat: vt verius ac receptius contra complures cum quamplurimis ponit Arius Pinelus in l.ii. par.ii.cap.i.nu.18.C.de rescind.vend.

9 Scientia sola nunquam in delictis regulariter ac generaliter punitur.commune inquit Carauit.super iiii. ri-

10 tu magnę curiæ nu.2.quanuis in læsæ maiestatis crimine sola ad infligēdam mortis pœnam sufficiat. commune inquiunt Merchiaca cōtrouers.Illustr cap.xvi.nu.1. Placa de delict.cap.xxii.num.17.Taeg.in pract. crimin. cap.v.nu.9.Aegid.Bossius in pract. tit. de crimin. lęsæ

11 maiest.nu.6.& seq.longè tamen mihi verius, humanius ac iustius videtur vt qui aliquam proditionē vel in regem vel in rempublicam texi scierit, atque illam, cū potuerit, non indicauerit, citra naturalem mortēm plectatur.quod etiam receptius affirmant Cagnol. in l: culpa caret num.21.ff.de reg.iur.Gig.de crimin. læsæ maiest.fol.180.nu. 10.Roland.vir multa & recondita doctrina prēditus consi.lxxxviii.nu. 10.lib.ii. & qui accuratè hanc quæstionem tractat, Iul.Clar. in pract.§.vlt. quæst.lxxxvii.per totam.

12 Scriptores nomine scholarium non comprehenduntur.commune inquit Barb.in cap.rescripto nu.13.

13 de locato.& si autem horum aliquis non se antea ab aliquo loco discessurum promittat, quàm conductam libri conscriptionem perfecerit, impunè ab eo recedere

poterit,

poterit, & conuentioni ſtare non cogetur. commune aiunt Rip.in l.obligatione generali.nu.9. ff. de pignor. Franciſ.Viuius lib.ii.opin.ccvii.

14 Scriptura priuata vt fidem faciat,tribus maſculis teſtibus munita eſſe debet.commune pronũciant Andr.
15 Tiraq.de legib.connubial.l.ix.nu.54.Viuius lib.i.opin. cccxlii.nec vlla diei vel conſulis expreſsione opus ha-
16 bet.commune ponit idẽ Viuius eod.in loco. Sed quidquid ille ac Tiraq. dicat,duobus teſtibusfulta fidem applenè faciet l.vbi numerus.ff.de teſtib.cum ijs,quæ alibi ad hanc rem lâtiſsimè obſeruò.

17 Scriptura de publicis ſcriniis exprompta inter eos fidem tantum facit, qui loci illius ditioni parent, vbi ſcrinia ipſa ſita ſunt. commune inquit Carolus Molin. in conſuet.pariſien. tit.i.§.v. nume.25.& num.26. quin & ad hanc rem & ad vires omnes ſcripturæ me-
18 tiendas, locus vbi facta proponitur, non vbi alibi gentium facta producitur, inſpici debet.commune pronunciant Aymon Crauet.de antiquit.tempor.par.i. nu.9. Viuius,qui alios laudat,lib.i.opin.cccix.

19 Scriptura,quæ nec de ſubſtantia, nec de forma contractus interpoſita cenſetur,teſtibus contrariis abſque dubio refelli poterit. commune dicit Salic. in l. generaliter.num.2.C.de non numer. pecun. dicetur autem
20 ac ducetur de contractus forma, cùm alteruter contrahentium dixerit,vt ſcriptura de conuentis inter ipſos fieret: quanuis non addiderit: vt aliter nullius momenti geſta ſint. commune aſſerit Anton. Gomez de contract.cap.ii.nu.17. magis cõmune affirmat Porc. in princ.nu.4.inſtit.de empt.& vendit.

21 Scriptura compluria capita complectens ex parte probari,ex parte improbari inculpatè poteſt.commune inquit Bellon.conſi.xlvi.num.11. Aymon de antiquit.
22 temp.in argum. de ſcript.priuat.nume.68. vnde qui illam produxerit cum clauſula, produco ſi & inquantum pro me faciunt, & non aliter, illa offendi in ijs quæ ipſi obſunt, nequit. commune effantur Felin. in

cap. imputari de fide instrument. Rip. in cap. cum M. nume.39. de constitu.& vir magnæ diligentiæ Nicol. Anton. Grauat. ad Vestrium lib.vi. cap. i. num. 20. &
23 sequen. excipe tamen vt quod supra in principio dixi, nequeat procedere cùm vel ab administratore, vel tutore ac similibus in rationum obseruatione, vel ab aliquo alio particulari scriptura ea in literas missa proponitur. commune ponit Viuius magna diligentiæ laude dignus lib.i.opin.cclix.

24 Scripturam, quæ sine mora executioni mandari possit, post factum contractum contrahentes alternis facere cogentur. commune interpretum placitum affirmat meus olim iuris doctor Anton. Gomez
25 de contract.cap.ii.num. 17. non tamen pœnam aliquã addere compellentur, vt commune dogma pono superius ver. pœna.

26 Senex vsque adeo, vt decrepitæ ætatis annis cen-
27 seatur nec torqueri potest, nec sua confessione etiam constanti lædetur. communia ponit Viuius lib. primo opin.cclx.

28 Sentẽtia quanuis ipso iudicis ore pronunciari de-
29 beat, tamen generali Italiæ consuetudine illam notarius recitat, ac iudex subiungit, ita absoluo, vel ita condemno. vt attestãtur Vital. de malefic. in rub. de pœn. condemnat.nu.26. Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæ-
30 stio.xciii. in princi. quin & iudicis subscriptione sententiam vallari sufficiet, tametsi non eiusdem manu exaretur. commune inquit Emanuel à costa in l. si ex cautione pagin.38.versi.ii.species. C. de non num. pecu.

31 Sententia vt perfecta esse, ac suis omnibus numeris constare intelligatur, expletumque iudicis officium existimetur, necesse cum primis est absoluendi, vel con-
32 demnandi verbum illi inferatur, alioquin nec verba illa ad id sufficient, lata, data &c. vt frequenter placitum
33 inquit Alex.consi.cxviii.omnis.col.ii.nu. 12. lib. iii. nec sententia ipsa aliquid valebit. commune scribit Ias. in l.errore nu.3.C. de testamen.

Sen-

34 Sententia, à qua appellatum non est, quæque in rem iudicatam transiuit, magno præiudicio, ac multa præsumptione munitur, siue illa de præsentibus siue iam olim lata sit, & siue in præsentem, siue in absentem dicta proponatur. commune pronunciant Imol. in cap. cùm in iure peritis col. ix. de offic. deleg. Alex. cõsi. xxv. viso processu ad med. lib. vi. Felin. in cap. quoniam contra col. xv. ver. iiii. cõclusio de probat. latè Did. à Couruu. in tract. de spõsal. cap. vlt. §. vlt. nu. 12. ver. ex quibus. ac Francisc. Viuius lib. i. opin. cclxi. si tamen iniquè
35 lata fuerit, & aliquis illa scienter ac prudenter vtatur, mortifero peccato se irretiet. commune affirmat Did. à Cou. ruu. d. §. vlt. nu. 19.

36 Sententia, in qua iudex si probatum est, condemnat, alioquin absoluit, proculdubio valet, firmaque omnino est. commune inquit Ias. in §. curare nume. 39. institut. de action. vt & illa profecto ser-
37 uari necessario debebit, quæ prout in consulentis consilio continetur lata est. commune ait Marant. de ordin. iudic. vi. par. iii. part. nume. 126. super. i. actu. quod
38 tamen ita demum processurum intelliges si notum iudici consilium illud iam sit, secus vero si vel adhuc literis mandatum non sit, vel saltem iudici non innotuerit. commune affirmat Dec. in cap. cum venerabilis nume. 144. de exception.

39 Sententia etiam quæ in actione reali fertur iudicati actionem producit. vt communiter doctoribus
40 probari inquit Rip. in l. miles. §. iudicati nume. 6. ff. de re iudic. quod si ab ea prouocabitur, ac deinde confirmata fuerit, non iam illa, quæ confirmata est, sed quæ confirmat, actionem pariet. commune testantur Ias. nume. 11. Rip. nume. 15. in l. i. ff. de re iudic. amicus noster Nicol. Grauatius ad Vestrium lib. viii. cap.
41 vltim. nume. 31. nec tamen idcirco pristina vel obligatio, vel actio extinguetur. commune dicit Porc. in §. præterea nume. 5. institut. quibus mod. tollit. obligat.

42 Sententia quæ contra homicidas lata est, paratum confiscandorum bonorum effectum habet aduersus ipsorum hæredes. commune dicit Alexand. in l. cum filiusfamilias num.7.& num.8.ff.de verb. obligat.

43 Sententia in rem iudicatam nunquam transit si ex priuilegiatis probationibus lata sit.commune inquiunt Corn.consil.lv.visis colum.vii.ad finem lib.iii.Ioan.de
44 Amicis consil.cii. num.4. nec item vnquam rei iudicatæ vires induet sententia,quę ex periti alicuius artis testimonio dicta est.commune affirmant additio Panor. in cap.fraternitatis de frigid. & malef. Grammat. consil.ciuil.cxviii.num.2. Cagnol.in l.consilij num. 32. ff. de regul.iur.Ioan.de Amicis d.consil.cii. num.5. & qui id eleganter constringit, ac multos generaliter contrarium afferentes laudat Arius Pinel.in l.ii.cap.vlt.nu.6.
45 C. de rescindend. vendit. nec item sententia ex ipsis actis euidenter iniqua in rem iudicatam vnquam veniet. commune ait Curt. Iun. consil.cxxiiii.num.14.
46 nec item quæ ex sapientis consilio dicta est. commune inquit Dec.consi.cclxxviii.non leuis in fin.

47 Sententia quanuis ex partium consensu à iudice ferri possit, tamen ab arbitro non potest. commune dicit Ias.in l.si conuenerit nu.7.ff.de re iudic.

48 Sententia quæ super alterius sententiæ executione fertur, interloquutoriæ vice ac numero habetur.commune ponit Francisc.Viuius lib.i.opin. clvii. in finem.
49 tametsi contrarium verius meo quidem iudicio sit, vt etiam arbitratus est Iacob.Butrigar.in l.ab executione ff.de appell.

50 Sententia nullius momenti prorsus ipso iure erit, si ab eo tanquam à iudice, aut tanquam à delegato lata
51 sit,qui nec iudex, nec delegatus reuera sit. nec proderit, obstabitue quidquam quod is, qui iurisdictionem alteri cōcedere vel delegare potest, illam postea ratam habuerit. commune aio ex Guid. Pap. decis.cclxxxvi. num.2.Georg.in clement.sæpe ver.mandato de re iudic.Barb.in clement.i.colum.iii.de sequestr.possess.Felin.

lin.in cap.nonnulli §. sunt & alij colum. iiii. in princip.
52 num.49. de rescript. item secundo sententia nulla ipso iure habenda erit, si à duobus iudicibus feratur, cum &
53 tres creati essent,& tertius abesset. nec quidquam officiet quod tertius ille postea præsens eam confirmet. commune renuncio ex Ang.in l.licet in finem ff.de iuiudic.Dec.consil.ccccxxxiiii: in fin. Sebastian. Vans. de
54 nullit.pag.155. num.176. tertio nulla penitus sententia erit si eo non citato feratur,cuius interest. commune pronunciat Anton.de Tremor,in addit. ad Bon. in prælud.except.nu.17.in finem. Villalob.in sua collect.
55 quarto nulla iure ipso sententia est, quæ vel non inspectis rei probationibus lata est, vt commune effatum asserit Alexand. consil. liii. quæritur in finem lib.i. vel
56 quam non perspectis actis latam esse constat. commune scribit Anton.de Tremor. in addit. ab Bon. in rub. de impediment.execut.num.17. in ver. alij casus, ver.
57 quid autem de publicatione. quinto nec nomen sententiæ nedũ vires consequetur sententia, quæ expresso facti errore innitetur, vel manifestum, & liquidum
58 errorem continebit, vt frequenter placitum renuncio ex Felin.in cap.quoniam contra num. 26. de probatio. Sebastian.Vans.de nullit.pag.328.num.126. quamob-
59 rem si se ad acta nihil probantia retulerit, nulla ipso iure erit. quod in specie commune enunciatum dicunt Alexand.consil.cxxiii.discussis num.4. lib.i. Ias.in l. si is ad quem num.21.ff.de acquirend.hære. Dec.in cap.
60 quoniam contra num. 158. de probation. item consequenter nulla etiam ipso iure erit, si se ad instrumentum in processu nusquam adductum referat. quod rursus in specie commune profitetur Ias.in l.ait prætor §.
61 si iudex num.19.ff.de re iudic. rursus etiam consequenter vel à fortiori nulla omnino sententia erit se ad probationes referens,in quibus contrarium reperitur. cõmune testantur Alexand. consil.cxxvii. numer.7.lib.i. Alex.num.11.Ias.nume.21. in l. si is ad quem ff.de acquirend.hæred.Felin.in cap.inter cætera num.2. in fin.
de

de re iudi. Soc. cons. xcix. nu. 13. lib. iii. Matth. de Afflic.
62 decis. xlvii. num. 3. Sed & sexto nulla ipso iure sentētia
erit quæ per errorem iuris in illamet expressum ferre-
63 tur. quod si error in ipsamet non exprimetur, valebit
quidem, sed appellatione rescindi poterit. communia
affirmo ex Ias. in l. cum prolatis num. 7. & in l. præses
num. 3. ff. de re iudic. & in l. penult. num. 6. ff. de iustit. &
iur. & in l. si is ad quem à num. 16. ff. de acquir. hæredit.
Marant. de ordin. iudic. part. iiii. numer. 5. pag. 249. &
part. vj. à num. 117. pagin. 632. latè Sebastian. Vans. de
64 nullit. pag. 324. à num. 118. item septimo nulla erit sen
tentia, quæ ex falsa causa contra minorem dicitur. com
mune profert Ias. in d. l. si is ad quem nu. 14. ff. de acq.
65 hæred. octauo vires, nullumque pondus sententia sor-
tietur, in qua iudex causam ineptam expresit: quanuis
66 nullam rationem iudex exprimere teneatur. commune
asserunt Curt. Iun. in l. i. num. 33. ff. si cert. pet. Francisc.
67 Viuius lib. i. opin. clvi. quod tamen non procedet, si iu-
dex in reddenda causa verbo, maximè, vsus sit, & alia
legitima causa perpensis actis elucescat. alioquin ete-
nim secus. commune testificatur Carol. Ruin. cōs. lxiii.
68 num. 16. lib. i. Item nono nullum robur, nullumq; mo
mentum sententiæ inest, quæ post finitam instantiam
fertur. cōmune ponit Viuius d. lib. i. opin. cclxii. rursus
69 decimo sententia, in qua quis in maiorem multã dam-
natur, quã statuto sanciatur, ea fini nullas vires habet,
qua statam summam supergreditur. cōmune inquiunt
Ioan. de Cane mortuo cons. xxxiii. nu. 2. inter cons. cri
min. Iulius Clar. in pract. §. vlt. q. xciii. ver. quæro si iu-
70 dex. Vndecimo nihil sententia valet, in qua quis ex pe
titorum parte damnatur, ex alia nec absoluitur, nec cō
demnatur. cōmune ait Franc. Viuius lib. i. opin. clxxvi.
71 cũ Corn. Gozad. & aliis. Duodecimo sic nulla erit sen-
tentia ob iudicis turpitudiuem, vt nec amplius corrigi,
nec amplius aliter à iudice pronũciari possit. commune
enunciat Panorm. in cap. cum oporteat nu. 6. de accusa.
72 Tertiodecimo nulla prorsus erit sententia si noctu fe-
retur.

retur.cõmune inquiunt contrarium consuetudine plerisque in locis seruari attestantes Iaf.in l. nõ minorem nu.3.C.de transact.Seb.Vantius de nullit.tit.de nullitate sententiæ ex defectu iurisdict.nu.132.Soc.in tract. fallent.reg.ccclix.fallen.ii.ac Iacob. Menoch.qui in arbitris securè contrarium probat de arbitr. iudic. lib.i.
73 q.lxii.nu.1.denique(non enim latius in hanc rem nunc spatiari lubet)sententia iure iure ipso nulla erit, si euidenter iniqua ostendatur.vt receptũ interpretũ dogma ponunt Feli.nu.26.Dec. nu.36. Lanfranc.in princ.rep. nu.41.in cap.quoniam contra de probat.idem Felin.in cap.inter cæteras col.v.ver.vj. declaratio. & col.vj.ver. ij.declaratio de re iudic.Grat.huiusmodi nullitatem,& post tres sententias conformes admittendam asserens consf.lxxii..col.ii.lib.ii. & qui cõplures laudat Nic.Ant. Grauat.ad Vestr.lib.iiii.cap.iiii.nu.26.quanuis contrarium longè verius iure sit, vt latissimè alibi demon-
74 stro, & vt constanter existimauit Bald. quem sequitur Felin.sibi aduersus in cap.per tuas,num.4. ad finem de sentent.excommunicat.asserit idem luculenter Ange. in l.j. C.de re iudic. & quanquam dubitet, tamen hoc magis probat Curtius in l. si diuersa numer.13.C.de transaction.sed nos, vt diximus, hæc alibi vberrimè.
75 Notandum porrò est,& memoriæ diligenter commendandum, quod sententia simpliciter confirmans sententiam ipso iure nullam,& ipsa quoque iure ipso nulla est.vt commune ausim constituere ex Iaf.ac Dec. in col.iiii.ver.iii.conclusio in l.vna C.de error.calcul.Felin.in capit.ea quæ col.ii.ver.meritò de re iudic. Sebast.
76 Vanf.de nullit.pag.325. num.131. Notandum rursus hac in materia est,& memoriæ tenaciter inscribendum quod sententia euidenter ac notoriè, vt doctores fantur, nulla nec etiam post duas alias conformes penitus sententias excutioni mandabitur, sed nulla semper dici, nulla semper declarari poterit. commune efferunt Bertrand. consilio. lxxxiiii. lib. i. Marian. Iunior consil. xlv. col.v. Aymon Crauet.consil.iii.col.i. in fin.

in finem,& consil.ciiii.colum.ii. Grat. consil.lxxii. colum.ii. & consil.lxxx. colum. vlt. & consil.lxxxv.col.i.
77 lib.ii.Paris.consil.xcviii.colum.iii.lib.iii.ratio autem ea est,quam nos in elucubratissimo consilio pro Salomone Darderio contra Baptistam Lambertũ duabus sententiis iure nullis innitẽtem copiosius attulimus, quia huiuscè generis sententiæ impropriè, ac falsò sententiæ dicuntur:cùm reuera nec ipsum nomen,nedum effectum sententiarum aliquem habere intelligantur. l. iiii. §. condemnatum ff. de re iudic.l.non putauit §. non quæuis ff.de bonorum possess. contra tabul. tradit latè Felin.in cap.ex tenore num.4.de rescript.conferũt ad idem text.in l.ii.ff.de auth.tut.in l.quoties ff.qui satisdare cogant.in l.si quis aliquid §. testamentum ff.de
78 pœn.in l. si aut nullum C. de legit.hæred.sed & notandum denique in hac eadem materia valde est,ac menti seriò insculpendum,quod sententia nulla ipsarum partium consensu nequit conualescere,quãuis pacti instar vires sumat.commune ait Paul.in l.i.num.7.C.qui pro sua iurisdict.

79 Sententia iudicum delegatorum,quibus semper iniungitur,vt iustitiam faciant, non ideo nulla erit,quia iniqua sit. commune affirmant Felin. in cap. causam, quæ de re iudic. & qui aliquammultos in contrarium professos diligenter refert Francisc. Turzan.opin.clvj. cuius discordiæ veritas ex iis pendet, quæ supra proximè posui ver. denique, & alibi vberius à nobis excutiuntur.

80 Sententia arbitrorum eo compromisso electorum, quo illis summa indulgetur facultas appositis omnibus verborum cautelis, semper nihilominnus reductioni ad arbitrium boni viri obnoxia intelligitur. commune inquit Dec.consil.xj.colum.iiii. ver. quarto principaliter,& consil.xxxvi.colum.penult.circa medium.
81 & consil. lx. colum. i. lib. primo. debebit tamen intra triginta annos proponi reductionis petitio. commune affirmat Dec.d.consi.xxxix.col.pen. circa fin.

Sententia

82 Sententia arbitraria,quæ ex compromiſsi proroga-
tiui fertur,non aliter valet, quam ſi prorogatio parti-
bus ipſis renunciata, atque intimata fuerit. commune
aſſeuerat Dec. conſil. xxxix. iuridicam in principio
lib.i.

83 Sententia ob inſtrumenta de nouo reperta,quorum
vſus in primo iudicio certam ob cauſam impeditus
eſt,retractari poterit. commune pono ex Iaſ. in l.Im-
peratores num.6. ff. de re iudic. Andr. Alciat. in l. ſub
84 prætextu pag.340.C.de tranſact.quod ſi nulla iuſta im
pedimenti cauſa oſtendatur, nec inſtrumentis de no-
uo repertis,nec etiam teſtamento, vel aliqua alia vlti-
ma voluntate de nouo eruta, atque inuenta reſcinde-
tur.ſic enim dictat vera,& frequentius recepta Accur-
ſij doctrina in l. iii. §. item ſi ipſe ver. euicerit ff. ſi cui
plus quàm per leg. Falcid. à qua ſtant eodem in loco
antiquiores iuris proceres,& Alexand.in d.l.Impera-
tores num.1.Iaſ.in l.non minorem. num.1. C.de tran
85 ſaction. quanuis perperam aliud autumarint Roman.
ſing.cxcv. Iaſ. ſibi aduerſus in laudata l. Imperatores.
num.2.Felin.in cap.ſuborta num.11. de re iudic. & il-
lud cum Alexand.in d.l.ſub prætextu nu.6.magis com
mune poſuerit Franciſc. Turzan. vir alioquin magna
diligentiæ laude dignus opin.lxxxiiii. qua etiam de re
latius alibi.

86 Sententia quæ vel per aduerſarij confeſsionem ini-
87 què obtenta probatur, vel ſic rem eſſe liquidò conſtat,
reſtitutione condemnato indulta infringetur. commu
ne inquit Alciat.in capit.nouit num.46.de re iudic. vel
88 per piam,ac religioſam denunciationem retractabitur.
commune fatur Curt.Iun.conſ.ciiii.num.4. quæ appri
mis conferunt ad ea,quę ſupra obſeruaui num.50.ver.
denique.

89 Sententia, qua nullum fuiſſe teſtamentum con-
tra hæredem pronunciatur, & iis,quibus aliquid lega-
tur, nocet. commune ponunt Alexand. & qui illum
laudat Ant.de Tremor.in addit.ad Bon.in rub. de ex-

cept.

cept.& ben.nu.5. ver.nota autem nono. ac Villalob. in sua collect.

90 Sententia, quæ irretractabile damnum infligit, si nulla dicatur, non antea executioni mandabitur, quam illius vires diligenter excutiantur, tametsi alteri indagine opus sit. commune inquiunt Ias. in l. iii. §. si seruus. nu. 9. ff. de acq. poss. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xciiii. ver. scias autem.

91 Sententia in criminalibus causis lata quanuis ante
92 decem dies appellationi præstitutos executioni tradi non debeat, tamen generali consuetudine contrarium obseruabitur. vt attestantur Marian. in repet. cap. qualiter, & quando, num. 267. de accusation. & qui copiosius hac de re agit Iulius Clarus in pract. §. vltim. quæ-
93 stion. xcvi. differetur tamen absque dubio criminalis sententiæ executio, & cùm damnatus rationes alicui
94 eas postulanti redditurus est, & cùm accusatio ab eodē
95 in alium orsa ad finem perducenda adhuc erit, & cùm ad pœnitentiam adigendus monitionibus proponetur,
96 & cùm grauida mulier corporis supplicium luere alioquin debebit. vt frequenter placita attestatur, & accuratè explicat Iulius Clarus in pract. §. vlti. quæst. xcvii.
97 per totam. differetur item rursus, si de damnati innocentia alicunde postea constiterit. commune affirmant Anton. Gomez de delict. cap. viii. nu. 4. Iul. Clar. in d. §. vlt. q. xcviii. ver. sed nunquid.

98 Sententia declarari ex coniecturis, si quæ sint ab eo
99 iudice poterit, qui ipsius latori successerit: quanuis aliquin absque illis nequeat. commune ponit Francisc. Viuius lib. i. opin. clvii.

100 Sententia executioni mandari potest per eum iudi-
101 cem, qui vel ipsius latori successerit, vel statuto, iure, aut consuetudine sententiis exequendis præfectus sit, quanuis nullæ ad id literæ proponantur. vt commune inquiunt Soc. in l. à Diuo Pio §. sententiam Romæ num. 17. & sequent. ff. de re iudic. quem laudat Viuius d. lib. i. opin. clvii. & qui latius aliquantulo loquuntur

Aegidius Bofsius in pract.tit. de for. compet. nu. 86. Iulius Clarus in pract.§.vlt. quæstio.xcvi. verfic. item quæro.

102 Sententiæ verba prefsè ac ftrictè exaudiri debent. commune interpretum placitum effatur Curt. Iun. confil.lxxiiii.

103 Sequeftratio non aliter fieri poteft,quàm armorum timore,atque offenfionis euitandæ caufa. quo nomine

104 fi fe illam fieri iufsiffe iudex afferat, fidem abfque dubio merebitur cõmune inquiunt Socin.confi. cxv.lib.i.

105 Francif. Viuius lib.i. opin. clxxiii.tolletur autem regulariter fatifdatione vt commune ponit, ac rectè decla-

106 rat idem Viuius eodem lib. i. opinio. cclxvi. nec aliter vnquam poffefsione poffefforem interuertet, quàm fi ex vtriufque partis confenfu fiat.quemadmodũ frequẽter placitũ late ait idẽ Viuius d.lib.i.opin.cclxv. & ante eũ amicus nofter Nic.Ant.Grauat.lib.vii.cap.ii.nu.17.

107 Seruitus viæ,quę femel afsignata eft, immutari poterit, fi via æquè commoda alibi præftetùr. commune inquit Soc.confi.cxli.nu.4.lib.i.

108 Seruitutis,quæ vel continua vel difcontinua(vt vulgo fandi mos eft)cenfetur,allegatus titulus,ac propofita iufta aliqua illius caufa idoneè probabitur, fi quis fe illa vfum inter præfentes per decem annos, inter abfentes per tranfactũ viginti annorum curciculum oftẽdat, vt eft celebris Accurfii authoritas in l.feruitutes. xiiii. in verf.certam. prope finem.ff.de feruit. quam communiter interpretibus probari conftat ex Bart.nu.4. Fulg. nu.3.ad eandem l.& Paul. Caftren. in l. fi filius. C. de petit.hæredit.& in l.quam tuberonis.§.i.nume.3. ff. de pecul.Imol.in l.i.in finem.ff.de aqua pluu.arcen teftificanturque illam frequenter placitam Alex.cõfi.lxxix. circa primum dubium col.iii.lib.v.Felin.in cap.de quarta nu.41.de præfcrip.Balb.de præfcr.ii.par.iiii.par.principin princ.num.3.Did. à Cou. ruu. lib.i.refolut. cap. xvii.nu.11.ver.& fiquidẽ.quæ tamẽ opinio de iure fal-

109 fa prorfus eft fi verum erit feruitutes reales &, vt

sermo est, discontinuas tempore hominum memoriam supergresso duntaxat præscribi, quanuis tunc nulla ad id vel scientia, vel domini patientia exigatur. quod commune affirmant Ias.in l.imperium num. 21. ff. de iurisdict.omnium iudicum.idem Ias.num.76. Rip.numer.4.in l.i.ff.de acquir.possess. Felin.in d.cap. de quarta colū.penult. Balb. d.ii. part. quartæ part. quæstio.i. colum.penult.Did.à Cou.ruu.d.cap.xvii.nu.11. Cur.
110 Iun.consil.clxxiiii.num.28. & num.38. vt non iniuria ab illo frequenter placito desciuerint relati à Bart.d. num.4.Florean.num.36.Paul.num.9. in eandem l.seruitutes, Alexand.num. 19.Ias.num.45. in l. qui aliena ff.de acq.hæred.& ij, quos citat Balb. in d. tract.i.part. iii.part.q.x.nu.10.à quibus stat etiam Zasius ex recentioribus in l.i.col.ii.num.8. ff.de seruit.Sed quidquid illi dicant, cùm longè verius sit ex solida Iurisconsultorum doctrina omne seruitutum genus statis temporibus præscribi, vt alibi vberrimè demonstro, verior absque dubio, & incunctabilis superior recepta sententia censeri debet.

111 Seruus extra causam peculiarē nec ciuiliter nec quoquo ad obligationis naturalis effectus naturaliter obligatur.commune dicit Porc.in §.præterea num.3.instit.quib.mod.tolli.oblig.
112 nec vnquam in pecuniariam pœnam condemnari potest. quemadmodum frequenter placitum inquit Placa de delict.lib.i.nu.18.& qui eū cum aliis laudat Iul.Clar.in practic. §.vlt. quæst.lxxx. ver.item quæro.

113 Seruus & absque causa intra modum à domino impunè verberari potest.commune ait Porc. in §. sed hoc tempore ad gl.ver.cognita num.6.instit.de iis, qui sunt
114 sui, vel alien.iur.& cùm authoritate ac iussu domini flagitia vel atrocia patrauerit, leuiori pœna plectetur.commune affirmat Did.à Cou.ruu.de sponsa.ii.par.cap.iii. §.iiii.num.7.

115 Seruus si matrimonium cum libera muliere contraxerit, ac dominus cùm id sciret vel consenserit, vel non

contradixerit, & mulieri conditionem serui ignoranti non se dominum esse enunciauerit, libertatem ipso fa-
116 cto consequetur. at si vel mulier statum serui non igno rauit, vel dominus ipsi illum exposuit, matrimonium quidem valebit, sed seruus libertatem non adipiscetur. commune latè ponit Did. à Cou. ruu. de sponsal. ii. par. cap. iii. §. vii. nu. 1. qua in re grauiter hallucinantur Angel: & qui eum sequitur Ias. ad Porc. addit. i. in princip. institut. de nupt.

117 Seruo, qui stipulatus est, rectè ac iure regulariter sol uitur. commune inquit doctor meus Emanuel à Costa in l. si ex cautione ver. tua num. 6. pag. 41. C. de non nu mer. pecun.

118 Seruus pœnæ vita functi loco ponitur, vt censet glo. in l. ex facto §. si quis rogatus. ii. ver. sed cum decedit ff. ad S.C. Trebell. necessaria, & cõmuniter interpretibus
119 probata iuxta Claudium inibi ad finem. quanuis cum nonnullis haud de nihilo reluctetur meus iuris præceptor Eman. à Cost. in l. Gallus §. & quid si tantũ par. ii. nu. 1. ff. de liber. & posthum.

120 Seu dictio in legatis amplificat. commune ait Socin. in l. si is qui ducenta §. vtrum colum. secunda ff. de reb.
122 dub. quod tamen ex coniecturis huc atque illuc trahi poterit.

122 Simulatio contractus & testibus, & literis probari po test. commune inquit Boer. consil. xii. numer. 9. nec
123 iureiurando expressim renunciata quidquam procedet. commune aiunt Berous in cap. ad nostram nu. 12. & sequent. de empt. & vendit. Francisc. Viuius lib. i. opin. clxxxv.

124 Societas omnium bonorum non solum expressim, sed & tacitè, ritè, rectèq; contrahitur. commune inquit
125 Soc. cons. ccxcj. in princ. lib. ii. non tamen idcirco inter fratres contracta censebitur, quod hæreditas paterna inter illos indiuisa perstiterit. commune ponit Ias. con sil. v. factum sic se habet in princ. lib. i. tu tamen vide, quæ alibi ea de re scribo.

126 Socius, qui industriam ac laborem pecuniæ, quam alter confert, præstat, partem sortis postea deperditæ alteri non resarciet. commune pronunciat, ac rectè exponit Didac.à Cou.ruu.lib.iii. resolut. capit.ii. numer.2.

127 Socij à Sociis compelli possunt, vt in communi domo conductorem idoneum accipiant. quemadmodum frequenter placitum ait Ias. in l. quanquam nu.24. C. qui testam.fac.poss.

128 Sodomiæ vitium teterrimum & cum masculis, &
129 cum fœminis patrari intelligitur, eiusque pœna olim
130 mors, ac bonorum proscriptio fuit, hodie infamia, testamenti incapacitas, bonorum confiscatio atque ignis: vt receptum latè ponunt Franc. Viuius lib.i. opin.cclxvii.
131 Iulius Clarus in pract. §. sodomia. ac iustam semper matrimonio dissoluendo causam præstat, seu vir cum vxore, seu cùm aliis illud suscipere nitatur. commune pronunciant Abb.in cap. maritus in finem de adulter. Barbat.consil.lxiiii.num.8.lib.i. Francisc. Viuius lib.ii. opinion.cclvi. Iulius Clarus d. §.sodomia versic. item propter.

132 Solennitas antiquo actui, cuius inspectio non aliud præsefert, adfuisse præsumitur. commune inquit Cur
133 tius Iunior consil.cxxx. num.4. quin & extrinsecæ solennitates longissimo tempore præscribuntur. com-
134 mune ait Boer.decis.cclxxxi.num. 15. quanuis solennitates, seu solennia, aut quæ formæ, substantiæuè numero habentur, consuetudine non suppleantur. vt cõmune ponere ausim ex Felin.in cap.ex literis num.13. ver.sed ad hæc de fide instrument. Dec. in l.semper in stipulationibus num.16. ff.de reg. iur. & in l.vt liberis num.8.C.de collat.

135 Solennitatum defectus, quę in aliquo actu ad alicuius personæ fauorem exiguntur, actum nec vitiabit, nec impediet, si actus illi eidem personæ vtilis ostendatur, ac reuera sit. commune aio ex Imol. in l. cum lex ad finem ff.de fideiussor. Soc.in l.conditionibus pupil-

lus num.1.in princip.ff.de condit. & demonstrat. Ias. in l.contra iuris num.8.ff.de pact.Soc.Iun.conf.xxviii. nu.11.lib.ii.Gomez in §.omnium col.x.institu.de act. latissimè Tiraq.de iur.marit.q.viii.gl.viii.à nu.56.& vide quæ hanc in rem obseruo etiam supra ver. mulier, & ver.minores contractum.

136 Solitum vnico actu inducitur, etsi consuetum duos actus exigat. commune inquiunt Gozadin. consi.liii. num.5. qui eum laudat Francisc. Viuius lib. secundo opin.cclvii.

137 Solutio quanuis in ea moneta fieri debeat, quæ contractus tempore in vsu erat, vt commune ait Cur.Iun.

138 cons.xxiiii.nu.4.tamen alia fieri debebit, si illius temporis nummorum indicatio mutetur:vt commune effert Boer. decis.cccxxvii.nu.4.poteritq; semper de con

139 suetudine fieri solutionem maiori moneta, quàm quæ in ipsa obligatione exprimitur.commune effatur Cur. Iun.d.cons.xxiiii. nu.5. quam etiam in rem vide, quæ superius obseruo ver.moneta.

140 Solutio testibus probari poterit, quanuis eam non aliter probari posse, quàm scriptis contrahentes paciscantur.commune inquiunt Ant.de Can. in tracta. de execut.instrument.q.xxxvi. nu.75. Foller.in pragmat. de censib.ver.quæ quidem executio nullo falsitatis nume.57.& seq.

141 Solutionis iam factæ exceptio tum sententiæ, tum executioni contractus sine mora faciendæ opponi potest. commune asseuerat Cagnol.in l. bona fides nu.2. ff.de regul.iur.

142 Solutionis loco res data subibit remedium l.ii.C.de rescindend. vendition. si dantem vltra iusti ac germani precij dimidium læserit. commune dicit latè, eleganter, atque accuratè id explicans Arius Pinel. meus iuris doctor in illam eandem l.ii.part.i.cap.iiii.num.8. & num.9.

143 Soluturum se in aliquo stato loco promittēs, ac foro suo renuncians in eo loco & non inuentus conueniri

 potest.

potest. vt frequenter interpretibus probari testatur. Alciat.de præsumpt.reg.iii.præsumpt.xxxvi.

144 Somnus tum demum criminis à dormiente suscepti pœnas tollet, cùm nunquam aut rarò delicti patrator talia aggredi somnolentus consueuit. vt receptum affirmant Did.à Cou.ruu.in clemen.si furiosus pag.319. num.6.de homicid.Placa de delict.lib.i. cap.xxxi.nu.3. Iulius Clarus in pract.§.vltim.quæst.lx.versic. quæro etiam.

145 Soror quanuis statuto à fratris hæreditate excludetur, non idcirco etiam ab illius hæreditate frater abigetur. commune affirmat latè Francisc. Viuius lib.i. opin.ccxcv.

146 Speciales, vel priuilegiati alioquin casus generalibus iuris definitionibus regentur, si nullam expresßim prærogatiuam in ipsa specie, de qua agitur, habeant. commune aio ex Barto.in l.ii.num.1.ff.si quis in ius vocat. ex relatis à Dec. num. 8. Cagnol. in finem ad l.i.ff.de reg.iur.Bald.in l.iii.num.5.C.fin.regund.Ias.à num.9. Alciat.à num.6.in l.i.ff.solu.matrim.Ias.rursus in l.vlt. colum.iii.num.4. ad finem C. de testament. & in l. vlt. num.14.C.de edict.diui Adrian.tollen.Dec.in l.ii.in finem C.vnde lib. Straccha de mercat. pag.476.num.5. adde glos.notab.in l.à diuo Pio ff. de re iudic. quam ibi Paul.ad hoc celebrat, & arbitratur optimam meus iuris doctor Arius Pinelus in rub.ii. part.cap.i. num.15.

147 C. de rescindend. vendit. vbi tamen semel prærogatiuam aliqua in specie quis habuerit, non illam amittet per nouam legem, vel statutum de nouo conditum, tametsi generalia, atque vniuersalia verba faciat. quemadmodum cum aliquammultis receptum attestatur Francisc. Viuius lib.i.opin. cccxxi. cui addes supra laudatos authores, & Dec. consil.clxv. viso tenore col. ii. in princ. & consil. clxxiiii. viso consil. ad finem. atque eundem præclarum iuris antistitem Pinelum in auth. nisi tricennale num. 59. ver. tandem hæc opinio post

148 medium C. de bonis matern. licet generaliter generalem

ralem diſpoſitionem non comprehendere caſus, nec perſonas priuilegiatas cenſeant gloſſ.in l. poſtquam liti C.de pact.Rip.in l.prima num 58.cum ſequent.ff.de vulgar.& pupilla.Gozad.conſ.xliii.nu.11.& ſeq.Ruin. conſ.cxxxv.nu.6.lib.iii.& latè Io.Cephal.conſil.lxxii. num.11.& ſeq.

149 Spiritalium rerum cauſa, ſi circa factum ipſum controuertatur, coram ordinario populi iudice incidenter diſceptari,ac determinari poterit, ſecus ſi de aliquo ipſius iure agatur. vt frequentius doctorum placitum cum Alexand.in l.quoties C. de iudic. ponit Turzan. opin.xc.

150 Spoliatus nec accuſationi,nec inquiſitioni reſponde re antea tenetur, quàm reſtituatur. commune ponit
151 Viuius lib.i. opin. cclxxv. non tamen contra eum, qui titulo ac bona fide poſsideat, reſtituetur. commune aiunt Periſ.conſil.j. lib.j. Socin. Iun. conſil.xlvii. & ſe-
152 quent.lib.ii.Gozad.conſil.xxviii.licet contrarium commune teſtentur Alexand.conſil.xcvii.lib.ii. & conſ.xci. colum.vltim.lib.v.idem Alexand. ac Rip.num.27.in l. qui rem nobis ff de acquirend.poſſeſſ.atque amicus noſter Nicol. Antonius Grauatius ad Veſtrium lib.vii. cap.iii.num.41.& poſt eum Viuius d.lib.i.opin.cclxxii.
153 Agere antem ſpoliatus poterit, & poſt decurſum mille annorum ſpatium, vt receptum teſtatur Chaſſado-
154 rus deciſ. vj. in tit. de reſtitut. ſpoliat. quanuis verius meo quidem iudicio ſit vt ſolum intra triginta annos poſsint agere. quod etiam frequentibus interpretum calculis ſuffultum affirmant Bertrand. conſil.ccxlvii. Anton.Galleſius in tractat.de exercit.iuris peritorum lib.iii.num.50.& amicus noſter Nicolaus Anton.Gra-
155 uatius dicto cap.iii. ac dicto num.41. Porrò non opus erit vt beneficialibus,vel ſpiritalibus rebus ſpoliatus titulum ſibi afferat, ſed poſſeſsionem ſuam duntaxat iuſti alicuius tituli allegatione munitam probet. commune pronunciant Panorm. & qui eum laudat Turzan.
156 opin.cxxix.ſi tamen denique apertè conſtiterit res ad

ſpoliantem non ad ſpoliatum attinere, ſpoliatus quibuſcunque temporariis rebus nunquam reſtituetur. commune dicit accuratè Didac.à Cou.ruu.de ſponſal. ii.par.cap.vii.§.v.num.10.

157 Sponſa coniugis appellatione,& ſponſalia matrimonij nota in odiis,ac pœnis non continentur. commune inquiunt Guliel.in cap.Raynutius ver.duas habens filias nu.151.de teſtam.Did.à Cou.ruu. de ſponſ.ii.par.
158 cap.i.nu.2.& 3.quãuis qui ſponſam alterius de præſentibus permolit,adulterij iudicio,ac ſupplicio obnoxius fiat:vt receptum aſſerunt Ant. Gomez in l.lxxx. tauri Iul.Clar.in pract.§.adulterium ver.ſed hæc omnia.
159 Sponſalia etiã à ſeptennio minoribus,ſi quæ agunt, intelligent, rectè contrahentur. commune ponit Did. à Cou.ruu.de ſponſal.i.par.cap.ii.nu.1.poſt Soc.viden
160 dum conſ.iii.circa præſentẽ in princ.lib.i.nec illa à quibuſuis contracta vnquam ob ſponſæ deductionem in
161 viri domum vel ob amplexus atq; oſcula,vel ob munera,& ſigna ſimilia nomen ac vim matrimonij induent. communia inquit Did.à Cou.ruu.d.i.par. cap.iiii. §.ii.
162 nu.1.ac nu.2.quin etſi iureiurando ſponſalia confirmẽtur,mutuo poſtea iuratorũ conſenſu nihilominus diſſoluentur.commune ſcribit accuratè idem Did.eadem
163 i.part.cap.v.nu.1. intellige tamen quod ſi ſponſalia de præſentibus contracta fuerint,& legitima ætas ingruerit.per amplexus, oſcula, & munera in matrimonium tranſibunt.commune placitum ait Dec.conſ.cccxlviii. in cauſa matrimoniali col.ii.circa medium.

164 Sponſiones,quas vulgus ſcommeſſas fatur, quin valeant,nullum ius impedit.cõmune aſſerũt Did.à Cou. ruu.in rep.cap.peccatũ fol.122.in fin.Straccha de ſponſion.iii.par.Iul.Clar.in pract.§.ludus ver.quęro etiam, Franciſc.Viuius lib.ii.opin.ccxi.

165 Spurius rectè ac iure à patre inſtituitur ſub conditione ſi natalibus reſtituatur. commune ponunt Didac. à Cou. ruu. de ſponſal. ii.part. capit.viii. §.v. numer.12.Iulius Clarus de teſtamentis quæſtion.xxxi. verſic.

166 versic.sed quæro nunquid. quin & interim, dum conditioni satisfit, hæreditaria bona vt illorum curator administrabit. receptum afferunt iidem ibidem. Ma-
167 tri autem etiam non plebeiæ, nec pullatæ spurius filiu ex coitu damnato,non tamen accusationi,ac pœnis obs noxio susceptus tum testato tum intestato succedet:
168 sed enim vterinis fratribus, & cognatis intestato vita fungentibus hæres erit.communia scribunt Fulgos. in l.si qua illustris num.3.& num.4.C.ad Orfician.Socin. consil.cxlviii. nemini iam sunt colum. penultim.lib.i. prolixè Did.à Cou.ruu.d.§.v.nume.15. & numer.19.
169 alioquin ad parentum hereditatem nec statuta spurios iure ac validè admittent.commune inquiunt Deci. in capit.in præsentia de probation.& consil. cclxxi.in casu trãsmisso.Hypp.sing.cclxxiii.& ccciii. & ccccclxxviii. Ioan.Dilect.de art.testand.tit.i.caut.xiiii. Did. à Cou.
170 ruu.d.§.v.numer.6.Sed nec legitimus filij spurij,filius auo intestato succedet.commune dicunt Curtius Iunior consil.clvii.num.1.Pyrrh.in consuetud. Aurel.de
171 success.cap.vi. si tamen auus legitima prole destitutus erit donare ac testamento relinquere suis ex filio spurio nepotibus nequaquam prohibetur. commune interpretum dogma affirmant Alexand. & Carol. Molin.ad illum consil.lxxiiii.lib.iii.& consi.clviii.colum.i. lib.vii.Dec.consil.ccccl xii.colum.penult. Ias.in l.hæreditas nu.8.C.de iis,quib.vt indig.copiosè Did.à Cou. ruu.d.§.v.nu.13.& qui de materia vberrimè agit Iul.
172 Clar.de testam.q.xxxii.intelliges tamen,quòd si hi nepotes legitimi patri filij erunt, prohibere necessario auus debet ne vsusfructus spurio illorum patri quæratur,aut saltem opus erit ne eos honoratos patris causa esse constet. commune pronunciant Ioan.Dilect.de art.testand.tit.i.caut.xiiii.num.12.Did.à Cou. ruu. d.
173 §.v.nu.13. quod si etiam ipsi nepotes spurij sint, nihil omnino amplius exigetur,quam ne auus legitima prole aliunde auctus sit.commune affirmat meus iuris doctor Ar.Pinel.in l.iii.nu.22.C.de bon.mat. sed & præ-

terea

terea spurius ipse filius pupillariter omnibus fratris pupilli bonis ab vtriusque patre substitui potest. commune efferunt Rip. in l. Lucius num. 3. ff. de vulg. & pupil. Gulielm. in cap. Raynutius ver. & vxorem nu. 690. de testamen. Arius Pinel. in d. l. iii. num. 21. C. de bon. mat.
175 & patrem item suum semper ac popularis etiam iudicis ope adiget ad suppeditanda sibi alimenta: vt frequenter placitum dicit Alciat. in rub. nu. 2. ff. de verb.
176 obligat. quod intelliges processurum nisi se aliunde alere ipse possit. commune ait Curt. Iun. consil. cxlviii.
177 num. 1. quæ verò id genus spuriis prohibente alioquin iure relinquuntur ad iustos relinquentis liberos vel agnatos proximiores lege redeunt: vel illis intra duos menses negligentibus aut renunciatione, vel pacto exclusis ad fiscum deferuntur. commune diligenter tradunt Did. à Cou. ruu. d. §. v. nu. 3. Iulius Clarus vbi supra quæst. xxxi.
178 Statuta & à populo alterius ditioni mancipato condi possunt, vt commune inquit Andr. Alciat. in cap.
179 quod sedem nu. 59. de offic. ordin. & à ciuitate sine superioris facultate componi queunt. vt receptum affir-
180 mant Gozad. consi. xxxv. num. 16. latè Francis. Viuius
181 lib. i. opin. cccxxiiii. intelligique semper debent ne forenses seu exteri ligentur, & ne quis indebitè damnum patiatur, quamuis alioquin superflua censeantur. communia ponit Francis. Viuius d. lib. i. opin. cclxxxvi. co-
182 lũ. iii. & iiii. & opin. cclxxxviii. comprehendentur tamen exteri si de iis statuta egerint, quæ voluntariæ iurisdictionis sunt. commune ait Ias. in l. cunctos populos. num. 86. C. de sum. Trinit. porrò illorũ verba pressè
183 semper ac strictè exaudiri, accipique debent. commune affirmant Dec. in l. non vult nume. 4 cum sequen. ff. de reg. iur. Berous in cap. si quis episcopus nu. 6. de accu-
184 sat. vbi tamen statutum aliquo in casu expressim loquetur, & tanta rationis similitudo in alio erit, vt si statuentes interrogati fuissent, aliter respondere nõ possent, ad illum etiam statuti verba proferemus, vt com-

mune

mune renuncio ex Alexan.consi.lxxxiii.& consi.cxxii. lib.iii.Soc.consi.cxxviii.atque aliis quos laudat Viuius
185 d.lib.i.opin.cccxiiii.notabis præterea quod licet statuta ius commune antiquent, si tamen de vno correlatiuo verba fecerint, ad aliud ampliabūtur. commune asserit Curt.Iun.consi.vi.nume.1.habebitque id locum,
186 quanuis pœna aliqua imponatur. communę profert
187 Ias.in l.si prius nu.54.ff.de nou.oper nunciat. non tamen id genus statuta si in casu vero loquentur & in ficto procedent. commune inquit Alexā.cōsi.clxxxix. viso statuto col.pen.lib.vii.Crauet.consi.ccv.nume.25.
188 notabis rursus statuta simpliciter loquentia ad contractus iureiurando confirmatos non referri. commune
189 dicit Curt.Iun.cōsi.lxvii.num.1. notabis deinde quòd statuta, si obligationem naturalem vel ciuilem quouis temporis spatio tollent, nulla prorsus erunt. commune asseuerat Balb.de præscrip.ii.part.iii. part. quæst. v.
190 nume.14.& v.part.quintæ partis quæstio. vi. quanuis alios pro aliis obligare & pecuniarijs pœnis subdere posse receptum sit, teste Dec.in cap. cognoscentes col.j.
191 ver.& ex his de constitut. notabis denique ac memoriæ perpetuo indes quod statuta in alicuius certę personæ damnum ac præiudicium condi nihil vetat aut remoratur. commune inquiunt Dec.in cap. cum omnes lect.i.nume.15.cum sequen.de constitu. & in cap. consuluit.iii.nume.32. de appellat. Curt. Iun. in l.vlt. num.25.C.de edict.diui Adrian. tollen. quanuis ab il-
192 lis appellari posit: vt commune ponunt Dec.in d.cap. cum omnes lect.i.num.15.Ias.in l.i.num.3.& seq. ff. de legib.Rip.lib.i.respon.cap.xxii.num.4. quæ autem sta-
193 tuta moribus vtentium nunquam excepta sunt, nullas vires prorsus habent. commune affirmat Alex. con sil.vi.viso themate colum.i.lib.i.

194 Statutum si vestium aut alterius rei vsu cum pœna interdicat, non in alios, quam in apprehensos locum habebit.commune pono late supra ver.iuuentus.

195 Statutum superstitibus masculis fœminas excludēs

ad

ad bona in alterius ditionis loco sita non profertur. quemadmodum magis cõmunem esse doctorum sententiam memoriæ prodidit Alex.consi.xvi.viso titulo
196 lib.i.censetur autem sola agnationis conseruandæ ratione inniti vt verius arbitror,& magis commune pono ex Bal.in l.maximum vitiũ colũ.iiii.C.de lib. præter.Roman.consi.xxxii.col.i.& ii.in fi.& consil. cccxi. col.i.Dec.consi.cccxxxiii.col.iii. & consi. ccclxxii. col. ij.Ias.consi.ccv.col.ii.& consi.ccxxi.col.v. lib.ii. Curt. Iun.consi.lxxxvii.col.pen.& consi.cxi.col.iiii. & consi. cl.col.i.Ruin.consi.xx.col.v.& consi.lxxxix.col.iiii.& consi.xciii.col.ii.& consi.cvii.col.ii.& consi.clxxix.col. vlt.& consi.cciii.col.v.lib.ii.Tiraq. qui multos laudat, in tract.cessante causa limit.xii. nu.15. atque ante eos ex Paul.Castren.in l.si vero.ff.de solut.matrim.& consil.xl.lib.ii.Ang.Aret.in §.i.colũ.vlt.institu.de iur.nat. gent.& ciu.Alex.consi.cx.col.pen.lib.iii.& cõsi.lxxxix. col.ii.lib.vi.Soc.consi.cxxviii.colum.i.lib.iiii. quidquid multi contrarium deblaterauerint.de quibus alibi.

197 Sterilitas ad remittendam pensionem idonea tum demum existimatur,cùm semine ipso & expensis deductis tanta fructuum penuria est vt si conductor locatorem absoluat,damnum vltra iustæ mercedis dimidium facturus sit.id enim magis commune affirmant Aret.consi.lii.nu.2.Soc.nep.consi.lxviii.nume.8.lib.ii. Grat.consi.clxi.nu.2.lib.v.& hanc eandem in rem videto quę superius obseruo ver.conductor.

198 Stillicidii recipiendi seruitus non impedit ædificare, si nihil ei, cui illa debetur, ea in re incommodatur. commune inquiunt Soc.consi.cxli.lib. primo Cepol.de seruit.stillicidij quæst. vii. nu.7. Francisc. Viuius lib.ii. opinio. xj.

199 Stipulatio propriè contractus nec dici, nec duci põt. vt frequentius dogma pronunciant multa in contrariũ acutè adducentes Ioan.Crot.lect.ii.num. 11. Galeaul. nu.125.Hieronym.Verrius ad fin.Ioan.Coras. nu.11. post alios in rub.ff.de ver.obli.Rõchegallus & apprimè

doctus

doctus & cum primis eruditus in l. eandem nu. 28. cum sequen. ff. de duob. reis. quibus assentior. valebit autem
200 stipulatio, qua quis rogatus intra vnius diei spacium respondit, si neuter stipulantium interim ad extraneos actus diuerterit: vt frequenter placitum attestatur & acutè defendit Lanfrancus Gypsius Lugiensis egregiæ eruditionis vir in antiparadoxion libello cap. iii. cuius certè hominis memoriam tum plurima insigniter commendant tum longè maximè Ioannes Zanellus eius nepos atque ingentis spei iuuenis ob præclarum ingenium elegātissimo iudicio coniunctum, ob raram eruditionem ac doctrinam, & cādidissimos ac sanctissimos vitæ mores conseruat, auget, & amplificat.
201 Stipulatione qui se sine causa obligat prudens sciens nihil alioquin debere, videtur donare, atque idcirco sti-
202 pulatio firma rataque est. quod si ambigatur num ille scierit se non teneri, necne, stipulationi vires nullæ aderūt. commune inquit Curt. Iun. consil. cxxxi. nu. 4.
203 siquidē necessariū est, vt qui ex huiusmodi stipulatione agit, ex certa sciētia pmissum esse luculēter probet. quē admodū cōem doctorū esse sentētiā ante Curt. affirmauit ēt Alex. cōsi. xiii. ex his lib. i. quē laudat Francisc. Tur
204 zan. opin. cxlv. traxit aūt originē hæc frequens interpretum sententia ex I.C. doctrina in l. ij. §. circa. ff. de doli except. ex qua falsò, atque adèo insulsè collectū ab omnibus est promissionem, seu stipulationem, quæ absque causa ineatur, nullius ponderis ac momenti fore opposita doli exceptione. vt constat illic ex Accurs. atque ex Alb. se ita obseruari in iudicijs vidisse attestanti in l. generaliter. C. de non nume. pecun. Alex. consi. xiii. lib. j. & consi. clii. nu. 2. lib. ii. & cōsi. xix. lib. iiii. & in l. à Titio. ff. de verb. oblig. Ias. in l. iurisgentium §. sed cum nulla. nu. 3. & nu. 23. ff. de pact. & in l. lecta. num. 25. ad finem ff. si cert. petat. Felin. in cap. si cautio. colum. i. de fide instrum. Hypp. in rub. nu. 318. ff. de fideiuss. Loriot. qui aliorum errorem sibi inauspicatò ascribit, in titu. de pact. cap. lix. de qualit. contract. num. 3. cum sequentib.

Francisc.

Franciſ.Connan.lib.v.cap.ix.Anton.Gouean. lib.i.variarum cap.xxxv.Franciſ.Hothom. in princi. inſtit. de verb.oblig.Ioan.Cephal. conſil. cviii.nu.1.quorum de errore iam late primo obſeruationum libro egimus.

205 Stupri pœna in clericum depoſitio eſt, vt commune aiunt Grilland.de diuerſ.crimin.lib.iii.quæſt.vii. nu.2.
206 Bermond.de concub.fol.ciiii.nu.18. in alios ſacris non initiatos non alia nunc de conſuetudine infligitur,quã vt ſtupratores vel matrimonium cum illis contrahant, quibus vitium intulerunt,vel dignam eis dotem elargiantur.commune eſſantur Anton.Gomez meus olim iuris doctor in l. lxxx. tauri nume. 7. Iulius Clarus in
207 pract.§.ſtuprum.ver.ſed quæro.at ſtupri cum vidua patrati nulla hodie pœna prorſus eſt. commune aiunt idem Gomez d.l.tauri.nume.14.atque idem Clarus d.
208 §. ver.ceterum. ſi quæ autem ſe virginem fuiſſe aſſeret, cum ludibrio habita eſt, fidem merebitur, ni contrariũ probetur.commune fantur Abb.in cap.i.nu.5.de adulter.Bermond.de concubin.nu.9.Foller.in pract.fol.19.
209 num.13.quin porro ſtupri crimen tranſactione aboleri poſsit, nihil impedit, vt frequenter placitum cenſent Ioan.Coraſ.lib.ii.Miſcellan.cap.i.nu.5. Anton. de Padella in l.tranſigere.nu.82.C.de tranſact.

210 Stuprum domeſticis teſtibus probari non poterit, quanuis illi non leue inditium facturi ad eius probationem ſint. commune ponunt pract.Conrad.fol.387. nu.8.Iulius Clarus in pract.§.ſtuprum.ver.quæro.pro
211 babitur tamen præſumptionibus vt pœna pecuniaria infligi poſsit,vt commune pono ex Ang. & Auguſt. ad illum de malefic.ver.che hai adulterato nu. 41. Foller. in pract.pag.xix.nume. 13.Alexand. conſil.cxv.in fin. lib.iii.Cepol. conſi.vi.col.iii.Roman. conſi. cccclj. Matheſil. & eius addition. latiſsimè in ſing. cxviii. Boer.
212 deciſ. clxiiii. criminaliter autem puniri ſic conuictus haud poterit. commune affirmo ex eiſdem & ex Crauet.conſi.ccv.nu.19.& 20.

213 Subſcriptio ſatis ſuperque eſt vt ſcriptura ipſius ſubſcri-

ſcribentis manu conſcripta tota cenſeatur etiam quo ad omnes ſtatutorum diſpoſitiones, quanuis alterius manu exarata fuerit. commune ait Dec. in authen. ſi quis in aliquo.nume.17.C. de eden. magis commune profitetur Eman. à coſta in l. ſi ex cautione verſi. tua pag.40.C.de non nume. pecun.

214 Subſtitutio ex vna ſpecie ad aliam profertur atque extenditur.commune dicunt Iaſ.conſi.cciii.lib.i. Ioan. dilect.de art.teſtand.tit.v.caut.v.Anton Gomez de teſtamen.cap.iii.num.10.Eman.à coſta in l.Gallus. §.& quid ſi tantum par.v.nu.1.cum ſequen. ff. de lib. & po-
215 ſthum. ſi autem illa ab aliqua conditione penderit nec ad teſtatoris filios ante conditionis euentum trãſmittetur, ſi aliud ipſius teſtatoris voluntas coniecturis collecta nolit.commune pronunciant Curt. Iun.conſil.iii.nume.15.& Franciſ.Viuius cum multis aliis lib.i. opin.cccxxxv.

216 Subſtitutio in liberorum defectum, hoc eſt, ſi quis ſine liberis deceſſerit,& tunc euaneſcet,cùm is,cui ſubſtituitur,religionem profitebitur. commune inquiunt Barb.conſi.xx.ſtat difficultas colũ.i.lib.i.Dec. in cap.in
217 præſentia nu.227.& ſeq.de probat.quanuis idem proceſſurum non ſit ſi tantum clericus efficiatur. commune affirmant Boer.deciſ.ccliiii.Sylua nupt.lib.v. nu.61.
218 cum duobus ſequen.nec item idem procedet ſi ſubſtitutio ad captiuorum redemptionem fiat. quemadmo-
219 dum frequenter placitum aſſerit Corn. conſil. xviii. lib.iiii.nec denique id etiam procedet, cùm teſtator aliter expreſsim cauerit. commune teſtificatur Calcan. conſi.vii.incipit quia à me col.xv.

220 Subſtitutio vulgaris inferior impendio eſt, quam vel iure ſanguinis, vel iure deliberandi tranſmiſsio. quin
221 nec vllas vires habet,quandiu tranſmiſsioni ex his capitibus locus eſt.commune dicit Socin.conſi.ccxcvi. in præſenti col.pen.lib.ii.And.Alciat.in l.i. nume.22.ff. de vulg.& pupil. magis commune teſtatur Anto. Gomez de teſtamen.cap.ix.nu.50.ver.& in expreſſo.

Sub-

222 Substitutio vulgaris tacita, quæ ex pupillari substitutione expressa colligitur, tunc extra pupillarem ętatem porrigetur, cum nulla mentio vel pupillaris ætatis, vel temporis infra eam ætatem fit, sed aut simpliciter, aut in longius tempus composita est, quàm pubertatis ętas comprehendat. verbi causa si substitutio in hanc formam exaretur: Titium impuberi filio meo substituo, aut, Titium, si filius meus intra decimum annum cadauer exuerit, bonis eius potiri volo, extincta pupillari substitutione & vulgaris extinguetur. at si ita testator
223 verba fecerit: Titius, si filius meus è corporis custodia euaserit, hæres esto, aut, Titius, si filio meo intra vigesimum quintum annum quid humanitus contigerit eius locum habeto: tunc illic semper hic ad expressum vsque tempus substitutio vulgaris durabit. vt commune esse antiquorum placitum testificatur Alber. in l. precibus col. vi. nu. 4. C. de impub. & aliis, ac receptum etiam neotericorum dogma pronunciat Imol. in l. qui habebat. ff. de vulg. & pupil. & in cap. Raynutius in materia vulgaris substitutionis colum. xxxvi. num. 83. de testament.

224 Substitutio pupillaris expressa matrem omnino tum legitima portione, tum bonis à linea materna pupillo quæsitis interuertit tam iure fori, quàm iure poli. quēadmodum frequenter receptum inquit Anton. Gomez de testamen. cap. iiii. nu. 7. ver. sed his non obstan-
225 tibus. quin & tacita pupillaris substitutio hęreditatem piæ alicui causæ delatura matrem excludet. commune ait Rip. in l. i. col. pen. ff. de vulg. & pupil. alias autem se-
226 cus. vt frequenter placitum attestatur Dec. consi. ccxi. subtilis est casus in princ.

227 Substitutio pupillaris quam auus præterito filii emācipati nepoti facit, hodie valet, ac firma rataque est. commune inquit Francis. Rip. in l. ii. nume. 31. ff. de
228 vulgar. & pupil. nec vlla vnquam hodie irrita fiet pupillaris substitutio quod patris testamentum ob filii præteritionem irritum fit. commune affirmant Rom. consi.

consil.cccccviii in casu propositæ ad finem. Anton.Go-
mez de testament.cap.iiii.num.4. Emanuel à Costa in
l.Gallus §.& quid si tantum part.iii. num.103. ff.de li-
ber. & posthum.& vide quæ superius obseruo ver.præ-
teritio.
229 Substitutio quasi pupillaris, seu, vt vocant, exempla-
plaris non solum mentecaptis ac furiosis, sed omnibus
iis personis, quæ sibi testamentum condere nequeunt,
fieri rectè ac ritè potest. commune dicit Vigl. in §. qua
230 ratione nu.4. instit. de pupill.substit. & matrem tùm à
legitima tùm à cæteris filij bonis exigit, atque expellit.
commune aiunt Ias.num.43.Rip.num.48.in l.ex facto
ff.de vulgar.
231 Substitutio compendiosa verbis directis facta si iure
directæ pupillaris valere potuit, iure fideicommissariæ
extra pupillarem ætatem non valet. vt magis commu
ne inquiunt Alex.num.64.Ias.num.29. Rip.nume.69.
232 in l.Centurio ff.de vulg.& pupill. quamuis aliud gene-
233 raliter receptum dicat Ias.cons.cxxix.lib.i. excludet au
tem illa matrem, vt latè receptum ponit Franc. Viuius
lib.i.opin.cccxxxiiii.
234 Substitutio his verbis concepta, instituo, & substi-
tuo, ex verbo, instituo, directam, ex verbo, substi-
tuo, fideicommissariam substitutionem inducet. com
mune testatur Curt.Iun.consil.lxxxiii. nu.2. Villalob.
in sua collect.
235 Substitutus pupillaris non minus grauari, onerariq;
potest, quàm quiuis ab intestato successurus. commu-
ne interpretum dogma inquit Rhoderic. Soarez in l.
quoniam in prioribus fallent.i.num.15. C.de inoff.te-
stament.
236 Suspensio ad tempus absque aliqua absolutione tol
litur elapso suspensionis ipsius tempore. vt commune
accuratè ponit Did.à Cou.ruu.de sponsa.ii.par.cap.vj.
num.16.
237 Suspitio omnibus vnius ciuitatis doctoribus intéta-
238 tari nequit, vt nec omni senatui, vel concilio inten-

tata procedet. communia asserit Francis. Viuius lib.i.
239 opin.cccxxxii.cum Boer. decis.cclxix. atque aliis. verũ
enimuero si ipsum concilii caput suspectum erit, toti
240 concilio non minus rectè intentabitur, quàm omni col
legio. vt frequenter placita ponit idem Viuins eodem
in loco. quanuis ipse semper suspitionem honestis inni
241 xam rationibus contra omnes admitterem. Sed hac de
242 re latius alibi. obseruabis autem quod licet iure cæsa-
reo causa suspitionis non allegetur, pontificio tamen
allegari debet. commune pronunciat Anton. de tre-
mor. in addit. ad Bon. in pract. except. Rub. de recusat.
nu.2. litera B. Villalob. in sua collecta.

243 Suus hæres repudiatam semel hæreditatem iterum
re integra repetere potest. commune inquit Ias. in l. pu
pillorum nu.2. ff. de acquir. hæred.

244 Suorum hæredum iura & adiectione huius condi-
tionis, si filius voluerit, labefiunt, & apposito vulgari
245 substituto euertentur. illud communius ait Socin. in l.
conditiónibus pupillus colum.iii. ver.ii. conclusio. ff. de
condit. & demonstrat. hoc frequentius constituo ex
Aret. colum. antepen. Alexan. pen. Ias. antepen. in l. si
filius hæres. ff. de liber. & posthum. Corn. in l. iii. nu-
me.22. C. de iur. delib. Soc. in l.i. nume.75. ff. de vulg.
& pupil. Alexan. consi. iiii. videtur inspectis colum. vi.
246 lib.ii. quin & cohæredis additamento iura suorum quo
ad pupillaris substitutionis confirmationem ruunt. cõ-
mũne fatur Rip. in dicta l.i. num.166. ff. de vulg. & pu-
247 pil. exheredatione autem solum tollentur, quatenus
ipsorum ratio ducitur, quatenus vero parentum com-
mo da spectantur, non loco suo mouebuntur. commu-
ne ponit Anto. Gomez de testamen. cap. iiii. nu.3.

248 Suorum iniuriam ij prosequi dicuntur, & censen-
tur, qui sexto cognationis gradu iniuria affectum at-
tingunt. commune dicit meus olim iuris doctor An-
ton. Gomez de delict. cap.i. nu.34. ad finem.

1 TALIONIS pœna iam hodie improbo more omnis omnino antiquata est, vt latè attestatur Iulius Clarus in pract. §. vltim. quæstio.lxxxi.

2 Taxatiua legis vel statuti verba non excludunt casus similes. vt frequenter placitum affirmant Rip. num.86.Ioan.Crot.num.56. in l.si constante.ff.solut. matrim.Anton.Gomez.de testamen.cap.xi.nume.12. ver.nec obstat.

3 Tempestatis causa quæ in mare iactantur tunc demum pro derelictis non habita censentur cum bene composita & colligata iactantur. vt est communis opinio cum Accurt. in l. qua ratione §.vlt. ff. de acquiré. rerum domin.& in l. falsus.§.si iactum.ff. de furt. & in l. interdum.§.i. ff.de acquiren.poss.& in l.ii.§.vlt. & in l. qui leuandæ.ff. ad l.Rhod. de iact.& in §. pen. instit. de rerum diuis. quam tamen nos alibi latè & euidenter confutamus.

4 Tempus præscriptum ad aliquid agendum non currit ignoranti. vt commune asseuerat Curt.Iun.consi. viii.num.2.

5 Tempus decem annorum longum dicitur, commune ait Martin.Nauar. reconditæ doctrinæ vir in cap.i. §.ii.num.5.de pœniten.distinct. i. at centum annorum

6 tempus dicitur ac ducitur hominum memoriam superare,vt commune placitum enunciant Curtius Iunior consi.xc.nu.2. Aymon Crauet. hac in re semper videndus de antiquit. tempor. par. iiii. versi. absolutis differentiis.

7 Tempus, quod ad solutionem iudicatis indulgeri debeat in iudicis arbitrio ponitur. commune effatur Boer.decis.xlv.nu.2.

8 Tempus à lege sic exactum,cùm fuerit semptem annorum,aut cùm peruenerit ad septem annos,aut, cum eius ætas septennium fuerit, non satis est ordiri, sed

9 opus est pertexi, ac perfici. at si tempus iis verbis desideretur, cùm in septimo anno fuerit, satis superque

erit incipere atque auspicari. communia ponit latissimè Did. à Cou. ruu. de sponsal. prima part. cap. ii. numero 2.

10 Tempus in illius odium duplicabitur, qui ante tempus egerit. commune inquit Anton. de tremor. in addit. ad bon. in pract. exception. nu. 25. ver. conditionem in rub. quib. mod. suo nom.

11 Testamentum ac testamenti factio iuri gentium accepta refertur, quanuis illius solennitates iuri ciuili ascribantur. commune inquiunt Ias. in l. admonendi colum. lxxiiii. ad finem. ff. de iur. iur. Vigl. in §. sed prædicta institut. de testamen. Arius Pinelus in rub. par. i. cap. i. nume. 23. C. de rescind. vendit. Did. à Cou. ruu. lib. iii. resolut. cap. vi. num. 7. Anton. Gomez de testamen. cap. i. nume. 2. Bellon. consi. ii. nume. 4. Iulius Cla-

12 rus de testament. quæstio. ii. testamenta tamen omnia ex dispensatione valent, quòd quæ illis cauentur, post mortem fiant. vt frequenter placitum renuncio ex Dec. in rub. C. qui testamen. facer. poss. & in l. eum qui num. 4. ff. de iurisdict. omn. iudic. Gulielm. in cap. Raynutius versi. testamentum in j. num. 5. & num. 6. de testament. Alciat. in l. filiusfam. §. j. num. 5. ff. de leg. lib. j. Anton. Gomez de testament. cap. ii. num. 1. Arius Pinel. in l. ii. num. 7. colum. iii. in finem C. de bon. matern. & in rub. cap. i. num. 23. C. de rescin. vend. quanuis non pauci aliud ineptè deblaterent.

13 Testamentum vel testatoris vel alterius manu clam exaratum, quod testator postea coram septem testibus solum ostendens ait suam vltimam voluntatem illud esse, ac suum testamentum, & velle vt ipsum valeat, atque omnia eo contenta seruentur, ratum firmumque prorsus erit, tanquam testamentum nuncupatiuum: vt frequēter placitum affirmant Bellon. consil. lxxii. num. 11. Iulius Clarus de testamen. quæst. iiii. ver. sed pone aliquis.

14 Testamentum, qui scriptis exarare voluit, si solennitates omnes iure ad id requisitas non adhibuit, nec

quod

quod egit, vt nuncupatiuum testamentum valebit, si de illa testamenti scriptis comprehendendi volunta-
15 te constiterit, alioquin in re dubia secus erit. commune ponit accuratè Iulius Clarus de testamen. quęst. iiii. ver. sed quæro pone.
16 Testamentum qui condere regulariter nequeunt, nec ad pias causas testati quid quam efficient. com-
17 mune asserit Ias. in l. i. nume. 12. & seq. C. de sacrosan. eccles. vnde nec si pupillus pubertati proximus ad pias causas testetur, eius testamentum quidquam valebit. commune effantur Alexand. consil. clxxxii. nume. 2. lib. v. Gulielm. in cap. Raynutius versi. adiectæ im-
18 puberi nume. 88. versi. sed aduertatis de testament. nec si prodigus, cui administratio bonorum interdicta est, testamentum ad easdem pias causas condiderit, quidquam validum efficiet. commune testificantur Besset. in repet. l. prima nume. 100. C. de sacrosan. eccles. Alexand. dicto consi. clxxxii. nume. 6. lib. v.
19 nec item furiosi testamento ad illas easdem causas con scripto vires vllæ aderunt. commune ponit Grat. consil. xxx. num. 32. lib. ii. Iulius Clarus de testamen. quę-
20 stio. v. versi. sed an furiosus. nec denique si ad mortem damnatus piè testetur, valiturum elogium emittet. commune scribunt Abb. in rub. nu. 11. ver. de damnato de
21 testamen. Alex. d. consi. nu. 5. verum enimuero testamentum filiifam. ad pias causas conditum valet, ac firmum stabileque est. commune profitetur Alexã. in l. i.
22 §. hoc autem num. 4. ff. ad trebel. quod tamen exaudiri ita debet, vt patris consensus vnà in id accesserit. commune pronunciant Gulielm. in d. cap. Raynutius versi. mater insuper cleram. nume. 28. Paris. in cap in præsentia nume. 20. de probat. Ioan. dilect. de art. testand. tit. i. caut. i. num. 1. in finem. late Iulius Clarus vbi supra quæstio. v. versi. sed nunquid filiusfam. in-
23 tellige. ii. quod non sic prorsus id testamentum ratum erit vt legata extra pias causas in alios collata consequenter robur habeant. quemadmodum receptum

affirmant Iaſ. in l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto
nu. 10.ver.ii.pro iſta.C.de teſtamen.Gulielm.in dicto
cap.ver.teſtamentum nume.69. Iulius Clarus vbi ſu-
pra,verſi.vnum tamen.& vide inferius ver. teſtamen-
24 tum minus ſolenne. alioquin autem filiusfam.regula-
riter ac generaliter teſtamentum nequit exarare, quã-
uis & illius pater conſentiat, & de bonis aduentitiis,
quorum ipſe plenum ius habet, teſtari modo velit.
commune affirmant Alexand. in l. Senium num. 6. in
finem.C.qui teſtamen.facere poſſ.idem Alexã. ac Iaſ.
vterque nu.2.in l.nemo.C.illo eod.tit. & qui latè cu-
mulant Iulius Clar.vbi ſupra quæſtio.xviii.verſi.vera
igitur eſt,& Franciſ. Viuius lib.i.opin.cxxi. quin nec fi-
25 liafam. de dote ſua aduentitia validè teſtabitur. vt eſt
communis doctorum concluſio teſte Alex.in d.l.ſeniũ
nu.3.Viuio d.opin.col.ii.& iii.ſi tamen codicillaris clau
26 ſula horum teſtamentis adiiciatur,& is,qui inſtituitur,
vel relicto honoratur,teſtamenti tempore præſens fue-
rit,aut aliter ante teſtatoris mortem agnouerit, quod
fit,factũmvè eſt,valebunt quæ relinquuntur in vim do
nationis cauſa mortis,quę ab vtroque illorum iure fie-
27 ri poteſt. aliàs ſecus. communia teſtificatur Socin.con-
ſil.cxxv.num.1.lib.iii. Iulius Clarus de donatio. quæ-
ſtio.vi.verſi.ſed quæro tu ſcis. memineris porrò quod
28 nec illud teſtamenti genus valebit, etſi tunc temporis
factum ſit, cum pater apud hoſtes captus detinebatur.
commune inquit Ioan. Crot.in l.ſi is qui pro empto-
29 re nume.18. & ſeq. ff. de vſucap. memineris deinde id
generaliter proceſſurum, ſi filiusſam. aduocatus de ijs
teſtamentum condat,quę à ſuis clientulis comparauit.
vt frequentius dogma teſtatur Iaſ. in l.vlt. num.1. C.
de inoffic.teſtamen.
30 Teſtamentum, in quo teſtes rogati, atque ad id
ſpecialiter accerſiti à notario non dicuntur, non ali-
31 ter nec aliàs vnquam valebit, quàm ſi vel ad pias cau-
32 ſas attineat, vel ſeſe teſtes ſubſcripſerint. communia
inquiunt Boer. deciſio.xxxiiii. Iulius Clarus cum aliis
de

33 de teſtament.quæſtio. vi. verſic. ii. erunt autem ſatis ſuperque pôtificio iure duo teſtes ac parrochialis preſbyter, vel quatuor teſtes & quiuis alius ſacerdos, vt teſtamentum rite conditum cenſeatur, ac robur vireſque ſummas obtineat. commune effantur Alexand. conſil. cccxxi.num.3.lib.iii.Corn. conſil. xvi. lib.iiii.Ioan. dilect.de art.teſtan.titu.ii.caut.ii.Bellon. conſil. xii. nume. 2. Iulius Clarus de teſtamen. quæſtio. lvii. peſtis
34 item tempore factum coram quinque teſtibus teſtamentum valet, ac ſolenne habetur. commune dicunt Barb.conſi.lxxxvii.lib.iiii.Dec.conſi.cclxxxiiii. Matth.
35 de Afflict.deciſ.xxv.num.2. quanuis Alexan.perperam contra afferat conſil. cccxxi.nume. 16. lib.ii. & in l. vlt.
36 vbi etiam Iaſ.C.de teſtamen. ſed teſtamentum omne ad pias cauſas generaliter duobus teſtibus contentum eſt.vt frequens placitum pronunciant Barb.in cap. ad-hæc in ij. de teſtamen. Alexan.in l. ſi certis annis nume.5.C.de pact. & conſi. cxxxi.nume.2. lib. vii. Imol.
37 in cap.cum eſſes num.12.in finem de teſtamen. amplia vt idem ſit licet teſtes rogati non fuerint, vt præter ſuperius citatos commune aſſeuerant Roman. in repe. authen.ſimiliter.C.ad l.falcid.Corn.conſi.cxlix.& con ſil.cxxv.lib.ii.Iulius Clarus latè vbi ſupra quęſt.vi.ver.
38 ij.infertur. ampliat. ii. quanuis etiam mulieres teſtes ſint.commune aiunt Crot.in tract.de teſtib.nu.8.Bellon.conſi.xiiii.num.8.copioſè Iulius Clarus vbi ſupra
39 ver.iii.infertur.eſt enim teſtamentum,quod piè fabrefit, ſolennitate iuriſgentium duntaxat contentum vt
40 commune ſcribit Corn.conſi.cccvii.litera B.lib.iii.quin & præterea teſtamentum inter liberos conditum duobus ſolum teſtibus rite condetur, quanuis teſtator cæcus ſit. commune interpretum dogma eſſe memoriæ produnt Socin.conſi.cclxiii.lib.ii. Iaſ. in l.hac conſultiſsima nume.4. C. de teſtamen. Iulius Clarus vbi ſupra quæſtio.xvii.verſi. ſed quæro.& vide infra verſi. teſtamentum patris inter liberos. Teſtamentũ de-
41 nique vel coram principe, vel coram iudice factum ac

42 duorum testium ope suffultum valet, ratumque prorsus est. commune aiunt Socin. Iun. consil. cxxxviii. colum. vlt. lib. primo. Did. à Cou. ruu. in ii. part. rubricæ nume. 2. de testament. & qui de hac testamentariorum testium materia diligentissimè & vtilissimè tractant Iulius Clarus d. tract. de testament. quæstio. lv. cum quatuor sequentib. ac Viuius lib. primo. opin. cccxliii.

43 Testamentum, quod antequam perficeretur, decessit testator, imperfectum ratione voluntatis, non ra-
44 tione solennitatis dicitur, & ideo nec ad pias causas nec inter liberos valet. commune affirmant Boer. decisio. xciii. nume. 10. Sigismund. consi. feud. xiiii. nume. 65. latè Iulius Clarus de testament. questio. vii. versi. aliquando & iiij. Viuius lib. i. opin. cccxxxix. qui-
45 bus autem in casibus imperfectum alioquin testamentum ob pias causas sustineatur, quibus secus, tradit accuratè Iulius Clarus ex receptis sententiis vbi supra dicta quæstio. vii. per totam. & quibus item casi-
46 bus testamentum imperfectè inter liberos conditum valeat, necnè, tradit idem vberrimè quæstio. subsequenti.

47 Testamentum patris inter liberos schedula voluntatem & institutionem liquidò enarrante comprehensum & validum ac iustum sine aliis testibus ducitur. commune ponunt Alexand. consi. cv. lib. iii. Ias. consil. lvii. lib. secundo, & qui latissimè ex receptis interpretum sententiis prosequitur quibus in casibus minus solenne vel imperfectum inter liberos testamentum valeat, quibus secus, Iulius Clarus de testament. a quæstion. viii. vsque ad quęst. xviii. & vide quæ inferius obseruo ver. testamento imperfectè.

48 Testamentum cæci si ab hæredis institutione non auspicetur, nullius ponderis ac momenti est. commune aio ex Petr. Cyn. Ricard. a Malumb. Iacob. Butrig. Fulg. Philip. Dec. num. 7. in l. hac consultissima. C. qui testamen. facer. poss. Ang. in §. cæcus institut. quib.

non

49 non est permiss. Cepolla caut.cxxviii.quod nos alicubi falsum esse apertè demonstramus.

50 Testamentum nutu conditum non aliàs valet quàm si ad pias causas condatur. commune affirmant Corn. nume.26. Alexand. nume.3. Riminal. colum.i. versic. an habeat in l.iubemus.C.de testamen.Bauer.in prin-
51 cip.nume.76. & sequen. institu.de testamen. Si autem testamentum notarius ipse conscripserit & illo perlecto testator responderit, vel subiunxerit quod sic iubet ac vult vti exaratum est, proculdubio validum firmumque testamentum erit.cõmune inquit Dec. consi. cccclxxxix.in casu colum.i. ad med. & vide infra versi. testator.

52 Testamentum, quod in alterius arbitrium confertur, an valeat, necne, vide superius versic. captatoria.

53 Testamentum minus solenne, quod piæ alicuius causæ fauore sustinetur, non solum quatenus ad piam illam causam spectat, sed generaliter quo ad omnia & aliis in omnibus rebus extra piam causam valet, ac seruari debet. commune pronunciant Ias. num. 10. Curtius Iunior nume. 18. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testamen. Ioan. Crot. in rep. l. re coniuncti nume. 160.ff.de leg. lib iii. Iulius Clarus de testament. quæstio.vi.versi.sed quæro.vbi contrarium
54 cum Curt. non immeritò proponit: sed ea de re ali-
55 bi copiose. intelliges tamen vt id absque dubio non procedat, vbi testamentum alioquin nullum foret ob testantis inhabilitatem ex aliena in illum potestate ortam, vt supra adnotauimus versi. testamentum filiifam.

56 Testamentum quanuis metu fiat iure ipso valet. cõmune inquiunt Aret.col.ii.Aemil.Ferret.colũ.ii. & iii.
57 in l.i.ff.de testamen.qui tamen aliquem testari prohibet tum in falsi crimen incidit, tum extraordinaria pœna pro iudicis arbitrio punitur lapsus ipsa hæreditate vt indignus. commune ponunt Aegid. Bossius in

in pract.tit.de iis,qui prohib.aliquem testari.nu.1.Iul.
58 Clar.in pract.§.falsum ver.prohibens.eritque opus, vt & defunctum testari voluisse cōstet,& eum, qui huius criminis arcessitur,illius voluntati impedimento fuisse liquidò probetur. vt commune axioma affirmat Soc.
59 Iun.cons.cxlviii.num.1.lib.ii. qui verò testari aliquem violenter cum armis cogit pœnas legis Iuliæ de vi pu-
60 blica pēdit,qui sine armis, legis Iuliæ de vi priuata obnoxius fit, & qui denique solo metu absque vlla vi ad id testatorem impulit,arbitrio iudicis plectitur.cōmune fantur Iacobin.de Sāct.Georg.in l.i.nu.4. C.si quis aliquem testar.prohib.Iul.Clar.in d.pract.§.vlt.quæstio n.lxxx.ver.compellens aliquem.
61 Testamentum legitimè factum fuisse abunde ostendetur duobus testamentariis testibus. commune ponunt Alex.cons.lxxxiiii.lib.ii.Io. Dilect.de art. testan. tit.ii.caut.ii.num.6.
62 Testamentum ritè conditum non aliter ritè reuocabitur,quàm si testator vel aliud solenne condiderit,vel
63 coram septem testibus se testamentum reuocare velle
64 asseruerit,quòd mori testatus velit,vel illud reuocare, ac rescindere coram tribus saltem testibus enunciet,& decem postea anni à testamenti conditi die computandi præterlabantur.communia ponit latissimè Iul.Clarus de testa.q.xci.& xcii.Io.Dilect.de art.testan.tit.x.
65 caut.iii.amplia vt idem procedat quanuis hæredes secundo testamento ritè facto instituti hæreditatem adire vel nolint,vel nequeant.cōmune inquitDid.à Cou. ruu.in rub.par.ii.nu.21.ver.vii.conclusio de testamen.
66 amplia.ii.licet primum testamentum inter liberos conditum fuerit,si in hoc deinde condito testamento & iidem liberi hæredes instituti sint, & maior illis inde vtilitas proueniat.nam etsi hoc secundum imperfectū sit, tamen eo ipso primum rescissum videbitur. commune asserunt Soc.Iun cons.cxvii.nu.10.lib.i.& consil. cxlv. nu.57.lib.ii.Did.à Cou.ruu.vbi supra nu.19.ver.vj.de
67 claratio,Iul.Clar.d.tract.q.xcviii. amplia.iii. vt testamentum

mentum primum per ſecundum iure ipſo reuocetur ac reſcindatur,quanuis teſtator ſe illud non eſſe reuocaturum ſolenniter iurauerit.cõmune proferunt Cotta in memor.in ver.teſtatorem inducere col.i.latè Did. à Cou.ruu.d.ii.par.nu.15.Iul. Clar. vbi ſuperius quæſtio.xciiii.ver.ſed quid ſi teſtator:vbi accuratè id explicat,& cum multis receptum affirmat prædicti iuriſiurandi reuocationem inſeri ſecundo teſtamento neceſſe eſſe:quod mihi nõ probatur.ſed ea de re alibi vberius.

68

69 amplia.iiii.quod etſi teſtator ſe non reuocaturum promiſerit primum teſtamentum,& quo caſu illud reuocauerit,dicat ſe bona omnia ſcriptis hæredibus dare atq; irreuocabiliter elargiri,tamen per ſecundum teſtamentum & quouis alio prędicto modo impunè huiuſmodi teſtamentum retractabitur, ac reſcindetur.commune aiunt Alex.nu.3.Iaſ.nu.7. Crot.nu. 14.in l. ſtipulatio hoc modo concepta ff.de verb.oblig.latius Iul.Clar.d.

70 q.xcv.intellige tamen ac perpetuò memoriæ inſculpes quod ſi teſtator aliis omnibus teſtamentis, quæ poſtea conſcribet , derogabit, niſi ſi certa aliqua ſolennitas in eorum aliquo expreſsim addatur,non ideò hoc teſtamentum primum infirmabitur, quia ſecũdum deinde ritè conditum fuerit,ac generalis etiam præcedentium teſtamentorum in eo abrogatio inſeratur,niſi ſi ſpecialis quoque mentio antecedentis teſtamenti fiat.cõmune effantur Alex.conſ.cvj.nu.3.& conſ.clxxxiii. & conſil.clxxii.viſis duobus.nu.7.lib.vii. Tiraq.de legib.connub.gl.vj.nu.131.Did.à Cou.ruu.d.ii.par.nu.19. ver. iii.hanc.Iul.Clar. qui diligenter, & accuratè id multis modis explicat d.tract.q.xcix.per totam.quo te conferes de materia acturus.

71 Teſtamentum in vna,atq; eadẽ charta plures condere ac ſe ſe inuicem inſtituere quin poſsint,nihil omnino prohibet.cõmune ponunt Bellon.conſ.lxxxv.nu.9. Iul.Clar.de teſtam.q.lx.

72 Teſtamentum,quod iure cõmuni ſolenne non eſt,& ſtatutis eius loci,vbi factum eſt,validè ac perfectè exaratum

ratum est, ad omnia testatoris bona tum eodem in loco sita, tum alibi gentium posita firmum, ratum, ac suis numeris omnibus absolutum habetur. commune ponunt Did. à Cou ruu. de spons. ii. part. cap. vii. nu. 8. Viuius lib. i. opin. xxxvi.

73 Testamenti & pars vna ex alia declarabitur, & verbum aliquod obscurius ex eodem verbo alibi in eodē testamento clarius posito explicabitur. commune inquiunt Aemil. Ferret. in l. qui filiabus in princ. nu. 4. ff. de leg. lib. i. Paris. cons. lxxiii. nu. 48. lib. ii. & cons. lxxii. nu. 42. lib. iiii. latè Iul. Clar. de testament. quæst. lxxvi. regul. iii.

74 Testamenti solennitates tum statuto tum consuetu
75 dine demi, addiuè poterunt. solumque iis vel demptæ proderunt, vel additæ oberunt, qui in statuti vel cõsuetudinis loco testabũtur, quãuis exteri, ac forenses sint. communia ponunt Ias. in l. i. col. vii. ver. secundum dubium C. de sacros. eccles. Boer. decis. ccxxviii. Francisc.
76 Viuius lib. i. opin. cccvj. atq; ideo testium numerus imminui, coarctariq; statuto rectè poterit. commune inquiunt Feli. num. 17. Dec. num. 19. in cap. ii. de probat. & qui immeritò post nonnullos alios dubitat Ioan. Ce
77 phal. cons. xxxii. nu. 6. libera tamen testãdi facultas statuto tolli nequit. cõmune dicit Ias. in l. ex facto in princip. nu. 9. ff. de vulg.

78 Testamenti condendi facultatē qui à principe impetrauit, cũ id cõmani iure facere posset, absq; solēnitati-
79 bus ritè testabitur. aliàs secus. cõmunia affirmant Dec. in l. Eunuchus nu. 15. C. qui testa. fac. poss. Iul. Clar. de testam. q. xxxiiii. ver. in proposito.

80 Testamenti nulli dicendi ius non admittit edictum successorium. cõmune dicunt Aret. cõs. xlix. col. i. & ii. Roder. Soarez in l. quoniã in prioribus ampliat. x. fol. 24. C. de inoff. testam. Cur. Iun in rub. nu. 16. C. de suc
81 ces. edict. tametsi Alex. in eandem rub. nu. vlt. contrarium magis commune perperam argueretur.

82 Testamenti passiua factio (vt doctores fantur) iis nõ est

est,quibus ob crimen aliquod condendi testamenti ius non est.cōmune affirmat Aret. in l. is cui lege §.i. col. vlt.ff.de testa.Iul.Clar.de testa.q.xxxiiii.

83 Testamento minus solenni relicta naturalem obligationem gignunt.commune dicunt Corn. cons.cclxi.in hac consultatione col.ii.lib.i.Alex.in l.non dubium.nume.2.C.de testam.Ias.nu.70.Rip.nu.96. in l.nemo potest ff.de leg.lib.i.Ias.in l.cum quis nu.9.C.de iuris,& fact.ignor.& in l.i.nu.16.ff.de condict. indeb. & in l. si creditoris in fin.C.de fideicōmis. & qui latissimè hanc quæstionem cum appositis illationibus tractant Iul. Clar.de testa.quæst.xc.Franc.Viuius lib.i.opin.cxlvii.

84 limita tamē primo, vt si relicta illa vel in dilectam,vel in coniunctam personam conferantur, non solum naturaliter,sed etiam efficaciter debeantur, ac soluantur necesse sit. commune pronunciat Ias. in d.l. non du-

85 bium col.ii.nu.6.limita secundo,vt isthæc recepta conclusio in ipsamet hæreditate non procedat, quæ minus solenniter relicta nullo iure debetur.vt præter superius relatos commune ait Bertrand. cons.ccxii. nu-

86 me.21. in finem lib.iiii. quanuis quo ad animum spectat,impunè ab hærede retineri possit,si nō poscatur. cōmune inquiunt Capic.decis.lxxxix.nu.3.Rip.in d.l.

87 nemo potest num.99. quanuis Did.à Cou.ruu.in cap. cum esses num.10. de testament. Iul. Clarus vbi supra versic.sed quid si iste non admodum necessariò relu-

88 ctentur, vt alibi ostendo. intellige porrò ac memoriæ vtiliter commenda quod id genus relicta non idcirco hæres soluere cogetur,quia illorum aliquot iam sua met spōte aliquibus soluerit.commune efferunt Alex. in d. l.non dubium num. 3. Iulius Clarus d.quæst.xc. ad finem.

89 Testamento imperfectè inter liberos condito quæ cōtinentur seruari oīa perinde debent, ac si testm̄ suis oibus partibus cōstet,non uerò ut ab intestato debita. quemadmodum receptissimam sententiam affirmant Cur.Iun.in l.hac cōsultissima §.ea im pfecto.n.2.C.de testa-

testam.Eman.à Costa in l.Gallus §. & quid si tantum par.i.nu.467.ff.de lib.& posthu.Iul.Clar.de testamen.
90 q.xiii.intellige autem quod illud demum testamẽtum imperfectum inter liberos sustinebitur quod solennitatum non voluntatis ratione imperfectum fuerit.commune asserunt Alex.consl.lxxvi. nu.14.lib.iii.Soc. Iun. cõs.cxlvii.nu.30.& seq.lib.ii.Io.Cepha.cons.xcix.nu.1. vbi complures diligenter laudat.copiosè Iul. Clar. vbi supra q.ix.ver.pen.ac Francisc.Viuius lib.i. opin.ccccx.
91 censetur autem testamentum inter liberos conditum quoties ipsi solum liberi instituuntur, licet alij legatis cohonestentur.commune ponit Io.Cephal.cõsi.lxxii. num.15.& sequentib.
92 Testamento ob hæreditatem non aditam rupto nec piè piis causis legata debebuntur. commune pono ex Corn.col.vj.& vii.Ias.nu.19.in l.eã quam C. de fideicommis.Palat.Ruu.in rub.§.lxv.nu.18.ff.de donat.inter vir.& vxor.Did.à Cou.ruu.in cap.Raynaldus §.iii. num.11.de testament.
93 Testamenta argumentis à contractu ductis regũtur. commune dicit Curt.Iun.cons.clxxi.nu.3.illorumque
94 conseruatio ad publicam vtilitatem spectat. commune affirmat Anton.Gomez de testament.cap.iiii. num.6. ver.v.facit.
95 Testamenta cum duo comparent, & vtrum prius, vtrum posterius sit,non constat, neutrum eorũ valet. commune inquiunt Boer.decis.cccxi.nu.2.Cur.Iun.in l.vlt.nu.79.C.de edict.diui Adr.toll.
96 Testamentorum reuocatio solum ea retractat, quæ ad vltimæ voluntatis materiam pertinent,nõ verò vel contractus,vel confessiones,vel alia id genus testamentis inserta conuellit. vt commune dogma esse cõstituo ex Dec.cons.xcvi.Rip.in l.nemo potest nu.35.ff.de leg. lib.i.Guliel.in cap.Raynutius in tract.de legat. nu.35. de testam.Tiraq.de iur.marit.ver.contra iter gl.iii.Ioã. Cephal.cons.lxi.num.31.
97 Testator fandi potens non vltrò, sed à notario rogatur

tus num Lucium Titium hæredem faciat, si se facere di xerit, nihil vitij, nihilq; labis, aut periculi institutio Lu aij Titij scripti deinde hęredis contrahet. commune esfantur Boer. decis. xxxiii. nu. 60. Bellon. cons. lxii. Ioan.

98 Dilect. de art. testan. tit. iiii. caut. ii. præsumeturq; semper in re dubia sano, atque integro iudicio testatus, si quæ iussit, hominem sui compotem redolebunt. commune affirmant, ac rectè explicant Hypp. sing. ccclxxx. Francisc. Viuius lib. i. opin. ccclxxiii. col. ii.

99 Testatoris voluntas seu expressa, seu tacita in primis inspicienda est, & illi prorsus adhærescendũ. vt frequenter placitum affirmant Dec. in l. i. nu. 4. C. de collat. latè

100 Iul. Clar. de testam. q. lxxvi. reg. i. quæ si nullo modo elucescat, verbis insistendũ erit. commune inquit Cur.

101 Iun. cons. clxix. nu. 1. quorum perspicuitas si deficiat testatoris consuetudini obsecundabitur. commune profert Ias. in l. si seruus plurium §. vlt. nu. 2. ff. de leg. lib. i.

102 Testatoris dispositio in vnum casum concepta non ad alium proferretur. vt communem esse regulam ait

103 Paris. cons. lxxxvii. nu. 50. lib. ii. quam intelliges nõ pro cessuram vbi testatoris voluntas etiam coniecturis collecta aliud suaserit. commune inquit Dec. in l. si mater. nu. 2. C. de instit. & substit.

104 Testatores in re dubia vel ad statuta, vel ad consuetudines, vel ad ciuile ius, vbi nec statuta, nec consuetudines vigent, reuocandi sunt. commune inquiunt Cur. Iun. cons. lvii. nu. 8. & cons. lxxxvi. nu. 6. & cons clxviii. nu. 63. & cons. clxxi. nu. 1. latè & diligenter Iul. Clarus de testa. q. lxxvi. reg. vj. cui adde Ias. cons. ccxv. col. vj. lib. ii. Paris. cõs. lxxvi. lib. ii. Rub. cõs. lxxxii. col. vlt. Ioã. Cephal. cons. xvj. nu. 33. & cons. xxxvii. nu. 42. & consil. cv. nu. 13. & seq.

105 Testis vnus semiplenè probat. commune ponunt Curt. Iun. cons. cxxii. nu. 5. & latius agens de materia Francisc. Viuius lib. i. opin. ccccxxii. cum sequentibus.

106 quamobrem si quis se per vnũ testem soluisse probet, quæ mutuò accepisse duobus testibus conuincitur, in proba-

probationis expletionem iurabit.cōmune inquit Cur.
107 in l.admonendi nu.305.ff.de iureiur.intellige tamen ac perpetuò recordare deduci semper, ac probari debere hunc vnum testem omni exceptione maiorem esse, vt commune rectè,ac latè ponit Viuius d. opin. ccccxxii.
108 intellige.ii.quod si partes consenserint vt huic vni testi integra fides adhibeatur,integram fidem ille faciet.cōmune asserit Ias.in l.i.§.vlt.nu.8.ff.de verb.obli.Fran-
109 cisc. Viuius d. lib.i. opin.ccccxxiii. intellige.iii.quod in criminalibus tum demum, & ad inquirendū, & ad torquendum satis vnus testis erit, ac legitimum ad ea omnia inditium suppeditabit, cùm omni exceptione maior erit.commune inquiunt Ruin. consf.cxlvii. num.3. lib.v.Carrer.in pract.crimin.nu.100.Viuius vbi supra, Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xxi.ver.vnus testis,& q.xxii.
110 ver.vnum tamen scias.alioquin autem testi vnico etiā de re à se gesta deponenti fides nec in ciuilibus causis adiungitur.cōmune proferūt Boer.decisf.ccxxi. nu.17.
111 Viuius d.lib.i.opin.ccccxciiii.amplia quāuis princeps sit. commune ait rectè explicans Iul. Clar. in pract.§.vlt.
112 q.liii.ver.pen.limita nisi si illius testimonium nulli alij quam sibimet nocere queat,vt veriùs, & receptius alicubi diligenter ostendo.

113 Testis idoneus atque assiduus habetur mutus si literas exarare nouit.commune ponunt Præpos. in cap.cū apud de sponsal.Rip.in l.i.nu.34. & 37.ff.de verb.obli. Hipp.in l.de minore §.plurium nu.8. ff.de quæst. item
114 spiritalis parens absque dubio testis erit.commune in-
115 quit Alex.de Neuo consf.xx.nu.7.etsi maiór omni exceptione non existimetur.commune ponit Viuius latè
116 de materia agens lib.ii.opin.ccxcviii.Monachus præterea luculentus testamento testis erit,quanuis in eo vel hæreditas, vel legatum aliquod ipsius cœnobio relinquatur.commune inquit Dec.consf.lxxii.in causa, quæ agitur,in princ.lib.i.Thobias in §.sed neq; hæres nu.7.
117 & seq.instit.de testam.in ciuilibus autem & aliis causis nec ipse, nec clericus alioquin admittetur, quam si de

facultate

facultate dicēdi testimonii illis facta constiterit. cōmu
118 ne pronunciat Ioan.de amicis consi.lxxvii. nu.17. sed
119 & patruus pro consobrino, & cōsobrinus pro cōsobrino
testis esse poterit.cōe affirmat Lanfran. in cap. qm̄
120 contra in ver.testes nu.58.de probat. rursus socius pro
socio in causis ciuilibus regulariter testis appositus du
citur.cōe aiunt Thobias in §.legatariis nu.11. institut.
de testamen.Francisc. Viuius lib.i.opin.ccclxi. in finem.
121 pupillus quoque etsi testis esse nequeat, tamē postquā
ad maiorē ætatem peruenit,de ijs testimonium dicere,
quæ proximus pubertati nouit,non impeditur.cōe effantur
Aret.in l.testiū.C.de testib.Dec. & ad eū Chuchalon
in l.fœminæ.§. item impuberes ad finem. ff. de
reg.iur. Viuius d. lib. i. opin.ccclxix. Iulius Clarus in
122 pract.§.vlt.q.xxiiii.ver.vidi quandoque. Itē fideiussor
pro reo principalis locuples testis censebitur, cùm prin
cipalis reus soluendo est, & fideiussor ipse executionis
beneficio non renunciauit.cōe produnt Ias. in l. si cui.
§.vlt.ff.de leg.lib.i.& vir nobis amicissimus ac multis
nominibus charissimus Ioan. Ronchegallus in l. reos
123 nu.53.ff.de duob.reis.pauper etiam quiuis ob paupertatem
à dicendo testimonio nō arcetur. commune asseuerant
Ias.in authen.præterea col.vlt.C. vnde vir &
124 vxor.Bennincas in tract.de paupert.quæst.iiii. tametsi
maior omni exceptione non reputetur. cōmune ponit
125 Francisc.Viuius d.lib.i.opin.ccccxci. & quanuis etiam in
causis criminalibus idoneus testis non existimetur. vt
commune dicunt Soc.reg. cclxxxix.nu.2. & seq. Ioan.
de Amicis consi.lxxviii.nume.9. Iulius Clarus in d.§.
126 vlt. quæst.xxiiii. versi. quæro etiam. frater porrò pro
fratre in causis ciuilibus testimonium iure dicet, nisi
vel in eadem patris potestate vterque adhuc sit, vel
vnus atque alter coniunctim habitent.cōmune efferūt
Conrad.in tract.de decurion.lib.i.cap.ix.§. ii. ver. fratres
nu.45.Thobias in §.sed neque hæres num.1.cum
127 sequentib.institut.de testamen. vel etiam causa ardua
ac magni ponderis, & momenti sit. nam in ea indi-

stinctè,atque omnino à testimonij dictione repelletur. commune ait Soc.cõs.xvii.supra dicta causa col.ii. ver.
128 quoniam ista lib.i.in criminalibus autem non alias quã ad fratris defensionem testimonium illius admittetur. commune proferunt idem Thobias vbi supra nu.2.Vi-
129 uius d.lib.i.opin.ccclxxxiiii.col.ii. Sed & itẽ mulier vel in matrimonij etiam separandi causã testis locuples ha betur.commune ait Did.à Cou.ruu. de sponsal.ii.part.
130 cap.viii.§.vlt.nu.8.ver. non in hac. & quanuis leuis sit conditionis,ac famæ mulier regulariter in causis etiam capitalibus testificatur. commune inquit Alex.cons.xj.
131 circa primum col.i.ver.circa quartum.lib.i.quin & testis,qui alioquin idoneus non est, si ex facti natura alij haberi non poterunt,regulariter,ac generaliter admittetur.commune interpretum dogma esse literis tradiderunt Dec.cons.cccxlii.nu.8.Iul. Clar.d.q.xxiiii. ver.
132 sciendum est:habebitur item idoneus testis ad innocentiam delinquentis probandã,qui aliàs idoneus non est. commune dicit Ant. Gomez non de nihilo in contrarium abiens de delict.cap.xii.num.23.ac Viuius d.lib.i.
133 opin.cclix. col. iii. memineris denique hac in materia, quod testis idoneus non ideò improbabitur,quia de tẽ pore vel suapte sponte non deponat,vel rogatus recordari se de illo neget, si tempus de substantia non sit. commune inquit Alexand.consil.clxxxv.viso proces-
134 su col.i.ver.nec obstat lib. vii. quod tamen non procedet si aliunde suspectus is testis habeatur iuxta veram resolutionem Salicet.in l.testium colum.iiii. quæst.vii. C.de testib.

135 Testis,qui in vna depositionis re falsus conuincitur, in tota testimonij dictione fidem amittit. commune aiunt Alexan.cons.clij.col.pen.lib.vii.Dec. cons.cv.col. antepen.ad fi.Alex.rursus cons.xliiii.col.ii. & cons.xlv. colum.i.lib.ii.& consil.xxviii. col. antepenult. lib.vi.ac Paris.cons.lxxxviii. num.82.lib.iii.latè, & accuratè Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst.liii.ver.sed quæro cum sequent.

Testis

136 Testis per verba iudicio meo deponens fidem nõ facit.commune dicit Curt.Iun.consl.clxv.nu.17. sed con
137 trariũ de iure verius alicubi copiosè ostendo. quin & cũ testis per verbum, credo, aliud deposuerit, & aliud postea affirmantibus verbis testificabitur, nulla falsi infamia ipsi inuretur, sed fides integra quo ad dicta posterius habebitur.commune affirmant Io.Croc.de testib. no.343.Tyndar.etiam de testib.lib.i.cap.v.nu.1.Iulius
138 Clar.in in pract.§.vlt.q.liii.ver.vnum etiam. nec id mirũ est quia & alioquin generaliter testis de credulitate non probat.commune ponunt additioPanorm.in cap. quoties de testib.latè Viuius lib.i.opin.ccclxxii. vbi nõ nullas limitationes diligenter contexit.
139 Testisqui cum antea testimonium dixisset, nihil se scire affirmauit, postea de rei veritate deponit, nullam fidem facit.commune pronũciant Angel.de Vbald.in-
140 ter consil.crimin.diuers.consl.lxxiii.num.23. lib.ii. sed enim si in alio iudicio suum testimonium reuocauerit, non tanta illi fides habebitur, vt primæ depositioni nõ stetur.commune dicit Alciat.de præsumpt.reg.ii.præsumpt.xxix. & qui latè hãc rem agit Iul.Clar.in pract. §.vlt.q.liii. ver. tertius est. & ver.prædicta autem om-
141 nia cum sequentib. quod tamen intelliges nisi prius testimonium in iudicio vel nullo, vel inualido dixerit.cõmune inquiunt Boer.decis.cxii.nu.8.Capis.decis.cxlii.
142 nu.etiam 8.Aymon Crauet.consl.vi. nu.7. cùm autem testis aliud in iudicio deponit, quàm quod extra iudicium deposuit, ac sua ipsius manu subscripsit, vacillare dicitur, ac meritò torqueri potest.cõmune fantur Alex. consl.lxiii.lib.i.Francisc.Turzan.opin.cxxxiiii. latè Iul.
143 Clar.in d.§.vlt.q.xxv.ver.sed pone.quanuis contrariũ perperam receptum dicant Hipp.sing.ccxxii.Francisc. Viuius lib.i.opin.cccxcix. post Dec.in cap.per tuas col.
144 pen. de probat. non tamen falsi crimine propterea se obstringet.commune asseuerant Alexan.consil.lxxiiii. num.8.lib.i. Didac.à Cou.ruu.in cap. quanuis pactum fol.55.num.5. versic. sed etsi quis, ac latissimè Iulius

Clarus in d. pract. §. falsum ver. testis qui.

145 Testis qui vel in extremo vitæ crepusculo falsum testimonium in aliquem se dixisse asserit, fidem nullam facit; commune dicit Alciat. de præsumpt. reg. iii. præsumpt. iiii. num. 7. latissimè Francisc. Viuius lib. i. opinion. ccclxxxi.

146 Testis varius vel sibi contrarius si ad concordiam reduci poterit, reducetur sanè vt falsi pœnas euitet, non verò vt etiam fidem faciat. commune inquit Alexand. consi. xx. in causa appellationis col. i. lib. iiii. & cons. cxc. visis attestationibus in princ. lib. vii.

147 Testes generaliter, ac regulariter, & omni in causa maiores omni exceptione esse debent, vt commune dicit
148 Curt. Iun. cons. cxx. num. 5. & à se dictorum non aliter rationem reddere tenentur, quàm si rogentur. commune profitentur Alciat. in l. i. num. 50. ff. de nou. ope. nunciat. Zas. cons. xix. lib. ii. Lanfranc. de deposit. testiũ à nu. 15. Oldendorp. de testib. à nu. 10. Anton. Gomez
149 de delict. cap. xii. nu. 10. quod tamen non procedet cùm testes vel in criminalibus causis ad offensionem probandam exhibentur, vt commune affirmant Bal. consil. clxxxii. nu. 2. lib. iiii. & qui eum laudat Francisc. Viuius lib. i. opin. ccclxxi. ac Iulius Clarus in pract. §. vlt.
150 quæst. liij. ver. vlt. vel cùm testes de iis deponunt, quæ ad ius attinent. commune aiunt Curt. in l. i. num. 29. ff. si cert. petat. ac Francisc. Viuius d. lib. i. opin. ccclxxvii.
151 vel cum de fama publica testimonium dicunt. vt commune asseuerant Corn. consil. ccxxxii. litera D. lib. ii. Viuius vbi supra, ac Iulius Clarus in d. §. vlt. quæst. vj.
152 ver. illud tamen. vel cùm denique ad probandum alicuius rei valorem producuntur. vt commune doctorũ placitum constituo ex Lanfranc. in c. quoniam contra ver. testium num. 156. de probat. Ias. in §. si quis agens num. 12. instit. de action. Bertrand. consi. clvj. num. 7. & consil. clxiii. lib. iii. Cremens. num. cccxv. Ar. Pinel. cap. vlt. num. 11. & num. 41. in l. ii. C. de rescindend. vendit.
153 vbi nonnulla contra communes doctorum opiniones

circa

circa hanc causæ redditionem verissimè adiungit.memineris autem semper quod si testes interrogatæ rationis loco se præsentes fuisse aiant, satis superque probant.commune eloquuntur Alex.num.10. Ias.nu.20. in l.ii.§.voluntatem ff.solut.matr. Franc.Viuius d.lib.i. opin.cccxciii.

154

155 Testes singulares nec consuetudinem nec quiduis, etiam in genere probant.commune ait Rochus Curt. in cap.vlt.de consuet.iiii.sect.num.69. Ioan.de Amicis consil.cxxvii.num.1. post Alex.consil.lxxii.col.ii.lib.i. & consil.100.col.vlt. eod.lib. tametsi contrarium protulerit consil.lxxxv.viso themate in fin.lib.ii. adde pro communi Dec.in c.licet causam col.v.de testib.& contra frequenter placitum adde Corn.consi.clxxxv. licet in hac col.i.ver.his tamen, lib.iii. & qui aliquammulta circa hoc testium genus diligenter aggregant Francisc. Viuius lib.i. opin.cclx.& opin. ccccii. ac Iulius Clar.in pract.§.vlt.q.liii.ver.dixi etiã cum sequentib.& q.lxiii.

156 ver pen.quamobrem etiam si testis vnus numerationẽ, alter numerationis confessionem probet, nõ efficietur plena probatio. vt commune constituere ausim ex Fel. nu.10.Dec.nu.11.in cap.cũ causam de probat.ex Feli. rursus in cap.licet ex quadam nu.2.de testib.Ias.in relect.nu.260. Caccialup.nu.152.in l.admonendi ff.de iureiur.Soc.in l.Gallus §.ille casus col.vlt.ff.de lib. & posthu.quanuis ea in re se inuoluat Francis. Viuius lib.i.

157 opin.ccccxxvii.si tamen duo testes deponant quẽpiam ab alio mutuum accepisse, & quantitatem ignorent, & duo alij testes reum ab actore cẽtum nummos mutuo petiisse iurent, plena de ea summa mutuo data resultabit probatio: vt meritò commune ponit idem Viuius

158 eodem lib.i.opin.ccccix.in fin. quin & generaliter singulares testes probabunt, si ad eundem finem tendant. commune renuncio ex Soc.consil.xxvi.num.6. lib.i. & consi.ccliii.in prin.lib.ii.Dec.in cap.licet causam nu.16. de probat.Ioan.Cephal.qui plures laudat, consil.cxli. num.12.

159 Testes se se propria manu subscribere in instrumētis ac publicis scripturis opus nō est. commune aiūt Barb. in rub.nu.93.de fid.instrum.Dec.in c.quoniam contra
160 nu. 18. de probat. quod tamen limitabis cum Soc. reg. ccccxviii.ac Francisc.Viu.lib i.opin.cccxl.
161 Testes etsi regulariter de auditu proprio fidem faciant, si voces vel contrahentium, vel delinquentium notas habeant, vt commune inquit Alex.cons.cxc.visis
162 attestationibus ad fin.lib.vii. tamen in testamentis specialiter requiritur, vt & testatorē videant, & ipsummet loquentem audiant. commune pronunciant Corn.cō sil.xviii. litera D.lib.ii. Paris. cons.xxxiii.nu.1. lib.ii.& copiosius Iul. Clar.de testa.q.lix.ac Franc. Viuius lib.i.
163 opin.ccccvj.quin generaliter vbi hi testes de auditu ad mittuntur, oportet vt bonæ famæ, atque spectatæ fidei sint.commune ponit Io.Cephal.cons.lxxxii. num.45.
164 & semper ac regulariter præsumptionem transferentem probandi onus in partem aduersam inducunt.cō mune pono ex Curt.de testib.conclus.xxxi.Soc.consil. lxix.nu.17.lib.i.Dec.nu.18.Curt.Iun.nu.57.in l.i.ff.si cert.pet.Dec.rursus consil.cccccxcv.nu.3. Ruin.consil. clxxiii.nu.5.lib.4.Io.Cephal.consil.cxl.nu.29.
165 Testes scriptis ad iudicem transmissis testificari nequeunt.commune ait Did.à Cou.ruu.lib.ii. resolut.ca
166 pit.xiii.nu.6.si tamen illa postea coram iudice ipsimet perlegant, fidem facient.commune ponit latè Francisc.
167 Viuius lib.i.opin.cccxlviii. quin & per procuratorē specialiter etiam ad id constitutum iurare nequeunt. commune ait Panorm.in cap. licet ex quadam de testibus.
168 quanuis meo quidem iudicio & verius & melius multi contra senserint, quos refert, & nō efficaciter improbat Franciscus Viuius lib.i. opin. cccl. vt alibi pro virili ostendo.
169 Testes duo omni exceptione maiores instrumētum aliis non adiutum testibus euertent. commune aiunt Ruin.cons.xxxvii.in prin.lib.iiii.Viuius latè lib.i.opin.
170 cccxli. quin & vnus testis eiusdem instrumēti, & eidem instrumen-

instrumento necessarius idem efficiet. commune effatur Io.de Amicis consf.xliiii.nu.5. Viuius vbi supra.

171 Testes qui se tantum pro re daturos asserunt, nō efficax testimonium dicunt. vt frequentius interpretum placitum recēset Arius Pinel. meus iuris doctor in l.ii. cap.vlt.nu.12.& nu.41.C.de rescind.vendit.

172 Testes de re noctu patrata testificantes non aliter fidem merebuntur, quàm si vel ex voce patratorē agno-
173 uisse dicāt, vel lunam aut lumem aliquod aliud illuxisse
174 subiungant, vel denique delinquentem sibi admodum fuisse propinquum addant. communia ponunt Franc. Viuius lib.i.opin.cccxlix. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xxi. ver. sed quid.

175 Testes qui de suamet præsentia testificantur, & intel
176 ligentiam includunt. at qui de alterius cuiuspiam præsentia deponunt, non item. vt frequenter placitum affirmat Ias. in l. ii. §. voluntatem col.iii. in fin. ver. tene contrarium ff. solut. matr. cui addendus est Alex. consil.ccxii. ponderatis colum. antepenult. in fin. ver. vnde dicit, lib. vj.

177 Testes in prima causæ instantia, nō improbati in appellationis causa improbari nequeunt. commune pono ex Andr. de Iser. in constit. Iurisp. nu.6. Guid. Pap. decis.50. ex iis, quos laudat Matth. de Afflict. decis. cclxvi. Marant. de iudic. in vj. par. in xiii. actu. de testium repul
178 sa. nu.13. licet contrarium cum nonnullis non admodū diligenter commune autumet Franc. Viuius lib.i. opinion. cclxvii. in fin.

179 Testes verbis alternatiuis, vel, circa, plus, minus, & similibus vtentes fidem non faciunt. commune inquiunt rectè limitantes Ias. in l. etsi post tres nu.7. & num.10. ff. si quis caut. Bal. Nouell. in vlt. par. repet. l. Celsus nume.14. ff. de vsucap. Carol. Ruin. consil. xxxvj. nume.6. & videndus Pinel. in l.ii. cap. vlt. num.9. C. de rescind. vendit.

180 Testes de maiori summa testati de minori haud probāt: nec enim quo ad illos minor summa maiori subest,

cōmune affirmat Alciat.nu.40.cū seq.Carol.Ruin.nu. 3.& 6.in l.i.§. si stipulanti ff. de uerb. obligat. Francis. Marc.decis.ccccl xxxv. nu.50. & seq. quanuis se se ea in

181 re non inculpatè inuoluat Francis. Viuius uir alioquin diligentię laude dignissimus lib. i.opin.ccccii.in finem, & quanuis etiā non immeritò contradicant Alex.consil.lxiiii.lib.ii.Math.de Afflict.decis.ccxl.nu.5. ac Salic. col.pe.Cremens.circa finem. Arius Pinelus cap.ultim. num.10.in l.ii.C.de rescind.uendit.

182 Testes,qui die fasto, uel iuridico, ut nostri loquuntur,iurarunt,quin postea nefasto uel feriato die testimonium possint dicere nihil uetat. commune ait latè Franciscus Viuius lib.ii.opin.ccc.

183 Testes extra articulos testati tùm demum quidquā proderunt,cùm & super tota causa iusiurandū suscepe rint,ut fieri increbruit,& quod ad causam spectet depo suerint.cōmune ponit latè Francisc. Viuius cuius uiri laudibus diligenter fauemus,lib.i.opin.cccli.

184 Testes non ritè examinati iterum post promulgata illorum testimonia examinari possunt.commune proferunt Alex.in l.qui per salutem.num.2. ff. de iur. iur. Hypp. in l.i.§.si quis ultro nu.36. ff. de quæstion. Iaffredus decis.ccclxxxiiii.

185 Testes idonei non sunt coloni pro dominis:ut com mune ait Lanfranc. in cap. quoniam contra in ver.te-

186 stes nu.64.de probat. quanuis contrarium scribat rece

187 ptum Francis.Viuius lib.i.opin.ccclxxxvii.quod magis probandum alibi diligenter ostendo, si vel colonorum honestas id suaserit,vel alio locupletiore teste iuuētur.

188 Testes itē idonei non sunt,qui sibi mutuò cōtradicunt, vt frequenter placitum affirmant Alexā. cons.xx. col.i. lib.iiii.Grammat.in cons.crimin.xxvi.nu.20. & seq.Vi

189 uius d.lib.i.opin. cccxciii. in fin. sed & testes qui in vno sibi reluctantur,in reliquis suspecti habentur. cōmune

190 ponit Io.Cephal.cons.lxvi.num.52.rursus locupletes, atq; assidui testes nō existimantur parētes pro liberis, vt cōe ponit,ac diligenter declarat Francis. Viuius lib.i. opin.

191 opin.cccliii.& lib.ii.opin.cclxxxii. nec itē vxor pro ma
rito fidem faciet. quemadmodum tradit idem Viuius
d.lib.i.opin.cccliiii. & ante eum cōmune asseuerat Soc.
conf.xvii.supradicta causa col. pen. ver.quantum verò
192 lib.i.nec venditor pro emptore,nec donator pro eo,cui
donauit,etiamsi de euictione non teneatur. commune
proferunt Lanfranc.in d.ver.testes nu.66.Io.de Amic.
193 cōs.cxlvi.nu.16.& seq.nec aduocati, nec procuratores,
nec qui affectionem aliquam ad causam habere creden
tur.commune ponit vir egregius Io. Cephal. conf.lxv.
194 num.22.nec is pro cessionario,vt doctores fantur, qui
iure cessit, commune inquit latè Viuius eod. lib.i.opi-
nion.ccclvi.qui materiam hanc cum capitibus sequen-
195 tibus accuratè prosequitur.nec rursus proxenetæ, vel
196 affines pro affinibus, vel mulieres in testamentis, vel
197 meretrices in causis criminalibus, vel pauperes leues.
vt latè obseruauimus superius ver. proxeneta, & ver.
affines,& ver.mulieres,& ver.meretrices,&ver.paupe-
198 res. nec item ij, quibus facti infamia inusta est, in cau-
sis arduis,& præiudicij magni, tametsi in ciuilibus ido
nei testes habebūtur.cōmune pono ex Bal. in l.optimā
C.de contrah.& cōmit.stip.Flor.& Fel.col.v. in cap.te
stimoniū de testi.Alex.cōs.clii. viso processu col.ii.lib.v.
Hyp.sing.cix.ac Dec.in cap.licet causam col.v. de testi.
199 alias autē regulariter secus est.vt cōe ,pdit Corn.cōs.lv.
videtur col.pen.lib.iiii.& vide quæ supra scripsi ver.in-
200 famis. Domestici aūt testes quāuis generaliter non pro
201 bent,tñ quo ad furtum,vel aliud delictū in agentis do-
202 mo patratū,& quo ad quantitatē, & æstimationē rerū
203 furto ablatarū,ac deniq; quo ad alia domi gesta proba-
bunt,vt communia asseuerat Viuius d.lib.i.opin.ccclix.
cui adde Soc.conf.xvii.supra dicta causa col.i. ver.verū
204 prædictis lib.i. Domestici verò dicūtur omnes omnino
qui in eadem domo habitant.commune affirmat Mel
chior de Facinis cōs.lxxxii.nu.12.inter conf.crim. lib.i.
285 Item rursus testes idonei non sunt,qui in parte aliqua
dicti à se testimonij falsum admiserunt. commune
enunciant

enunciant Soc.cõsi.clv.lib.ii.Fräcis. Viuius d.lib.i.opin.
206 ccccxvii.quod tamen non procedet si vel ea testimonij
pars, in qua falso sese testes obstrinxerunt, diuersa ac
separata à cæteris sit vt commune insit Boer.decis.253.
207 nu.6.vel ad negocium principale nõ multum attineat.
208 commune ponit Viuius eod.lib.i. opin. ccccxviii. quod
idem in testibus sibi contrarijs obseruandũ erit.quemadmodũ frequens dogma asserunt Alciat.de præsump.
209 reg.ij.præsumpt.xxix. Viuius d.lib.i.opin.ccccxxi. item
appositi testes seu idonei non habentur executores alicuius negocij si vtriusque partis consensus illorum testimonium non approbauerit. commune inquit Alex.
210 consi.clxvii.quoniam rei in princ.lib.vii. Sed & idonei
testes non habentur in causis vniuersitatis, collegij, &
similis alicuius cõgregationis, qui in eadem censentur,
si priuatim ex victoria reportata commodum aliquod
211 percipiant: secus verò si tantum communiter aliqua
inde ad illos vtilitas redundabit. commune affirmant
latè de materia agẽtes Did.à Cou.ruu. in pract. quæst.
cap.viii Ioã.de Amicis consi.viii.nu.30.Francis.Viuius
212 lib.i.opin.ccclii.& lib.ii.opin.ccxciii. laici autem quãuis
213 contra clericos,& clerici vice versa contra laicos in criminalibus causis testes idonei non ducantur, tamẽ vbi
veritas elucescere aliter non possit, ducentur. cõmunia ponunt Francis. Viuius d. lib.j.opin.cccxcii. & qui
accuratius explicat Iulius Clarus in pract.§.vlt.quæst.
214 xxiiii.ver.sed quid si clericus. quin & præterea criminis eiusdem socii ac participes vsque adeo nõ idonei testes censentur, vt nec ad informandam inquisitionem
sufficiant.commune scribunt Dec.consi. clxxxix. lætatus sum nu.9. Grammat.consi.crimin.xxxvii.nu.14.&
215 consi.xxxviii.nu.20.sicubi verò ob alterius probationis inopiam admittentur, nec ad torquendum tamen
absque alijs indicijs sat erunt.commune efferunt plura de materia congerentes Boer.decis.cccxix.num.3.&
seq.Aymon Crauet.consi.ix.nu.6. Soc.reg.ccccxxviii.
Francis. Viuius d.lib.i.opin.ccclxi. Iulius Clarus in d.§.
vlt.

vlt.q.xxi.ver.dictum socij cum seq.

216 Testes duplicem defectum habentes in causis etiam priuilegiatis omnino reijciuntur. commune renuncio ex Soc.consi.cxviii.col.antep.lib.i.Dec. consi.cxxxiii. col.iii.& Ioan.Cephal.qui plures laudat & id etiã processurum intelligit,cùm veritas aliter nequit elucescere,consi.lxv.nu.27.& seq.

217 Testes alioquin inhabiles si in eadem causa ab alterutro reorum probati erunt, amplius improbari nõ po

218 terũt,& si absque dubio in alia causa improbari queãt. commune inquiunt Alex.consi.cxcj.visis nouis lib.vii. Aufrer.de reprobat.testium.in ver. prodigo nume.82. Boer.decis.ccxlv.nu.6.Frãcis.Viuius lib.i.opin. ccccxvi.

219 & vide quę superius obseruo ver.Testes in prima causæ instantia.quin & generaliter id genus testes ad innocentiam probandam ac defensionem admittentur. commune aio ex Alexan.consi.v.num.8.lib.i. & consi. xxiiii.nu.39. & consi.ccxii. ad fin.lib.ii.Ias.in l. vt cum colũ.ii.ff.de iust.& iur.& in l. sed & siquis limit.iii.ff. si quis caut.Hypp.sing.lix.& cccccviii & qui multos dili-

220 genter laudat Ioã.Ceph.consi.clx.nu.8. cum seq. alioquin autem & alias generaliter iudex ipse ex suomet officio testes hos inhabiles parte etiam nõ petente repellet.commune ait Corset. in cap.si testes ver. testis ad fin.de testib.

221 Testes duo vel ad summum pontificem atque Imperatorem criminis conuincendum sufficient.commune ponunt Berous in cap.at si clerici nu.8.de iudic.Frãcis.

222 Viuius lib.j.opin.ccccxii.& lib. ii.opin.ccxcii.& qui immeritò dubitat Iulius Clarus in pract.§.vlt.quęst.lxvi. ver.sed quęro.

223 Testes si aliter nolint ad testimonium dicendum indicta multa cogentur.cõmune ait Lanfran.in cap.quoniam cõtra in ver.testes nu.31.de probat. & qui id rectè atque accuratè explicat Iulius Clarus in pract.§. vlt.q.xxiiii.ver.successiuè & ver.seq.

224 Testes si se in testimonio dicendo errasse fateantur

tus

tur, ac suum errorem liquidò probarint, & prius testimonium impunè reuocabunt, & deinde rectè ac validè
225 testabuntur. cõmune ait Boer. decis. lxxxix. nu. 4. alioquin si errorem non probauerint, & periurij tenebuntur, & perhibitum semel testimoniũ non cõuellent, nec de suo gradu dimouebunt. commune affirmant Corn. consi. xxvii. col. pen. lib. iii. Dec. cõsi. clxxv. nu. 7. & con
226 sil. clxxxix num. 10. quin si se subornatos & corruptos fuisse testes dicent, & precibus aliquorum acquiescentes falsum deposuisse asseuerabunt, nullam fidem nanciscentur. commune pronunciant Dec. d. cõsi. clxxxix. nu. 8. Aegid. Bossius in pract. tit. de inquisit. nume. 42.
227 quanuis id solum sufficiat, vt & ipsi torqueantur, ac si idem affirmauerint, ad inquisitionem procedi possit. commune ponit Iulius Clarus in pract. §. falsum ver. subornans autem.

228 Testes qui ea vera esse deponunt, quæ vel actis vel
229 inquisitione continentur, vel verum esse asserũt, quod quispiam alius testis prius deposuit, nullius ponderis ac momenti in criminalibus causis erunt. commune ponit latè Francis. Viuius lib. j. opin. ccclxv.

230 Testes si se incõtinenti corrigant, quod secundo lo-
231 co pro testimonio dicunt valet ac firmum est, & illis inde nec crimen nec pœna gignitur. communia affirmat & illud incontinẽti apposite declarat Francis. Viuius lib. j. opin. cccc.

232 Testes in criminalibus causis torqueri debent & qui
233 infames iuris infamia sunt, & qui criminis participes, et
234 qui in deponẽdo varii, & qui viles personæ sunt, & qui cùm delicto interfuerint neminem vidisse aut agnouisse dicunt. communia latè ponit, & accuratè explicat Iulius Clarus in pract. §. vlt. quæst. xxv.

235 Testes etsi post publicationem, vt doctoribus sandimos est, produci possint, poterunt tamen super articulis nouis, qui à veteribus dependeant, exhiberi. commune inquiunt Marant. de iudic. vi. par. ij. partis princip. super vi. actu nu. 22. & qui latè hac de re agit, & complures

res alias exceptiones memoriæ prodit Francis. Viuius lib.i.opin.ccclxxv.quibus adde quę in eandem rem scri bit Iulius Clarus in pract.§.vlt.q.lxi. ver. sed quæro &
236 ver.quæro.item adde ac memoriæ cōmenda quod licet testes post omnes terminos seu dilationes partibus prę fixas generaliter ac regulariter à processu reijciantur, tamen si vel intra præfixum terminum iam elapsum iurauerint, & se postea iusta causa fuisse impeditos ad deponendum quoque intra illummet terminum iurabunt,admittentur.commune aiunt Boer.decis.ccxciiii. nu. 19.Curt.de testib.in cōlcu.xxxiii.Petr. de Beniten.
237 decis.xi. vel si pars ipsa iurabit de nouo illos testes agno uisse,non reiicientur.commune pronunciant Conrad. in tract.de decurion.lib.i.cap.ix.nu.47.Francis. Viuius d.lib.i.opin.ccclxxvi.vbi complusculа alia in proposito non contemnenda subiungit.
238 Testes, qui aliquid ad sese exonerãdos testificantur, nullã fidem faciunt. commune ait latè Francis. Viuius lib.i.opin.ccclxxix post Ruin.consi.cv.nu.2 lib.iiii.
239 Testes in principali causa & producti & promulgati, seu,vt doctores fantur,publicati quin super eisdem vel aliis articulis in appellationis causa produci posfint, nihil impedit. vt iure cæsareo frequenter placitum in Imperii ditionibus seruandum ac praxi frequens affirmant Martin. Granat. in tract. de improbat. Bart. opin.& Lanfranc.in cap.quoniam contra in ver. testes nu.39.in fin.de probat.
240 Testes in re dubia rogati fuisse non præsumuntur. commune inquiunt Corn. consi.clxxvi. lib. iii. Socin. regu. ccccxx. Carol. Ruin. consil.cliiii. nume.2. lib.iii.
241 ac si eos generaliter aduersarius improbet, ac postea illis vti velit, non prohibetur. commune affir-
242 mat Boer. decis.ccxlv.nume.6. vbi autem testes rogatos esse oportet, sufficiet vel ab ipsa parte vel à notario rogatos illos esse: vt frequentius placere censet Ias.in l.hac consultissima col.i.ad fin.ver.& debent testes.C.de testamen.

243 Testes ante litis contestationem produci nequeunt. commune aiunt Lanfranc. in cap. quoniam contra in ver.testes nume.33.& seq.de probat.& qui latè limitat
244 Soc.reg.ccxlii.cui adde, ac diligenter obserua quod testes ad perpetuam rei memoriam is interrogare iure poscet, qui in litem vocari timet, etsi prædicti testes nec aliò profecturi videātur, nec ita senes sint, vt mors illis impendere iudicetur.commune inquit Anton. Go
245 mez de delict.cap.j.num.19.& nu.21.at actor non aliter nec aliàs eos interrogari iure impetrabit, quàm si vel animā, vt alter ait, in labijs gerant, vel alias in oras abituri probentur, quanuis etiam ipse aliter ad agendū impediatur.commune pronunciat Alex.de Neuo con-
246 sil.xliiii.nu.5.& seq.& si cap.v.decis.cxxiii nu.6. & seq. verius ac receptius autument semper & generaliter actorem, cùm agere impeditur, hanc testium interrogationem posse obtinere. quod non probo.nec profecto
247 doctorum traditionibus consentaneum est. quemadmodum facilè constat ex Anton.Gomez & Alexan.de Neuo vbi supra: ex Corn.consi.clxxii.lib.ii.Iacobin. in l.cum ij.§.transactionis.ff.de transact.Afflict.in consti. Neapol.lib.ii.rub.xxxiiii.Rebuf.iij.thom.pag.293.Ca-
248 pell.tholos.quæst.cccclxxv.in praxi.ex quibus prętere a colliges semper partis aduersæ citationem ad iuraiu-
249 randa illorum inspicienda exigi, nisi vel eius potentia timeatur, vel alia iusta causa subsit.quod etiam affirmarunt Angel.in §.vlt.in auth.de testib.Lanfranc. de deposit.testium fol.214.nu.46. ver. circa prædicta quæro lib.v.Marian.Soc.in rub.de dilat.& qui eum laudat Frā
250 cis.Viuius lib. ii. opin. cccvii.in finem. in causis tamen criminalibus nunquam id genus testes absente parte produci poterūt.commune pronunciat meus iuris doctor Anton.Gomez in l.lxxvi.tauri nu.6.
251 Testes qui subornat vel corrumpit, non idcirco causa excidit.commune inquiunt Dec. in cap. cum venerabilis nu.21.de exception.Boer.decis.ccxci.nu.2.Fran
252 cisc.Turzān.opin.lxxxj.si tamen vel vnum testem corrupe-

ruperit vel falsum produxerit eius statuti pœnas luet, quod falsos testes producentem punit.commune essantur Ias.in l.Gallus §.quod si is lect.ij.nu.2.ff.de liber.& posthum.Iulius Clarus in pract.§. falsum ver. producens falsos in finem.

253 Testes ex eo solo falsi conuincuntur,quòd pro dicendo testimonio pecuniam accepisse probantur. commune scribit Io.Anan.in cap.j.nu.15. de fals. magis commune profitetur Did. à Cou. ruu. in cap. quanuis pactum fol.55.col.iii.de pact.nō tamen consequēter quo
254 ad illum,qui pecuniam largitus est,falsi crimen probabitur.commune asserunt Dec.& qui eum laudat Aegidius Boss.in pract.tit.de fals.num.168.Iulius Clarus in pract.§.falsum ver.sed quid èconuerso.Francis. Viuius
255 lib.j. opin. ccccxx. luent autem falsi testes tum omnes falsi pœnas,tum damnum etiam omne,quod reo,contra quem producti sunt,inde emersit,resarcient,quanuis ad illud in conscientiæ foro non teneātur. commune ponunt Corset.in suis singu.ver.testis ver. si aliquis & qui id commemorabile autumant Iulius Clarus in d.§.falsum versi.pœna autem in fin. Francis. Viuius d. lib.j.opin.ccccxix.mihi tamen vtroque in foro æquè
256 ad illud teneri verius ac sanctius videtur. Sed ea de re
257 copiosè alibi. non verò quidquam falsos testes ab huiusmodi pœnis subleuabit, quòd absque iureiurando testimonium dixerint,sed perinde omnes falsi pœnas dabunt ac si iurati illud perhibuissent.commune testificantur Alex.in l.edi.§.cum autem num.6.ff.de eden. Curt.Sen.in tract.de testib.conclus.xv. num. 34. si ta-
258 men non circa ipsam facti formam ac substantiam, sed circa res extrinsecas falsum testes admiserint, nec falsi pœnas luent, nec in alijs testimonii partibus fidem amittent.commune pronunciant Alex.consi.lxxxviii. num.19.lib.v.ac Iulius Clarus & in d. §. falsum versi. sed quid si testis & latius in §. vlt. quæstio. liii. versi. scias tamen.

259 Testes,qui falsi conuicti sunt, si vel falsum illorum testi-

testimonium vel falsa subscriptio nemini damnũ,præiudiciumuè inferat,ordinarias falsi pœnas non dabũt, sed tantum extra ordinem stellionatus supplicio obnoxij fient.commune ponunt Cotta in memorabil. ver. mendax.Turzan.opin.lxxx.Frãcis. Viuius & qui eum cum aliis compluribus laudat Iulius Clarus in pract. §.falsum ver.item excusatur.

260 Testium verba ambigua contra producentem exaudiri,interpretarique debent.commune pronunciat vir eruditione ac doctrina cum primis præditus Ioan. Ronchegallus Gioldus in l.ij.nu.48.ff.de duob.reis.

261 Testium examinatio in ciuilibus causis nec à nota-
262 rio sine iudice aut iudicis commissione fieri potest, nec aliter ipsi committi notario a iudice, quàm cum causa. vt frequenter placitum aiunt Hypp.in l. de minore.§. plurium quoque nu.16.ff.de quæst.Feli.in cap. cũ causam nu.29.& seq.de testib.Ioã.Ceph.consi.100.nu.24. & 25.Francis.Viuius lib.j.opin.ccclxii. in criminalibus
263 verò iudicijs nec alteri eiusdem vel alterius ditionis iudici committi testium examinatio potest.vt commune ponunt & accuratè declarãt Francis. Viuius d.lib.j. opin.ccclxiii.Iulius Clarus in pract.§.vlt. q.xxvj. ver.
264 sed quæro.Nec item in matrimonij atque alijs arduis causis testium examinatio committi potest. vt asserũt commune Abb. in cap. si qui testium de testib. Nicol. Ant.Grauat.ad Vestrium lib.vj.cap.vlt.nu.11. intelli-
265 ge autem ac perpetuò memineris quod etiam his in casibus,in quibus examinatio committi, ac demẽdari alteri potest, nullam fidem de illius commissione idem met notarius vel suo testimonio vel suo instrumento faciet.commune affirmant Boer. decis.cclviii. nume.4. Curt.Iun.consi.clxvi.num.3. Matth. de Afflict. decis. cccxvii.Nicol.Ant.Grauat.ad Vestrium qui plures laudat lib.vi.cap.ij.num.48.& Francis. Viuius cum alijs d.
266 lib.j.opin.ccclxxiiii.intellige deinde ac memoriæ diligenter inscribe quod testium examinatio in longinquis locis committi,demandariuè non debet,si id peti

per

per calumniam,vt litis finis in longius tẽpus protrahatur,probabiliter constet. commune pono ex Bald.in l. iudices C.de fid.instrum.Rom.consil.cclxxiiii.num.3. Innocent.& Archid.quos laudat Francis.Paui.in tract. de offic.& potest.cap.sed.vacant.q.x.part.i.nu.9. & 10. Hypp.in pract §.opportunè nu.80.atque ex Io.Ronchegallo viro doctissimo, & mihi amicissimo, & Marchio ab Anguillis, quibus consulentibus subscribit Soc. Nep.consil.xxxiiii.dum petitur fieri nu.8. & 9.lib.i.

267 Testium examinatio sic facta, vt vnius testis testimonium sigillatim atquè extensè conscriptum sit, & reliquos testes eadem prorsus attestatos notarius asserat,quin valeat, nihil omnino impedit. commune inquiunt Ias.in l.sed etsi me putem nu.1. ff. de condict. indeb.& qui contrarium in regno statutum ait Viuius lib.i.opin.cccxcviii.

268 Testium depositiones nec aliter generaliter valebũt quàm si iureiurando muniantur, vt commune inquiũt Marant.de iudic.part.ii.super vj.actu. Francisc. Viuius

269 lib.i.opin.ccccvii.nec aliter vel in ciuilibus,vel in criminalibus fisci etiam causis robur aliquod adipiscentur, quàm si pars aduersa ad inspicienda illorum iuramẽta citetur.cõmune ponunt multifariã excipientes Franc. Viuius d.lib.i.opin.ccclxxviii.Iul. Clar.in pract.§. vlt. q.xj. ver. item quæro. & qui multipliciter ampliat, ac nec inditium illis fieri receptum tradit post Decium,& alios vir mihi charissimus Nicolaus Antonius Grauatius ad Vestrium lib.vi.cap.ii. numer.28. & numer.29.

270 probabunt autem testium depositiones etiam non promulgatæ, & apud alium iudicem,ac præsertim subrogatum.vt frequens placitum inquit Dec.in cap.causam quæ num.9.de testib.

271 Testibus remitti ac relaxari, vt doctores fantur,iusiurandum expressim potest,etsi tacitè nequeat. commune inquiunt rectè explicantes Feli.in cap.tuis quæstionibus num.6.de testib.Nicol.Ant. Grauat. ad Vestrium lib.vi.cap.ii.num.42.

272 Teſtibus facta probatio longè potior atque antiquior eſt quàm inſtrumẽtaria probatio. cõe ponit Franciſ. Viuius lib.i. opin. cccxlvii. qua de re nos alicubi copioſè.

273 Teſtibus opponi exceptio ante teſtimoniorũ promul gationẽ debet: cõe affirmant Carol.Ruin.conſi.xxxiii.

274 col.v.ad fin.lib.iiii.Frãciſ. Viuius lib.i.opin.ccclxvii. vel ẽt antequam illi deponãt opponi,ac de ea ſtatim tracta ri poterit.cõmune inquiunt Petr.de Benitend.deciſ.vij.

275 Viuius vbi ſupra col.ii.ſi autem criminalis aliqua exce- ptio opponatur quòd nempe infames ſint, vel periuri vel alia id genus, in ſpecie opus erit ſigillatim crimina cum loci, & temporis ſubiunctione opponantur.vt fre- quenter placitum renunciãt Follerius in pract. crimin. ver.ſi confitebuntur nu.6.& ſeq.Boer.deciſ.cccxxi. Grã mat.deciſ.xi.nu.12.& deciſ.xxxiiii. nu.49. nec teſtibus

276 idcirco iniuriarum actio competet,ſi crimina probabun

277 tur: alioquin competet. cõe proferunt Boer. conſi. iiii. num.21.& ſeq.Iaffredus deciſ.cccxcv.Iulius Clarus in pract.§.vlt.queſt.liii.ver.caueant tamen.

278 Teſtibus affirmãtibus maior fides habetur,quã teſti bus negãtibus.cõe aſſerit,ac diligenter & rectè explicat meus doctor Arius Pinel.in l.ii.cap.vlt.nu.14. C. de re

279 ſcin.vẽd.cui adde Dec.in l.in omnibus cauſis pro facto nu.9.ff.de reg.iur.quamobrẽ licet teſtibus de ſana teſta toris mente deponentibus fides non adhibeatur,vt cõe

280 inquit Boer.deciſ.xxxv.nu.73.& ſeq. tamẽ in re dubia magis illis credetur,quam contrarium aſſerentibus. cõ- mune ponit Franciſ. Viuius lib.i.opin. ccclxxxiii. in fin.

281 Tortura vide ſupra ver.queſtio & memineris quod illa denuo infligi nemini poteſt niſi noua inditia con- currerint.commune aiunt Alex.conſi.v.in caſu inqui- ſitionis col.i.lib.i.& Bolognin. ad illũ Carrer. in pract.

282 crimin in prin.num.189.& qui id prorſus iudicis arbi- trio terminari receptum ſubiungunt Boer. deciſ. lxiii. nu.10.Catald.de ſynd.q.ccxxxi.Iulius Clarus in pra

283 cti.§.vlt.q.lxiiii.ver.vlt.memineris deinde quod oẽs illi regulariter torqueri poſſunt, qui expreſsim ꝓhibiti nõ

repe-

reperiuntur. cõe aiunt aclatè & diligẽter multifariã de clarationibus illustrant Ant.Gomez de delict. cap.xiii.
284 nu.3.Iulius Clar.d.q.lxiiii.ver.vbi subsint cũ seq.memineris.iij.quod si reus tormentis subiectus neget,& indicia purgasse dicetur & absoluendus erit.cõe pronũciant Ant.Gomez d.cap.xiii.nu.18.Iul.Clar.accuratè decla-
285 rans d.q.lxiiii.ver.illata reo.memineris.iiij. quod legitimus probationibus conuictus torqueri non debet. cõe dicit Hypp.in l.i.col.ii.num.7.ff.de quæstio.memineris
286 vltimò quod iudici iniquè torquenti pœna capitis sancta est.cõe ponit Hypp.in pract.§.expedita.num.87.
287 Totius libello postulati nõ debitor nequit simplici-
288 ter negare se debere cũ quantitas debetur,ac petitur,se-
289 cus si qualitas debeatur.atque ideo contra faciens periurio obligabitur, vbi iusiurandũ interuenerit.cõia scribũt Aret.Alex.& alii in l.i.§.si stipulãti.ff.de ver.obli.Cappel.Tholos.decis.ccviii.Eman.à costa in l.si ex cautione ver.est & in factũ nu.6.C.de non num. pec. & qui duas hac in re communes opiniones è regione sibi aduersas accuratè refert Did. à Cou. ruu. lib. i. variarum resolut.cap.ii.num.5.
290 Tradere rem qui tenetur, rem præcisè tradere compelletur, si facultas adsit.cõmune inquit Alex.cõsi.lxix. super eo lib.iiii.& vide supra.ver.venditor.
291 Trãsactio ab ijs regulariter fieri nequit, quibus alienãdi copia ac facultas nõ est.cõe renũcio ex Ias.in l. vlt. nu.122.q.x.C.de iur.emphyt. & ex ampla allegatione Tiraq.de retract.lign.§.i.gl.xiiii à nu.60.& de iure ma-
292 rit.gl.v.nu.205.q.xx.& tũ transactio tum compromissum paris omnino iuris sunt. commune dicunt Alciat. in l.cum te nu.4.C.de transact.Arius Pinel.in l.i.par.iii. nu.44.in fin.C.de bon.matern.
293 Trãsactio de criminibus ante accusationẽ inita & ob generalẽ vsum ꝓcedet, & accusationẽ alterius in gradu remotioris impediet, si verò post accusationẽ pertexatur nullius põderis ac momẽti erit.cõia ponit Iul.Clar. totã hãc trãsactionis super criminibus materiã accuratè

explicans in pract. §. vlt. quæst. lviii. per totam.

295 Transactio & si ob dolū seu calumniā ab actoris parte interuenientē vitietur, tamen si dolus à reo dicatur interpositus, haud vitiabitur. cōmune ait Paul. Castr. in l. ij. C. de transact.

296 Transactio non satis inditij præsefert, vt tormēta in iis criminibus incutiātur, quæ vel capite plectūtur, vel

297 transactionē iure admittunt. alioquin secus. vt frequēter placitū renunciat Marc. Anton. de indicijs nu. 306.

298 Transactio de re liquidò constanti si iureiurando stabiliatur in pacti vim valet. cōe profitetur Alciat. in cap.

299 cum contingat nu. 148. de iur. iur. Sed & transactio de alimentis testamento debitis si iureiurādo muniatur, valebit. commune inquiunt Alciat. vbi supra nu. 192. Gigas de pension. quæst. xlv.

300 Transactio obnoxia nō est dispositioni l. ii. C. de rescind. vend. commune pronunciant Aret. in l. si quis cū aliter col. iiii. ff. de verb. oblig. Alex. consi. xlii. super præmisso col. v. & col. vi. lib. i. Paris. consi. xcvi. nu. 60. lib. i.

301 Cotta in memorab. ver. vēditor. quāuis contrariū magis cōmune asserant Soc. Sen. consi. lxxxv. num. 3. lib. i. Soc. Nep. consi. xcviii. nu. 17. lib. ii. Cagnol. in l. i. nu. 29. C. de pact. pro cuius controuersiæ diremptione adeundus omnino est Arius Pinel. magnus legum interpres ad illam eandem l. ii. par. i. cap. iiii. à nu. 12.

302 Trāsmissio ex iure deliberādi tunc modò locū habet cū hæres transmissurus se sciuisse hæredē institutū probatur. cōe inquit Anton. Gomez de testamen. cap. ix.

303 nu. 53. nullus aūt cuiuis & ex quocūq; capite trāsmissio ni locus est in hereditate, vel legatis ac fideicōmissis, vel

304 quibuscunq; substitutionibus, quæ à cōditione pendēt. cōia pronunciat idem Ant. Gomez eodem cap. nu. 49.

305 Transmissio suitatis iure & in quoscunque extraneos hæredes absque dubio procedit. cōmune inquiūt Roman. consi. lviii. visis narratis. ac Dec. consi. ccl. antiqua & satis nota & consil. cccxxxi. pro resolutione col. ij. ad fin. & ante eos Corn. consil. viii. semper dubitaui

col.

col. vlt.lib.iii. Alex.consi.xx.viso in princ.lib.i.Soc.con
sil.viii.post redditum col.pen.in fin.lib.iiii.
306 Trebelleanica quarta non minus quàm falcidia à testatore prohiberi potest. cõe aiunt Ias. consil. lxxxiii. lib.i.& cons.xlvi.lib.ii.Bellon.in § sed quid nu.6.instit. de fideicommiss.hæred. Ant. Gomez de testam. cap.xi. nu.15. latissimè Iulius Clarus de testamẽ.q.lxi. ver.tu scis & ver.seq.ac Frãcis.Viuius lib.i.opi.cxlii.col.ii. quo
307 rum opinio ẽt tũc verior atq; æquior est cũ filius hęres instituitur.qua in specie illã frequenter placitam testantur Alex.consi.xxix.lib.v.Corn.cõsi.xxii.lib.ii. Alciat. in l.cum proponas.C.de pact.Rub. consi.ii.num.24.& consi.xliiii. nu.2.copiosè Iulius Clarus.d.quæst. versi.
308 difficultas est cum seq.Francis.Viuius d.opin.cxlii.post princip.qui multos contrarium receptum ac magis receptum asserentes referunt. Sed quid quid illi deblaterent, qđ supra posuimus verius iustius atq; vtilius est.
309 Trebelleanicã quartã, nedũ suã ipsorũ legitimam filii detrahent,quibus iniunctũ est,vt si sine liberis decesserint,hęreditatem alteri restituant.cõe fantur Alex.con
310 sil.cxxxix.elegãter lib.i. Frãcis.Turzan. opin.cxlii.quin & cũ nõ purè sed diuersis tẽporibus hęreditatẽ restitue re iubẽtur,tũ legitimã ipsorũ portionẽ,tũ trebelleanicã põtificio iure vbiq; obseruãdo vnã detrahẽt. cõe affirmãt Matth.de Afflict.decis.cccl xvii.num.4. Berous in cap.in pręsentia, nu.437.cũ seq.de probat. Frãcis. Viuius
311 lib.i.opin.cxlii.& opin.cciiii.nunquã autẽ trebelleanica hæc quarta filiis hæreditatẽ paternã restituturis cõpetens ex fructibus interim pceptis imminuetur.cõe aiũt Paris.cõsi.cxxvi.nu.35.lib.i.Picus in l.in quartã nu.10. ff.ad l. Falcid. Francis. Viuius d.lib.i.opin.cxxxiii.
312 Trebelleanicã quartã prohibuisse testator videtur,qui
313 vel plenã hæreditatẽ, vel quidquid ad hæredem peruenisset,vel omnia bona restituere mandauit. commune dicunt Alex.consi.v.lib.iii. Ioan.dilect. de art. testand. tit.v. caut.xxxi. & qui de materia latissime agunt Iulius Clarus de testamen.quæst.lxi .ver. sed quid si hoc

cum sequentib. Francis. Viuius lib. i. opin. cxliii. ad finē.
314 non tamē si testator hæredem rogauerit vt quid quid suæ mortis tempore superfuerit, restituat, quarta trebellianica non deducetur ab hærede nihil hæreditatis imminuente. vt frequenter placitū enunciat Ant. Gomez de testamen. cap. xv. nu. 16. versi. item adde quod
315 in prædicto. quod autem etiam institutis liberis prohiberi trebellianica posſit, dicunt receptum Corset. in tra
316 ctat. de potest. reg. in quæst. de trebel. in j. dub. Dec. consil. ccccl xxx. in casu colum. vlt. quanuis contrarium affirment frequenter placitum Dec. consil. lxxxi. colū. ij. Guid. Pap. in quæst. lj. secundum stilum, quod placet.
317 Trebelleanicam quartā filij ēt testatoris, nedū alij hæredes restitutioni obnoxii amittēt, si inuentariū nō confecerint. commune affirmant Corn. consi. clxviii. in hac cōsultatione lib. iii. Dec. consi. ccxxxvi. nō parua difficultas col. iiii. & cōs. ccccl xxx. in casu proposito col.
318 ii. ad fin. & ij, quos supra nomino ver. hæres hæreditatis vniuersę, & si contrarium perperā commune scribāt Alex. consi. lxvii. visis & ponderatis lib. iiii. Ias. in rub. col. i. ff. ad S.C. Trebel. & consi. lxxxiiii. puto col. ii. lib. i. Crauet. consi. xvii. & alii alibi.
319 Tutela à matre filiis postulāda & integrū annū habet
320 & cū non petita est tū demū matrē filiorum hæreditate
321 priuat cum nulla iusta excusatio obtēdi posſit. at enim auia & alii proximiores nullo ob id casu ab eorū hæreditate propellētur. cōia ponit Frācis. Viuius lib. i. opin. ccxxiiii. col. iii. & ante illū Soc. consi. cliii. pulchra & sub-
322 tilis in fi. lib. ii. nunquā aūt aliter ipsa vel mater vel auia liberorū tutelā suscipiēt, quā si velleiano ac reliquis exceptionibus renunciarint. commune asserit cōtra riū de consuetudine seruari attestatus idem Viuius eadem opin. colum. iii.
323 Tutor testamētarius si tutelā nō susceperit quęcūq; sibi in eodē testamēto relicta seu tutelę illius cōtēplatio ne, seu secus, iure hodierno amittet. cōe inquit Rom. consi. ccxxxv. quo ad primā col. i. ver. est igitur videndū.

1 VAENALIA cum legato reru seu bonorum generali cum obligatione vel tacita vel expressa bonorum rerumue generali compre henduntur. vt commune interpretu placitum diligenter recenset doctor meus Arius Pinelus in rub. par. i. nu. 39. & nu. 96. C. de bon. matern.
2 Vagabundi (vt doctores fantur) seu vagi homines dicuntur, qui nullum alicubi certum domicilium, vbi habitet, figentes per mundum vagantur. cõe aiunt Marian. in cap. vlt. nu. 57. de foro compet. Aegidius Boss. in pract. tit. de foro compet. nu. 70. atque ij vbicunque re-
3 perientur tum accusari tum puniri delictorum vbicunque gentium admissorum nomine poterunt: cõe asseuerant Did. à Cou. ruu. in pract. quæst. xi. nu. 7. Iulius Clarus in pract. §. vlt. q. xxxix. ver. cæterum.
4 Vectigalia ab eo imponi nequeunt, qui superiorem agnoscit, & cuius subditi, vt Martialis inquit, non serui, sed vicarii sunt. commune inquit Curt. Iun. consil. lxxiiii. num. 1.
5 Velleiani renũciatio à muliere, quæ rei totius certior facta sit, interposita valet omnino ac firma prorsus est. cõe profitentur Dec. nu. 30. Alciat. nu. 43. in l. pen. C. de pact. Alex. nu. 29. Iaf. nu. 31. Ioã. Crot. nu. 41. in l. sciendum. ff. de verb. oblig. Capella Tholos. & eius additio q. xxxvii. cõsentiunt græci, vt cõstat de Harmenop. lib. iii.
6 tit. vi. pag. ccx. ad fin. credeturq; notario certiorẽ factam mulierẽ affirmãti: vt freqũẽs placitũ inquit And. Alciat.
7 de præsump. reg. iii. præsumpt. xiii. si tamen notarius rogatus quid Velleianũ sit, nesciat, nihil ea renunciatio va
8 lebit. commune ponit Francis. Viuius lib. i. opin. ccxx. quod intelliges nisi renũciatio iureiurãdo innitatur: q a ea in specie nulla præcedẽs mulieris cognitio vel certitu do requiritur. cõe scribit Francis. Turzan. opin. cxxxii.
9 Venatio inter ea ponitur, quæ iurisgentium censentur. cõmunem conclusionem inquiunt Iaf. consi. cxix. col. i. ad fin. lib. iiii. Matth. ab Afflict. & qui eum laudat
10 Roland. a Valle consi. ix. nu. 2. quam ob rem si quis, eo

in loco venatione aliis iterdicat vbi antea venari illis licuerat, phibitio siue interdictio nullius momēti, prsus erit.cōe asseuerāt Iaſ.d.cōſ.col.j.Rolā.vbi supra nu.12.

11 Venator quas feras in agris alienis capit non prohibitus alioquin in eos ingredi perfectè iure omni lucrifacit.cōmune dicit Cepol.de seruit.rustic.præd.cap.de

12 aucup.col.j.quin & si ingredi vetitus sit ferarū quidem dominus fiet, sed agrorū domino iniuriarū tenebitur. commune interpretū dogma ac praxi rerū vera doctrice receptum attestantur Fab.Angel.col.j.& reliqui interpretes in §.feræ instit.de rerum diuis.Franc. Marc. decis.530.nu.14.Ioan.de Anan.& qui eum laudat Iulius Clarus in pract.§.iniuria ver.quæro Roland.a Valle cū Iaſ.& alijs consi.ix.nu. 23. quidquid Porc. in d.§. feræ nu.8.contrarium effutiat.

13 Vendere & res soli & res victui necessarias tunc quis cōpelletur,cùm è re publica fuerit. commune ponunt latè Anton.Gomez de contract.cap.ij. num.2. Did. à Cou. ruu. lib.iii.resolut.cap.xiiii. Francis. Viuius lib.i.

14 opin.cccclxxxiii.quibus etiam in casibus precium ac modum venditioni præscribi publicitus poterit. communè affirmant ijdem ibidem.

15 Vēditio nō erit si inter partes expresſim cōuenerit, vt vēditor dominiū trāsferat.quēadmodū demēte.omniū esse asseruit Ieronim.Butigel.in l.ij.nu.41.ff.si cert. pet.cuius opinionis author videtur Bal.in l.vlt.col.ii. ff.de condict.ob causam.quē illic sequitur Iaſ.nu.11.& And.Alciat.in l.vnā cap.ii.nu.27.C.de senten.quæ pro eo quod interest.Zaz.Cartha.iii.institu.de action. Sed

16 quidquid ipsi astruāt,non dubito quin contrarium iure verius sit & æquius atque vtilius. quod etiam affirmarunt Paul.ad fin.Rip.nu.31.Purpur.nu.49.Butigel. nūme.41.in l.ij.ff. si cert.pet. Dec.in l. certi condictio nu.12.ff.illo eod.titu.Ludouic. Gomez in §.sic itaque nu.7.instit.de action.

17 Vēditio nō probatur si testibus vel instrumēto de re ac precio conuentū fuisse cōstet,sed quę precij quātitas fuerit,

fuerit,nõ liqueat:nisi si ad vsucapionẽ huiusmodi pro-
18 batio spectet.qua solũ in specie plena ac pfecta videbit.
cõe ponũt Alex.& Molin.ad illũ cõsi. xviii.lib.j. Arius
Pinel.in rub.par.ii.cap.j.nu.7. C. de rescind.vendit.
19 Vẽditio trifariã intelligitur,a dicitur perfecta: nã pri
mũ perfecta,numerisque omnibus absoluta ducitur vt
amplius rescindi retractarique in nullum casum parte
altera inuita queat, statim atque de merce certa,ac de
precio certo conuenit, deinde quo ad periculum, cùm
vel res numerata,ponderata,mensuratauè est, si ponde
re vel numero,vel mensura res constat,tertiò denique
perfecta venditio censetur quoad executionem totius
negocij & partiũ liberationẽ cùm hinc merx, inde pre-
cium interuenit.communie aio ex gl.in l.i.C. de peric.
& com.rei vẽd.ex ead.gl.Ang.ac Porc.nu.1. Fab.nu.5.
Baldu.Canciuncul.Mysen. & cæteris interpretibus in
prin.instit.de empr.& vẽd.Hostiẽ.in summa de empt.
& vẽd.§.ii.Bald.Salic.ac Paul.Castr.in l.ii.C. qñ liceat
ab empt.disc.castr.rursum in l.sicut.C.de act.emp.& in
l.bona fides.ff.eo.tit.Dec.cõs.clxxix.nu.3.Afflict.decis.
cclxxx.nu.3.& 4.Paris.cons.lix.nu.5.& cõsi.lxiiii.nu.7.
lib.j.Iacob.Men.de recup.poss.remed.xv.nu.127.
20 Vẽditionis cõtractus vt & simulatus,& vsurarius dica
tur satis superq; est ꝙ modico precio res distrahatur,&
pactũ vnà de retrouendẽdo subiungatur,quanuis em-
ptor vsuris exercẽdis alioquin deditus nõ sit.cõe inter-
pretũ dogma aiũt Castrẽs.& Fulg.in l. in emptione.C.
plus valer.qđ agit.Alex.cõs.xlvi.in princ. lib.iii. Boer.
decis.clxxxij.nu.10.Matth.de Afflict.decis.xl.nu.17.&
decis.lxv.Aymõ Crauet.cõsi.clvi.nu.8.Iacobin. in l.ro
21 gasti.§.si tibi dedero.ff.si cer.pe.& hęc sane sñia verior
mihi atq; æquior vř,quãuis cõtrariũ imo qđ ẽt exigat
emptorẽ fœnerari alioquin assueuisse affirmẽt receptũ
Alex.sibi cõtrarius cõs.cix.col.vlt.lib.4. Dec.cõs.clxvii.
Grãmat.decis.lxxvi.nu. 26.& seq. Cassad.decis.j.nu.1.
in tit.de vsur.Boer.consi.xii.atq; Alex.de Neuo consi.
22 xcv.nu.21.præsumetur præterea venditio simulata &
fraudu-

fraudulenta si post eam factam adhuc venditor rem vēditam possederit.commune inquit videndus Corn. cons.ccv.in præsenti col.i.ver.nec videtur lib.iii.
23 Venditio si fiat prædij, quod mille iugera habeat,nō censebitur ad mēsuram facta, at si vnicuiq; iugerūcer-
24 tum precium statuatur,longè secus erit.cōmune aiunt Dec.consil.cccxlvii.nu.r.Paris.consil.lxiiii.nu.31. & seq. lib.i.latè Brixianus de finibus cap.viii.
25 Venditionem retrò facere alteri ex duobus prò rata nemo cogitur,qui vtrique vendere pactus est. commune inquiunt Bertrand.cons.xli.lib.iii. latè Tiraq.de vtroque retract.gl.i.§.xxiii.Bascoletus in arborem diui dui,& indiuidui num.58.
26 Vendita res non ideò vindicari poterit, quòd intra constitutum tempus non soluatur, si fides de precio habita sit, vel solutio in tempus dilata: vt frequenter placitum ait Porc.in §.venditæ num.7.institut.de rerum diuis.vbi Angel.nu.2.cum compluribus idem fore affirmat,si dictum sit, si intra decem dies solueris, fidem tibi habeo.& hanc etiam in rem vide quæ superius obseruo ver.contractus.& uer.uenditio trifariam.
27 Vendita re uel ad pondus uel ad mensuram, & ponderis,& mensuræ ea ratio habebitur, quæ in cōtractus loco consueuit. commune dicunt Cagnol. in l. semper in stipulationibus num.5.ff.de reg.iur.Curt. Iun.consil.lxxvi.num.7.
28 Vendita res duobus quando primo emptori, quādo secundo adiudicari debeat,vide supra ver.l.quotiēs C. de rei uindicat.
29 Venditus equus uel quid simile si intra triduū moriatur,& morbo antea laborasse præsumitur,& uenditorem precij accepti nomine consequenter obligat.cōmune pronūciant Rip.de peste in rub.de remed.ad curand.pestem nu.141.
30 Venditor ubi statuto punitur, & emptor eodem punietur, atque è conuerso. commune aiunt latè Euerard. in topicis in loco à correlatiuis num.76. Francisc.
Viuius

Viuius lib.i.opinion.cclx xxiiii.

31 Venditor quando euictionis vinculis irretiatur uide supra uer. emptori. & adde Dec.consil.lxxiiii.col.i. ad finem lib.i.Iaſ.in l.ii.§.uoluntatem col.ult. ff. ſolut. matrim.

32 Venditor, qui arrhas accepit ſi contractui non ſtabit, non ſolum illas duplicatas luet, ſed & ad omne id, quod emptoris intereſt tenebitur. commune inquit Alex.in l.cùm dotem col.x.uer.& iſta faciunt ff. ſol.ma trim.& uide ſupra uer.arrhæ.

33 Venditor fidem de precio habere cenſetur, cum emptori tempus indulgetur.commune dicunt Ange.in §. uenditæ inſtitu.de rerum diuiſ.Alex.in l.traditionibus
34 col.i.C.de pact.immo & cum rem uenditam emptori tradiderit, fidem illi de precio in re dubia habuiſſe uidebitur.commune ait latiſsimè Tiraq.de retract.conuen.
35 in finem nu.77. etſi contrarium longè uerius, æquiuſq; ſit, ut alibi copioſè oſtendimus, & affirmant Fulg.in l. procuratoris §.planè ff.de tribut. Arct.in l. quoties C. de rei uind.Hoſtienſ.in ſumma de empt.& uend.nu.6.
36 Fabian.de empt.q.v.nu.8. notabis autem, ac perpetuo memoriæ inſculpes quod uenditori nunquam res ab ipſo uenditæ tacitè obligatæ uidentur, nec ulla illi præ cæteris creditoribus prerogatiua in eas competit. vt frequenter placitum conſtituo ex l.ſi cum dotem §.ultim. colum.ultim.ff.ſolut.matrimon.Rip.in l.ſi uentri §. in bonis num.6. ff. de priuileg. credit. Iaſ.in l.creditor.j. ff.ſi certum petat.Neguſant.de pignor. iiii. part.princ. num.35.

37 Venditor ſi facultatem rei tradendæ habuerit, non eo, quod intereſt, ſoluendo liberabitur, ſed rem ipſam omnino tradere compelletur.commune aiunt Porc. in §.precium num.4.inſtitut.de empt.& uendit.Ant.Burgenſ.in rub.nu.3.de empt.& uend.Anton.Nicell.in gl. concord.liiii.Anton. Gomez de contract. cap.ii.nu.30. uer.ii.principaliter.Emanuel à Coſta lib.i.ſelect.interpret.cap.xxiii.nu.3.Ar.Pinel.in l.i.par.iii.nu.25. C.de

bon.

bon.mater.& in rubr.par.ii.cap.ii.nu.25.C.de rescind.
38 vendit.Franc.Viuius lib.j.opin.ccccxxxi.quin nec con stituti clausula liberabitur,sed adhuc ad naturalē possessionem tradendam cogetur. commune asserit cum multis And.tiraq.de const.par.i.nu.10. quamuis aliud
39 commune perperam dicat Ias.in l.ab emptore. nu. 12. & nu.13.ff.de pact.

40 Venditor generis alicuius dominium illius transfer
41 re omnino tenetur,quanuis speciei uenditor nō teneatur.vt est Bar.doctrina in l.exempto.nu.5.ff.de action. empt.& in l.ii.ad finem.ff.si cer.pet. ubi purpur.nu.55. Rip.nu.35 illam communem pronunciant, quod etiā testatur Ias. in l. cum mota. nu. 2. & sequentib. C. de transact.& in l.si ab substituto.§.i.nu. 3. ff. de leg.lib.i. ampliat idem Ias.in §.sic itaque & in §. actionum. nu.
42 144.institut.de action.quanuis contrarium non denihilo moliantur Dec.lect.i.col.ult. Andr.Alciat. nu. 27. & sequentib.in d.l.2.ff.si cer.petat.

43 Venditor rerum quarūcunque uitiosarum intra sex menses actione pretoria illas redhibere,& intra vtilem annum actioni quanti minoris de precio decedere cogetur commune dicit latè Anton.Gomez.de contrac. cap.2.nu.48.

44 Venditor negociari solitus ab emptore non soluente tùm precium ipsum,tùm cessans omne lucrum consequetur.commune dicit Soc.cons.clvi.lib.i.Ias.ac Rebuf.nu.dci.in l.una.C.de senten.quæ pro eo quod interest.Ias.rursus in l.iii.§.vlt. ff. de eo quod certo loco. Dec.consi.ccccxli.ad fin.Soc.cons.clvi.col.ii.lib.ii. quan
45 quam contrarium apertè,ac luculenter probat tex.in l. si sterilis §.cum per venditorem ff. de act.empt.sed ea
46 de re vberius alibi. obseruato tamen quod ad fructus rei venditæ perceptos ab emptore moram admittente agere venditor absque dubio poterit. vt commune ponit latè Francis.Viuius lib.i.opin.ccccxxviii.

47 Venditor eiusdem rei duobus separatim hominibus & olim pœnas falsi pendebat, & hodie per generalem consuetudi-

cõſuetudinem nullas omnino dat. cõmune aſſeuerant pract.Papienſ.in forma libelli in action.hypoth.in ver. ſub eadẽ col.vlt. quã cum aliis refert Iul. Clar.in pract. §.falſum ver.vendens.qua de re nihil aliud habeo dicere quam hic ſummopere illud Megaronidis apud Plautum in trinnumo quadrare: inquit ille,

Nam hic nimium morbus inuaſit bonos,
Ita plerunque omnes iam ſunt intermortui.
Sed dum illi ægrotant, interim mores moli.
Quaſi herba irrigua ſuccreuerunt uberrimè.
Neque quicquam hic vile nunc eſt, niſi mores mali,
Eorum licet iam meſſem metere maximam

Atq; illud rurſus Staſimi apud eundẽ eadem in fabula:

Nam nunc mores nihil faciunt, quod licet, niſi quod lubet.

Sed hæc alibi opportunius.

48 Veniam qui ſolenniter in iudicio petit, crimen fateri
49 videtur, at, qui extraiudicialiter illam poſcet, haud itidem videbitur.commune atteſtatur Iul. Clar.in pract. §.vlt.quæſt.xlix.ver.vlt.

50 Verba enunciantia, & tunc probant, cùm aliquid neceſſarium ad eius, quod geritur, robur ac validitatem continent. vt commune inquiunt Iaſ.in l.ex iis verbis col.ii.limit.vii.C.de teſta.mili.Dec.cõſ.cxviii.nu.5.latè Nicunit.in cap.quoniam contra fol.88.& 90.de prob.
51 & cùm principaliter inter partes circa id lis poſtea mouetur, quod enunciatione expreſſum eſt. vt frequenter placitum enunciant Socin. conſil.lxviii.numer. 7. lib. iiii. Dec. conſil. ccccxxxix. numer. 6. & conſilio ccxiii.in finem, & conſil. ccxlviii.ad finem, Iaſ.vbi ſupra, & in l.iuriſgentium §.quod ferè numer.3. de pact. Alex.conſil.xxi.lib.i.quanuis Soc. conſil.lxviii. num.7.
52 ver.ſed his lib.iiii. ea in re negligenter labaſcat. & item præterea cùm iureiurando enunciatio vallatur. commune affirmant Alexand conſil.cxxvii.lib.vii. Franciſcus Viui.lib.i.opin.ccccxl.vbi alia compluſcula ad hanc
53 rem non pœnitenda ſcribit.aliàs autem nec in piæ cauſæ fauorẽ huiuſmodi verba probabunt. quemadmodũ

receptum

receptum testificantur Soc.Iun. conf.cix. col.antepen. lib.ii.Paris.conf.lxxiii.lib.i. Aymon Crauet.de antiqui.
54 temp.iiii.part.nu.7. facient tamen semper & in tertij fauorem probationem semiplenam, vt frequens dogma aiunt Ias.in d.l.ex his num.2. Franciscus Viuius d. opin.ccccxl.
55 Verberum pœna non censetur capitalis, vt frequenter interpretibus placuisse inquiunt Marant. & qui illum laudat Iulius Clar. in pract.§.ult. quæst.lxx. uer. est etiam.
56 Vidua stupro inquinata dotem amittit. commune dicunt Boer.decis.cccxxxviii.Bellon.in rub. nu.83.C. de edend.& qui alios congerit Francisc. Viuius lib.i.opinion.ccccxlvii.col.iii.sed quidquid illi cornicentur, ue-
57 rius profectò, ac iustius contrarium est, quod cum quã plurimis asserit doctor meus Arius Pinel.in l.iiii.nu.9. ver.sed contrarium C.de bonis mater, quod etiam magis commune attestatur Soc.Iun.cons.iii.nu.7.lib.iii.& usu receptum Iulius Clarus in pract. §.stuprum versi. sed nunquid.
58 Vidua inhonestè habens easdem prorsus pœnas subit, quas secundò nupta intra luctus annum. ut commune pono ex Ang.in §.ult.in fin. instit.de legit. patr. tut.Hypp.in l.una nu.54.& nu.56.C.de rapt.uirg.Palat.Ruu.in rub.§.lxvii.nu.3. & nu.14. de donat.inter uir.& uxo.Arelat.in l.generaliter nu.21. C.de secund.
59 nupt.Ar.Pinel.in l.iiii.nu.18. C.de bon. mater. Vidua autem intra luctus annum secundis nuptiis se subiiciẽs licet pontificio iure nullas hodie pœnas in mariti gratiam iure ciuili sanctas det, tamẽ pœnis ob liberos indictis, etiamsi post illud anni tempus secundò nubat, obnoxia fiet.ut commune scribo copiosè supra uer.nu
60 ptias.quin & viduæ uel meretrices uel inhonestè uiuẽtes nullis uiduarum priuilegiis statuto, seu consuetudine indultis potiuntur.commune inquit Felin.in capit. significantibus colum.penult.de offic.delegat.Cagnol. in l.cum quædam puella num.5.ff.de iurisd. omn.iudi
Franciscus

Franciscus Viuius lib.i.opin.ccxciii.

61 Vidua sub conditione non nubendi legato honestata,ac post mortẽ illud restituere iussa,si conditioni non paruit,è uestigio ipsum restituet. commune interpretum placitum constituo ex Ias.in l. Gallus §. & quid si tantum nu.28.ff.de lib. & posthu. & in l. Lucius col.ii. ff.eod.tit.& in l.si mater col.i.uer.facit ista lex C.de instit.& substit. Iacob.de Sanct.Georg.in l. si pater C. de iur.dot.Ant.Gomez latè de contract. cap.xi.nu.34.

62 Vidua pauper intra dotis restituendæ tempus à mariti hæredibus alenda est. cõmune renunciò ex Ias. in l.diuortio nu. 18. ff. solut. matrim. Capis.decis.xxiiii. Anton.gomez in l.50.tauri nu. 48. Rebuf.ad constiut. Gallic.lib.i.tit.de sentent.prouis.art.ix.gl.i.num.10.& qui inconsideratè generalius, atque in perpetuum id
63 profert Francisc. Viuius lib.i. opin. cxliiii. non tamen itidem lucrum cessans aut damnum emergens illius temporis vidua consequetur, ex Decis. cap. salubriter de vsur.vt receptum affirmant Matth.de Afflict.decis. cclxxxiiii.Aymon Crauet.cons.clxxxix.num.5. Did.à Cou.ruu.lib.iii.resolu.cap.i.nu.3. ver.sexto hinc etiam
64 constat.vbi eleganter,& copiosè hanc rẽ agit. quin nec statuto concedi viduis poterit,vt interim dum illis dos non soluitur, decẽ pro vnoquoq; centenario, aut quid simile nanciscantur. quia etiam id vsuræ attribuatur: cõmune aiunt Soc. cons.lvi.col.ii.lib.iii. Ias.in §.fuerat nu.19.instit.de act. & qui multos in cõtraria profectos refert,atque id rectè explicat Did.à Cou.ruu. d.cap.i. nu.3.ver.septimò ab eadem ratione. quam etiam in rẽ vide quæ infra obseruo ver. vsuræ.

65 Vis à priuato iustè illata nec ob vitæ defensionẽ impunè propulsatur.commune inquit Raphael Fulgo.in l.vt vim nu.1.ad fin.ff.de iust.& iur.

66 Vita humana ad centum usque annos duratura non præsumitur,etsi vltra eos nõ durare prçsumatur,quãuis enim ad illos quispiam aspirare possit,tamen præsumptio generalis non est, & quemuis alium ad ipsos

peruen-

peruenturum.& si maxima sit neminem ultra illorum seculum uitam prolaturum.ut uerum & commune interpretum dogma renuncio ex Aret.in l.sed et si de sua col.iiij.ff.de acquir.hære.Corn.conf.cxix.& conf. cccxl. lib.i.& conf.clxxxi.col.vii.lib.ii.& consi.ccviij. col. pen. & conf.ccxliij.lib.ii.Ias.in l.vlt.ad fin.C.de sacros. eccle. Dec.in c.cum dilecta. col.4.de confirm. util. & in l. vlt. nu.28.C.de edict.diui Adriani tollen.et conf.dlxxv.nu. 10.& in l.si emancipati col.ii.C.de collat. & Corn. Soc. Gozad.Alciat.Marmer Capis.Neuiz.Coraz.Mon.Cotta, quos laudat & probat præclarus iuris antecessor. Arius pinel.in l.ii.cap.ult.nu.33.C.de rescind.uendi.Paris. conf. lxxxvii. in fin.lib.iiij.Viuius etiam lib.ii.opin. cccxviij.ac port.lib.i.conclus.xi.

67 Vniuersitas per præfectos aut priores non aliter obligatur,quàm si id illis speciatim committatur commu
68 ne inquit Alex.conf.cxxxv.nu.1.lib. vii. nec item uniuersitas alias deliquisse dicitur uel puniri potest, quàm cùm conuocato ad aliquid pœna.dignum concilio illud postea patrauerit. ut frequens placitum inquiunt Abb. nu.13.Ioan.de Anan.nu.12.in cap.dilectus. ii.de Simo. & qui accuratè id exponit Iulius clarus in pract.§.ult. quæst.xvi.vers.vlterius quæro & yer. seq. ubi quo nam pacto vniuersitas puniatur,tradit.

69 Voluntas cessare non reuocari,per cuiusuis mortem intelligitur. commune inquit Dec.cōs.ccviii.incipit,ista uidetur in princip.lib.iii.

70 Voluntatē etiā conatu aliquo adiuncto multantibus legibus derogatū est totius terrarum orbis cōsuetudine ut frequēter placitū renuncio ex barb.conf.xxxiii.lib.2. Ias.in l.i.§.hæc autem nu.16.ff.quod quisq; iuris gand. in rub.de pœn.reor.col.i.& ii. Hypp.in l.vna nu.244.et nu.254.cum sequen.C.de rapt.virg.Alciat.in l. sæpe in finem.ff.de verb.signi.Marc.Mant.de soluend.arg. pag. 287.post med.late Did.à cou.ruu.in clemen.si furiosus iii.par.in prin.à nu.6.de homicid.latius Iul.clar.in prac.
71 §.ult.quęstion.xcii.limitabis tamen.i. in eo, qui uulgo Assasi-

Aſſaſsinus dicitur,is enim et effectu nõ ſubſequuto pu
nietur.commune aſſerũt Did.à Cou.ruu.ubi ſupra fol.
280.ver.ii.opponitur. Placa de delict. cap.xix num.9.
Iulius Clarus in d.pract.§.aſſaſsinium ver. ſcias etiam.
72 limita ii.in crimine lęſę maieſtatis.quippe quia & in eo
ſola affectatio ſine effectu plectitur.commune affirmãt
Boer.de ſeditioſis in vii.præſuppoſ.nu. 42.Did.à Cou.
ruu. in d.clement.ſi furioſus.fol.278.ver.i.infertur.Iu-
lius Clar. in d.pract.§.læſæ maieſtatis ver.ſcias autem,
Franciſc. Viuius lib.i.opin.cccxxvi.quem etiam adi.lib.
73 ii.opin.liij.& liiii.limita iii.ut nec in illo commune hoc
dogma procedat, qui ueneno alium intercipere moli-
tus eſt.commune ait Igneus in l.i.§.occiſorum. nu.41.
& in l.ſi ſequens.§.cum ex parte.nu.10.ff.ad S. C. Syl-
74 lan.limita.iiii.generaliter in omnibus atrocioribus de-
lictis,ut cum eleganti diſtinctione tradit receptum Iu
75 lius Clarus.d.quæſt.xcii.ver. ſcias tamen.limitabis de-
nique in transfuga.cuius affectatio.& conatus puniun-
tur ut receptum ait Bolenc.in repe. l.capitalium. §. fa-
ſos.nu.82.ff.de pœn.quanuis illum non immeritò car-
pere uideatur Iulius Clarus in d. pract. §. ulti. quæſt.
lxviii. uer. transfuga.
76 Vſuræ iure omni diuino & humano hodie prohibi-
tæ ſunt,quanuis iuriſconſultorũ reſponſis aliquot ali-
qua in quantitate permitterentur. commune ponunt
Iaſ.in §.omnes.nu.14.institut.de actio.Berous. in rub.
nu.80.de uſur.Alciat.in c.pernitioſam. nu.74. de offic.
ordin.latè Did.à Cou.ruu.lib.iii.reſolu.c.i.nu.5.& ſeq.
Marquard.de Iudæis par.i.cap.xi.nu.6.uer.non obſtat
77 cum nu.præcedentib.quamobrem conſuetudo,uel ſta-
tutum,quod etiam viduis aliquid uſuræ nomine præ-
ſtari iubet,quoad etiam ipſarum dos illis ſoluatur, nul
lius ponderis momentiq; eſt.commune proferunt Iaſ.
in §.fuerat.nu.9.inſtitut.de action.Rochus Curt. in c.
78 ult.quęſt.i.nu.18.& ſeq.de conſue.quanuis praxis non
improbabilis alioquin iuris doctrix aliud obſeruet: ut
atteſtatur Math.de Afflict.deciſ.cclxxxiiii.

79 Vsurarum crimen, quatenus sit, necnè tractatur, om
80 nino ad ecclesiasticum iudicem pertinet, quatenus puniendum est, tùm ad ecclesiasticum, tùm ad popularem
81 iudicem spectat, quatenus verò ipsæ vsuræ solum repetuntur, ad laicum seu popularem magistratum attinet. communia latè atq; accuratè efferunt Did. à Cou. ruu. lib. iii. resolut. cap. iii. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xxxvii.
82 ver. quæro igitur. poterit tamen absq; dubio lege principum reprimi, ac puniri. vt commune interpretũ axioma ponit idẽ Did. à Cou. ruu. in tract. de spons. ii. part. cap. vii. nu. 18 ad fin.
83 Vsurarum crimen quãuis singularibus testibus probari nequeat, etsi etiam statutum episcopale id iubeat, vt cõmune aiunt Did. à Cou. ruu. lib. iii. resolut. cap. iii.
84 nu. 5. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. liii. ver. sed quid. tamen illarum consuetudo per singulares testes & rectè, & ritè probabitur. commune pronunciat Aymon Crauet. cons. lxxiii. num. 32.
85 Vsurarum in fraudem quando simulatus contractus censeri debeat, vide supra ver. venditionis contractus.
86 Vsuras qui manifestò exercent causa mortis donare nequeunt, nedũ vt testamenti conscribendi ius habeãt. cõmune inquiunt Curt. Iun. in l. eius qui in prouincia nu. 4. in fin. ff. si cer. pet. Iul. Clar. qui meritò multos cõ
87 trariũ asserentes damnat, de donat. q. vii. quando tamẽ vsurarius testamentũ possit condere videbis apud eundem Iulium diligenter ea de re tractantem ubi supra q. xxvi. & videto itidẽ quæ nos supra obseruamus ver. iudæus, ac Francisc. Viuium lib. i. opin. ccccxliii.
88 Vsurarius is non dicetur, qui pecuniam in monte (vt doctores fantur, habet: quoniam sortem petere non potest, cùm vult. commune inquiunt Alex. in l. item quia §. i. nu. 2. ff. de pact. Viuius lib. i. opin. ccccxliii. col. iii. sed
89 mihi idem non eadẽ ratione, verũ vtilitate publica probandum omnino videtur. nec enim & ij, qui fœnori pecunias locant, cùm volunt, sortem possunt reposcere: & tamen vsurarij dicuntur etiã cùm fœnerari desierunt.

commune

commune proferunt Dec.atq, alij, quos laudant Iulius Clar.de testam.q.xxvi.ver.item quæro, & idem Franciscus Viuius eadem opin.ccccxliii.col.vlt.

90 Vsusfructus si alicui cum onere vel rei non alienandæ, vel seruitutis constituendæ legetur, & proprietas simul legata censebitur. vt frequenter placitum ex immensa doctorum congerie ponit Arius Pinel. contrarium ipse cordatè, ac prudenter docens in l.i. part.iii. nu.41.C.de bon. mater.

91 Vsusfructus testamēto relictus iure ipso ante vllam hæredis traditionem ei, cui legatus est, acquiritur. commune aiūt Ias.in l.i.nu.62.ff.de leg.lib.i. Alciat.in l.ii. §.& harum nu.51.ff.de verb.oblig.

92 Vsufructuarius, & dominus dicitur, vt cōmune pronunciant Ludouicus Gomez in §.æque col.vlt.ad fin. instit.de action.Rub.in l.naturaliter §.nihil commune

93 nu.110.ff.de acquir.poss.& commoditatem seu facultatem percipiēdorum fructuum alienare potest. cōmune dicunt Fabian.de empt.& vend.q.xxii.nu.53.sub iiii.q. princ.Did.à Cou.ruu.lib.i.variar.resolu.cap.viii. nu.7.

94 ipsum tamen vsumfructum distrahere nequit.quin potius si illum distrahat, & alienatio irrita erit, & vsusfructus ad proprietatis dominum redibit. commune ponunt Ant.Gomez in l.lxx.tauri nu.33. & de contract.

95 cap.xv.nu.5.atq; Arius Pinel.qui contrarium cum non nullis verius accuratè ostendit in l.i.par.iii.num.38.& num.39.C.de bon.mater.

96 Vsufructuarius quàm primum fructus à solo separat, eorum dominus fit, quanuis illos nondum in horrea condiderit.commune dicunt Gemin. in cap.si propter de restitut.lib.vj.And.Tiraq.lib.ii. de retract.§.v.

97 gl.iiii.in princ.quin & ante cautionem præstitam collectorum fructuum dominium adipiscitur. commune testatur Alex.cons.cxx.nu.5.lib.vj.magis commune latè ac diligenter demonstrat doctor meus Arius Pinel. in l.i.par.ii.nu.77.C.de bon.matern.

98 Vsufructuarius si ob paupertatem fideiussorem non

inueniat,iureiuraudo præstito à cautione liberabitur. commune dicit Porc.in princ.nu.5.instit. de vsufruct.

99 quanuis cautionis gratia vsufructuario vel rerum,quæ vsu non consumuntur,à testatore fieri nequeat.vt commune ait multos laudans multum laudandus Arius Pinelus in l.i.par.ii.nu.76.C.de bon.mater.idemq; testãtur diligentes profectò iuris doctores Iul. Clar.de testament.quæst.lxiiii.Franciscus Viuius lib.primo opinion.xxx.& opinion.ccccxlv.post Ias.consil.xl.tria ergo lib.i.qui merito aliud in vsufructu inter viuos con-

100 stituto processurum affirmat.quin autẽ ab hærede cautio cuiuis vsufructuario remitti possit,nihil vetat. quẽadmodum receptum asserũt Franc sc.Rip.nu.41.Hannibal, num.165.in l.nemo potest ff.de leg.lib.i. Carol.

121 Ruin.consil.cxv.nu.5.lib.v.sed & ab inuentarij confectione nec illum testator ipse excusare poterit.commune testificantur Soc.Iun.cons.cxv. nu.14. lib.i. Bellon. cons.liiii.num.3.

102 Vsufructuarius naturaliter possidet. commune dicunt Alex.ac Ias.in l. naturaliter in princ. ff.de acquir. poss.Did.à Cou.ruu. in reg. possessor.ii. part.in princ. nu.5.de reg.iur.lib.vi.& nos latissimè ad illam l. naturaliter.

103 Vsufructuarius æs alienum soluere non tenetur,sed

104 ad id hęres prorsus obligatus est.commune interpretũ placitum affirmant Dec. consil. ccccclxxxv. col. pen.ad fin.& cons.dcxx.Ias.in l.i.col.i.& ii.ver. secundò mouetur ff.ad S. C. Trebell. ac Ioan.Dilect.de art.testandi tit.vj.caut.xlii.tradunt latè Castrens.cons.ccclxxxviii. in causa quæ vertitur Bononiæ col. ii.ad fin. & consil. ccccclix.dubium de quo quæritur col.vlt.lib.ii.Soc.consil.cxxxi.col.vj.lib.j. & in l.i. in princ. col. ii. ff. ad S.C. Trebel.Alex.in l.vsufructu ff.ad leg.Falc. Francisc.Viuius lib.i.opin.ccccxliiii.

105 Vsufructuarius si vel frugiferas arbores cædat, vel re, qua vtendi fruendi ius habet,abutatur, ab ipso vsufructu prorsus amẽdari potest,quanuis cautionem pręstiterit.

terit.commune renuncio ex Ioan.Hannib. in l. nemo potest nu.168.ff.deleg.lib.i.Carol.Ruin.consi.vlt.nume.32.lib.ii.latè Andr.Tiraq.de retract.conuent.§.iii. glo.j.nume.22.Carol. Molin. in consuet. Parisien. §.j. glo.i.nu.31.

106 Vsufructuaria ac domina relicta vxor liberis hæredibus institutis alimenta solum consequetur, si aliud testatorem voluisse palam non fiat. commune inquiunt Corn.consi clxxiii.circa primum col.pen. lib.iii. Alex. consi.lvi.perlectis lib.iii. Dec. consi.ccccliiii. nu.1. Gozadin.consi.xcix.nu.8.& vide supra ver.domina, massaria & infra ver.vxor si hæres vsufructuaria ac memi-

107 neris quod si filij fato cesserint, integrũ bonorũ vsumfructum consequetur. commune affirmat Dec. consil. ccccclxxvi.conclusionem col.i.ver.ii.respondetur.

108 Vsus loquendi communis semper spectari debet, seu stricti iuris materia, seu odiosa, ac pœnam indicens, seu potius gratiosa ac fauore plena tractetur. commune inquit additio Panorm. in cap. nonnulli de rescrip.

109 Vulnera, etiam letalia qui animo occidendi infert, non aliter homicidij pœnas luit, quam si mors re vera illius subsequatur, qui vulneratus fuit, vt commune doctorum effatum pronunciant Vital.de malefic. in rub. de insultu nu.15.Iulius Clarus in pract.§.homicidium versi.vlt.

110 Vxor maritum sequi non tenetur si pactio in loco certo commorandi tunc inita proponatur, cùm matri-

111 monium contraheretur.commune ait Did.à Cou.ruu. in contrarium indistinctè ipse non de nihilo recedens in tract.de sponsal.ii.par.cap.vii.nu.5.

112 Vxor ac maritus & si simul confiteantur venditi dotalis prædij pecuniam accepisse, non tamen idcirco pars eius pecuniæ vlla ad vxorem peruenisse censebitur, sed integra viro ipsi tradita credetur. commune inquiunt Aymon Crauet. consi. xci. latè Francis. Viuius lib. ii. opin.clxix.& opin.ccxv.

113 Vxor secundo nupta & absque liberis decedens non

amplius

amplius & hodiè maritò validè legabit, quàm quantū vnus primi matrimonij filius percipiet. commune inquit Alex.consi.cxliiii.nume.9.lib.v.& vide quæ supra obseruo ver.l.hac edictali.& ver.nuptias secundas.

114 Vxor si hæres vsufructuaria ad vitam instituatur, ac post mortem restitutione bonorum grauetur, non in hæreditatis proprietate, sed in hæreditariorum bonorum vsufructu instituta hæres censetur. vt frequenter placitum aiunt Paul.de monte Pico in l.Titia cum testamento.§.Titia cum nuberet quæst.xxvi.& nu.79.ff. de leg.lib.ij.Carol.Ruin.consi.li.nu.15.& cōsi.liiii.nu.16. & nu.17.& consi.ccvi.nu.21.lib.ii.

115 Vxor putatiua, vt doctores loquuntur, hoc est nomine tenus & dotem & paraphernalia ob adulteriū perinde amittit ac vera & legitima quæuis vxor. commune ponit Francisc.Viuius lib.j.opin. ccccxlvii. & vide supra

116 ver.adultera atque obserua præterea & diligenter memineris, quòd vxor & dote & coniugali consortio ob osculum modò vel amplexum labitur, cōmune inquit Bellon.& Francisc.Viuius qui illum laudat d.opin.447.

117 ac Did.à Cou.ruu.qui verè longè aliud verius affirmat in tract.de sponsal.ii.par.cap.vii.§. vi. nu.3. qua etiam de re scribo supra ver.osculum.

118 Vxor vestes operosas, vel preciosas, ac festiuas, vt sermo est, à marito acceptas dotis restituendæ tempo-

119 re aut restituere aut compensare debet: viles autem, & quotidianas, atque etiam non vulgares, sed in mariti, & suum honorem frequenter indui solitas tanquam dono datas retinebit. commune inquiunt Porc. in §. est & aliud nu.6.institut. de donat.Palat. Ruu. in rub. colum.xxxiiii.§.ii.de donat.inter vir.& vx.latè Iulius Clarus de donat.quæst.x.ver.succesiuè quæro.

120 Vxor, vide quæ supra obseruantur ver.coniuges.

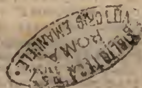
121 Vxori facta iniuria, eiusdem viro facta censetur.commune pronunciant Placa lib.j.delict.cap.vi.nu.25. Iulius Clarus in pract.§.iniuria ver.item iniuria.

122 Vxori vel nobili vel iuueni in nobilitatis, aut iuuen

tutis

tutis præmium dos â marito constituta, aut dotis con
423 fessio eo nomine facta nō solum valet, sed etiam extra legem exceptionis non numeratæ dotis omnino est. vt commune interpretum placitum constituo ex Ias. in l.diuortio nu.10.cum seq.ff.de verb. oblig. Rip.in l. fœminę num.35.C.de secund.nupt.Palat.Ruu.in rub. §.xxxi.per totum de donat.inter vir. & vx. Zaz.in l. si ita stipulatus fuero in vi.§.vlt.ff.de verb. oblig. Andr. Tiraq.de iure maritali fol.29.pag.i. & affirmant receptum Curt.Iun.consi.vi.nu.10. Iulius Clarus de donat.quæst.ix.versi.sed pone,Francis.Viuius lib.i.opin. lxxi.in fin.atque hic in gratiosis mulierum fauoribus lubet huic impigro ac fermè improbo labori finē imponere.quem,si vitam vlterius Deus optimus maximus annuerit,locupletare,luculentius digerere, atque illustrare non desinemus. & si enim ex alio scribendi genere longê maiorem nominis splendorem, ac gloriam comparari agnoscamus, tamen multo potior atque antiquior apud nos studiosorum vtilitas est. quos semper discere ac docere maiorem in modum iterū atque iterum adhortamur, & nostrum hunc animum æqui boni consulerè identidem obsecramus.

δόξα τῷ θεῷ.

Errores emenda.

Pag.67.num.354. Instit.de action.pag.68.nu.366.partem dimidiatam.pag.69.nu.16. statis ritibus.pag.71. nu. 47. cum a vero. pag.73.nu.72.redit.pag.73.nu.77.apponatur, & infra, Tiraq.de cōstit.pag.74.ni se.pag.75.nu.105.pignerare,et nu.107.inquiūt. pag.76.nu.118.temporis metis.& nu.123.patronus. pag.78. nu. 144.dominum pag.79.nu.157,ostensus est.pag.80.nu.176.exceptione pag.81.nu.180.adeptus debitor.& nu.190.excommunicationis licet iniustæ.pag.84.nu.225.qui in interlocutionibus limitat.& nu.228 .litem de illis suam iudex.& nu.233. expressum vitietur pag.85.nu.240.effert.pag.88.nu.50. domini id scientis. pag.89.nu.62.qualitatē induit. pag.90.nu.79.contrahat.pag.93. ante nu.121.commune effantur.pag.95.nu.151. apprime cautum. pag.97.nu.185.consequetur.& nu.186. operam literis nauabit. & in finem eiusdem nu.ex ijs,quos ipsi laudant.pag.99. nu. 203. communius.pag.101.nu.231.negociandū.pag.102.nu. 258. quin & exhæredari.pag.106. nu.306. commune aio ex Ias. pag.107. nu.327.pertinet.pag.108.nu.342. fratres qui post patris mortē. & nu.352.cuius causa bonis ipso iure.pag. 109. num.262. atque aliis.pag.111. nu. 397. Hypp. in pract.crimin.§.ex maleficijs. pag.112.pro re minima,veluti pro subtracta gallina. & nu.411. infligendam.pag.113.nu.4.legati parte.& nu.11. legum doctrinam.& nu.14.§.quæstioni.pag.116.num.33.recte poscent. pag. 117.ante nu.37.& si minus solenniter exaratam.& nu.38.proponatur.& nu.39.commentatoribus.pag. 118. vel ex parte cohæres.et nu.53.beneficio potietur pag.120.nu.73.nu.20.& cap.10. pag.121.nu.93.instituerit hæredes,tunc omnes admittentur. & in finem eiusdem num.diuagatur.& nu.99.confecerint.pag.122. nu.101.si in materia.& nu.103.in pract.§.vlt.& nu.104.doctrice.pag.123.num.117..§.hæresis & infra, conticescet. pag. 127. nu.33.legitimi.& nu.37.cum & is,cui solutum est pag. 128. nu. 64.iudicium subeuntis.pag.129.nu.81.qui illas.pag.130.nu. 95. Inquilinus.& infra,attondet.pag.132.nu. 116. memoriam non præsefert.pag.135.nu.178.asseuerant.& nu.181. nec attondebitur.pag.137.nu.202.iudicium.pag.141.nu.265. demādantis pag. 142.num. 275.enormem.pag.145.nu.342.commune inquit.pag. 146.nu.348.cum aliis & eadem pag. versa.nu.4.expressim. renunciauerit.pag.151.nu.87.expungentur.& nume.88. iniunctū onus.pag.152.nu.98.cognatorum citatione.pag.1[illegible].nume.123.si exhæredetur absque aliqua iusta causa.[illegible] legitimę portionis fini illā reuocabit.pag.156.nu.[illegible]g.159.nu.15. scientia.& nu.16.impedimento erit, [illegible] ipso.pag.160. nu.37.mandatum.& nu.45.notabis au[illegible] , quod qui maleficij pag.162.nu.69.positas.pag.163.nu.87.etiam ab iis , qui fari.& nu.93.ediderint. pag.164. nu.111.contrahi iubeatur. alios tu emendato.

